

124
5-40

ЗБІРНИК ФІЛЬОЛЬОГІЧНОЇ СЕКЦІЇ
НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНІ ШЕВЧЕНКА.
Т. XV.

ГОВІР БАТЮКІВ.

НАПИСАВ

ІВАН ВЕРХРАТСЬКИЙ.

У ЛЬВОВІ, 1912.

Накладом Наукового Товариства імени Шевченка.

З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка.

ДАРУНОК

и-110788

327157

9p-903

520758

Говор батюцкий єсть лише незначною відмінною (підговором) говора опільського (ополянського, поляньського). Назви обох тих бесід суть мало знаменні.

Полянами зовуть ся загалом жителі піль в протиставленню до загальної назви Горян т. є. жителів гір. То теж назву Полян находимо не лиш у наших опільських Русинів тут згаданих, але і других подальших, а навіть у різних племен славянських. Вже у Нестора згадує ся про Полян.¹⁾ Після Шафарика назва Полян стрічає ся у Полаків, Полянци у Хорватів і Корутан, Польсци у Горнолужан.²⁾

Назву Полян стрів я в устах люду Відинова, коло Снятина, проте у Русинів зачислюваних до Покутян північних, близьких Гуцулам (Покутянам південним). Жителі Відинова і околиці зовуть себе Полянами в тім розуміню, що жителі піль і відрізняють ся тою назвою від жителів гір чи Горян (Гуцулів властивих).

Батюки названі від слова майже скрізь менше або більше вживаного „батько“. Впрочім суть також частні місцеві назви тих Русинів. І так Бемками зовуть тих, котрі говорять бем, місто загално у нас уживаного будем, будемо; Юкавцями тих, що кажуть ю місто вже, уже; Цуркалами жителів Голого і Сенькович, котрі говорять ц місто ч, с місто ш, з місто ж, сц місто

1) Chronica Nestoris. Textum russico slovenicum ed. Fr. Miklosich. Vindobona, 1860, стор. 3. ...Словѣни же ови пришьдъше сѣдоша на Вислѣ, и прозваша ся Ляхове, а ини отъ тѣхъ Ляховъ прозваша ся Полане, а Ляхове дружини Лютичи, ини Малозванѣ, ини Поморанѣ. тако же и ти Словѣни пришьдъше сѣдоша по Днѣпру и нарекоша ся Полане.. I. B.

2) Slovanský Národopis. Sestavil Pawel Josef Šafařík. W Praze 1849. Стор. 79, 64, 69, 103. В наших хроніках зове ся опіле Кієвске польска земля, а польскъ край значять *πεδιάς, campus*. I. B.

щ, пр. кацка м. качка, цорнй м. чорний; мис м. миш, кроска м. крошка; лезух м. лежух, нозик м. ножик, сце м. ще. — Міщане з Угнова зовуть селян з Бутин Абоками, бо говорять абó (= а я!) та Картохами від уживаного ними картох (= картофля Угнівців). Жителів Угнова, Теглова і найближшої околиці зовуть Крісаями, з Річці Насущниками. Суть то зовсім місцеві назви, як пр. в говорі Долівекім: Гаркани (в околиці Кусенич), Гапани, Гапуна, Чапаї, Буласи і пр. Примітним єсть також те, що иноді трохи одмінні форми того самого слова стають побудом назви сусідів насмішливої. І так приміром уживають у люду: тák же і такóж, тákож. Обі форми добрі; перша повстала з: такъ + же = также; друга з: такъ + же = такоже = такожь = також. В письмі вживають у нас звичайно тої другої форми, хоть, як згадано, і перша зовсім правильна. Отож не раз буває, що селяне вживаючі также прозивають сусід кажучих також: такóжки.

Батьки суть то головно жителі з околиць Жовкви, Рави рускої, Яворова, Городка, Угнова... Той говор іменно відзначає ся: 1) Назвучна голосівка найчастійше одержує придих в: вобід, вобраз, вовес, वोко, вольій, вохóта, ворáти, вона́, воні́, вуж, вуздá, вуну́к, вуе́льниця, ву́хо, вутрóба, ву́тлий; декотрі слова мають в тій самій околиці в або г пр. во́тава і готáва М., другі в декотрих виразах лише г пр. гі́ва, гі́ней, гі́нчий, гі́ржа, гиржа́ти (= йіва, ива, йіней, йінчий, инший, иржа, иржати), инші в певних околицях в многих словах лишень г пр. гобід, го́ко, гі́стре, Голéна, го́плат, горóдка, згорóдовати, гуну́к; дуже рідко виступає придихове л: лотáва, лóкунь. Деколи придих опускає ся; тож навіть в тім самім селі иноді мож чути: вона́, воні́, вохóта, вольій і она́, оні́, охóта, ольій. 2) є або бі місто я або а: пше́ніце, молоді́це, саранчé, шéпка, телé, чéстий, ча́плі, по́тьї, сє, сьї; але є також споро околиць сусідуючих з першими, де говорять: пше́ніця, молоді́ця, ша́пка, теля́, ся, хоть в иншім згляді нічим своєю бесідою від них не ріжнять ся. 3) старосл. лъ відповідає ло, котре часом переходить на лу: блоха́, блухá старосл. блъ́ха, або ле: слезá стел. слъ́за, або ли: лижка (рідко: лóжка) стел. лъ́жка, або оў: жо́ўтий стел. жльгъ́, доў́бати стел. дль́бати. 4) стел. ръ́ відповідає рі: дрівá стел. дръ́ка, але в ріднєу: дров. 5) о в виразах: підóшва, містóчко; вікóн (рідн. ч. мног. від: вікно́); рідко де: підéшва, містéчко. 6) є (е) в сущниках середного рода: волóсе, насъ́іне,

адорóвльє, збіже; але в околицях, де говорять: пшеніця, молодіця, частий, ся виступає я (а) також в іменяку ч. ед. сущників середного рода як: волóсья, насїня, здорóвля, збіжа. 7) всувне л виступає: люблю, рóблю, стáвлю, люблений, рóблений, стáвлений; здорóвльє, безголóвльє; сивл́авий, худобл́ачий; однак декуда: здорóвє, безголóвє. Без л стрічаємо форми: сїпе, зл́апе. 8) наросток -ьць звучить понайбільше твердо: хлóпец, воробéц; але в Тр. Рз. Б. Боб. Ск. горобéць, рéбéць, кблець, вотéць. В усвієних падежах єсть завсїгда накінчик м'який: хлóнце (хлóнца), хлóнцеви і пр. 9) р в сущниках наростком арь утворених тверде: косáр, бóднар. 10) в приложниках на -скый (-ськь) с не м'ячить ся: руский, нїмецький; лише в декотрих місцевинах буває с зм'ячене: руський, нбїмецький, панський (пр. Угн. Мв.), а тут і там тілько декотрі слова пр. люцький (людський), богáцький. 11) найчастїйше м'який накінчик ій в: сїній (сїня, сїне), трéтій (трéтя, трéть). 12) є місто и в глаголі кедáти (= кидати); в сущнику кернійця (= кривця); в іменяку числа многого: грушкé, сливкé, шéпкé м. грушки, сливки, шапки; в декотрих селах на пограничю волинсько-подільського нарічя чути: грушкі, сливкі, шапкі. 13) Зложені форми приложникові частїйше вживають ся: сївая зазуля; зелéная травá, весéлая годїна, пїзнїйшое жїто, малóе телé, мэнчий і хлóпцы, сївний воли. 14) Іменні форми приложників або заїменників як: зелéно по́ле, я́сно нéбо, котрó телé. 15) Загально руске котрій звучить найчастїйше котро́й (котра́я, котро́е). 16) всьой, вся́я, всьóе м. весь, вся, все. 17) Глухі суголоски переходять часто в звучні: лїжга, вїга, горáльї місто: лїжка, вика, коралї. 18) х місто и: Холомї́я, холómї́йка, халамї́йка місто: Коломїя, колómїйка. 19) ф переходить в хв, х або кв: хвасóля, хвїрман, прохвéсор м. фасоля, фїрман, професор; хлéшка, картóхель м. фляшка, картофля; квасóля, сераквї́м м. фасоля, серафим; натомість хв часто в ф: фáла, фїст місто хвала, хвіст. 20) в декотрих словах втручає ся декуди р: дорщ, достáрчити, харщ, мáршина м. дощ, достачити (достатчити), хащ, машина, в других р вимітує ся: Верхáта, окстї́ти м. Верхрата, (окрстити) окрестити. 21) переставки лучають ся частїйше: вогорї́ти м. говорити; колóпїток м. полу́кїпок, чеперї́ця м. печери́ця, ма́кортет, ма́кóртик з макотрет, макотрик, ганавї́цьї м. ногави́ці і пр. 22) творник ч. єдиничного сущників і приложників женьск. рода найчастїйше на ою (єю): до-

ліною, травобою, водою, церквою, сівою зазуюлю, червоною грушкою, темною но́чею, рідко коли на оу́ (еу́) або ще рідше на ом (ем): долиноу́, грушкоу́, ліжком, дорбо́гом, сівоу́ зазуюлеу́, ново́м церквом. 23) рідник ч. ед. ме́йї, тве́йї, све́йї, те́йї м. моєї, твоєї, своєї, тої в укр. тієу́ — творник ч. ед. ме́ю, тве́ю, све́ю, те́ю (меу́, твеу́, свеу́, теу́) м. мою, твою, свою, тою (в укр. тію). 24) рідко знаходять ся присловникові форми на і: вірні́, ре́вні́, ла́дні́ або на е: вірне, ре́вне, ла́дне; звичайно уживають ся форми на о: вірно, ре́вно, ла́дно. 25) У IV. кл. глаголів (на -ити) в 3. лиці ч. ед. т (ть) відкидає ся: коли однакож послідній склад наголосує ся, остає т: кричі́т, палі́т, крапі́т дорщ. 26) у глаголів на -ати (V. кл.) уживають ся часто форма 3. лица ч. ед. сьїдла́, набіра́, назива́, лыта́ побіч сьїдла́є, набіра́є, назива́є, лыта́є. 27) друге лице ч. ед. від йім, дам, повім звучить йісь (рідко і лиш місцево: йісе́), дась (рідко: дасі́), повісь. 28) Властиві суть форми неопре́дленника на -щи: стрі́щи, бі́щи, ле́щи, за́пріщи, по́мощі́ місто загальноруск. стрі́чи, бі́чи, ля́чи, за́прічи, по́мочі́. В укр. нарі́чю уживають: бі́гти, мо́гти, ля́гти. Ті́ї форми вважа́но за давні, первобитні і у нас найстарші; тим часом суть то форми найнові́ші з: бі́чи, мо́чи, ля́чи повсталі по фальшивій авальогії після правильних форм: нести, вести. 29) без в значеню через пр. без поле = через поле, без день = через день; часом е стісняє ся: біз ове́с = через овес; біз вікно́ = через вікно; біз'о́кий = без'о́кий. 30) Части́ця чи найчасті́ше звучить цимало́, цимало́ко Кур. = чи мало, багато, много. 31) Вменшені́ форми су́щників на -ойко (ейко), -ойка (ейка), приложників на -ойкий, -ейкий і глаголів (в неопре́дленнику) на -ойки́ суть дуже часті: парубо́йко, вінбо́йко, коза́чейко, сестро́йка, голово́йка, горіво́йка, душо́йка, зазу́лейка, річе́йка, господе́йко, Бо́жейко, личе́йко; молодéйкий, тверезо́йкий, малéйкий, дрібно́йкий; ходіто́йки, любіто́йки, піто́йки, спіто́йки. 32) Особливе залюбоване того говора у властиві скорочена декотрих форм спрягання: сьпівéш, сьпівé, сьпівéм, сьпівéте місто співа́ш, співа́є, співа́єм, співа́єте; гнївéш, гнївé, гнївéм, гнївéте; подібно: хрúпе, по́рске, ко́пé, сховé, повідé, скакé, щу́пе, ма́чé місто: хрúпа́є, по́рска́є, ко́па́є, схова́є, повіда́є, скака́є, щу́па́є, ма́ча́є і пр. Також місто: ка́жу, ка́жеш, ка́же, ка́жем, ка́жете, ка́жуть уживають ся форми: ка́у, ка́еш, ка́є, ка́єм, ка́єте, ка́ут. Ка́є часто стягає ся в ке пр. ке рúжні річи. — Деку́ди пр. в Куни́ні вживають: меш, ме, мем, мете́ місто ма́еш,

має, маєм, маєте. він не ме охóти = він не має охотв. — Коло Пігелич, Кунина, Яворова, Малатена, Курників... кладуть: беш, бе, бем, бете місто: будеш, буде, будем, будете. 33) Минувши стану дїйного: писáў ем, писáў ес (есь), писáў; писáлис(ь)-мо, писáлис(ь)те, писáли старосл. писалъ їсмъ, писалъ їси, писалъ їсть; писали їсмъ, писали їсть, писали сжть — або рідше: я писáў, ти писáў, він писáў; ми писáли, ви писáли, оні писáли. 34) Будущик стану дїйного: б́ўду ко-ейў і б́ўду косити. 35) Коло Пігелич, Кунина, Яворова... в будучнику ст. д. причасник минушого часу мужеского рода кладе ся незмінений для всіх родів ч. єдиничного і многого: б́ўду жаў, беш жаў, бе жаў, бем жаў, б́ете жаў, б́удут жаў. — вона́ бе жаў sie wird das Getreide schneiden. — телé бе ссаў das Kalb wird saugen. — сова́ бе сидыў die Eule wird sitzen. — бем хлѣб пік wir werden Brot backen. — б́ете маў ihr werdet haben. — б́удут ріє такі квіткі es werden solche Blumen wachsen. 36) Місто: обов кажуть тут і там: обé, місто: хвала Богу — фалá-бу — місто: присягай Богу, присяй Богу — присьбі́ (Угн.) — з: дасть ли Біг — далєб́ (Угн.), місто треба — тре, місто: чо́го, чо́гось, чо́му — чо, чо́сь, чем. 37) сьпі-вáти, сьвятій, сьвіт, сьв́чка, сьв́рщок, сьв́тло, зьв́р, сьм́лвй м. співати, євятвй, сьвіт, св́чка, св́рщок, сьв́тло, зв́р, см́лвй.

На останку прилучаєм ще декотрі приміря місцевого виговору слів з Голого. І так „по голєньски“ говорять:

Кожде ж як з, ч як ц, ш як с, щ як сц.

взе м. вже, уже. — взіток м. вжиток. — виўц́ета м. влчата. — вільсіна м. вільшина. — вуз м. вуж, уж. — ѓрзе м. прже, рже. ќивь ѓрзе. — гирц́ев м. гврчак, polygonum. — ѓсвва м. бшивка, Hemdkragen. — д́ввц́ата м. д́вчата. — драбинц́ина м. драбинчина, Leiter. — запрец́и м. запрячи. — з́еворонок м. жаворонок, жайворонок, рідн. з́еворонка. — з́еба м. жаба (жеба). з́еба зац́елá стовáти = жаба зачала стогнати. — з́ито м. жито. — з́ввнер (зомнер) м. жовн́р. — іна́ксий м. інакший. — й́из м. їж. — кавáльчик м. кавальчак. — кáцка м. качка. мног. кац́кй. — кац́ета м. качата. — ќелисок м. келишок. — ќесќе м. кишки. — конюсі́на м. конюшина. — корц́ма́ м. коршма́, корчма. — ксц́ен м. качан. — кр́ека м. крошка. кр́еку вломіте. — лезу́х м. лежух, горох лежачий. — лос́йце м. лошиця. — мис м. миш. д́ика мис Fledermaus. — не зд́узає м. не здужає. — н́озик м. ножик. — обстри́ци м.

обстричи. — пеци́нкé м. печінки. — позы́ток м. пожиток. — прийсóбъ м. прывов. — прбеу м. прошу. — пцолá м. пчола. — псеви́це м. пше́нця. — сість м. шість, до сесті ро́ків. — си-рѣ́кий м. широкий. — сорѣ́цка м. сорочка. — спас м. спаш. на спасі́ = на спаші́, на спашу. — спеці́ м. спечи. — спиль м. шпиль, Anobium. — сце́зне м. счезне. — сцем не ви́диў та-ко́го вели́кого ви́мня м. щем не ви́дів тако́го вели́кого ви́мени. — сцо м. що. — со м. що. со рѣ́биш = що рѣ́биш. — цѣ́йка м. чайка, Vanellus cristatus. — це́лб м. чоло. — це́пле м. чапля. — церѣ́мха м. черемха. — цес м. час. да́мний цес = да́вний час. — цир м. чир, saurer Mehlbrei. — цѣ́го ма́ас би́льсе м. чо́го ма́аш би́льше. — цоло́вік м. чоловік. — цоло́вічок м. чо-ловічок, Pupille. — цѣ́рний м. чорний. — хо́це м. хоче. — я́с-ці́рка м. ящірка, Eidechse.

Місто с, з кладуть ш, ж пр.

бе́шіда м. бесіда. — вш́у́да м. всю́да. — воше́лка м. оселка або лопатка. — гу́шка м. гуска. — жемлѣ́ м. земля. — жи́ма́ м. зима. — жу́бицьи́ м. зубиці. — кіше́ м. кіся. — кошá м. коса. — швѣ́рдсѣу́ м. свердел. потреба швердла. — ширѣ́ка м. сорока.

Назвучне г перед р опускає ся.

раблѣ́ м. граблі. — ре́цка м. гре́чка (гречка). — Рѣ́ньо м. Грѣньо. — ромáдити м. грома́дити. — рѣ́ска м. грушка (порівн. чеськ. Řek = Гре́к; řecký = гре́цький).

Бесіда Батюків представляє в де́чм розмаї́тости, на під-ставі котрих однако́ж не можна є́ї різко розді́лити на осі́бні го-вори. Головно тут ви́дає ся пере́хід я (а) на є́ (і). Однако́ж стро-гий ви́дділ не може бути на тій підставі вже задля́ того, що чисте я (а) лучає ся побі́ч є́ в селах сусі́дуючих з собою, котрі́ кромі́ того пере́ходу в прочих відана́ках зовсе́м згоджують ся.¹⁾ При́дих в і г таќже не може становити ва́жно́ї рі́жниці́, бо не́раз нахо-дять ся оба при́дихи в ті́м самі́м селі́, а наві́ть тут і там чиста

¹⁾ Я переходить на є́ в рі́жних око́лицях схи́дно́ї Гали́чини, і́менно у лю́ду на порі́чинах: молоді́це, телѣ́, жель, час, шѣ́пка, се м. молодця, теля, жаль, час, шапка, ся, але́ я́года, яйце́, якій і др. Також назвучне я переходить на є́ в гу́цуль-скім (пр. є́года, є́вір, є́лівка, є́це, є́шурка, є́гне, є́бло́ко, є́сний, ек, екій), декуди у До́лів коло́ Черемшля пр. в Позд́ячи (Ішла́ че́рез є́му, вдрі́ла же́бу, переле́кла се, всі́ є́йцьи́ побі́ла), а декуди в поодно́квй слова́х Батюків пр. в Ви́шенцьі́ і Ма́латині́: є́йце́ м. яйце́, а наві́ть декуди ви́імково у Лемкі́в. I. В.

назвучна голосівка. Змягчане *с* у приложників утворених наростком *ьскъ* буває лише в декотрих селах притикаючих до області волинсько-подільського наріччя. Декотрі села граничні мають признаки так змінні і несталі, що годі рішучо означити їх приналежність до одного з сусідючих говорів; оказує ся саме, що наріччя і говори не мають сталих границь, незначно один говор переходить в другий.

Говор Батюків належить до чистіших; лишень декотрі вирази (цалий, цалком, венцей, ніц, пец, завше...) суть налетілі, та дадуть ся легко заступити рускими (цілий, цілком, більше, нічо, піч, все) та і люд їх нераз замінює.

В приведених тут пробах язикових держав ся я докладно слів переказчиків розповідок, загадок і пісень не змінюючи в них нічого, хоть иноді той сам переказчик оказував певні ріжницї пр. що до придиху: *вбчи і бчи, вогбнь і огбнь, вонá і онá, вонї і онї* або що до наголосу: *часу́ або рідко коли: ча́су, поб́тім, пот́тім, потб́м і потб́му і т. п.* Тим способом даний примір, як то люд місцевий в декотрих случаях вільно поводить ся, що для слідителя говорів і для граматики єсть не без ваги.

Згадати ще випадає, що в піснях иколи наголос змінє ся. Те іменно буває у ещивків на *-ойко, -ейко, -ойка, -ейка*: *сїноійко* на *синб́йко*, *дб́мойко* на *домб́йко*, *козачеійко* на *козаче́йко*, *солб́мойка* на *солломб́йка*, *мамучеійка* на *мамуне́йка*. Слова протягають ся иноді в пісни і виходить наголос одмінний, ніж в звичайній бесідї, пр. *Ой ќукала заз́улейка тоненьким голб́сом, Пб́ки се не уда́вила ячмі́ним колб́сом М. — Ой зарослі́ тіні е́тєжки морб́гом, морб́гом, А перше-сь бу́в кавальб́ром, а тепе́р ворб́гом М. — не ма то́го, що я йб́го М. — Не вір дывко па́рубковн, хотьби найльі́пшб́му, Бо він тебе́ впробує, та пові́сть другб́му М. — А я то́го не сл́хала, за рік прийі́хала, Менé ма́ма не пізна́ла, сусьі́д се пита́ла М. — Ой я ся нахо́дїу, тай наволо́чїу ся, А тепе́рка не під́у, бо ми не хочé ся Мал. — Бода́й тебе́ мо́я мї́да з твою́ перинб́ю, Ли́ше я ся в лы́сі віспа́у під то́у калиб́ю Мал. — Є в горб́дї черешéнька, попідпадалá ся, Не раз, не два мамунéйка да́рмо накля́ла ся Мал. — Ой та пішла́ ли́ха дб́ля тай не топи́ла ся, Як я пішла́ по водб́йку, наза́д чапи́ла ся Кур. місто: гб́лосом, кб́лосом, вб́рогом, йб́го (егб́), найльі́пшб́му, другб́му, прийі́хала, хб́че ся, пері́ною, калі́ною, попідпадала ся, накля́ла ся, топи́ла ся, чепі́ла ся.*

В словарчику тут прилученім поміщені слова в батюцкім говорі вживані; дежуди примічені також декотрі звороти тих сторон.

Подані тут знадобя збирав я між людом в липни або серпни
р. 1892, р. 1898, р. 1902 і 1905.

Р. 1892 звидів я отті місцевннн:

1. Мачшин. 2. Мокротин. 3. Глівнсько. 4. Крехів. 5. Кунин.
6. Камінка лісна, 7. Камінка нова. 8. Гіче. 9. Голе. 10. Пігелич.
11. Девятер. 12. Верхрата. 13. Любича-Князі. 14. Любича-Кулайці.

Р. 1898:

1. Замочок. 2. Деревня. 3. Туринка. 4. Боянец. 5. Купичволя.
6. Реклинец. 7. Мости великі. 8. Тартаків. 9. Роджалів. 10. Бобятин.
11. Скоморохи. 12. Себечів.

Р. 1902:

1. Мервичі. 2. Скварова нова. 3. Вишенька. 4. Малатин. 5. Курники.
6. Вересця.

- Р. 1905: 1. Замочок. 2. Любеля. 3. Бутани. 4. Пристань.
5. Вільки Мазовецкі. 6. Камінка нова.

Привнагідно записав я дещо також і з инших близших околиць.
Ві Львові 15. грудня 1911.

Пояснене скорочень: Б. = Бутини. — Бо. = Боянец. — Боб. = Бобятин. — В. = Верхрата. — Вер. = Вересця. — Виш. = Вишенька (Озірна). — ВМ. = Вільки Мазовецкі. — Г. = Гіче (Гяче). — Гл. = Глівнсько. — Го. = Голе. — Д. = Девятер. — Др. = Деревня. — З. = Замочок. — Кл. = Камінка лісна (волоска). — Кн. = Камінка нова. — Кр. = Крехів. — Кул. = Любича-Кулайці. — Кун. = Кунин. — Кур. = Курники. — Кп. = Купичволя. — Л. = Любеля. — ЛК. = Любича Князі. — М. = Мачшин. — Мал. = Малатин або Вишенька мала. — Мв. = Мости великі. — Мерв. = Мервичі. — Мокр. = Мокротин. — Піг. = Пігелич. — Пр. = Пристань. — Р. = Реклинец. — Ра. = Роджалів. — Рр. = Рава руска. — Себ. = Себечів. — Ск. = Скоморохи. — Сквр. = Скварова нова. — Т. Туринка. — Тр. = Тартаків. — Угн. = Угнів.

А. Граматика.

І. До звучні (Lautlehre).

Голосівочня (Vocalismus).

і.

В говорі батюцкім, як в говорі опільскім і загалом в язвці українськорускім, стісняє ся первістне **о** на **і** в таких виразах як: біб (старосл. *бокъ*), ніс (стел. *носъ*), рід (стел. *родъ*), явір (стел. *яворъ*), лій (стел. *лой*), кість (стел. *костъ*), мій (стел. *мой*), твій (стел. *твой*), свій (стел. *свой*), під (стел. *подъ*) і т. п. — первістне **е** на **і** пр. зя́ле (стел. *зеліє*), в́чір (стел. *вечеръ*), піре (стел. *періє*), грéбінъ (стел. *гребень*), ячмінь (стел. *ячьмень*), шість (стел. *шестъ*), сьім (стел. *седмь*) і пр.

Старословенському **ѣ** відповідає, як в загальнорускім і пр. б́гати (старосл. *вѣгати*), вік (стел. *вѣкъ*), вітер (стел. *вѣтръ*), вінец (стел. *вѣнць*), дьіло (стел. *дѣло*), льіто (стел. *лѣто*), міра (стел. *мѣра*), пісок (стел. *пѣськъ*), піти (стел. *пѣти*), рідкій (стел. *рѣдкѣкъ*), сьіме (стел. *сѣма*), сьіно (стел. *сѣно*), сьіть (стел. *сѣтъ*) і пр.

Декуди в привіменниках, іменно в зложених, відбував ся стіснене **о** на **і**, якого в загальнорускім нема пр. ді Львова = до Львова. — ді дна = до дна. — ді дня = до дня. — діпа́сти = допасти. — діганéти = доганяти. — підв́іре М. Д. = подвіре. — піпр́іти = попріти. — пікра́сти = покрасти. — пібі́ти = побити. — пікла́сти = покласти. — часом також в суцнниках: ніже́йки Кв. = ноженьки.

Імовірно належить тут віднести також: пі́ки Боб. = поки (по+ки).

і повстале з **е** задержує ся иноді і в ускісних падежах.

на́гнвіт рідн. на́гвіта Leichdorn, Hühnerauge. ч. мног. на́гнвіти. — на́нність ч. мног. на́нності, Fingernagel. — грéбінъ рідн. гребіне = гребеня. — ка́мінь рідн. каміне = каменя.

і повстале з **о** не мягчить попередної суголоски л, н, с, т.

лі́й рідн. лою. — ніс рідн. носа. — сі́ль рідн. сбли. — сті́л (стіў) рідн. стола.

місцево стісняє ся **о** в **е**.

пед ла́воў (Любінь вел.) = під лавою. — Бег ме (Любінь в.) = Біг ме.

ы, и, і.

Старосл. ы тут більшою частию прийняло звук середнього, малоруського и; лиш в декотрих селах оно задержало ся, але і в тих оно звучить далеко мягше, як пр. у Лемків. Лемківське сливки звучить тут найчастійше: сливкѣ, рідше: сливкі.

ы в старосл. быти найчастійше тут звучить у.

бути М. Гл. Кл. Г. Го. Мерв. З. Б. Бо. Р. Мв. Л. Пр. Др. Кп. Тр. Рз. Боб. Ск. старосл. быти. — добўти стел. добыти. — забўти стел. звыти. — але в Мокр. Піг. В. Кун. Выш. Мал. Кур. Д. Вер. быти sein; забыти vergessen. відбыти abhalten. я забўю = я забув; відбыю ся шальварок Д. = відбув ся шарварок.

і до причасника м. ч. дст. шов часом не представляє ся;

такі правильні форми рідше бувають.

шоў, шла, шло; пришбў, пришлѣ, пришлб; звичайно вживають неправильних форм (як і в письменнім язвці): ішбў, ішлѣ, ішлб; прийшбў, прийшлѣ, прийшлб.

е місто и.

вѣшня Гл. Кр. Рз. м. вишня. — фамѣля Гл. м. фамилія, Familie.

є місто и.

горшкѣ М. іменак числа многого м. горшкі. ім. ч. единч. горщбк. — бикѣ м. бики. — пупляхѣ Мокр. м. пупляхи. — сливкѣ М. м. сливки. — грушкѣ М. м. грушки. — ёячий М. м. инший. — лёчѣя Гл. м. ливія, Linie.

ю місто и.

слиюз З. Л. Б. К. м. слиз Гл. Malva, Käserappel.

я місто и.

сѣяти Кур. м. сяти стел. снати.

єр місто ри.

кєрніце М. м. кривця стел. кривниця.

й перед і.

йїж Кп. Гл. Igel. рідн. йїжѣ. — йїней Д. Reif. — йїнчий Піт. м. инший.

а місто загальноруск. і.

вблосань М. Кп. Rovhaag м. волосєнь. — цѣлий Кр. Л. м. цілий. — цѣўком Кп. Кр. м. цілком (тих форм. уживають з польск. cały, całkiem побіч руских, правильних).

у місто і.

пухір Кун. м. пихир Боб. старосл. пѣхурь.

і (старосл. **ѣ**) не переходить в виворі на и.

дѣтѣ, дѣтѣна стсл. дѣтѣ. дѣтина; декуда однакож лучав ся перехід: дитѣ, дитѣна.

старосл. **ѣ** переходить на и.

сидѣти М. Кн. Др. старосл. сѣдѣти. сѣждѣ, сѣдиши, сѣдять сиджу, сидиш, сидить.

е.

е стїсняє ся на і.

вѣчїр М. вѣчїрний М. ...або рїдше не стїсняє ся: вѣчер В. стсл. вѣчєрѣ рїдн. вѣчера. — наперїд Г. zuerst наперед стсл. напѣрѣдѣ. — бїз Гл. Др. Кун. М. без, через; ohne; durch старосл. бѣзѣ *ърев*, sine. бїз довгий час. бїз дубрѣву. бїзвѣкий.

е стїсняє ся на ю (останки перезвукованя з давнїйшої доби).

мѣтюрїний В. Кун. Д. = матерний. коноплї мѣтюрнї = коноплї матернї. — мѣтюр Г. перевник від мѣтв, стсл. матерє (рїдше матерѣ).

е повстале з ь удержує ся в ускїсних падежах.

лен Кн. В. рїдн. лѣну стсл. лѣнѣ. — рїдко коли має лен в рїднику і прочих ускїсних падежах: лѣну М. лѣнови і пр.

е мїсто укр. ё (гл. старосл. лѣ).

слезѣ М. Кн. Б. Виш... — укр. сльоза (слѣза).

о мїсто е.

весѣлий М. Мокр. м. звичайно тут уживаного: веселїй.

є вїдновїдає старосл. иє.

счѣсте, лїсте, корїне, волбѣе, здорѣвѣ.

в многих околицях, іменно там де не кладуть є мїсте я (молодїця, шенїця, недѣля, вївцї) єсть однакож я (а) пр. лїстєя Кр. Кун., пѣмолодєя Кр. В., счєпѣра З., збїжа З., корїня З., збїля З., волѣтя ЛК., волбѣя Пїт.

ї мїсто старосл. иє, загальноруск. є.

їщѣ В. м. єще, ще, старосл. иѣштє.

ю пїднебенних стоїть о, декуда е як в старослов.

жонѣ М. Сквр. стсл. жєна. — вчѣра, вчѣрѣни Кр. але вчѣра В. вчѣрака Кн. учѣра Кн. Кун. стсл. вѣчєрѣ. — вчѣрѣшнїй Кул. стсл. вѣчєрѣшнїк. — целѣ Гоґ стсл. чєло

а мїсто е.

зельїзо Кр. Гл. але в В. ВМ. Кн. зельїзо, а в Л. Кл. жельїзо Eisen стсл. жєлѣзо. — варатїльник Гл. варетїльник Кр. м. веретїльник; варїтїльницє ВМ. м. веретїльницє, Blindschleiche, Anguis fragilis. — чераннї зўби Гл. м. черєвнї зуби. — печѣра З. м. печєра. — чапїти Мал. Кур. м. чєпїти.

— шабѣль Мал. м. щѣбель. — шаліна Мал. м. щелина. — стагно Мал. м. стегно. — чапѣти ся Кур. чепити ся.

о.

о в назвucci одержує часто придиx в, г, часом л.

вобід М. Кун. стел. обѣдъ. — вобѣраз М. Кр. — вобрік М. — вокап Кр. Dachtraufe. — вотрока Кн. Л. Futterschwinge. — вѣка. вѣчи. вѣчки М. Мокр. В. Пр. ВМ. — водѣже Кн. — повостріти Кн. — ворати М. — вѣстрий М. Др. — вохота М. Мокр. Кун. вонá, вонб, воні М. ВМ. — навѣка М. — вобá вобі М. — вопáлка М. — вотѣць М. Д. рідн. вѣтца (с). — волѣве вѣко М. — вѣвад М. Гл. Кл. Ман. — вѣвáдя Л. збірн. = оваде. — вослн М. — вѣбшввка М. — вѣтава М. — вокріп М. — Волѣна М. В. — восерѣдок М. mittlerer Teil; Mitte. — вобі воси М. — вѣсьинь М. — вѣстриг М. пліт з дранок. — вольій М. Кун. Д. — вольійня М. — вольійник М. — восѣка Кл. М. — вѣтвир М. — водинайцѣт М. — вогонь М. вогень Мокр. Кун. — вобійнятв, вобійми, Мокр. — восá Гл. Л. Кур. — восіка Кр. — вопѣнька Кр. — вогиркѣ Кр. — воганьзáция Кр. — вотченáш Кр. — вѣркиш Кун. — вокріп Кун. — вѣстойтись Кл. — воріх Кун. Мал. — ворѣл, вѣрлн. купа вѣрлів Д. — вѣбух Піт. — вѣвцá Піт. В. рідн. ч. мног. вѣвѣц. — вѣзеро В. — вѣкунь Т. Вип. — говѣс Ск. Пр. Hafer, але в рідн. вѣсá.

гобід Кн. Пр. = обід. — гѣбраз Гл. — гѣбух Кн. Axtücken, обух. — гѣбшввка Г. Unterfutter. — голій Г. — голіва Г. Baumöl. — гѣкунь Гл. Flußbarsch. — гѣплат Гл. оплат. — горати Кл. Рз. — горѣу Кн. рідн. горлá, горѣу за курмі гонит. горѣу Г. рідн. горѣуá, два горѣуі. тих горѣуів. горѣл Пр. — горáба Кн. оряба, Vogelbeerbaum, Sorbus aucuparia. — горіх В. — гѣвад Пр. гѣвади. — Голѣна. Голѣнка В. (На Вільхах). — гѣбá Пр. оба. — гѣко Б. гѣчи Б. (а в Пр. вѣчи). áби ті гѣко вѣскочило! — горудка Д. Geschäft. — згорудовати Д. Geschäft abmachen. — гѣстре Кн. вѣстре. — гѣсá Г. оса, Wespe. — гѣстрий Б. Кн. scharf. — гѣман Г. Alant, Inula, оман. — гѣтава М. Кн. Пр. гѣтавице М. Grummet.

лотáва Кур. Сопошин. лутáва Мал. Grummet, отава. — лѣкунь ВМ. Flußbarsch, Perca fluviatilis.

е місто загальноруского о.

репѣха Др. Кун. репа Гл. Kröte, ропавка, ропуха. — опека Мокр. м. опока, Mergel.

и місто о

китити Др. котити wälzen, fortwälzen.

а місто о.

нагавицьї М. Кн. Мал. м. ногавциї, Streifhosen. — магіла муравльїв Д. м. могила муравльїв, Ameisenhaufen. — начувати Л. Вер. Мал. м. ночувати. — станбага Т. Мв. м. стоноба.

в місто о в піснях, коли того вимагає лад.

вбірвати М. м. обірвати. — в дівчїннї М м. о дівчинї. Запрєгаї же хлбче ковыї, підемо ворати, Чей я собі перестану в дівчїннї гадаги. — вемалїти М. м. осмалити. Свашка в грубї палїла тай си брїва вемалїла. — батейко в недїлїйку не знає в весїлїйку М. = о весїлїйку. — дівчата вбнпмают М. = обнимають.

а (їа) місто о (їо).

Ярдань М. м. Йордан стел. Йордань.

ам місто старосл. о.

цїмпель В. стел. сепль. в Кур. сїпель, в ЛК. правильно: сепель.

у місто і (з о).

пїрубок М. м. парїбок Кр. Л. — рїжний М. Кув. м. рїжний порївн. стел. рязнь. порезнь.

у місто о.

кумбра М. м. комора. — туполе М. м. тополя. — лутава Мал. м. лотава, отава. — вужїна М. м. ожина, Brombeere. — будак Кув. м. бодак, Distel. — мїдрїк. мудрїна Кув. м. модрик, модрина, Lärche. — мутьїль Д. м. мотїль, ч. мног. мутьїлї. — тунїти М. м. тонутї. тунї = тоне; в водї тунї; пещї в водї тунїти. — уженїти се М. м. оженити ся. — корїна М. м. корона стел. короїна. — вурубец Сквр. м. воробець. — туралї Кур. м. коралї. — бугацький Пр. м. богацький. — онурлївий П. м. гонорлївий.

у місто о з старосл. ъ (вторична творба голосївки у).

в уш ЛК. стел. вшь. в инших околицях: вош.

а.

придїхове й перед а.

яптїка М. Apotheke. — янгел ЛК. Кр. Д. рїдник: янгела; янгель Кув. рїдн. янгеля; ягнелъ Кн. ягнелї в церкві. — Яндрїх. Яндрїнь М. Кув. Д. Мал. м. Андрух, Андрунь.

придих г перед а.

гапті́ка ЛК. Apotheke, аптика. до гапті́ки. — Гану́не М. м. Анну́ня. — Гапу́ська Д. м. Анну́ська. — Ганті́н Гл. м. Анті́н. — га́решт Кун. м. арешт.

е місто звичайно уживаного а.

рехува́ти Кн. м. рахувати, rechnen.

а місто я.

зора́ М. Кун. Бо. м. зоря. зшла́ зора́ = зйшла зоря; зорю́ю м. зорею. — рад Д. Кун. м. ряд; радом́ Кун. м. рядом, in der Reihe, im Glied. — сая́ Кун. м. сят. сая́ ріжут Бо́вн. — боднар́ рідн. бодна́ра Кун. м. бодна́ря. — господар, рідн. господа́ра. — горя́чка Кун. Кул. м. горя́чка, Hitze, Fieberhitze. — бу́ра Д. м. бу́ря. — града́. гра́дка З. м. града́, градка. — пра́жка Кун. м. прая́жка. ку́ратина Кр. Кун. Т. м. кура́тина. — ку́ра. ку́рата м. ку́ря, ку́рата. — рабі́й Кун. м. рабий. — расні́й В. м. рясний. — на мо́рах М. м. на моря́х. — вога́рат Кун. м. говоря́ть. — встря́гнути Кун. hineinrennen; stecken bleiben м. встрягну́ти. ветра́г ми те́рэн в ты́ло. — веча́рати Кун. м. веча́рнн. — трасти́ грушкё́ Кун. м. трасти́ грушки.

є місто я (а).

вівце́ Пр. м. вівця́. — пше́нце Бо. м. пше́ниця. — неды́ле М. м. неді́ля. — пё́вка Кл. м. пая́вка. — ріле́ Кн. м. рі́ля. — вишне́ Г. Weichsel, Sauerkirsche м. ви́шня (в інших околицях: вё́шня). — пивні́це М. м. пивни́ця. — молоді́це М. молоди́ця. — душе́ Кн. м. душа́. — же́ба Тр. Кн. Себ. Ск. м. жаба́. — сара́нче́ М. м. сара́нча. — рже́ М. м. ржа́. — ту́че Кн. м. туча́. — горя́чка Кн. м. горя́чка, Hitze, Fieberhitze. — ше́пка Верб. Мв. Бо. м. ша́пка. — ро́же М. Кп. рожа́. — че́йка Тр. Ра. Г. м. чайка́. — че́пле Кн. м. ча́пля. — веча́ре М. м. веча́ра, веча́ря. — лоше́к Пр. м. лоша́к. — качё́н М. м. кача́н. — час́ Кл. м. час. — часо́м Кл. м. часо́м, zuweilen. — жель́ Тр. м. жаль. — же́воронок Бо. Тр. м. жаворо́нок, жайворо́нок. — жу́равле́ Верб. (рідн. від: жураве́ль) м. жу́равля. — хруще́ Верб. (рідн. від: хрущ) м. хруща́. — збане́, дзбане́, збане́тко М. м. зба́ня, дзба́ня, зба́нятко. — дите́, дите́тко М. м. дитя́, дитя́тко. — теле́, теле́тко М. Бо. Пр. Ра. м. теля́, теля́тко. — бу́се мвог. бу́сета ВМ. м. бу́ся, бу́сята. — ме́со Пр. Кл. м. мя́со. — ягне́ М. м. я́гня. — ма́ло пі́ре М. м. ма́ло пі́ря. — прё́диво Ск. м. пра́диво. — воробце́ Пр. рідн. від: воробё́ц. — тежкы́й М. при́словник: те́жко М. Б. тяжквы́, тяжко́. — пё́ный М. м. пая́ний. — мнёгкы́й М. м. мя́гкий. — че́стий Кн. частый. при́слов. че́сто

Кн. Кл. м. часто. — горéчий Кн. heiß. — спрётний М. м. спрятний. — се М. м. ся. — на́ше хата М. м. наша хата. — ве-зати. ве́жу М. м. вязати, вяжу. — ле́же М. м. ляже. — спе-речéти М. м. сперечати. — садéт М. м. садять. — ко́сет М. м. косять. — на́міше́ти М. м. на́мішати. — же́ловати М. м. жа-ловати. — сьветі́ти М. м. святити. — вечéрети М. м. вече-рати. — тру́блет м. трублять. — вигледа́ти М. м. виглядати. — розпвéти М. м. розпяти. — хóдет Кн. м. ходят. — ввэ́ти. ввэ́ў Б. м. взяти. взав. — хотéт Б. м. хотять. — рóбит се Бо. м. робить ся.

є місто назвучного я.

ейце́ Виш. Мал. м. яйце. мног. ім. ёйця. стел. тьє. тьйце.

і місто я (часто в тих самих місцевинах, де є кладуть місто я, в декотрих словах уживають і виключно або побіч є).

за́йць Тр. м. заяць. — ча́плы М. м. чапля. — зазу́льї Пр. м. зазуля. — вечéрьї Пр. м. вечера. — трісункé ВМ. м. трясунок. — волóсьї Пр. м. волос. — пóтьї Пр. м. потя kleiner Vogel. — сьї Пр. ВМ. м. ся.

В декотрих місцевинах уживає ся чисте я (а) пр. в Мокр. молоді́ця, вівця́, горні́я, горні́ята, горні́ят, теля́, порося, щетиня (збірн.) = щетине, волося = волос, мі́ша, кача́н, жа́ба, лоша, сядь (повельник від: сьїсти). — жа́ба Мокр. Д. Кр. Л. Сввр. — ша́пка Д. З. ЛК. Піт. Д. В. — душá З. — ча́йка ЛК. — зазу́ля Л.

і місто я в накінчику іменяка числа многого.

я́йцьї М. м. яйця.

е місто а.

делéко Кн. м. далеко.

а місто я в місцевинах, де я уживає ся в словах, як: молоді́ця, пшени́ця і пр.

бу́ра Мал. м. буря стел. коу́ра, procella. — попрáтати Мал. м. попря́гати. — тхорá Мал. м. тхоря (рідн. від: тхір).

старосл. а відповідає у, рідше чисте е або стиснене в іменяку ч. ед. в і.

я́струб Кл. Кн. Г. Б. Мв. М. я́стреб ЛК. ч. мног. я́стреби. я́стріб Кр. Кун. рідн. я́стреба стел. я́стрьль, польск. jastrząb, чеськ. jestráb.

у.

у в назвуді не принимає придиху.

у́сельни́ця Л. Себ. Raupе. — уруні́ти сьї Кл. sich mit grünem Rasen bedecken. уживні́й З. nutzbar. — утрáта Кр. Verlust.

придихове в перед у.

вуж М. Кр. Кн. Боб. Ск. Т. Мерв. Виш. Мал. уж. — на-
вўка М. м. наука. — вўлан М. м. улан. — вўхо М. Кр. уxo.
рїдн. ч. мног. вух. — вўйко Гл. Кун. м. уйко. — вўса Кун. м.
усн. — вуздá Д. Мал. узда, уздяниця, Zaum. — вунўк В. Кун.
м. внук. — вўлиця Мал. — вўльїй Боб. м. улей. — вўгар
Пр. Бо. вўгор Ск. м. угор, Aal. — вусáлиця Ск. вусéльник
Гл. вусéльниця Т. м. усениця, усéльниця. — вўглий М. м.
углий. — вўтка. вўтойка В. Ente, м. утка, утонька. — вутрóба
Д. Бо. м. утроба. — вузкїй Рз. м. узкий, старосл. жзкъ.

придихове г перед у.

гунўка Кн. м. унука, внука, Enkelin. — гунўк Кн. м. внук.
— гўсениця Кр. м. усениця, усéльниця. — свербогўз Пр. м.
свербоус, свербуз.

придихове й перед у.

ю В. Д. ЛК. Кун. Го. Мал. юйка (Радруж) м. вже, уже
старосл. оу. — ютрєня М. м. утреня стел. оутрина, ὄρθρος, dilu-
culum.

ю місто у.

пáзюр Боб. м. пазур.

у місто ю.

брух Кун. м. брюх, Bauch. — жоўтобрух Тр. жоўто-
брўх Кр. Мокр. жоўтобрўха Ск. м. жовтобрюх, Goldammer,
Emberiza citrinella. — хрўкати Тр. м. хрюкати. — варў Мал.
м. варю. варў обїд.

и декуда, місто загально малоруск. у старосл. ъ.

бїти В. Руда. Піп. Ваш. Мал. Д. Вер. В. м. бути стел. бѣти.
он або ун місто у.

кундзборóйке М. м. кучерки, кучероньки, кучеройки. —
кондзборáвий Гл. кучеравий cf. польск. kędzior, kędzierzawy.

в місто у.

вмивáти М. м. умивати. áнї я ся не вмивáла, áнї запльї-
тáла. — вмїти М. м. умїти не вмїў = не умів. — втáти В. м.
утяти. — впрегáти М. упрягати. — вхопїти Кл. м. ухопити. —
втрáтити м. утратити. — вколóти Кл. м. уволоти. — вжи-
вáти Мв. м. уживати і пр.

ъ.

старосл. ъ відповідає о

підоперти М. підперти стел. подѣпрѣти.

А я вїнї нїц не йїў, но крїльце-ребéльце,
Онó менї підопéрло під дўшу, під сéрце.

зо Виш. Мокр. з, із стел. изъ.
шўтка зо сосни Виш. Kieferzapfen.

Даў він ййй поклонєц з ковя воронόго,
Онá емў хустіночку зо срібла самόго. Мокр.
хопйў стрільбў зо сьтині Др.

во М. в, у стел. вкъ.

Ой ти бўдеш мій милейкый во Відни стояти М.

старосл. къ відовідає о, котре стїсняє ся на і.

зі-правди Мв. — зі-правды Др. — зібрати М. В. стел.
сьбрати. — зікрати Кн. — зіхлєти М. — зі-злєсти Др.

ь.

старословенське ь переходить в е.

пєсїй Кн. стел. пьсий. пєся мўха. пєсєча мўха Мерв. Pferde-
lausfliege, Hippobosca equina, стел. пьсиа мouxа. (декуда однакож
ь тратить звук, випадає: пєсєче молоко Г. Wolfsmilch, пєюк klei-
ner Hund, малий пєс). — козєл Бо. рідн. кїзлá стел. козьлъ
hircus.

ь мягчить часом еуголоску с.

зиськ Боб. зїськати Боб. м. зиск. зискати порівн. стел.
сьискати. сьиньскати. — свїсьтати Кл. м. свистати стел. сви-
стати. — прїсьпа З. м. приспа стел. прїсьпа agger. — на-
звєсько Б. Name, назвєско. — хлопчїсько ВМ. м. хлопчєско.
— воўчїсько ВМ. м. вовчєско.

ь відпадає.

самá-с взєла М. м. сама-сь (з: сама еси) взяла. — що-с
собі помишляла М. м. що-сь собі помишляла і прї.

*

старословенськ. ркъ відповідає ер.

керт Гл. кертяк М. кертюк (Сеньковичі). кертїця В.
стел. крѣтъ talpa. — кертїчина Кр. Maulwurfshöhle.

старосл. ркъ відповідає ри, ре або ро, котре в іменяку
стїсняє ся в рі або в ру.

крит Пр. рідник: критá. крет Мокр. рідн. кретá. крит Боб.
Тр. рідн. кротá. крут Себ. рідн. кротá. — кретáвина, кротá-
вина Maulwurfshöhle.

старосл. ркъ відповідає ри.

брїви Кл. М. стел. брѣви.

старосл. ркъ відповідає о, котре в імен. часто
переходить в і.

дровá М. Кн. дрива стел. дрѣва.

звїрник фільольогїчної секції.

520788

старосл. рѣ відповідає ер.

цѣрква М. В. Б... (рідше: цѣрков) рідн. цѣрквы, церкви.
стел. црѣкы, рідн. црѣкы. — вѣрба М. Гл. Кн. В... стел. врѣба.
— сѣрце Кн. Рв. Б... стел. срѣдце.

старосл. рѣ відповідає ар або ир.

гартань Д. гартанка Мокр. гиртанка Кн. Kehle; Gurgel
стел. грѣтань.

старосл. лѣ відповідає иль.

вильга ЛК. Goldamsel, Oriolus galbula стел. вѣлга.

старосл. лѣ відповідає ле.

слеза М. Др. Кл. В. Л. Мерв. Виш. Кур. старосл. слѣза
укр. слѣза.

старосл. лѣ відповідає ли.

лїжка М. Мокр. Кн. Кл. стел. лѣжка. — глїбѣкнї М.
Кр. Д. Б... стел. глѣбокѣ.

старосл. лѣ відповідає ло (примїта в тїм говорї рїдка).

лѣжка Ск. старосл. лѣжка.

старосл. лѣ відповідає ло, котре часом переходить
на лу.

блѣха М. Д... блуха. стел. влѣха.

Ў (= в) в оў з старосл. лѣ заникає.

жо'на Гл. Б. Мв. Сквр. Мал. м. жовна, Grünspecht стел.
жлѣна. — сто'п Кун. м. стовп. ч. мног. сто'пї = стовпн. стл.
стлѣпѣ. — до'бак Кун. м. довбак. до'буш або до'бало Піт.
Specht. — до'бня Піт. м. довбня, Rammel, Handrammel.

л випадає в лѣ по цїлковитїм еаглухненю ъ.

ябко М. Кн... стел. явлѣко ет явлѣко. іменяк ч. мног. ябка,
але в рїднику: яблок. (В декотрих околнцях: яблоко, яблока і пр.).

Повноголосє (Vollaut).

В говорї Батюків повноголосї форми скрізь уживають ся:
головá (стел. глыва), мѣлот (млатѣ), бородá (брада), полѣва
(плѣва), пѣред (прѣдѣ) і пр.

вторичне повноголосє (secundärer Vollaut).

жолотїй Піт. стел. жлѣтѣ. — жолотѣк Піт. Eidotter.

Всув голосївок.

Втрут голосївки о.

сусол Боб. Тр. Ziesel стел. суслѣ, суслѣк. — свѣкор Д.
стел. свѣкрѣ. — вогонь. огонь М. Д. Кр. Гл. рідн. вогнїю, огнїю
стел. огнѣ. — вуголь, уголь Кн. Д. Л. рідн. вугля, угля стел.
жгль. — вугбля Др. Л. збірн. — вїкѣн М. старосл. окнѣ fene-

stratum, ім. ч. єдинич. вікно, ім. ч. багатого: вікна. — волокóн М.
рідн. ч. багат. від волокно стел. влакно.

Встав голосівки е.

сóпель ЛК. — в М. Кр. Д... цáмпель рідн. сòпля, цáмпля,
ч. багат. сòплы, цáмплы (цáмплы) стел. сòпль. — вогéнь Мал.
рідн. вогню стел. сгнь.

Прибавка голосівки і.

ішóў, ішла́, ішло́ м. шоў, шла, шло стел. шы́ль, шы́ла,
шы́ло; звичайно та прибавка послідує; лише часом уживають ся
правильні форми: шов, шла, шло (пішоў, пішла́, пішло́, за-
шоў і пр.).

*

Заник голосівок.

назвучне і заникає.

гóлка Мокр. гоўка Кв. Д. м. іголка, ігла.

назвучне і в зложених словах заникає (те і губить ся
оттак в середозвучі).

підú, підеш, підé стел. пòндж, пòнджи, пòндеть.

и впадає.

дост Д. м. досить стел. досыть, досыти.

и наконецне відпадає.

ко-б М. м. коли. — що-б М. Д. Л. м. щоби. — же-б В.
м. жеби. — пок ВМ. м. поки.

внмет голосівки о.

хты́ти М. Кв. Кун. м. хоты́ти. хты́у. хты́ла. хты́ло,
старосл. хотѣти (хѣтѣти).

відпад наконецного о.

барз М. м. барзо (рідке слово, звичайно: дуже) польск. bardzo.

відпад голосівки а.

знов М. Др. (м. знова) стел. изъ нова.

у наконецне губить ся.

чем М. Л. Кв. м. чому, warum.

Стягане і відпад складів.

сподáр Кв. Кун. м. господарь. — тре Др. М. м. треба. —
дóпір М. м. доперва польск. dorępie стел. топрѣко. — чо М. Піт.
Кр. м. чого, чому. чо не затыгнеш Піт. чо ви ся гныбаєте Кр. —
чо-с М. м. чогось. — присы́бó Угн. м. присягай Богу. — да-
лебѣ Угн. м. дасть ли Віг. — фáла-бу Кун. Піт. хвáла бу
Мокр. м. хвала Богу. — помайбѣ Мал. м. помагай Бі (Боже). —

сьпівеш, співє, співем, співете В. Мал. м. співаеш, співає, співаєм, співаєте. — кау, каєш, кає, каєм, каєте, каут Кун. Кр. м. кажу, кажеш, каже; кажем, кажете, кажут. — ке Кун. м. кає, каже. — беш, бе; бем, бете м. будеш, буде; будем, будете і пр.

Наголос.

В говорі Батюків наголос подвижний, як в переважній частині говорів червоноруского наріччя. Декуди находять ся примітливости місцеві.

Думати м. укр. думати. я думаю, думала, думало м. укр. я думав. — брикати м. укр. брикати. кінь брика = укр. кінь брикає, брика. — гукати м. укр. гукати. — в Д. В. ЛК. кажуть: вода, в інших батюцких селах: вода. — луска Д. Гл. в інших околицях: луска. — я забію В. Піт. = забув. — я забію пса В. = я вбив пса. — час рідн. часу Др. (рідко: часу). — коршма Кул. коршма, корчма. — верба М. Мокр. Кл. Кн. Др. В. Мал. м. верба. — сосна Л. Тр. ч. мног. сосні, укр. сосна ч. мног. сосни; — конопльі Т. М. Д. колопніі ЛК. Кн. м. коноплі. — новина Мал. = новіна. — пташина Гл. Д. Р. Др. = пташина. гусє Тр. гуся. — качє Тр. качя. — зерно Тр. в Галичині зерно, на Україні (у Куліша): зерно. — пугач Ск. укр. пугач. — дрѡва М. Кн. укр. дрѡва. — десятеро. дваццѡтеро М. укр. десятеро. дваццѡтеро. — кутя укр. кутя. — новий М. укр. найчастійше: новий. — язика, язиком М. Др. укр. язика, язиком. — якось Піт. укр. найчастійше: якось. — гадині Кур. Schlangen. — великий і великий Кн. — низький Тр. = низкий. — хороше Боб. = хорошо. — принесу, понесу Др. — замкнути Др. — малѡ М. З. = мало. малѡ датн. — вишніі Мерв. ім. ч. мног. = вишні, вєшні. — човен Мал. = укр. човен. — краду, крадєш, крадєте, крадут М. — палит М. Т. В. = укр. палить. — бігай, бігайте Мал. — голубі Боб. = голуби, columbae. — часом Кн. = часом. — постою З. = постою. — була. піла. були. пили. — валю, валіш, валит; вару, варіш, варит; значу, значіш, значит; краду, крадєш, крадє; навчу, навчіш, навчит; палю, паліш, палит; плачу, платіш, платит; посвару сѡ, посваріш сѡ, посварит сѡ; терплю, терпіш, терпит; учу, учіш, учит; хвалю, хваліш, хвалит — у писателів українських стрічаєм: валишь, варить, значить, краде, навчить, палить, платить, посварить, терпять, учить, хвалить.

Суголобѣня (*Consonantismus*),

Плавні л, р.

В говорі батюцкім буває дwoяке л 1) грубе н. пр. лад, ласка Gnade, ламати, ловити, лобай, луска стел. лоука, ліскавка, лісий, лижка старосл. лъжка, глибокий стел. глъкокъ; поле стел. полѣ, лен стел. лънъ, літи, лісте стел. листиѣ. листвиѣ. — ліпа стел. липа, лис стел. лисъ, гліна стел. глина, кло, влий, плав, плахта, плекати, плісти, плінутв, слѣво, слотá, слѣнька, вони ходіли, вони косіли, колѣти стел. клати. — 2) м'яке л в словах як: лис стел. лкъ, льзти стел. лкъти, любіти стел. любити, льчити стел. лкъчити, людский стел. людскъ, конопля стел. конопли, ключ стел. ключь, клясти стел. клати, кльітка стел. клкътка, хлѣб стел. хлъкъ, колю стел. колъ, льіто стел. лкъто, клякнути, колюк, колюка, кльіщ, кльіпати, льіновисько, здорѣвѣ стел. здравнѣ.

Наконецне грубе л переходить в причаснику мнувшого часу д. ст. II. на ѱ (звук посередний межі в і у: ходіѱ стел. ходилъ, вогоріѱ стел. говорилъ, буѱ стел. бълъ, повідáѱ стел. повкъдалъ, сьпівáѱ стел. спкъвалъ. Тож у тих виразах, в котрих старосл. лъ заміняє ся в старорускім на ол переходить л на ѱ: воѱк староруск. колкъ, староруск. клкъ; доѱг староруск. долкъ, стел. длъкъ; воѱна староруск. колна, стел. клъна; жѣѱтий староруск. желтъий старосл. жълтъий злож. ф. Наконецне л по о етісненім в і переходить в тім говорі часом на ѱ: стіѱ М. сьтіѱ Кл. м. стіл, стел. столъ. до столá М. Кл., віѱ М. стел. колъ, діѱ стел. долъ, віѱ стел. колъ.

ль місто л.

янгель Кун. ягнелъ Кн. м. анжел. стел. ангелъ *аγγελос*.

н місто л.

маніюський. маніюсѣйкий М. Кн. м. маленькый.

р тверде.

косар М. Кул. Кл... рідник косарá. — школяр Мокр. школярá в М. школяре.

л (ль) місто р.

реблѣ Кун. Гл. Виш. м. ребро, ч. мног. рѣбла. — ребѣльце М. м. реберце. — братѣльник М. Б. Гл. м. братерник Кр. Мал. провізор церкви. — шальварок Пт. Scharwerk, шарварок.

р — р остає т. є. не знеподобляє ся.

ярмарок Боб. Jahrmarkt.

знеподобнене р — р на р — л.

срібло М. Кун. Кн... стел. сръкро.

Сичні с, з, ц.

сь місто старослов. с, загальноруск. с.

сьпівати М. Кун... старосл. спѣкати, співати. — свівіргун Боб. м. свіргун. — свівіча В. стел. свѣкѣта, свіча. — светій М. стел. свѣтъ. — світло М. свігло. — світ М. ВМ... старосл. свѣтъ.

ц місто с.

цвѣрати М. м. сверкати. — цвівіргун м. свіргун, цвиркун. — цампльі лѣду М. Мокр. м. соплі леду. — ціцька Тр. ч. мног. ціцькї стел. сьськь et сьськь *μαστός*, татта. — — поцѣсор К. місто: посесор.

ш місто с.

шпиль М. Schnallenzahn, спиль. — шпорѣц М. м. і побіч спорец, Mutterkorn. — брушніце Кн. м. брусниця Preiſelbeere. — шкаралупа З. Бо. м. скаралупа, скарлупа. — зівше Др. м. завсе, все польск. zawsze. — шалата З. м. салата. — шереть М. Кн. В. м. серсть. — швидоватий Кн. м. свидоватий, noch nicht reif, grün. швидовата пшенице. — кришталь Мокр. кришталевий М. м. кристальний (кристалевий). — кашарне М. м. касарня.

зь місто з або старосл. сь.

зьільнік В. м. зїльник, Blumengarten. — зьїїсти М. старосл. ськѣсти. — дзюб М. (дзюб) м. зоб.

дз місто з.

бадзър М. м. базар, Marktplatz. — дзѣркало М. Кн. м. зѣркало. — дзѣрно М. м. зерно. — дзѣлен. дзеленій Кун. Т. м. зелений. — дзвїздá Кун. Піт. ЛК. Гл. м. звїзда. — дзелó З. м. зело стел. зело. — дзоб Кун. дзюб М. (дзюб) м. зоб.

к місто загальноруск. ц.

квінути М. = цвинуті, цвисти. яблїнь заквіне = зацвите. — квітка Кл. цвітка. — квітнá недїля Пр. цвігна недїля. — квітень Пр. м. цвітень. — проквітáти М. м. процвітати.

ец місто ець (наросток: ьць).

воробѣц М. Кл... рідн. воробѣцѣ місто: воробець. — конѣц М. Піт... рідн. кінцѣ. — горнѣц, рідн. горнец — але в Тр. Рз. Б. Боб. Ск... горобець.

Піднебенні (понебні) й, ж, ч, ш.

Назвучне в місто й.

Вулька З. м. Юлька, Julie.

назвучне л місто й.

Люлька Др. м. Юлька, Julie.

ль місто й в середозвуці.

жельворобок Боб. м. жайворонок, жаворонок, Lerche. —
вобльско Д. В. Мал. м. войско, військо стел. войско і войска.
в місто й в середозвуці.

дівни́ця (Сопошня) м. дівниця.

В йе або йа повсталого з старосл. ѡ —
й заміняє ся на н.

мнясо Кун. м. мнясо. — мняти Кун. м. мяти. — роз-
пняти Кун. м. розпяти. — мнякій Кун. м. мягкій. мякій
старосл. мажккъ. — вимня Кун. м. вимя рідн. вимня.

у місто й.

наубільший В. м. найбільший. — наубієкший В. м. (най-
пекший) найкрасший польск. najpiękniejszy. — наухутше Кн. м.
найхутше. — наубільше Д. Пр. Кн. м. найбільше. — наудад-
нібіеший В. м. найладнійший. — наульіше Кн. м. найліпше.
старосл. жд відповідає дж.

віджу М. Кл. КВ. Др... старосл. виждж. — хбджу М. Кн.
Др... стел. хождж. — чуджій ЛК. старосл. чоуждъ. — чуджак
ЛК. fremder Mensch.

щ відповідає старосл. ждъ.

дощ М... старосл. дъждъ.

дж місто ж.

джігалка Рз. м. жигавка, Brennessel.

ц місто ч.

цв М. м. чи. — цимало М. Мокр... цималко м. чимало,
viel. — скбцень М. м. скочень, Springlein. — підскбцний лен
Кр. м. підскочний лен, Springlein. — цебрік Гл. м. чебрік, ча-
брік, Quendel. — пец М. Кн. рідн. пеця рода мужеского польск.
pies м. піч Виш. рідн. печи рода жецького, старосл. пашть.

ш місто ч.

торішний Кр. м. торічний. торішного року. — сердешний
М. м. сердечний. — рішвік З. м. річняк, кінь, що має рік. —
сунішний Мв. м. суничник, Erdbeerstrauch, Fragaria vesca. —
штири М. Мокр. Кл. Кн. Мал... м. чотири стел. чотиріє, чотири.

сь місто ш.

кокоська М. м. кокошка, Henne.

ч місто ш.

бнчий Кун. івчий м. внчий. — солбдчий М. м. солодший.
— молбдчий М. Кн. м. молодший. — тбнчий Г. Д. м. тонший. —

мѣнчий В. Кн. м. менший. — уменчати ся Кул. м. уменшати ся. — богѣтчий Кн. м. богатший. — красчий Кн. м. красший. — висчий Кн. м. висший.

с місто щ, ш.

со, сѣбви, кѣлнсок м. що, щоби, келишок (так сокають в Голім і Сеньковичах).

ц місто ч старосл. шт.

міць М. рідн. моця м. міч, мочи стел. мошть; але нѣміц Krankheit. — міцній, моцній М. м. мічний.

ш місто щ.

шо Др. Мв. м. що. — шѣби Др. Мв. м. щоби.

Зубні т, д, н.

ц місто т.

хоць М. м. хоть. — цьма Гл. Кр. Кун. Тр. Себ. м. тьма, Nachtfalter; в В. Tagfalter. — цьмоха Рз. цьмуха Боб. цьмух Гл. Кл. м. тьмоха, тьмуха, тьмух. — сцьбіна Б. м. стіна (в сусїдн. Пр. і Л. стїна). — Нѣсцьї Б. м. Настя (в Пристани коло Бугин: Нѣсты)

д місто т.

недопірок Піт. Fledermaus, стел. негѣпырь. — дрїска М. м. трїска стел. трѣска. кўпа дрїзѣк (дрїсѣк) viele Holzsplitter, viele Holzspäne.

к місто т.

кіло М. (кїло) м. тіло. — кісто М. В. м. тісто. — кѣжкій М. м. тяжкій. — кѣжко М. м. тяжко.

замїна дь на й.

пятьнаїцьї, двайцьї. трийцьї з. пятьнадьсѣть, двадьсѣть, трьдсѣть.

г місто д.

Гмїтер Кув. Д. ЛК. м. Дмїтер В. Дмитро.

т місто д.

гуга Кн. м. дуга, Regenbogen.

й дуже часто місто нь у виразах вменшительних на -енько, -енька, -онько, -онька, -енький, -ойкий.

бѣтейко М. м. батенько. — козѣчейко М. м. козаченько. — сѣрдейко М. м. сѣрденько. — сьпїванѣйко М. м. спїваненько. — мїслейка М. м. мисленька. — зазўлейка М. м. зазуденька. — дѣмойко М. м. домонько. — рѣдойко М. м. родонько. — косѣйка М. м. козонька. — я҃годойка М. м. я҃годонька. — любѣйкий М. м. любенький. — милѣйкий М. м. миленький.

л місто н.

люмер Піт. м. нумер. — колюшіна Б. часом м. конюшина, Klee. — волокóльник З. м. волоконник, Einbeere, Wolfsbeere. — борозéльник Тр. м. борозенник, Engerling.

м місто н.

мечвїд Кв. мячвїд Рз. м. нічвид, Fledermaus. — Мя́бола М. = Никола Кун.

знеподобене нн на вн.

поскївні коноплї Г. К. м. поскїнні к., плоскїнні к. Staubhanf. — девнічка Кун. Кн. м. деннчка. — черéвні зуби Кв. м. черенні зуби Backenzähne.

знеподобене нн на бн.

поскїбні коноплї В. м. поскїнні коноплї.

знеподобене нн на мн.

поскїмні коноплї м. поскїнні к. — захлáмний М. Гл. м. захланний. — демніця Кл. м. денниця.

знеподобене нн на дн.

вїдная я́блїнь Кл. м. виная яблїнь.

Гортанні к, г, ґ, х.

ґ місто к.

маслїоґ М. м. маслюк. маслюгів купа = багато маслюків.

ґ місто к

га́не М. м. каня, Weihe. — ліжґа Малн. м. лжжа. — Па́зьга Малн. м. Пазька, Пелагія. — Га́нґа Малн. м. Ганка. — горáльї Кл. гура́льї Кур. м. коралї. — віґа Піт. Кун. ЛК. Мал. м. вика, Wicke. — гардóх Б. м. картох, картофля. — грéчний Кл. м. кречний.

назвучне х місто к.

Холомія М. В. м. Коломия. — холومی́йка М. В. м. коломійка.

середозвучне х місто к.

до́хтір М. рїдн. до́ктора м. доктор. старосл. дохъторъ.

наконецне х місто к.

жу́х Мв. м. жук, Roßkäfer, Geotrupes stercorarius.

назвучне к звикає.

тіґар М. втвор, стел. ктиторъ, κτήτωρ, fundator.

ґ місто г.

госпóдар М. м. господарь.

к місто ґ.

мака́зин М. м. маґазин. — казéта М. м. газета.

к місто х.

кльів Кун. м. хлів. до кльіва.

х не переходить на ш.

комахнѣ Ск. комашья, комахи.

ф місто хв.

фалá Кун. Піт. м. хвала. фалá бу! = хвала Богу. — фаліти се М. В. м. хвалити ся. — фіст М. Піт. Кр. Др. Кн. рідн. фостá м. хвіст рідн. хвоста. — фіяти ся В. м. хвіяти ся. — пафіна В. м. пахвина. під пафіну = під пахву, під пахввну. — фбá В. м. хвоя in der Bedeutung: Jahresringe, eigtl. Nadelbaum. — фалѣн Кн. м. хвалев. — філя Др. м. хвиля, Weile, Augenblick.

Губні п, б, в, м.

б місто п.

брѣжка М. бра́жка Д. м. пражка.

к місто п.

колúпиток М. Кр. Д. м. полукішок. на колúпiтках.

т місто п.

колúпиток М. Кр. Д. м. полукішок.

кв місто ф.

сераквiм М. м. серафим, seraphim. — квасблѣ Кн. Пр. Кл. квасбля Кн. Кур. м. фасоля.

п місто ф.

траплетн се Гл. м. трафляти ся. — картбна Др. Бо м. картопля, картофля. — кара́пка ЛК В. м. карafka, Karaffe.

х місто ф.

кахтáн М. В. м. кафган. — хлѣшка М. Гл. м. фляшка Кр. Flasche — цохnúти. цахnúги М. Мв. цофнути zurückzerren, zurückhalten, zurückziehen. цахví = цофин. — Хранц. Хрáнцуз М. м. Франц, француз. — хравцúский М. м. французский. — Хрáнко М. м. Франко. — хрѣйтер Кн. м. фрейтер. — картбхель Верб. род. мужеск. м. картофля ч. мног. картбхлы = картофлі. — хамiльiя Мв. м. фамилія. — шахлiк З. м. шафлик, Scheffel. — шухлiда Кн. м. шуфляда, Schublade. — хаворiта Кн. м. фаворити, Backenbart. — картбхлы Рз. м. картофлі. — картохлiне Тр. м. картофлiне. — хрiбра Себ. м. фебра, Fieber. — нáхта Кл. Naphta.

хв місто ф.

хвасбля М. Гл. В. Верб. м. фасоля Кр. — шáхва М. Гл. ЛК. м. шафа, Schrank. — хвальшiвий В. м. фальшивий. — хвiра Кр. Пр. Кн. Гл. м. фіра, фура, Fuhr. — хвiрман Кр. м.

фірман. — цохвати М. м. цофати. цохвай коны. — хвайний М. Кн. м. файний, fein, schön. — хвартух М. м. фартух, Vortuch, Schürze. — трахвити Кл. м. трафяти, treffen. — трахвит се Кн. м. трафить ся. — прохвэсор Кн. м. профэсор. — хвундмент Кн. м. фундамент. — Стехван Кн. ЛК. м. Стефан. — кухва Кн. м. гуфа, Kufe, Faß. — хваса Г. хваска Г. м. фаска, Faß. — хвактор Г. м. фактор. — Хведьо Гл. Хведьо Мал. м. Федьо, Theodor. — Хведько ЛК. м. Федько. — захвасовати грóші З. м. зафасовати гроші. — Штехван Мал. м. Стефан. — Хвэся Мал. м. Фэся, Theodosia. — хвіля М. м. фля, Welle.

в місто б.

вовад (овад) стел. свадъ.

п місто б.

пінда Г. м. бинда, Binde. пінда, едвábна seidene Binde.

м місто б.

манатка Др. м. банатка (пшениця).

б місто в.

манэбри Кн. м. маневри, Manöver, manoeuvre.

г місто в.

мурагэль Др. Т. Бо. м. муравель, Ameise.

г місто в у назвуді.

горобець Тр. Рз. Б. м. воробець.

м місто в.

дамний Д. Гл. Пр. м. давний, lange vergangen, alt. — дамнó. дамныйше. — жóмнер М. Д. м. жовнір. — помняк К. м. повняк, Sammetblume. — рíмний Кн. м. рíвний.

в місто м.

свільний В. м. смільний, harzig. свільний стрижінь. — пóловінь В. м. поломінь. той пóловінь. — вівне Кн. вимя.

Уподобнене суголосок.

ни з гн.

пáвність М. Гл. Кул. з павність, павнозьт, павнозьт стел. павнозьткъ.

Прибавка суголосок.

Втрут буква р.

дорщ Д. Піт. В. м. дощ, Regen. — харщ Д. м. хащ, Gestrüpp, Gesträuch. — достáрчити В. М. м. достáчити (достатькъ+вити = достатчити = достачити — доста(р)читв). — мáршина Піт. м. машина.

Втрут букви Д.

роздрухати ся В. м. розрухати ся. — вздріти М. Д. м. узріти. — — здийняти Мокр. (здняти) м. зняти.

назвучне с.

скригулец М. м. кригулец, Sperber. — сплавкі Тр. м. плавки, Flossen. — спружина Кр. м. пружина, Springfeder.

втручене с.

досконалий М. Кун. Кл. vortrefflich, ausgezeichnet, доконалий, довершений польск. doskonały чеськ. dokonalý.

почіплене й.

юй. юйка (Радруже) м. ю = вже, уже, schon. — сюдайка Б. = сюдака.

втручене т.

пёрста Кн. пёрети Д. м. перси старосл. прѣси.

всунене н.

ягрес М. Боб. Д. Др. Тр. ягрес ЛК. новословеньск. агрес. польск. agrest укр. агрус північногорнонім. agras.

всунене г.

бігчи Б. м. бічи (з бігти = бічи; потом бі-г-чи). — стрігчи Б. м. страчи.

всув суголоски м.

гимбльова́ти Кл. м. гмбльовати, hobeln. — ка́мбрат Кн. м. камрат, Kamerade. мног. камбра́ти.

Заник суголосок.

л губить ся в середозвуці.

поскінь Б. Staubhanf м. плоскінь.

р в середозвуці губить ся.

гонча́р М. Мал. старосл. грѣнчарь чеськ. hrnčič. — пові́те М. м. пові́тре (по+вітр-е).

відпад наконечного з.

за́ра М. Д. ЛК. ВМ. м. зараз.

середоввучне й випадає.

віна́ М. м. війна.

т (ть) відкидає ся.

борони́ М. м. боронить. — діви́ сьі М. м. двить ся. — во́гори́ М. м. говорить. — кúпи Мокр. м. кушить. — злóсти се Кр. м. злостить ся. — рóби Б. м. робить.

т викидає ся.

скруну́ти се Тр. з: скрутнути се. — за́квінути М. з: за́квітнути. я́блоні за́квіну́т.

ть випадає в середозвуці.

педесёт м. пятьдесят.

відпад ть у визвуці.

водинайцьбі м. одинайцять (одинадцять).

Д викладає ся.

наганути си М. із: нагаднути си. — борозна́ Пр. стел.
браздна (в декотрих околицях: борозда́).

н випадає.

черця́ рідн. від: чернец. че́рчик М. із: чер(н)чик = чернець.

н середозвучне випадає.

пунт М. м. пункт. за пунтом М. — спунтовати́ Кун. м.
спунктовати. не можу спунтовати́.

г в назвуці зникає.

ромáдити Го. м. громадити. ромáдит сьіно ра́блям. — ра-
блѣ́ Го. м. граблі, Наркен. — ре́цка Го. м. гречка. — Рі́ньо
Го. м. Гриньо. — рѹска Го. м. грушка.

г середозвучне зникає.

бодáй М. з: богдай, gebe Gott. (властво визвучне).

г визвучне губить ся.

хвалáбі м. хвалáбіг, хвалабóгу, хвалáбу.

назвучне х (= укр. г) цілком глухне.

робáк: Кул. Верб. Б. Мв. Тр. Рз. Боб. Себ. м. хробак укр.
гробак.

в у назвуці зникає.

ощі́на З. місто і побіч: вощина Wachswabe. — о́лве
вóко Виш. Zaunkönig, волове око.

в у середозвуці зникає:

обáрінок М. із: обварінок, Brezel. (властво: назвучне).

Переставка.

місто л р кладуть р-л.

тарі́ль М. Teller.

місто л-р кладуть р-л.

регура́льний ВМ. м. регулярний.

місто р-г кладуть г р.

горбóжина Піт. місто і побіч: рогбóжина Rohrkolben, Турпа.

місто тр — рт.

ма́кортет Кв. Мал. з: макотрет. — макóртик М. м. ма-
вотрик.

місто н-г — г-н.

ганаві́цьбі Кп. Угн. коло Белза м. ногавиці.

місто ж-г — г-ж.

гіжавка З. м. жигавка, Brennessel, Urtica urens.

місто м-в — в-м.

відмідь Боб. м. медвідь.

місто п-к-п — п-п-т.

пілупіток Мв. м. полукипок.

місто з-г — г-з.

па́гнізть В. із: пазвгіть стел. пазно́гть польск. paznogieć, paznokieć.

місто м-н — н-м.

намастір В. м. монастир стел. монастырь, μοναστήριον.

місто н-м — м-н.

окомбн В. (вокомбн) м. економ.

місто г-л — л-г.

лаголедице Кн. м. гололедця, Glatteis.

місто г-м — м-г.

магілка сіра З. м. гомілка сіра.

місто п-к — к-п.

окоба. вокоба З. Л. м. оцока.

місто п-ч — ч-п.

чеперіця Л. Др. м. печериця, Champignon.

місто р-п — п-р.

чапарáха Себ. м. чарапаха (черепаха).

місто ри — ер.

кєрвіце М. м. криниця.

єре і реє.

єрєнтий Д. і реєнтий Д. М. Мал.

II. До пнетвору (Stammbildungslehre).

Декопрі замітнійші наростки.

Сушники (Substantiva) а) мужеского рода.

-ъ. звик Кув. Gewohnheit, Sitte, Gebrauch. — віскок ЛК. Finne, Cysticercus cellulosaе. — слон Г. Waldschnepfe. — прїстай Г. Д. Л. що „пристав“ до хати.

-а. заплы́ха Кн. Bedrucker, Belästiger. — бамбу́ла М. Tölpel.

-ь. слонь Гл. Waldschnepfe. — попіль Д. Blattlaus. — квач Др.

-ьйъ. крутьй Д. Wendehals. — мокрїй М. Brachvogel. — спорїй Др. Mutterkorn. — чькотїй Г. Würger. — павїй Др. Männchen des Pfaues. — курїй З. Huhnzwitter.

- арть. комáр М. Stechschacke стел. комаръ v. комарь.
- орть. бáхор Кн. Гл. Knabe.
- ырь. пiхiр Боб. — пухiр Кун. — бáстрир Кн. Knabe.
- пáвир Пр. Männchen des Pfaues.
- урть. пiхúр Кр. Blase. — мончúр Кун. Küchenschabe. — пáвур М. Männchen des Pfaues.
- ура. пiячúра Пр. Trunkbold (пiякъ+юра).
- лъ. сýсол Боб. Тр. Ziesel. стел. соуслъ.
- ло. сподобáйло Г. — задибáйло Г.
- елiть. воробéль Пит. В. Spatz, Sperling. — скокéль Д. Springlein. — щупéль В. Hecht.
- ань. мýран Рз. З. Кн. Name eines braunen Hundes.
- ань. черевáнь Мокр. Dickbauch. — дурновáнь Д. Dummkopf.
- ьнь. скóчень Рз. Себ. Springlein. — кúтень Мокр. Viehmagen.
- вна. жомнярiна Кр. Soldat. бiдний жомнярiна.
- унь. братúнь В. Bruder. — сватúнь Кп. (сватúньо) Brautwerber.
- окъ. видóк В. на видóцы wo gute Aussicht ist.
- ькъ. стрижóк М. Heupferdchen (стриг-ькъ).
- якъ. бохнiк З. Laib, Brot. — багнiк Кл. Г. Мал. eine Pilzart.
- юкъ. телióк Мал. größeres Kalb. — багнióк Кл. Л. eine Pilzart.
- ака. (яка). розбишáка Кн. Кп.
- ько. Бéмко = батюк, що говорить бем мiсто „будем“. — бóмко М. Кн. Viehbreme, Tabanus. — днéйко Г. Tag.
- ькъ. домóк Др. рiдн. домкá Häuschen. — песóк Мал. рiдн. пескá Hündchen.
- ькъ. воўчóк Тр. schwarzer Kornwürm (влъкъ+ькъ).
- икъ. бúрик М. Name eines braunen Hundes. — бóсинк Кл. Name eines an den Füßen hellen Hundes. — красик М. Name eines bunt gefärbten Hundes. — хомiк З. Hamster. — пéсик М. Hündchen, рiдн. пéсика. — братéльник Гл. М. Б. братéрник Кр. старший брат в церквi (братрьнь+икъ). — поярúжник Д. Steinschmätzer (яруга+ьнь = яружьнь; по-яружьнь+икъ). — кравчик Кр. (кравць+икъ). — шéвчик Кр. (швьць+икъ). — дóмик Др. рiдн. дóмика Häuschen. — лыкарчик Мал. Arzt (лыкарць+икъ).

-енько (онько). Найчастійше наросток той приймає форму -ейко (ойко). бáтейко. — бережéйко. — Бóжейко. — бор-тéйко. — Васи́нейко. — вінóйко. — вітрóйко. — воро-жéйко. — вощéйко. — Господéйко. — господарéйко. — дворóйко. — днéйко. — домóйко. — дру́жбойко. — Ива-сю́нейко. — качорóйко. — коза́чейко. — королéйко. — листéйко. — людóйко. — місячéйко. — Морозéйко. — неборачéйко. — пáнойко. — парубóйко. — пирожéйко. — полонóйко. — посадóйко. — престолóйко. — рóдойко. — розплодóйко. — соколóйко. — ставóйко. — чубóйко. — татунéйко. — цы́сарóйко.

-ягъ. дерняг Сквр. Rasenstück.

-ахъ. птах М. Vogel. старосл. пѣтахъ.

-ехъ. пéлех. Г. Haarbüschel. — еéлех Гл. Бо. Кв. Enterich.

-яхъ. пúплях Мокр. Knospe.

-ухъ. -юхъ. бамбúх Тр. Tölpel. — дрімлюх Гл. Мал. Tagschläfer, Ziegenmelker. — синюх В. Mandelkrähe. — каме-нюх В. підкаменюх Гл. Steinschmätzer. — вертіюх Т. Schmerle. — кутюх Г. Schweinsmagen. — пúплюх Кв. Knospe.

-ьць. пікунéць Мв. gelbe Knotenameise (пикун+ець). — со-колéц В. Falke (сокол+ець). — тютюнéц В. Rauchtabak. — стриганéц М. Heupferdchen. — поклонéц Мокр. Verneigung, Ausdruck der Verehrung.

-асъ. пінкас Гл. М. Buchfink. — викрутáси Рз. geschlän- gelte Linien.

-усъ. пінькуе Мал. Buchfink.

-усъ. татúсь Д. Taufpater.

-азъ. хабáз Гл. Unkraut.

-уазъ. лабúз Гл. Unkraut.

-ачйь. займáч Кр. що займає худобу.

-ушь. мясарúш Боб. що торгує мясом, Fleischhändler.

б) женського рода.

-а. здóба М. Gestalt. — повíка Пит. Gewohnheit, Sitte. — запльíха Кв. Bedrängnis. — розчíна Тр. Sauerteig; Auflösung.

-я. гилá Кр. Zweig.

-ь. прóстіль Г. Bettlager. — пáскудь Кв. Unflat. — шкá-рідь Кр. Häßlichkeit. — мерзъ Пит. ekelhaftes Zeug, брідь. — глiбóч Кр. Tiefe (глибокъ+ь). — пасть Мв. Rachen.

-ель. кúбель Кл. Schneewehe. велíка кúбель.

-уля. скакúля Мокр. Frosch. — бабúля Кун. Blase. — папúля (Яжив) feistes Gefráß, Maul. — срúля Кун. kleine, runde

Pflaume. — бочу́ля В. назва ріжнокрасої бокамн корови. — ор-
су́ля Др. Beule, Blase.

-ура. ганду́ра З. großer Klumpen.

-та. ріжнóта Кр. Verschiedenheit. — суперéта Кув. Zwisst.
— слотá М. Unwetter.

-ута. білу́та Кв. Name einer weißen Kuh.

-уся. маму́ся Д. мату́ся Кув.

-иця. капи́ця (Сельска коло Яворова) Küchenschabe. — му-
кй́ця М. мука, мучиця, Mehl. — ріснй́це М. Augenwimper. —
лисй́ця Л. Bláßhuhn. — цысарй́це ВМ. Kaiserin. — ріпи́це
Кв. Schwanzwirbel.

-ьця. гй́льця Гл. Кр. Zweig. — колотóвця Мал. Quirl. —
крóвця ВМ. Blut. — гірця Кв. М. Anhöhe. — цёрковця Мокр.
Kirche.

-ань. ко́пань Тр. ausgerodeter Waldteil.

-аня. коба́ня Кув. Lache.

-ииа. рубáтина Гл. grobes Hemd. — чинováтина М. Dop-
pelleinwand. — четвёртй́на Кв. Viertel. — трутй́на Илт. Gift. —
ринчй́на Гл. Tiegel. — запасчй́на В. Vortuch. — комй́рщина
Мв. Standquartier (комора+ськь+ина = коморщина).

-на. трй́зна Кл. поминки.

-ня. то́ня ВМ. Кл. Tiefstelle im Wasser. — комахнé Ск.
ein Haufen Ameisen, ein Haufen Insekten, комашня. — драбнé М.
бідолахя. — пастівнé Боб. Weiden in der Nähe mit Gärten.

-ьня. обрй́чнé М. Futterschwinge.

-оня. лисóня Л. Name einer am Kopfe lichten Kuh.

-уня. баду́ня Пир. Lachen. — маму́ня, мату́ня (Добрусин).
— сестру́ня Пр.

-унь. маму́нь Малн.

-юня. дою́ня Кв. Töchterchen.

-яка. земля́ка Кл. Kröte. — лушпéка Тр. Schale.

-ька. ба́хорка Др. (бах-ор+ька) kleines Mädchen. — жоў-
ту́рка Кул. Goldammer. — бережанка ЛК. Uferschwalbe. —
землёнка Боб. Kröte.

-ька. сиву́лька Др. eine Pilzart. — жоўту́лька Верб.
Goldammer. — посты́лька М. Bettlager. — блискучка ЛК.
Leuchtkäfer. — землю́шка Кр. Steinschmätzer. — коню́шка М.
Klee. — колоту́шка М. Quirl. — жоўту́шка Сквр. Goldammer.

-онька (е́йка). Звичайно наросток той приймає форму
-ойка (-ейка) і лучає ся, іменно в піснях, дуже часто. бере-

збійка. — вечéройка. — воборбійка. — водбійка. — вулицейка. — гáлойка М. Dohle. — годинбійка. — головбійка. — горівбійка В. Кн. горілбійка М. — горбійка. — грúшойка. — гúсойка. — дьвчíнойка. дьввойка. — дблейка. — дорожéйка. — дружинбійка. — дубинбійка. — господниейка. — зазúлейка. — зальотбійка. — затрбійка В. Hadersuppe. — землейка. — зорбійка. — калинбійка. — кпрничейка. — кнегинейка. — коморейка В. коморбійка М. — коновбійка. — конбійка. — косбійка. — лебедбійка. — мамунейка. — матьинбійка. — мýслейка. Настúнейка. — натурбійка. — невíстойка. — недьлейка. — неслáвойка. — нйвойка. — нйжейка. ножейка М. — перепеличейка. — пидквобійка. — погодбійка. — подоббійка. — половбійка. — порадебійка. — принадебійка. — причинбійка. — пчолбійка. — пшеничейка. — ричейка. — роботбійка. — родинбійка. — ручейка. — свекрушейка. — свйтлойка. — свйчейка. — сестрбійка. сеструнейка. — сиротбійка. — слáвойка. — слезбійка. — службойка. — стéжейка. — сторонбійка. — суботбійка. — хвасолейка. — хляшчинбійка. — хмáройка. — цёрквойка. — челядбійка. — ябловбійка Д. яблivoйка Верб. — ягодбійка.

-юга. бiлюга Б. Ск. Schied. — бiлюга М. Laken. — пeсюга Бо. Pilzart.

-аха. морáха Себ. Ameise. — комáха Л. Insekt. — рубáха Гл. grobes Hemd. — штáха Д. Кл. Vogel.

-иха. хлопíха Кп. Frau eines Bauers. — бусьчиха Д. Storchweibchen.

-оха. красбáха Ск. Mandelkráhe. — баббáха Кр. велика (грúба) бiла фасбля. — свекрбáха Д. Schwiegermutter, свекруха.

-уха. мокрúха М. парúха Др. сивúха Др. gemeiner Branntwein, Schnaps. — ядуха Б. Engrüstigkeit, Asthma. — заверúха Кн. Windwehe, Sturm. — ризúха М. Riedgras. — черепуха Тр. Flußschildkröte.

-юха. зеленю́ха Гл. grünlicher Ton

-ба. тiжба Тр. Gedränge.

-ва. гадьвá Пир. (збiрне) Schlangen. — жидовá Кн. Juden.
в) середного рода.

-ив. брбствé Гл. (збiрне) junge Triebe, keimende Blätter. — гиля́ Кр. (зб.) Zweige. — пидрiчé Р. Gebiet am Flußufer. — поже́лованé М. Bemitleiden. — пáмолодя Мокр. (зб.) junge Triebe.

— підбородя Л. Wamme. — зазв'яня Кп. Vorladung. — мороз'я Мокр. (зб.) Fröste. — черіпя Д. (зб.) Scherben. — т'иче М. (зб.) Stangen (тика+ив). — застел'єнє Б. Gebett. — тартач'їне Кн. Sägespäne. — г'їче Кн. Stengel samt Blättern der Kartoffel (гика+ив). — трус'їне Кл. Sägespäne. — кам'їня Виш. (зб.) Steine (кам'їнь+ив). — тарас'я З. (зб.) dünne Reiser. — в'ост'я Виш. (зб.) Grannen. — пат'їча Мал. (зб.) Stecken, Reiser. — вол'от'я ЛК. (зб.) Rispen.

-о. паздер'о Сквр. Achel.

-ло. ц'їнц'їрінкало М. Baumrieper. — к'ївкало Гл. Wendehals. — тягло Сквр.

-лт. бохн'є Кн. Leib Brot. — кон'є М. Pferd.

-нско. облож'їсько Г. обліг. — л'їноівнсько Г. abgestreifte Haut z. B. einer Schlange. — н'азвнсько Б. Name, назвище. — подв'орнсько Кр. Hofplatz — пісч'їсько Кул. sandiger Boden. — вовч'їсько ВМ. Wolf. — хлопч'їсько ВМ. Knabe. — телят'їсько ВМ. Kalb. — пасов'їсько Пр. Weide.

-нще. д'їд'їще М. Greis. — п'исч'їще М. Maul. — г'ірч'їще М. п'исч'їще-г'ірч'їще bitteres Maul. — воч'їще М. Auge. воч'їще совл'єще Auge wie bei einer Eule. — вус'їще М. Bart. вус'їще-кот'єще Schnurbart wie bei einer Katze. — л'ич'їще М. Gesicht. л'ич'їще-стар'їще altes Gesicht. — ярмар'їще М. Jahrmarkt. — нагай'їще М. tartarische Peitsche. — сел'їще Пр. Dorf. — ск'їр'їще Пр. Haut; Rinde. Наростком -нще утворені вирази мають понадб'їльше значенє відразнє.

-ъце. гор'одце ВМ. Gärtchen.

-ъство. ком'арство Кп. (зб'їрнє) Gelsen. — хр'обство Гл. (зб'їрнє) Würmer, Gewürm. — пом'їшль'їнство М. пом'їшленє. — прокл'їньство М. Fluch. — грубство Сквр. dicke Äste, überhaupt etwas Dickes.

-ко. плечк'о Бо. виш'їване плечк'о на сср'очц'ї.

-онько (-енько). Найчаст'їйше той наросток приймає форму -ойко (-ейко). ворот'ойка. — д'ївчат'ойко. — качат'ойко. — сел'ойко.

-ечко. В т'їм говорі звучать той наросток -ейко. кохан'ейко = коханечко. — мешкан'ейко = мешканечко. — сьп'їван'ейко = сп'їванечко. — з'їл'ейко. — л'їстейко. — с'обн'їйко. — с'єрд'ейко. — р'ан'ейко (уживанє яко присловник). — л'їстейко. — г'їл'ейко Пр. Zweige.

Інший рід декотрих суцників між в загально-рускім.

мужеского рода:

слон Г. слонь Гл. Waldschnepe рідн. слона, слоня єсть рода мужеского, тим часом в інших околицях єсть слонь рода женеского, рідн. слони. — вблот Д. вблоток Д. вблота, вблотка єсть рода мужеского, в інших околицях рода женеского: вблоть рідн. вблоти. — побіль Д. рідн. попелю рода мужеского, властиво побіль, побели рода женеского.

женеского рода:

пóтреть М. рідн. пóтрети Portrait єсть рода женеского, тим часом в письмі вживає ся: портрёт, рідн. портрета р. муж. — сага́ В. Піт. рідн. сага́ єсть рода женеского, тим часом в інших околицях і в письмі рода мужеского: сга́, рідн. сга́.

середного рода:

бріво Кл. Мал. Augenbraue рода середного, ім. ч. мног. брива мiсто звичайного брива ч. мног. бриви рода женеского, в інших околицях: бров рідн. брови, ім. ч. мног. брови род. женеского.

Приложники (Adjectiva).

-ь дужий Кч. gesund, stark. — рижий М. braunrot.

-ий, гусій Мал. гусі лаби eine Pilzart. — собачий М. Hunde-.

-ать, бедра́тий Пр. властиво з великим сильним бедром. — вилáтий М. gabelig. — віта́тий Кн. mit großer Rispe. — воло́тáтий В. dtto. — китаюва́тий В. dtto. — корча́тий ЛК. strauchig. — коса́тий Кн. з довгою косою волося. — кресла́тий ВМ. breitästig.

-пгъ родові́тий Гл. geborener. родовитий Русин.

-асть, дупла́стий З. hohl. — сива́стий Пр. graulich. — доўгова́стий Кун. länglich. — подоўга́стий ВМ. dtto.

-асть, черво́настий ВМ. rötlich.

-асть, киті́стий Боб. mit großer Rispe. — краса́стий Г. bunt. — шморгані́стий Ск. М. gestreift. — кона́рістий Кн. ästig. — треса́стий Кл. ohne Unkraut (vom Stroh). — тьлі́стий М. wohlbeleibt. — перева́зистий З. geringelt. — запа́ди́стий Бо. einfallend. — спа́дистий, спади́стий Г. abschüssig. — розложа́стий Б. ausgebreitet. — смугані́стий Кур. gestreift — дупла́ністий Кур. hohl. — цяпа́ністий Кр. geschekt.

-ьвъ. — бучні́й Кн. brausend. — крушні́й Б. mürbe, bröckelig — лачні́й Кн. furchtsam. — вели́чний М. herrlich. — відра́дний Гл. erfreulich. — ўгнѣ́тний Гл. plastisch. — злі́сний Кр. böse, schlimm, bössartig, boshaft.

-внѣ. матеріний М. (матер+внѣ). — мѣтъинчиний М. (мѣтъинка+внѣ) dtto. — вѣвѣрчиний Мал. Eichhorn. = гнѣздо зѣвѣрчине. — сѣчвиний М.

-ѣкъ. мазкій Д. schmierig. — хуткій Кл. schnell. — цвѣскій З. замашний (о батѣзі). — крохкій Б. brüchig, mürbe. — масткій М. schmierig. — мѣлкій В. seicht.

-енѣкъ (-онѣкъ). Найчастѣйше той наросток в тѣм говорі звучить: -ейкій (-ойкій). білѣйкій. — близѣйкій. — буйне-сѣйкій. — вірнесѣйкій. — гирѣйкій bitter. — довгѣй-кій Гл. довжѣнѣйкій Боб. — дорогѣйкій Кр. — дрібнѣй-кій. — жоўтѣйкій. — зимнѣйкій. — коротѣйкій. — краснѣстѣйкій. — круглѣйкій. — любѣйкій. — малѣй-кій. — милѣйкій. — молодѣйкій. — рідѣйкій. — ро-зумнѣйкій. — сивѣйкій. — спивѣйкій. — смутнѣйкій. — солодѣйкій. — спірнѣйкій ergiebig. — старѣйкій. — тве-резѣйкій М. nüchtern. — темнѣйкій. — тихѣйкій. — то-нѣйкій. — худѣйкій. — хутнейкій. — червонѣйкій.

-есенѣкъ. в тѣм говорі той уменшительний наросток має форму: -есеікій. дрібнѣесеікій. — сивѣесеікій. тихѣ-сеікій.

-ѣкъ богѣцкій М. Д. Кн. reich (Abkömmling eines Rei-chen; богачѣ+ѣкъ = богачѣк = богачѣ). — пѣльскій М. Feld = пѣльска дорѣга. пѣльска лѣстѣвка. — мѣцькій Мв. мѣстскій (мѣ-сто+ѣкъ = мѣстѣк). — лѣцькій Кр. Г. людскій. — рѣський Мерв. Мал. М.. ruthenisch. рѣске свято. рѣска цѣрква. рѣскі люде. — парубѣцкій М. = knechtisch; Knechts (парубѣкѣ+ѣкъ). — дѣвѣцкій В.

-лѣ. вѣтлий М. schwach; schlaff, утлий, сгел. жтлѣ.

-ливѣ. жѣртлѣвий М. scherzhaft. жѣртлѣва пѣсня. — зирк-лѣвий Б. що заркає за дѣвчатами. — запѣзрливий Гл. nei-дisch. — запѣзрливий Кл. halsstarrig. — зажѣзрливий Кн. В. grimmig. — завѣсливий Гл. neidisch. — момѣтлѣвий Тр. stam-melnd. — пѣласлѣвий Кп. vergeudend. — пѣребѣрлѣвий М. wählerisch. — попудлѣвий Вер. ungestüm, unruhig.

-авѣ. корѣпавий Г. rauh.

-явѣ. сѣнявий Кл. bläulich. — сивлѣвий Кур. graulich. — гилѣвий Пр. ästig. — білѣвий Пр. blond. дѣвчѣнна білѣва.

-овѣ. дѣків М. Kirchensänger-. дѣків сив. дѣків горѣд. — Ва-сѣйлѣв брат В. — вѣгѣв. ланвѣгѣв сив М. ланвѣгѣв сив. — соколѣвий М. Falken-. вѣчка соколѣві. — хрѣнцузѣвий М. — сѣвѣтовий Кп. — бѣтѣйків М.

Степеноване (Gradation).

Порівняльник (Komparativ) приложників творить ся з рядовика (Positiv) в двояквій спосіб:

нароетком: -ьший, -ьша, -ьше (стел. -ий, -кши, -ю). старьшый, старьша, старьше. красьший, красьша, красьше. Часто місто -ший вступае -чий: красьчий, богатьчий, вьсчий.

вароетком: -ійший, -ійша, -іше (стел. -ки, -кши, -кю). старіійший, старііша, старііше. красньійший. красньііша, красньііше.

Одличник (Superlativ) утворюе ся з порівняльника передроетком -на; межи той приіменник а другвій степень найчастіше приходить: й: найкрасьшый, найдужьшый; часом місто й вступае: ў (в): наўкрасьшый Кл. наўбольшый В. Пр. Кв. наўльпшый Кн. наўладньішый В.

Місто -ійший декуда уживають -іешый: здоровіешый, весельіешый, дрібньіешый В.

від хоробшый порівняльник: хорішый Боб. schöner.

хуткій schnell порівн. хутшый або хутньішый (друга форма властиво від неуживаного рядовика: хутный).

глиббкий порівн. глїбшый, висббкий пор. висшый, тежкїй, тєжшый і пр.

Більшый степень приложника виражають також через кладене перед рядовиком: дуже. дуже хоробшый, дуже добрий. Иноді кладуть дуже і перед порівняльником: дуже більшый Кл.

Зложені слова.

Зсувка (Zusammenrückung).

Сполуки імени з іменем (Nomen und Nomen) вброн-кїнь Кл. schwarzes Pferd, Rappе. Перестань козак на вброн-кбню граги Кл. — столїнка Боб. eine Pflanzenart.

Частица заікююча і імя (Negationspartikel und Nomen). нєвчєє Кв. — неслава Кн. — несїла Кв. — недбїврок Пїт. — непбцтвївий Мал. (непочтвївий). — нечїстїй М. — нерїхавїй ВМ.

Приіменникова частица і імя (Praepositionelle Partikel und Nomen). безголбвле М. — — обрїдїний Сквр. etwas dünn. — — павєрба Пїт. eine Weidenart. — — памолодя Мокр. — пасїне. — пасмўга Вш. — — пбдавок Кл. — посьмїтїох Кр. — послотїох Мерв. — — пїдевинок М. größeres Ferkel. — пїдгрїбок Кр. eine Pilzart. — пїдвїт Кр. Vertreter des Vogtes). — — прадух Кв. frische Luft. — — прїгнїлий Мокр. etwas faul. — прїзеленоватїй. прїзеленковатїй etwas grünlich (також в зсувцї)

з глаголами: прибі́дїти Кл. ein wenig sich abplagen. — при-
мѣ́ркнути Кн. etwas düster werden. — при́дхльї́ти Кр.
etwas schmeicheln)

Повельник і́мя (Imperativ und Nomen). та́йзѣ́ль Тр. Lab-
kraut. — да́вїду́ха Гл. eine Birnenabart. — мрї́голод М. Hun-
gerleider, Knauser. — ма́рїму́ха М. Fliegenschwamm; weiße wol-
lene Mütze mit roten Streifen. — па́рїму́ха Кр. Кл. Fliegen-
schwamm. — ро́здáйбї́да М. ein unvorsichtig freigebiger Mensch.
— за́гай-по́ле Кр.

Зсу́вки в частицях те́раз В. ЛК. — те́пѣ́рка (Яжїв). —
— те́цѣ́ркаля Сквр. стел. те́прѣ́во. то́прѣ́во. — на́серед З. —
на́перї́д Г. наперед стел. на́прѣ́дѣ.

Зложе́не (Composition).

Зложня́ опреде́льна (Determinative Composition). краси-
во́рна Р. красово́рника М. красово́ронка Тр. — сви́сь-
во́рка Л.

Зложня́ зависимо́сна (Abhängigkeitscomposition). верхо-
ло́да Мв. Laube. — відме́дь Боб. медві́дь Мал. стел. ме́двѣ́дѣ.
— жи́тогрї́з Т. eine Pflanzenart. — ма́кортет Кн. Мал. мако́-
трик Кр. Napf zum Mohnreiben. — мако́гон З. — мако́дзі́бб
Кн. мако́зобба Бо. мако́їїдик Р. — мако́лу́с ЛК. — рибо-
ла́ц Кн. — черво́тока ЛК. — чо́рноголо́вець Боб.

Зложня́ привла́сна (Possesive Composition). бі́локрї́лий
Кн. — голомо́ржа Боб. — голо́юх ЛК. — грубо́дзю́б Мв.
— грубо́пїсок Кур. — грубо́голо́вий М. — грубо́живо́-
тий М. — кусо́фбетий Себ. — рї́дкозубї́й Г. mit weit aus-
einanderstehenden Zähnen. — сиво́крї́лий Кн. graue Flügel ha-
bend. — сиво́плужї́ний М. — сла́босї́льний М. — черво-
нокра́снїй Кл. — чужосто́рннїй М. — ви́прїлово́вий Кр.

Зложене́ прїме́нника і́меннї. (Composition von Prae-
position und Nomen). бі́зро́га Кун. — бі́зро́гнїй Кун. — — до́-
свї́ток М. — недобі́їу Виш. — — на́глинок Д. — на́го-
ло́вач Кл. Кн. ВМ. Kaulquarre. — на́тще М. стел. на́тѣ́ши. —
на́рїжнице́ Кл. — на́те́гач Боб. — — обгї́н З. Kosten. —
обла́д Кл. — обї́як Б. — — по́віка Виш. — по́вітре Кп.
Гл. — по́плїтник Добр. Zaunkönig. — — підбо́рбдя́ Л. Wamme.
— підго́бриця́ Л. — підка́меню́х Гл. — підосо́вець Б. — —
прв́родок В. — прїмо́ва М. Anrede. — прѣ́ліс Кн. Wald-
lichtung. — прѣ́мітка́ М. — — за́гїн Кн. — за́годо́вок Л.
Кн. — за́граї́ця Ск. — за́жїрливї́й Б. — за́лічки́ Тр. —
за́ложѣ́чник Ск. — за́па́днїстїй Бо. — за́пасчї́на В. — за́-

твор Кн. Verschluss. — заушницѣ Г. Kiemen. — відлѣга Б. — відрада Гл.

Глаголи (Verba).

Дієприложники теп. ч. д. ст. склоняемі уживають ся рідко, а инді мають значене приложника: колющій Кн. D. stehend. колюща корова. — стоящій Кун. стояща вода. — сходящій Кун. herabkommend; abfließend. сходяща вода. — тріскучий В. тріскучий мороз. — видущій М. В. видуща (ведуща) яна Keller. — гулящій Г. schwelgend, schwelgerisch. роду гулящого. — роботящій Кн. arbeitsam.

Причасники II. минушника ст. д.

здалий Д. tauglich. — спуштіла землѣ Пит. lockerer Grund. — згливілий Кл. M. vergilbt. згливілий сир. — зрешетьілий Кл. morsch. — нїклий Пр. elend, schwach. телѣ нїкле. — мерлій М. tot, verstorben. — тревалий Пр. dauerhaft. — збухтьілий Мерв. — сиорохнвілий Пр. vermodert. — вїлий. повїлий В. verwelkt.

Причасники минушника ст. страдного на ть. вода рано брата В. — зільята вода В. — забрата пшеница Др. — загна́та худба́ Кл. — вода наліта Кл. — відд́атий до во́йска Кн. — зірва́тий Кур. gerflücht. зірвата грѣчка.

Причасники минушника стану страдного на нь від неперехідних глаголів. перестояний Мерх. überreif. пшениці перестояна. — вїлежений вовез М. — перехо́джена сорочка Гл.

Деко́трі примітні́йші цїї глаголів.

I. лі-ти Кл. Кн. Г. Бо. стел. лити gießen.

II. від-хри́пну-ти М. die Heiserkeit verlieren. — ко́вкну-ти Мв. schlucken. — кў́кну-ти М. einmal rufen (vom Kuckuck). — омиснў-ти се Г. irren — приганў-ти Д. in Erinnerung zurückrufen. — скрунў-ти сїи Тр. sich krümmen.

III. бзені-ти Кн. schwirren. — зматері-ти Гл. Д. faul werden. — змокрі-ти В. naß werden. — палы́-ти Мв. fahl werden. — спогрі-ти Себ. schweißen. — буча́-ти Мв. rauschen. — бзича́-ти Кл. summen. — бреща́-ти Кл. brausen (бряск-ѣти).

IV. митрѣжи-ти Кн. knausern, knickern. — мотїчи-ти М. mit dem Karsten behandeln. — мїсли-ти М. denken. — нярчи-ти В. miauen. — ронї-ти Д. fallen lassen; verlieren. — хорўжп-ти Мв. Fahnenträger sein. — юди-ти Др. aufstacheln. — ялоаи-ти Кн. M. beschmutzen.

V. галасá-ти Кн. Seб. lärmern. — дйба-ти М. gehen. — дебупля-ти М. schleichen. — дрыпа-ти Кн. schwerfällig gehen — жохá-ти Мокр. keuchen. — квáця-ти Кн. beschmieren. — кульгá-ти Тр. hinken. — повідá-ти М. Кн. Д. sagen, sprechen. — райка-ти Г. рейка-ти Гл. рехка-ти Кун. kwacken. — (роз)бáхати Мокр. aufreißen. — (роз)половнé-ти Гл. fortpflanzen. — хлé-ти М. (хляги) М. ermatten. — цяска-ти Д. ЛК. schmatzen.

VI. дйбувá-ти М. gehen. — гййновá-ти Кл. verlieren, vernichten. — клюсувá-ти Гл. Klöße formen. — орудова-ти Кн. zurecht machen; ausüben. — паласувá-ти Кл. vernichten. — (роз)плéщува-ти Пр. flach schlagen.

Подекуди має глагол мóвити значенє: думати, гадати пр. я мóвиў Кр. ich war der Meinung.

В Городку має гадáти значенє: говорити пр. він гадáє = говорить (порівн. польське gada).

Присловники (Adverbia).

Присловники походження іменного.

єдиничного числа іменяк: сйла М... кўпа В. Гл. Мал. сйла мух. сйла боёрів брати М. знáв зáгадок кўпа. мáв кўпа лéну Мал. — ранéйко М.

єд. ч. рідник: вчéра В. Кн. вчéрака Кн. — вчóра. вчóракй Кр.

єд. ч. переємник: дóбре gut. — дзелéно grün. — весéло lustig. — бóрзо schnell. — дўже viel. — иднáче Кл. иначе Кл. anders. — тйлькó Мв. nur. — инó. нó М. nur (від: инь). — скóро М. Кр. sobald, als; wenn. — вйрне treu. — рéвне Кн. — нáгле М. — вйрно М. — рéвно М. — пéвно М.

єд. ч. творник: сьвйтом М. auf welche Weise якйи сьвйтом. — смеркóм Кн. während der Dämmerung, in der Dämmerung. — чэсóм Кл. zuweilen.

єд. ч. мйстник. рéвнй В. bitterlich. рéвнй заплакала. — пéвнй Др. gewiß. (в тйм говорі дуже рйдко і лише мйсцево).

числа мнóгого творник: крадка versthohlener Weise = крадьком, крадькома.

Присловники зложени з приєменника і імени:

втяж Д. immerwährend. — дóпйр М. erst. — дóсьвйта М. bis zum Tagesanbruch. — за-ранé Кп. früh, am frühen Morgen. — заéдно Кр. immerwährend. — зборзéйка М. schnell, flugs. — здалéка М. здалекў Др. vom weiten. — злегóйка М. leicht. — знов М. Др. зноўу Др. wiederum. — знóчи В. am frühen

Morgens. — зпідана Ber. spät. — зразу M. vom Anfang. — зраня Кн. зранейка M. in der Frühe. — зтихейка M. (стихейка) im Stillen. — на вільить M. durch und durch. — на́взнач Др. на́знач Кун. rücklings. — на-завид Гл. zu beeifern. — на-прах B. ganz und gar. — на́серед З. mitten. — спершý Кн. (зпершу) zuerst.

III. До словотвору (Wortbildungslehre).

Склонене суццихис (Declination der Substantive).

I. кл. Число единичне (numerus singularis, єднога) іменяк (nominativus): гриб. рідник (genitivus): гри́ба. дайник (dativus): гри́бу. переемник (accusativus): гриб. зовник (vocativus): гри́бе-творник (ablativus): гри́бом. містник (locativus): гри́бі. Число многе (numerus pluralis, многота) іменяк: гриб́і. рідник: гриб́ів. дайник: гриб́ам. переемник: гриб́і. зовник: гриб́і. творник: гриб́амі. містник: гриб́ах.

В дайнику місто: гри́бу чути частійше: гри́бови.

бєріг. бєрег 2. бєрега. — бик 2. бика́. 7. в бикý мн. 1. бикé. — боз Сквр. 2. бóзу. — будінок 2. будінку. 7. в будінкови. — верх 2. верхá. 5. верше (Ой не шумі луже дуже, ти зелений верше M.). 7. на версь Мал. — вєчир. вєчер 2. вєчера. — вівчар 2. вівчарá. — вовєс. 2. вівсá. — воўк. 2. воўка. мн. 1. воўки і воўци стел. влѣци. — вогонь M. Д. Кр. Кл. вогєнь Мал. Г. Кн. 2. вогю́. в Мерв. огня. — воробєц Пр. Кур. Мал. горобєц Мерв. горобєць Б. 2. воробця́. горобця́ — воробєль Пін. В. 2. воробля. — вужь 2. вужá. 6. вужем. — гай 2. гаю. 3. гаєви. 6. гаєм. 7. в га́ви Мокр. мног. по гаєх Боб. — гончар. 2. гончарá. — горнєц. 2. горця́. — гріх. 2. гріху́. Ой підү я до словіди аж на Буківину, Там ся гріху́ спокүгую хоць на половіну M. — гунук. 2. гуну́ка. — госпѣдар. 2. госпѣдара. — дєнь. 2. дня. 3. дєви. 7. по цáлому дєви Кр. = по цѣлім дни. — двір. 2. дьорá. 7. по двѣру M. — дзвін. 2. дзвѣна. мног. 1. дзвѣни. 2. дзвѣнів. — дощ. дорщ. 2. дощү́. дорщү́. 6. дощєм. дорщєм. — жєворонк Мерв. 2. жєворонка. мног. 1. жєворонки. — жєль. 2. жєлю. мног. з великими жєлєма M. — жид. 2. жїда. мног. 1. жидї. жидѣве M. 2. жидѣв M. — жук. 2. жу́ка. мног. 1. жукé. — тїк. 2. току. 7. на току. — загін (зágин). 2. загѣна. 7. по загѣгови. — зьвір. 2. зьвіра. — кáчур. 2. кáчура. — кінь. 2. конє M. коня́ В. 3. ковєви. 6. ковєм Пїт. коньом M. мног. 1. коньі. 2. коньій. 3. конєм. коньім їсти дати. 4. полáпали конєй Мокр. 7. на коньїх Кр. — коваль. 2. коваля́. 3. ковалєви Пїт. — корєц. 2. кїрця́. мног. 2. кїрци́. 2. кїрци́й Го. — корч. 2. корчá.

7. на корчѣвн Тр. — косár. 2. косарá. 3. косарѣвн Пiт. — крак. 2. краку мног. 1. кракі. — крок М. кроку. — крук. 2. крука. мног. крукѣ. — кукіль Г. Кул. 2. кукóлю. — лев. 2. лѣва Кл. льва Др. — лен. 2. лѣну Кун. Кв. В. Мал. — лин. 2. ліна. мног. линій. в піснях часто линóве М. — льід. 2. лёду. — лыс. 2. лыса. мног. лысі. 7. лысóх Кв. Кл. Виш. мног. 1. лысá М. Др. 4. лысá вірубали Др. — мід. 2. мѣду. — моx. 2. мóху. — муляр. 2. мулярá. — намўл. 2. намўлу. — опікўн. 2. опікўна. — пáлец. 2. пáльца. мног. 6. пальцѣна Д. — плач. 2. плачў. 6. плачѣм. — плащ. 2. плащá. 6. плащѣм. — розбишáка Л. 2 розбишáки. 3. розбишáкови Л. — свѣкор. 2. свѣкра Schwiegervater. — смаркáч. 2. смаркáчѣ. мног. 6. смаркáчѣна М. — сьнйгўр. 2. сьнйгура. — сорокўш. 2. сорокушá. 6. сорокушóм. — стáроста. 2. стáрости. мног. 1. старостóве. — стіл. 2. столá. 7. по столу М. (= по столы). ткач. 2. ткачá Пiт. ткачѣ Г. 6. ткачѣм Кв. Д. — труд 3. 2. трўда. 3. трўду. — тхир. 2. тхорѣ Кл. тхорá Пiт. — хóлод. 2. хóлода. 7. в хóлодў. — хробáк. 2. хробакá. мног. 1. хробакі Пiт. — цысар. 2. цысара. 3. цысару Кв. або цысарѣвн Мерв. — час. 2. часу (час. 2. часу) дуже рідко: чáсу. — човѣн. 2. човнá. 6. човнóм. — чоловiк. 2. чоловiка. 7. в чоловiкови Д. — шлях. 2. шлѣха. 7. шлѣху. по прóстому шлѣху iтi.

П. кл. ч. вд. 1. селó. 2. селá. 3. селў. 4. селó. 5. селó. 6. селóм. 7. селыі. ч. мн. сѣла. 2. сел. 3. сѣлам. 4. сѣла. 5. сѣла. 6. сѣламв. 7. сѣлах.

Замісто: селў часом селóвн стел. селóу, замісто сел декуда сьiл (сьiў) Л. або сѣльiв стел. селъ, замісто сѣлах декуда сѣльiх стел. селъкў.

болóто. 2. болóта. мног. 1. болотá. 2. болотiв Тр. — вiкнó. 2. вiкá. мног. 1. вiкна. 2. вiкнiв Др. — вiстра ЛК. = вiстрв. 2. вiстра. 6. вiстрам. втáў вiстрам ЛК. — вóко. 2. вóка. мног. вóчн. 2. вочiй. до вочiй. 3. вочѣм Кл. — гóко. 2. гóка. мног. 1. гóчи. 2. гочiй. до гочiй. — ворóта. 2. ворóт. 6. за ворóти В. стел. врата. 2. вратъ. 6. враты. — вўхо. 2. вўха. мног. 1. вўха. — дѣрево. 2. дѣрева. мног. 1. дѣревá Кл. стел. дрѣкво. 2. дрѣквiсѣ. — дрiвá (дровá). 2. дров Кун. стел. дрѣквa. — галáнв. 2. галáня. 7. на галáню. — жерелó ЛК. 2. жерелá. мног. 1. жерѣта. 2. жерѣл. течў жерѣла ЛК. пять жерѣл ЛК. двi жерельi ЛК. стел. жрѣло et жерело. — зелó. 2. зелá. мн. 1. зѣла. 2. зѣлiв Кв. (= зел) стел. зело. — крильцѣ. 2. крильця. мн. 1. крильця. 2. крилѣц. 6. крильцѣна Кр. крильцна Кр. стел. dual.* крильцма порiвн. срѣдцма. — мiсто. 2. мiста oppidum; urbs. мн. 1. мiстá. —

віздро. 2. віздра. за єдно віздро і за єдну віздру В. єдно віздро ЛК. мн. 2. віздрів В. ЛК. = віздер. — озеро. 2. озера. мн. 1. озера. 2. озёрів Мокр. — пасовісько Мокр. Пр. 2. пасовіська. мн. 1. пасовіська. 2. пасовіських. — письмо. 2. письма. мн. 1. письма. 2. пісьмів = письм, писем. — поле. 2. поля. 7. у полію. — просо. 2. проса. мног. 1. проса Б. — сад. 2. саду. 7. в тім саду М. у саду. — село. 2. села. мн. 1. села. 2. сел (сыл). 7. сєльїх. по інших сєльїх Кур. — хробство Гл. 2. хробства. — я́бо. 2. я́ба. мн. 1. я́ба. 2. я́бок Кл. Д.

Дуже рідко вживає ся містник без применника (форма старинна). чи беш містї? (Яжів) = чи будеш в містї?

III. кл. ч. єд. 1. травá. 2. травї. 3. траві. 4. траву. 5. травб. 6. травбю. 7. траві. ч. мног. 1. тра́ви. 2. трав. 3. травám. 4. тра́ви. 5. тра́ви. 6. травáмв. 7. травáх.

берéза. 2. берéзи. — бб́розна. 2. бб́рози. — брїтва. 2. брїгви. мн. 1. брїтви. 2. брїтвїв М. (= бритв, бритов). — вёрба. 2. вёрби. мн. 1. вёрбї. 2. вёрбїв М. (= верб). — вільха. 2. вільхи. мн. 1. вільхи. 2. вільхїв (= вільх). — вода. 2. водї. 3. водї. 4. воду. мн. 1. водї. 2. водїв (= вод, від). — гільця. 2. гільці. 6. гільцею. — гліна. 2. гліни. мн. 1. гліни. 2. глінів Гл. (= глин). — горá. 2. горї. 3. горї. 4. гору. іді на гору. мн. 1. горї. 2. гір. — граблї. 2. граблїв. 6. граблїна Пр. (= граблям). — господїня. 2. господїні. 6. господїнеу В. — дорб́га. 2. дорб́ги. — зорá. 2. зорї. зорб́йка. 2. зорб́йки. мног. 1. зорїєцї. 2. зорб́ків. — конопля. 2. коноплї. мн. 1. коноплї. 2. конопель Д. — копá. 2. копї. копб́йка. 2. копб́йки. мн. 1. копб́йки. 2. копб́ків. — лїжка. 2. лїжкв. мн. 1. лїжки. 2. лїжбк. — маму́ся. 2. маму́сьї. — молодїце. 2. молодїці. мн. 1. молодїці. 2. молодїц. — морáха. 2. морахи. мн. 1. морáхи. 2. морáх. — му́ха. 2. му́хи. мн. 1. му́хи. 2. му́хїв М. Гл. (= мух) — нáзва. 2. нáзви. мн. 1. нáзви. 2. нáзвїв Б. (= назв). — ослá. 2. ослї. — потв́ора. 2. потв́орї. — пшени́ця. 2. пшени́ці. — рéпа. 2. рéпи. — рїкá. 2. рївї. мн. 1. рїкї. 2. рїкїв (= рїк). — рубáха. 2. рубáхи. мн. 1. рубáхи. 2. рубáх. — свéкра. 2. свéкри свекрúха. свекрб́ха. 2. свекрухи. — сернá. 2. сернї. мн. 1. серни. 2. сернів Гл. (= серн). — слезá. 2. слезї. мн. слезї. 2. слезів і слез. — смúга. 2. смúги. — туркалка М. 2. туркалки. мн. 1. туркалкé. 2. туркалбк. — хметелїна. 2. хметелїни. — хрúстка. 2. хрúстки. — цїсарїце. 2. цїсарїці. — чéплї. 2. чéзлї. — щедрївнїця. 2. щедрївнїці. мн. 1. щедрївнїці. 2. щедрївнїц. — ю́треня. 2. ю́тренї. —

ямелá. 2. ямелі. — яриця. 2. яриці. — ёвірка. 2. ёвірки. мн. 1. ёвіркі. 2. ёвірок Т.

Суцники III. кл. мають в творнику ч. єдиничного звичайно накінчик -оу: дорóгою Д. М., вёрбою М., мамою М., хáтою М., кобілою Кл., горóю Мокр., пáхвою Мокр. Кр., мітло́ю Мокр., пилóю Го., ліжкою Ваш. і пр. — рідкий єсьг накінчик -оў: за халúпоў ЛК., за теў (тоў) хáтоў В., запряжі кáрого коня з сёвоў кобілоў В., господінеў В., травóў В., водóў Піт., єще рідший -ом. камінь над вóдом Ки. дорóгом. ліжком Мал.

містник уживає ся декуди без применника; спосіб такого вираженя задержаний із старовини пр. він тепёрка халúпі (Яжив) = він тепер в халупі.

рідник ч. мног. має нераз накінчик -ів (взятий із IV. склону: стел. сьмно́въ). верб́ів М., сёстрів Кн., мұ́хів М. Гл., нáзвів В., р́ків Кун., бр́твів М., гл́нів Гл., копóйків Гл. зорб́йків Г., в́льхів М., сёрнів Гл., вóдів М. і пр.

творник ч. мног. має вноді наїтячк двоїного числа: молоди́цма Пр. = молодцями. — грабл́ема Пр. = граблями (порівн. стел. стамма, колимма).

іменяк і пересмник ч. мног. мають вноді накінчик ч. двоїного: дві хві́рі, штири хві́рі Кн. Пр. — дві гряды́ Піт. — дві верб́і М. — ящ́рка має штири нозы́ Кн. = ящ́рка має чоты́ри нóге.

вдовá склоняє ся яко суцник, рідн. вдов́и або яко приложник: вдовóйі (подібно в стел. яко суцник: вьдока, рідн. вьдокы́ або яко приложник: вьдокла рідн. вьдокы́а). пішóў до вдов́и або до вдовóйі ЛК.

Накінчуги ч. мног. дай. -ам, твор. -ами, містник -ах втиснули ся до першого і другого склону: бёрегам, берега́ми, бёрегах; зёлам, зёлами, зёлах.

IV. кл. Суцники IV. склону відміняють ся тепер по I. а: сив, сйна, віл, вола́ мн. сиві, волі́. — Декуди лишались єще давні форми: сивóве (1. і 5. ч. мн.) або втиснули ся у декотрих суцників I. а. рідн. ч. в. лёну, мóху, часóу, чієніку́ (після сьмноу́), дайн. ч. в. лёсови, плúгови, хлб́ицеви (після: сьмнови), рідн. ч. мн. братів, дзвб́нів, вóвків, бив́ів (після: сьмно́въ). в тіи говорі часто також і у суцників женьського рода III. скл.: верб́ів, сёстрів, мұ́хів, нáзвів (після: сьмно́въ) а подекуди і у суцників V, г. пр. розкб́шів. — в містнику мног. I. ск. лёсб́х, кор-

чѣх (після: сынъхъ), а вноді також в ріднику ч. мног. у сущників II. скл. пр. пісьмів, зельів. — пасовійськів Мокр. пан має в іменяку ч. мног. пані, а звичайно в промові панове (після: сынове); в піснях стрічають ся форми: боарове, сватове, дружбове, жидове, старостове, линове, камратове, людойкове.

V. кл. Сущники з V. ₁ по часті склоняють ся по I. ₃ (як: кінь) на пр. біль (рідн. болю), гість, жолудь (рідн. жолудя), зять, локіть, медвідь, тєсть або декотрі після I. ₁ (як: гриб) пр. пазнот (стел. пазногъть), черв (стел. чръкъ), ястреб (стел. ястравъ), голуб (стел. голжкъ) або змінивши рід мужеской на женьскій після V. ₂ пр. біль (рідн. боли), гартань, жолудь (рідн. жолуди), печать, тынь (стел. стѣнь).

(черв. 2. чѣрва мног. 1. чѣрви. 2. чѣрвѣй. кўпа чѣрвѣй Виш.).

V. ₂ ч. ед. 1. гусь. 2. гўси. 3. гўси. 4. гусь. 5. гўси. 6. гўсию. 7. гўси. ч. мн. 1. гўси. 2. гусий. 3. гўсьім (гўсем). 4. гўси. 5. гўси. 6. гусьмі. 7. гўсьих (гусех) стел. гжсьхъ.

весѣлість. 2. весѣлости. 5. весѣлости. весѣлости моя, де-ж ти ся подыла? 3. — (гіеть. 2. гбгтя. мн. 1. гбгти. 2. гбгтай. на-дѣєм ся гбгтий Мал.) — грудь. 2. грудь. мн. 1. грудь. 7. грудех Кл. — гусь. 2. гўси. мн. 1. гўси. 2. гусий. 3. гусем. 6. гусьмі. 7. гусех. — двѣри. мн. 2. двѣрей. 3. двѣрем. 6. двѣрмі. 7. двѣрех. — дѣти. 2. дѣтѣй. 3. дѣтем. — жолудь. 2. жолудя (Боратин в Сокальск., Лани польскі, Комарно) мног. 1. жолуди. 2. жолудей і жолудів. — жолудь. 2. жолуди (Криве коло Камінки струмислової, Куликів коло Жовкви, Півче коло Рави рускої). жолудь. богато жолуди (Павлів коло Радехова). — колодязь (Малнів коло Мостиск). 2. колодязи. — кість. 2. кості. до тѣй кості Кл. 6. костєю Кл. з тєю костєю Кл. 7. кості. у ты кості. мн. 1. кости. 2. костий. 3. костем. 6. кісьтьмі. 7. костех. — крижі. 2. крижей. 3. крижем. 7. крижех. — люди (люде). 2. людѣй. 3. людем. 6. людьмі. 7. людех. — миш. 2. миши. мног. 1. миші. 2. мишей. 7. мишах. — очі. 2. очѣй. 3. очем. 6. очіма. — плѣчи. 2. плечѣй. 3. плечем. 6. плечіма. — рѣзкіш. 2. рѣзкоши. мног. 1. розкѣши. 2. розкѣшив. — сынъ. 2. сини. мног. 1. сини. 2. синѣй. 3. синем. 7. синѣх. — тынь. 2. тыни. ци мало тыни. 6. тынею. з тєю тынею.

кл. VI. (пні суголоскові).

1. пні на в. цѣрков стел. цркъты. 2. цѣркви стел. цркъве. 6. цѣрковлю Кун. стел. цркъквинж. мног. 2. цѣрков (цркъквъ).

Частійше вживають церква і склоняють по III. склону 2. церкві 3. церкві. 4. церкву. 5. церкво. 6. церквою. 7. церкві. мн. 1. церкви. 2. церквів. 3. церквам і пр.

Місто коругів говорять частійше коругва́ (по III. ск.) або хоругва́ Піт. стел. хорґгы, рідн. хорґгыє.

Місто бров говорять майже виключно брива рода женського (після III. скл.) або бриво рода середнього (п. II. скл.).

кров стел. крѣвь. 2. крѣзп. 3. крѣзи. 6. крѣвлею Гл. 7. в крові Др.

2. пні на н. Сушники мужеского рода склоняють ся тепер, як загально в українськорускім по взору: кінь. ка́мінь. 2. ка́міна або ка́меня. 3. ка́міневи або каменевн. — гребінь. 2. гребіня або гребена.

стел. пламчѣ, пламѣнѣ р. середн. звучить тут пѣломінь 2. пѣломіня або пѣловінь. 2. половина р. мужеского в укр. пѣлумя рідн. пѣлумя рода середн.

сѣмнѣ М. Кн. Кл. сѣмня Мокр. 2. сѣмнѣ. сѣмня. 3. сѣмню і пр. — імя́ Д. твѣго імя́. — вѣмя́ Д. то́го вѣмя́. — вѣмнѣ Кн. то́го вѣмнѣ. з тим вѣмнем. — ременѣ́ Себ. 2. ременá після II. 1 старосл. рама́ рідн. раменѣ́.

3. пні на с склоняють ся або виключно як пні на о, або понайбільше як пні на о, звичайно лише декотрі форми приналежать пням на с. дѣрево. 2. дѣрева стел. дрѣво рідн. дрѣвесе et дрѣва. — нѣбо. 2. нѣба рідко небеси мног. 1. вѣба рідко: небеса́. — чѣдо. 2. чѣда рідко: чудеса́. — ко́ло. 2. ко́ла, частійше: ко́ло, ко́леса, мног. 2. ко́ліє Мерв.

4. пні на т 1. телѣ́ (стел. телѣ́). 2. телѣ́ги (стел. телѣ́те). 3. телѣ́гу (стел. телѣ́ти). 4. = 1. — 5. = 1. — 6. телѣ́гом (старосл. телѣ́тъмь). 7. телѣ́ту (стел. телѣ́ти). ч. мног. 1. телѣ́га (стел. телѣ́та). 2. телѣ́т (стел. телѣ́тъ). 3. телѣ́там (стел. телѣ́тъмь). 4. = 1. 5. = 1. 6. телѣ́гами (стел. телѣ́ты). 7. телѣ́тах (стел. телѣ́тъхъ).

в ЛК Мокр. В. 1. телѣ́. 2. телѣ́тв. 3. телѣ́ту. ч. мног. 1. телѣ́та. 2. телѣ́г. 3. телѣ́гам. 6. телѣ́гами. 7. телѣ́тах.

1. кѣ́ра Кр. 2. кѣ́рати. 3. кѣ́рату. 6. кѣ́ратом. 7. кѣ́рату. ч. мног. 1. кѣ́рата. 2. кѣ́рат. 3. кѣ́ратам. 6. кѣ́ратами. 7. кѣ́ратах.

1. горнѣ́. 2. горнѣ́ги. 3. горнѣ́гу. 6. горнѣ́гом. 7. горнѣ́гу.

1. жеребѣ́ Мал. 2. жеребѣ́ти. 3. жеребѣ́ту.

дѣтѣ́ (дѣтѣ́) скланяє ся в ч. мног. як гусь (дѣ́ги. 2. дѣ́гій. 3. дѣ́тем. 6. дѣ́тьмі. 7. дѣ́гет).

5. пві на р. 1. мáтн. 2. мáтери (стел. матєре). 3. мáтери. 4. мáтыр (матюр) стел. матєре. 5. = 1. 6. мáтерею (старосл. матєриж). 7. мáтери. ч. мног. 1. мáтери. 2. мáтерей (стел. матєрѣ). 3. мáтерем (стел. матєрѣмъ). 4. = 1. 5. = 1. 6. мáтерми (стел. матєрѣми). 7. мáтерех (стел. матєрѣхъ).

Стел. дъшти, рідн. дъштерє звучить: дочкá, донькá і склонає ся після III, 1. — рідн. дочкí, донькí і пр.

Форма двойного числа.

Слѣди двойного числа нечислені: 1. 4. 5. вуса Schnurbart. — 6. желéма М. — смаркачéма М. — дві жерельї ЛК. — дві ябцьї Кв. — дві яйцьї Кв. ЛК. — яйцéма. яйцьма. — крильцéма. крильцма Кр. плéчи. плечýма М. стел. плашти. плашткма або плаштима — здає ся яйцьї м. яйця єсть також дв. ч. — дві шéпцьї Бв. — дві грядьї Кв. — дві грúщцьї Кун. — дві хвїрі Кв. — молодицéма М. — палицéма М. — граблéма Пр. — вóчи. вочýма М. стел. очн. очима.

Форма двойного числа кладе ся иноді неправильно також при числовниках три, штири на пр. три ябцьї, штири ябцьї Кв. drei, vier Äpfel. — три селѣї В. drei Dörfer. — штири селѣї В. vier Dörfer. — — три стодóлы М. — яцїрка мáз шгїри нозьї Кв. — часом також і при инших числовниках: Ой сто́яў я на до́лнїи по ко́лыа в глїнїи, Цы́лювáз я бїле лї́чко два́ццятъ три годї́ннїи М.

Слѣди іменного склоненя приложників (і причасників). ч. един. іменяк: вїшнѣв сад М. — дéкїв хлóпец М. — Васїльїв брат М. — вїтїв снї М. — дзéлен явїр Кун. — дробéн дóщк Кв. расéв В. — солодóк медок Кв. — рад бим тя любїгн Л. — залля́то В. — знїщено М. — фалéн і фáлен Кв рїдник. ачáста М. oft. — алегóйка М. — зтвхéйка М. — до пїзна Кв. — зда́вна Тр. — зрїдка Д. — здалéка М. — здалекú Др. — спершú Кв.

даїник. по рúску ЛК. Мал. — по нѣмéцку ЛК. — по жидѣвску ЛК.

містняк. рéвнїи В. — вїрнїи В. — пéвнїи Др.

Ч. мног. творник. крадка Тр. verstohlener Weise. — по рúски Дв. Пр. Ск. — по нїмецки Дв.

Рїдник ім. скл. приложника опредїляючого еущник стрїз я в пїснц:

Ой вїхали козáченьки з вóїни,

Путáли ся кватїри спокóйни. Кур.

Єсть се случай дуже рїдкий.

Заіменники (Pronomina).

Лічні (pr. personalia). Форми переємника мя, тя, ся (мѣ, тѣ, сѣ) старосл. ма, та, са уживають ся, але виступають місто них частійше форми рідника менѣ, тебѣ, себѣ; місто мя (когтре буває рідко) лучає ся звичайно ня, не (повстало з: мня).

в дайнику і містнику стрічаєм форми: тебі, себі, (стел. тѣбѣ, сѣбѣ).

в дайнику ч. єдиного по при менѣ, тебі, себі уживають ся енклітичні форми: ми, ти, си.

творник ч. єдиного: мибю, тобю, собю, рідко коли: мноў, тобў, собў, вще рідше мном, тобом, собом.

Вказні (pr. demonstrativa). той, та, то (стел. тѣ, та, то). 2. тѣго, тѣй, тѣго (стел. (того, тоѣ, того). 3. тѣму, тѣ, тѣму (стел. томѣ, той, томѣ). 4. той, ту, то (стел. тѣ, тѣ, то). 6. тим, тѣю, тим (стел. тѣмѣ, тѣж, тѣмѣ). 7. тим, тѣ, тим (стел. томѣ, той, томѣ). 2. мног. 1. ті (стел. ти, ты, та). 2. тих (стел. тѣхѣ). 3. тим (стел. тѣмѣ). 4. ті (ты ты та). 6. тими (стел. тѣми). 7. тих (стел. тѣхѣ).

Місто то кажуть найчастійше те або тѣ. те зѣрно. тѣ ябко.

дуже рідко говорять тѣю. пішбў з тѣю пняцею Кун. — звичайна форма творника ч. єд. женьск. рода єсть: тѣю. тѣю дорѣгою.

форма дайника і містника ч. єд. женьск. рода єсть тѣ; в потребі в пієнях для узиску потрібних складів уживає ся: тѣйі. (форма зложена тѣ+йі). на тѣйі керничѣйці М.

тѣт (рідко уживане: тѣтѣ), тѣтѣ, тѣтѣ.

тамтѣ, тамтѣя, тамтѣ. тамтѣя дѣвчинѣвка М. — Накажѣ там дѣвочці, накажѣ там тамтѣйі М.

Старосл. сѣ, си, сѣ звучить: сѣй, сѣ, сѣ. 2. сѣго, сѣйі, сѣго. 3. сѣму, сѣй, сѣму і пр.; часом стрічають ся форми: сѣсь, сѣсь, сѣсь.

він, вона, вонѣ (она, оно) заступає давне и, ѡ, ю. 2. вѣб, вѣй, вѣб (стел. ѡго, ѡѣ, ѡго). 3. єму, ѡй, єму (стел. ѡмоу, ѡй, ѡмоу). 4. вѣб, ю, вѣб (стел. и, ѡ, ю). 6. ним, нѣю, ним (стел. нѣмѣ, нѣй, нѣмѣ). 7. нѣм, нѣй, нѣм (стел. ѡмѣ, ѡй, ѡмѣ). ч. мног. 1. они (стел. и, ѡ, ѡ). 2. їх (стел. ихѣ). 3. ім (стел. нѣмѣ). 4. їх (стел. ѡ, ѡ, ѡ). 6. нами (стел. нѣми). 7. них (стел. ихѣ).

Привластні (pr. possessiva). мій, моѣ, моѣ. 2. (моѣго, моѣго) моѣго, моѣйі, моѣго. 3. (моѣму, моѣму) моѣму, моѣйі, моѣму. 6. моѣім, моѣю, моѣім. 7. моѣім, моѣй (моѣйі), моѣім. мног. 1. моѣй. 2. моѣих. 3. моѣім. 4. моѣй. 6. моѣими. 7. моѣих

(стел. мой, моя, моє. 2. моєго, моєя, моєго. 3. моємъ, моєій, моємъ. 4. мой, мож, моє. 6. монмъ, моєж, монмъ. 7. моємъ, моєій, моємъ. мног. 1. мон, моя, моя. 2. монхъ. 3. монмъ. 6. монми. 7. монхъ).

твій, тво́я, тво́е. — свій, сво́я, сво́е.

Питальні (pr. interrogativa). хто, що (місцево в Го. со). — якій, яка́я, яко́в (яка́, які). — чий, чия́, чие́. — котро́й, котра́я, котро́в (котра́, котро́).

Відносні (pr. reflexiva). хто, що. — якій, яка́я, яко́в. — такий, така́я, тако́в (таке́в). — чий, чия́, чие́. — котро́й, котра́я, котро́в (рідко: котрій).

Опреділені (pr. definita). сам (самій і сáмий), сама́я, само́в (сама, саме). — весьо́й, все́я, все́в стел. вьсь, вьса, вьсе.

Неопреділені (pr. indefinita). хтось, щось. — хто будь, що будь. — де-хто, дещо. — ни-хто́, нищо́. — якийсь, яка́сь, яке́сь. — котрійсь, котра́сь, котре́сь. — який будь, яка́ будь, яке́ будь. — котрій будь, котра́ будь, котро́ будь (також: будь який, будь котрій). — чий будь, чия́ будь, чие́ будь. — чийсь, чия́сь, чие́сь. — інчий, інча́я, інчов (гінчий). — інакий, -а, -е. іна́кий (гвіна́кий Кл.) — кужний (ко́ждий, дуже рідко: ка́ждий), -а, -е. — всікий, -а, -е.

єго́. єму́ М. В. Кл.. — пита́є ся його́ стара́ ма́ти М. — нема́ то́го, що я його́ М. — до не́го М. Го. — жінка єго́ поро́дила хлопця Др. — положим єго́ від само́го бе́рега Др. — що-б ю так са́мо переробію́ Др. — на ню се диві́тойки М. — що я го любі́ла М. — во́лі се му побольі́ла М. — за́кликаю́ не мій рід М. — Че́рез нюю молоді́вку рочку не дослужу́ М. — Па́ве капіта́не, пусті́ не до до́му М. — Коли́ єнчі є́ї любля́ М. — від не́го Мал. — наперед́ ньо́го Сквр. — бо́ її́ буду́ бі́ги В. — Бо я ро́ду гуля́шого, я се розгуля́ла, Мо́я ма́ти така́ бу́ла, я се в ню́ю вдала́ Г. — вийшла ва́рта на ню Мал. — та́рах! на ню́ю. — Хоть я є́ї люблю́, бра́ти її́ не́ буду́ В. — Даю́́ він її́ї́ покло́нець з кова́ вороно́го Мокр. — Там по́ її́ї́ кнегві́ейка ході́ла М. — ході́т є́ї вулице́ю М. — най́ ти́ (= тя) відма́люю. — Ой во́лю-ж бо я, ой во́лю ж бо я во́бмовньки терві́ти, Як ма́в мене́, як ма́в мене́ голови́йка больі́ги Мал. — хоть ти мене́ ві́рне люби́ш Мал. — же я тебе́ люблю́ Мал. — А я тебе́ поці́люю Мал. — о мнѣ́ Кл. = о мені́. — коли́ я те́ люблю́ Пр. — з ньо́го Мал.

та і та́я корова́ Др. — те і те́в теля́ Др. — на то́в Ваш. — тото́й бик Кл. — тота́я корова́ Кл. — забез ту́ю холоми́вку Кн. — до те́ї ха́ти Кл. Го. Пр. Піт. В. — до те́ї халу́пи ЛК.

— іду́ тею доро́гою Кл. — за те́ю зеле́ною траво́ю В. — за те́ю халу́пою ЛК. — в ті́йі ходачі́ні М. — тамте́йі но́чи Кл. — на-кажі́т там тамті́йі М.

до ме́йі сусы́ди Л. — до ме́йі миде́йкойі Л. — до ме́йі ма́ти Кл. — нема́ мо́йі дывчино́йкі М. — за мойо́го лю́бка М. — за мо́го мі́лого М. — в мойі́м горо́ды М. — ішо́у з ме́ю ма́мою Кл. — до тво́го горо́ду Кл. — в тво́йім до́мі Кл. — swéйі горі́вки ВМ. — до swéйі ма́тери Др. — іде́ до swéйі ха́ти Кл. — до swéйі кúхны́ Кл. — в swéйі мамуне́йкі М. — до swéго двора́ Кл. — сяді́т в swéйі ха́гы Кн. — дай swéйі ма́тери Др. — зо swéю ма́терню Др.

яка́ Го. — яке́йі Кн. — на які́ ве́рбі М. — яка́я ха́га Г. котро́й чолові́к Мокр. — котро́ теля́ Мокр. — такéс дывча́ М.

всё́йі лю́де М. — ме́жи всё́йма́ М. — вохо́та до всё́го М. — зі всё́йі М.

котра́-сь Кн. — котре́йі-сь Кн.

ны́ до чо́го М. — ны́ по чо́му Др. — ны́ з ким М. — ны́ з чы́йіх ды́тэй М. — чо-сь М. = чо́гось.

Зложене склонене (Zusammengesetzte Deklination).

Накінчак іменяка, перезьніка і зовніка ед. ч. зложеного скло-неня у приложників женського і середнього рода часто лучає ся.

молода́я дывчино́йкі М. — бистре́йкая вода́ М. — не-щасна́я до́ле М. — лю́бая розмо́ва М. — бі́дная дывчи́на М. — сівая зазу́ля Г. — бі́страя вода́ М. — зоро́ яснёнька́я Кл. — бі́дная вдово́йка Кл. — трава́ зелене́йка́я Кл. — старая́ ма́ти Кл. — ка́мня́я дорі́женька́ В. — не сама́я молодáя Кн. — сорочка́ гребі́ня́я М. — вобши́вка льі́нна́я М. — вода́ студе́ная Кп. — черво́ная, бі́лая ро́же Рз. — сира́я земля́ В. — нічка́ неві́дная Кв. — солóдкую яго́дйку М. — бі́д-нёнькую М. — мене́ молодю́ю М. Г. — по́під горóу вие́бку М. — вдову́ молодю́ю М. — у чужо́ю стороно́йку М. — сукню́ зеле́ную М. — на Бо́жюю во́лю В. — бога́цкую дывчанóньку В. — лю́бую прива́ду Др. — щі́рую правдо́чку М. — на худо́бйку на рого́вую Кп. — на челя́дйку на домово́ую Кп. — ма́юр лихóу Г. — мо́ю миде́йкую В. — чужо́е село́ М. — лю́бое серде́йко М. — дрі́бно́е писа́ня В. — дитя́ мале́йко́е Рр. — ширóкое оболóня В. — вели́кое зако́хана́е ВМ. — малóе теля́ Вш. — твёрдо́е зёрно́ Вш.

Рівно також у заіменників, числівників і причасників:

та́я ха́га М. — те́е сы́ре пі́ре М. — та́я коро́ва Др. — то-

та́я коро́ва Кл. — те́е теля́ Др. — на то́е Виш. — котра́я М.
— сяку́ю, таку́ю В. — една́я, друга́я, трэ́тая М. — дру-
го́ва М. — до́птана́я до́рога́ М. — бі́тая до́рога́ М. — окови́та
перепале́ная В. — дівчи́на перехва́лена́я В.

ты́ сіві́ коби́лы дай́ йсти́ Кл. — в ты́ велі́кі халу́пі Кп.
— а я́ свої́ миле́йкі́ні я́гд назби́раю́ Кп. — в ты́ велі́кі
хаты́ Піт. Д. — в жо́ўті́й пшэ́віці́ Кл. — в сорочы́ льі́нні́й М.

Форма́ молодзі́, бі́лы, велі́кі, в дубо́ві, в зеле́ні,
в до́бры́ звича́йно́ ужыва́ні́ мі́сто тут ду́же рідкы́х молодзі́, в дубо-
во́й і пр. нагаду́ють і́менні́ форма́ старо́сл. к'к'к, к'к' зеле́н'к
і пр.; і́мові́рно су́ть то́ однако́ж зложэ́ні́ форма́, у котры́х на́коне́чне
й́ відпа́ло.

Рідник ч. е́дино́чна́го прыло́жніка́ в же́ньскі́м ро́ді́ звича́йно
на: -ойі́, котры́й то́ накі́нчы́к ча́сом в пі́снях ско́рочуе́ ся на: -ой.

Засьві́ті́ ми́ міся́чэньку́ хо́ць без е́дну́ ві́чку,
Най́ я́ со́бі́ переплі́ну́ до́ мило́й рі́чку.
Най́ я́ со́бі́ переплі́ну́, чо́бі́т не́ забро́джу́,
Най́ не́ всьі́й лю́де зна́ют, що́ до́ мило́й хо́джу́. М.

*

Не́ руба́й, не́ руба́й дзелё́ной ка́ліня́,
Ты́ по́йдеш да́ле́ко, ка́лі́на зівéне. Кп.

*

Не́ руба́й, не́ руба́й дзелё́ной осі́ки,
Не́ робі́, не́ робі́ з дівчи́ны публі́ка! Кп.

Рідко́ відбу́вае́ ся по́добна́ замі́на і́ в заі́менні́ках:
Тату́сь сва́ру́т, тату́сь сва́ру́т, ма́му́ня ще́ гі́рше:
Ой́ не́ ході́ мій́ сыно́ўку́ до́ дывчы́ны́ бі́льше.
Та́ як ме́ны́ ма́му́вэ́йко́ до́ не́й не́ ході́ти́,
Я́ не́ мо́жу́ без дывчы́ны́ годі́ны́ про́жити́. М.

*

Зі́зволь́ ду́шы́ неві́льнійі́; ой́ но́ то́й не́ выпу́ска́й. М.

*

Забе́рй́ сй́ сво́і́ да́ры́,
Шука́й со́бі́ гы́нчо́й па́ры. Кл.

Творні́к ч. е́д. заі́менні́кы́ прывла́стных же́ньско́го ро́да е́сть:
мо́ёю, тво́ёю, сво́ёю; але́ часті́йше́ вжывае́ ся: ме́ю, тве́ю,
све́ю а́ подеку́ды: мо́ю, тво́ю, сво́ю (моў́, твоў́, своў́).

Сво́ю ко́сцю́ я́ зо́лото́ю дыво́йку́ пры́красі́ла,
Сво́і́м лі́чэ́йком ру́мане́сё́йкі́м сьві́тлоньку́ укра́сі́ла. М.
Сва́рі́ла́ ся́ сусьво́дчы́ка з мо́ю́ ма́му́сею́ М.

Бодай тебе моя мила з твоєю периньою. Мал.

Зо своєю милою розмовляє Вер.

старосл. моєѣж, твоєѣж, своєѣж; декуда находять ся форми творника числа единичного для женск. рода: твоѣж (= твоѣж), котрі одвічають нашим в згаданих піснях стрічаним формам: мою, твою, своєю (моу, твоу, своу) польск. moja, twoja, swoja.

ч. мног. іменяк, перемник і зовник, іменно в піснях, бувають часто в формі зложеній: голоснійі дзвони М. — людський дьги Мокр. — білийі березойки М. — лята молодійі Г. — коні воронійі Г. — тійі великийі В. — тійі малійі В. — дьвобцькийі сьміхи В. — білийі копыта В. — вочи чорнейкийі В. — рідкийі копыці В. — ключики мідянейкийі Кп. — шахви воріховийі Кп. — ніжкє біленькийі ВМ.

інші падежі, як загально в нашім язичі: молодіх, молодім, молодіми, молодіх і пр.

синій, синяя, синьое М. стил. синий, синиая, синієж (злож. форм.) по при: синий, синая, синое.

Числівники (Numeralia).

Основні (n. cardinalia). едін Кл. Кп. (еден), еднá. еднó. — два. — три. — штíри. — пять. — шість. — сьім. — вісім. — девять. — десьать. — единайцьит. — дванайцьит. — шіснайцьит. — двайцьит. — трийцьит. — sóрок. — пядесят. — шісдесэт. — сьімдесэт. — вісьмдесэт. — деведесят. — сто. — сто еден, сто два. — двасто. — трийсто. — штири сто. — пят сто. — шіет сто. — сьім сто. — вісьім сто. — тисьяч і тисьяча. — сто тисьяч.

Порядкові (n. ordinalia). пёршый, пёрша, пёрше (пёршав, пёршое). — другий, друга, друге (другая, другое). — третій, третя, трётє (трэгая, трэгэе; трэгий, трета, трете). — четвёртий, четвёрта (четвертая), четвёрте (четвёртое). — пятій і пр.

Збірні (n. collectiva). двóв — трóв. — вобóв. вобé. вобá. вобí. — чётверо. — пятеро і пр.

Умножні (n. multiplicativa). двойнастий Мв. — тройнастий Мв. — двойкый Кл.

Дробові (n. proportionalia). піўтора, піўтретя і пр.

Тут також яко числівники неопреділені уживані присловники походження іменного: сїла, кўпа, дўже, цимáло.

еден (един). два. три. штíри. пят (пять, петь). шіет (шість). сьім. вісьім. девіт (дэзять, деветь), десьит (дэзеть, дэ-

сять), еденна́йціт. двана́йціт. штирна́йціт. пята́йціт. вісьми́найціт. два́йціт. тры́йціт. со́рок. — педесѣт. шісдесѣт. сьмдесѣт. вісьмдесѣт. деведесѣт Кл. Кл. (пядесяг Мал. Одвѣчають старословенським формам: пѣтъдѣсѣтъ, шістьдѣсѣтъ, сѣдмьдѣсѣтъ, осмьдѣсѣтъ, девѣтъдѣсѣтъ, польск. pięćdziesiąt, sześćdziesiąt, siedmdziesiąt, dziewięćdziesiąt, в котрих старосл. дѣсѣтъ, польск. dziesiąt єсть рідняком ч. мног. від дѣсѣтъ, dziesięć (в говорі батюцкім: десет (десят) рідн. мног. від десѣтъ).

Галицкі писателі звичайно уживають: пѣтьдѣсѣть, шістьдѣсѣть і пр. опираючись на людових місцевих формах; українські писателі же уживають правильних форм: пѣтьдѣсѣят, шістьдѣсѣят і пр.

сто. два сто. три сто. штіри сто. пѣт (пѣт) сто. шіст сто. сьм сто. вісьм сто. дѣвѣт (девѣт) сто. — єднѣ тѣсяч і єдѣн тѣсяч М. Кн. — єднѣ тѣсяча Мал. Др. — продѣу за тры́йціты за пѣтъ Д.

трѣтій, трѣтя, трѣте ЛК. Кл. — трѣтній, трѣта, трѣте Др. — шѣстий Др. М.. — восьмий Мал. — со́тний Кл. septesimus стел. сьтънчій. со́тна хѣта. — обѣ Др. — двоїна́стий Мв. — пі́вторі копі Мал. з ці́втором копіом Мал.

пѣтъ, шість, дѣвѣтъ, дѣсѣтъ, пѣтна́йціть рідко вживає ся; найчастійше нарештє ь губить ся без сліду: пѣт, шіст, дѣвѣт, дѣсѣт, пѣтна́йціт (пѣт, дѣвѣт, дѣвіт, дѣвіт, дѣсѣт, пѣтна́йціт (пѣт, дѣвѣт, дѣвіт. дѣсѣт, дѣсѣт, пѣтна́йціт).

Глаголи (Verba).

Спряженє з наростком теперішниковим (Konjugation mit dem Praesenssuffix).

Теперішник (Praesens). ч. єд. 1. кладу́. 2. кладѣш. 3. кладѣ. ч. мног. 1. кладѣм. 2. кладѣте. 3. кладу́т.

Накінчк 3. лиця числа єдиничного у глаголів четвертої класи звичайно відкидає ся: борóни м. боронить. — вогóри м. говорить. — гóли м. голить. — гúби м. губить. — дúри м. дурить. — жúри м. журить. — захóди м. заходить. — злóсти се м. злостить ся. — кóси м. косить. — кúпи м. купить. — лóми м. ломить. — лúби м. любить. — мѣси м. мѣсить. — мúси м. мусять. — нóси м. носить. — рóби м. робить. — хóди м. ходить і пр. Часом т зостає, іменно, коли наголос спочиває на послѣднім складі: кричѣт, палѣт (в укр. палить), а дєвуди буває і в тім говорі накінчк м'який: вогóрить, пишѣть. Накінчк 3. лица ч. мног. єсть звичайно твердий: вогóрат, нóсят, рóблят (во-

гóрет, нóсєт, рóблєт, вóсьїт, рóблїт); мїсцєво вїступає окїнченє мягкє пр. називають Б. — вони хóдєть Кн. — рóблєть Рз. — йїдєть Рз. — пїдїїдaють ВМ. — стрясують ВМ. — дають ВМ. Инодї стрїчають ся мягкі накінчїки лаш у поодиноких виразах; звичайно же суть накінчїки тверді.

взѣти (= взят) має в Городку теперїшний: взѣю, взѣєш, взѣє; взѣєм, взѣєте, взѣють = возьму, возьмєш, возьмє, возьмєм, возьмєте, возьмуть.

В 1. лицї мног. члєла в старосл. накінчїку мъ замінює ся ь звичайно на 0; але часто ь зовсїм відпадає: кладемó і кладѣм, носимó і носим, знаємó і знаєм і пр.

Мїсто бѣдем в многих околицях говорять: бєм, від чого суєди тх сєлян зовуть: Бємками.

плѣсти. плєтѹ, плєтѣш, плєтѣ.

пáсти. падѹ, падѣш, падѣ. віднєпáсти Кн.

пáств. пасѹ, пасѣш, пасѣ.

ревтї. ревѹ, ревѣш, ревѣш, ревѣ.

стрїщи Мовр. стєл. стрїштити. стрїжѹ, стрїжѣш стєл. стрїгѡ, стрїгашити). мног. З л. стрїжѹг (стєл. стрїгѡть). старорускє стрїци.

запращї В. запражѹ (стєл. запрагѡ), запражѣш і пр. запражѹт (стєл. запрагѡть).

мóгчї (мóчї). мóжѹ, мóжєш і пр. стєл. мóштити. мóгѡ, мóжашити... мног. З л. мóжут і мóгѹт стєл. мóгѡть.

втєчї. втѣчу, втѣчєш, втѣчє. мног. З. втѣчут стєл. оутѣштити, оутєкѡ оутєчашити мног. оутєкѡть.

клáти. кланѹ або клєнѹ, кланѣш або клєнѣш стєл. клáтити, клáнѡ, клáншити.

пїднѣти Кн. пїдóймѹ, пїдóймєш стєл. пòдълати. пòдънимѡ, пòдънимшити.

мнїяти Кун. мнѹ, мнєш. стєл. мáтити. мánѡ, мánшити.

вїдотѣти М. вїдотнѹ, вїдотнєш. стєл. отътáтити. отътáнѡ. отътáншити.

мѣртї. мрѹ, мрєш, мрє. стєл. мрѣтити. мрѡ, мршити, мрєть.

чѣрти (чєрптити). зачѣрти Г. зачєрѹ, зачєрѣш, зачєрѣ.

лїти. лѹ, лєш, лє. стєл. лити. литѹ, литєши, литєть. налїти Г. Кн. — влїти Бо.

жїти. жїю, жїєш, жїє стєл. жити. живѡ, жившити, живєть. нажїти Гл.

снѹти М. снѹю, снѹєш, снѹє. стєл. снòтити. снòнѡ, снòнєши, снòнєть.

розізна́ти ся. розізна́ю ся, розізна́еш ся, розізна́е ся. (зна́ти).

піти. singen; krähen. пію, пієш, піє. стил. п'кти. по́ж, по́єши, по́єть.

гіну́ти. гіну, гіне́ш, гіне.

гу́пнути Пр. гу́пну, гу́пнеш, гу́пне.

закля́кнути Гл. за́кля́кно, за́кля́кнеш, за́кля́кне.

за́черну́ти Кн. за́черну, за́чернеш, за́черне.

ку́кнути. ку́кно, ку́кнеш, ку́кне.

ма́цину́ти. ма́цно, ма́цнеш, ма́цне.

ме́рзнути. ме́рзну, ме́рзнеш, ме́рзне.

пові́нути. пові́ну, пові́неш, пові́не.

при́гану́ти Д. при́гану́, при́гане́ш, при́гане́.

приме́ркнути Кн. приме́ркно, приме́ркнеш, приме́ркне.

скру́нути ся Тр. (с-кру́т-ну-ти). скру́ну́'ся, скру́не́ш ся, скру́не́ ся.

спра́нути Д. спра́ну, спра́неш, спра́не.

схи́бну́ти. схи́бну́, схи́бне́ш, схи́бне́.

ся́снути Кун. ся́сну, ся́снеш, ся́сне.

ца́хну́ти Мв. ца́хно, ца́хнеш, ца́хне.

гру́біти. гру́бію, гру́бієш, гру́біє.

збу́хты́ти. збу́хты́ю, збу́хты́єш, збу́хты́є.

зеле́ны́ти. зеле́ны́ю, зеле́ны́єш, зеле́ны́є стил. зеле́н'кти. зеле́н'кж, зеле́н'кєши, зеле́н'кєть.

згли́віти Кл. згли́вію, згли́вієш, згли́віє.

збу́тереньіти Кн. збу́тереньію, збу́тереньієш, збу́тереньіє.

зма́теріти Гл. зма́терію, зма́терієш, зма́теріє.

зрешеті́ти Кл. зрешеті́ю, зрешеті́є.

змокрі́ти В. змокрі́ю, змокрі́єш, змокрі́є.

пальі́ти Мв. пальі́ю, пальі́єш, пальі́є.

спо́гріти Себ. спо́грію, спо́грієш, спо́гріє.

споро́хна́віти Пр. споро́хна́вію, споро́хна́вієш, споро́хна́віє.

хинды́ти Кр. kränkeln. хинды́ю, хинды́єш, хинды́є.

цяві́ти Кл. цяві́ю, цяві́ю, цяві́єш, цяві́є.

цярапу́тыти Кл. gellendes Geschrei erheben. цярапу́тыю, цярапу́тыєш, цярапу́тыє.

сиды́ти (сыды́ти). сиджу, сиди́ш, сиди́т. стил. с'кд'кти. с'кд'дж, с'кдиши, с'кдить.

бзича́ти Г. бзі́чу, бзичі́ш, бзичі́т.

буча́ти ВМ. б́учу, б́учиш, б́учит.

бжича́ти Ск. бжі́чу, бжі́чу, бжичі́т.

бзимча́ти Д. бзі́мчу, бзі́мчіш, бзі́мчіт.

бреща́ти Кл. брещу́, брещі́ш, брещі́т.

каву́льти М. каву́лю, каву́лиш, каву́літ.

кпíти. кі́плю, кі́піш, кі́піт.

нявча́ти. нявчу́, нявчі́ш, нявчі́т.

скавуча́ти Г. скаву́чу, скавучі́ш, скавучі́т (скавучати).

храпі́ти Піг. хра́плю, храпі́ш, храпі́т.

бенді́жити Кл. бенді́жу, бенді́жиш, бенді́жит.

бурті́ти Кл. б́урчу, б́уртіш, б́уртіт.

верші́ти. ве́ршу, верші́ш, верші́т. заверші́ти.

вібу́рїти. вібу́ру, вібу́риш, вібу́рит.

візв́їздити ся. візв́їзджу ся, візв́їздиш ся, візв́їздит ся.

віхо́пити. віхо́плю ся, віхо́пиш ся, віхо́пит ся.

вісмо́трити Мокр. вісмо́тру, вісмо́триш, вісмо́трит.

воро́шити Ск. воро́шу, воро́шиш, воро́шит.

гати́ти Др. гачу́, гати́ш, гати́т.

гото́вити. гото́влю, гото́виш, гото́вит. нагото́вити.

грома́дити. грома́джу, грома́дит. ві́громадит.

грузі́ти. гру́жу, грузі́ш, грузі́т. загрузі́ти.

добро́тити. добру́, добрі́ш, добрі́т. передобрі́ти.

запату́рити се Кл. запату́ру се, запату́риш се, запату́рит се.

занльі́шити Кн. занльі́шу, занльі́шиш, занльі́шит.

звoгні́ти ся Піг. звoгнію ся, звoгні́ш, звoгні́т.

керті́ти. керчу́, керті́ш, керті́т.

кеті́ти. ќечу, ќетиш, ќетит.

ласті́ти ся. ла́щу ся, ла́стиш ся, ла́стит ся.

милі́ти. мі́лю, мі́лиш, мі́лит.

митро́жити. митро́жу, митро́жиш, митро́жит.

мо́вати. мо́влю, мо́виш, мо́вит.

морі́ти. мо́ру, мо́риш, мо́рит. заморі́ти.

моті́чити. моті́чу, моті́чиш, моті́чит.

наго́діти. наго́джу, наго́диш, наго́дит. (го́дити).

нагу́літи. нагу́лю, нагу́лиш, нагу́лит. (гу́ляти).

намі́слити Кол. намі́шлю, намі́слиш, намі́слит.

наувірѣти се Шт. наувіру се, наувіриш се, науві-
рѣт се.

нярчіти В. нярчу, нярчіш, нярчіт.

паріщити. паріщу, паріщит (періщити).

пáчити се. пáчу се, пáчиш се, пáчит се. супачити се.

поназйїздйги ся. (поназйїзджу ся), поназйїздиш ся,
поназйїздит ся.

прибйдйги. прибйджу, прибйдиш, прибйдит.

роздоймйти. роздойму, роздоймиш, роздоймит.

розкрачйти се. розкрачу се, розкрачиш се, роз-
крачат се.

розповсйодити. розповсйоджу, розповсйодиш, розпо-
всйодит.

силйти сйлю, сйлиш, сйлит. (всилйти).

стебелйти. стебелю, стебелйш, стебелйт.

стáрчити В. стáрчу, стáрчиш, стáрчит.

тернйти. терню, тернйш, тернйт. затернити.

точйти. тóчу, тóчиш, тóчит.

трапйти се. траплю се, трапиш се, трапит се.

уронйти. урóню, урóниш, урóнит.

урунйти ся Кл. уру́ню ся, уру́ниш ся, уру́нит ся

хопйти. хóплю, хóпиш, хóпит.

хорўжити ВМ. хорўжу, хорўжиш, хорўжит.

ялбзити Кн. ялбжу, ялбзиш, ялбзит.

бáбрати Кр. бáбраю, бáбраеш, бáбрае.

бáвхати М. бáвхаю, бáвхаеш, бáвхае.

брйкати. брйкаю, брйкаеш, брйкае.

брўкати З. grgen. брўкаю, брўкаеш, брўкае.

бўкати. бўкаю, бўкаеш, бўкае.

висилáти. висилáю, висилáеш, висилáе.

висипáти. висипáю, висипáеш, висипáе.

вйстопкати. вйстопкаю, вйстопкаеш, вйстопкае.

вйдáти. вйдáю, вйдáеш, вйдáе.

волáти М. волáю, волáеш, волáе.

галасáти Себ. Вер. галасáю, галасáеш, галасáе.

гўкати. гўкаю, гўкаеш, гўкае.

гўпати. гўпаю, гўпаеш, гўпае.

гйвгати Др. гйвгаю, гйвгаеш, гйвгае.

гйдзати сьй Др. гйдзаю сьй, гйдзаеш сьй, гйдзае сьй.

гльвати В. гльваю, гльваеш, гльвае.

дебулйти М. дедулйю, дедулйеш, дедулйе.

дібати. дібаю, дібаєш, дібає.

догоджати. догоджаю, догоджаєш, догоджає.

дріпати. Кн. дріпаю, дріпаєш, дріпає.

дужати ся. дужаю, дужаєш, дужає.

жобхати. жобхаю, жобхаєш, жобхає.

забігмаги се М. забігмаю се, забігмаєш се, забігмає се.

завудкати Мв. завудкаю, завудкаєш, завудкає.

закалабудати. закалабудая, закалабудаеть, закалабудаеть.

закобкати. закобкаю, закобкаєш, закобкає.

захаластати ся. захаластаю ся, захаластаєш ся, захаластає ся.

захльондати ся Кр. sich beschmutzen. захльондаю ся, захльондаєш ся, захльондає ся.

здоймати. здоймаю, здоймаєш, здоймає (= знимати).

калѧпати. калѧпаю, калѧпаєш, калѧпає.

калѧтати. калѧтаю, калѧтаєш, калѧтає.

калѧги Боб. калѧю, калѧєш, калѧє.

капати. капаю, капаєш, капає.

квѧцяти. квѧцяю, квѧцяєш, квѧцяє.

квінкати. квінкаю, квінкаєш, квінкає.

квінкати. квінкаю, квінкаєш, квінкає.

ковати. коваю, коваєш, коває Мал.

ковкати. ковкаю, ковкаєш, ковкає.

кругукати Кн. кругукаю, кругукаєш, кругукає.

кружати. кружаю, кружаєш, кружає.

крюкати В. grunzen. крүкаю, крүкаєш, крүкає пор-
укр. хрюкати.

крүкати М. Д. krächzen. крүкаю, крүкаєш, крүкає.

кудкудакати М. кудкудакаю, кудкудакає, кудкудакає.

күкати. күкаю, күкаєш, күкає.

кульгати Тр. кульгаю, кульгаєш, кульгає.

линати Тр. линаю, линаєш, линає.

мередзати. мередзаю, мередзаєш, мередзає.

молїтвати. молїтваю, молїтваєш, молїтває.

навертати ся Кр. наvertsäю ся, наvertsäєш ся, наvertsäє ся.

наповати Кур. tränken. наповаю, наповаєш, наповає.

наступкати. наступкаю, наступкаєш, наступкає.

начёрпати. начёрпаю, начёрпаєш, начёрпає.
 обпира́ти се Кл. обпира́ю се, обпира́єш се, обпира́є ся.

одви́жати. одви́жаю, одви́жаєш, одви́жає.
 пасáти Виш. пасáю, пасáєш, пасáє.

підполóтькати. підполóтькаю, підполóтькаєш, підполóтькає.

пови́дати. пови́даю, пови́даєш, пови́дає.

помашáти Кв. помашáю, помашáєш, помашáє.

пому́рати. пому́раю, пому́раєш, пому́рає (му́рати).

посьміхáти се М. посьміхáю се, посьміхáєш се, посьміхáє се.

походжáти. походжáю, походжáєш, походжáє.

пράвдати се. прáвдаю ся, прáвдаєш ся, прáвдає ся.

приношáти. приношáю, приношáєш, приношáє.

ра́йкати Г. ре́йкати Гл. ра́йкаю (ре́йкаю), ра́йкаєш, ра́йкає.

ревáти. рева́ю, рева́єш, рева́є.

рида́ти. рида́ю, рида́єш, рида́є.

розбáхати Мокр. розбáхаю, розбáхаєш, розбáхає.

розгулéти се М. розгулéю се, розгулéєш се, розгулéю се.

розкóрпати. розкóрпаю, розкóрпаєш, розкóрпає (кóрпати).

розполонéги се Гл. розполонéю се, розполонéєш се, розполонéє се.

сви́тати. свита́ю, свита́єш, свита́є.

ськáти. ськáю, ськáєш, ськáє стел. искати. искáю і иштáю, иштáши, иштáши, иштáють, рідко також искáю, искáєши, искáють.

скигíкати. скигíкаю, скигíкаєш, скигíкає (кигíкати).

сконáти. сконáю, сконáєш, сконáє (конати).

сьля́пати М. сьля́паю, сьля́паєш, сьля́пає.

смеркáти. смеркáю, смеркáєш, смеркáє старосл. сьмр́кати, мр́кати.

со́угати ся. со́угаю ся, со́угаєш ся, со́угає ся.

со́кати. со́каю, со́каєш, со́кає.

спрошáти. спрошáю, спрошáю, спрошáєт, спрошáє.

то́кмати. то́кмаю, то́кмаєш, то́кмає.

тра́скати. тра́скаю, тра́скаєш, тра́скає.

фа́йкати. фа́йкаю, фа́йкаєш, фа́йкає.

хапа́ти. хапа́ю, хапа́еш, хапа́е.
 хви́цати. хви́цаю, хви́цаеш, хви́цае.
 хля́пати Д. хля́паю, хля́паеш, хля́пае.
 цьі́вкати. цьі́вкаю, цьі́вкаеш, цьі́вкае.
 цьо́пати. цьо́паю, цьо́паеш, цьо́пае.
 ця́мати. ця́маю, ця́маеш, ця́мае.
 ця́пати. ця́паю, ця́паеш, ця́пае.
 ця́сати. ця́саю, ця́саеш, ця́сае.
 ця́скати. ця́скаю, ця́скаеш, ця́скае.
 цве́ркати. цве́ркаю, цве́ркаеш, цве́ркае.
 цвьі́кати. цвьі́каю, цвьі́каеш, цвьі́кае.
 шва́ркати. шва́ркаю, шва́ркаеш, шва́ркае.
 шеле́пати. шеле́паю, шеле́паеш, шеле́пае.
 шпíртати. шпíртаю, шпíртаеш, шпíртае.
 щу́пати. щу́паю, щу́паеш, щу́пае. пощу́пати.
 белько́тати. белько́чу, белько́чеш, белько́че.
 ворáти. во́рю, во́реш, во́ре стел. орати, оръ, ориени.

орієть.

ге́готати. ге́гочу, ге́гочеш, ге́гоче.
 квако́тати. квако́чу, квако́чеш, квако́че.
 кво́кати. кво́чу, кво́чеш, кво́че.
 кво́кати. кво́кчу, кво́кчеш, кво́кче.
 кле́пати. кле́пчу, кле́пчеш, кле́пче.
 коло́ти. ко́лю, ко́леш, ко́ле стел. калати. ко́лж, ко́лєши,

колієть.

сикотáти. сико́чу, сикотíш, сикотít (сико́чеш, сико́че).
 стонáти. сто́ню, сто́неш, сто́не.
 сукотáти. сукóчу, сукотíш, сукотít (сукóчеш, сукóче).

тараско́тати. тараско́чу, тараско́чеш, тараско́че.
 хляпо́тати Кур. хляпо́чу, хляпо́чеш, хляпо́че.
 черко́тати. черко́чу, черко́чеш, черко́че.
 чикотáти. чико́чу, чико́чеш, чико́че.
 ера́ти. серу́, сереш, сере́.

тка́ти. тчу, тчеш, тче стел. т́ккати. т́ккж, т́кчєши,

т́кчєть.

ковáти. ку́ю, ку́еш, ку́е М.
 лья́яти (льля́ти, льля́ти), льію, льіеш, льіе стел. лня́ти.
 л́кж, л́кєши, л́кєть.

пі́яти. пію, піеш, піе́.

блюва́ти. блюю́, блюе́ш, блюе́.

вішапортувати. вішапортую, вішапортуєш, вішапортує.

відра́дувати Ку. відрáдуо, відрáдуєш, відрáдує.
дибува́ти. дибу́ю, дибу́єш, дибу́є.

зага́дувати. зага́дуо, зага́дуєш, зага́дує.

загі́джувати З. загі́джуо, загі́джуєш, загі́джує.

клюсува́ти. клюсу́є, клюсу́єш, клюсу́є.

ласова́ти. ласу́ю, ласу́єш, ласу́є.

наду́мовати ся. наду́мою ся, наду́муєш ся, наду́мує ся.

обно́чувати Др. обно́чу́ю, обно́чу́єш, обно́чу́є.

ору́дувати. ору́дою, ору́дуєш, ору́дує. зору́дувати.

осьі́дловати Кур. осьі́длúю, осьі́длúєш, осьі́длúє.

павзува́ти Кл. павзу́ю, павзу́єш, павзу́є.

падкува́ти Кл. падку́ю, падку́єш, падку́є.

паласува́ти Кл. паласу́ю, паласу́єш, паласу́є.

повиду́жувати ся М. повиду́жую ся, повиду́жуєш ся, повиду́жує ся.

попідто́чувати Пр. попідто́чю, попідто́чуєш, попідто́чує.

споличкува́ти Пр. споличку́ю, споличку́єш, споличку́є.

шкодува́ти М. шкоду́ю, шкоду́єш, шкоду́є.

Глаголи V, 1. кл. мають декотрі форми теперішника скорочені: гнйі́веш ся, гнйі́вє ся; гнйі́вємо ся, гнйі́вєте ся — гу́лєш Мал. = гу́ляєш. — драпе́ Ку. Т. В. = драпає. кіт драпе́. — гля́ве В. = гляває. корова́ гля́ве. — зне́ Виш. = знає. зне́м Кр. = знаєм. не зне́м то́го. — ка́у, ка́єш, ка́є, ка́єм, ка́єте, ка́ут Ку. Кр. = кажу, кажеш, каже; ка́жем, ка́жете, ка́жуть; місто: ка́є говорять також: ке. ке до́сят грóшей; ке: там мно́го го́стей; ке, хто прйі́де; ке рúжні рі́чи Ку. — копе́ Піт. = копає. — кру́ке В. = крукає. свиня́ круке = св. хрунькає. — меш, ме; ме́м, ме́те Ку. В. Др. Кр. Виш. Мал. = маєш, має; маєм, маєте. меш ми дарувати В. = маєш ми дарувати В. = маєш мені дарувати. ме́те вє́нцей курóк = маєте більше курóк. чи кúна меш сно́пів? = чи багато маєш сно́пів. — маче́ В. = мачає. маче́ полотно́ В. — мивє́ш Мал. = миваєш. — називє́ш ся, називє́ ся; називє́м ся, називє́те ся Піт. Ку. Виш. Мал. Кур. = називаєш ся, називає ся, назива́єм ся; називаєте ся. — натрафе́ ся ЛК. = натрафляє ся. — переби́ре Ку. = перебирає. — пі́-

теш, пите = питаеш, питає. — повідé Кун. = повідав. — порске Пiт. = порскає. кiнь порске = кiнь порскає. — прозивём Виш. = прозиваєм. — пхе Виш. = пхає. — скакеш, скакé Пiт. В. = скакаш, скакає. жáба скакé В. — сьпiвеш, сьпiвé, сьпiвём, сьпiвéте В. Мал. = спiваеш, спiває; спiваєм, спiваєте. дзiзоронок сьпiвé В. — сховеш, сховé; сховём, сховéте Кр. = сховаеш, сховає; сховаєм, сховаєте. — хляпе Д. ЛК. = хляпає. свiня хляпе. — хрúпе Пiт. = хрупає. кiнь хрúпе зёрно = кiнь хрупає зерно. — цяме В. = цямає. свiня цяме. = св. цямає. — цясе В. = цясає. свiня цясе = свiня цясе = свiня цясає. — цяске Д. ЛК. = цяскає. свiня цяске = св. цяскає. — чекé Пiт. = чекає. вiн чекé на мéне = вiн чекає на мене. — щúпе Пiт. = шупає.

В Мал. Кур... говорять: що хоч = що хочеш пр. робí, що хоч; а хоч íста.

2. i 3 лице ч. ед. i 1. i 2. л. ч. мног. вiд бóду мають цiкавi вiдмiни. I так в Кунiвi мiсто „бóдеш“ говорять буш. ци буш зáвтра косiти? = чи бóдеш зáвтра косити. — розпустиў се рот, не бóш тiхо? = розпустив се рот, не бóдеш тiхо.

В многих ивших мiсцевинах пр. в Виш. Мал. Кур. Гл. Го. Пiт. Кул., коло Яжева... говорять: беш, бе; бем, бéте мiсто бóдеш, бóде; бóдем, бóдете. Жителiв говорячих: бем мiсто „бóдем“, як в горi згадано, сусiди зовуть „Бемками“.

мóру Кун. мóжу ЛК. М. стел. мoгж. мoгúт Кл. мóжут М. мóжуть Кп. стел. мoгжть. — хцу. хцеш, хце; хцем, хцéте, хцут В. Кул. — хóчу, хóчеш, хóче; хóчем, хóчете, хóчут М. — хтет М. хтят Т. Др. по при хтят лучають ся та-вож форми хотiт стел. хотать, хьтать. — хтыў по при хотыў. — не хтят i не хóчут Д. — печú, печúт ЛК. пекú i печú, пекúт i печúт Кр. стел. пекж, пекжть. — бiгúт Кл. = бiжать. — блóджу Пiт. — рáджу Пiт. стел. раждж. — трúджу М. Др. стел. трoждж. — хóджу М. Др. стел. хoждж. — волочé Др. неопредiленк: волочi тец. волочú, волочеш, волочé стел. вл'кшти, вл'кжж, вл'кчши, вл'кчеть. — часом накинчв 3. л. ч. ед. не вiдкидає ся в глаголах V. кл. корóва кóлет Мокр. = корова коле. — не здiбáет ся Кл. вовк здiбáет ся в львi Ки. = в. здiбає ся в л. — в 2. i 3. л. ч. ед. гл. V. кл. 1. внодi голосiвка теперiшнiкова (der Praesensvocal) випадає: маш Ки. Пр. = маш. — слúхаш Мал. = слухаш. — минáш М. = минаеш. — називá се Ки. — сьiдлá М. — подобá М. — гулá Мал. — як си унодóба Ки. — шукá 3. — думá Кр. = думає.

— гупа́ Кл. — склада́ ся З. — збира́ ся Т. — міта́ Кн. — встеля́ Кп. — — так зване вставне л переважно вступає (властиво й переміняє ся на л: робіу = робю = роблю); лю́блю М. Піт... ко́плю Піт. — сплю́ Др. — зді́блю Др. — лю́блят М. Піт. — ко́плят Піт. — сплять Др. — зді́блять Др. — ніколи л, в котре переміняє ся й, зовсім не проявляє ся: сіпати, сіпять Др. — жі́то сьі сі́пе Б. — закопе́ ся в сьні́гу куропа́тва Д. — він сиді́т Кн. вони́ сиде́ть Кн. — він х́дит. вони́ х́дять Кн. — во́гору. він во́горит. вони́ во́гореть Тр. — вони́ сва́ра́т Гл. — вони́ сва́ру́т М. — вони́ сва́ра́т ся Гн. — ва́ра́т Гл. — го́вору, го́вориш Кн. — во́гору, во́гориш М. — бо́лять Б. — зді́бають ся Б. — кле́ну, кле́неш М. — як тебе́ розко́вають Мал. — ла́дют М. = ла́дять. — ду́шут М. = ду́сять. — кляну́, кляну́т В. — плі́вають Мал. (пливають).

Повельник (Imperativus). В говорі батюцкім переважають форми вживані в більшій часті говорів галицьких: плеті́, плеті́, плетым, плеты́т. — неси́, неси́; несьым, несьы́т. — гребі́; гребі́; гребім, гребі́т. — печы́, печы́; печым, печы́т. — тны, тны; тным, тны́т. — дрц, дрц; дрім, дрі́т. — бий, бий; біймо, бійте. — верны́, верны́; верным, верны́т. — умій, умій; уміймо, умійте. — сиді́, сиді́; сидым, сиды́т. — грузы́, грузы́; грузым, грузы́т. — ридай́, ридай́; ридаймо, ридайте. — пишы́, пишы́; пишым, пишы́т. — перы́, перы́; перым, перы́т. — сьы́, сьы́; сьым, сьы́т. — ласу́й, ласу́й; ласу́ймо, ласу́йте.

В 2. і 3. л. ч. єд. и, а і в 1. і 2. л. ч. мног. заступає ся подекуди через ь. ходь, ходь; х́дьмо, х́дьте В. = ході́, ході́; ходым (ходы́мо), ходы́т.

В 2. л. ч. мног. нераз виступає вакінчик те, як в старослов.

Ой до мене парі́быйки х́дьте, х́дьте,

Ви ся мо́го миле́йкого не бі́ате, не бі́ате! Кул.

побуды́те Вер°. — Бо́гу ся помолы́те Вер. — покажі́те Вер. — вяжі́те Вер. — не глушы́те Вер. — парі́те Мал.

В Городку вживають форм: взей́, взей́те місто в інших околицях правильно вживаних: возым́, возым́т.

В Курниках: бі́йй, бі́ййте = бі́гай, бі́гайте Мал.

розвѣсь, розвѣсьте В. розвѣсь полотно́. — не пусть Кр. = не пусть. — розмѣв се Кл. М. = розмови ся. — напáр со́рѣчку Піт. — кинь, киньте Кун. (кѣнь, кѣньте). — наготѣв си Др. — зарѣдь Бо́же Выш. — клянй го з кѣстьоу́ В. (від: кля́сти). — за́прѣжй во́ны ЛК. — налі́й воді́ ЛК. — не карй

ня Бóже Мал. — не карай мене Боже. — сядь, сядьмо, сядьте Мал. — спечй, спечйт Др. — вганй, вганйт Др. — посмотри, посмотрит Д. — склич, скличте Мал. — розплав се водю Г. — вибав М.

Неопреділений (Infinitivus) кінчить ся на -ти: плести, крикнути, кипити, робити, думати, орудовати. Дуже рідко в піснях -ти ослабляє ся на -ть.

Кóби мой мати́нóйка дóбре й́сти дáла,
Дóбре й́сти дáла, робіть не казáла,
Тóби сьпіванóчки сьпівáла, сьпівáла. В.

Дóбрий цы́сар, дóбрий, подава́ў нам тóрби,
І до тóрби хльбáа, машеровáть трéба. Кн.

Часто, іменно в піснях любовних, неопреділений здрібняє ся (на -ойки) пр. вітятьойки З. — дивитьойка М. — зваритьойки Кур. — женитьойки Г. В. — йістойки М. — коватьойки Верб. — любитьойки М. — напитьойки М. — писатьойки М. — питатьойки Мокр. — плакатьойки Кн. — спатьойки М. — ходитьойки М.

У глаголів з класи І, 4. гортанні перед т заміняють ся на піднебесні і потом спливають із суголоскою ш в ч (пек-ти; пшти = печи) печй, товчй, пречй Кн. або в щ: стрйщи Мокр., помощй Мокр., бйщи Мокр., лйщи, запрйщи Мокр., побйщи хутко Гл., помочй і помощй З. Декуда мимо звукової переміни гт на (шт) ч в накінчику неправильно втискає ся г перед чи: бігчи, могчи.

Причасники (Participia). Вагалі причасники дійного стану менше вживають ся. Дієприложники теперішнього часу ст. д. суть рідкі в розговорній бесіді як: рід гулящй, корбва колюща, старушка идучого дорбгою Др. Частйше вживають ся дієприсловники теперішнього часу іменно в піснях як: идучй, стоячй, граючи, скачучи, плачучи, реваючи.

Причасники І. минувшого часу ст. дійного лучають ся рідше в розговорній бесіді і в піснях (майже виключно дієприсловники): маўши, взяўши, перейшбўши, взяўши, здихнуўши, хотьйўши, побачиўши, всадйўши, перечитяўши, заплакаўши, колбўши, орудуваўши.

Причасники ІІ. (дієприложники) минувшого часу ст. д.: тревáлий Пр. — зрешетьбйлий М. — згдйвйлий Кл. — мерлйй М. — нйклий Пр.

Причасники II. минушого часу стану дійного в формах описаних гл. ниже.

Причасник теперішного часу страдного стану: невидимий З.

Причасники минушого часу страд. ст. на -тъ: бітій, вїтій, літій Кл., бр́атій, гн́атій, дёртій, вз́атій, кл́ятій, т́ятій (взетій, клетій, тетій), кол́отій, д́атій.

Причасники минушого часу стр. ст. на -нъ уживають ся часто: ст́елений, пр́ошений, м́етений, терн́ений, с́аджений, ж́ебраний, ль́яний, фал́ен, пр́ошений, ќоханий, мальб́ований, ќолений, заѓадуваний.

Сціпеніла форма аориста „би“ уживає ся для означеня условника (Konditionalis) пр. ч. ед. 1. силі́у би-м, силі́ла би-м, силі́ло би-м. 2. силі́у бись, спли́ла-би-сь, силі́ло-би-сь. 3. силі́у би, силі́ла би, силі́ло би ч. мног. 1. силі́ли би-сьмо. 2. силі́ли би-сьте. 3. силі́ли би (також: я би-м силі́у, я би силі́у або я силі́у би-м, ти би-сь силі́у).

Розпізна́ла би, сава́ не умію, Просі́ла би-м ба́тейка, не сьмію М. — Купі́у би-м ні череві́чки М. — Хиба́нь би я р́озуму не ма́ла М. — Сьія́у би я, ворáу́ би я, що-бі́ мой нівка М.

би приняло також наряд (функцію) сполучника: він вогорі́у му, би за́втра косі́у; подібно: жé би, щó би, кó би, як би.

Условник давноминушника (Plusquamperfectum); бу́у бим вогорі́у, бу́ла бим вогорі́ла, бу́ло бим вогорі́ло, бу́у бись вогорі́у і пр. також: я бу́у бим вогорі́у і я бим бу́у вогорі́у і пр.

Спряжене без наростка теперішникового.

(Konjugation ohne das Praesenssuffix).

(в́д) теперішник ч. ед. 1. пові́м. 2. пові́сь. 3. пові́ст (пові́сть). ч. мног. 1. пові́мо. 2. пові́сте. 3. пові́дет (пові́дять). повельник: 2. пові́дж (пові́ч) мног. 1. пові́джмо, 2. пові́джте. неопр. пові́сти. — I. причасник минув. ч. д. ст. пові́ши. II. пр. мин. ч. д. ст. пові́у, пові́ла, пові́ло.

(дад) тепер. ч. ед. 1. дам. 2. дає́ь. 3. дає́т (дає́ть, дає́тьь). мног. дамó. 2. дає́те. 3. дад́ут (дад́уть) стел. дамъ, даси, дає́ть; дамъ, дає́ть, дада́ть. пов. 2. дай. мног. 1. да́ймо. 2. да́йте. неопр. дати. — прич. мнв. ч. страд. ст.: да́ний, да́на (да́ная), да́но (да́не, да́ное) або часті́йше да́тій, да́тая, да́тов.

(ид) ч. ед. 1. йім. 2. йіє́ь. 3. йіє́т (йіє́ть, йіє́тьь) мног. 1. йімó. 2. йіє́те. 3. йід́ят (йід́ег, йід́ять) стел. 1. имъ. 2. иси.

3. ість мног. іамъ. 2. істьє. 3. ідаты. повельник: йідж, йіджмо, йіджете стел. іждь; ідимъ, ідите.

причасник минувш. ч. страд. ст. творить ся часом неправильно після IV. кл. йіджений (йіди - е -нъ) місто правильної форми йідений (йідбінній). Натоміст чув я „йідьне“ стел. ідєннє.

(ієс) Найчастійше уживає ся є в теперішнику всіх лиць ч. єдиничного і многого. ч. єд. 1. я є. 2. ти є. 3. він (вона́, вонó) є. мног. 1. ми є. 2. ви є. 3. вони є. Декуда пр. в Голім, Камінці лїсній... я єст, ти єст, він єст; ми єстми, ви єсте, вони єст (рідко коли: єут).

я повім, ти повісь, він повісьть; ми повімо́, ви повісьтє́, вони повідє́ть Кл. наповісти. наповім. не повіст. я дам, ти дась, він дасть (даст); ми дамó, ви дасьтє́, вони дадúт 3. Го. Кн. — я йім, ти йісь, він йість; ми йімó, ви йістє́, вони йідя́ть Кр. вони йідє́т М. ти йісь Г.; йіж, йіжете; йідж, йіджете. — я є, ти є, він є; ми є, ви є, вони є М. я єст в хаты́, ти єст, він єст; ми єстми, ви єсте, вони єст Го. Кл. єст ви в хаты́. єут Піт.

Описані форми глагольні (Umschriebene Verbalformen). Минувшик стану дійного (Perfectum generis activi) складає ся з причасника минушого ч. стану дійного II. і з теперішника спомічного глагола ієсмъ. В першім лиці єд. ч. для мужеского спомічник приймає вид ем; для женського і середного рода же стягає ся на м (т. є. а-ем, о-ем стягає ся на а-м, о-м). В другім лиці спомічник звучить для мужеского рода єсь, котре в женськїм і середнім роді зводить ся на сь; ем, єсь стягає ся на м, сь також, коли спомічник стоїть перед причасником і притулює ся до инших слів закінчених на голосівку. В першім лиці мн. ч. для всіх трох родів єсьмо (стел. ієсмъ) стягає ся на сьмо, в другім лиці єсьте (стел. ієстє́) на сьте. В третім лиці ч. єд. і мног. спомічник відпадає.

ч. єд. 1. ходіў-ем, ходіла-м, ходілом. 2. ходіў-єсь, ходіла-сь, ходіло-сь. 3. ходіў, ходіла, ходіло. ч. мног. 1. ходілисьмо. 2. ходілисьте. 3. ходіли.

ч. єд. 1. колі-м ходіў, колі-м ходіла, колі-м ходіло. 2. колі-сь ходіў, колі-сь ходіла, колі-сь ходіло. 3. колі ходіў, колі ходіла, колі ходіло. ч. мног. 1. колі-сьмо ходіли. 2. колі-сьте ходіли. 3. колі ходіли.

В старословенських пам'ятниках находять ся приміри минувшика ст. дійного в числі єдиничнім як: ієсмъ обидѣлъ; іакилъ сѧ ієси; насърилъ же ма ієси равно сьроу; костьми и жилами

сѣшналъ ма іеси; чѣто сѣнѣ сѣ, іего же іеси видѣлъ; сѣздадѣ іеси; отѣмалъ іеси; сѣкроушилъ іеси; оумножила іеси; прѣкклонилъ сѣ іестъ дѣнь; карила іестъ; — в числі многім: нѣстѣ ли чѣли николиже; инші форми старосл. від глагола ходити тут подані викомбіновані мною а то з оглядом на одвітні форми в живучих язиках славянських. Число двойне поминено, бо оно в рускім тепер зовсім не вживає ся, отож нам тут до порівняня не потрібне. Винявши один язик російський, у котрім в минувшику глагол спомічний все опускає ся, а доконче виразно кладе підмет (пр. я говорилъ, ты говорилъ, онъ говорилъ і пр.), у всіх прочих язиках славянських задержали ся ще первістні описані форми: в новословенск. *pisal sem*, болгарск. *писалъ съм*, серб. *писао сам*, чеськ. *psal sem*, словацк. *bral som*, польск. *widziałem* (= *widział jeśćm*), горішносорабек. *sym chvalil*, долішносорабек. *ja som był*. — В язиці малорускім, іменно в українськім нарічю переважно спомічник опускає ся: я казав, -ла, -ло, ти казав, -ла, -ло; ми казали, ви казали, оні казали; лише тут і там поодинокю стрічають ся ще первістні форми (післав еси, проспав еси, казав еси; забули есте). В говорах червонорусского нарічя лучають ся ще первістні описані форми: сьпівáу ем, декуда на Лемківщині: рубаў сом, подібно як у словацкім. В старопольск. находимо: *szedł jest, rozdrażnili są, wylili jeśćm, przelili są, wylili się jest* (ліє = лити, теперішн. польск. *lać*). [Psalterz królowej Małgorzaty]; *szedł jest; przesładowali są* [Modlitwy Wacława]. Понеже в язиках славянських з причасника повстав минувшик ст. д., маємо в тій формі накінчєвкы родові: ходилъ, ходила, ходило ієсмъ і пр. Також і в числі многім первістно були осібні закінчєня для кожного рода, отож для мужеского: ходили (іменяк ч. єдинч. ходилъ), для женьск. ходилы (імен. ч. єд. ходила), для середного: ходила (імен. ч. єд. ходило). Для всіх трех родів числа многого були би проте в старосл. первістно такі форми: 1. ходили ієсмъ, ходилы ієсмъ, ходила ієсмъ; 2. ходили іестѣ, ходилы іестѣ, ходила іестѣ; 3. ходили сѣтъ, ходилы сѣтъ, ходила сѣтъ. Старинна форма минувшика ст. дій. ч. мног. для женьск. рода уживає ся ще тепер в польскім пр. *chodziłyśmy*, що одвічає скомбінованій нами старословенській формі: ходилы ієсмъ. В малорускім в числі многім витиснула форма для мужеского рода форми женьского і середного — тож уживаємо ходили для всіх трех родів в іменяку ч. мног. В старосл. були іменні форми іменяка мног. ч. для мужеского рода добри, для женьск. р. добры, для середного р. добра; в зложенім склоненю: для мужеского рода: добрин, для женьск. р. добрына, для серед-

ного р. дєкрла. В малорускїм в іменяку ч. мног. уживає ся для всіх родів: дєбрі або дєбрії.

Щобли се розлетїли, но я се лишїла М. — Ой зацвїла черемшїна я дрібнєйким цвїтом М. — Як ем се удивїла, сама-м провинїла Кн. — Напїла-м ся на меду, вїспала-м ся в холоду М. — Не самá я молодáя калїну-м ломáла, Ломáў мїлий, чорнобрїввїй, а я пригнáла Кн. = А я лыто не робїла, тїлько воли пáсла М. — Не сам, не сам я кóника пасáў, Пасáла дївчїна з чóрними очїма Виш. — Хибáнь би я рóзуму не мáла, Щоб я тебє до рóку чекáла М. — тóсьте сьї дивїли М. — А я лыто не робїла, тїлько воли пáсла М. — наварїла-м пирожейки Мал. — як ем чúдо побáчила, аж ем ся забїла Вер. — горївку сте пїли Вер.

Давноминувшик ст. дїйного (Plusquamperfectum act.) зложенїй з причасника минушого ч. ст. д. II. вїдповїдного глагола і з мїнувшика спомїчника бути: ч. єд. 1. я буў писáў, я булó писáла, я булó писáло. 2. ти буў писáў, ти бúла писáла 3. ти бúло писáло. 3. вїн буў писáў, вонá бúла писáла, вонó бúло писáло. ч. мног. ми бúли писáли. 2. ви бúли писáли. 3. вонї бúли писáли. Також: писáў ем буў, писáла-м бúла і пр., писáў єсь буў, писáлась бúла і пр., — буў ем писáў, бúла-м писáла і пр., я-м буў писáў, я бúла-м писáла і пр. і я-м писáў буў, я-м писáла бúла і пр. Той час взагалї рїдко вживаний.

Вїклепаў собї биў зальїзо цїган Мал.

Будушик дїйного стану (Futurum activum) у глаголів довершених (verba perfectiva) виражає ся тепєрїшником: вїсмотру, вїшлю, вїтерєблю, вїйду, вїтруну, запрєжу, застєлю, захóплю, засьпїваю, пїду, насúну.

Від глаголів недовершених (v. imperfectiva) творить ся будушик найчастїйше з тепєрїшника глагола бути і неопредїленника вїдносного глагола: ч. єд. 1. бúду любїти. 2. бúдеш любїти, 3. бúде любїти. ч. мног. 1. бúдем (бúдемо) любїти. 2. бúдете любїти. 3. бúдут любїти. — або з причасника минушого часу ст. дїйного II. вїдносного глагола і з тепєрїшника глагола бúти завсе кладеного перед причасником: ч. єд. 1. бúду любїў (любїла, любїло). 2. бúдеш любїў (любїла, любїло). 3. бúде любїў (любїла, любїло). ч. мног. 1. бúдем (бúдемо) любїли. 2. бúдете любїли. 3. бúдут любїли.

Глаголи II. кл. творять причасник ч. минушого ст. д. II. вїд коротшого пня пр. загрúзнути, загрúз, привїкнути, привїк, за-

мерзнути, замерз Мал., кукнути, зазұля три рази кукла М. — обесўбнути, обесўб. — відхріпнути, відхріп.

Многі глаголи тої класи творять згаданій причасник лише від повного пня: гіннути, гіннуў; гляннути, гляннуў; гупнути, гупнуў; дотиркнўти, дотиркнўў; здїхнути, здїхнуў; махнўти, махнўў; мацнўти, мацнуў; наганўти, наганўў; омиснўти Г., омиснўў; повінўти, повінўў; скрунўти, скрунўў; сплакнўти, сплакнўў; справнўти, справнўў; схїбнути, схїбнуў; сяснўти, сяснўў; тóркнути, тóркнуў; тўпнути, тўпнуў; цахнўти, цахнўў; трїпнути, трїпнуў.

Декотрі творять той причасник від повного пня а також від скороченого: прилїпнути, прилїпнуў і прилїп, змерзнути, змерзнуў і змерз, пукнути, пукнуў і пук, обесўбнути, обесўбнуў і обесўб, клякнути, клякнуў і кляк.

бўду робїти. — бўду колóти М. — бўдў косїти М. — бўду ходїти В. — бўду ся женїти В. — бўду любїти Пїт. — беш маїти Кур.

бўде ти мóвила В. — я бўду робїла В. М. — бўду тужїла В. — бўду плакала В. — Не бўду ся женїў, не бўду ся сьмїшвў, Бўду ходїў кавальїром, бўду дьвїкї тьїшвў В. — бўду жиў М. — бўду косїў Мерв.

Причасник минувшого часу кладе ся в многих околицях незмїнений для всїх родїв числа єдиничного і многого для будущика д. ст. пр. бўду жаў Виш. Кур. (говорить: чоловік, жїнка, дїтя). — я бўду косїў Кур. (для всїх трєх родїв ч. єд. і мн.). — бем копáў Кур. — бўдем жаў, бўдете жаў, бўдут жаў Кур. — бўдем праў Добр. — бўдем нїў Кн. — бем жаў Пїт. — бўдемо жаў Гл. — беш, бе, бем вечєраў Мал. — бєте орáли Кур. — бєте маў Кур. — телє бє ссаў Пр. — травá бўде рїс Мал. Дубровиця коло Янова. — бўдут сьвїтїў і вїгравáў Мал. — бўдут клїкаў Мал. — совá бє сидїў Пр. — бем хлїб пїк Мал. — бўдем ся женїў Кур. — бєте маў Мал. — бўдут рїс такї квіткї Мал. — ви не бєте молотїў Кур. — я бўду повїдáў Вер. (для всїх родїв ч. єд. і мн.).

Стан страдний (Genus passivum). Стан страдний уживає ся взагалї в рускїм рїдше, а ввращає ся 1) злукою форм ст. дїйного з заїменником ся (се, сї) у лицях єдиничного і многого числа. дерў ся ich werde gerissen. — печєш ся du wirst gebacken. — вогóрит ся у нас es wird bei uns gesprochen. — мўчим ся wir werden gequält (також: wir quálen uns). — вєсплáете ся

ihr werdet ausgeschickt. — листі́ пішут ся die Briefe werden geschrieben. — не одна́а (вечеройка) ся іззвіла В. nicht eine (Abendmahlzeit) wurde aufgegessen. — пісни съпівáли ся die Lieder sind gesungen worden. — книжкі́ б́удут ся читáли (або: кн. б́удут ся читáти) die Bücher werden gelesen werden. 2) злукою причасника минушого часу ст. страдного з формами спомічника ем (есьм), б́уду, бу́, бувáў. есм відобратий ich werde abgegeben. — в́язана-сь du wirst gebunden. — хв́алені сьмо wir werden gelobt. — вч́ені съте ihr wurdet gelehrt. — вовк б́уде за́стрілений der Wolf wird geschossen werden. — травá б́уде ко́шена das Gras wird gemáht werden. — водá б́уде нал́ита das Wasser wird gegossen werden. — карто́хлы б́удут печ́енійі die Kartoffeln werden gebacken werden. — я бу́ за́гнáтий ich bin hineingetrieben werden. — б́ула-м тр́унена ich wurde gestossen. — був есь т́омлений du wurdest abgemüht. — він бу́ ќупаний er wurde gebadet. — б́улисьмо кр́оплені wir wurden besprengt. — б́ульсьте з́іохані ihr wurdet vollgefropft. — б́ули полб́кани sie wurden abgespült.

У глаголів довершених теп́ерішник ст. д. даного глагола з за́именником ся (се) виражає час будущий ст. стрд.: пше́нице сьі зме́ле der Weizen wird gedroschen werden. — карто́хлы сьі зва́ра́т die Kartoffeln werden gekocht werden. — я́йця спра́нут ся die Eier werden aufbewahrt werden. — стихом́ирит ся се́рце das Herz wird beruhigt werden. — бер́ези сьі зруба́ють die Birken werden gefällt werden.

До словоладу (Syntaxlehre)

Присудок кладе ся иноді в числі́ единичнім, коли підметови́ в числі́ многім придаті числовники основні два, три і пр. — розцвилó ся тих три пупляхв Др. — в́йшло три молоді́х парі́бків Л. — Там пришлó до не́го шті́ри розбі́єнники Кл.

Для оказаня чести, ко́ля говорить ся про старші́ озо́би або до таких же осі́б, кладе ся присудок в многім числі́, хоть підмет сто́ть в числі́ единичнім (многота почесна, pluralis reverentiae). Прийдь́ть, прийдь́ть на гост́ину мо́я мамунейко Кл. — до́раділи ся свящ́енник Мал. — Ой засну́ли мамунейка, засну́ли, Вабра́лась Настунейка, не чу́ли М.

Приложник або причасник приложниковий, також за́именник і числовник, може стояти́ яко прадаток також і послі́ опред́ляного сущника. Ти дьв́ично, л́ичка румя́ного Мокр. — Іди́, іди́ качорóйку до до́му, до до́му, Прода́м я те жидьськовн ру-

дому М. — Вже не збудиш розмовеньки твоїї М. — Полишли дома жінки з дитьми дрібненьким М. — А знід того тереву вийшла вдова молодá М. — А цетая свѣтличейка для лány мойї М. — Треба дѣгем дрібнесейким хлѣба заробити М. — Свѣтїй Пáвле, свѣтїй Пѣгре возьми ключї пекóльнійї, Зивóль дúшї неvíльнійї М. — Пришоў Василь на той Дуваї глубóкий, Ой сыў си Василь на той човен ширóкий М. — Кóнь твоїй воронїйї позакрúчуванї Кл. — Твоїй сýкнїй дорогийї поспорóшуванї Кл. — Пішоў би я до дівцїни, та не маю драбинцїни, Драбинцїни золотóйї до дівцїни молодóйї Го. — По під гаїом зелененьким, Хóдит Дóбош молоденький ВМ. — І кумóве богáтийї і сусьди прїятели Вер. — Свою косю я золотóю дýвойки прикрасїла, Своїм лчейком румансесейким свѣтлòньку украсїла М.

Часом уживає ся еден в значеню заїменника неопредѣленого. Прийшли акуратне вад еден Буг (над еднóу рїку) sie kamen eben an einen Fluß. — прїїїзджают до еднóго льса дýже велїкого і густóго Др. sie kamen an einen sehr groÙen und dichten Wald gefahren.

При числївниках два, три, штири кладе ся майже завсїгди рїдник приложника (або заїменника). Ой два дуби зеленейки В. — цáлих два рóкв Мерв. — три молодїх пáрїбкїв Др. — Два тих мудрих его зачекáли Др. — тих три пуплїхи Др. — два золотїх Др. — штири золотїх Др.

В пїснях має инодї еущник опредѣлений послїставним приложником прїїменник перед собою і перед приложником, через що приложник іменно пїдносить ся і прїбирає мов значене прїдатку: по гóрах по висóкїх, по нївах по ширóкїх Мерв. — Там за горóю, за висóкою М.

Инодї через зустанєне рївнокорївних виразїв степенує ся понятє: Молодáя молодїця на мѣне дівить ся Мал. — А я в своїй мамунейки еднá еднїця Мал. (еднá еднїця Кл.). — А ти мислвш дúrний дúrню, же я тебе люблю Мал. — мáгїнка з поўними поўноукáми М. — Ой вїдїли ми дїво дївноє Вер.

Уживає ся як і яко (стел. ико), при чїм люд рїзкої рїжницї не робить. тягну́ли як воли́. — Мої прїгóда я́ко лы́гна росá М. — Шану́й же ня я́ко гóсподївю Кур.

Невеселїй прїдане до смутнїй степенує тов понятє пр. Пішла Касу́ня в сѣла смутнáя, не весѣла, Всї двóройки сходїла, слезóйки не вронїла Káthchen (Katharinchen, Kathi) gieng in

die Dörfer ganz verstimmt, bestieg alle Höfe, ließ keine Träne fallen порівн. у Основьяненка: Смугній і невесёлий сидів собі на лавці... Кнотопський пан Сбтник. Повість Григорія Квітка. Том другий стор. 51. Санкт Петербург. 1858.

Заіменник ся кладе ся звичайно перед відповідним глаголом: він ся ховаў Кр. — мазь ся зробіт Кр. — зачинаю ся спускати Др. — де ся ключ саджає до відмикання Др. — трóхи ся припізна́ла Др. — чо ся не уступіла Др. — жид ся схопіў Др. — на тім ся скінчила Др. — як вже ся máло дова́рувати Др. — оні ся піклáли кóло не́го Др. — і в тім ся пробудіў Кн. — біг ся вішати Др. — щоби се попра́вили Кн. — хто ся не родіў Мерв. — льіта́ се мина́ют М. — то се не обёрне М. — щоби ви се поживіли М. — кому́ се діста́ну Г. — най се люде сьмію́т Д. — вóди ся напіла В. — Молода́ дівчи́но, чо ся менé бойіш В. — Ой не жаль ся подивити Мал. — здає ми ся мій милéйкий Мал. — Ой що я ся находіў Виш. — як ся зійдуть до кúпочки Мал. — зда́ла би ся мойій жінци́ Мал. — що ся стало Мал. — з тобоў ся розстати Мал.

Доволі часто буває кладений також по глаголї: тьішит ся М. — верну́ў ся Кр. — втоміў ся Др. — він дотиркнў́ се Г. — птиця кіннула ся Др. — питає ся кумá Др. — постаріў ся кова́ль Др. — спитаў ся ві́ві Др. — а ві казаў розібрати ся Др. — взяў ся до по́раня Др. — згодіў ся Др. — хата́ сьвітит се Кп. — курі́ла се дорожéйка М. — спусти́ла ся на доли́ну В. — попід гóру кéтит ся швурóчок З. — нехай подивлю́ ся ВМ.

При повельнику стоїть ся звичайно послї глагола: вступи́ ся Мал. — хова́й ся Мал. — не бійте ся Кп. — не жу́ріт се Кп.

Дуже рідко зміняє ся ся на сь пр. в загадці: Без ручóк, без ніжо́к, на горóу-сь віхопит Кн. (дим).

Часом має суцник середного рода опредѣляючий приложник або глагол (причасник) в тім родї, який випадає зі значеня: Війди, війди на ўлицю дьівче молодéйка В. м. дівча молоденьке, подібно: старá бабійсько м. старé бабіще. — Попід гóру висóзую нéсла дбівча́ вóду М.

Заіменник личний при глаголї для вираженя виразного. Ой війду я на горóйку М. — Пожéну я сіві вóли в зелéну льіщину В. — Що ти мені так пристáла до сёрдейка мóго Кн. — Чи тї́ тў-

жиш так за мною, як я за тобою Г. — Чорні в'очи маєм, дамно ми ся знаєм, Що кому до того, що ми ся кохаєм В.

В бесіді зависній (укісній, oratio obliqua) слова одвітної особи приводять ся незмінені, хоть реченз починає сполучник же (жо) або що пр. св'ященник мовит, же менші потрібно слуги Мал. = св. м., що ему потрібно слуги. — сказали слуги, що підеш молотити Мал. = ск. с., що піде молотити. — казаў сму, же, як підеш до тоїї турмі, жеби-с сьї обциркльоваў том п'алицем Мал. = к. в., що як піде до тоїї тюрми, щоби ся обциркляваў тою п'алицею. — повідає, же я до них зльїзу до тих панів, м'оже би і я що зїїў з ними Др. = п., що він до них злізе до панів, може би і він що зїв з ними. — хл'оpec каже, же менє пан д'уже любит Др. = хл. к., що ег'о пан д'уже любить. — воўк повідає, же я тобі коня зїім Др. = в. п., що він ем'у коня з'їсть (що ег'о коня з'їсть). — хл'оpec повідає, же ещє на тим не конєц, бо ще б'удем в гіршії бідї, як того п'ашка привезем Др. = х. п., що ещє на тим не конєць, бо ще б'удуть в гіршії бідї, як того п'ашка привезуґь. — В тим здибає она старушка идучого дор'оґою, котрій спитаў ся йїїї, чог'о ти так молодїце плачеш Др. = В т. з. о. ст. ид. д., котрій спитаў ся йїїї, чог'о она так плаче.

взяти ся уживає ся в певних разях мїсто загально руского взяти пр. взяли ся варїти воду Др. = взяли (почали) варити воду.

Заїменники (Pronomina).

1. Пень а. Для вираженя прїхвали або прїтагуваня (прїхвальна частица) уживають в декотрих околицях: а-б'о, а-б'о ж = а-я. а-ж Кур. аж ся неїялїю.

декуда а має прїдїх г. га+ле = галє Р. wirklich. — то галє = то алє.

В піснях вставляє ся для складности в стиху я, котре впрочїм есть без значеня: Мїсяцю я рожєйку М. — Прївїхали зі Львова я Львівці М. — Там за вор'оти я рїї ся р'обїт М. — Свою косою я золотою дыв'ойки прїкрасїла М. — Ой там тебе не трєба я з вис'окого нєба М. — Ой зацїїла черемшїна я дрїбнєйким цвїтом М. — Закували к'ума з кумоў я в зальїнім п'утю М. — Там б'уду я виглядати я своєго р'оду М. — Ой там тебе я не треба я з вис'окого нєба М. — Є там хата я в чїстїм полі Кур.

2. Пень е. ге-сь (Брусно) hierher. (г-е-сь). — гїєсь-а-гїєсь! Рз. — гєдї Рр.

3. Пень ть. той, та, то (тая, тоє). — тот, тотá, тотó. — тамтóй, тамтáя, тамтóв. — ту стел. тоу. тут. гúтка. гúйка. гúтейка. — тóже ЛК. = також. — тогдi. тогодi Мв.

В піснях вкладає ся яко частиця влiтна та, тай, котра лише для ладу в стиху правдає ся, впрочiм єсть без значеня. Я ся з тебе та не сьмiю, що ти пєся юха Кур. — ужє менi тай на вiки розлúка з тобóю М. — Привєнiй ми се сон дивнєйквi тай на субóтойку Г.

4. Пень кь. хто стел. кьтò. — що (со Го.) стел. чьтò. — (чи) ци стел. ци. — ци-мáло. — ци-мáлко Кур. — котрóй (котриi), котрá, котрó (котрáя, котрóє).

5. Пень якь. якiй, якáя, якóє (якá, якé). — якiй не будь. — як. я́ко стел. якò. якы.

6. Пень инь. гiнчий. єнчий. — iнáкший М.

7. Пень онь. вiн, вонá, вонó (онá, онó).

8. Пень самь. сáмий, сáмая, сáмов (сáма, сáмо). — сáмий так. сáма так. сáмо так.

9. Пень сйь (сь). сєй, ся, се. — сєсь, сєсá, сєсє. — сюдá Мал. — сюдáйка В. — досєля Мал. (до-се-ля). — якiй-сь Кур.

10. Пень свь. Заiмєнник зворотний (Reflexiv, зворотник) ся найчастiйше стоiть перед вiдповiдним глаголом.

11. Пень нь. на! — ну. — а-нó-ж Кл. — хiба-нь Кн. Кув. Др. — прєцьи-нь Кн. Гл. — чiсто-нь М. — шо-нь — то-нь М. (шонь — тонь = кь+нь — iь+нь).

но (iно) nur; sondern. пок но бóдєш жiгги Кур. — но три Кур. — но єдну нагавiцю Мал. — Шо хоч робiй, но ми душi не виймáй Мал.

12. Пень вь служить яко частиця почiпна або долучна (Anhängertikel). по-не-ва-ж Др. (уживанє дуже рiдко).

До падежнi (науки про падежi, Casuslehre).

Именяк (Nominativus) кладе ся особливо в піснях нераз мiсто зовника (Vocativus). помагáйбi М. м. помагай Боже. — Вiйди геспóдар з хáти Мерв. м. вiйди геспóдару з хати. — Продáй геспóдар пшєнницю М. м. продай геспóдару (геспóдарю) пшєницю. — Ростi явiр, ростi явiр, розростáй ся Кув. м. рости яворє, розростай ся. — Перестáнь козáк на вóрон-кóню грáти Кл. м. перестань козачє на ворон-коню грати. — Ти бiлєйкий пiсочóк Годуй мойx сивочóк М. м. ти бiлєйкий пiсочку, годуй моix сивочкiв (сивочóк єсть то давна форма рiдника ч. мног., котра тепєр вистисненою зiстала формою на iв пiсля колєкь).

В так званих безпідметових реченнях (т. є. в реченнях, в котрих хибує підмет граматичний) може підмет льогічний стояти в ріднику: було косарів досить М. — сила їх там єст Др.

По глаголі з частицею не стоїть найчастіше рідник пр. Хибань би я молодая розуму не мала М. — Не дай дитє ко-сойки рубяги М. — Та як менє молодойі в тим селї не буде Мал. — Котра дівка має розум, парубків не любі М. — що мамі не має М. — жеби оні не дїждали сьвятойі недыльї В. — але нераз переємник пр. Не снала я тойї нocy, не буду другую Мал. — не було ня дома Кр. — Не кляві ня маму-нейко, не карі ня Божє Мал.

много, дуже, купа, ци мало, мало з рідником сущників (Genitivus copiae et inopiae, рідник многотний і недостатний). черчиків много М. — горівки много М. — гробий много Кл. — дуже чеперіць Л. — юла мoxy М. — купа вокрону М. — купа лєну В. — ци-мало губ Л. — цимало комарів М. — мало хльба Мал.

рідник при приложнику радий. тых панів радї в кождїй хаты Мерв.

По порівняльнику стоїть рідник пр. навілась свашка прбса, ийї живїт виж нбса М. — гїрш полинойку М.

Рідник якостний (Genitivus qualitatis). Ти дівчїно лїчка румяного Мокр. — Жеби лїчка румяного вїхтє не цюлюваў Кл. — туполе лїсту широкого, корїня глубького М. — Бо я роду гулящого, я сє розгулєла Г. — Хоть я не велїчка, румяного лїчка, Хоробшого стану, кому-сь ся дїстану Г.

Рідник часовий (Genitivus temporis). Пише цысар дрібнє лїстя темнєнькойї нocy Кн. — Мая саныї без став перей-хаў Виш. (загадка: човєн).

Рідник частний (Genitivus partitivus). Ой пїду я до сусьды позїчити ножа В.

без з рідником уживає ся для вираженя недостатку: без вікн, без дверей Кн. — без крил Мерв. — Без рук, без нїг па плїт лызе З. (гарбўз). — без рота Мал. — Віз без кольїс, дорога без піскў, а батїг без цвяскў (загадка: човєн).

Дайник приналежности. отец дытам. — опїкун сїротам. — помїч хльбови Кр.

Dativus ethicus. Же він меньї првстав до сєрденька мого В. — Єднї ми тя хваляг, другї мї тя гудяг В. — Пїду я си танцю-вати на Божую волю В. — Пїду я си пїду попід лыс буквий, Вірву я си вірву орїшок дубовий В. — Хоть я си сирота, але

в мене цюба, Вівела-м си вінок зо щірого злота В. — А сам си пішов по під вишнів сад М. — Ей самая я си, сама пшеничэйку жала Г.

Переємник (Accusativus) для означеня часу. зрихтовав він дома еден день того цюпа Мал. — не за довгий час Др. in kurzer Frist. — Як я тебе день не бачу, то ми дуже тяжко Кп. — Полетыла в темні лісі нічкі ночувати Кн.

без, біз (уживане тут звичайно місто чéрез) з переємником для означеня простору часу: без льіто Мал. — без день М. — без сым льіт Кп. — або місця: без поле, біз овес, без деревину Мал. = через літо, через день, через сім лїт — — через поле, через овес, через деревину. — Вітопкали чорну стéжку без мою хвасблѣку М. — без вóду, без солóму Кн. = через мою фасольку, через воду, через солóму.

Творник путейий (Ablativus viae). ходіла дівчинóйка моріжком М. — тре вікном втікати М. — оттім пастівником по вóду ходіла Кл. — Же-б я знала, де мій мїлай, пішла би я сьвітом М.

Творник обмежний (Ablativus limitationis). А мій милéйквій сивокрлéйквій, Личком румяній, чорнобривéйквій.

Творник способовий (Ablativus modi) яким сьвітом Др. auf welche Art, auf welche Weise. — приганій вітром до мене Др. = як вітер скоро.

Творник часовий (Ablativus temporis). льітом М. — двяма і ночами М. — тим часом Мокр.

Творник орудний (Ablativus instrumenti). Заганяла качаточка батіжком М. — коса барвінком обложена М. — Як на мене бком глянеш Кл. — ручéньками обняла Б. — Ой звяжу я грубий сніп тонкім перевеслом Мал. — Ой зацвіла черемшина я дрібнэйким цвётом М. — Він до мене написаў добримі словами, А я ему відписала дрібніми слезами М.

Декуди в піснях — місцево також в звичайній бесіді — удержав ся містник (Locativus) без праіменника. Єсть то старинний спосіб вираженя, який находимо і в старословенськїм. щось ріцьї хляпóче Кур. = щось в ріці хляпóче, es schlackert etwas im Fluß. — Солóдквій мід, солóдквій мід нóві коновóйцьї, Ой маю я добрий рóзум свóйї головóйцьї Мал. = Со. м. в новій коновóйцьї, Ой маю я добрий розум в своїй головóйцьї. — — ци беш містьї (Яжив) = ча будеш в містї. — він тецёрка халупі (Яжив) = він тепер в халуці.

в, по, на, при строять ся з містником: в чїстїм пблї Кур. — в королєвїм дбмї Вер. — у вишнєвїм садї Кн. — по чїстїм пблю М. — по дєрєвї М. — на нашїм сєльї М. — на тамтїм бєрєзї Л. — на ширбкїм ставї Мал. — на Дунаю Ввш. — на ширбкїм воболбню М. — при дбўгїм столї М. — при старїм ббтьку Др. — але часто при тих прїменнїках кладе ся даїник, що дуже часто буває в українськїм нарїчу. в будїнкови Мокр. — в гаєвн Мокр. — по збгонови Мокр. — по цблбму днєвн Кр. — по прббстбму шлбху М. — на тбму лїжечкови Б. — на кбрчєвн Цр. — при тбму лїжечкови Б.

Часом опрєдїленє стоїть в мїстнїку а сущнїк в даїнїку. по свббїм пбновн Др. — в тїм ўховн Мокр.

Частицї (Particulae).

Присловнїки (Adverbia).

а-бб. а-бб-ж ЛК. Бо. ja, jawohl, ja freilich. бак. бак частиця втрутна або сполучна, без осїбногб значєня = пак. — вкбчи Ск. wapp. втбчи Ск. dann (в-ко-чи; в-го-чи). — втяж Др. — все Др. — гвет Кун. Мал. — дбкн; док. допбкн Др. — дбпїр М. erst. — до-рбнн Кл. — досєля Мал. — дост В. дбсїть Мал. досїт Кун. — дўже. — збкн. зак за-рбнє Кн. — збмїсть. збмїсто Кн. — збєдно Кл. — здбвна. — зїпрбвдн Мв. зїпрбвдн Др. — знать В. Бо. — зрбзу М. — зрбнн Кн. — їнбкше М. їнбкчє Кл. — їно. но. — їщє В. щє. — кбмннть. кбмннть Кул. = комїть. — мбїжє Кул. fast. — нбвзнбч Др. — нб-вїлнть М. — нб-вїть Др. — нб-збвїд Гл. — нб-збд. — нб-ї. нєхбї. — нб-прєд. нб-прїд Г. нб-сбм-прїд Мєрв. — нє-мєвлбў М. — нє-плбхб М. Мокр. — нє-сїлб Кн. — ннбї Боб. — ннбкблн. — ннбкблн-прєннбкблн Пїг. nimmermehr. — ннбкдн. — ннбкудн Мал. — пїкн Боб. — пїслб В. — покн. пок. — попєрєд Др. — прб-щб Кн. wofür. — рбз-пб-рбз В. — сьвїтом. тбкїм сьвїтом Др. — скбро Кр. — спєршў Кн. — сюдб. сюдббкб В. — тєпєр. тєпєркб. тєпєрїкб Кн. тєпєркблб Сквр. — тєрбз В. ЛК. — тнж Пїг. — тїцькб. — тїлькб. — тбгдї Кн. тбгбдї Мв. — тбжє ЛК. — туб Др. М. — туб Др. тўткб Др. — тўйкб. тўтєйкб. — хн-ббнн. хн-бєнн Кн. — хбть. хбць М. хбч Кл. хбтбї Др. — цбїлкбм М. (звнчбїно гбвортб: цблком). — чєм М. Кун. чбму. — чїстбнн М. = нїбн. — чєсбм М. zuweilen. — чєрєз. щєрєз Г.

— Приіменники (Praepositiones).
I. Приіменники правлячі одним падежем.

a. Рідином (Genitivus).

без для вираження недостатку якоїсь річи. без родини. — без хліба. — без вікна. — без дверей.

до виражає 1) місце і час, до котрого яке дїйство простягає ся. ді Львова М. — ді дна М. — до губи. — до них іду. — до неділі. — до світа Кун. 2) призначене, ціль. Ріхтуй собі милійкому до сльобу сорочку, Ріхтуй ему сорочину, собі фарушину, Ріхтуй собі милійкому до рукі хустину М. 3) прибіжне число. до семи літ.

із (з, зі, зо стел. изъ) для означеня 1) віддаленя з внутра або середини предмету. Течє вода із города з вишнёвого саду В. — зо стїни Др. — з коня М. — з води М. — зі сну Др. — зі злости Др. — зі правди Др. — А милійка вишивала зо щірого серця М. — з ярмарку іду М. 2) річи, з котрої щось зроблене, хустиночка зо сріблї самого Мокр. — повнойка з дєрева М. 3) часу. з ночі. з раня. 4) походженя. з роду Л. — з великого роду. 5) части цілости. еден з косарів. — з заду. — з разу Л. 6) причини і побудженя. з радости, — з болю.

з-під для вираженя місця, звідки, що походить або віддаляє ся. Відпала ми з-під коника золотї підкова Г. — з-під моста вибіг Др. — з-під дверей Др. — з-під палиць Г.

із-за означає близькість предмету, з котрого дїйство відбуває ся. із-за столї В. — Із-за горі високїї, з-за льїса тёмного М. — з-за коршмі вискакує Др.

з-по-за для вираженя близькости. з-по-за плота Др.

від виражає 1) віддалене предмету в часї і місци. від року. — від осени. — від самого бєрега. — від селї. 2) ціль. від опарів. — від стекліни Сквр. 3) зависність. від довгів. — від хороби. 4) причину. від морозу. — від лютї. — від вітру. 5. часть цілости. шаломок від кавелюха. — держак від косї. 6. лік. зїле від кашлю. — від жвїту. 7. при глаголах в ставї страдним стоїть предмет з приіменником від. лист від матери писанїй. — присланий від сусїда. 8) при порівнянках. вищий від плота М. — краснійший від зїла М.

у для вираженя приналежности або близькости. у сестри. — у брата. — у бєрега.

Часто заміняє ся у в в, іменно в піснях. Червонейка яблонійка на підвіру в мене Д. — Не знаєш ти мой мамо, яка в мене гадка М. — в нашого вівка залізна голівка Кл.

(Присловники).

кóло. кáля. кúля для означеня близости. кóло рікі Др. — кóло огню Др. — кóло мене М. — кóло бóку Кл. — кáля плóта ЛК. — кáля пóшти В. — кúля нас В. — кúля хáти В. — кúля халúпи ЛК. — кúля капелюшка В. ЛК.

довкóла. (посади) всi святiйi довкóла столá Рр.

вeрх. пóверх. нáзверх. верх льiса. пóверх стодóли. нáзверх кóмина. Ростé явiр, ростé явiр аж верх стрiхи Кун.

блiзко. А я маю такé зьiля блiзко перелáзу Пр.

ковéц. Ой маю я такé зьiля ковéц перелáзу М. — Шу-млят вéрби ковéц грéблi Пр.

край. пóкрай. край льiса. — край дорóги. — пóкрай хати.

мiсто. зáмiсть. намiсто. нáмiсть. мiсто тóго. — зáмiсть нéго Др. — на-мiсто коня. — нáмiсть сварки.

пiд час. пiд час тóго.

пiсля. Щобiй тебé пiсля мене вiнчi не любiли В.

сéред. нáсеред. насéред. пóсеред. сéред нóчи Г. — сéред стéпу швiрóкого Пр. — нá-серед селá Кул. — паў насéред хáти М. — пóсеред столá Рр.

б. Дайником (Dativus).

к виражає приближенє. В говорi Батюкiв уживає ся дуже рiдко.

Хтось тут хóдит, плаче по мóйiм грóбi — Ой то я мамúню, приймiт менé к сóбi Кн.

с. Пересемником (Accusativus).

про означає 1. причину. про тóв М. deshalb. 2. цiль, призначенє. Ђднáя (запачина) про бóдний день, друга про недiльи М.

чéрез. щéрез означає 1. мiсце перебуваня або занятє. чéрез мóре перевезé Др. — чéрез мóре летiг Др. — чéрез далéкий льiс Л. — чéрез плéчi два ремéни М. — Ой тькаў я щéрез плóти Г. 2. час. чéрез вiлька день Др. — чéрез пáру час Др. — А я в тiйi ходачiнi чéрез свiм льiт сьляпаў М. 3. причину. Чéрез тяжкi ворожéйки в тебé не буваю М. — Чéрез тебé дывчинóнько спанé не берé ся М. — Чéрез нiюю молодéйку рóчау не дослужу М. — Менi тяжко погуляти чé-

рез ворожёнки Кув. — Через тебе ворендару хіджу неженатий В. — Щєрез тебе дівчинійко рѳку не дослужу Г.

без з перєзмником уживає ся у Батюків найчастійше мїсто чєрез пр. без рїк, без дѳўгий час, без льє... для означєня перебутого часу або мїсця, тавож для означєня подїлу: усїм се подїлїли без пїл Кн.

през для означєня причини: през тѳв Мал.

крїзь (скрїзь) означає пересад через якийсь предмет. крїзь плїт. — крїзь шпїарв. — крїзь дверї.

d. Містником (Locativus).

при означає близькїсть. при цєркві. — при братї. — при хатї.

II. Прїменники правлячі двома падежами.

a. рїдником (Genitivus) і даїником (Dativus).

Присловники: прѳтив. напрѳтив. прѳтив гадїок Др. — прѳтив пїяніцям М. — вихѳдит напрѳтив нєго Др.

b. перєзмником (Accusativus) і творником (Ablativus).

над править *a.* перєзмником, коли виражає дїйство проводає ся над предметом. орєл злетїў над горў. — пришлї над єдєн Буг Др. — Він гадає-розумїє льїше над всї лїудї М.

б. творником, коли виражає приближенє поверх предмету. над стєжкою. — над скалѳю. — над водѳю.

пїд править *a.* перєзмником 1. при глаголах руху. ховїў ся пїд вїкна М. — сїў пїд лївку М. — приїздає кїлька брїк пїд того дїба Др. 2. для вираженя часу. пїд вєчєр. — пїд вєснє. — пїд осєнїв. 3. для вираженя душевного стану. Онѳ менї пїдопєрло пїд дїшу, пїд сєрцє М.

б. творником для вираженя 1. мїсця, де вїдбуває ся дїйство. зачинают пїд дїбом клїсти огнєв Др. — Стаў же я пїд вїкѳнцєм Г. — 2. для вираженя супочїнку. пїд горѳю. — пїд лївкою. — пїд хїтою.

пєред править *a.* перєзмником при глаголах руху. привєли го пєред суд. *б.* творником для означєня 1. спочївку: пєред хїтою. — пєред воротїми. 2. часу. пєред рѳком. — пєред тїм.

мєжи. мєж править *a.* перєзмником, коли виражає рух. Шкода вдовї молодѳї мєжи лїудї дати Кн. — Трєга вдовї молодїю вїдати мєж лїудї Кн. — Сховїй не до свїтлїйки мєжи крїснї дївѳїки М.

β. творником, коли виражає спочивок на питане: де? межи сусьїдами М. — межи парубкáми Пр.

с. пересемником (Accusativus) і містником (Locativus).

на править пересемником, коли виражає 1. рух на питане де? куда? пої́хаў на війну́. — сьїў на ослін. — Ой сьїў си Ва-силь на той човén швирóквий М. — на б́іту дорóгу М. — на пері́ну ля́жу М. — на вечéру прійду́ М. — із горі́ на до́ліну диб́ю М. — пійшо́ў на сл́ужбу Сквр. 2. час. на день. — на ніч. — на сьім л́ьит. — на зимóйку М. 3. хосен і ціль. ризáк на сь́ичку. — мих на зб́іже. 4. поділ річи. порізати на ќуснві. — Ой на двóе мо́я мила, на двóе, на двóе. — 5. причину. А я б́уду пéред Бóгом на тéбе плакати М. 6. обмежене. богáтвий на л́ати. — слаб́ий на нóги. — в́идьў якби́ на свóйі вóчи Кн. — тэмні́ на óчи Л. — То на вóчи слы́потá, на в́уха не чу́ю З. 7. міру. Ми не зна́ем на той спóсіб з тобб́у ся роз-стáти Вер. — на п'ять лóкот Моєр. 8. при глагол́і грати: на д́удку грати, на скри́пку грати. 9. при глаголах, котрі вира-жають переміну, над́ю. змíниў на дрі́бні грóши. — купова́ў на зиск.

β) містником, коли означає 1. спочивок в я́кім місци на пи-тане: де? на дорóзьи́ Кл. — на горі́, на висóкйй М. — на бóцьи́ Др. — А та цвѣ́тка не поплі́ла, на вод́ьї зівя́ла М. 2. час.

В на́шої сусьїдо́йки ві́кна на видóцьї,

Відда́ла три дóчцьї та на одні́м ро́цьї. В.

о править *α.* пересемником 1. для подання міри і предмету орудки. *о* два мéтри ви́ше М. — *о* полові́ну б́льше М. — *о* сто корб́н дорóжший кінь. — *о* те ходит. — *о* пасові́сько. 2. ударити *о* щось. тóркнуў *о* желы́зо. — розв́иў *о* лы́д.

β. містником. 1. час. *о* півно́чи Г. — *о* Різдв́ї. — *о* Ве-ликóдни. — *о* Дмíтрі. — *о* Покрóві. — *о* двана́йцятій годíньї. 2. виражене або згадане *о* я́кім предметі. вогóрит *о* нь́ім. — пан ся *о* ті́м довіда́ў Др. 3. власність. сті́л *о* трох нóгах. 4. стан. *о* гóлодьї, *о* хóлсдьї.

Часом в пі́снях *о* переміняє ся в в. Чей я собі́ перестáну в д́івчывні́ гадáти М. (= *о* д́івчині́), так як і в зложених глаго-лах: Не впові́дай рíжкий кóню, що-м се утопíў М. (= не опові-дай). — Свáшка в грóбї палі́ла тай си брíва всмалі́ла М. (= осмаліла).

в править *α.* пересемником, коли означає 1. рух якогось д́ї-ства в середину предмету на питане: куда? і́ді в бóжу путь. — тра́фіт грíм в потирчукá Кр. — зазу́ля полеты́ла в гай Кр. —

заньс в ріпу Др. (на поле засіяне ріпою). — поклаў в мішók Др. 2. час. в день. — в рік. — в прázник. — в вéчер. 3) при декотрих глаголах. віровати в Бóга. — гра́ти в ка́рти. — іті в перевéрти.

β. містником 1. для означеня 1) спочинку в середнї якого предмету на питанє: де? в хáтьї. — в цéркві. — в льісьї. 2) часу. в місяцї. — в зимі. — в льітьї. 3. стану. в радóстї. — в смúтку. — в кло́потї.

в (стсл. къ) нераз переміняє ся на у, противно як у (стсл. оу) на в пр. у тебе = в тебе. Пойідемо до дівчїни у землю глáбоку М. — пойдем у свѣт Др. (= в зéмлю, в свѣт); у хáтьї, у цéркві, у радóсти мїсто: в хаті, в цéркві, в радóсти.

III. Приіменники правлячі трома падежами.

а. Рідником (Genitivus), пересемником (Accusativus) і творником (Ablativus).

з (старосл. съ) править 1. рідником, коли означає рух з гори на долину. з дéрева. — зі столá. — з коня́.

2. пересемником, коли означає приближність: з чверть го́днї. — з півтора кірця́.

3. творником, коли означає товариство. з ма́терію. — з кúмом.

за править а. рідником, коли виражає час. за дня. за мóго дьáда.

б. пересемником, коли виражає 1. рух позад предмету. сонце западає за висóкї гóри. — за грані́цю. — пішоў за селó Кп. 2. причину. за ка́ру. — за перебír М. — за тóв Др. deswegen, deshalb, тому, через тов. — за яку то лáску М. — плакала за то Др. — за-то не любит Др. — за велікї гроши Кп. — за неживу́ ма́тюр Др. — Не бій ся мій милéйкий, не бій ся за мéне М. 3. час. за день. — за рік. — не за дóўгий час Др. 4. при глаголах, котрі виражають зловити за щось, хопити, пійти за кого. взяти за рúку. — імиў за рóги. — Богачé-м си полюбіла, за бідного пíду М.

с. творником для вираженя 1. причини. за велікими же́лэма, за дрібніми слезáми М. — за нею тўжу М. — за дьівчїною, за едіною ксьондзі, декї сьпівáют. 2. гріваня позад предмету. Ой йде за нею ма́тынка ей М. — за нїми М. — За ним, за ним дьівчатóйка з чóрними бровáми М. — ба́бу за собо́ю ведé Кп. — за нею гóнят Др. — Там за ворóти я рій ся рóйїт М. — за сно́пом М.

за-без з переємником для вираженя причини.

Як я тую холомійку зачую, зачую,

За-без тую холомійку до́ма не ночую. Кн.

(за-без тую холомійку = через тую коломийку).

за-під з переємником для вираженя близости.

Війшоу мільй, війшоу мільй, взяў ся за-під б́оки З.

за-про з переємником для вираженя причини. за-про мухи
М. — за-про то́в М. deshalb.

б. дайником (Dativus), переємником (Accusativus) і містником (Locativus).

по править 1. дайником: по прикладу, по-тому. 2. для вираженя поділу: по одньому.

2. переємником, коли виражає α. ціль. їхати по снопі. — іти по в́оду. β. час. по три т́ижні. — по два льїта. — 3. міру. закотіу рукав по л́окоть. — сягає по кольїна. — за-пв́еу по шїю. 4. поділ. по дві льїтри. — по пять кіп. — возьми дві хвїрі по ячмінь, по картóхлы і по горóх Кн. 5. коли виражаєм: післати по кого. післау по столярá. — післау по кравцá.

3. містником, для вираженя α. місця. по стадї. — по п́бли. β. часу. сумна́ ходит по цылі́х днях Др. — по які́мсь часы́. — по місяци. — по зимі. γ. причини. сумув по б́раты́. по-за з переємником для вираженя далекого місця.

Пиші́ листі́ по-за гóри, дай до мене знати М.

поме́жи з переємником для означеня розпростореня. взеу́ поме́жи лю́ди говоріти Кн.

поме́жи з творником для означеня розширеня. поме́жи ро-б́ітниками.

по-над з переємником для вираженя руху гóри. Леты́ли гý-сойки по-над сад М. — х́оджу по-над в́оду М. — по-над Дуна́й х́оди М. — Ой засьпівáй, защебечі́ сівий соколóйку По-над м́бїі ч́орні в́чн, по-над головóйку Кур.

по-над з творником для вираженя простору. по-над льї-сом М. — по-над х́атою.

по-під з переємником для означеня місця. Леты́у пта́шок по-під дáшок М. — по-під небеса́ ся віла В. — зелене лі-стя по-під гру́шку Сєвр. — По-під гóру, по-під гóру ле-ты́ла ковóська В. — по-під б́ереги М. — По-під гóру ви-сóбкую не́сла дывчá в́оду М. — По-під гру́шу ковém рúшу Пр.

по-під з творником для означеня місця. плáхта-тарáхта, по-під не́ю водá іде́ Кн.

по-при з перемником для вираження близости. по-при церкву. — по-при хаті. — по-при сътину. — по-при льіс.

В зложених применниках зависить надеж від первого применника пр. з-під кбника, із-за столá, з-по-за плбта, з-по-межи них або від другого пр. по-над гай, по-під гбру, по-за гбри, на-серед хáти, по-під нею.

Сполучники (Conjunctiones).

1. Сполучники звязкові (Conjunctiones copulativae). а. і. та. тай. то. і-і. ны-ны. аны-аны. як-так.

Яко частиці вплітні (Uebergangspartikel) служать іменно: тай. бак. бок (= пак).

2. Сполучники роздільні (C. disjunctivae). áбо. áльбо; ци-ци; (чи-чи). то-то. або-або. альбо-альбо.

3. Сп. супротивні (C. adversativae). а. áле. но. іно.

4. Сп. порівнательні (C. comparativae). так. як. яко. ныж.

5. Сп. обяснителні (C. declarativae). же жо. тотб Рр.

6. Сп. часові (C. temporales), колі. як. скбро. ным. ныім Кр. від колі. дбки. док. пбки. пок. піки. дбти. тим часбм.

7. Сп. причінні (C. causales). бо. (понеже. поневаж). для тбго. тому. про тбв. за тбв.

8. Сп. заключні (C. conclusivae). і так. тому. óтже Др. — протб. тáже. що. так що.

9. Сп. намірні (C. finales). áби. жéби. жеб. щбби. щоб.

10. Сп. условні (C. conditionales). кобі. коб. колі. ежелі. еслі. сли Кр.

11. Сп. допустні (C. concessivae). хоть. хоць. хбтбби. хбцьби. хотяй. хоч. най. нехáй. нáйби. нехáйби. мímо тбв. мímо тбго-що. ци-ци. чи-чи.

Частиці питальні (Particulae interrogativae), як. що. чем. чо. де. кудá. ци. ци-ци (чи. чи-чи).

Частиці заперечні (Particulae negativae). не. ны. ныі-хтб. ныіц (ныіщб). ныігдé. ныікдї. ныікбли. ныікбли-пре-ныікбли Піт. ныікуди.

Викличники (Interjectiones).

а-де-ца-на! Мал. жене свині, а лудить: бе! па-па-на! цюнь-цюнь!

а-лбшві Піт. кличе до телят.

бринь! бринь! Кн. Wiedergabe des Schalles beim Rasseln der Metalle.

бир-бир М. лудить вівці.

вай! вай! М. ВМ. о weh!

вой! вой! Др. о weh! — — Ausruf in Liedern. За турськими воротами там наш цѣсар бе ся. Вой най бе ся, вой най бе ся тай най сѣ пробує М. — Вой, ти сѣвай голубочку знесі ся в горочку! М.

вой-тай! вой-тай-дѣду М. Ausruf in Liedern.

гей! гей-ом-гей! — гей-ом-га! М. Ausruf in Liedern.

гїля! М. гонить гуси.

гись-а-гись Рз. гонить вівці. шѣта-на! кличе вівці до себе.

гоя-моя-гоя М. Ausruf in Liedern.

гѣзя! Пр. mit diesem Rufe werden Hunde gehetzt. а-гѣзя!

гуся-гуся Мал. кличе гуси.

дáleбi Угн. bei Gott.

дріта-та-дріта Др. in Liedern.

кбсю-кбсю Др. кличе до коня, а гонить: а куш! — цѣв!

цѣв! кличе до лошакив.

куцьбѣв М. куць-кугѣв М. кличка до свині.

на бер! Мерв. кличе до овецъ. а гись! жене вівці.

помай-бi Мал. помагайбi Кр. hilf Gott!

ром-та-адра! ром-та-адра М. in Liedern.

сав-сав! Мерв. кличе гуси, а жене: а-гїля!

сѣв! сѣв! Мерв. лудить коні, а жене: вїо!

тарax! Кл. puff!

тѣ-тѣ! Др. кличе кури, а гонить: а-уш!

туп! туп! Пр. ВМ. Bezeichnung des Lautes beim Stampfen.

фїтѣ-фїтѣ! М. etwa: hin und her z. B. beim Schwanzwippen der Vögel.

хбць-на Др. кличе до корови (ходь-си-на).

хруп! хруп! Пр. ВМ. Bezeichnung des Lautes beim Knappern.

цѣнцьбѣ! цѣнцьбѣ Др. кличе свині, а гонить: а-са!

цюр-цюр! Мерв. кличе кури, а жене: а-уш!

цѣсьцѣ або куськѣ Мал. кличе коні.

шелѣп! Пр. Interjection zur Bezeichnung des Schlarfens z. B. beim Schleichen.

Взорці бесіди Батюків.

Повіданки.

(Я до мукі, а зюбрій до рукі). Пробит кумá богáчка куму́ бідну, щоби́ пришлá жéти, а тáя кáже: я до вас не прійду́ жéти кумбóйко, бо у вас є зюбрій в пшеніци. А потім в зимі пришлá бідна до богáчки, щоби́ їй дáла мукі, а та взéла мійску та пішлá. Бідна тьшвт се, що їй дасть мукі. Аж ту іде́ богáчка з порбóжною мійскою назáд, та́й кáже: кумбóйко, я до мукі, а зюбрій до рукі! М.

(Потирчúк). Як дýвка мáє дитину, стрáтит і закопáє в зéмлю, то дитина без сým лýt в землі лежít а потóm вихóдит з землі я́ко потирчúк (злий дух). Як мáє бúти град, то потирчúк лýtáє в повігри і грóми на нéго бют. Як пéрун удáрит в дéрево, то там він ся ховáў. А як гра́вят грím в погирчукá, то мазь ся зрóбит. Лýtáє по над землéю і все кричít: хрестú! хрестú! Як хто хустинку злóжит і кíне, то потирчúк ю вхóпит. Кр.

(Якé помагáйбі, такé бодáй здорóв!). Ішоў бiб коло цибу́лы та́й кáже: помагáйбі випрiловóка! — а цибу́ля відповіла: бодáй здорóв загáй-пóле! Та́й відiншоў бiб від цибу́лы та́й собi і мiсли: эле я казáў, я їй позневажéў, онá менi такóж эле відповіла — та́й верну́ў сi назáд, іде́ коло неi і кáже: помагáйбi заправа до стрáви! а онá відповіла: бодáй здорóв, помiч хлiбóви! Кр.

(Перéряд дýвки в зазúлю). Ішоў дýд — а дýвка стáла за дверiма та казала: кúку! а дýд їй відповiў: бодáй-с кука́ла, пок но бúдеш жiла! а дýвка злопотýбла крiлами та́й полетýла в гай зазúлек. Кр.

(Спiльсть перепелицьи з деркачém). Перепелиця з деркачém мáли спiльсть. Перепелиця деркачéви позiчила пять колóс,

а деркач повідé, що но три і єсть з ним на суперéгы. Вона ка́же, що б́уло (б́ило) пять, а він повідé, що но три-три! Кув.

(За перепелицю і деркача́). Перепелиця позичила деркачеви сьм чверток збіжа, а по́гim допоминála сьi, що-б деркач відда́ў. Перепелиця казала: сьм чверток, а деркач: шесть! шесть! Кн.

(Обіране віита між пташиню́). Раз зійшла́ ся пташинва́ обвра́ти собі́ віита. І казали, ко́тра́ птиця найви́ше вилетить, тотá б́уде віитом. І зюме́жи них всі летіли, а найви́ше вилеті́ў журавель. А во́лбе во́чко (*Troglodytes parvulus*) сьло́ сму́ під крилом ще з земл́и. Як він вилеті́ў найви́ше і втомі́ў ся, зачина́є ся спуска́ти на діл а воно́ сму́ зпід крила́ да́лі до горі́ і найви́ше вилеті́ло. Потом зійшла́ вся пташинва́ на діл і казала, що́би е́го ро́бити віитом, але пташинва́ не хты́ла за то́с, же воно́ бу́ло мале́, і хты́ла пташинва́ е́го уо́бити. Але воно́ вти́кло в ду́ло, де бу́ла дзюра́ в де́реві. Тогди́ наня́ти собі́ сову́, що́би сиды́ла над ды́рою, же́би не уты́кло. А довба́ч (*Picus*) мав е́го зидтам відовбати. Сова́ ся вспа́ла (засну́ла) а воно́ вты́кло. А довба́ч продо́уба́ў ды́ру на вильте́, вже е́го там не б́уло. Тогди́ вся птиця кину́ла ся на сову́, а найгірше воро́ви, так, що́ і до ны́ни за не́ю гб́яат. Др.

(За коваля́, що ка́зав сьв. Петро́ви: не хо́чу спасе́нія). Жи́ў кова́ль в е́днім сел́и, ма́ў двана́йцят челя́дників; люби́ў д́уже горі́вку пи́ти і фа́йку ку́рити. Прий́іха́ў до не́го сьв. Петро́, аби́ сму́ кова́ підкова́ти; той сму́ підкова́ў, і по́гim сьв. Петро́ пита́є ся, що́ за то́с хо́чеш? Той повідáє: аби́ за́вше бу́ла горі́вка в скля́нчи́ни і тютю́л в фа́йцы не виходи́ў. І потому́ пита́є ся сьв. Петро́: мо́же хо́чеш спасе́нія? Кова́ль ка́же: я не хо́чу, на що́ мены́! тілько́ ма́ю перешко́ду в ку́зни, же́ що́ но́чи порозка́дає мены́ щось ва́чина, порозбнва́є молоткі́, же́ ра́но го́ды позбвра́ти; аби́ я тих ми́г пола́лати, хто мены́ такі зб́итки ро́бит. Повідáє сьв. Петро́: наста́ў ми́х про́сто дюрки́, де ся ключ саджа́є до відми́каня, а оні́ замі́сть в ку́зню лы́ти, повліза́ють то́би в ми́шок а прий́деш ра́но, возьми́, завяжи́ і склич челя́дників і на кова́длы по́ги бай, по́ки б́уде поро́ху в ми́ску — і то́гди́ ви́кинь. І так ся ста́ло. По́гim кова́ль ще жи́ў кількани́цять лы́т на землі́ і ны́коли сму́ не виходили́ горі́вка з скля́нки а́ні тютю́н з фа́йки і ны́хто́ сму́ не робі́ў б́льше в ку́зни зб́ітків. Але постарі́в ся кова́ль, тре́ б́уло уми́рати. Коли́ умёр, пу́стий ся іти́ до ве́ба. Прихо́дат до двері́й, зачина́є пукати́; сьв. Петро́ відми́кає і пита́є: хто то? ба́ дивить ся, а то кова́ль. А чо́ ти? пита́є сьв. Петро́ коваля́. Кова́ль повідáє: та́же-м умёр та́ іду́ до ве́ба. Сьв. Петро́ повідáє: як ти мены́ кова́

ковалю, я тебе питаю, чи ти хочеш спасенія, а ти казав: я не хочу — отже тепер іди собі звігти, не маєш ту місця. Обернувся коваль, іде до пекла. Скоро ся зблизив до дверей, вдріли его дидькі і зараз го спізнали, же то той самий коваль, котрий їх в мішку молотами гатив. Тоді як найборше позапирати всі двері і замикали ся, бо мислили, же він їх знов іде так бігти, як тоді їх був в мішку. І тепер коваль не має місця ны в небі, ны в пеклі і мусит доси по світі ходити. Др.

(Звідки походить тютюн?). Звідки походить тютюн? з красної кумі. Коли чоловік жінки не любить, а за то маю красну куму під боком і завше до неї ходив, а через то свою жінку невидив а навіть часто і був. Коли она раз неслала обід в поле чоловікови, де він косив на косовиці, а дуже плакала за то, що тріхи ся припізнала і знала добре, що вже її чоловік буде бити. Але не буде бити за обід, же пізно несе, тільки як звичайне з намови красної кумі. В тім здивав она старушка ідучого дорогою, котрий спитав ся її, чого ти так молодіце плачеш? Она стала ему то все розказувати, за що она плаче і за що її завше чоловік бє. Тоді старушок наворачив її з тим обідом до ківні, відобрав від неї близняга, в котрих був обід для чоловіка, поставив їх на боці а її казав розібрати ся до нагла і всадив її в ковальский вогонь, на котрий дуло шість ковальських михів так, що її спалили на дрібний мак. Коли ся спалила, взяв старец побил на решето і преснув его; тоді взяв того квача, котрим коваль огонь підмітают і вмочив в те коритча, де ковальи железо гартуют. Покропив той порошок і вишла невіста сто раз файнійша, як була перед тим. Казав її: возьми близняга і тепер неси чоловікови їсти; а він вже те не буде більше бити. Взяла она і несе. А же тотό було ще пізнійше, як перед тим ішла, бо забавила ся в ківні, тож ему дуже ся напирало і набрав дуже великої злости. Ще може о ців кільометра, як тільки її зобачив, вже взяв кобу на плеч і гнав ся до неї бігти. Але она не тикала, тільки ішла до него, бо знала, що її не буде бити. Зачав її грозити здалеку і на ню сварити, а коли првишов ближше, опустил рука і дуже ся в ню вдивив. Замість її бігти, зачав ся її дещо розпівгавати і тоді свив до обиду. Але не знав, що ся з жінкою зробило, же така ся зробила красна. І від тоді перестав до кумі ходити. Минув день, минуло два — та вже до кумі не приходит. Аж кума виходит раз напротив него і питає его: чому ви не приходите куме до мене? а він її відповив: коли я тепер маю свою жінку красну, як ви кумо. Але она ся дуже здивувала і приходит до тей куми (до

жінку) і дивит ся на ню і питає ся: відки ви кумо таві красні. Она їй зразу не хотіла повісти, але як тая в йла ей просити і вудити і ще принісла кватірку горівки, абі їй кінче повіла і та потому повіла їй всю правду. Питає ся кумá ей, а що ви за тóв ковалевн дали, же він так красно вас переробіў? Она повідáє, же дала два золотіх. Та з тим кумá як найборше пішла до дому. І так собі вдóма думає: коли она могла за два золотіх переробити ся, то я дам штірн, а ще б́уду красша, як она, і такі кум б́уде до мене ходити. Взйла штіри золотіх і пішла до коваля, зачала просити, щоби ю так само переробіў. Але же коваль не хтйў за тóв, же емў старушок той наказáў, як відходиў, абі ся тóго нйкóли не вáжвў робити. Коваль не хтйў їй тóго зробити, але як с́ала просити — і коваль послухáў. Казáў красну кумў всадити до огнй і мйхами дймати так, що спаліў красну кумў на дрібній пóпил. Узйвши на решето, як відйў, як старушок робіў і пересйяў взйвши квач той самй, вмочйў в те корйгча, покропйў, але же нйчó з тóго не робйлось, тйлько пóпил лежáў, як лежáў. Тогдй коваль хопйвши кавáлок шнурвá і вже бйг ся вшата, бо д́уже ся перелякáў. Але в тйм здйбáв в тйй фйли тóго самóго старушка, котрй п́еред кйлькóма днйми те самé робйў. Старушок питає еб́: де ти бйжйш ковалю? Ой тáже я пáне-б́гче так хтйў зробити, як ви робйли, але менй ся шѓука не удáла ся за тóв, жем вас не послухáў. Но вйдиш, абйсь тóго бйльше не робйў, вернй ся до ќузнй, позбйрай той пóпил в зáпаску і йдй по тйй горй за ќузнею і еб́ розсйй а б́уде з нёго тютюч. І то б́удут лйде рвáти і палйти і б́удут плювáти все на ту красну кумў. Огже тютюч похóдит з красной кумй. Але же го палйт і плююг, то все на красну кумў. Др.

(Про трох б́ратвй, двох м́удрих і однёго дурнёго). Б́удо двох м́удрих б́ратвй і оден дурнйй та ще мáли стару свою мáму. Два тих м́удрих вбйрáли ся однёго часу до мйста, а дурнёму казáли, абй мáму обмйў і нагодувáў і приготóвйў на др́угий день до спóвйди за тóв, що вже б́удла старá і слабá. І ещ́е наказáли, абй красно в хáты позапóруваў пец і водй наносйў, абй б́удо цылькóм на др́угий день порáдно в хáгты і самй вйд'вйхали до мйста. Як онй пóвйхали, зáраз дурнйй взйв ся до робб́ги, нагрйв окрб́ну мáму мйти; зáмйсть обмйти, то спáриў їй на смерть. Тогдй уб́раў їй в чйсте шмáтя, посадыў в ќутку, даў їй пйрйг в р́уку зо сметáною і нйбй то мáти ся вдáвила ппрогóм. Тогдй взйў ся до пóрана в хáгты: насамп́еред пец вйпораў — зáмйсть занорáти пец, то він порубáў на кавáлки і вйніс на дорб́гу. То вже пец вйпораў. Нагавуў св ещ́е, же мáє водй наносити. Взйўши коновнй наносйў

пóвну хату і поўні сьнін. Вечером прайіхали браті з міста і питають ся вгó: цись обміў маму? Він ка́же, що-м обміў. Питають ся, ци сь нагодуваў? ка́же: так є! вбраў єм і нагодуваў єм. Питають ся, цись запóраў пец? ка́же, що м запóраў. А цись наносіў воді? Ка́же, наносіў єм; єднім слóвом вєсо-м зробіў. Приходять оні коло хатв, отвирáют двєри до сьнін, дівлят ся: поўно воді. А ти-ж, ка́жуг, що зробіў дурновáню? Та що-ж, ка́же, там воді наносіў, щосьте ми казáли, та ще і в хатві водá є! повідáс. Приходять до хатв, та бо і в хатві поўно воді. Питають ся, на що-сь носіў тілько? А він ка́же: а на щосьте мені казáли, я мўсьіў слўхати. Дівлят ся: пєца нема в хатві. Питають: а деж пец? ну та же я пец вїпораў, так я́кесте казáли. Дівлят ся: сидіт мати в кўті з пирогóм, вже неживá. А ти щось зробіў дурновáню з мамóю! А що-ж єм, ка́же, зробіў? там обміў, убраў і даў єм їм їств. А оні, чо так лáкомо їли пвріг, же ся аж вдáвили? Зачалі ся брáтя мўдрі вобá рáдити, що мáют зробіти з мамóю, áле дурній повідáс, не гризїт ся, я маму сам поховáю. Взяў на плєчи в ночі і занїс, посадиў на мóсты, кудá маў їхати дїдич тóго селá. Надїзджáс той пан штвромá кїньми. Фўрман побáчивши здалєка на мóсты бáбу, зачáў кричáти: гоў! абї ся бáба вступїла і кричїт фўрман шо сїли: уступї ся бáбо, бо тя розвїду! — áле бáба не слўхав, бо неживá. Той єщє раз кричїт, пїдїхавши блїзше: тїкáй бáбо, бо тя розїбу! бáба ся не рўхав. Розвїдиў фўрман кóньї і прбєто на бáбу вїїхаў. А дурній зпїд мóста вїоїг таї повідáс: гов! а то вóльно мені маму розвїхати? Пан ка́же: а онá чо ся не уступїла? Дурній ка́же, бо оні старі, не здўжают, а до тóго ще глухі, то не чулі; тепєр я вас пáне подáм до сўду повідáс дурній, áле пан вгó загодїў. Даў му пáру кóньї з брїчкою і ще до тóго кїлькэдєсят рїньскїх. Так то дурній взявши неживу мáтїр з мóста, всадївши на брїчку і првїз до дóму. Питаєт ся браті: де-ж ти взяв тóе дурновáню? От де-м взяў, то-м взяў, що Вам до тóго? А оні повідáют: як то що? а чем же-сь мамі не поховаў? Не журїт ся, не журїт — повідáс дурній — я ще поховáю, бодáй на дрўгу нїч áбо на трєгу. Прїшла дрўга нїч. Взяў дурній мáтюр і првїс до кóршмв, поставвў їїї коло двєрїй а сам пўкає в шїбу і вогóрит бáбским гóлосом: давáй жїде горївки! Але жид кїлька раз наповнáў: ідї бáбо, бо дїстáвеш „кїцьїбою!“ (так по жидївски). А бáба не вступáла ся зпїд двєрїй. Дурній знов докучáс жїдовн: бє в шїбу і вогóрит: давáй жїде горївки! Жид як ся схопїў розлочєвнїї зі сну, хопїўши на прáвду коцюбу бїжїт до двєрїй до бáби з велїкою злбствїю; скóро відчинїў двєри та бáбу коцюбóю

по голові. А баба впала. Дурний з-за коршми віскакує, та до жίδα. А на що-ж ти мені маму вбиў? ти злбдыю жїде! Я тя до сїду зараз поведу! Жид ся настрашвў, що таку річ зробїў. Зачаў дурного дуже просїти і обїцїў дурному даги горївки, скїлько хоче, і грбши на похорбнок, абї нїц нїкому не казаў. І дурний на тбє згодїў ся. Взвўши від жїда грбши, а мїгюр на плєчи і повнїс до дбму. На дрўгий день знову братї дївлят ся та ба! дурний ещє мїтери не поховав; зачїли емў сварїти. Він знов каже: не журїг ся, я мўшу маму поховати! На трєту нїч взвў мїгїр на плєчи і занїс в ксьбндзову ріцу; нарвавўши рїпа обсадїў рїпою маму а еднў отеребївў і дав мїгєри в рўку нїби то сидїт і нїсть. Але ішли слўги спїти по вечєрі і зобачили, же якась баба нарвавши рїпи доокбла сєбе сїла і нїсть. Зїрав дали то звїги до ксьбндза (сввщєнїка). А сввщєнїк зі злости хопїў стрїльбў зо стївнї, вїбїг на горбд, дївнт ся, акурїгне в баба в рїпї. Сввщєнїк не надумоваў дбўго, вїдвў кўрок і стрїлвў на баўу. А дурний вїбїгїв зпбза плбга тай до сввщєнїка: а то вбльно маму стрїлати? Сввщєнїк ся перстрашвў, мїслвў, же зі правди бабу забївї і зачїў дурного просїти, абї нїц нїкому не казаў, абї си взвў маму до дбму, а він емў завтра равєвко крїсно маму поховав без жїдних грбши. Отже дурному дуже дббре вїашло: і від пїна тїлько взвў і від жїда тїлько взвў за нежввў мїгюр і ещє тепєрка емў за дїрмо сввщєнїк поховав. На дрўгий день зїбраўши людїй взвў маму ховати. Поховавўши маму прїшбў до дбму, пїшбў до коршми, дав му жид для тих людїй горївки, попрїймаў нїх і на тїм ся скїнчїло. Але же маў ещє кбнї і брїчку від тбго пїна, то братї взїли то від нєго вїдурили і попродали і ще дєякі грбши він маў, то у нєго пїкрїли і самї хтїли від нєго втїкати. Напеклї собї хлїба, побрїли в мїшкї і вже бўдут втїкати від дурного. Повїдаюг, ми з ним не мбжемо кїнцї вївести. Пїшли ся на двїр радїти, а дурний з еднбго мїшкї вїбраў хлїб, поховав і влїз в мїшбк. Прїшли онї зо двора до хаги, дївлят ся: немї дурного. А ну! берїм жїво хлїб та втїкаймо, дбкї егб немї! і забрїли мїшкї на плєчи тай пустилї ся в дорбгу. Ідўг, ідўт, несўг тї мїшкї, але елєн повїдав, же мїшбк дуже тяжкїй, дрўгий каже: от недалєко лыс, та там трбха си спїчнємо. Прїшли до лыса тай поставїли мїшбк той з хлїбом на землї, а той, що нїс дурного, зачїў стївнї мїшбк на пєнкў. А дурний з мїшкї кричїг: не став мєцє на пєнкў, бо менє кбле. Братї вобї розумнї подумлї ся: ци ти тут в дурновївк? А він повїдав: а де-ж би я ся вас покїнуў? Та ви гїрше дурнї, як я, бо ви ішли, а менєсьте мўсїли вєсти. Ну, то вер-

ням ся — каже — назад до дому. Вже мусим якось вдоба бі-
діти. Але незадоўго вобá мўдрі знов ся зворохóбили в дорóгу пійті
так, що вже і дурний о тїм знаў; вже не хтіли дурного покидати
і позабірáли собі річи з дому, котрі їм ся в дорóзї мóжут при-
дáти. А дурний не мáвши що взáти берé стўпу на плéчи таї за-
вїми волочé. Прийшли до еднóго лїса. Ту вже бўдем ночувáти,
повідáе мўдрий. А дурний каже: а де-ж на землі? на землі я не
бўду, я лїзу на дўба. І зі правды лїзе дурний на дўба і з собóю
стўпу волочé. Мўдрий питае ся: чо ти там лїзеш? як то чо?
тáже в лїсї дїкий звїр мóже прийти і нас по землі поїсти а на
дўба до мене не вїлїзе. Мўдрі послўхали дурного, польїзли і собї
на дўба і там позасина́ли. Десь так кóло півночи прийїзджае кїлька
брик з панáми під тóго дўба і зачина́ют під дўбом кла́сти огóнь,
порозкладáли свої річи а кухарї взáли ся варїти їдў. Тї з дўба
дївлять ся і то вєсь вїдят. Як вже ся мáло довáрувати, дурний
повідáе, же я до них злїзу до тих панів, мóже би і я що зїї
з ними. А мўдрі повідáют: та сидї тихо дурновáню! як ти злїзеш,
таж ти стўпу тримáеш. Як бнєсь хтїї злїзти, то зáраз тобї стўпа
впаде, а як стўпа би впáла, то панї би ту нас вздрїли і нас би
ту побїли. Але дурний не мїг тóго стерпїти, повідáе до розўмних:
тримáйте менї стўпу, а я до них злїзу, а як не хочете потрїмати
менї стўпи, то я впўщу на зéмлю то і вас пїбóт і менé. Дурний
дóўше не стéршї ся таї пустиї стўпу з дўба. Як стўпа зачáла
з дўба летїти, наробїла велїкого лóскоту по лїсї, а панї, що їно
могли ся вхопїти на свої брїчкé і вєсого ся повїдрїка́ли, втїкли
звїдтам. Дурний злїзши з дўба приходїт до огнї таї пїдмїшуе вже
собї росїл і клїче з дўба тамтїх мўдрих: злїзáйте, злїзáйте —
каже такїй росїл (росїл) смачний, вже і мясо готóве, та бўдемо-
їста. Тамтї з дўба позлїзáли, посїдáли кóло вогнї таї собї вже
їдїять. Але едén лóбкай від тих панів хтїї ся їм приглядїти, що
то за однї і сїла їх там ест. Дурний побáчвў лóбкай і зачáў клї-
кати до сéбе: ходї, не бїй ся, ми такї люде, як і ти! Лóбкай при-
шóвши до них дївїт ся, як онї смáчно собї паньске мясо зайї-
дáют, а дурний повідáе до лóбкай: ходї, бўдеш з вáми їсти, але
же ти так смакў не вчўеш, то дай язїк, я язїк тобї пошкрóблю,
то бўдеш лїшїший смак чўти. Лóбкай послўхаў дурного, вїставвў
язїк з пїска і даé дурному шкрóбати. Дурний зáмїсть шкрóбати
врїзаў емў язїк — а панї здалéка дивїли ся, що той лóбкай
з ними рóбит. Як дурний лóбкайеви язїка врїзаў, лóбкай заболїло,
зачинае звїдтам втїкáти. Панї як побáчили, що лóбкай втїкае, та
дáли на брїчкé, зачáли і собї тїкáти. Але лóбкай кричїт на них

що сіли, абі єго зачекали, а пані мислили, що він кричїт, абі онї втыкаїли; за тое, що льобкаї не маў но циў язїка, отже-ж він не мїг вїмовити: чекай інб: портекаї! А панам здавало ся, що він кричаў: утыкаї — а дурнїй з розумними сидїт собі коло огнїю і заїдают собі смачнї страви а з панів сьмїють ся. Але фурт на дурного відказуют, же такї їм з дурнїм зле жити, хотїй власне онї за дурнїм найльпше жїли, але все мїркували, абі єго стра-тити, абб від него де утычї! На другий день пустили ся онї в дальшу дорбгу і оба мўдри собі так розмовляют, а дурнїй іде по задў і тотб все слўхає. Повїдає мўдрїй до мўдрого: ми ныц не зробимо, то нам трєба десь коло рїкї ночувати, то ми єго тамка втїпимо, але такїм спбсобом: полбжим єго від самого бєрега, а ми полягєм за ним; як же він успїт, то ми єден другого тбркнемо і той, котрїй бўде коло него, то той єго скїгит в вбду. Але дурнїй то все зрозумїў і не даў ся ошукати. Пришлї акуратне над єден Буг (над єднў рїкў), де їїх захопїла нїч і тут бўдут начувати. Акуратне положили дурного від самого бєрега і онї ся пїклали кбдо него. В ночї вобаб мўдрї позаснвали, а дурнїй перейшовши на другий бїк мўдрих і там собі ся положиў. Мўдрїй в серєднїї пробудїў і дївить ся, що ще з єднобо ббку лежїт від бєрега єден, тбркає дурного — він мїслїў, же то мўдрїй і повїдає: пїдї, пхнї єго в вбду! а дурнїй тбркає мўдрого та повїдає: тобї по руцї, він коло тебе лежїт, то пхнї єго в вбду. І мўдрїй мўдрого пхнў до водї. Равно поветавали: дївнїт ся мўдрїй: а він мўдрого втїпїў а дурнїй ся остаў. Отже тепєр мўдрїй мўснїт з дурнїм жїтї і увїдїў мўдрїй, же льпше ємў бубо жїтн з дурнїм, як з мўдрим, бо як бн бўли но зрбзу дурнїй а мўдрїй, то бн бўли свдїбли в дбма, не потребували-б ся бўли нїкўда волочїтн. А то збвше, мўдрїй мўдрого нїтди не хбче послўхати. Отже нїнї, де два мўдрих, то там вже зле, а де мўдрїй і дурнїй, то тї ббрше погбдять ся. Др.

(Казка про золотбго птбшка). В єднїм селї живў чоловік з жїнкою, котрї бїз доўгнї час не мали дїтнї, але мали в садї яблїнку такў, що нїкббли не родїла. Одвоїї зимї він вогорїт так: вбзьму на вєснў і ту яблїнку вїкорчую, че-м она не рбднїт. А жїнка повїдає до него так: то хвббань і мене убєш, бо я те-ж (тнж) не плбдна. Але на тїм не конєц. Мнвўла знма, настала вєсна, забўў хлоп о яблїнцї, аж пїзнїйше наганўў си і прншбў єїї вже рубати. В тїм глїнўў на яблїнку: шкодб ся ємў зробїло, приглядїў ся льпше і зобачвў на нїї три пўпляхи, з котрїх маў цвїт вїходитн. Отже він тєїї яблїнки не руббў. Прншбў до хати,

повідав жінці, же вже яблінка вострашила ся і має на собі три пупляхи, то вже її рубати не буде; будеш відйти, які то будуть на нї ябка (яблока). Настаў квітень, розцвилó ся тих три пупляхи і всі три так мóчно тримали ся, жаден з них не облетіў, но ся завязали яблочка. Мивуў квітень, мивуў май, минуў червінь, яблока ростут чим раз грубіші. І стояли, аж допоки всі три разом не облетіли. Але же госпóдар вже їх пильноваў, приходит раневько єдного дня і дивить ся на яблінку, яблок вже нема. Дивить ся під яблінку: вони всі три лежать в купці. Тогдї взяў всі три ябка і приніс до хати і радить ся жінки, що з ними робити. Она повідав: єдно зїдж сам, друге дай менї, а трєте занесї нашїй чорнїй кобилцї. І так госпóдар зробіў. Не за доўгий час повідав жінка, що вже за-грубіла. Дивить ся госпóдар на свою кобилку, та ба! і кобилка жеребна. Ну, повідав госпóдар, буде нове чудо. Доходило кóжде до свого часу і жінка єго породила хлопця, а кобилка в той самий час породила коника. Госпóдар ся зістрашиў і повідав: то щось мусит бути недóброго: óтже взяў дитину і тóв лошá і занїс в поле, покинуў їх в житї близько (близко) дорóги. Небавом переїзджаў тудá якийсь пан і слухав, щось плаче в житї, якби дитина, а при тїм і лошá гїрже. Пан казаў фїрманови стáти, казаў ся єму подивити, що то є. Фїрман зльїз, подивїў ся, приходит до пана і повідав, що єст в житї малїй хлопчик і малейвий коник. Пан казаў фїрманови то забрати на візок. І привїз тотó до дому. Коника даў до стáйни і прилучвў до кобили та казаў, абї фїрман доглядаў, а хлопчика взяў до покóю, найввў для него мамку, абї єго плєкала і назваў обóх знаїдами. Так то красно обá росли той хлопец і коник; хлопец віріс на тєного панчá, а лошá на красного коника, так що пан тóго хлопця маў за свого сїна. А хлопец мав коника за рідного брата, бо гáвжди ходїў до него до стáйни і обá ся розмовляли. Але коник гáвше єму казаў, що ми будем ще дуже бідні. А хлопец питав єго: а то чóго? Коник єму повідав: будеш відйти далї, що будем в великїм клопотї. Хлопец каже, же менє дуже пан любит, то він менї крївди не буде робити. Одного разу привїшоў хлопец до стáйни, всїў си на свого коника і поїхаў на спáцер до лїса. В тїм знаходит хлопец золотє пірó з птаха і зльїзав до него брата. Але кїнь єму повідав, не руш тóго перá, бо з него будеш мáти велику бїду. Але хлопец не послухав, такї зльїз з коня і те перó взяў — він мїслиў, же він панови ним ся прислужит. Пан як то дїстаў, дуже ся тим утїшвў, тїлько же окомóни і гатаман тóго хлопця ненавидїли, повєже (повєваж) він їх переслїдував. Скóро пан пєред ними похвалїў ся тим перóм,

ові з'яраза пана під'юдили, абі хлѳпец дістаў п'анови і такоґо золотѳго пташка. Пан поміркуваў ся і каже: п'евнї, коли є такє піра, то мусит б'ути і такий пташок. Отже приходит до хлѳпця і каже до неґо: зв'явш що знайда! колись дістаў такоґо пера, то-ж тепер мусиш дістати такоґо пташка. Прийшоў хлѳпец до коня і зачин'ає плакати, розповідає коникови всію т'ю історію; а коник ему повід'ає, на щось браў піра золотє, правда, же я тобі не казаў брати? але мусим тепер йїхати, б'удем шукати золотѳго пташка. Підї, на-готов' си на дорѳгу хлѳба і возьмі для мене вівса і пойїдем в лїс шукати пташка. Прийшоў хлѳпец до стаїннї, всїў на конє і пойїхали шукати пташка. Приїзджают до едного лїса, д'уже великого і густѳго. Тамки злїа хлѳпец з коня, сїў си під сѳсною тай плаче. Але кїнь каже: цить б'рате, не плач, якѳсь то ми еґѳ дістанем. Дї-вить ся хлѳпец до горї; вздрїў в горї тоґо пташка на сѳснї на самїм вершк'у. Але якже-ж еґѳ дістати. Всїў си хлѳпец, зачин'ає йїсти хлѳб під тею самою сѳсною, де той пташок сидїў. Потѳму як вже зїў хлѳб, лишїў кришкє на землї і покїнуў на них жмєню клѳча, а сам з конєм відїйшоў далї. Пташок помалєн'ку спускаў ся з сѳсни і впаў аж на кришкї мєжи клѳча. Тогдї хлѳпец привїг і хутєн'ко еґѳ зл'апаў. Д'уже ся втїшв'ў, що вже має золотѳго пташка. Але коник ему повід'ає, же ещє на тїм не конєц, бо ще б'удеш в гїршїй бїдї, як тоґо пташка привезєш. Сїў хлѳпец на коня, привїз тоґо пташка і віддаў п'анови. Пан знов похвалиў ся пєред оком'онами і гатаманам, що вже має золотѳго пташка. Овї повід'ають п'анови: нехай ще дістане і золот'у клѳтку, абї маў пташок в чїм сидїти. Тогдї пан заклїкаў знайду і ему так повід'ає: дістаў есь піра, дістаў есь пташка, мусиш менї дістати золотѳї клѳтки, бо як нї — то тя страчу. Прийшоў хлѳпец до коня, зачин'ає знову плакати а кїнь ему повід'ає: не тре б'уло брати золотѳго піра; ідї наладн'уй си на дорѳгу знов хлѳба і для мене вівса і пойїдем шукати золотѳї клѳтки. Хлѳпец зїбраў ся, прийшоў, сїў си на коня і пойїхали шукати золотѳї клѳтки. Приїхали до лїса, нїч йїх заховїла, мусїли в лїсї обнѳчувати. Кѳло пївночи приходит до них воўк і повід'ає, же я тобі коня зїїм. Хлѳпец острашв'ў ся і зачаў ещє гїрше плакати, як пєред тим і оповїдає воўкови свою бїд'у! Каже до неґо воўк: що ми обїцавш, то ти привєсу золот'у клѳтку. Хлѳпец каже, же не має нїц, тїлько пїў бохѳнка хлѳба і кв'арту вівса, ѳтже дасть му то все, абї му то принїс. Побїг воўк у лїс і аж над раньом принїс ему золот'у клѳтку і нїц не хтїў від хлѳпця брати. Хлѳпец ся втїшв'ў, усїв на коня і вже з великою радѳстю (радѳшию) йїде до пана. Але кїнь ему повід'ає

не тьш ся так брата, бо еше більшу бідү будеш мати. Првивіз хлөпец кльітку до пана і віддаў панови. Пан звоў похвалів ся перед своїми вокомбанами і гатаманами, що вже має і золотү кльітку. Дуже ся оні здивували ті гарауеки, що він і звідтам вернуў, бо оні мислили, як він поїде, так вже більше до двора не верне. Але він що поїхаў, то і прийхаў. Зачали вогоріти панови і пана юдати, абі панови ще дістаў і золотү панну. Так конче его хтыли страгити. Так пан подумаў си і гадав, же то добре оні ему радят, за тое, же він був еше кавалер і не маў жінки то ж він на тое дуже пристаў. Закликаў він знайду і стаў вогоріти так: коли ти менї дістаў золотэ піра, золотого пташка і золотү кльітку, маеш менї дістати і золотү панну. Хлөпец дуже зажурів ся і заплакаў, але пан ему повідав: іди і шукай ми, бо як не, зараз ти голову відотну. Пришбуў хлөпец до коня, зачинає плакати а кінь ему повідав: відиш, я ти казаў, що ми будем мати еше гіршу бідү. Але нїц не поможе, вогоріў дальше, іди, збирай ся і поїдем у світ. І Бог знає, ци назад сюди вернемо. Набері си на дорöгу досейт пия мөцного і йидына і для мене досейт обрöку і поїдем. Йїхали оні чөрез вілька день і чөрез кілька нөчів, аж прийїхали едного разу над море і там на тых мөрах була купина, на котрїй блищаў ся прекрасний домöк. Кінь повідав до него: відиш брате, в тим домку там є золотá панна. Але як йї дістати? Доплїсти гет не допливеш, дорöги нева кудá зайїхати і що-ж будем робїти?, але не жури ся, я на тоє маю раду — злпаў ся зубами за öк під ребрö і витягає желызний прут і дає его хлөпцеви. Вдар, каже, в море а вибїгне кінь морекый, котрöй тебе чөрез море гет перевезе, а я тим часом тутка відпочїну, бо тре öде звідти хутко втыкати. Вдарвў хлөпец в море желызним прүтом, зробїла ся дорöга чөрез море і бїжїт до нах кінь морекый. Прибїг той кінь до нх; повідав его кінь до него: возьми ся напїтку, котрїй наймоцнїйший, і скөре там приїдемо, злызеш з того коня, кінь тебе öде чекати за домиком а ти собї сядеш блїзько того домивку і будеш собї з гинчой склянчїни бұцым (будьсїм) попивати. Коли тотá панна тебе узрїт, приїде до тебе, бо она ще в житїö чоловіка не відыла і стане ся тебе розпїтовати, звідки ти, що ти за одїн. Попрöсиш, абі коло тебе сыла, будеш йї всео розказувати і давати йїй напїти ся мөцного трүнку, котрїм она упе ся і тоби на кольїнах засне. А ти як найбөрше халай йївї на коня і приганяй вїтром до мене. Хлөпец то всео вислұхаў, що му кінь розказаў, всеїу на морского коня і поїхаў по золотү панну. Так зробїў, як му его кінь

казаў і то вьсо ся сповніло. Ськоро она усну́ла емў на кольінах, вхопіў пánну на мórского коня́ і чéрез мóre до бéрега летіт до свóго коня́. Приганяе до свóго коня́ на бéрег. Кінь егó повідáе: сьвідáй бра́ге на мéне, як найбóрше, бо вже є́й рóдичі (рoдітель) жену́т. Оглянуў ся за сéбе, дісне жену́г. Вогóрит егo кінь до нéго: вдар прўтом у мóre, абí ся фáльы до кўпи збóгли, абí не б́уло їм дорóгв. Він вдáриў прўтом у мóre вхопіў золоту́ пánну на свóго коня́ і втыка́е що сїли від мóря. Приї́хали за кїлька днїв до пáна і відда́е золоту́ пánну пáнови. Дўже ся всьі здивовáли, якїм сьвітом він за тїлькїй час верну́ ся, бо всьі ты́шили ся, мїслили, же він вже не поверне наза́д. Як він ту пánну відда́ў пáнови, так дўже ся пан вéю утїшив. Тїлько що не мáла такóго привязаня до пáна, як до тóго хлóпця, котрoй є́й приві́з. Отже пан чéрез пáру час не знаў, що ся рóбвт. Як хлóпця она́ не вїдвт, то смутнá хóдит по цїлїх днях. Ськоро хлóпця побáчвт, зáраз весéла і рáда і вїдно, що мáв б́льшу охóту і любóв до тóго хлóпця, як до самóго пáна. Але пан як ся о тїм довїдаў, зачáў повідáти своїм вокомóнам і гатамáнам, онї пáна нарáдили так: абí пан егó стрáтв, то она́ б́уде тїлько самóго пáна любїти. Пан тóго послўхаў, бо буў гнївнїй, же егó не любїла, тїлько хлóпця. Отже казаў грїти котéл молока́ і казаў зна́йдв, абí попрошáў ся з конéм, бо б́уде егó смéрть. Приїшоў зна́йда до коня́ та́й зачáў пла́кати. А кінь емў повідáе: вїдвш, бра́ге, я тобї казаў, якá бїдá б́уде з тóго золотóго перá, а тепér мўсвш чéрез тóв і смéрти пожїти. Отже — кáже кінь до хлóпця — шкравнўвш зубáми під ребрó, вїтягнуў св желы́знїй прут і да́е то хлóпцевв: ідї, кáже, безпéчно, розбрáй ся і скакáй в те молоко́, але наперéd бїсь той прут умочїў. Хлóпец послўхаў, взя́вш прут прїхóдвт до кўхнї а пан крїчїт на всьoй пїсок: розбрáй ся зна́йдв і скакáй в молоко́, бо вже дрўгїй раз скїпїло! Зна́йда розбрáў ся і мáв скакáти вмочївш прут поперéду. І скóчв в кїпя́че молоко́. Але є́щє крáсшїй стаў, нїж б́уў перéd тїм. Пан дўже здивувáў ся і так собї подумáў: колї він ще крáсшїй став в молóцї, тож скóчу і я в те молоко́. Розбрáў ся пан та́й прóсто в молóкó. А хлóпец сто́яў і двїну́ ся. За малéнку фїлькy іно́ волóса сплїло з пáна і кїсткé на спóдї лшїли ся. Тогдї пáнна дўже ся утїшала, бо зна́ла, що вже тепér з хлóпцем б́уде жїти. Хлóпец обївнáўш вьсо пáнство по свбїім пáнови, котрїй гó вїховаў а потóm хотьїў стрáтати, повїганяў окомóнїв і гатамáнїв а сам з пáнною пану́е в тїм дворї до тóго чáсу. Др.

(Вїт і пїсар пїяніцьї, їх пакїеть сьвещéнниковв, лукáвїй сьвїдок). Було́ такé селó, же дўже вїт пїячїў і пїсар,

дуже се звезали до п'ятівки і ходили піячити, а в селі не було порідку. Того буу сьвещеник дуже протівний, зразу їм грозіу, а потім просіу-їх дуже, щоби се поправили і притягнуу їи на повадержність, жеби се поправили. Але тебі вздержности було на тиждень. Потім взели оні собі вогоріти: що ми будем попá слухати, він має церкву, а ми маєм своє. Не мали се як позлостити на сьвещеникови, то-ж вчинили му пакість. Сьвещеник — перепрашею — мали такого вепра — а то було льітом і кухаркі его призначили водіти до саджівка і купати на шнурку. Обá ціяніці кажут: зробім „етомосцеи“ пакість, украдім того вепра, то ся переділімо. Взели се радити, як ми его вове́мемо, але пісар каже: він привичавний на шнурку купати се, то ми его вове́мемо замісто медведé. Каже віт: я дам свій кожух вонною на верха і вепра накрию — а ти вове́меш за шнурок і будеш за цигана, будеш його проводіти. А як би нас хто зобачіу, то помислит, що цигане іду́т з медведём на комедію. Але зобачіу сусіда і каже: я скажу „етомосцеві“. Они ему обіцяли по 50 ринських. Досить оні взели і тим вепром поділили се. Потім не хотіли ему тих петьдесегь ринських даги і він взев помежи люди говоріти тóв, але „етомосць“ довідали се і завдали до суду. Дістали всі три термін, але як дістали термін, дали тому сусіды по петьдесегь ринських. Сусіда каже: не бійте ся, то мой голова в тім, ви не будете карані. Заввау суд перед себе его яко сьвідка: ти відіу, як оні тогó вепра украли? Каже, властиво так ем відіу, як би на своїй вочи. Але я стою під вікном і двіу ся, як вони ся ділили, усьім се поділили без під, а печінками не могли ся поділити, взели тегнуги дуже сільно, віт до себе, пісар до себе. Я собі гадаю: і я собі кавалок увірву і десь як ем злапау за печінку, як ем потгнуу сільно і як то ся вірвало, а я до сьтіні головою — і в тім ем ся пробудіу. Зваріовау! то тобі се сніло? — Так е, що мені се сніло. Пан судия каже: но, що ти ту стау? — Но, я дістау завзая, том етати мусіу. — То з Богом до дому! — тай все скінчіло се. Кп.

Аль мўжна помёршому жебракови. Буу сьвітотий жебрак, лаху такў мау, що шнурок шнурка тримау, а лага на лагы була; огже мау звичай все у едного госпóдара нічліг мати, а сьвітот си ходіу за хльбом. Пришоу раз до того госпóдара і там му Бог дау смерть. Умер тот жебрак, а та жінка каже: дйда прийміу сь, а він ту ногами натягнуу. Ти дурна жінко, вове́м з мене ганавіцы і сорочку, абі тїло голе не пішло до землі. А лах дйда повісли на острозі. За рік з того лаха, як погнили шнуркі, виспали се сороквци (србнаі грóша) по під вікнами. Іване, каже

жінка, та наша хата сьвітит се. А він каже: знаєш ти що живе, я з молодих літ не краў і на старі не хочу. Тепер я піду до „єгомосці“, пораджу ся. Пішбў до „єгомосці“, а „єгомосць“ каже: пійді, пранеси, я порахую. Але він каже, я не рўхаў ще, ходіт зо мною подивіти се, же цямало грбши в. Отже „єгомосць“ прйшлі і кажут: Іване, збирай ті грбши! А Іван взяў колісчяну, позбараў ті грбши і поньс за „єгомосцем“. Отже „єгомосць“ каже: як ти правовірний, то я православний, як ти неї хтыў і я не хочу. Ото-ж так Івасю, пойідь, купи штїри вєприки за великі грбши і возьмі си дві хвїрі по ячмінь, по картбхлі і по горбх і тий вєприки бўдеш годувати; жеби-сь кїлько маў грїхїў, то ти пан Біг грїхї відпўсти. Іван купїў вєприки і той хлїб і згдуваў ті вєприки, і пішбў на раду: не хочу грїху на свою дўшу. Продам чотїри вєприки, а єдного кўплю і бўду годувати. І так зробїў. По якїмсь часє „єгомосць“ питає: кїлько мавш грбши? — Тотой вєприк айїў штїрбх. Потїм стаў той госпбдар чїсто бідний, не маў за що купїти хлїба, не маў чим годувати вєприка. Знаєш ти що? Іване неббже — вєприк до рана схўдне, випусти його і най він іде в сьвіт, а ти за вєприком сьлїдбм. Комарство лыає до очїй, пастухї покладўт си огонь, то вже так не лызут. Вєприк пішбў за селб, а він за вєприком. А той дьд горїв у пеклы, пок та альмўжна прйшла. А дьд дякуваў тóму бідному, же він вїшбў до нєба. Кп.

(Як єдєн другóму скварками вїпїк бчи). Єдєн госпбдар вївїз вугбля на прбдаж, але дорбга вїпала чєрєз далєкий лыс і він стаў ночувати в тьм лысє. Взяў, розложїў собї вогнїю і почав собї готовити вечєру. Взяў собї напїк рїнку скваркїв. В той час, як маў тбє йїсти, прйшбў до нєго якїй-сь незнакомїй чоловїк і зачав з ним розмбву; зрбу собї говорїли, звїдки той йїде, що вєзє на прбдаж і просїў єго, щобї му даў трбха що йїсти. А той госпбдар каже: от що маю, то єя з Вами тим подїлю. В тїй хвїли зобачвў той госпбдар, що то єсть якїй-сь розбїшака, бо зобачвў велїкїй мїх скїрянїй кбло нєго і штїри ножї. Тогдї посїдали вечєрати, йїли, що мали і начали розмбву. В тїй хвїли тóму розбїшакови не сподбала єя бєсєда тбго госпбдара і хотїў єго убїти. Каже: я тебє забїю ту в лысє а то, що мавш, забєрў з соббю. Але той не даў собї зробїти смєрти, хопїў за ту рїнку з тїми скварками і вїпїк єму бчи. Тогдї той зачав єя просїти, дарўї ми житї; бо я маю дрїбнї дьгтї, то що онї зрблять, як онї утратят євогб батька. Тогдї той госпбдар взяў мїшбк і завдаў єму на плєчи і вїпровадаў на дорбгу, а сам хўтко затїў кбнї і поїхаў до мїста.

Вже потім назад не вертаў тэю дарогаю, бо бояў ся, щобі яго не позбавили жыт'я. Потім мнуло три роки, выйхаў знов той сам господар з угблям до міста. По прбдажи (в)угля вертаў назад. Захепила яго ніч, почало ся смёркати і він прийхаў на край і зобачуў сьвiтло. Зострашвў ся, мiслит собі, мбже то якi розбiйники тут мешкають, але зiбраў вiдвагу і пiшбў просиґа ся на ніч. Бо на дворi була велiба заверуха. Приходит пiд хату і почаў кликати: сватуню, ест ви в хаты, прбшу, мбже бiсьте менe переночували? Вийшло зараз три молодiх парiбкiв, взяли конь и виз і запровадили на подвiра. Як той господар вийшбў на те подвiра, мiслит собі, жеби зараз хто го тут забiў, то би нiкуди не втык, бо було велiким парканом обгорбджене мiсце і три брами замикають ся на колодки. Потому тий парубкe, зачали яго кликати до хати. Скоро той увийшбў, зобачиў старушка сьлiпого без очий. I зараз зачали бесiду. Сказаў той сьлiпец тiлько одно слово, зараз той пiзнаў, що то той самий, що смў очи випiк. Той зачаў ся питати, що то вам такого стало ся, ци то мбже з рбду ви тeмнi на очи, ци мбже вас очи больiли? Тогдi він зачаў бесiду. То, каже, менi не з рбду і не больiла менe очи, тiлько оден лукавий чоловiк менi то зробиў. Я, знаeте, iшбў льсом і здiбаў одного (в)угляра, що виз вугля, я его просиў дати iсти, він менi даў iсти, а я потiм его за тбв хотиў позбавити жыт'я; але Бог судиў iнакше, бо він буў звиннайшай і менi випiк очи. Тамтой питае ся: кiлько то вже буде лiт, як то ся стало? А той смў каже: вже буде три роки. Тепeр, щоби не мойi дiти, тбчи я мусиў ходити за жебраним хлiбом. Але дiти, дай iм Ббже здоровля, менe доглядяют старого і шануют. По тий бесiды зачаў ся робити день. А той господар ще маў часу спати, але бояў ся, щоби его тут не забiли. Дочкаў до раня і попросиў заложити свої конь и парубкiв і вийхаў счаслiво до свого дбму. I кожного року даваў на службу Ббжу, що его Гбсподь вiратоваў з тбй бiди, в якiй перебуў і кожного дня рано і вeчер дякуваў Ббгу за его ласку, що він счаслiво повернуў до дбму. Л.

(Залюбленi нещаслiво молодий цiґан і дiвка — оббв помeрли і обiк себе похованi). Раз загубили цiґане хлбпця малого і взвў го хлоп еден до себе та его виховаў. Пришбв раз той хлбпец до господарe на службу і той господар мав дочку і він буў у него цалих два роки і він ся в его дочку закохаў. Приходили до неi старости — она за нiкого не хотiла пийти. Євi тато буў велiкий богатiр і стидаў ся, же его дочка закохала ся в бiдного. I він его вiд себе вiдгавиў. А вона его дуже зажеловала і пiшла за ним. Вийшла за селб і посидали собі. Каже

вона до не́го: як за тебе не піду, то вінцей нікого не хочу. І вони ся назад до села вернули. І він стаў у єдно́го господа́ре на службу́ і вона́ за ним зату́жила та до трьох двів уме́рла. Він скликаў ца́лу грома́ду і взяли́ її хова́ти. Шти́ри волі єї́ везли́ і всі́ лю́де свѣ́гло за не́ю пали́ли. І він тиж за не́ю шоў на цми́н-тар. І всі́ лю́де звѣ́дтам пішли́ а він се остаў на гробі́. І він там на ті́м гробі́ сидиў три дни. Йі́хаў пан з локáйом і побáчвў єго́. Казаў фірманови злы́ати і зьяти го з собо́ю. Фірман го кликаў і він не хотыў іти́ і сам той пан злы́з з брики і казаў: ходи́ зо мно́ю, пойдеш, бо ти єс змбренни́, я тѣ відгодую́! і везў го з собо́ю. Але він у не́го доўго не жиў та у не́го помѣр до трох днів. Так са́мо єго́ хова́ли, як єї́; шти́ри волі го везли́ і ко́ло не́ї єго́ похóвано. Мерв.

(Опиріця). Є́дна ко́біга (жона́) поме́рла чоловікови. Са́ме чоловік дру́гий косиў в сво́яка́ і як то по вече́рі шоў собі́ до се́бе: дивит ся, іде́ наперед ньо́го опиріця і від дру́гого господа́ра вишли́ косарі́. Вона́ зникла. Ішоў да́льі коса́р, зди́баў ся з дру́гими коса́ра́ми тай рік: дай Бо́же, до́брий ве́чер! — дай Бо́же до́брого здо́ровля! одпові́ли — тай він поминувў́ то́ї косарі́ — і іде́ да́льі. Дивит ся: бі́льє полотно́ на лаа́у. Він хотыў без ріку́ пере́йти та полотно́ зьяти́ — але́ то не полотно́, іно́ тая ме́рла, та бчи́ до не́го вѣ́стала. Сквр.

(Не́руш). Лежа́ли корáльі хоро́ші, са́ме гру́бство́ — але́, як хто їх везу́, то за́раз го скрути́ло, впаў і поме́р. Є́ден чоловік па́лицею шу́рквуў́ ті́ корáльі — а по па́лиця гнаў ся є́и́й по́ломинь до ру́ки — він ту па́лицю кѣнуў́, а ту па́лицю розі́рвало на че́тверо. Сквр.

(Дво́який опі́р). Опі́р бува́є дво́який: худобля́чий опі́р і кивський. Сквр.

(Малі́к). Маликовáтий ківь а́бо малі́к ма́є яму́ на карку́; бу́де худий́ як фляк, бу́де душів́ ся, а що́ місяця́ пер́ший четве́р бу́де мо́крый; як згі́не малі́к, то бі́льше не́ трима́й ко́ний. Сквр.

(Чужа́ неса́мовита́ жона́ на гру́шцы́). Бу́ла гру́шка-петри́вка. Вихо́двт господа́р ра́но, що́ дня дивит ся: зеле́не лі́стя по під гру́шку. Взяў він, засы́ў ся з дру́ком під то́ту гру́шку і че́кає. На́раз влы́тає пєс тай до то́ї гру́шки, ви́скочиў пєс на гру́шку і з то́го пєса зроби́ла ся ко́біта. Ся жона́ нава́ла собі́ гру́шке і а́ла-зит в доли́ну. А він то́гди́ уда́рвў́ її́ тим киві́ом і ка́же з опа́лу: ти́ звідки́? а она́ пові́ла: „з Приста́ни“ і щѣ́зла. Сквр.

(Пан і цига́нський хлòпец). Прыйшоў є́ден пан до ко́валя́ а кова́лем буў́ циган. Як прыйшоў, ви́клепаў собі́ биў́ зальзо́

циган і викинуў на двір. Відит пан, що лежить зализзо і хотьў по-дивити ся, чи добре зроблено. Як фатиў, то рўку ушк і застидаў ся того, що си рўку ушк і сховаў і не казаў нікому. Надходить цигана дитина до кўзны, вздріла те зализзо — перше глянуў циганський хлопец на те зализзо — зализзо квилло, та хлопец не браў зализза. Пан видивуў ся на ту дитину і сказаў: я тілько учиў ся доселя і не маю такого рбзуму, як циганський хлопец. Мал.

(Мантá циганьска). Йіхаў пан, здібаў цигана на дорбзы тай повідáв: ти цигане, покажи мені своє циганьство! А циган каже: пáнойку, пáнойку! зачекайте, я дома забіў; áле то далеко іти, то пáнойку вам дўже дбўго чекати. А там бвў з циганом і хлопец циганьський. Пáнойку, щоб дбўго не чекати, дайте едного коня, то хлопец скбрше прийіде і покаже ту мантў. Даў пан коня, хлопец поїхаў, тай го не видати. А пан повідáв: ти цигане, де-ж те мантó? А циган на тóв: пáнойку, то далеко йіхати, а то малий хлопец, не знає, де лежить. Пáнойку, дайте дрўгого коня! я сам поїду. Та пан каже: но бері, йідь, авб скбро првїїзджай! Тогдї циган старій сьї на коня, відїхаў кавáлок — і мбвнт до пáна: пáнойку, на мене не чекайте, еден тягнїгь, а дрўгий пхайте! Пан тогдї обервуў ся і каже: то-є мені мантў показаў. Пáна залишиў циган на дорбзы: робї, що хоч. Мал.

(Силáч дваїцятьльїгний). Мала баба сїна в двацять льїгáх, áле він цїцку ссáў. Як шли до роббти, тогдї маму взяў свою під паху і завїє на пóле і там си цїцку пописсаў і мамі роббту даў, а сам нїчого не робїў. Потїм з пóля назад знов првїє до дбму свою маму; так робїли вони без льїго. А прийшла ся зима та він мбвнт до своїї мамї: же я пїду на зарбобок. Мáма говорїт: чогаж бўдеш кбло мене сидьї? Ідї на яку роббту! Пїшбў же він до льса собї шукати цїпа (чїпа). Вїрваў собї два грабї і зрїхтоваў він дома еден день тóго цїпа. І пїшбў же він до двора до скáрбу молотїги. Првїшбў він до двора а вокбмон подвїїў ся на него і каже, же не мáв такого мїця для него, жебї молотїги; я зроблю для тебе пляц, жебїє мїг молотїги. Првїп бў же він на дрўгий день, на тїк завїў го вокбмон молотїги. Він тогдї зачáў молотїги цáлий засьїк і він то вїмолотвї без день і почистїў, до шпїхерá то поносїў. Дрўгого дня він дáлї првїхдїт до роббти і молотїт забдно. Тогдї вокбмон повїў до пáна, же найшбў ся дўже дббрїй змолотник. Але пан мбвнт, не штўка, же молотїт, та тра егб пїтáги, яку він платнїю хбче. Він прїставїў до пáна тóго змолотника. Пан пїтáв, що ти хбчеш за твою роббту. А він каже: не потребўю жáдної платнї, но еднў нагавїцю шпєнїцї, а дрўгу

нагавицю жита. Так ся з паном згодіў. Як все помолотиў панови, так пан до него мовит: приходи по пшеницю і по жито. Прийшоў він до дому, до своєї мами і тогді мовит, жеби мама ішла на село і позбирала полотна по селі. І з того всего полотна вшила ему дві нагавиці. Прийшоў він до пана і до шпіхера, жеби му пан даў жито і пшеницю. Забраў він пшеницю, що він намолотиў все до єдної нагавиці, а жито все зо шпіхера забраў до другої нагавиці. Привіс він мамі до дому, завіз до млина і змолуў. Привіс він мамі собі тай тогді до мамі говорит, же мама має що йсти, а я піду, знов зароблю. Ішоў він дорогою і стаў спочивати на дорозі. Йде священик і мовит до него: чиму ти сидиш на дорозі? а він каже: за службу шукāju. Священик мовит, же мені потрібно слуги. Взяў его священик на фіру і привіз до свого дому. Переначуваў він, а ему на другий день сказали ті старі слуги, що біли в священика, що підеш молотити. Прийшоў він до студла, де священик маў гуртовне збіжа і він то все помолотиў через єден день і кажде збіже вособне почиству, і до шпіхера поносиў. На другий день дали задають му священик якусь роботу, він то духом з тоу роботою ся звине і зробіт. Священикови робітнику сподобаў ся, же добре робит. Так священик до згоди го клікнуў, щоб він на рік хтыў заплати за роботу. Так він до священика мовит: жадної плати не хочу, но священикови єден пштик дати. Священик не порозуміли, що то в „пштик“, далий доразила ся священик, жо плати не хотыў, но єден пштик дати священикови. Так священикови тоє прийшло до голови, жо бе кепско. Та священик тогді говорит: не можна его відогати, ані сам не іде. Нарядили ся так священик: треба его іслати до льса, жеби він піхаў по дрива. А в тім льсе біли медведи, то его там ті медведи розірвуг, бо хто там поїхаў до льса, то юж назад відтам не вернуў. Запраг він бичкє і поїхаў до льса. Зачаў він дрива до фіри класти, пришли медведи і зїли му бичкє. Кричиг він до медведів, же му зїли бичкє. Віломиў собі грубого буча на медведи і іде до них. Медведи страха дістали і вгькли до своєї печери. Відтам більше медведів збігло ся. Так він каже до медведів: поїлште мой бичкє, а тепєр самі дрива потягнете. Так зліпаў два медведи і привіў до вџа, запраг в ярмо тай поклаў дуже дров на віз, більше, вџж перџше на бичкє, віломиў ся буча, дали медведів бучом: вџ! зїлиште бичкє, тепєр тєгнїг! Так юж пополудни священик мислит: юж він не прайде і не жаловаў і бичкю. Вигладає священик: вошмана йде назад. Привіхаў до брами, вивалу вєліком фіром браму, бо ся не міг влизти в браму. Священик стоїт

на танку і каже: Іване! не випрагай тих биків, но ходи на підвечірок. Прийшов він до кухні, пите ся св'ященик. чому ти так доўго в льосі бвў? Каже: прийшли медведь, бикé ми зїли. А тобї нїц не зробїли? Шо менї вони могли зробїти. Так дады питали ся св'ященик: А хоч їстї? А я їстї не конче хочу сам, но парїте молоко і давайте вóсухїз, бо тїмї бикé, котрїма я тепér приїхаў, не бóдут її сьчки, но молоко і вóсухїў. Так потім вóмоць обїзнали, що він медведьми приїхаў, а не волами, так їм зараз до голови приїшло, що медведьм тре давати їстї. Так вóмоць мўсять їх тримати і їм давати їстї.

Пїгнаў пастух гўси на став і вечеріе а пастуха нема з гусьмї. А там так си вóмоць помїслў, жебї там того моцака пїслати по ті гўси, мбже пастуха тóпельник втопїў. Переглянуў він там ко́ло того ста́ву, вернуў наза́д до до́му і ка́же до св'ященика, же там гусей нема. А св'ященик ка́же: а́же там на дру́гий бїк іди́, там гўси мўсять бїти. Приїшло так, він ходит за тїми гусьмї до двана́йцятї годїни в но́чї і вїйшоў той тóпельник, хотїв вго́ в той став, в то о́зеро затыгну́ти. Він зла́наў того тóпельника і привїў до св'ященика і ка́же: пастуха́ і гусей нема. Так знов вóмоць си до голови беруть, як воману від себе відогнати. Спресїў вóмоць братерники і вїта, зробїў гостїну, абї вго́ як відпровадити, бо юж рїк ся кончат, а він, як бн даў пштыка́, то вóмоць не живють. Так му вóмоць сказа́ли, же менї вде́н цар вїнен чвэ́ртку дукатїв, берї медведь і дам ти вде́н фбїтан (= повоз), напїшу лист і їдь по ті грóши. А він ка́же, скóро вони вїнні грóши, не хочу лїсту і так дїста́ну. Забраў свої́ медведь і повїхаў до бóрку. Так ва́рта ужива́е збронь до вéго з вóстрїми кўлями. Та смў ся нїц не ста́ло през то́е: так крїкнула на ва́рту, же не мбжна до вéго бїльше вживати вóстрої збрóны. Приста́вили го до цара́ і він то царéви розповїў, же він від того́ а того́ св'ященика пїсланий по чвэ́ртку дукатїў. Дїстаў від цара́ чвэ́ртку дукатїв і вернуў наза́д.... Мал.

(За убитє старшого засуджений до тóрми во́як — змїїи го нави́щають, але не гóднї го упрова́дити — бо він обцїркловаў ся посв'ящено́ю палицею і лишїли му пулярес, з котрóго нїкудї не вїходили грóши. Цысар го увільнїў. Він вже на во́лы, купу́е трунта́ і добре собї живé. Тим часом брата́ віддали до вїйска. Той такóж убїў старшого. Вго́ ведуть до тої самої турмї. Але брат му даў палицю. Він тею палицею охоронїў ся перед злїми змїями, котрї му лишїли плащ дьїян, яким мїг залéтыти, де хотїў. Неба́вом увіль-

невий. Дальші егò пригòди). Отец маў два свині. Віддали єдного до вòйска. Служив при вòйску і забив єдного капітана. Єгò засудили до турми, а та турма била така, як що завинив, то звідтам не вийшов, а як не завинив, то вийшов. Він так ся журив, що він зробит там. Тим часом надившов старий дид і дав єму таку палицю і казав єму, же, як підеш до тóї турми, жеби-с ся обцарклявав том палицем — а палиця била посвящена — і там, як прийдут в ночі, будут світав і вигравав, будут тя кликав до себе, то ти аби-с не ішов, і жеби ти що давали, то не бери. Потом там поприходили о дванадцятій годивні в ночі злив, зачали вигравати на скрипках а другі танцювали а било их много. І кликали єгò до себе, але він не ішов. А одін злив перебрив ся на вòйскового і каже: „ходи камраге, ми обав служили при вòйску, будем танцював — але він так не ішов. Каже: на! тобі такий пулярес, же з тóго пуляреса грóши нєкди не вийдут. Тим часом курі запали і ті посцєзли. Він той пулярес сховав — потому прийшли до него ті старші і дивлят ся, чи він є. Подивили ся: він єст. Написали до цєсара, же він є. Цєсар написав, щобі го випустити, бо він невинен. Потому вийшов з турми, служив при вòйску пару місяців і пішов до дому. Дома був по кершмах і нєкди з тóго пуляреса грóши не виходили. Потім купив собі ґрунта, будинки і такі грóши не виходили. Але там був брат єгò і тóго віддали до вòйска. Той при вòйску помірковив, же мій брат таким господаром, то я так зроблю. І він знов забив старшого. Єгò так же засудили до тóї турми. Ішли баби з міста, а брат ворав, каже: гей-гей! що-ж то там роблят? А баби кажут: з ним в ті турми, як го всадят... Той брат каже: що тóго? — єден при вòйску забив старшого, єгò засудили до турми; нєкуди з тóї турми не вийде, як що завинив. А брат кивнув євнє на пòби і побіг до дому і помірковив: певно то мій брат. І взяв він дома палицю тую і побіг до міста. Пришов він до міста, а вже єгò брата гнали до турми. Він тогди каже: прошу, най мій брат приступит до мене, най ся попроцає. Тим часом дав єму ту палицю, а той брат вже знав, що робити з том палицем. Пригнали єгò до тóї турми і всадили го тай пішли. Потому той там сидит в ночі, обцарклявав ся зраз докòла себе і стоить. Знов о дванадцятій годивні, то приходят тії злив-духи, і зачали грат, вигравают, танцюют і кличут єгò до себе, а він не хтив іти. Тогди єден каже: тут такий плащ-дьян, як сядеш на тим плащі, то залетиш, де хочеш! — та він не ішов. Потом курі запали. Змиві посцєзли. А той плащ лишили і він взяв до себе. Наравно приходят до него тії старші подивити ся, чи він є і відми-

кають, він в. А потому лишійли єго на другу ніч. На другу ніч він знов пересідьїу і ньїц му ся не стало. Тай нацисаїли до цїсаря лїст, жо ту ньїц му ся не стало, щоб цїсар відписаў, щобїи го вїпустити. Єго вїпустили і він еслужїу знов пїру мїсїацїв при вбїску і пїшбў до дбму — але він до дбму пїшка не ішбў, тїлько простелїу плащ і помїркуваў до себе: дьїян! дьїян! занесї ня до дбму! Тай знїс ся плащ в гору і занїс го до дбму. Првлетїу він до дбму, походитїу він трбха пїру двїв, пїшбў до брата і каже: брате на! тобї той плащ, а ти менї дай пулярес, той, жо з него грбши ньїкди не вїйдут. Той тогдї дїстаў той пулярес з грїшми а він даў єму той плащ. Той ходїу по коршмїах з тим пуляресом, напиваў ся буїу по сьвїты і зайшбў він аж до цїсарбвой дочкї і зачїу кїрти грїти з цїсарбвом дочкбм, і фурт цїлїи час вїграваў від нїї грбши. Він тогдї заложїу кїрти на той пулярес, як кїрта вїйде на той пулярес тобї, то зостїве ся для тебе (каже до цїсарбвой дочкї). А він пбтїм вїложїу кїрти тай вїйшла кїрта на ню. Взїла вона той пулярес і він ся бднїи зїстаў. Не маў о чїм до дбму зайтї. Мўсыї те убранїа жо себе продавати, щобїи зайтї до дбму. Првїшбў до дбму і каже: брате, я ю той пулярес стрїтїу, дай менї той плащ, жо я тобї даў! і вїддаў єму брат плащ. Він тогдї стаў на тїм плащї і каже: дьїян! дьїян! занесї менє до тбїї цїсарбвой дочкї, до горбду. Дьїян єго занїс і спустиў ся в горбд цїсарбвой дочкї. А та вїхбдит, пїтає ся: жо то за єдєн чоловік, за чїм ви ту зайшли, а він мбвїт: мбже бї я бїу за горбдарї. Та каже: дббре, прбшу ся зостївїти. Він зачїу там до полднїа зрїзувати квїти, клаў на купкї і мбвїт: то бїдут рїс такї квїти з тбго і зайшоу вобїд. Првнесла вона єму вобїд, він розстелїу той плащ дьїян і сїу вобїдати. Вона сїла собї на тїм плащї, а він помїркуваў сам в собї, жєбн єго той плащ занїс за мбре рїзом з ньбю. Плащ взнїс ся в гору і пїшбў в повїтру аж за мбре. Впаў за мбрами, а вона мбвїт до нєго: я бїду твої, а ти мїй, колї ти ня ту занїс. Жо хоч, робї, но ми душї не вїймай. І полягїла спїти. Тїм часбм вона єго прїспїала, а самїа вїтягнула плащ від нєго і простелїла той плащ і каже: дьїян! дьїян! занесї менє до тїта, до мїянї і дьїян євї занїс. Він обудїу ся, подивїу ся: немї євї кбдо нєго і плащї немї. Він тогдї бїднїи ся зїстаў, не мїв жо робїти. Але дївїт ся, єгойт єднб дєрево, а на тїм дєревї такї краснї ябка червбнї бїли. Він єднб ябко зїрваў і вкусиў і зробїу ся з тбго гусакбм, але рїкнї ще маў, тїлько дїстаў крїла і говорїти не мїг, їно гєтаў. Далї пїдїйшбў: стобїт дрўге дєрево, а то бїу ворїх волбскїи. Вїрваў він той ворїх і роз-

душіў, зэрно зьніў і зробіў ся знов чоловіком так, як биў. О, ка́же, чека́й, ко́б я ся діста́ў за мо́ре наза́д до сво́го кра́ю, то я бу́ду іна́кше робі́ў. Нарва́ў він тих я́блок і тих ворі́хіў, ві́льіз на де́рево і сиді́г. Приле́гьў ворéл на те де́рево і ста́ў на ті́м де́реві. А він легóйко зла́паў е́го за но́ги а орéл ся встрáшвў і з ним зле́тьў в го́ру. Так е́го ніс по над мо́ре а він ся е́го трима́ў. Так го пообдра́шчуваў по нога́х без дере́нну, по корча́х і заньіс го на дру́гив бік мо́ра, до то́го само́го кра́ю, відки він ви́йшоў. І там ся пу́стїў на ді́л від то́го ворéла. Він тогді́, що робі́ти? пішо́ў до то́й ціса́рво́йі дочкі́ вна́зд, зайшо́ў на подві́ра і зача́ў крича́ти: та́ні я́бка по гре́йца́ру! Вона́ вихо́дит ціса́рво́ва дочка́ і купі́ла три я́бка. Пішла́ до до́му. Тогді́ розкро́йла е́дно я́бло на три ча́сти, да́ла та́говні і ма́мі і собі́ лиші́ла і зача́ли ї́ств. Зї́ла і поро́біли ся гусьмі́, все́ трóе і зача́ли тéгати а він вты́к відтам. По все́м сьві́ті розписáли, жо́ ся ста́ла така́ новина́, жо́ е́ден ході́ў вандро́вний і носі́ў я́бка, прода́ў три я́бці і вони́ зьї́ли і зробі́ли ся гусьмі́. А він, що зробі́ти, то́, що прода́ў я́бка, обголі́ў собі́ бóроду і вуса́, купи́ў собі́ реверéнду і перебра́ў ся на сьвя́щенника та прыхо́дит до них і ка́же: я то́му дам ра́ду. А вони́ е́го не пізна́ли. Він зача́ў ї́х спові́дати, пёрше ві́тця і да́ў ворі́ха зéрнята зьї́сти і ціса́р зробі́ў ся чоловіком. Потóм зача́ў спові́дати ціса́рі́цю, ві́сповіда́ў, да́ў ворі́ха і така́ зробі́ла ся, як бу́ла пёрше. Зача́ў спові́дати ту до́чку; ка́же, мо́же ти що ко́му вї́нна а вона́ ка́же: ге-ге! вї́нна. То повї́нна-е прї́нести сю́да, що во ко́му-с вї́нна. Вона́ прї́несла те все́: пу́ляре́е і плащ і положи́ла ко́ло не́го, а він ста́ў на ті́м плащі́ і помі́ркова́ў сам в собі́: дьі́ян! дьі́ян! занесі́ мене́ до до́му, до бра́га. Плащ зньі́с ся в го́ру з ним і він заньі́с ся до бра́та а ціса́рї́вну зоста́ваў такі́ гуско́ў, бо не да́ў ї́і то́го ворі́ха. Мал.

(Лука́вий жид і хлоп). Ё́йде хлоп до́рогом і прї́йхаў до коршмі́, а жид ю́ в бе́бехах. Ка́же: ти жї́де, втвори́! а жид: сьцо там тако́го? — втвори́, я вї́ню го́рї́вки кéлишо́к! А жид ка́же: мені́ ся не хце вставáти, бо я ма́ю дї́хавцю. Пу́стї, ка́же хлоп, бо вели́кий морóз! А, ка́же жид, що то морóз, ко́би ще ві́тер до то́го. — А хлоп пита́е: чо́ так ка́шляеш? Ка́же жид: незду́жаю, дї́хавця дусі́т! — Е, ка́же хлоп, що то́ дї́хавця, ко́би ще і ко́лька. Мал.

(Свї́нька Марї́лька). Така́ бі́ла ба́ба, же не ма́ла дьі́тэй. Вона́ іде́ до це́ркві: хо́дит свиня́ з е́днім поро́сятком. Вона́ ка́же: Бóжейку! жéби-м хо́ть е́дно поро́сятко ма́ла, то́би-м ся тї́шила. І вона́ за якї́сь час вродї́ла сн поро́сятко. І тогді́ перекетї́ли то

поросятко: свінька-Марілька. І баба заєдно ся неў тышила. Раз пішла Марілька до комори; тогді каже мати: люде ходят на губи, жоби ти пішла мені на губи. Поросятко тогді квачіт, жеби даги ему кобелю. Мати подала кобелю а воно заложило си на глову і пішло в лис. Назбирало губи і привісло. І воно потім заєдно ходило і приносило грибі. І биў такий богацький сви, що чудуваў ся, як оно (воно) збирає губи, коли свиня. І раз пішоў він за тим поросятем вельід до лиса. Воно прійшло в лис, стягнуло з себе скірку і кінуло в корч. І тогді той богацький син сьї собі в тим корчі на ті скірці, і чекаў, док вона не прійде. Вона за якийсь час прійшла. А він каже: коли ти така ладна дівка, то будем ся воббе жениў. І тогді вона каже: хоч ся жени, хоч не жени, я мушу тую скірку на себе брати назад, бо ношу її за покугу. І тогді її пустиў. Вона пішла до дому. Тай той богацький син хтыў ся жениги. А отец питає: де підеш сину в старости? А він каже: я піду до тій свінки. Отец на тоє: на що тобі сину свиней, коли я маю свої. А він каже: най, що хоче, буде, я мушу її брати. Він прійшоў до неї в старости. Тай теща каже: на що тобі свінки, ти маєш свої свини. А я такі її буду браў. Тай потім поженіли ся. Взяў він тоту свінку на руки і пішоў до стодоби з неў спати. І тогді биў там слуга і каже: я піду подивити ся, як він з поросятем спит. Він тогді приходит, а скірка на тоці лежала і він каже до свекрохи: біайте, подивіг ся, яка она (вона) ладна, аж сяло в стодоблі. Тогді свекроха запалила в пецу і спалила тую скірку. Тогді она як ся схопила, каже: ти не мій, я не твоя по ниньшній день. Я мала в тій скірці ще шість років ходити; глядай, хоч не глядай, я іду від тебе в світ! — і зробила ся мішеў і пішла. І він ходиў за неў шість років, але її не здібаў. Раз сьї си під дуба і попиваў св. А миш вибігла і по шийі ему бігала. А він нагавуў си і каже: може то моя жінка, рuku підставіў і зліпаў. Тогді каже: може ти моя. А вона відовила: я твоя. Чи ти будеш зо мноў, чи підеш вандрувати? А вона каже: я буду ту з тобоў. — А що буду віў? А она (вона) каже: цит, не журі ся, ми будем ту воббе і будеш весьо мати, що є в світі. І в тим дубі жи́ли знов шість років і погім ви́шла на волю і юби́ла за хрестянина і разом юж си тогді жи́ли воббе. Кур.

Загадки і приповідки.

Пришла чорна корова — всі люди поборола, прийшоў сівий віл — всі люди звів (ніч і день). М.

Шуркочіни, туркочіни, де ти то біжиш? Не гóлена, не стріжена — чо ти ту лежиш? (дорога — віз біг без доро́гу). М.

Насеред села, забіго вола, хто іде, то кішки тєгне (кєрвіце). М.

Віса віса, хóда хóди, віса пац, хóда хап! (хлоп і грушка). М.

Червоний когут в землі пє (бурак). М.

Біг песок по під лісок, єму ся сїпе з заду песок (жорна). М.

В лісі рубают, до села тріскі скáčут (дзвін). М.

Коса на дворі, кіся в коморі (морков). Кун.

Ішла паны з міста, на нї сукній трїста, як їй порушить, плакати мусить (цибуля). Кун.

Іде без лыс, не гукне, іде без вóду, не хлюпне (місяць). Кун.

Там за лысом, за підлысом дыжа меду кісне (сонце). Кун.

На коліны піднімає ся, до брúха притуляє ся, а кавалок мнїса до губи хап! (дитина). Кун.

Фала Бóжа має довгий фїет (дзвін). Кун.

В нашого вóўка залызна голóвка, предивлений фїет (гóлка). Кун.

Метú, метú, не вімету, несú, несú, не вінесу (сонце). Кл.

Ны дзюрки, ны два, в ным поўно винá (яйце). Кл.

Штири брáтия бігúт, єдєн дрúгого дїгнати не могúт (колєса у вóза). Кл.

Малє сотворїне жєби найбільша колóда то вона їй зрушит (блоха). Кл.

Слòво маснє, а пироги пієні (хто обїцює а не додєржує). Кл.

Бєз рук і бєз нїг на горú ся відрапає (дим). Кл.

Чорно вонó, я там не підú де вонó (коцюба). Кл.

Крутєйке, малєйке, всьо пóле збїгає (серп). Кл.

Тичка, на ті тичцы каплїчка, а в ті каплїчцы сто тїсяч людєй (мак). Кл.

Ходит павны по покю, носит в собі кльоц (вурка з яйцем). Го.
 Лызу, лызу до зальзу, на мвснү горү, на деревляний верх
 («йіздец на коні»), Го.

Пбуний хльвец овец, мѣжи нїи еден баранец верещїт (люде
 в церкві і піп). Го.

Малейке, кривейке, всею поле обїйде, назад до дбму прїйде
 («серп»). Го.

Плэхта, тарэхта всею поле обїйде, назад до дбму прїйде (бб-
 рона). Го.

Малейке, чорнейке, жеби якá колбда, то переверне (блохá). Го.
 Сым миль мбсту, за тим мбстом цвїг на всею сьвіт (великий
 піст і великдень). Го.

Лежїт під плбтом, накрїте околбтом і кричїт сбли (редь-
 жов). Го.

Ны саны, ны виз, а йде без колыс (човен). Го.

Едно каже: святай Ббже, друге каже: не дай Ббже, а третє
 каже: мены все стоячї, як в день, так в ночї (вїкно, двєри,
 шец). Го.

Легїт тай тїв (веретено). Го.

Сївий кїнь стоїг в стайни і з під себе гнїй викидас (жорна). Го.

Два брата втыкают а два дїганеют (колеса у вбза). Го.

Без рук, без нїг, на горү вїлызе (дим). Го.

Сївий вїў, вїпвў водї пбуний рїв (водá мерзвўча в ровї). Го.

Іде без солбму не селєппе, іде без воду не плїсне (сонце). Го.

Павны в червонїм убранї, як йї станеш розбвратї, мўспнп за-
 шлázати (цїбуля). Го.

За лысом, за прблысом два редї хуст вїсят (зуби). Го.

Мас зуби, а не йїсть (раблы). Го.

Не йїсть, не пе, ходвт і бв (годинник абб зїгар). Го.

Сївий хробаз лызе і бтруби сїпе (свєрдел). Го.

Лежїт кожўх, на нїм хлыба окрўх, порозснпáу си як горбх
 («небо і звїзды»). Го.

Що то за гїсть, що темнотў йїсть? (свїчка). Го.

Ще ся бáтько не вродїў, а вже сын по сьвїтї ходїў (дим
 і вогонь). Го.

Цбрна ворбна, там нвхтб не пользе, де вонá (кацїба). Го.

Цбрна корбва сїве теля лїже (нїч і рáвок). Го.

Скїлькo на небї дэвїздбцкїв, тїлькo на землї дэвїрбцкїв (стер-
 шá). Го.

Стоїг дуб, на тїм дубї кадлбец, на кадлбци драбїнка, на
 драбїнцї гїрка, на гїрцї лáги, по тих лáгах птáшки лїтáют, áле

крильця́т не ма́ют (чоловік з ву́шами; драбінка = шія; гірка = голова; ла́ти = во́лосе). Д.

Мале́йков, кризе́йков, все́ поле збга́в (серп). Д.

Круто́віло-мото́віло, по під небеса́ ся ви́ло, по нѣме́цки гово́рило, по туре́цки заводі́ло (ла́стівка). В.

Шті́ри бра́ги, є́ди́н за дру́гим біжи́т, вы́ко́ли є́ди́н дру́гого не за́ліпат (шті́ри ко́леса). В.

Кіча́ють ся го́стѣ по лі́ковім мо́стѣ до Божого (т. є. пѣца) пих! (вита́чуют горо́х на решѣ́тѣ пе́ред пѣцом, пото́м до го́рця да́ют і вставля́ют до пѣца). В.

Сиді́т па́нѣ на га́нку в черво́нім кахта́нку, хто ся на ню ді́вит, той ре́вни запла́че (цибу́ла). В.

Стої́т па́нѣ в ко́мори, є́вѣ ко́са на дво́рі (мо́рхва). В.

(зага́дуюг:) Неве́лі́ка щебегу́шка, зарі́ж йе́йі, бу́де ю́шка (курка). Боб.

Нѣ кругле́ньке, нѣ мале́ньке, нѣ вели́ке, нѣ тонѣ́ньке, з не́го лю́де ко́ривсть ма́ют, ним ся зьві́ри вѣпаса́ют (ка́ргохель). Боб.

Йї́хали тата́ри лі́коватою доро́гою до гли́няного лі́ста (горо́х; ба́ба то́чи горо́х без решето́ до горшкá). Боб.

Я з то́го создáн, що Ада́м, сотвори́ша ся во мнѣ снѣ́дїйі, мно́гі насигі́ша ся; аз умро́х, то мене́ не погребо́ша, ко́сти мої́ під плото́м валя́ху ся и пси не я́дяху (горцо́к). Боб.

На го́рі ті́чка, на ті́й ті́чцѣ каплі́чка, а в ті́й каплі́чцѣ дьгій купі́чка (мак). Боб.

Черво́ний пѣвє́нь із землі́ пі́в (бура́к). Боб.

Чорне́ньке, мале́ньке, же-б яку́ коло́ду то переверне́ (блоха́). Боб.

Мацу́, мацу́ по ла́вочцѣ, зді́бати мохна́вицѣ і вса́дїти голоша́ (рукаві́цѣ). Боб.

Що ма́в зу́бя, а не йі́сть? (пи́ла). З.

Ві́з без ко́лыс, доро́га без піску́, а баті́г без цвѣ́скү (човѣ́н). З.

Стої́т то́пбля на́серед по́ля, розпо́стїла гі́зя на все́ Поді́ля (сѣ́нцѣ). З.

Що то за де́рево, що сѣ́ньця не ві́днѣть (кори́нь). З.

Без рук, без ні́г, на плі́т лы́зе (гарбу́з). З.

Неві́да́мый дух стру́тнү́ капелю́х (ві́тер). З.

Стої́т дуб, на ду́бі двана́йцѣть галу́з (гвля́к), в ко́ждїй галу́зі по чо́тири гвѣ́здѣ, в ко́ждїм гвѣ́здѣ по сѣ́м птѣ́ць (рі́к). З.

Чо́го стої́т бу́сьок на є́ди́й нозѣ́? За то, же дру́гу підї́вє́в. ВМ.

Там за лы́сом, за про́лысом ді́ка серна́ брѣ́ше (терлі́ца). Кв.

Без ручо́к, без ні́жо́к на го́ру-сь ві́хопит (дим). Кв.

Червоне телётко чорну ялівку ліже (огонь і уголь). Кн.

Коло ями гонет сьї з квями (їда і вилки, ложки). Кн.

Плэхта, тарэхта, по під нею вода іде (замэрала рика). Кн.

Сивий вил випиў водї півний рив (мороз — в ровї висушит воду). Кн.

Довша засова нїж комора (сорока). Кн.

Дывка в коморї, коса на дворї (морква). Кн.

Стойт пан у кутку в червонім кабатку, хто его зобачит, то равне заплаче (цибуля). Кн.

Хто іде, то бабу за соббою веде (двери). Кн.

Тичка, на тичцы капличка, без вікон, без дверей а в ний поўно людєй (мак). Кн.

Єдно каже: свитай Боже, друге каже не дай Боже, трєте каже: еднако менї, як в день, так в ночї, менє будут печї (вікно хоче відности, двери не хтєть відности, двери не хтєть, що-б рїпали, пїч). Кн.

Дуб, на дубї сєна, на сєны колѡпны, на колѡпни, що Бог дасть (лавкє дубѡвї, віко соснѡве у столѡ, настільник). Кн.

На тичцы пїў мїсяця (коцюба). Кн.

Пішоў до мїста, купиў конє, привїў до дѡму, всилїў фїет (гѡлка). Кн.

Батько з лыса, мама з мїста, а дѡти з горѡда (макогїн, ма-кортик, бѡльба). Кн.

Бїгло без лысѡк, задєрло носѡк (саны). Кн.

Сивий кѡник викидає з під сєбе бїлий гнѡив (жѡрна). Кн.

Ішла паны з мїста, має шмѡтя трїста, що вїгер позинє, то скїроу блїска (курка). Кн.

Два рѡди (= рѡди) хустѡк а трѡта запаска (зуби і губи). Кн.

Цїлий хлївѡц овѡц, а єдїн баравѡц (цѡрква і свѡщєник). Кн.

Метў, метў, не вїмету, несў, несў, не вїнесу, як порѡ приїде, то самѡ вїїде (сѡнце). Кн.

Де ти ідєш тўкало, пўкало? А тобї що до тѡго затѡвчєна гиро! (вїз ішоў без морїг, і морїг сьї питаў, де ти ідєш, а вїз вїдповїў, бо морїг зарѡщєний). Кн.

Лєжїт під плѡтиком, накрїло сьї кокѡтїком (= лїстѡком) і все прѡсит: сѡли даїте! (вѡгирѡк). Кн.

Щѡ то іде без вѡду, не хлѡпає, без солѡму не шелѡпає (мї-сяць). Кн.

Червѡна ягїдка, виймї, положи і назад положи (кѡмїнь до ѡстрєня косї в кўшцы; — кушка деревляна, де прѡче кѡмїнь). Кн.

Кудй-сь ся бра́ло криво, не пра́ло? — Що ти до то́го, то́вчена гіро? (ріка і трава́; — ріка́ пліла без сынóжьсть). Кн.

Ішла па́ны зпід гір, ма́ла на собі сьім скі́р, як скі́ри здира́ли, всі́ за не́ю ридáли (цабу́ля). Кн.

Там за лы́сом, за прэлы́сом ды́жка ме́ду кісне (со́нце захо́дит). Кн.

Вко́ло лы́с, вко́ло лы́с, в се́редині́ нівка (хлы́б розчине́ний в ды́жцы). Кн.

Посшы́ване, полáтане, на ным голка не пристáне (вікно́). Кн.

Пришла́ вету́пиха, сы́ла собі на йоптику, пожі́йте нам тупа́рика, бу́дем рза́ти пустáрика; прийі́хали голиші́, йому́ вже збáвлет душі́ (такий ви́раз: пришла́ госпо́дні, сы́ла собі на пры́пичку, ка́же: пожі́йте ножа́, зарі́жем когута́, прийі́хали го́сты). Мерв.

Хто ся не роди́ў, а умер? (Адам). Мерв.

Біг песо́к, по під лы́со́к, задер нісо́к, побі́г в лы́со́к (сани). Мерв.

Як ся прийі́де на по́ле, що ся наса́м-перед ка́же? (а гов!) Мерв.

Леты́ло без крил, упа́ло без ніг, вари́ў куха́р на о́гні, ви́пила па́ны без ро́та (сны́г; куха́р на о́гні = сонце; па́ны без ро́та = земля). Мерв.

В лы́сы роди́ло ся, на дрові́тні робі́ло ся, на рука́х пла́че (скрипка). Мерв.

Ходи́ў, ходи́ў годома́н, усьі́х ды́тэй годува́ў, як упа́ў, так пропа́ў, выхто́ вго́ не схова́ў (горве́ц). Мерв.

Шата́ло сы́, мота́ло сы́, під пры́пичок схова́ло сы́ (мітла́, внік). Мерв.

Сиді́т під плóтником, накрі́ло ся хибóтником, все клі́че сіль! сіль! (во́гврок). Мерв.

Чорна коро́ва всьі́х люде́й поборо́ла (ніч), а сі́вий віл всьі́х підві́ў (день). Мерв.

На горі́ гай, за гайо́м мурга́й, за мурга́йом сапа́й, за сапайо́м хапа́й (волос́я, брóви, ніс, рот). Мерв.

Пес не пес, а брэ́ше як пес (су́ка). Мерв.

Несу́, несу́, не вінесу, мету́, мету́, не вімету, порá прийі́де, само́ пі́де (зо́нце). Мерв.

Два пха́с, два трима́с, а два ся дивит, чи до́бре запха́с (го́лка і нитка, о́чи і два па́льцы). Мерв.

Вісит, вісит, заупі́ў сы́ (орі́х воло́ський). Мерв.

Без рук, без ніг, на плі́т лы́зе (гарбу́з). Мерв.

Без дров, без о́гня, сьві́тит і грі́в що дя́ (сонце). Мерв.

Нї сáни, нї віз, а йде без кольіе (човén). Мерв.

Йїхали панї, убрáни в срібні жупанї, а в тих жупанáх лáта на лáтї, тих панїў рáді в кóждїй хáтї (рїби). Мерв.

Сидьла пáны вбрáна в жбўге убрáне, ным еїї розберé, то слезá з óза пїдé (цибўля). Мерв.

Стоїть жéрдé, на жéрдю кўля з горбкáми, з ямкáми, пошїта листкáми (чоловїк ўбраний). Мерв.

Стоят клинчакé, на клинчакáх стоякé, на тих стоякáх дуб, на тїм дўбї гáй, в тїм гáю птáшки грають (чоловїк). Мерв.

Нáсеред льса стоїть корóва лїса (мїсяць). Гор.

В кўтї стоїт пáны в чóрнім кабáтї (мїглá). Гор.

Червонї когутї пїют в землї (буракé). Виш.

Ситок медок, косянé горнїтко (горїх). Виш.

За льсом, за пїдльсом два радї шмáтя висят (зўба). Виш.

Ѓднá жилá двї дзўрї тримáе (крокви). Виш.

Що то в найсўхше? (смерть). Виш.

Що то в найтлўстше? (землá). Виш.

Мáя саньмї без став перейїхаў (човén). Виш.

Як ся вродїў, то ся не крестїў, а сїм льїт до цéркви не ходїў, но гóри розвозїў, а по смéрти до цéркви ходїў (вїл). Виш.

Що то за дéрево, що сáнця не вїдит (кóринь). Мал.

Плáхта-тарáхта цїлé пóле перебїжїть (боронá). Мал.

Малéйке, кривéйке, цїлé пóле перешпáв (серп). Мал.

Дьїд в хáтї, бородá в сьїнех (бáльок). Мал.

В Вїшенцї тéшут, а на Верéсню трїскé летáт (дэвїн). Мал.

Стоїт дуб, на дўбї бук, на бўцї глїна, на глїнї капўста, а в тїй капўстї свїнї пасўт ся (дуб = ноги столá; бук = блат; глїна = мїска; в капўстї: свнїна). Мал.

Стоїт бóчка на бóчцї а на версї лїсїй фїст (тростїна). Мал.

Що то за гїсть, що сам себе йїсть (свїчка). Мал.

Гóлову стáли, пїта дáли, ще й говорїти емў казáли (гўсяче перб до писаня). Мал.

Кривéйке, сльпéйке, по пóли льїтáе (серп). Мал.

Без тьла, без душі, пїд перїноў сьї рўшеé (тїсто). Гор.

Тáго — мáма — снв вáрят (вїгер). Гор.

Прийшли газдарї, забрали господарї, а йїх халўпи вїкнами повтыкáли (прайшли жидї до ставу, забрали рїбу, а йїх халўпи т. е. водá вїкнами т. е. чéрез грéблю утеклї, бо спустїли став). Мал.

(Примóвки). Оженї не, дам ти волá, розженї не, дам ти два. Кун.

Весіле на три дні, ціле житє зли дні. Кув.

А мій мійлий крохміль дробит, я ся тїшу, що то рббит. Кув.

Що є на пєї? — Шерсть. Кув.

Той грїш, то сїна, до чобїт не приступиш, трєба в ходакáх ходїти. Кл.

Як чоловік кбсєть, то нáже деркáч: бер-бер! а перепелїце: підполю! підполю а жїнка кáже: вже менє підкблює! Кв.

Кудá гблка, тудá нїтка. Бо.

Пісні.

Ой вийду я на горбійку: горбійко, горбійко!
Нема тóго, що я його, бідна головóйко! М.

*

Ця молодá дівка лáдна, ця меньí здає ся,
Через тебе дівчинóйко спанé не берé ся. М.

*

Є в горóбді вільха, плíне водá гíрка,
То ми ся сподобáла хорóшая дівка.
Сама невеличка, рум'яного лiчка,
Пристáла ми до сердéйка як перепелiчка.
Сама молодéйка на лiчку бiлéйка,
Пристáла ми дівчинóйка до мóго сердéйка. М.

*

Щибóлю копáла, чiсник полокáла,
Молодóму козакóви привáдоньку дáла. М.

*

Повiдж ми дiвчiно щiрюю правдóчку,
Та якiю ти ми дáла лiбу привáдóчку.
Дáла я ти привáдiчку, привáду, привáду,
Солбдкiю ягодiчку з вашнéвого сáду.

*

Ходiла дiвчинiчка морiжкóм, морiжкóм,
Заганéла качатiчка батiжкóм, батiжкóм.
Идi, идi, качоройко до дóму, до дóму
Продáм я те жiдиськовi рудóму, рудóму. М.

*

Бiла в мéне дiвчинiчка Марiся, Марiся,
Тогдi моi кундзюрóйке вiли се, вiли се.
Бiла в мéне дiвчинiчка Варвáра, Варвáра,
Тогдi моi кундзюрóйке вбiрáла, вбiрáла.

Була в мене дівчинійка облуда, облуда
Тоді мої кундагорійке обскубла, обскубла. М.

*

Дівчина жито жне, козак снопи веже,
Що навéже вдén сніп, то за снопом лéже. М.

*

Ужé вéчер вечерé, сонéчко заходí,
Пустí мати погуляти, бо душé доходí.
Ой маму́ню, мамунéйко я не забавлю́ се,
Но се трóха розвесéлю, до до́му верну́ се. М.

*

Аньí я се не вмивáла, аньí заплытáла,
По чím я се мій милéйкий тобі сподобáла?
Ци по тíй роботóйці, чи по свóйй снóгты, (цнотí)
Ци по тíй запасчíньй, що вíсит на плóтьй.
Еднáя та про бóдний день, дрóга про неды́лы,
А трéтая полáтана, що вíси на кíлю. М.

*

Ой собóта не робóта, неды́ле не вíльна,
Чо на тобí козачéйку сорóчка гребíнна.
А сорóчка гребíнна́я, вобшívка лывíнна́я —
А хто тобí вишива́ў: самá милейкáя.
Сва́шка дáла ниточóк, дрóжка полотéнца,
А милéйка вишивáла зо щíрого сёрця. М.

*

Молодáя дывчннóйка чось сý задумала?
Три горóди рúти мáла, тай вода забрáла,
Молодéйка дывчннóйке, рúта на горбóчку,
Рíхтуй свóму милéйкому до сьлюбу сорóчку,
Рíхтуй емú сорочíну, собí фартушíну,
Рíхтуй свóму милéйкому до рукí хустíну. М.

*

Чийí коньí по виóньй, моёí по садóчку,
Ой хто лóби далéкую, а я сусыдóчку. М.

*

Дóбрый вéчир, дывчннóйко, я з я́рмарку й́ду,
Тобí везу́ обáрінок, свóйй жінцьй б́ду.
Тобí везу́ обáрінок, б́ду те лóбíti,
Свóйй жінцьй веду́ б́ду, бо йí б́ду б́ти. М.

*

Синейка камізелька, черкасові плечі,
 Казала ми приходіти білявочка в вєчір.
 Казала ми білявочка в вєчір приходіти,
 Стоїт квάρта горілочки, пярка закусіти. М.

*

Наваріла кисилю, підбила мукюю,
 Коли аломіу мільві ліжку, найідж сє рукою.
 Зачеу я кисиль вїсти, завалєв ем вуса,
 Бóга прошу, рўки знóшу до пана Єзуса. М.

*

Ой піду я до Ворони, що рóблет вороги,
 А Ворона дїжку мїси, так най Бог борони. М.

*

У ставочку, у ставочку вода ся колише,
 Я такого хлопця люблю, що дрібнєнько піше. М.

*

У садочку, у садочку трава сє хилєв,
 Я такого хлопця люблю, що в цєркві сьпівєв. М.

*

Покїну я цїп на тоцьї, граблї в оборóзї,
 А сам піду до дївчини, бо ми по дорóзї
 Покїну я цїп на тоцьї, а граблї на сьнї,
 Не май, не май дївчинойко на мене надїїи. М.

*

Я такєв дївчє люблю, що сє не протїви,
 Вона бчи зажмурїла, зубами сє дїви (т. ан. сьміє сє). М.

*

Що-м сє любки налюбїу і нацїлювау сє.
 Як соловії по садочку ягїд надзьобау сє. М.

*

Ой у сад виноград по воду ходїла,
 Чо менє той не вєу, що я го любїла.
 Ой но менє той вєу, що я го не знала,
 Та за той перебір, що-м перебирала. М.

*

Абó буду ввїїзджати в далєкі сторони,
 Абó нехай ми задзвонет голоснїї дзвони.
 А я буду пєред Бóгом на тебе плакати;
 Чєрез твою причиноку трєба умирати.
 А ти прїйдеш, задумєш (засумєш), де моє могїла,
 Погадаєш, подумєш, о ту моє мїла! М.

*

Я не піду на грибок, бо се ліса бою,
 Бо він мене покусав, а я ся не згою.
 Не того се ліса бою, що кўри лапав,
 Но се того ліса бою, що жінки не мав. М.

*

Попліну я по Дунаю тай си подумав,
 Нема льпших співаночок, як у рускім краю.
 Нема льпших співаночок, як руска країна,
 Співав холмійки кўждая дівчина. М.

*

А як я се опорэжу житним перевеслом,
 Жебв мене до дівчини вітром перенесло. М.

*

Не піду до дівчини, не піду, не піду,
 Бо впаў сніжок на обліжок тай наробіў сльїду.
 Бо впаў сніжок на обліжок та на той торішнай,
 Дівчина ме поквнула, а сїрота вічний. М.

*

Як я була в своїй мамі, то я піснї вміла,
 Як я пішла до чужбї, з капустою зїла.
 Піду я по водїцю з малейким збанетком,
 Мїнї мама вповїдав: повблї дитетко!
 У чужбї, сучивой з двома коновками,
 Вона менї вповїдав: не рўшиш ногами! М.

*

Що-б я знала мамунейку, котра моя свєкра,
 Взєла-б я її за ручейки, завєла до пєкла. М.

*

Ей калина біло цвіла, а червоно родит,
 А велике закоханє до бідї доводит.
 Бо велике закоханє такї не здоровлє,
 Абó емў або ейї бúde безголівлє. М.

*

Що татуньо розказали, то мамуне мўсят,
 Зарїзали когутетко тай в горнєгу дўшут.
 Що татуньо розказали, мамуне зробїли,
 Зарїзали когутє, в горнєгу здушїли. М.

*

Засьвітї ми місяченьку, хоць без одну нічку,
 Най я собі перепліну до мїлої річку.

Най я собі перепліну, щобіг не заброджу,
 Най не всьїї люде знають, що до милої хіджу.
 Піют кўри, піют друзі, я в милої сїджу,
 А як прїйду до домойку, сам се ненавіджу.
 Татўнь сварўт, татўнь сварўт, мамўня ще гїрше:
 Ой не ходї мїй синўйку до дївчїни бїльше!
 Та як менї мамунейко до ней не ходїти,
 Я не мўжу без дївчїви годїни прожити.
 Запрєгаї же хлўпче кўнї пїдемў ворати;
 Чей собї я перєсїачу в дївчїнї гадати.
 В гўру, в гўру, по пїд гўру йде до сєрце тўга —
 Ой випрєгаї малїй хлўпче штїри кўнї з плўга
 Молодєйка дївчїнўйко, щўсми поробїла,
 Аньї йїсти, аньї пїти — робўга немїла.
 А я нївнї нїц не йїў, но крїльце ребельце,
 Ово менї пїдопєрло пїд дўшу, пїд сєрце. М.

*

Снїгї спїли, лєди стїли, потўки се здўли,
 Ужє менє мелодўго в черевїки взўли,
 В черевїки мєне взўли, карабїнец дїли,
 Вже загнїли козачейка аж дєсь до Мольдїви. М.

*

Чи ти бўдєш дївчїнўйко менє жалувати,
 Як не бўдут черевїки нўжейкїв глудати. М.

*

Ясєнєц-василєц, а грўшечка Кїсе,
 А слївочка Марїсєчка, дївчїна Варвїсе. М.

*

Ой волўчу сївий кўню, волўчу, волўчу,
 Ой як я ся розволўчу, робїти не схўчу. М.

*

На пєцу на краю лўлька нўа сї курїла
 Ром-та-їдра, ром-та-їдра лўлька сї курїла
 Впїла з горї на долїну таї ся полумїла. М.

*

Ой пїшўї я на їрмарок лўлька купувати,
 Не натрїпїўї на червўну, не мїг сторгувати.
 Ой пїшўї я до коршмї лўльку запалїти,
 А там жидї халамїди хтїли менє бїти.
 Ой тїкаї я до дївчїни без тї перехїди,
 Замотїї се у гарбузї таї наробїї шкїди.

Ой зачѣли старі ба́би з коцюба́ми гна́ти,
 Ой му́сьїу я кожуху́ дѣрти, гарбузи́ лата́ти.
 Господарі́ за гарбузи́ хты́ли подава́ти,
 Господи́внї тай за дївнї холо́шнї стяга́ти.
 А я хло́пец не такий в свого́ та́та вда́ў сї,
 Тїльом, тїльом по за тїльом в конопльї́ схова́ў сї.
 Ой як пришлі́ дївчатойка́ конопельки́ бра́ти
 Не дали́ ми молодому́ в свѣты́ загиба́ти. М.

*

Не гнїва́й ся мо́я ми́ла на ме́не, на ме́не,
 Бо я маю́ вісы́м ми́лих без те́бе, без те́бе.
 Ой една́я йїсти́ варїт, а дру́гая ми́е,
 А тре́тая ху́сти пере́, а четве́рта ши́е.
 А з пѣто́ю повогору́, з ше́стою танцю́ю,
 А з се́мою вече́рєю, з во́сьмою но́чю. М.

*

Ах Бо́же мій ми́лосѣрний, ти мо́я поты́ха,
 Уты́ш бїдну́ сиротойку́, ви́бав з бїди́, з ли́га! М.

*

Ой кука́ла зазуле́йка то́неньким го́лосом,
 По́ки се не удавила́ ячїнним ко́лосом. М.¹⁾

*

Ой лети́ла зазуле́йко тай три́ рази́ ку́кла,
 Котра́ мо́го лю́бка лю́би, бода́й на́гле пу́кла.
 Бода́й пу́кла, бода́й пу́кла, що-б йї́ розсади́ло,
 На що вона́ мене́ лю́би, коли́ я лю́била. М.

*

Ой лети́ла зазуле́йка, тай понад дї́рбову́,
 Відзьобала́ пше́начейку́, лишї́ла по́лову́,
 Та що мене́ по по́ловї, коли́ нема́ зѣрна́,
 Ой що мене́ по дывчи́ннї: дывчи́на ми́зерна. М.

*

Ой ти дуб, ой ти дуб, а я бeрeзойка́,
 А ти пї́ний, а ти пї́ний, а я твeрeзойка́.
 Ой ти дуб, ой ти дуб, а я бeрeзї́це,
 З те́бе дубе́ жомнер́ бу́де, з ме́не молодї́це. М.

*

¹⁾ По повірці люду зазуля вдавившись ячїнним колосом перстає ковати. В дійности зазуля живить ся лише комахами, а колося не їсть ніколи.

Ой підү я лысом, трісом, де се тріскє врэшут,
 А там стоєт три парубкє, за дывчыну брэшут.
 Єдєн кáже: тáмто лáдна, другий кáже: жвала,
 Трєтвй кáже: я-б йї любйў, що-б корáлы мáла.
 Я тебе се не питáю, ци ти мáєш пóле,
 Як я ти дам коралєга, аж те кóлька вкóле.
 Колóбла те кóлька в бйк, най те вкóле в сєрце,
 Най менє той хлопец лóуби, що не любйў пєрше. М.

*

У садү, у садóчку травá зеленєйга,
 А за дóбрым чоловйком жінка молодєйка.
 У садү, у садóчку травá зеленывє,
 За дóбрым чоловйком жінка молодывє. М.

*

Ой підү я до спóвйди аж на Буковйну,
 Там ся грйхү спокутýю хоць на половйну.
 А там є три кєтондзй, вєсї три молодййи,
 Вони грйхү не питáют, бо самї такййи. М.

*

Що си мáма полубйла, най си мáма лóуби,
 А що я си полубйла, вйхтó не погóди. М.

*

А у мóго милєйкого вóчка чóрні дýже,
 Кáжуть лóуде, що-го лóблю, Бйгме! не будү вжє. М.

*

А мйй мйлий чорнобрйвий, як те не любйти,
 Але мáєш вóчка чóрвй аж цяпками бйтй. М.

*

Бодáй тобй когýтику пйре облєтыло,
 А ти пйяў, я не чýла, аж ми задєныю. М.

*

Ой зарєсли тййї сєжкє морóгом, морóгом,
 А пєршєсь буў кавалыром, а тепєр ворогом.
 Ой пєршєсь буў кавалыром найлышым, найлышым.
 Тепєрки жє ворожєйком найгйршым, найгйршым. М.

*

На шарóкйм воболóню кóшєная грєчка,
 Як си вóзьмє Поляк рýску, бóудє суперєчка.
 Ой бóдут сй спєрєчєгй, бóдут сє сварйти,
 А ййм трєба що субóгй, два борцй варйти.
 Єдєн бóудє з молóком а другий зо смáльцем,
 Бодáй те пєрун зáблү з Поляком засрáнцем. М.

*

В бога́цкої дівчино́йки ні краси́, ні сили,
Бо бога́цку дівчино́йку збро́ї прикраси́ли. М.

*

Утыка́йте ды́ти з ха́ти, бо вже на́ша біда́ йде,
Вче́ра вікно́ виспала́, нівы́ ха́ту обідрé. М.

*

Ой шо́у же я че́рез садо́к, приго́да сы́ ста́ла,
Ха́та ми сы́ завали́ла, жінка́ з пе́ца ви́ала. М.

*

Покóчу я срíбний пе́рети́нь по дубо́вій кла́дці,
Богачé-м си́ полюби́ла, бідний ми на га́дці.
Богачé-м си́ полюби́ла, за бідного́ шіду,
Бу́де бідний шенова́ти, бо він зна́в біду.
У богачé два колачі́, іще́ богач́ пла́че,
У бідного́ хлы́ба нема́, бідний такé (= такі) ска́че. М.

*

Летьі́у во́рон по над мо́ре та́й став голоси́ги,
Як то мо́жна та вубóгі богачé люби́ти. М.

*

Чого́сь мене́ голово́йка бо́ли,
Десь мій ми́лий за ёнчо́ю хо́ди,
А о́ півночи́ до мене́ прихо́ди,
І на мо́їй постéли ляга́е,
І ще́ мо́її маму́нейці́ ла́е.
О́в вступи́ се́ мерзéна від мене́
Бо́ я маю́ краси́шу від тебе́.
Най і́х бу́де ту два́йцят і шти́ри,
То́ я ста́рша ме́жи все́ма́ німи.
А́ деж ти́ ся ста́ршви́ набра́ла,
Що́бися́ німи́ все́ма́ ста́ршувáла.
А́ у по́лю церко́вця сто́яла,
Та́м я то́бі ві́рне приста́ла.
В пра́ві руці́ сві́че́йку трима́ла.
Та́м я то́бі всю́ пра́вду сказа́ла.
До́ півночи́ ми́ла гово́рила,
О́ півночи́ ко́бра здудны́ла.
О́й ухо́дит снв́ ра́во до ха́ти,
Пи́тае́ ся його́ ста́ра́ ма́ти:
Си́ну, си́ну! а́ що́ та́м чува́ти,
Що́ не вві́йде неві́стка до ха́ти?
Кéпско́ ма́ти в ко́мо́рі чува́ти,
Вже́ не вві́йде неві́стка до ха́ти.

Да́вби-м ма́мо коза́цьку збро́ю,
Що́-б хто збуді́ў милéйку мо́ю.
Шко́да́ си́ну коза́цької збро́ї,
Вже́ не збу́дить милéйкої тво́її.
Да́ў би-м, ма́мо, ко́ня вороно́го,
Же́-б хто збудв́ў прыві́теле мо́го.
Шко́да́, си́ну, ко́ня вороно́го,
Вже́ не збу́дит прыві́теле тво́го.
Да́ў би-м, ма́мо, сы́рю коро́ву,
Що́-б хто збуді́ў розмово́йку
[мо́ю.

Шко́да́, си́ну, сы́рої коро́ви,
Вже́ не збу́дит розмово́йки тво́її.
Сы́да́й си́ну на си́ву коби́лу;
Ты́ка́й си́ну в зе́лену́ дуби́ну.
А́ за ми́лим шти́рма кiньми́ го́нет,
А́ милéйкі́й у все́й дзвоні́ дзвóнет.
А́ милéйкі́й сы́рий грі́б копа́ють,
А́ ми́лому шибени́цю ла́дють.
А́ милейку́ в сы́рий грі́б спу-
[ска́ють,
А́ з ми́лого́ фу́нти посьи́кають. М.

*

Ой Морозе, Морозійку, преслávний козáче,
 За тобою Морозійку вся Украйна плаче.
 Вся Украйна, вся Украйна і преслávне вільско,
 Заплакала дівчинóйка йдúчи чéрез мiсто.
 Не плач, не плач дівчинóйко, возьми, обiтри сi,
 За тóрскими воротáми там наш цýсар бе сi.
 Вой, най бе сi, вой най бе сi, тай най сi пробúе,
 Та вже тóрок цýсарови всю Бóсню дарúе.
 Вой ти сiвий голубóчку знесi ся в горóчку,
 Молодéйкний жомнерочку вертáй до домóчку!
 Рад би я сi в гóру знéсти, хмáра налегáв,
 Рад би я сi повервúти, цýсар не пускáя.
 Не так цýсар, не так цýсар, як цýсарева мáти,
 Хóче нáми молодiми Бóсню видiбрáти.
 Не так тiми молодiми, як тiми старiми,
 Полишили дóма жiнки з дýгьми дрiбнейкими.
 Хто полишиú тáта мáму, дiвчину ще лóби,
 То той хóди, як сам не свiй, трóхи сi не згúби.
 Хто не мáв тáта мáми, дiвчини не лóби,
 То той хóди, iдeкáкуе, цýсарови слúжи. М.

*

Там у пóлю, там терéв, там вiн вiрiе сам едén,
 А з пiд тóго теренú вийшла вдовá молодá
 I два синi сплодила, в чóрний кетáй повила,
 В чóрний кетáй повiла на коробéль (корабель) вложiла,
 На корабéль вложiла i з водóю пустiла.
 Як з водóю спускáла, то ся з Бóгом вiнчáла,
 Ви висóкi берегi не шумiт ми на синi,
 Ти бистрéйкая водá не забирáй кораблá.
 Ти билéйкний пiсочóк годúй моiх синочóк
 Аж за двáйцiт штiри лiта вийшла вдовá по вóду.
 Вдовá вóду набирá, вже й корабéль припливá.
 А ти вдовá молодá, цв лóбвиш ти кораблá.
 За ёдного сáма йду, за дрúдого дóчку сьлю.
 Привéла йiх у свiй дiм, посадила йiх за стiл.
 Все вона йiх напувáв ой то мéдом, то винóм.
 Ще я тóго не чувáу, ой щобi брат сестрú брау.
 Ще я тóго не слихáу, ой щобi син мáму взяу.
 Ой ходiм ми на зай-сьвiт, нехáй знáе нас всёй сьвiт! М.

*

Ой ходи́ў Джума́н сьім лы́т по дола́х,
 Не маў ны́гдэ прыго́ди по вола́х.
 Ой зйшоў́ Джума́н у чужы́й бадза́р,
 Воли́ се му побольи́ли, сам Джума́н засла́б.
 Засла́б, засла́б, під ме́жу лежи́т,
 Ны́хто се е́го не пита́е, що е́го боли́т.
 Бо́ли́т Джума́на се́рце, голо́ва —
 Воли́ мойі сиво́плужні́, чужа́ сторуна́,
 Чужа́ сторуна́, чужы́і лю́де,
 Ой хто-ж нас похова́е, як нам сме́рць будэ́.
 Прышоў́ до не́го рідне́йкы́ ота́ц:
 Сынóйку, Джуманóйку, вже то́бі коне́ц.
 Прышла́ до не́го рідне́йка ма́ма:
 Ой сыно́йку Джуманóйку, глубо́кая я́ма.
 Прышоў́ до не́го това́рыш е́го;
 Бере́ е́го за руче́йку, вита́е е́го,
 Това́рышу мій, не вита́й мене́,
 Возьмі́ воли́ сиво́плужні́, врата́ў мые́.
 Ой рад би́ я рад та во́лойки́ взя́ти,
 Но я ти не підй́му ра́до́йкі да́ти.
 Прышоў́ до не́го рідне́йкы́ бра́т:
 Бра́тіку, Джуманóйку, та я то́бі рад.
 Прышла́ до не́го рідне́йка сестра́,
 Взя́ла воли́ сиво́плужні́, до до́му пішла́.
 Іду́т воли́, іду́т рева́ючы,
 Госпа́да́ре Джуманóйка жа́луючы.
 Прышли́ воли́ аж під воро́та:
 Госпа́дні́ве Джуманóва ти вже сирота́.
 Ой мельи́ли-б ви (во́лили-б ви) не приходи́ти,
 Як сте ма́ли госпа́да́ре у краю́ лишы́та! М.

*

Там у по́лю сад те́рном терне́най,
 Черво́ною ка́ліною ко́ло обса́джэ́най.
 А в ті́м саду́ ны́ко́го нема́,
 Моло́дзі́й коза́чэнько́ ко́ніка сы́дла.
 Ко́ніку ти мій, чи ти то́му рад,
 Що ми бу́дем покэ́дати́ яблонóвий сад.
 А в дру́гый сад те́рном терне́най,
 Черво́ною ка́ліною ко́лом обса́джэ́най,
 А в ті́м саду́ ны́ко́го нема́,
 Но мо́лода́ дывчы́нны́ка во́ду набіра́.

А він за нею, як за зорюю
 Чістим по́лем сі́вим ко́нем чей її здоганя́.
 Як здогові́й та заговори́й,
 Хто-ж тебе́ мо́я ми́ла так ра́но збуді́й?
 Ніхто́ не буді́й, я сама́ вста́ла,
 Ясна зірка заходила́, я ся умива́ла.
 Дівчино мо́я, сьіда́й на коня́,
 Пойідемо́ без ті мо́ра до мо́го двора́.
 А у тім дворі́ шті́ри покoíй
 А пегая́ свiтлiчeyка для па́ньи моiй.
 Кiнь се спотикну́й, коза́к се схвiбну́й
 Білейкою́ хусті́нкою на мо́рах махну́й. М.

*

Пойі́хаў Івасюне́йко ді Льво́ва
 Та загубі́й підковoíку з під коня́,
 Верну́й се Івасюне́йко шука́ти,
 Ступі́й, ступі́й до Насту́ньи до ха́ти.
 Поволе́йко Івасюне́йко го́вори,
 Що-б не чу́ли мамуне́йка з ко́бри.
 Ой як вчу́ла мамуне́йка з ко́бри:
 З ким же-ж ти Настуне́йко го́вориш?
 З кухарка́ми, з кухарка́ми.
 Посила́ю по води́цю з конове́ами.
 На що то́бі Настуне́йко води́цьи,
 Ци ти не маш ме́ду й вина́ в цивни́ци?
 Ме́дом, вино́м мамуне́йко упiти се,
 Студе́ною води́цею умiти се.
 Ой засну́ли мамуне́йка, засну́ли,
 Вибра́лась Настуне́йка, не чу́ли.
 А як вста́ли мамуне́йка з ране́йка
 Ой збуді́ли свої́ слуги́ з борзе́йка.
 Слуги́ моiй вірнесе́йки сьидла́йте ко́ньи,
 Здоганя́йте Настуне́йку в погoвнi!
 Здогові́ли Настуне́йку в погoвнi,
 Верта́й же се Настуне́йко до до́му!
 Слуги́ моiй вірнесе́йки, не бу́ду верта́ла,
 Бо я собі́ Васюне́йка сподоба́ла.
 Накажі́т там моiй ма́мі-вдови́ци,
 Там висет́ два ви́ночки в свiтлiци.
 Що сьі́ мо́я мамуне́йка поглене́,
 То все мене́ молодéйку спомне́не.

Деє то моя Настунейка дитина,
Що в рум'янім я віночку ходила. М.

*

Не палила, не варила, не буду палити,
Запробую свого мужа, чи не буде бити.
Ой взяла я хвасолейку та підү садити,
А веде сї кум з кумою до коршемки пити.
Посадила хвасолейку тай іду до дому,
А ще ступлю до корчмойки, чи не кум з кумою.
Ой поставиу мій милейквей кватірку горівки:
Кумá мой молодейка, пий до мойї жінка.
Жінко мой молодейка тай йди-ж ти до дому,
Зготуй, зготуй вечеройку, прийде кум з кумою,
Ой првшла я до домойку тай стала думати,
Яку-ж бо ту лихїй доли вечеру прибрати.
Наварила пирожейки зо сьвїжого сїра,
Чи то буде лихї доли вечеройка мїла?
Напарила, наварила, замішаю жар, жар,
О веде се кум з кумою, який менї жаль, жаль,
Жінко мой молодейка простели ми ліжко!
Простелила-м біле ліжко, він легше спати.
А я кахтан та на плечі, дам панови знати
Пане-ж ти мій молодейквей, дай же менї раду,
Бо я з тою паницею в головойку заїду! (маю клопіт),
Закукала зазулейка на зелєнім пругю,
Закували кума з кумов я в залїзнім пугю.
Ой прийшоу же віт з присєжним тай стали в порбзї,
Закували кума з кумоу по єдвїїї новї.
Тече вода з-під города від лєду до лєду,
Солбдча-ж ми кумонейко від цукру, від мєду.
Жінко мой молодейка йди панів просити,
Бо менє молодого тай там схочут бити. М.

*

Тепер менї я з мосту та в воду
Відриклá-м се я від свого роду.
Закликав не мій рід до хати,
Кáже мїньї ді дна випивати
[(кєлишок горівки).
Я не буду ді дна випивати,
Бо я маю аж три бідї в хатї.

Перша бїда: дитина малейка,
Друга бїда: свєкруха старейка,
Трєтя бїда: мїй мїлий недужий.
Ой підү я з тихейка під вїкна,
Там свєкруха вечеру готує,
А мїй мїлий дитїну колише,
А мїй свєкор дубинойку веже.

На що тоту дубіну везаги?
Знає жати і снопи везаги,
Ще до того біді доглядати.

Люлю, люлю, дитино малейка,
Мама в коршмі, бо ще моло-
[дэйка. М.

*

Як горá з горюю, а рíска з водою —
Дала-с менé мамунейко за муж молодюю.
Нй я нажилá сá, нй, я набулá сá,
Из ледáким чоловiком рóду відреклá сá.
Пустí менé мiлий до брóду по воду,
Там я бóду виглядáти я своéго рóду.
Не пúщу те мiла до брóду по воду,
Бо ти бóдеш повiдáти свою невигóду.
Як бóдут менé питáти, я бóду мовчáти,
Обiллéют не дрiбнi слéзи, то я вiйду з хáти
Мáтiнка за мною, чо ти плáчеш дóню?
А я тóго матунейко, що я не с тобою.
Ти милейка мoя не рáда-ж ти в мене
Заберí сá дрiбнi дýги таí йди сá від мене!
Ей у садú, садú вишне без ягодóк рóсла,
Я до тебе мiй милейкий без дýгочóк прийшла. М.

*

Я вiтрóйко вiв, а сóнiйко грiв,
Мéжи двóма бéрегами травá зеленiв.
Гóри мoйi, гóри, нещáснаá дóле,
Посьiяла бiдна вдоvá мислэйками пóле.
Чóрними очiма таí завочiла,
Дрiвнейкими слéзoйками всьо пóле зросiла.
Плiне кáчур, плiне по тiхiм Дунáю,
Я за своiй мóлодoсти дóлейки не мáю.
Дóле мoя, дóле мoя, дес ми сá подiла,
Чв ти в мóри утонóла, чис в огнi згорiла?
Як в мóри втонóла, плинi березейком,
А як в огнi ти згорiла, жель мoму сердэйку. М.

*

Ой летьлá зазулэйка чéрез мóре в гáй,
Розпусiла сiре шiре на тiхвiй Дунáй.
Плинi, плинi сiре шiре по пiд берегi.
Роздáй Бóже мoю крiвду на всi ворогi.
А як тé сiре шiре на водi горiг,
Ой таé мoя родинóйка за мною тужiт. М.

*

Ой маю я дві сестриці, еден рідний брат,
 Сходжайте ся, зійджайте ся під вишневий сад.
 Вірвіт си по яблочці, вірвіт си по дві,
 Як будете йісти піти, гадайте в мнві.
 Ой маю я дві сестриці в чужій стороні,
 Ой так оні в слезах мокнут, як рибка в воді. М.

*

Ой на горі, на горі гу-гай-га-гу!
 Вівчар вівці зганяє 2.
 На молодці моргає 2.
 Ей ви хлопці, молодці 2.
 Накажіт там дівойці 2.
 Накажіт там тамтії! 2.
 Що в сорочці льнвіїї 2.
 А най она за муж йде 2.
 Бо се мене не дїждє 2.
 Бо я хлопец молодїї 2.
 Ще-м до того войсковїї 2.
 Дівчя тбе почувла 2.
 В тихий Дунай скочвла 2.
 Накопала коріня 2.
 З під білого камя 2.
 Ей копала цїлий день 2.
 Вікопала во еден 2.
 Полокала на ріцї 2.
 Намочїла в молоці 2.
 Приставила до жару: 2.

Кипї, кипї коріню! 2.
 А ще корінь не скпїў 2.
 Вже мїй мїлий прлетьїў 2.
 А чогб-ж ти прлетьїў 2.
 Коли ти не не хотїў? 2.
 Як би я те не хотїў, 2.
 То би я ту не летьїў! 2.
 А що тебе принесло 2.
 Ой, ци чбвен, ци весло? 2.
 Ави чбвен, нї весло 2.
 Ой ту мене принесло 2.
 Принїс мене сїввї кїнь 2.
 До дївчїни на покїн 2.
 До дївчїни до дїшки 2.
 На білейкї подїшки 2.
 Ой цїлий я сьвіт зїшпоў 2.
 Ще-м такбїї не знаїшоў 2.
 На личейку білейка 2.
 На станбчку тонейка 2.
 До сердейка милейка 2. М.

*

Там на горі паревїна,
 Не буду я мала Грїна.
 А я собі Янчикбва
 Бо той Янчик душє мбя.
 Там за гбрбом, там за лїгом,
 Там мїй Янчик вбре плїгом.
 Понесу я сму йїсти,
 Чи не скїже менї сїсти.
 Понесу я сму піти,
 Чи не буду вогорїти?
 Він найїў ся і напїў ся,

Кболо плїга положїў ся.
 Чо ти лежїш, чем не вбреш,
 Чем до мене не вогорїш?
 А я лежу таї думїю,
 Що погану жїнку маю.
 А бїло то в день, не в нбчи,
 Вїльзлї би тобї бчи,
 А то бїла бїла днїна,
 Вїдїла ня вся родїна.
 Вїдїла ня старї матї,
 Казїла ня тобї брїти. М.

*

Де ти пойдеш мій милесейкый?

Не вповім ти!

Ой зв'яю я, добра воля твоя

А ти мені повісь, бо я жінка твоя мій милесейкый.

Ді Львова.

Що-ж ти повезеш мій милейкый?

Не вповім ти.

Ой зв'яю я, добра воля твоя.

А ти мені вповісь, бо я жінка твоя мій милесейкый.

Грушчє.

Ой возьми менє мій милесейкый

Не возьму́ тя!

Ой зв'яю я, добра воля твоя

А ти менє вб'ємеш, бо я жінка твоя, мій милесейкый.

Сидай з заду, не зломі нас'аду.

Ой дай мені одну грушечку мій милесейкый!

Не дам ти!

Ой зв'яю я добра воля твоя,

Ти мені дай, бо я жінка твоя, мій милесейкый!

Возьми одну гнилую, обличі і назад положи.

А я тепер мамі твоїй з твоїми грушк'ами,

А я собі молодійка іду за хлопц'ами!

Верні ся ти — чула! — на ти всі — но не йди! М.

*

(Як дівці коєу розплітають при вінкоплетвах в суботу вечер:)

Летіли гусойки по над сад,

Просіли княгинейку на посад,

Сидай, сидай княгинейко на

[столец,

Чес тобі коєйку розплести.

Розплел'а би, сама не умію,

Просіла би-м батейка, не смію.

*

Не копай грєдки, не саді рутки,

Ні кому підливати,

Буду копати, буду садити,

Є кому підливати.

Вийди матінко на підсьнейко

Билим ножейками,

Підилей рутку зеленейку

Дрібним слезойками.

(Подібно співають: Вийди батейко, братійко, сестрійко!)

*

Кам'яна горілка, зродила ягоділка

Червонейкі, дрібнейкі, зб'рати не спірнейкі.

Журіла се княгинейка з ким я їх позбираю

Журіла се княгинейка: помочи не маю,

Батейко не помóже, за желéма не мóже.

За великими желéма, за дрібніми слезáми.

(Потом співають за: мáтінку, братійка, сестро́йку.)

*

Там на горі фіялочки зацвіли,
Кам'яною горóйку укрили,
Там по її́й кнегивéйка ході́ла.
Там за не́ю мáтінка слы́дом
[шла,
Зо злóта вiнóчок я знайшла́.

Верні́ се кнегивéйко верні́ се,
Зо злóта вiнóчок — вбері́ се.
Не ході́ мáтінко за мно́ю,
Не мíла ми порадо́йка з тоб́ю.
Казáла-с ми зыльничóбе саді́ти,
Не дáла-с ми в вiнóчку ході́ти.

*

Хто тебе́ вбира́ў, хто тебе́ вбира́ў
Крáсная кнегивéйко!
Бíли́ла мене́, бíли́ла мене́
Вся ра́йска пташинóйка,
Вбира́ла мене́, вбира́ла мене́
Вся мо́я дружинóйка.
Що я з не́ю дружи́ла
На тáночки ході́ла.
Вже мене́ мина́ють собiтні́ вiнóчки,
Собiтні́ вiнóчки, неды́лешні́ та-
Ой кóсо-рóсо болóто [вóчки
Ой кóсо мо́я як злóто,
Не рíк не два-м те кохáла,
Молодíм борщиком змивáла,
Льльiнбю ху́сткою стирáла,

Золотíм гребiнцём чесáла,
З я́сного сóнця, з вiкóнца,
Тёмно́й нíчки до свíчки.
Плíне ко́са з водо́ю,
Я зáраз за тоб́ю.
Там б́удеш потапа́ти
Дрíбне́ лíсте писáти,
Аж до мáтiнки слáти.
Най, ся мáтiнко кáе,
Що не молодú́ дае,
Молодú́, молодéйку,
Не зовсьíм розумéйку.
Ей, дiвчúт мене́ лíде,
Жель ти мáтiнко б́уде.

*

Повибивай мáтiнко кiлóчки,
Що я вiшéла вiнóчки,

Похова́й мáтiнко гребiнцí,
Що я ды́ли́ла проды́льцí. М.

* * * * *

Са́ма я си молодéйка наробíла жа́лю,
Ой що я ся закохáла в молодíм гульта́ю.
Молодáя дывчинóйко не дай се зрадíти,
Бо не зна́вш, пóки ма́еш дывко́ю ходíти.
Я дывко́ю хóджу, хóджу, лíчко проквíтае,
Не е́днóму гультайóви сёрдейко́ ся кра́в. М.

*

Ой дывчи́но, дывчинóйко тос ми до впо́доби,
Не ка́жут те лíде бра́ти, бо не маш худóби.
А худóбо не подóба, як на водí пíна,
Як ми б́уде лóба мíла, вóзьму її́ без вíна. М.

*

Ой як піде дрібний дощик на бігу до́рого
Ой приверні мо́цний Бо́же лю́бую розмо́ву. М.

*

До́щик іде́, до́щик іде́, на ка́мени слі́зко,
Я не дба́ю, що не ма́ю закоха́ня блі́зко.
Ой ку́кала зазуле́йка, ку́кала, ку́кала,
Не́ра́з мо́я вечеро́йка переночува́ла.
Не́ра́з мо́я вечеро́йка на ра́не сьніда́не,
А то мені́ наро́біло моє́ закоха́не.
З вели́кого закоха́ня, з вели́кого жа́лю,
При́йде ми ся уто́пити в гли́бокім Дуна́ю. М.

*

Не вір дьві́кко па́рубкови, що він фа́йку ку́ри,
Бо він ка́же, же те во́зьме, а він те так ду́ри.
Не вір дьві́кко па́рубкови, що би найліпшому,
Бо він тебе ві́пробує, та пові́сть друго́му.
Не вір дьві́кко па́рубкови, же він те цілю́є,
Бо він ка́же, же те во́зьме, а він те так ду́ри.
Не вір дьві́кко па́рубкови, же він те цілю́є,
Бо він тво́го дьві́вцко́го ро́зуму пробує. М.

*

Покéну я цы́п на то́ці а грабл́і на сьні́х,
Не май, не май дьві́чнійко́ на ме́не наді́ї.
Покéну я цы́п на то́ці, грабл́і на поро́збі,
А сам підú до дьві́чній, бо ми на доро́збі.
Як не підú до дьві́чній, як не відві́даю,
То так хóджу, як сам не сві́й, робо́ти не ма́ю.
Ой як я се оперéжу жи́тним перевéслом,
Такé менé до дьві́чній вт́ром перенéсло.
Ві́йди, ві́йди на ву́лицю́ повогóрим собі́.
Ой як ста́ли вогорі́ти з вéчера до ра́нку,
Ві́стояли під собо́ю по ко́льіна́ я́мку.
Ой як ста́ли вогорі́ти, но́жейками́ плéсти,
Му́сьїу́ я ї́ї пéску ві́ру до до́му завéсти. М.

*

Молода́я дьві́чнійко́ конопéльки те́рла,
Як узрі́ла музичéйки на терлі́ци вмéрла. М.

*

Ой ци́ я си́ не дьві́чнійа, ой Бо́же, мій Бо́же,
Личка́ по́вні, вóчка чо́рні, гульта́ю небо́же!
Ти си́ мисли́ш, козачéйку же я тебé лю́блю,
А я тебé коло́ се́бе слова́ми голу́блю,

Ти си міслиш козачейку, же я те кохаю,
 Я такіми смаркачэма гру́би затикаю.
 Ти си міслиш козачейку, же я те любила,
 (Я чекála до неды́лі)
 А я но так коло тебе, же́би се напіла. М.

*

Вилетыла зазулейка тай казала: кўку!
 Подай, подай дывчанойко на коника рўку!
 Хибань би я молодая рўзуму не мала,
 Що-б я тобі молодому рўку подавала. М.

*

Ой стою́ я на доли́ні по колы́на в глы́ні,
 Цылюва́ю я біле лі́чко два́йцять три го́дыні. М.

*

Ой не сьда́й ко́ло мене́, бо сла́войку зло́миш,
 Сам личейка не цылю́юш, друго́му боро́виш. М.

*

Пішла дывка по горівку до жйда, до жйда,
 Аны дывки, ны горівки, що то за огйда!
 Нема дывки в понедылок, аны у вівторок,
 Іде дывка у сэреду та вже без нацьброк. М.

*

Дала меве мамувейка далеко від себе,
 Не казала приходіти за сым лыт до себе.
 А я того не слухала, за рік прийхала,
 Меве мама не пізнала, сусыд се птала:
 Ой, сусыди-сусыдойки, що за молодіце,
 Навішала коралики, рожова спіднице. М.

*

Горівойко, воковітко, віцю те до кáпки,
 Ой ти мені показала на дорбзы цяпки.
 Ой горівко, воковітко, добре тебе піти,
 Інó гірко заробіти, тебе заплатіти. М.

*

Ходжу, вуджу по над воду, тежейко здихаю,
 Бідá мені сиротойцы, родини не маю.
 Ей, як тежко каміневи без воду плинути,
 То ще тежше сиротойцы без родини буги. М.

*

Горілице, дурійчыце, зрадлівась небόго,
 Зрадила ти вже на свыгы та вже не едного.
 А хто тебе попивав, той смутку забуде,
 Він гадав, розумів, лыпше над вси люде.

Не бойт се аны пана, ны кріле самого,
 Но волає на шинкарку: дай горівки много!
 А як іде до домойку пугає ногами,
 Та все в зємлю воцпирєє носом і руками.
 А як прийшоў до домойку, паў насеред хати,
 Жінка лає, діти плачут: давай тату пани!
 Пробудій се він ранейко, знає, що за біда,
 Просто пішоў позичити до сусьїди хльїба.
 Сусьїд єму повідєє: не тре в коршмі пїти,
 Треба дьїтем дрібнесейким хльїба заробїти.
 Що-б не тая горівойка, не тая мокрўха,
 Ой збавила она мене із плечей кожўха.
 Що-б не тая горівойка, тая воковїта —
 Позбавила она мене три стодольї жїта. М.

*

На городьї капустицє, качєєя коротейки,
 Всїм дївчєгам свїт весєлий, а менї смутнейки.
 По городьї готавїцє не зазелєнїгь ся
 Того року сєрцє моє не розвесєлїгь ся.
 Весєлая дївчинойка з весєлого дому,
 Всєму сьїгу весєлая й менї молодому.
 На камєни воду бєру, на камєни крўчу,
 Як на мене лїудє брєшут, то я ся не смўчу. М.

*

Не самá я, не самá я калїну ломáла,
 Ломáў мїлий чорнобрївий а я привчїяла.
 Ой не ломї козачейку калїню, калїни,
 Ти поїдєш в дорожєйку, калїна зївєнє.
 Червоная калїнойка над водобю стоїш
 Ти молодá дївчинойко, чогó се не бейш?
 Ой щобї я не калїна, я би не стоїла,
 Ой щобї я не дївчїна, я-б ся не бояла.
 Пок но бўду калїною, то бўду стоїти,
 Пок но бўду дївчїною, бўду ся бояти. М.

*

А калїна бїло цвїла, червонє зродїла,
 Бо тугая змїа бўла гай її зморозїла.
 Молодáя дївчинойка, молодїї лїга,
 Ішла замуж молодобю, не зазвала свїга.
 Віддáйте мє мáмо, віддáйте, віддáйте,
 Ой як менї бўде лїхо, то си памєтáйте.

Ньхтó дóлы не продаваў, я не купова́ла,
Чо́г я ти мо́я дóню дóлы не вга́дала. М.

*

Ходи́ў бу́зюк по за ха́ту тай се загалáпаў,
А то дуре́нь не па́рубок, за дывко́ю пла́каў.
Ой не тужі́ луже́ дуже́, зелéна лы́ціно,
Прóшу я тя, не здра́ь менé мо́лода́ дывчы́но. М.

*

Ой не шумі́ луже́ дуже́, ти зелéний вёрше,
Ой шоб ми се приверну́ло за́коха́не пёрше.
Ой не шумі́ луже́ дуже́, зелéний бо́дэче,
Прóшу тебé, не здра́ь менé мо́лодий ко́заче.
Ой зра́дливий ко́зачэйку, зра́дливийі́ во́чи,
Хты́ў се менé зра́дítóйки, я се дога́дала,
Я такóго зра́дліво́го в сьві́ты не ви́дала. М.

*

По пiд гóру висóбкую гóлуби лы́гают,
Я рóзкоши не зазвáла, лы́га се мина́ют.
Я рóзкоши не зазна́ла і зна́ти не бóду,
Чим же я вас мо́і лы́га памéта́ти бóду. М.

*

Терні́в-терні́в-терні́вкою, до дывчы́ни до́лінкою,
У дывчы́ни чо́рні во́чи трóхи сёрце не висóбчи.
Терні́в-терні́в-терні́вкою, до дывчы́ни до́лінкою,
У дывчы́ни чо́рні во́чи, любі́, любі́ — ще се хóче. М.

*

Як я бóля мо́лодiчка, цы́люва́ли менé в лі́чка,
А тепéр я старá (áба, не цы́люют хóтьбим ра́да. М.

*

Кудá я шла, тра́ва росла́, тра́ва улаце́ю,
Лы́ше бу́ло дывчы́ною, ны́ж мо́лодiцею. М.

*

Що я ходи́ў, що я ходи́ў, що я нахо́диў ся,
Не тíлько я тай не любі́ў, що я надури́ў ся. М.

*

Вiдти гора́, вiдти гора́ до кúпи зiшла́ ся
Яка́сь бiда́ набрехáла, що люблю́ Іва́ся.
Як же Іва́ся не любiти, ко́лі подобiйка,
У Іва́ся чо́рні во́чи, як у со́колiйка. М.

*

Да́ла менé мо́я ма́ма за старо́го ды́да,
Казáла ми шену́вати за кавáлок хлы́ба.

Шенувала еден день, шенувати мушу,
Еден ка́мінь під го́лову, а дру́гий за ду́шу. М.

*

Ой дівчино, дівчині́йко, чось така́ смутне́йка,
Ця не маєш та́та, ма́мц, чие не молодéйка?

*

Коло преса дывка бо́са сьліди́в наро́била,
Купи́ў би-м ї́ї череви́чки, щоби не любі́ла.
Купи́ў би-м ї́ї череви́чки, да́вби-м підко́ва́ги,
Щоби да́ла лі́чка сво́го но поцю́люва́ти. М.

*

Ой ка́ліна говори́ла, берéза сьпи́вала,
Там дивчи́на за ко́закбм три ра́зи вми́лівала. М.

*

Ой до гу́ти дороже́йка, до гу́ти, до гу́ти,
Де з тобо́ю дивчи́нбйко на розмóві бу́ти.
Де з тобо́ю дивчи́нбйко наро́змавля́ти ся,
Лі́чка тво́го румяно́го нацю́люва́ти ся. Мокр.

*

Ві́дти го́ра, ві́дти го́ра, ві́дти дві доли́нці,
Розкро́бли мо́є се́рце на дві полови́нці.
Ві́дти го́ра, ві́дти го́ра, ві́дти доли́нбйка,
Ме́жи ти́ми горо́йками моя́ дивчи́нбйка. Мокр.

*

Чи бу́деш ти мо́я ми́ла за мно́ю тужи́ти,
Як я пі́ду з то́го селá цы́сару служи́ти.
Ой, не бу́ду мій милéйкый, не бу́ду, не бу́ду,
Ти за го́ру, я за дру́гу, о то́бі забу́ду.
Ой ви́йіха́ў козаче́йко за нові́ ворóта,
Не чпа́т ся дивчи́нбйки, нї сон, нї робóта.
Ой верні́ ся козаче́йко най ты́ відмалю́ю,
Там в сьвітлбйці, на сьтінбйці, де ні́чку ночу́ю,
Ой там ста́ли маля́рчики по́треть малюва́ти,
Ой там ста́ли на дивчи́ну зми́ну во́ду лья́ги.
Ой там пішли́ маля́рчики з го́ри на доли́ну,
Ой там ста́ли рубáто́йки я́вір, ясені́ну.
Ой на що́ вам маля́рчики я́вір, ясені́на,
Зату́жи́ла за ко́закбм молодá дивчи́на.
Не так она́ за мно́ї тужи́т, як за не́ю ту́жу,
Че́рез ні́ю молодéйку ро́чку не дослу́жу. Мокр

*

Шумі́т ми́ны як у млі́ны в мойі́й голово́йці
Як я бу́ду приви́кати в чужі́й стороно́йці.

Як я буду привкати в чужій стороніці,
Як я буду догоджати чужій матиніці! Мокр.

*

Ой зацвіла калино́йка, ой зацвіли лу́ги,
Хто не має закохання, той не має ту́ги.
Ой летіла зазуле́йка тай стала кукати,
Полетіла в гай зелений вічку ночувати.
Ой ма́ла я миле́йкого як цу́кор солодквий,
Вірадила сусидо́йка — світ би їй коротквий.
Цілюва́ў, обнима́ў, доки того́ буде,
Щоби́ му ся усади́ла хри́павиця в гру́ди.
Цілюва́ў, обнима́ў дывчину на та́нці,
Щоби́ те вісушило як ку́рку на яйці. Мокр.

*

Ой, цыса́ру, цыса́ро́йку, ой цыса́ру-крію,
Пусти́ мене́ до дывчи́ни, хоть но на неділю.
Ой цыса́ру, цыса́ро́йку, цыса́ру, паночку,
Пусти́ мене́ до дывчи́ни хоть на годиночку.
Ой цыса́ру, цыса́ро́чку, ой цыса́ру, па́не,
Колісь забра́ў до́бри хлѡпці, забира́й галганы!
Колісь забра́ў до́бри хлѡпці, же-б ї́х не любіти,
То забері́ ті галганы, же-б сы́ не дивіти,
Ой як я си погада́ю, куди́ я ходіла,
Іно́ ми ся по личе́йку слеза́ покотіла.
Мину́ли не вечери́ці, мину́ли не та́нці,
Іно́ мене́ не мину́ли цыса́рські ввбра́нці. Мокр.

*

Поже́ну я сіві во́ли, най во́лі пасу́т ся,
Я дывчи́ну без купі́ну — аж кудла́ трасу́т ся. Мокр.

*

Ку́кала зазуле́йка, кукала, кукала,
Як пові́з зимний ві́гер, у гай ся схова́ла.
Як пові́з зимний ві́гер, тай ба́рзо зимне́йквий,
Схова́ла ся вже на ві́ки у гай зелене́йквий. Мокр.

*

Ой не дай не ма́мо за́муж, не дай не, не дай не,
До ново́ї коморо́йки схова́й не, схова́й не.
Я у но́вій коморо́йці́ буду́ я снды́ти,
Не дай не мамуне́йко на чужі́й дьги.
Ой бо чужі́й дьточкі́ схоте́г вигодо́чки,
А я собі́ молоде́йка та не дам радочкі.

Едно схоче їсти, їсти, а друге пити,
А третє малейкоє тре приголубїти. М.

*

Курїла се дорожєйка, курїла се курно,
Ой любїў я дївчинойку штїри лыга дурно.
Не курї ся дорїжейко, пильлют те водою,
Не журї се дївчинойко, вбьму те з собою. М.

*

Ой смутная вуличейка, смутная, смутная,
Бо на тїї вуличейцї дївчина єдна.
Ой смутная вуличейка, ще смутнїйша стане,
Як на тїї вуличейцї дївчина не стане. М.

*

Ой копай я керничейку, у нї вода гоїна,
Ой любїў я дївчинойку, пєя вїра пристойна.
Ой копай я керничейку, у нї вода гїрка,
Ой любїў я дївчинойку, комуєс бїде жїнка.
Ой копана керничейка, копана, копана,
Здає ми се дївчинойко же ти мальована.
Мальована козачейку, але не для тебе
Вїдет мої чорні очї: не госпдар з тебе.
Вїдет мої чорні очв, вїдет добрі люде,
Ой що з тебе молодого госпдар не бїде. М.

*

Дала менє мамунейка за високї гори,
Не дала ми нїц на вїно, но єдинї пчблї.
Пчблї се розлетїли, но я се лишїла,
Що-ж бїду молодейка на свїгї робїла! М.

*

Ой женї се козачейко, став се на муравї,
Жеби-є се того доробїў, що мерлїй на лавї.
Оженї се козачейко, жеби-є доробїў се,
Жеби ти се женїў тїлько, що-є не надурїў се. М.

*

Сьяў би я, вораў би я, щоби мої нївка,
Щоби вийшла поганяги мої чернобрївка.
Бїда ми се доцїтала: любїў Рїсин польку,
Вїтоцїали чорну стєжку без мою хвасольку. М.

*

Або дай се голосїти, або дай се чїти,
Або дай же такє зїле, жеби те забїти.

Ой маю я такé зьле конéц перелáзу,
 Як ти се дам напи́тойки, забúдеш від рáзу.
 Ой ти бúдеш мій милéйкий во Відни сто́яти.
 Пиши листі поза гóри, дай до мене зва́ти.
 Він до мене написаў дóбрими слова́ми,
 А я е́му відписа́ла дрі́бніми слеза́ми.
 Ой що бúду милéйкий на свéгбі робі́ла,
 Покéзуў се дрі́бні дьги́ти, як я бúду жи́ла. М.

*

Цвité терéв, цвité терéв, бо корі́не маé,
 Хто мило́сти не зазна́в, той желю́ не маé.
 Тугу маé на серде́йку, аж не мо́же знéсти,
 Що не маé чо́рних очі́й до ко́го підне́сти. М.

*

Ой на ставу́, на ставо́йку куна́ють ся гу́ся,
 Таки́ мене́ хлóпец любі́т, хоть я не вберу́ се. М.

*

Кóсо мо́я жовте́йкая, там то те чесáла,
 Не одну́ я субо́тійку ві́чку не доспа́ла.
 Кóсо мо́я жовте́йкая, кóсо мо́я дрі́бна,
 Тепéр же те покéдаю, бо-с ми не потрíбна.
 Тепéр же те покéдаю, пúщу те з водо́ю,
 Ужé мены́ тай на ві́ки розлу́ка з то́бю. М.

*

По висóкі дереві́нні голуби́ лята́ють,
 Я розко́шів не зазна́ла, лята́ се мина́ють.
 Я розко́шів не зазна́ла і зва́ти не бúду,
 По чiм же вас лята́ мо́ї споминáти бúду. М.

*

Сивий голубо́чку, сiдиш на дубо́чку,
 Клі́че ма́ти сво́го сíна тай йди́ до домо́чку.
 Що ти сíну рóбиш, же по вóчи хóдиш,
 Молодíй дiвчато́йка з рóзуму виво́диш.
 Я бúду ходíти, бúду виво́дiти,
 Було́ мене́ мамунéйко молодíм жени́ти! М.

*

Деж ти дúбе та́кий рiс, що ти не розви́ў се?
 Де ти сíну ночува́ў, же ти не жени́ў се?
 Ночува́ў я мамунéйко в зелéній лы́щiннi,
 Зага́дуваў зага́до́чки молодí дiвчи́ннi

У зелений дщяночцы, у зеленім гаю.
Не жéню се мой мамо, о жінку не дбаю. М.

*

Ой там з горі до долини горбх покотіў се,
З України до дщяїни козак поклоніў се.
Даў він їїї поклонéц з коня вороного,
Онá емў хустиночку зо сріблá самого. Мокр.

*

Усеі мўжі жівкі мают, я еден не маю,
Бога прошу, рўки зношу, тяжéнько здихаю. Мокр.

*

Жеби я так маму мала, як лóдський дщїти,
То-б я мала на голові розмаїтї цвїти. Мокр.

*

Не стелї ся зелений барвінку як лист по водї.
Не журїт ся ворожéйка як у моїї пригóды.
Бо мой пригóда яко лщїтна росá,
Вїтрóйко повїе, сóбийко првгрїé,
То вона спаде вся. Мокр.

*

Ти мїй милéйквїй, гóлубку сивéйквїй,
Не по правдї живéш,
Мивáш мой хáту, мойї воротóйка,
До ёнчої йдéш!
До ёнчої йдўчи рўжни пїсьнї пївэш,
Менї молодéйкї, гóлубцы сивéйкї
Сéрцю жáлю додаéш.
А ти мшя мїла, голубóчко сїва,
Обсадїсь сáдом, ой сáдом, сáдом, сáдом виногрáдом,
Щоб те гóлос не зайшóў.
Сáду-м не садїла, ані-м пїдливáла
Сам се сад народїў,
А я козачéйка зі врóди не знáла,
Сам се козак нагодїў! М.

*

Посьїю я бїлу рóжу в крáснїм городї
Вїшлету я пáру вїнкїв, пўщу по водї.
А з тамтóї сторонóйки водїця їде,
А з дрўгої сторонóйки жомнэри їдўт,
Еден кáже до дрўгого: вїночок пливé —
Дрўгий кáже до трéтього: дщяїна тунé.

Третьй каже четвертому: треба ратовати!
 А той скочвў, сўкнї вмо́чвў, сам се утопїў.
 Бігай, бігай ріжкий ко́ню, бігай до до́му,
 Не вповідай ріжкий ко́ню, що-м се утопїў,
 Но вповідай ріжкий ко́ню, що-м се уженїў.
 Ой булі то старостове у водї ливове,
 Ой булі то старосцїни на водї стїни.
 Ой булі то дрўжки свашки на водї пташки,
 Була то панна молодá тїхая водá. М.

*

Червона калина ягідки зродїла,
 Молодá дївчина жомнера любила — Гейом гей! жомнера любила
 Цїлу ніч не спала, дрібний лист писала,
 До того жомнера, що вго́ кохала — Гейом гей! що вго́ кохала.
 Жомнер лист дїставши тай перечитавши
 Тяжїйко здихнўвши, ревно заплакавши Гейом гей! ревно і пр.
 Плаче жомнер, плаче, в руках кашкет носї,
 Пана капїтана на урльо́п се про́си Гейом — гей! на урльо́п і пр.
 Пáne капїтане! пустї не до до́му,
 Бо мо́я дївчина так тўжит за мною. Гейом-гей! так тўжит і пр.
 Не так вона́ тўжит, як ти за неў тўжиш,
 Таки́ те не пўщу, бо́я не вєслўжиш. Гейом-гей! поки не і пр.
 Пустї мевé пáne, бо мо́я причїна,
 Бо мо́я дївчина породїла сїна. Гейом-гей! породїла і пр.
 Ой, пўщу те пўщу хлб́пце молодого́,
 Ще ти дам до того́ конé ворового́. Гейом-гей! конé і пр.
 Їїде жомнер, їїде, родїну здїба́в,
 Ой їїдь же жомнеру мїла хлб́пце ма́в. Гейом-гей! мїла і пр.
 Ворота́ вхплáв, родїну витáв,
 До свїтлб́йки вхóди, милéйку витáв. Гейом-гей! милéйку і пр.
 Пришбў до свїтлб́йки, милéйка хорўе,
 Свї́ се край лужéчка, в личéйко цїлїов. Гейом гей! личéйко і пр.
 Бодáй те, жомнэру, лихáя годїна
 Про тебе́, жомнэру, хорўе дївчина. Гейом-гей! хорўе і пр.
 Бодáй те жомнэру лихáя годїна,
 Відрїк се не бгец, вся мо́я родїна. Гейом-гей вся і пр.
 Постїлька бїлéйка, дитїна малéйка,
 Пожéль се не Бóже, що я молодéйка! Гейом-гей! що я і пр. М.

*

(Мачишн. Як се кїнчат жививá, сьпївають:)

Перепелойко сы́ра,
 Де ти б́деш свїды́ла?

Ны́ жїта, ны́ пшени́цы,
 Ны́ жáдної яри́цы.

Колоскѣ позживіали,
В снопійке повезіали.

Я в горобді ожини,
В господарѣ зажені,
Життвий, пшеничний,
На всьой свѣт величний.
Господар молодійкый,
Під ним кінь воронійкый,
Вийіхаў на нивійку
В счасліву годинійку
Копійки рахувати,

Місяцю я рожеійку
Свѣті нам дорожеійку,
Кобіємо не зблуділи,
Вівічка не згубіли,
Бо наш вівічок красній,
Як місячійко ясній.

На пѣцу дьіжѣ вѣсне,
На двір се полон тїсне.
Тїсни се полонійку,
Я з пѣле до домійку,
Із гіре, із підгіре,

Господівейко наша,
Ця готівая каша,
Ця готіві пирогі,
Бо вже в полі облогі.
Господівейко пішна
За воротійка вийшла,

Постів се господар в піру,
Заріж коріву сїру,
Баранів рогатого,

Нема господарѣ вдѣма,
Бо поїіхаў ді Львѣва,
Ключиків купувати,

Є на нивці копійків,
Як на небі зорійків,

*
Женчиків честувати.
Копійки не зрахувіаў,
Женчиків не (об)честувіаў.
Віскочіў конѣм в гіру
Показіаў своіу славу.
Слава, господар, слава,
Вся челядїйка пїана!
І тая ся напїла,
Що з нами не робїла.

*
Наш господар богатій.
Наш вівічок пелехатїй,
Ще вїсшій я від кіля,
Ще краснійшій від зїля.
Ще вїсшій від плѣта,
Ще краснійшій від алѣта!

*
З підгіре до стодѣли
Зі стодѣли до комѣри,
З комѣри на нивійки,
В счасліву годинійку.

*
Ключіами задзвонїла,
Женчкы звеселїла.
Продіаї господар пшеницю,
Купї газдївнї спїднїцю,
А яку? зеленійку
На газдївню молодійку.

*
Когутів чубатого,
Із кїретами квѣчку,
А нам горівки бѣчку.

*
Кумѣри відмкати,
Грѣшки рахувати.

*

Повідала нам нівка,
Що є дѣма горівка,
В куморі на поліци,
В кришталевій склевіца,
У хаті під лавкою

Зарѣсла мурівкою
Не міла нам горівка,
Потоміла нас нівка,
Не так нівка, як гони,
Бо широкі загони.

*

(Вінчують коли прине́суг вінок (дівчина, що вінок на голові несе, співав:)

Принеслимо Вам полон,
Зо всіх стерон,
З гіре, з підгіре,
Господарови на підвіре,
З підвіре на стодблі,
З стодоли на комбри,

З комори на нивойку,
В щесліву годинойку.
Дай вам Бѣже дочекати,
Сьятн, ворати —
А нам, дай Бѣже, дочекати
Прийти, позберати.

* * * * *

Ішбѣ Христѣс дорогою, здібаў дывку із водбю,
Дай ми дывко воді піги, злогі вўста закропіти.
А та вода є нечїста, напáдало з клѣну ліста.
Сáма-є дывко є нечїста, бо вся вода є пречїста.
Сьїм єє синів породїла, у тїй стўдни потоцїла.
Дывка стáла тай єє злякла, пѣред Бѣгом за́раз кля́кла,
Ой цит дывко не лая́й єє, їди до цѣркви сповїдай єє,
Дывка на кáмїнь ступáє, її єє землѣ розступáє.
Сьвѣтїй Пáвле, сьвѣтїй Пѣгре, возьмі ключі пекѣльнїї,
Звзвѣль дўши невїльнїї, ой но той не випуска́й
Що в недѣлю ráно ї́ла, а в пѣтницю пїсьнї пїла,
В субѣтгу єє невмивáла, вїтцѣ, мáтку проклинáла.
Ой не тїлько проклинáла, а що-єє собї помишля́ла.
Гїше твоѣ помишля́нство, як матерїне прокля́нство. М.

*

Де пої́деш Васи́лю, Васи́лейко?
Оби́цяла-м ти, оби́цяла-м ти оби́цяночку да́ти,
Прану хўсточку, прáну хўсточку бі́ле лі́чко 'бтерáти.
Оби́цяла ми, оби́цяла ми оби́цяночку тáя,
Що єє зо мно́ю, що єє зо мно́ю в Поді́ле ви́бирáла.
Пришоў Васи́ль, пришоў Васи́ль на той Дуна́й гли́бокий,
Ой сьї́ єє Васи́ль, ой сьї́ єє Васи́ль на той чо́вѣн ширѣ́кий.
Ой як стáла, стáла велї́кая хвї́ля,
Ой вї́квенула, ой вї́квенула вже з чо́внá Васи́ля.
А Васи́лі́ха молодѣ́йка тай по над Дуна́й хѣ́ди,
За Васи́лейком, за молодѣ́йким бі́лѣйки рў́чки лѣ́ми.

Ой виплинь же виплинь мій Василейко з водою,
Будеш ти мати, будеш ти мати щєстя-дѳлю зо мною! М.

*

Дуб на дуба похилиў се, сен з мамою посвариў се:
Іди собі мамо з хати, бо я буду гѳсты мати,
Будут кумі любейкниї і сусѳди близейкниї.
Вийшла мама за ворѳта, заплакала як сирѳта.
Сыла собі над рѳкою, пливѳт слѳзи із водою
А ті слѳзи не поплили, но се в злѳтвий клѳбок збили.
Ой йде дѳне дорогою: ходѳт мамо я зо мною!
Не пидѳ я до тебе, бо лихая дѳля в тебе.
Будеш дѳню заробляти, лихий дѳли догоджатѳ.
За годѳну, за другую ой бѳжит сен за мамою.
Ходи мамо та до мене, бо скараў не Бог за тебе.
Вдарѳв пѳрун на хатѳну, забѳв жѳнку і дѳтѳну,
Забѳв жѳнку і дѳтѳну і худѳби половѳну. М.

*

Любило се двѳе людѳй сердѳшно,
Казавѳ отѳц, казала матѳ: розѳйти се конѳчне.
День се видѳли, день се видѳли, а два се не видѳли.
Ой як се вздрѳли, ой як се вздрѳли, зарав се побольѳли.
Дѳвчѳна лежит, дѳвчѳна лежит в матѳичинѳ свѳтлѳйцѳ,
А козак лежит, а козак лежит в зелѳны дубровѳйцѳ,
Над дѳвчѳною, над єдиною отѳц, матѳинка плаче,
Над козачейком, неборачейком чорнейкѳ вѳрон краче.
Як ми вѳйдемо, як ми вѳйдемо, то за него не даѳте,
Як ми пѳмремѳ, як ми пѳмремѳ, у кѳпі нас поховайте.
Поховаѳте нас, поховаѳте нас у цѳркѳвѳ пѳд свѳтѳною,
Хто буде шѳбѳ, буде спомнѳвѳ: то козак з дѳвчѳною.
Над дѳвчѳною, над єдиною отѳц матѳинка плаче,
Над козачейком, неборачейком вся пташина щебѳче.
Над дѳвчѳною, над єдиною восковѳни свѳчѳйке
Над козачейком, неборачейком бѳлиїи березѳйке.
За дѳвчѳною, за єдиною, ксьондѳй, декѳ сѳпѳваѳют,
Над козачейком неборачейком райскѳ пѳташки сѳпѳваѳют. М.

*

Та дрѳга, та дрѳга, чем ти дѳвѳню та не ожениў ся — та дрѳга, та
[дрѳга, тай не ожениў ся?
Старѳйї не хѳчу, молодѳ не пѳде та др., та др., молодѳ не пѳде.
А хѳць вона пѳде, не буде любѳти та др., та др., не буде любѳти.

Хоць бу́де любі́ти та йі́сти не зварит та др., та др., та йі́сти не
[зварит.

А хоць вона́ зварит, в мі́ску не нальлє́е та др., та др., в мі́ску
[не нальлє́е.

А хоць же не нальлє́е, та не бу́де йі́сти та др., та др., і пр.

А хоць бу́де йі́сти, лі́жка не простє́ле та др., та др. і пр.

А хоць не простє́ле — то сама́ не ле́же та др., та др. і пр.

Хоць же вона́ ле́же — то се не оберне та др., та др. і пр.

А хоць се оберне, то не поцьлі́юв та др., та др. і пр.

А хоць поцьлі́юв, та на зє́млю плюе та др., та др. і пр.

А в тебе́ дьді́ще пясчы́ще-гірчы́ще та др., та др. і пр.

А в тебе́ дьді́ще вочы́ще-совлє́ще та др., та др. і пр.

А в тебе́ дьді́ще вусы́ще-котє́ще та др., та др. і пр.

А в тебе́ дьді́ще личы́ще-стары́ще та др., та др. і пр.

Тай пішо́ў дьді́ще тай на ярма́рыще та дрі́га, та дрі́га і пр.

Ой що він куу́е, то все нагайы́ще та дрі́га, та дрі́га і пр.

Ой пришо́ў до до́му, зачє́ў жінку бі́ги та дрі́га і пр.

Жінка молодє́вка ста́ла се просы́ти та дрі́га і пр.

У тебе́ дьді́ню гў́бки солоде́нькі та дрі́га і пр.

А в тебе́ дьді́ню лі́чейко гладє́йке та дрі́га і пр.

У тебе́ дьді́ню вў́сочка в лено́чку та дрі́га і пр.

А в тебе́ дьді́ню во́чка соколóві та дрі́га і пр. М.

*

(М. як розчиняют ті́сто на коровай:)

Ой зна́ю, я зва́ю,	І сьім кіп я́ец
Що є в ті́м коро́ваю,	І бі́лвы сьре́ц.
З семо́х млыннв́ му́кыць,	І жоўтє́йков ма́сло.
З семо́х кернн́ць водн́ць,	

*

(Ма́чышнн. На розплє́гнах (перед шлю́бом) співають:)

Пры́іхалн зі Льво́ва паннч́,
 Ва́ели мо́ю ко́соўку на мачы́, (меч́)
 Ста́ли мо́ю ко́соўку рубáти,
 Бо се́ будут все́ лю́де сьмн́ягн.
 Пры́іхалн зі Льво́ва я Львн́вцн,
 Посн́пали по столóўку червн́вцн.
 Повн́й, повн́й вн́тробн́ку че́рез сн́нн сьвн́тлоўкн,
 Че́рез сн́нн сьвн́тлоўкн, розвн́й жо́вту ко́соўку.
 Розвн́й до волóска, най пн́де пого́лбска,
 А по все́м сє́лойковн най зва́ют лю́дойкове.
 Кра́сная княгннє́йка, все́ двóрн обходн́ла,

Слезойки не вронїла, аж на бáтейків пришлá.
 Там стáла, задумáла, де сýла, заплакала.
 Ой двóре-же ти мій двóре, там то-м ти затвжїла,
 Ой не так двóройкови, як свому бáтейкови,
 Хлїб ем му перейїла, честь ем му перепїла,
 Честь ем му перепїла, одéжу походїла.

(на 3 день:) Там за ворóги я рїй ся рóйїт,
 Там за порóгом я́рмарок стоїїт,
 Ма́ги дóчку продаé, королéвко кушóе,
 За кóсу рóсу (русу) сто злóтих даé.
 За лїчко румя́не даé таларá
 За зелéні вїнци даé червїнци.

Крáсная кнегивéйка на гóру вабїгáла,
 На гóру вабїгáла, вїнóйки вигледáла.
 Як свою вїну вадрїла, до бáтейка прибїгла:
 Татúсю, татунéйко вже моá вїна йдé,
 Хóче не звоювáти, менé з собо́ю взáти,
 Татуньо, татунéйко сховáй не до сьвітлóйки,
 Сховáй не до сьвітлóйки мéжи крáснї дьвóйки,
 Ой там тебé пїзна́ють, бо всьї дьвóйки в кóсах,
 Но твоá розплетéаа, барвїнком обложéна.
 Барвїнком обложéна, корúною наложéна.
 Крáсная кнегинéйка жбóутий ленóк чесáла,
 Жбóутий ленóк чесáла з собо́ю забрáла.
 Пришла еїї ма́тїнка: кнегїню, кнегинéйко,
 Ой лишї-ж менї тóго, тóго лéну жбóутого.
 Ой лїшу я вам лїшу слїдóйки по дворóйку,
 Слїдóйки по дворóйку, слезóйки по столóйку,
 Стежéчку до кернїцї, що-м ходїла водїцї.

Пла́кали стóли, лáви, як кнегинéйку бра́ли,
 Хто вас мїти бóде, вже кнегїньї не бóде.

(молодїй берé собї свáшку, а молода дружку; свашка завиваé
 голову в хустку і пришилаé двї пари файворкїв). (до свашки:)

Вáша свáшка музїчна,	То песéчая скїрка.
На нї ю́пка позїчна,	Вáша свáшка малéйка,
На вáшї свáшцї свїта	Як жéба зеленéйка,
А в три полóйцї шїта,	Пїд порóгом сидїла,
А четвэ́ртая пїлка,	Як жéба скреготы́ла.

Вона співає друзці — стоїт насеред хати з старосьціною.
(в три старосьціни).

дружка відтинáє:

На поцбóвій доли́нї, там пáсла свáшка свíньї,
Мiшком се застелiла, патикóм се зашпилiла.

старосьци́на вiдповiдає:

Зáсе дiвóйки, зáсе, та кнегiнóйка нáша,
Кнегiнiнька молодáя, косóйка золотáя,
Найiла се свáшка грéчки, йiйi живiт як нéчки,
Найiла се свáшка прóса, йiйi живiт виж нóса.
Свáшка баравá укрáла, мéжи нóги сховáла,
Барáн маў кру́гi рóги, поломаў свáщци нóги.
Свáшка в гру́бi палiла, таї си брiва всмалiла.

Ви дiвiчки йiмóсцi, посóньте ся по дóшци

Най си сéдут йiмóсцi.

Ви дiвóйки галóйки, не дайте нам ганóйки,

Ми лóуде з дорожéйки, що нас бóлет ножéйки.

(як си молодий скуплéе молодóу). Сидiт хлóпец на столi за-
чёрненвi на лицi, дадóт му патiк в рúки, до патвкá кéшку сирóу
силéт; хлóпец бе по зóбах молодóго. (дiвчáта спiвáють:)

Пáне козáче, пáне. не дай кнегiнiньки тáно,

Кнегiнiнька молодáя, косóйка золотáя.

Молодiй грóшей не мáе, таї о молодóу не дбáе.

Всадiў рúку в кишéню, вiтегнуў вушиї жмéню,

Вiн мiслиў, же то грóши, а то вóши хорóшi.

Молодiй сiдáе за стiл — даóт вобiд — по вобiдi знов ста-
росьци́ни спiвáють:

Сидáй, сидáй кохáне мóйе, ниц не помóже плáкане твоє,

Штiри ко́ньї стéг в вóзи, тобi плач ниц не помóже.

Та сидáй же з нáми, та сидáй же з нáми,

Не питáй, що я плáчу, запрегáй сiву клéчу,

Бо я на тóе рослá, жеби я за муж пiшлá.

(старостам i старосьци́нам дiвчáта:)

Ой летьiла звiзда йсна таї виáла на мóсгi,

Ой дай Бóже здоровлéйко нáшому старóсгi!

Ой летьiла звiзда йсна таї виáла на сiньї,

Ой дай Бóже здоровлéйко нáшiй старосьци́нi.

(господарам весiльним:)

У нáшого гóсподара Бог перебувáе,

Даóт йiстє, даóт пiти i музiка грав.

Ви музїки рїжте, а ви дївкѣ їжте,
Бо ви собі заробїли, щоби ви се поживїли.

*

(як з за столá мають вїлазити:)

Дáйте нам тóго мѣду зпід студѣного лѣду,
Дáйте нам тóго пїва, що ся гусóйка мїла.
Тре дружбї шустáк дати, що-б вївїў дївки з хáги,
Ми би емў два дáли, що-б но ми погуляли.

(як видають молодóго дївки родїна:)

Ой кўри, кўри не пїйте рáно,
Аж запїєте в нóчи о пївночи.
Тогдї наш королѣйко зі Львóва прївїхаў,
Пустїў кóвнка до пастївника —
А сам си пїшóў по під вїшнів сад,
Вїрваў собі ягодóйку на снїданѣйко,
Вїбраў собі старостóйки на порадóйку.
Ой, кўри, кўри не пїйте рáно,
Аж запїєте в нóчи о пївночи.
Дóпир наш королѣйко до Львóва прївїхаў,
Пустїў кóвнка до пастївника,
А сам си пїшóў по під вїшнів сад.
Вїрваў собі ягодóйку на снїданѣйко
Вїбраў собі старосьцїви на порадóйку.

(потом: дружбóйка на прошенѣйко — свáшечку на посадóйку
— милѣйку на мешканѣйко).

Вїдки сонїйко сходи, там королѣйко ходїў,
В руках шепóчку носїў, свóго бáгейка просїў:
Татўсю, татунѣйко сїла боярів брáги?
Сїла сїлойка змóже, Гбсподь Бог допомóже!

(як молодого витають:)

Від столá до порóга
Доптáная дорóга,

Родїнойка доптáла,
Королѣйка вптáла.

(за порогом:)

Приступїт ся запорóжцы до
[стола,
Я на столї горїлóйка готóва,
Приступїт ся запорóжцы до
[хáги,

До нáшої кнєгинóйки вїтáти.
Скїньте ся по талáру,
На хáгойку камяну,
На двѣрцы золотїї,
На вїкóнце скленїї.

*

(як не має батька або матери:)

Ой вїтáйте її лóде, бо бáгейка не буде,
Бáгейко в подїленку не знáє в весьїлѣйку,

Перед божейком стоїт, вірне се Богу молит.
 Божейку татунейку спусти не на землейку.
 Най же я се подивлю на своє дитетойко.
 Ця в хоробшій убранию на посад посаджене.
 Рік до него Божейко: праведная душейко!
 От там тебе не треба я з високого неба,
 Ой беруть иїї люде, жель ти батейко буде.

*

Приступіт се запоробжці до хати,
 До нашої кнегинейки витати,
 Нї червоними, нї золотїми,
 Счестейком, здоровлейком,
 Счестейком, здоровлейком, доброю долею,
 Доброю долею, правою ручейкою.

(до сусїдів:)

Тупі дарочки, тупі,
 Бо сусїдїйки скупи,

Хотєт се добре мати,
 Не хотєт дарувати.

*

(колі від шлюбу ідуть:)

Ми зо шлюбїю ідемо
 Молодїю ведемо,
 Радуй се матїною,

Взєло шлюб дитетойко,
 І твоє і чужоє,
 При кїпчї обє.

*

Благослові нас Бже на першій посад сїсти,
 Благослові матїнка на першій посад сїсти.
 Мовит матїнка, мовит: най те Бог благословіт,
 І пречїстая матї в тїм дїмі засьпївати.

(потїм згадуют за батька, брата, сестру).

Ой розсїяний дрібний василєц по двору,
 Ой розстєлили льєвий обрусєц по столу.
 Ой звїдаючи, ізнїтаючи батїнка —
 Ой від когб ж то мїй батєнку посад став?
 Ой від Божейка, від старїх людєй кнегїнька.

*

Фалїла се туполе, стоячи сєред полє,
 Я лїсту широкого, корїне глїбкого.
 Фалїла се кнегївейка в батїнка за столїком,
 Ой як ся мїй рїд зїде, то се на двір не влїзе.

(дальше: в матї, брата, сестри).

Там за ворота бїстра рїчїнка з кєпскими кладочкїми,
 Хбди кнегїне молодїйка з своїми дружечкїми,

Ой йде за нею матінка вїї з півними повнойками,
 Мою кнегїне, моє дитєтко, то жес ми тепер мїла,
 Свєю косою я золотою дївойки прикрасїла,
 Своїм личейком румянесейквм свїтлїйку украсїла.
 Тыш ся матїнко мною, як ясною зорбю,
 Славу-м ти учинїла, вїночка доносила,
 Вїночка доносила на столы положила.

Дружба берє палвцю і бе до трама і каже: вїват, весолїй!
 прбшу я на самий перєд Гбспода Бґга храму заложїня, пресветбїї
 Дыви пюса положїня, ангелїв, архангелїв, отцїв духовнїх, тїтарїв
 церкбвннх, панїв державннх, корольїв земнїх. Там наша кнегвнєйка
 перєд Гбсподом Бґгом мїдїм і перєд матїнкою мїлою, що-б ю
 врачїла і благословїла на краснїм мїсци за тїсовий стїї посадїла,
 за льєнїй обрўз, за велїку честь, за півнї пбвннкі, за пшенїчний
 хлїб, за велїку честь...

(по храмі:)

Покїрне дитєтко, кнегвнєйко,
 Свбму се рбдови кланяєш, визейко до ножок падаєш,
 Слезамї личейко вшвїаєш, косою землєйку бнїмїаєш,
 Трєтїй раз кнегвнєйко трєтїй раз,
 Покловї се родїннї хоць ще раз.

*

Стїли хмїройка стїли, дрїбнї дбщннкі слїли
 Дрїбнї дбщннкі спїли, бїстрї рїчєйкн стїли,
 Кнегїнє потапїла, бєрега се хапїла,
 На Вам мамўню рўку та за вїшу навўку,
 На Вам мамўню вобї, вже не бўду при тобї. М.

*

Ой дум, думвїа,
 Сїножеть кумвїа,

Трєба кўму просїти,
 Щббн дїла скосїти. М.

*

Ой поїхаў мїй милейкїй до Бєлза, до Бєлза,
 Купїў менї черевїчки, бо я в нбчи змєрзла.
 Купїў менї черевїчки, купїў ми панчбшки,
 А вїн менє дўже лўбн, я єгб но трбшки! М.

*

Жєла я пшенїчєйку озїму, озїму,
 Не дай мевє мамунєйко вїд сєбе на зїму.
 Мїаете не мамунєйко на зимбйку дїти,
 Волїтє мя мамунєйко перезимбїати.

А я весну перетисну, зиму перебуду,
Дай Бже до восени господи́ні́ буду. М.

*

Ой павічу, паничійку, боліт мене віжка,
Що-м стояла цілу нічку коло тво́го ліжка.
Ой павічу, паничійку боліт мене вобі,
Возмі мене паничійку під періни собі.
Я едною накрию ся, на другу́ю ляжу,
Присунь ми се паничійку, я тобі щось скажу. М.

*

Ой підү я на зарббок, зароблю се шустку,
Кушлю́ мо́му милейко́му шалы́но́ву хустку.
Машина ся полома́ла тай по мої́ шустці,
Не ходіла тай не буду в шалы́но́ві хустці. М.

*

Ой із горі на доли́ну поволі́йку зійду,
Я до сво́ї милейко́ї на вечеру́ прийду. М.

*

Я із горі на доли́ну дибую́, дибую́,
А я тебе дівчино́йко лю́дем подарую́. М.

*

Ой я в броду беру́ во́ду, розса́ду, розса́ду,
А я в коршмі напе́р е́ды, на заго́вні зса́ду. М.

*

Війди, війди мій милейкий з зелено́го гаю,
Піді-ж нівы на заго́вні, бо я се стидаю́.
Війшоу́ мійній чорнобрівий, взеу́ се за-під-бо́ки,
Не стидай се мо́я мійца, твій за́гін широкій! М.

*

Біла мене мамунейка, вче́ра по вечері́,
Що́би я се не дивіла в о́чи паничів. М.

*

Підү я в гай по каліну,
Там я свою́ мілу ке́ну,
Нехай вівци ні затру́блет,
Коли́ ёнчі війі́ лі́блет. М.

*

Ой на горі жі́го, жі́го, на до́лві соло́ма,
Там то ми се розгу́ле́ла мо́я лю́ба жо́на.
То ми се розгу́ле́ла, до́ма не ночу́е,
А хто мене́ молодому́ вечеру́ зготу́е. М.

*

Холомія не помія, тай холомийбчка,
Яка була ма́ма шельма, така вїї дочка. М.

*

Вїйду я на горойку тай ста́ну, тай ста́ну,
Єдна несе пироже́йки, а дру́га смета́ну.
Котра́ несе пироже́йки, тотá мо́я бу́де,
А котра́я сметано́йку, тогу́ во́зьмут лю́де. М.

*

А я в свої́ мамунейки сама́ єдинїця,
Я по во́ду не ходїла, є в саду́ кернїця.
А я в свої́ мамунейки нїчо́ не робїла,
Від ко́бри до ко́бри клѳчикки носїла. М.

*

Є в горѳды́ горѳшок, тїче малюва́не,
Вїйди, вїйди на ву́лцю моє́ закоха́не. М.

*

Іза горї́ вєсѳкойї, з за лы́са тїино́го,
Бїла мене́ мамунейка, за лю́бка мїлого,
Таки́ мене́ ма́мо бий, таки́ мене́ за́бвий,
Таки́ мене́ за муж дай, бо то хло́пец ла́дний. М.

*

Когѳ я си́ полюбїла вула́на, вула́на,
Нїхтѳ мене́ не зборѳнит нї та́го, нї ма́ма!
Вула́на-м си́ полюбїла, за вула́на пїду,
Вула́н ма́з-сивї во́чка, з вула́ном пої́ду. М.

*

Щѳ си́ ма́ма полюбїла, най си́ ма́ма лю́би,
А щѳ я си́ полюбїла, нїхтѳ не погу́ди. М.

*

Сѳрце моє́ ласка́воє, сѳрце моє́ лю́бе,
А хто тебе́ приголу́би, як мене́ не бу́де. М.

*

На заго́ннї пасу́ ко́лы, ра́чу не заве́рну,
Пасе́ мїлий очейка́ми, вуда́ се́ пове́рну. М.

*

По під гїрцы́ пасу́ вїзцы́ бїлѳйки, бїлѳйки,
Котрї́ бу́дут найла́днїйшї, то мої́ мїлѳйки. М.

*

Є в горѳды́ капу́стице, качѳн коротѳйкий,
Вєсім двѳйкам сѳвіт вєсѳлий, но мене́ смутнѳйкий.

Є в горбді капустиця, лістейко шароке,
 Ой, як ми се полюбїли, то вже штіри роки.
 Ой, як ми се полюбїли, сухі дуби цвіли,
 Ой, як ми се розходїли, зелєні повєли.
 Ой, як ми се полюбїли то гай розвиваў се,
 А як ми се розходїли, всьой мир дивуваў се. М.

*

Є в горбді вотавїця, не зазелєніт се,
 Тбго року моє сєрце не розвеселїт се.
 Повїй вітре буйнесєнький, звїдка те жпдаю,
 Та розбїй ми тую тугу, що на сєрци маю.
 Повїй вітре буйвесєйкий, звїдка я те прбшу,
 Та розбїй ми тую тугу, що на сєрци нбшу,
 Ой туга ми на сердєйку, ой туга ми туга,
 Ой вже мбго милєйкого полюбїла дрўга.
 Вона єго полюбїла, тай си го повїси,
 Котрбї козак не засмутиў, той менє потїши. М.

*

А зі Львбва до Явбва бїтая дорбга,
 Тудї моя повїхала лїбная розмбва.
 Ай не пустї Ббже дощу на бїгу дорбгу,
 Ой, привєрнї мбцний Ббже лїбую розмбву.
 Ой, поїхаў мїй милєйкий зі Львбва з панамї,
 А я єго виглєдаю з комбри шпарамї. М.

*

Ой зацвіла черемшїна я дрїбнєйкпн цвїгом,
 Же-б я знала, де мїй мїлий, пішла би я сьвїгом.
 На горї на висбкїй там чєрчиків мнбго,
 Там се прават слўжба ббжа за мбго милбго.
 Там на горї на висбкїй там чєрчиків кўпка,
 Там се правит слўжба ббжа за мойбго лїбкка. М.

*

На ширбкїм воболбню пасу сїву клячу,
 Там то дўже їїсти хбчу, аж мало не плачу.
 Ой Ббжейко, матунєйко, там то зголоднїла,
 Як я прїїду до домбнку там то бўду їїла! М.

*

Ой кбнвку воронєйкий чос так задумаў се,
 Нема мбїї дївчїнбйкп, що я в нїї кохаў се.
 Кбнвку воронєйкий наїджд се воброку,
 Повїдемо до дївчїни у зємлю глєбку.

Кóнюку воронéйкий тяжéйко ти б́уде,
Повідемо до дівчіни попáсу не б́уде. М.

*

Біга́й ко́ню, біга́й ко́ню, бо вже вечері́в,
Ой там сиді́т моя мі́ла, де з лі́са зорі́в.
Віджу́ любку, віджу́ мі́лу, дивит се в вікóнце,
Хоць як хму́рно, хоць як те́мно, сві́тит се як со́нце.
Ой прійду́ я до це́рковці, ста́ну си в куто́чку,
Подвлю́ се раз на вóбраз, сьім раз на дівóчку.
Ой прійду́ я до це́рковці, ста́ну си в заты́нку,
Подвлю́ се раз на вóбраз, три ра́зи на дывку. М.

*

Сопоши́н-Ма́чишин — то е́дно́го па́на,
Чека́й, чека́й до вóсени дывчи́но коха́на.
Сопоши́н-Ма́чишин це́рква на мура́ві,
Не йди́ дывко́ за пі́яка, пропа́дут корáльї. М.

*

У лі́сї при ворі́сї коса́р ко́су кле́пче,
Не ві́р дывко́ па́рубкови, що він то́бі ше́пче. М.

*

Породі́ла шевце́ вівце́, а ляха́ коби́ла,
А мазу́ра свиня́ бу́ра, соба́чого сина́. М.

*

Богáцкая дывчи́но́йка не хо́че робі́ти,
Наві́шела корале́йки, щóби ї́ї любі́ти.
Наві́шела корале́йки на біле́йку ши́ю,
Носі́, носі́ дывчи́но́йко, ще ти мента́ль всі́лю. М.

*

По під го́ру висо́кою дывка́ вóду не́сла,
Ци на ню́ ся дивито́йки, ци на коромéсла?
По під го́ру висо́кою не́сла дывча́ вóду,
Ци на ню́ се дивито́йки, ци на ї́ї уро́ду? М.

*

А косі́ти, молсти́ти то тре́ба умéрти,
Як загра́е музиче́йка, я йду́ в пере́верти. М.

*

Ой загра́й ми музиче́йко на д́уду, на д́уду,
Неха́й трóшка підрóстú, тогди́ твоя́ б́уду. М.

*

І звідки́ ви музиче́йко ци не з Яворóва?
Загра́йте ми музиче́йко, бо я гультайо́ва. М.

*

Заграй же ми музичейко з легойка, з легойка,
Чогось мою милейкую болит головойка.

Заграй же ми музичейко з тихейка, поволи,
Бо мій милу чорнобривий за лысом на Вбли.
Ой приїду я до коршмі стану си в порозы,
Всї парубкє пют, гуляют, инь мій в дорозы.
Всї парубкї пют-гуляють, дывчата вбнимають,
Инь мене молодую слєзи обливають. М.

*

Як я був малий хлопец, не знаў я порєдку,
Вшїла менї мамунейка з ходачїни шапку.
А я в тїї ходачїнї чєрез сьїм лыт сьляпаў,
Цїлє село дывок зраджу, вїхтє не не злапаў.
Не цамало дывоз зраджу, тїлько вїсьїмвїйцїт,
Штїри дывцї, двї жидївцї, молодїць дванаїцїт. М.

*

Ой пришоў, пришоў не знати

[звїдки,

Хтыў у мене мотати мїгкї,

Хтыў у мене мїгкї мотати,

Та хтыў від мене дєрого брїги,

Та хтыў зо мною що нєчи спати.

Та я на тє тай не пристала,

Та де-ж би я з ним що нєчи

[спала. М.

*

Ой Гуцули, Гуцулойки, де-сте Бойка дїли?
Ця зварїли, ця упеклї, ця сирєго зїїли?
Нї зварїли, нї упеклї, сирєго не зїїли.
Пїшоў Бойко за волами, там го вовкє зїїли
За волами, за волами накрїв сє полами,
За ним, за ним, дывчатойка з чєрними бривами. М.

*

Ой хто тебе козачейко на тє нараджу,
Що ти вчєра покосїў, вїннї погромадїў?
Нарадили молодїцї, тїїї круглолицї,
Косї, косї козачейку, бїде вотаїцї.
Нарадили молодїцї, дывчє молодєйке,
Щобн менї не стояла травє зеленєйка. М.

*

По під гору висєкою голўка злетїла,
Не дала не мамунейка за коїо я хтыла.
Дала мене мамунейка тай за воювода,
У чужїю сторонойку далєко від рєда.
А я вїрву з рєжи цвєїтку тай пїщу на воду,
Пливї, пливї з рєжи цвєїтко аж до мєго рєду.

А та цвѣтка не попліла, стала се круїти,
 Вийшла ма́ма по води́цю, стала се жури́ти.
 А та цвѣтка не попліла, на воді́ зівя́ла,
 Ой десь мо́я дитино́йка в неду́зѣ лежа́ла.
 Не лежа́ла мамуне́йко нѣ рік, нѣ годѣни,
 Ой далась не в лихі́ рѹки від сво́ї ро́дини. М.

*

Чем ти ко́ню не пеш води́, но на во́ду ду́еш,
 Ти молоді́й коза́чѣйко до́ма не ночу́еш?
 Як я ма́ю мамуне́йко до́ма ночува́ти,
 Така́ вічка темне́йка, нѣ с ним розмовля́ти.
 Ой ма́еш ти мій синчо́чку коня́ вороно́го,
 Виведи́ си зо ста́нки, розмо́в се до ньо́го!
 Бода́й то́бі мо́я ма́ги так ле́гко кона́ти,
 Ой як менѣ́ молодо́му з коне́м розмовля́ти. М.

*

Летѣ́ю пта́шок по́їд да́шок тай сѣвѣй, тай сѣвѣй,
 Хто не ма́є закоха́не, той в Бо́га щеслі́вий.
 Летѣ́ю пта́шок по́їд да́шок, сѣре пі́ре губи́,
 Котра́ дѣвка ма́є рѹ́зум, па́рубків не лю́би.
 Летѣ́ю пта́шок по́їд да́шок фі́тю, фі́тю фѹ́стом,
 Ой по́їхаў мій миле́йкий калино́вим мо́стом. М.

*

На горі́ муля́рі муру́ють керни́цю,
 Відай, відай ма́ти з ха́ти одну́ едвни́цю.
 А на тѣ́її керничѣ́йці во́да прибу́ває,
 Ой най мо́я едвни́чка хоць з рік погуля́є.
 Ой гуля́ла едвни́чка два ро́ки, годѣнку,
 Вигуля́ла едвни́чка мале́йку дитѣ́нку.
 А бода́й те Пан Бі́г скара́ў в по́пві доли́ні,
 Що ти менѣ́ сѣвіт завеза́ў молоді́ дѣвчи́ні. М.

*

Тату́ню, татуне́йко, тату́ню бога́чу,
 Не дай ти не за пня́ка, бо я вас пропла́чу.
 Воли́те не татуне́йко за зло́дія да́ти,
 Зло́дій бу́де в крими́на́лі, я бу́ду гуля́ти.
 Зло́дій бу́де в крими́на́лі ланьцо́хї носѣ́ти,
 А я бу́ду молодѣ́йка та́нці виводи́ти.
 Зло́дій бу́де в крими́на́лі ланьцо́хї суга́ти,
 А я бу́ду молодѣ́йка з хлѹ́пцями гуля́ти. М.

*

Чогось біла побільла як та промітбчка?
 За тобою мій милейквий боліг головбчка.
 Чогось міла побільла як те промігелце?
 За тобою мій милейквий, бо нз боліг сэрце. М.

*

Ой прійду я до покбю, тупву я ногбю,
 Верні пане лыга мбїї, бду молодбю. М.

*

Ой служіў я рік у хлбца, а два рбки в пана,
 А три лыга у цысара, що-ж ми за догана.
 Ой служіў я у цысара, заслужіў я ласку,
 Через плечи два ремєны, а на чолы бляшку.
 Ой піду я на зецїрку, зецїрки не вмїю,
 Він до мене теремкоче, я не розумїю.
 Він до мене теремкоче, іщє й зашваркоче,
 А менї се молодбму слухати не хоче.
 Ой піду я на зецїрку, визецирую се,
 Ой прійду я до кашарны, слєзами вийю се.
 Ой прійду я до кашарны, тай стану, думаю,
 Сам не зваю, котрбї ремінє пуцуваги маю.
 Ой став же я пуцуваги пєршу ремінїну,
 Прїшоў кáпраль, вїтяў в пїсок: пудуй пєсїй сїну!
 Там у гаю зеленейкїм зазулейка кўе,
 Не зваш ти мамунейко, як жбмнер бїдўе.
 Чапїздра покликав, він легав спати,
 А ще дї дне три годїни жбмнер мўси встати.
 А як має три грейцари, то бде сьнїдати.
 Як не має три грейцари, не бде сьнїдати,
 То так мўси бїдний жбмнер в дорбгу йїхати. М.

*

Жомнеру, жомнербчку, дес подїў сорбчку.
 А ві Львбві в макаїні вїснт на кїлбчку,
 Сидїт жбмнер на лавбїцї, сорбчку пуштав,
 Тбжко здїхнуў, рєвно сплáкаў, що мами не має.
 Щбби бўла свбї мама, рїдна сеструнейка,
 Тбби бўла що недылы сорбчка бїлейка. М.

*

Ой зацвіла калинбїка, ой зацвіли лўги,
 Який цысар молодейкий, такї вбб слўги.
 А у тебе цысарбїка золотá пїдлбга,
 А до тебе хлбпцї ідўт, як до Пана Ббга.

А на тобі цысаройку злоти рукавицы,
 А на тебе цысаройку плачут молодіцы.
 Молодіцы за мужами, мами за синами,
 Молодейкі дівчатойка за кавальярами. М.

*

Ой що було любе, миле, поплило з водою,
 Лишило се мезаєнов, тай лавт за мбою.
 Ой що було любе, миле, забрали вибранцы,
 Лашили се свинопасы тай виводет танцы.
 Ой що були дуби, дуби, а тепер пеньочки,
 Ой що були свинопасы, тепер царубочки. М.

*

Цысаре, цысарочку, на що нас вербуєш,
 Погоріли маказіни, чим нас вигодуєш.
 Погоріли маказіни, погоріли гуги,
 Чим же нас вигодуєш молоді рекрути?
 Не журит се, не журит се богацький сини,
 А я маю піді Львовом штіри маказіни,
 Ай та штіри маказіни, а бегу комбру,
 Не журит се богаченьки я вас не помбру.
 Буду я вас годувати ячмінноў полóвоў,
 Буду я вас висилати в далёку дорогу.
 Ячмінная половойка гирейка, гирейка,
 Цысарская дорожейка на ноги тяжейка. М.

*

Вчера була недылейка, ніны понедылок,
 Посыяла баба жыто, вродіў се барвінок.
 Вчера була недыленька а ніны будний день,
 Ішоў дурень ко́ло мене, не казаў: добрий день!
 Не він дурень, не він дурень, іно ёго ма́ти,
 Що оза го не навчила: добрий-день! казати. М.

*

Ти місяцю перекобру тай перекори се,
 Ти мій милий чорнобрязий наза́д приверні се.
 Не диві се козачейко, що дівчїна біла,
 Бо та біла цы́ле лы́то в хо́лоді свды́ла.
 Не диві се козачейко, що дівчїна чорна,
 Бо та чорна цы́ле лы́то оберта́ла жо́рна.
 Ой білейка білявочко, чос так побілыла,
 Ця ти лы́та не робіла, щос не обгоріла.

А я літа не робіла, тільки воли пасла,
Все садочком, холодочком, щобам була krásна. М.

*

А в тв'ячика не робота, но цівкє сукати,
Ой як іде з корчмі пьянїй, тре вікном втыкати.
Ко-б то вікном, ко-б то вікном, а то кватирую,
Що-б то сама, що-б то сама — а то з дитиною. М.

*

Стояла грушойка на току,
Чекай мене двійко до року!

Хибавь би я розуму не мала,
Що-б я тебе до року чекала. М.

*

Просіла я матінки і вітцє,
Не дай мене матінко за вдівцє,
Бо той вдовец, сучий син, буде
[жїў,
Як прїйде до дбмоньку буде бвў.
Не питай донейко, не питай,

Як буде шоў сучий син, то втыкай.
Ой не втыче, матінко, не втыче,
Ой бо злапе вдовнн син за плечє,
То се моїй головї добре на-
[товчє. М.

*

Ой дала не мамунейка, ой дала, ой дала,
Як ту суху конопельку у болото впахала.
Як ті сухі конопельці у болотї гнїти,
Так менї за нелюбом молодїйкї жити.
А в нелюба гїрка гўба, ще гїрш полинїйку,
Буду бити, катувати чужу дитинїйку. М.

*

Не свїті ми дурно в вїчї, аны моїй мамї,
Бодай тобї засвїтіли під вікном на лавї.
Не свїті ми дурно в вїчї моїй роднїбїцї,
Бодай тобї засвїтіли в твоїй головїцї.
Та в лїсї при горїсї воробцї сьпївають,
Ужє мому милїйкому салтїру чатают. М.

*

Чому село не весело, коршма не побїта,
Через тебе козачейку двївчїна завїта.

*

Ой бїла не мамунейка крутою лозїю,
Та щоби я не ходїла за тою мерзїю.
Від колї не мама бїла, від тодї се бою,
По під чужї перелазї нічку перестїю.
Від колї не мама бїла, від тодї бою се,
По під чужї перелазї нічку переспїлю се.

Ой біла не мамунейка, ой біла, не біла,
Дай їй Бóже здоровлїйка, на зле не не вчила. М.

*

Тре кватиру отвори́ти а хату заперти,
Тре старо́го додуши́ти, як не мо́же вмєрти. М.

*

Ой горбáчу, горбáчу, коли́ я те зобáчу,
В неды́лю те зобáчу, ти мій мїлвий горбáчу.
А учєра я з вечєра, як мїсєць мїнїу сє,
Ішбў кривий на зальбгн, слыпий придвнїу сє.
Кудá йдєш, кудá йдєш, кудá дїбуляєш?
На зальбгн слыпий чбрте, чо сє не питаєш. М.

*

Сварїла сє сусїдбчка з мою мамусєю,
Що до мєне хлбпцы хбдет єї вулицєю.
Ой сусїде, сусїдбчко перегордї сє,
Як до мєне хлбпцы хбдет, то ти не дивї сє. М.

*

Ой просїла дывчинбйка пáна капїтана,
Не бвй мо́го милєйкого, бо бўду плакала. М.

*

А дывчїна, дывчинбйка вже стрáгнула вїру
Чем єсь тоді не плакала, як я шбў пїд мїру. М.

*

Заграйте ми музїкв, менї вáртї велїкї,
Менє мáма любїла, менї вáртї набїла. М.

*

Як музїка лáдне грає, я слўхати люблю,
А як мєне рáно бўдет, я в кулакї трўблю.
Як музїка лáдне грає, я люблю слухати,
Як менє рáно бўдет, я не хбчу вєтáти. М.

*

Звїдки дывка: з Тернобля, ту вїросла як тупбля,
Як вїсока, так тонєйка, чорнобрїва і бїлєйка. М.

*

Щбў пáрубк дорбгою тай пáлвчку стрўже,
Ой як єгб не любїти, коли лáдвий дўже. М.

*

Ой войскбвий козачєйко, войскбвий, войскбвий,
Прїстáу є ми до сердєйка як орїх лыскбвий. М.

*

Що то ми за парубок, парубочка мійна,
 Як вийде на вулицю, дівкам по кольця.
 Чим же ти се гоноруваш, чим се величавш,
 Чи не тою опанчею, що їй позичавш. М.

*

Ой що то ми за зилейко перекотиполе,
 Ой що то ми за парубок, що бороду голи. М.

*

Закучала зазулейка і завіла сойка,
 Полюбіла дівчинойка в Добрусинні Бойка. М.

*

Дощик іде на калину, з калини спадає,
 На дівчину неславойка, вона се не дає. М.

*

Дощик іде на калину, з каленійки зійде,
 На дівчину неславойка, вона з того вийде.
 На калину дощик іде, з калини се куря,
 На дівчину неславойка, вона се не журия.
 На калину дощик іде, з калини се добит,
 На дівчину неславойка, вона се не бойт. М.

*

Ой хвалиў се еден дурень, що не буде бігш,
 Дай му Бóже такий рóзум, що б не зачепити.
 Дай му Бóже такий рóзум, такую годину,
 Ой жебі він не зачепиў і мою родину. М.

*

Як я седу на коника го́я, моя го́я,
 Мальовані воротойка, де дівчина мо́я.
 Як я седу на коника, вко́лю острога́ми,
 Перебирай рижий коню своїми нога́ми.
 Або́ ти не коню вези́, або́ ти не неси,
 Або́ ти не там завези́, де мо́я Мари́се.
 Або́ ти не коню вези́, або́ з тебе зля́жу,
 Або́ ти не там завези́, де я ходи́ў з ра́зу. М.

*

Тупні коню копитами перед воротами,
 Вийди, вийди дівчинойко з чорними бривами,
 Ой не вийшла дівчинойка іно́ вї́ мати,
 Як ти хочеш вїсти-пити, то ходи́ до ха́ти! М.

*

Ой піду я до сусіди позичити ноже,
У сусіди парубочок як червона рожь.
Ой піду я до сусіди позичити нечок,
А в сусіди парубочок як дубовий кліцок.
Ой піду я до сусіди позичити міски,
Є в сусіди парубочок, перекривий піски. М.

*

Ой не сьмій се дівчиночко з мого капелюха,
Ой я з тебе не сьмію се, що ти клапоуха. М.

*

Не гнивай се мій милейкий, я се не гніваю,
Як я буду замуж іти, дам ти короваю. М.

*

Закукала зазулейка в горобді на тищці,
Ой нікому так не біда як бідній завітці.
А чо-ж її за бідойка, що вона не дівка,
Таки вона замуж підє, хоць не має ынка.
Не диві се козачейку, що я завітчка,
Як я седу коло тебе, так я паненочка. М.

*

Нема мого милейкого, нема моїй квітки,
Пішла би я виглядати, та не знаю звідки.
В Мокротинні мій кавальєр, в Мачишвинні сиджу,
Що-ж ми з того, що го люблю, коли го не віджу. М.

*

Ой в горобді зліле зацвіло сніейко,
Ніхто ми се не сподобаў, но той Васюнейко. М.

*

Коло броду беру воду — на що тобі вода,
Козаківні сэрце мльє, буде захолода. М.

*

А від меду живіг боліт, від пива голова,
Покажіг ми милейкого, то — буду здорова. М.

*

Ей мамуню го я — я!
Без коханє бідна я!

Через людске бреханє,
Відрекла се коханє! М.

*

Ой співачку співачейку ти співати вмєш,
Чему тогді не співавш, як ти зголоднєш. М.

*

Ой піду я по водіцю в богацку кервицю,
Питає се богацкий син, ци маю спідницю?

Ой маю, ци не маю, що тобі до того?
 Мені ма́ма накупи́ла за пів золотого.
 Ой ци маю, ци не маю бідная дівчина,
 Як нава́жу, визнева́жу бога́цко́го сина. М.

*

Ой у Льво́ві, під ра́тушем напива́ю се Николáй,
 Як му да́ли три канчу́ки, то за Дуна́й се загна́ю. М.

*

В Ма́чишвні не́ма лы́са, тілько самі ве́рби.
 Просьт Бо́га дівчаточка, щоби ба́би ме́рли.
 Щоби ме́рли, щоби ме́рли, що-б ме́рли на́ вки,
 Щоби за́муж ми пішли за́ їх чоло́вкі! М.

*

Пита́ла се ма́ма до́чку: са́диш вогвро́чки?
 Не са́дила тай не́ буду, пан Бі́г зна́є, де я бу́ду. М.

*

Ой по́йхаю́ мій миле́йкий на шти́ри недѣли,
 Привезе́ ми даруно́чок, бу́дете видѣли.
 Привезе́ ми даруно́чок черво́ну запáску.
 Бу́дете се пита́тки за яку́ то ла́ску.
 За ту́ю мо́ю мила, за ту́ю, за ту́ю,
 Що ми собі́ постоя́ли нічку не́ одну́ю.
 Що ми собі́ постоя́ли тай поговори́ли,
 На нас лю́де учини́ли, що ми се́ люби́ли! М.

*

Ой ма́муню, мене́ ко́ле, заведе́т не до Никóли,
 Від Никóли до Олѣкси, бу́де мені́ тро́хи ле́кше. М.

*

Напи́ла-м се на ме́ду, ви́спала-м в холо́ду,
 Якійсь та́кий дурни́й бу́в, що ми в ру́ку дудка́ впахну́в. М.

*

Ой ма́муню, мамуне́йко люби́у мене́ ге́ра,
 Шти́ри ра́зи поцілюва́ю, да́у ми цванциге́ра.
 Ой ма́муню, мамуне́йко, люби́у мене́ фірман,
 Зла́паю́ мене́ за спи́дницю, тро́хи ми не́ вб́рваю́.
 Ой ма́муню, мамуне́йко, фірман мене́ лю́би,
 Фірман мене́ мамуне́йко за́паси́ву кúпи. М.

*

Ой як мене́ поцілюва́ю коза́к молодѣйкий,
 То так мене́ на серде́йку як мід солоде́йкий.
 А як мене́ поцілюва́ю смарка́тний Миве́га,
 То так мене́ на личе́йку як пів ко́рця жи́та. М.

*

Я тако́го хлбця люблю, що в капелю́шні,
 Як не вчере поцюлюва́ў, соло́дко до нині.
 Я тако́го хлбце люблю, що се вуса сьіют,
 Як він мене́ поцілюе́ (поцюлюе́), аж се вочка сьміют. М.

*

Ой ма́ла я кавальіра, ма́ла я Іва́не,
 Посади́ла над водо́ю та́й вхопи́ла га́не.
 А я ка́жу: гіля, гіля! — вова́ полети́ла,
 Бода́й та́я га́не здохла, що ми Ва́не звіла. М.

*

Ходи́т бу́зюк по-за ха́ту, збира́е хмелі́не,
 Не з ку́ждої дівчино́йки бу́де господі́не.
 З богато́ї, як Бог дасть, а з бідно́ї бу́де,
 Не навчи́ли оте́ц, ма́ти, то дівчу́г ні лю́де. М.

*

Бода́й тебе́ ше́зче, за́виў пе́рун пе́рше,
 Зроби́ў се ми „бу́ти“, не мо́жу се взу́ги. М.

*

* Чого́сь мені́ те́жко-те́жко, чого́сь не весе́ло,
 Бо по́йхаў мій миле́йкий на чужо́е село. М.

*

Ой жаль і туга́,
 Нема́ мо́го сокола́,
 Нема́ мо́го сокола́
 Та не бу́ду весола́!

Бо по́йхаў в чужий край,
 Каза́ў милій: спомина́й!
 А я тебе́ споме́ну
 Сым раз в е́дну́ годі́ну. М.

*

Що кому́ до те́го, що я люблю́ ко́го,
 Мені́ вільно́ полю́бити́ цы́сара са́мо́го. Мокр.

*

Я фасоблю́ полю́-пблю́, потім поли́ваю,
 Мене́ лю́де. взяли́ в зу́би за тебе́ гульта́ю. Мокр.

*

Сівий го́луб, сівий го́луб, голу́бка свѣ́йша,
 Оте́ц до́брий, ма́ти до́бра, бо ня году́вати,
 А миле́йка іще́ льі́ша, бо ми прися́гала. Мокр.

*

До́брий ве́чір сва́ту!
 Запрі́ жінко ха́ту,
 Пода́й держа́к від лопати́

Тре́ба сва́та привита́ти
 В поти́лицю кулако́м,
 В плече́ держако́м. Кр.

*

Ой кувала зазулейка, тепер не чувати,
 Полетіла в темні лісі нічки почувати.
 Полетіла, полетіла та вже ся не верне,
 Дай їй Божейку здорівля, кудя ся поверне. Кр.

*

Ой повід гай дзеленейкий, дзеленейкий,
 Ой там брала дівчинойка лен дрібнейкий.
 Ой лен брала, ой лен брала, лен стеліла,
 До тихого Дунаїку вогоріла:
 Ой ти тихий Дунаїку, ти бістрая вода,
 Кому-ж я ся сподобію така молодя
 Ця попови, ця дякови, суди Боже,
 Як якому лайдакови не дай Боже!
 Ой не дай ня мамунейко за шіака,
 Бо пропаде худобіна щобі яка!
 Ой не дай ня моя мамо за такого,
 Що він мене вірне любить, а я його!
 А я в своїй мамунейці на відході,
 Посаджу я дзелен явір на городі.
 Рости явір, рости явір, розростаі ся;
 Ти молодя дівчинойко догадаі ся.
 Росте явір, росте явір аж верх стріх,
 Тож для моїй мамунейки для п'ятих. Кр.

*

Холомія, непомія з чорними очіма,
 А то ти ня рознадила тай розволочіла. Кр.

*

Ой веду коня до воді, кінь не хоче піти,
 Ой махав головою, хоче ня забити.
 Не такі то коні біли, до воді воділи,
 Ай махали головами, нікого не біли. Кр.

*

Сивий коню, сивий коню, найдж ся оброку,
 Бо поїдем по дівчину під землю глубоку. Кр.

*

Бичем коня, бичем коня, того дручкового,
 Ой чем він ся не тримає гостінця твердого. Кр.

*

Ой заграй ми музичейко, заграй ми музика,
 А як я ти не заплачу, вб'єш ми коника.
 Ой музика, пане брате, музика, музика,
 А дівчина чорнобрива забавка велика. Кр.

*

Ой жала я пшеничѣйку, тріщала солóма,
 Прийшо́ў мілий тай до мене, не було ня дома. Кр.

*

Ой цысаре, цысаро́йку, за що нас вербу́еш,
 Погоріли мака́зини, чим нас вигоду́еш?
 Не журіг ся, не журіт ся ви бога́цкі сїни,
 Бо я ма́ю підо Льво́вом штіри мака́зини.
 Штіри жыта, штіри жыта, а штіри полóви,
 Бúду я вас годува́ти бога́цкі снóве.
 Вперѣд жы́гом, вперѣд жы́гом, а по́гїм полóвоу,
 Бúду я вас прова́дяти камінно́ў доро́гоу. Кр.

*

Єдна́ гора́ висо́кая, а дру́гая блі́зька,
 Єдна́ міла далéкая, а дру́гая нї́зька.
 Я до то́ї далéкойі ко́лесом потóчу,
 А до то́ї близéйкойі без пліт перескóчу.
 А я тóю далéкую є́нчому дару́ю,
 А до то́ї близéйкойі то й сам повандру́ю.
 Ай не сам я привандрува́ў, вода́ ня привéсла,
 Дзівчїна ня підмóвила, вохóта ня звéсла. Кр.

*

(на Щѣдри́й вѣчір сьпівáют:)

У райскім горóдї ростé лелья,
 Хто їй насади́ў? пánна Марїа.
 Як сади́ла, так сади́ла,
 Лелья св розсади́ла:
 Гей нам лелья, гей нам лелья!

Прийшо́ў до неї́ ба́тейко є́ї;
 Дай ми Марїнцю квіток лельїї.
 Я ти не дам нї квіто́чка,
 Бо ми зсòхне лельї́очка.
 Гей нам лелья, гей нам лелья!

Потом співають по черзї: прийшла до неї́ ма́тынка, прийшо́ў
 бра́тїйко, пр. сестро́йка, пр. милéйкий:)

Прийшо́ў до неї́ милéйкий,
 Дай ми милéйка квіток лельїї!
 Возьмі́ квіток до квіто́чка,

Менї не зсòхне лелї́о́чка!
 Гей нам лелья, гей нам лелья!
 М.

*

Там за горóю, за висо́кою,
 Де дзвїн дзвóни, мїсяць схóди,
 Там Храню́е́йко цѣрков муру́є,
 Цѣрков муру́є, лїсти пїше,
 Лїсти пїше до батéйка:
 Ей, ба́тейко, вїкуп менé,
 Не ци-ма́ло даш за менé;

Два таля́ри, два тьсьóнци, (ти-
 [сячі])
 Ой ба́тейко дай ми ко́нче!
 Ба́тейко даé, ще му не стаé.
 Де дзвїн дзвóни, мїсяць схóди
 Лїстї пїше до мїдої.
 Ой милéйка вїкуп менé,

Не ци-мáло даш за мене
 Два талáри, два тисьóнци,
 Ой милéйка дай ми кóнче.

Де дзвiн дэвóян, мiсяць схóди,
 Мвлéйка даé, ще ся зiстаé. М.

*

Помагай Бi господарéйко!
 Цвила рóже червóная.
 Мáвте ви слáвную дóчку,
 Слáвную дóчку та Ганунéйку.
 Мáе Ганúне три городóйки,
 Цвила рóже червóная,
 В пёршiм горóдци червóна рóже
 В дрúгим горóдци жоўта лельiя,
 Цвила рóже червóная.
 В трéгiм горóдци чёрный тере-
 Цвила рóже червóная. [нец —
 Пiшла Ганúне в пёршый городец,
 Вврвáла собi червóну рóжу —
 Цвила рóжа червóная.
 Принéсла йi до свiтлóйки,
 Пригулiла до личéйка,

Дай ми Бóжейко, такé личéйко,
 Такé круглéйке i руманéйке,
 Цвила рóжа червóная.
 Пiшла Ганúне в дрúгий горо-
 Цвила рóжа червóная. [дец —
 Вiрвала собi жоўгу лелью.
 Притулiла до косóйки.
 Дай нам Божéйку такú косóйку,
 Такú жоўтéйку, такú доўгéйку —
 Цвила рóжа червóная.
 Пiшла Ганúне в трéгiй городец,
 Вiрвала собi чóрний теренец,
 Притулiла до вочéйка,
 Дай ми Бóжейко такé вочéйко,
 Такé круглéйке, такé чорéйке —
 Цвила рóжа червóная.

А за тым слóвом бувай нам здорóва грéчная пáнно сама со-
 бою з вiтцем, з мáткою i з челядкою, дай Ты Бóжейко щéстэйко
 на двiр, здорóвле в той дiм, щéстэйко на двiр, на худобóйку, здо-
 ровле в той дiм на челядóйку.

(як вiнчуе дэвiчынi:)

Ростi велiка, до черевiка, вiд черевiка до вiнце до хорóшого
 молодцé! М.

*

Рáно, рáно в недылéйку,
 Серед селá калинóйка,
 В ты калиноўцы
 Стойт свiтлóйка
 В тiйi свiтлóйцы
 Самi столóйки.
 Поза тi стóлв

Ремiсничейка
 Пiшют Ганúсьi сукманóйку
 На недылейку до шлюбóйку.
 Не стаé йi прáву полóйку.
 Бáтэйко даé, ще му не стаé.
 Рáно, рáно в недылейку
 Серед селá i пр. i пр.

(згадуют: мáгынка даé, брат, сестройка — вкiнци мiлий:)

А мiлий даé, ще се зiстаé

А рано, рано в недылéйку i пр.

Та за сiм слóвом i пр.

*

Помагай Бі господарейко!

Рано-рано на Йордані

Там на ставу на Ярдань

Купали се білі гуси,

Вікупали білий камінь,

Рано, рано на Йордані.

На тім камені стоїт церквце

А в ті церквці є три віконці

Рано, рано і пр.

В першій віконці є сам Божейко р. р. на Ярдані

В другій віконці матінка Божя р. р. і пр.

В третій віконці є всі святий р. р. і пр.

А сам Божейко відправу правву р. р. і пр.

Відправу правив за господара р. р. і пр.

Матінка Божя югреню правит р. р. і пр.

Югреню празит за господиню р. р. і пр.

Всі святий Богу се молет р. р. і пр

Та за тим словом будьте здорові господарейко я сам з собою,
з господинкою, дай ти Божейко щестейко на двір і пр.

*

Ластівочка прильїтала,
До віконця щebetала:

Вийди, вийди господару,

Просіу Христос на вечеру,

Обіцеє ти сто кіп жїта,

Що копійка то зорійка.

Ластівочка прильїтала,

До віконця щebetала:

Вийди, вийди господару,

Просіу Христос на вечеру,

Обіцеє ти сто кіп пшениці

Що копійка та зорійка.

Ластівочка прильїтала,

До віконця щebetала:

Вийди, вийди господару

Просіу Христос на вечеру,

Обіцеє ти сто кіп ячменю,

Що копійка то зорійка.

Ластівочка прильїтала,

До віконця щebetала:

Вийди, вийди господару,

Просіу Христос на вечеру,

Обіцеє та сто кіп преса,

Що копійка, то зорійка.

Відтак знов з кінця і Обіцеє сто кіп гречки, вісá — А за тим
словом будь нам здоров господарейку і пр. М.

*

Ти шевчику, ти кравчику, слашний ремісничку,

Вішай, вішай красну кытку на тім черевічку. Кр

*

Войтай дуду, войтай дуду а я ту не буду,

Ой як я ту не привікну, я до дому шмигну. Кр.

*

Ой стояла над рікою, махала рукою,
Верні ся мій милейквій, гіну за тобою Кр.

*

Вітер віє, вітер віє, віє та без замоку,
Ходіу козак до дівчини покривіу шалáмок.
Ой не сьмії ся дівчинію з мого капелюха,
Я ся з тебе та не сьмію, що ти пєся юха. Кр.

*

Молодая дівчинію корову доїла,
Молоком ся обмивала, щобі була біла.
Молоком ся обмивала, щобі була біла,
А ситком ся повтерала, щобі не облызла. Кр.

*

Пришлò до Нєї трòе жидòвів —
Вже Христòс вже й воскрес, вже во істину воскрес!
Прєсвятая дѣва, дес сїна дѣла? Вже Христòс і пр.
Царю невѣрний, мій син далєко — Вже Хр. і пр.
Мій син далєко аж за горáми — Вже Хр. і пр.
Прийшли жидòве горів ривáти Вже Хр. і пр.
Гòри зривáли, Христá не звáйшли. Вже Хр. і пр.
Пришлò до Нєї трòе жидòвів Вже Хр. і пр.
Прєсвятая дѣва, дес сїна дѣла? Вже Хр. і пр.
Я го занєсла в великі трави. Вже Хр. і пр.
Пішли жидòве траву косіти. Вже Хр. і пр.
Траву косіти, Христá шукáти. Вже Хр. і пр.
Траву скосіли, Христá не звáйшли. Вже Хр. і пр.
Пришлò до Нєї трòе жидòвів. Вже Хр. і пр.
Прєсвятая дѣва, дес сїна дѣла? Вже Хр. і пр.
Я го занєсла в великі вòди. Вже Хр. і пр.
Пішли жидòве вòдів спускáти. Вже Хр. і пр.
Вòдів спускáти, Христá шукáти. Вже Хр. і пр.
Вòдів спускáли, Христá шукáли Вже Хр. і пр.
Вòди спустіли, Христá не звáйшли. Вже Хр. і пр.
Пришли до Нєї трòе жидòвів. Вже Хр. і пр.
Прєсвятая дѣва, дес сїна дѣла? Вже Хр. і пр.
Царю невѣрний, мій син далєко. Вже Хр. і пр.
Мій син далєко аж за лысáми. Вже Хр. і пр.
Пішли жидòве лысá рубáти. Вже Хр. і пр.
Лысá рубáти, Христá шувáти. Вже Хр. і пр.
Лысє вірубали, Христá не вáйшли. Вже Хр. і пр.
Пришли до Нєї трòе жидòвів. Вже Хр. і пр.
Прєсвятая дѣва, дес сїна дѣла? Вже Хр. і пр.

Ой дівчино яка ж ти зрадлива,
 Чем ти мене рано не збудила.
 Як би я тя вірне не любила,
 Тобби я те досьвіта збудила.
 Через твою червону запаску,

Ой втрагав я у цьсара ласку.
 Коня взяли до шкадрони дали,
 Мене взяли в кайдани сковали.
 Давлю я ся без зальізні ґрати,
 Чей не прийде моя рідна мати.
 Кр.

*

Стоїт явір над водою, в воду похилиў ся,
 Сидїт жомнер у штокгавзї, барзо засмутиў ся.
 Не хили ся яворойку, бо щес зеленейкий,
 Не смутї ся жомнеройку, бо щес молодейкий.
 Як менї ся не хилїти, кобїнь вода мїє,
 Як менї ся не смутїти, само сэрце нїє. Кр.

*

Судят пани, судят пани, судят капітани,
 На бідного жомнерїну всудїли кайдани.
 Судят пани, судят пани і паньскиї дїги,
 Не подоба жомнерови в штокгавзї сидїги.
 Ой як виїшоў бідний жомнер на нове підсїня,
 Кяжко здїхнуў, ревно сплакнуў, кайдани алетїли.
 Дайте пани камратове до родїни знати,
 Най приходи мамунейка, бо буду вмрати,
 Най приходи, най приходи, нехай приїжджає,
 Та най мене молодого красно поховає.
 Ой най мене не ховают на старім цвинтарі,
 Ой най мене поховают на високї скалі.
 Ой най мене не ховают нї пої, нї дяки,
 Та най мене поховают жомвери камрати.
 Ой бо пої, ой бо дяки за грїшнї трясут ся,
 А панове камратове горїзки наїот ся.
 Ой загїну мамунейко, загїну, загїну,
 Скажу я си посади в голові калину.
 Будут пташки прилїтати калинойку вїсти,
 Будут менї принєсти від родїни вїсти.
 А вже пташки прилетїли, калину всю взїли,
 Такї менї молодому правди не вповїла. Кр.

*

Під льсом, під темнейким брала вдова лен дрібнейкий,
 Брала, брала і стелїла тай до себе притулїла:
 Що-б я свого мўжа мала, яв-м его шанувала,
 Я би его шанувала, хоросейки приберала. Кр.

*

Ланвітв снн трáву кóснт,
А до нéго вітер нóснт,
Кéнуў кóсу в купннóйку,
А сам пішóў до домóйку.

Коло стáву, коло мліна
Там дывчїна таляр мїла,
Таляр мїла, лжккé мїла
Срїбнвй пéрстнв загубїла.
Льленїй хвартўх замочїла.

Кóло ставу, кóло хáти
Ідé хлóпец зуховáтїй.
Вандрўй, вандрўй дывчá з нáми,
Бўдé льпшe тн як в мáми.

Позвóль, позвóль вогéц-мáтв,
Менї тўю вдóву брáтн —
Млїйїш сїну кáмнв бїтв,
Як з вдовóю в сьвїтї жїтн. Кр.

Понїй, повїй вїтросéйку,
Вїсш хвартўх льносéйквй,
Щóбн мáмa не пїзнáла,
Бествéю не назвáла. Кр.

У нас вéрбн грушкé рóдят,
У нас дывкé в злóтї хóдят.
Де-ж тї вéрбн грушкé рóдят,
Де-ж тї дывкé в злóтї хóдят?
Кр.

Не сам ідў, коня ведў тай ся потикаю,
До чужбїї жїнкн хóджу, бо свóїї не маю.
Не сам ідў, коня ведў по над бережéйкн,
Менї тяжкó погулятн чéрез ворожéйкн. Кун.

Ой калїна бїло цвїтé, а червóно рóдят,
З велїкóго закохáня до бїдї прїхóднт.
З велїкóго закохáня нї слáзн, нї вжїтку,
Чóрннм вочém нема спáнв, слáва без пожїтку. Кл.

Тн сївая зазулейкó не льїтáй по пóлю,
Не подїбно пшеничéйцї родїтн кукблю.
Не подїбно пшеничéйцї кукблю родїтн,
Не подїбно жевáтому дывчїнн любїгн! Кл.

Ныкóму так не ест дóбре, як перепелїцн,
Вонá собї пїдсьвїтуе в жóвтїї пшеницн. Кл.

Тн дывчїно мoя бувáй мн здорóва,
Не забувáй о мнї, колї лáска твoя,
Я в дорóгу вїдїзджáю, на сердéйку тўгу маю.
З тобóю розстаю ся, на Бóга здаю ся.
Йїдь мїлвй в дорóгу, дорóга счaслїва,
Я на кóждїм мїсцн бўду тн жнчлїва,
Но повертáй лнш з дорoгн,
Знáвш дóбре, щó ворогн

Нам на перешко́дї, люби́ти ся го́дї,
 Чи ти бу́деш ми́лий мене́ жалувати,
 Як посьхо́че войте́ц за гїншого да́ти?
 Не зборо́нят ма́ги мене́ зачекáги.
 Я не забавлю́ ся, наза́д поверну́ ся.
 Стау́ ми́лий в дорóзї, коня́ поласáе,
 Летїт лвет на повї́гру, дївчá заручáе.
 Най го заручáе, він го не звінчáе,
 Воно́ моє́ бу́де, не розгудїт лю́де!
 Ей приї́хау коза́к до ново́го двóру,
 Вїйди дївчинóйко, най си поговóру!
 Клічу, не вихóдит, вовá мно́ю гóрдит —
 Моя́ возлюблéна, з гїнчим заручéна.
 Чому́-ж ти дївчїно мєнї не сказа́ла,
 Коли ти від мене́ подару́нки бра́ла?
 Заберї́ си свої́ дáри,
 Шукáй собі́ гїнчо́й па́ри —
 Я в них не ходїла, тебе́-м не любїла.
 Була́-с ми дївчїно, як на не́бї зїрка,
 А тепéр зівя́неш як із рóжи квїтка.
 Не раз, не два сéрця звя́не, як на мене́ о́ком гля́неш.
 Спомне́ш мойї слóва, не бу́деш здорóва! Кл.

*

А ти зóро яєне́йка із вéчера гасáеш,
 А де-ж ти ся мїй милéйкий о півно́чі абира́еш,
 Звїраю́ ся моя́ мїла в далéкую дорóгу,
 Ночу́й, ночу́й мїй милéйкий, хоть єдну́ нічку в до́му!
 Я би до́ма ма́я мїла ще й другу́ю ночува́ў,
 Розка́зано, розпї́зано, же́би м ра́но вїйїхаў.
 Ночу́й, ночу́й мїй милéйкий, я молодá не засплю́,
 Пéрші ку́ри, як зашю́т, то я тебе́ ізбуджу́.
 Моя́ мїла чорнобрїва пéрші ку́ри зачу́ла,
 За́раз сво́го милéйкого за ручéйку стєснóла.
 Встава́й, встава́й мїй милéйкий, бо вже твої́ часї йду́т,
 Кóвян твої́ воронї́ї на підсї́ню зéмлю друт. Кл.

*

Кóло брóду беру́ во́ду, з коновóчок льє ся,
 А то дурèнь, не па́рубок, же з мене́ сьміє ся. Кл.

*

Там у по́лю кервичéйка, кóло вéїї травичéйка,
 А там Рома́н бичкé пасé, там дївчїна во́ду несé,

Ромán йїї переймає, з конів воду вилває.
 Ой, Ромáne, Романóчку пусті мене до домóчку,
 Бо я чужу маты́р маю, бу́де біги, до́бре знаю.
 Не бу́де те ма́ги біги, я те навчу́ говоріги.
 Пришла дóня до домóчку, йїї ма́ги в головóчку.
 Де ти дóню забавля́ла, ти з Ромáном розмавля́ла!
 Я Ромáна не вида́ла, я з Ромáном не стоя́ла.
 Відеты́ли гуси з брóду, ескоты́ли чы́сту во́ду,
 Я там собі́ постоя́ла, зак ся водá востоя́ла.
 Я му́сыла зачекáти, не ма́ла-м де воді́ взя́ти.
 Відá то́му козако́ви, нема́ сы́на коникóви,
 Аны́ сы́на, ны́ обрóку, ны́ дывчы́ни кóло бóку.
 Відá то́му, же коха́є, в ночи не спит, в день дрімáє,
 В ночи не спит, в день дрімáє, з зако́ня тугу ма́є. Кл.

*

А там сільний богáч на пшени́цю горáу
 Шті́рма волойка́ми з двóма сїно́йками.
 Там пришло́ до не́го шті́ри розбї́йники.
 Вели́кві богáчу, дай ти Бóже щáстя!
 Нарáй нам такю́ю на виду́ бльідю́ю.
 Я вам не на́раю, бо сам таку́ маю.
 Вели́кві богáчу, що ти за ню́ хóчеш?
 Шті́ри ко́ны врóних, три ко́рци черво́них.
 Ой горáйте сині́, догóруйте нїви,
 Догóруйте лу́га, викедáйте з плу́га.
 Як піде́те до до́му, не скажї́т нїко́му.
 Ой та́гу, тату́ню, що-ж ви то зробї́ли,
 Ви на́шу маму́ню на ві́ки вто́чили.
 Мїла йї́сти дає, мїлий йї́ї лáє.
 Мїла мо́я мїла, збира́й се до млі́на!
 Вік ем скаратáла, в млі́нві-м не бува́ла.
 Йде мїла до млі́на, до бра́га вступї́ла (ступї́ла).
 Ой бра́ге, мій бра́те, що то з тим робї́ги,
 Ка́же ми́й милéйкві до млі́на ходї́ги.
 Іди́ мїла до́рогою — Гóсподь Бог з то́бою —
 Я йду́ за то́бою з на́бігой (sic!) стрї́льбо́ю.
 Там перейшло́ йї́ї шті́ри розбї́йники.
 Там йї́ї злaпáли, до дубá вязáли,
 Ручéйка розпв́яли, ста́ти ся радї́ги,
 Як дýшу згубї́ги.

А брат як наміряў, всіх штирох поцілваў,
 Як другий раз вабиў, милэйкого вабиў.
 Що-ж ми тепэр з то́го, же ест грóшвай мно́го,
 Ко́лі я не маю прывя́тэля свóго. Кл.

*

Як пвў, так пвў Даниюшка едён день, другай день,
 На трэ́тій день Даниюшка вже на войно́йку йде.
 Пішоў же Даниюшка гей на войно́йку,
 Ой заста́вў Марисейку на маты́нойку.
 Ой пішоў же Даниюшка анўж до двора́,
 За ним, за ним старá ма́ти дрі́бне лі́сте писала.
 Ой верні ся Даниюшко до свогó двора́,
 Ужé твоя́ Марисейка в́сьо погійновала.
 Ко́ньі твóйі вороні́іі позакру́чувала,
 Тво́йі вóзи зельзі́ннійі порозі́зджувала,
 Слўги тво́йі ві́рнийі повідгавя́ла,
 Тво́йі сўкны́і дорогі́іі поспорошувала,
 Твэ́ вно́ солоде́йке порозшывко́вала,
 Ой прый́хаў Даниюшка за нові́іі ворота́,
 Выйди, вийди Марисейко, моя́ лю́ба мо́лода́.
 Ой як вийняў Даниюшка злóтэй меч,
 Відтаў і́ііі голово́йку гет у прі́ч.
 Ой пішоў же Даниюшка до свэ́йіі возо́внэй,
 Стоят возі́ зельзі́ннійі позагі́ржовані́.
 Ой пішоў же Даниюшка до свэ́йіі ста́йнэй,
 Стоят ко́ньі вороні́ііі позачі́сувані́.
 Ой пішоў же Даниюшка до свэ́йіі спіжа́рнэй,
 Стоі́т вно́ солоде́йке позацві́товане́.
 Ой пішоў же Даниюшка до свэ́йіі ша́тнэй,
 Ві́сяць сукны́іі дорогі́ііі повичы́щувані́.
 Ой пішоў же Даниюшка до свэ́йіі кў́хнэй,
 Стоят слў́ги і куха́рки позапла́кувані́.
 Ой бу́деш ти старá ма́ти шті́ри грі́хі ма́ти,
 Же́с ка́зала́ Марисейцы́ голово́йку ста́ти,
 Ты пе́ршій грі́х бу́деш ма́ти, же дитя́на ма́ла,
 А дру́гій грі́х бу́деш ма́ти, же-с го́лову ста́ла,
 А трэ́тій грі́х бу́деш ма́ти... же-м ся застаў вдовец,
 Четвэ́ртый грі́х бу́деш ма́ти, же вже́ пі́снн коне́ц. Кл.

*

Зажури́лась бідная́ вдово́йка,
 Же не ско́шена зелéна траво́йка,

Найняла собі косарів двайцят штири,
 Же-б їи скосили всі гори і долини.
 Косарі косят, вітрєц повіває,
 Шовкова трава зеленейкая на коси налягає.
 Молодий козак на ворон-конию грає,
 Бідна вдовойка ворішейки збирає.
 Перестань козак на ворон-конию грати,
 Іди до мене вечеру вечерати.
 Погадай но си, погадай но си, як ми си говоріли,
 В вишневім саду, як ми си розмовляли.
 Старая мати на доробзи стояла,
 Нам молодейким розмавляти не дала.
 Як вийшоў вотєц тай каже: най так буде,
 Трега вдову молодую відати меж люди.
 Найстарша сестра зачала сперечати:
 Шкода вдови молодойі межи люди дати. Кл.

*

Під дубиною, під зеленою
 Там сидиў голуб з голубиною,
 Сиділи вони, розмавлляли си,
 Сивими крильцями обнимали ся.
 Ой вийшоў стрілец з темного луга
 Розбиў, розлучиў з пары голуба.
 Голуба забиў, голубку злапаў,
 [завис до світлиці,
 Посіпаў їйї їсти пшеницьи.
 Чем голубойко нї їсь, нї пєш,
 По під дубойко плакати їдєш,

Як же я маю їсти і пїти
 Такий сьвіт красний! нема з ким
 [жити.
 Маю-ж бо я сто пар голубів,
 Вибирай собі, котрой ти любиш.
 Вже я лїтала і вибрала,
 Нема такого мого милого.
 А мій милейкий сивокрилейкий,
 Лічком румяний, чорнобровей-
 [кий. Кл.

*

Все я от тим пастівником по воду ходила,
 Там я собі молодого хлопця полюбила.
 В березинні громадила, в осичинні клала,
 Там я си молодого хлопця сподобала. Кл.

*

Ой мала я, мала коханочків надто,
 Жаден ми не купиў чоботят „на лято“.
 Но ми єдин купиў і то з мого роду,
 Тийим-м виходила стєжкою по воду.
 Стєжкою по воду і з хлопцями в талец,
 Люде нарикали, що купиў коханец.

Ой люде-ж ви люде, які були глупі,
Жеби не коханец, тобі ми не купув. Кл.

*

Там коло города там ся стала шкода,
Запаліла город дівчи́на молода.
Дівчи́во, дівчи́во, що-ж ти то зробіла,
Такий город новий, ти то запаліла. Кл.

*

Тече вода з під города та каламутит ся,
Поза вочи обмовляе, а в вочи ластит ся.
Тече вода зпід города та дальіи, та дальі,
Питае ся козак дівки, чи маеш горальі?
Я ся тебе не питаю, чи ти маеш поле?
Як я ти дам горалейки, аж тя колька вколе. Кл.

*

Ти не свідай коло мене, бо лавойку зломилш,
Ти сам личка не цюлюеш, дру́гому боро́наш. Кл.

*

А як йіхаў мій милейкий, то ми наказуваў,
Жеби личка румяного ныхто не цюлюваў.
Не бій ся мій милейквий, не бій ся за мене,
Бо не має інячий дурень раціи до мене. Кл.

*

А де-ж ти ся мій милейкий забавуў, забавуў,
Же ти мене не еднৌї вечеройки збавуў.
Бодай тебе мій миленький з твоїм постоянем,
Не една ти нічка міне з веча́ра до ра́ня,
Не една ти нічка міне з веча́ра до ра́ня,
Не една́я вечеройка стоїт на свіданя. Кл.

*

Чем ти ко́ню води не пеш, та на во́ду дүеш,
А чему́ ти мій синойку до́ма не ночуеш.
Як я маю старá ма́ти до́ма ночува́ти
Прійде нічка невідная, з ким же розмавляги?
Ой маеш ти мій синойку ко́ня воро́бого,
Заведи́ го до ста́нки, розмо́в ся до ньо́го.
Ой підү я до ста́нки, ко́ник не гово́рит,
Як си мілу погадаю, то не се́рце бслит.
Як я підү до ста́нки, ко́ник а́ны ту́па,
Як си мілу погадаю, аж ми се́рце пу́ка

А як піду до стаєнки, коник аны пісне
 Як си дівчя погадаю, за сэрце ня стисне.
 Бодай тобі старá мати так лєско вмирати,
 Як мины з тим коничейком вічку почувати. Кн.

*

Ой сивая зазулейка, ой сивая, сива,
 Вона една а я друга в Бóга нещаслива.
 Вона една нещаслива плінуги без воду,
 А я друга нещаслива: далєко-м від роду. Кн.

*

Не рубай, не рубай дзеленой калини,
 Ти пойдеш далєко, калина зівене.
 Не рубай, не рубай дзеленой осики,
 Не роби, не роби з дівчини публіки.
 Не рубай, не рубай дзеленого дуба,
 Не любй дівчини, як тобі не любє. Кн.

*

Не піду я в лысок трісок, де дубину тєшут,
 Не люблю я дівчинойки, бо сусьди брєшут. Кн.

*

Як я тую холомайку зачую, зачую,
 За-без тую холомайку дома не ночую. Кн.

*

Лєско-м се вбраў, лєско-м се вбраў, лєско ми ходити,
 Моя любá дівчинойко будем се любити. Кн.

*

Летыла зазулейка без лыс, без дуброву,
 Видзьобала пшеничейку, лившйла полóву.
 Що ми, що ми по полóві, коли нема зєрна,
 Що ми, що ми по дівчины, як ова мизєрна. Кн.

*

Течє вода з під горóда на жбўтим пісочку,
 А хто менї молодóму віпере сорóчку?
 Сестра малá, мама старá нема кому прати,
 Прийде свята недылейка, нема се в що вбрати.
 Я вйду на вўлицю, на вўлиці хлопцы,
 Бідна моя голозойка, я в чорні сорóчці.
 Я піду до комóри кошулейки брати,
 Вйду на вўлицю, хлопцыв не видати.
 Вйду на вўлицю розкидают картв,
 Треба менї забувати з парубкамі жартв.

Вийду я на другу́ю розкеда́ют льіски,
Треба мені забува́ти з парубка́ми сьмішки. Кн.

*

Лéгко двéри розтвори́ла, лéгко запира́ла,
Же-б се мо́я мамунейка та не догада́ла. Кн.

*

А я е́му́ відпові́ла ще за воротáми,
Ти менé не зачіпáй, а́ні мейі ма́ми. Кн.

*

Диві се коза́че, сіла зір не не́бі,
Як йіх пореху́вш, то піду́ за тебе.
Даві се дывчи́но, як ка́мінь над водо́м,
Як же він поцліне, оже́ню се з то́бом,
Де-ж ти дурню́ віды́ў, же́би ка́мінь пліва́ў,
Ко́лись не не коха́ў, чо́го́с у мене́ бива́ў. Кн.

*

Ой дывчи́но, дывчино́йко не плач надарéмне,
Що впáло, то пропáло, наза́д се не ве́рне. Кн.

*

Ходят боднар по льіці́ні, обручі́ стина́в,
Молода́я дывчино́йка га́ю догледáв.
Зва́ти те дывчино́йко тату́не не ма́вш,
Же ти така́ молодейка га́ю догледáвш.
А я ма́ю та́та, ма́му, вобóе старейкі́,
Ка́жут мені́ догледáти га́ю молодейкі́. Кн.

*

Ході́ла-м по льісі́, ході́ла-м по га́ю,
Збирáла-м я́годи для тебе́ гульта́ю.
Ході́ла, ході́ла ручейкі́ ломі́ла,
За тебе́ не піду́, хоч-вм те люби́ла. Кн.

*

Стехва́нцю, Стехва́нцю, купи́ ми крохма́льцю,
Най се накрохма́лю спідви́цю до та́нцю. Кн.

*

Широ́кий лист на ка́ліні,
Де-с мій мійлий на Украї́ні,

Йде́ шірший на яворі́,
Де́сь мій мійлий на розмо́ві. Кн.

*

Чем ти солові́ю ра́но не сьпіва́еш,
Ци ти солові́ю го́лосу не ма́вш?
Я ра́но встаю́, я ра́но сьпіва́ю,

Тонкий го́лос ма́ю.
Йде́ мій голосочок
У те́мний льісочок. Кн.

*

Сгойт міла над водою, в воду схилила се,
 Чи ти хлбец такий ладний, чи я вдивила се.
 Ой як ем се удвивила, сама-м провивила,
 Як ти хлбец такий ладний, буду те любила. Кн.

*

Кбло гаю походжаю, гаю не рубаяу,
 А я своїй милейкійі ягід назбираю. Кн.

*

І ти йдеш на горішки, і я йду, і я йду,
 Гіркий тобі оріх буде, як я тебе знайду. Кн.

*

Дана мой, дана служила я в пана,
 Що недылы мала гроші, що суботи вбрана. Кн.

*

Ой зацвила пшеничэйка горамн-доламн,
 Ныгдэ мевы так не было, як у свейі мамы.
 А я в свейі мамунейки була паненочка,
 Зачесала жбвгу косу аж до поясочка. Кн.

*

Коло мліна яворіна, голуби лытают,
 Я розкоши не зазнала, лыта ми минают.
 Я розкоши не зазнала і зваги не буду,
 По чім же я своїй лыга памстаги буду. Кн.

*

Лыга мойі молодейкі, лыга мойі лыга,
 Пішла замуж молодю, не прожила світа.
 Же-б я була тото знала, же замужем ліхо,
 Була би я посидыла в свого тага тіхо. Кн.

*

Пасу коні по вгоні тай по сыножети,
 Питас се син матери, де дывчину везти.
 Ой возьми си мій синойку, котра тобі міла,
 Що з тобою під коршмою горілоўку піла.
 А я казаў своїй мамі: мамо ожени не,
 Мойі мама такі добрі, взели, відвели не.
 У восени нема колі, а на весну: найно!
 Мойі мама такі добрі відвели не хвайно!
 Оженю се, мой мамо, оженю, оженю,
 Приведу ва и невістоўку, з хати вас везену.
 Приведу вам невістоўку до вашого дому,
 Ой як возьме за коцюбу, прибё вам голову.

Вона в'озьме за к'оцюбу, а я за копійтку,
Вона мені по голові, а я їй по піску. Кн.

*

Невістко, невіст'очко, мой привідниці,
Привелá-с ми такé дзéстро: лáзят по полицá.
Ой ти мой мамунéйко, я томú невíнна,
Якé менí тáго дáли, я брáти повíнна. Кн.

*

Даў ес менí Бóже кавальíра пáна,
Тож то я не хóджу з граблéми до „сна“,
З граблéми до сýна, з вилáми до гвóю,
Та но я си хóджу з кúхнi до покóю.
З кúхнi до покóю клúччиками: бринь, бринь,
Ставáй, ставáй мiй милéнький бо вже бiлий день, день! Кв.

*

Травú кóшу, травú кóшу, травá кондз'орáва,
Трéба кóсу новострiти, щóби дóбре брáла.
Хвалиў сé богáцьквi еин, же вмiе косiти,
Забiй кóсу у травú тай взéў голосiти.
Сусьдe, сусьдióнкi чогó я вас прóшу,
Поможiт ми вiтeгнути iз купiни кóсу! Кн.

*

Кáжут лúде, кáжут лúде, же я волоцiюга,
Вiд недiльi, до недiльi хóджу кóло плúга.
Кáжут лúде, кáжут лúде, не вмiе робiти,
А я вмiю покурiти, за плúгом ходiти. Кн.

*

Ой не пiду я на гриби, áнi на вопéньки,
Немá менé до робóти, но на витрeбéньки. Кв.

*

Дóбрый цысар дóбрый, подавáў нам тóрби,
I до тóрби хлы́ба машеровáть трéба. Кн.

*

Сiва зазулéйка не мáе чубiйка,
Вóзмут мене лúде, хоть я сиротiйка.
Сiва зазулéйка, áле не чубáта,
Вóзмут менé лúде, хоть я не богáта.
Хоть я не велiчка, румяного лiчка,
Хорóшого стáну, кóму-с сe дiстáну. Г.

*

Підú я в чiсте поле,
 А там бáтько хрушém вóре,
 Комарáми волочiй,
 На полúдне не спочiй.
 Кобiлою безбóгою,
 Корóвою безрóгою.

Вiн менi тобó даст,
 Як менé зáмуж даст.
 Спрáвит сýкню зеленóю,
 Вiдаст менé молодóю.
 Вóзмут менé лüде,
 Комú трéба бóде. Г.

*

Не в гай мáмцю, не в гай зеленéйкai,
 Пойiхаў, повандровáў хлбeц молодéйкai,
 Курiла се дорожéйка з Перéмшля до Львóва,
 Вiдпáла ми з пiд кóника золотá пiдкóвá.
 Не жель ми пiдкóвóньки, що се загубiла,
 Но ми жель дiвчинóйки, що се зажурила.
 Скропi Бóже дорожéйку, най ми се не кúрит,
 Дай же знáти до дiвчiни, най ми се не жúрит. Г.

*

Пойiхаў Iвасéйко рáно до млиná,
 Марисéйка молодéйка весóла булá.
 Сéред нóчи о пiвнóчи сiна повiла,
 Надó днéйком, над ранéйком самá померлá.
 Прийiхаў Iванéйко з рáня зо млиná,
 Таi запúкаў, закалáтаў до вiдi дверéй.
 Розтворi ми Марисéйко моá молодá,
 Розворi ми Марисéйко моá золотá.
 Вiйшла до нéго наймолóдша свiсть,
 Що-ж би я тобi Iвасéйко повiла,
 Марисéйка молодéйка двтá повiла,
 Надó днéйком, над ранéйком самá померлá.
 Пойiхаў Iвасéйко на Марусин грiб,
 Повiдж ми Марусéйко моá молодá,
 Чи се мáю женитóйки, чи такóй бóти?
 Мáвш ти мiй Iвасéйко мáтюр лихúю,
 Збáвила менé зо свiга, збáвит i другúю. Г.

*

Кум з кумóю в коршнi напивáў се,
 Кум з кумóю в коршнi обнимáў се.
 Кумó-ж моá смúток з вáми,
 Не раз, не два спаў я з вáми.
 Тепér менé звóдиш, самá не вихóдиш!
 Як на рiжни тресú се, чоловiка бiю се,
 Що-б се не вихопiв i за лоб не вхопiв.

Стаў же я пад віконцем і думку думаю,
 Сам не зваю чи клікати, чи іти до хаты.
 Чоловік з простэлы та до вікна прэсто,
 За дручок зпід полицы по голіві прэсто.
 Ой тыкаў я щэрез плоти, аж він дотирквуў се,
 Як ме мацнуў дручком з заду, я не оглянуў се.
 А іду-ж я си дарогю, несуг хлэшку з горівкою,
 Іду так думаю, дурний рбзум маю.
 Ой трэба се оженіти, за людськими (люцькими) не ходіти
 Сваю жінку маці, чужіх не кохати,
 Бо хто чужу жнаку любит,
 Хутко яго з сьвіга згубит. Г.

*

Коло мліна, коло мліна
 Там голубка воду піла.

Напіла се, полетіла
 Крильонькамн злопотыла. Г.

*

Сівая зазулейко, де будеш кукала,
 Колись в льсы на каліны вёршечок зломала.
 Геі буду я кукала високо на сьсны,
 Ныким на каліны вёршечок виросне. Г.

*

По горі по високій голуби лытають,
 Я розкоши не зазнала, вже лыта минают.
 Лыта мойі молодэйкі, лыта мойі лыта,
 Як я собі нагадаю, аж не бачу сьвіта.
 Ей буду я запрегати коньі вороніі,
 Ей буду я здогавати лыта молодііі. Г.

*

Коню сівий, коню сівий, коню сивесейкый,
 Завезі не, завезі не, до мейі милейкый.
 Перед воротами тупнеш копитами,
 Выйди, вийди дывчинойко з чорными бровами.
 Вйшла дывчинойка, заплаканы вочи,
 Десь ти се взев мій милейкый серед о-півночи.
 Ей сьвічка згоріла, тебе-м не відыла,
 Сьвічка згоріла до самого гнота,
 Чогэ-ж тебе мій милейкый не знэсла охвога. Г.

*

Ей сама я си сана пшеничейку жала
 Ей іду-ж я до домойку, нема мого пана,

Нема́, нема́ мого́ па́на, а́ні паниче́йка,
Нема́ ко́му цылюва́ти білого́ личе́йка.
По́стыль то́несе́йка, а сьтіна́ біле́йка,
Пожа́ль же се́ мо́цний Бо́же, же́ я мо́лоде́йка. Г.

*

Упа́в сьніжо́к на обліжо́к, розпла́в се́ водо́ю,
Чи́ ти ту́жиш так за́ мнєю́, як я́ за то́бою.
Ой ту́жу я́ дывчи́нйо́к, о́ ту́жу я́, ту́жу,
Ще́рез те́бе дывчи́нйо́к ро́ку не до́служу́.
Ой не́ тужи́ парубо́йко, не́ тужи́, не́ тужи́,
Ви́бий со́бі з голово́ньки і ро́ку до́служи́ш. Г.

*

На го́рбді бурачо́к, че́рво́ная гі́чка,
Вче́ра бу́ла дывчи́нйо́к, ні́ні мо́лоди́чка.
Куплю́ я́ се́ сну́ро́зану́ і пі́нду е́два́бно,
Бу́ду я́ се́ сну́рова́ти, чи́ то́ бу́де ла́дно.
Же́би я́ се́ сну́рова́ла і дво́ма пивда́мп,
Не́ бу́ду я́ па́ненько́ю ме́жи паненка́мп.
Що́би я́ се́ сну́рова́ла з ра́ня до́ вечора́,
Не́ бу́ду я́ па́ненько́ю, як я́ бу́ла вчо́ра. Г.

*

Ой дывчи́но се́рдечко́, скажи́ мені́ пра́здочку,
Ой які́ ти го́сты ма́ла са́ма́ е́дна́ без ме́не?
Буў му́зика́ зо Льво́ва, качерме́йстер з Крако́ва,
А Миха́йло-задиба́йло мо́му се́рцю спо́доба́йло
То́ був ро́дом з Яво́ва.
Ти дывчи́но се́рдечко́, скажи́ мені́ пра́вдочку́,
А що́ ти ї́м да́ла пі́ти, са́ма́ е́дна́ без ме́не?
Пив му́зика́ го́ривце́, качерме́йстер ме́дівце́,
А Миха́йло-задиба́йло, мо́му се́рцю спо́доба́йло
Пив зо́ мною́ ви́новце́.
Ти дывчи́но се́рдечко́, скажи́ мені́ пра́вдочку́,
А що́ ти ї́м да́ла ї́сти са́ма́ е́дна́ без ме́не?
Йіў му́зика́ пирі́жкэ́, качерме́йстер га́лушкэ́,
А Миха́йло-задиба́йло, мо́му се́рцю спо́доба́йло
Йіў зо́ мною́ куро́чкэ́.
Ти дывчи́но се́рдечко́, скажи́ мені́ пра́вдочку́,
А де́ ти ї́х спа́ти кла́ла са́ма́ е́дна́ без ме́не?
Спаў му́зика́ в со́ломі, качерме́йстер в по́лові,
А Миха́йло-задиба́йло, мо́му се́рцю спо́доба́йло
Спаў зо́ мною́ в ко́бри.

Ти дівчино сердечко, скажи мені правдоньку
 А як ти їх відправлела сама една без мене?
 Шоў музика граючі, качермейстер скачучі
 А Михайло, задибайло мому серцю сподобайло
 Шоў від мене плачучі. Г.

*

Сьвітї, сьвітї місячэйку рогом до комбри,
 Вставай, вставай невістоўко добти корови,
 Корови подоєги, волї виганєги,
 Тийї самі невістоўко, же ти дала матв,
 А ти знала свекрушейко, я волів не мала,
 Та на щось ти свбого сїна на зальоти слала.
 Менї мама не давала, бо сама не мала,
 А я тоті і віжену, що я ту застала. Г.

*

Закукала зазулєйка а тепер не кує,
 Менє мама жєдувала, тєце не жєлує,
 Тогдї я те невістоўко бѹду жєловати,
 Ой як бѹде зазулєйка в осєні ковєати.
 Я віросла, замуж пішла, того не чувала,
 Щобї сїва зазулєйка в осєни ковала. Г.

*

Ти дівчино, чи я ти?
 Ходї підєш гуляти.

Не питаї се, чвї я,
 Як ти підєш, підѹ я. Г.

*

Як ти підєш танцювєати, не берї ти мєне,
 Бо я рѹду гулящого, не спївиш ти мєне.
 Бо я рѹду гулящого, я се розгуляла,
 Мої мама така бѹла, я ся в нїю вдала. Г.

*

Ой корала зазулєйка в полі на кукѹлю,
 Як я бѹду прввкєати мїї мїлий з тобѹю.
 Як я бѹду прввкєати, як я бѹду жїти,
 Як ти менї не позволїш гїнчого любїти. Г.

*

Ой зацвїла пшєничєйка тїм дрїбнєйкам маком,
 Та не звєю, як ми бѹде за тїм єдїнєком.
 За тїм, за тїм єдїнєком, за двором, за двором
 Заплакала дївчїноўка трї рєзи за столом.
 Не плач, не плач дївчїноўко не бѹду те бїти,
 Пристєла-є ми до сєрдєйка, бѹду те любїти. Г.

*

Признай ми се сон дивнѣйкий тай на суботойку,
Же впаў мільнй з коничѣйка, зломіў головойку. Г.

*

Лісый коню, лісый коню, а зельізні пуга,
Як наважу, дывку зраджу, а сам за рекрута. Г.

*

Сухій дубе мороз буде, ти дывчыно кай се,
Чеші косу до пояса, зрадвти не дай се! Г.

*

Де ти ідеш мій милѣйкий, де ідеш, де ідеш,
Там се ріки споривѣют, там не перейдеш.
Там се ріки споривѣют, вже ся спорнили,
Кболо тѣй кривчѣйки, де ми вбоду піли. Г.

*

Ужэ-ж бо я видивіла свойі чорні очи,
Чи не іде мій милѣйкий темнѣйкой нѣчы.
Трэба хату заместі, стблн застеліти,
Жебн се маў мій милѣйкий на що подавіти. Г.

*

Ой ти дывчыно іді за мене,
Не будеш маіти роббти в мене,
Мені заячбк дров нарубае,
Мені вивіорка тріскѣ збірае,

Вітрѣц повіне, хату замете,
По під стѣжейку річѣйка тече.
Мені ворона в пѣцу запаліт,
Мені сорбка іісти ізваріт. Г.

*

Щоб не тотá деревіна, та не та льціна,
Щобн не ти козачѣйку, була-б я дывчына.
Бодай тая деревіна віросла горбю,
Була бн я дывчыною, що б не за тоббю. Г.

*

Ой нхітб так не гуляе, як та халамійка,
Вона тугу розганѣе з під мбго сердѣйка.
Халамійка не помійка, Халамійа' місто,
В Халамійі дывчатбйка як швенічне тбсто. Г.

*

Дрбнній лев, дрбнній лев, жоўті колопѣйки,
Нема менѣ до роббти, но на витребѣньки. Го.

*

Війду я на горбйку, там музійка грае,
Розгляну се вкбла себе, дывца́та гуляют. Го.

*

Стойт вѣрба над водбю тай се похиліла,
Ти звáла, со я збмнер, на сось не любіла.

Тв знала, со я збннер, було не любіти,
 Бо я піду в сьвіт за оци, ти будеш трубіти.
 А я піду в сьвіт за оци тай буду гуляти,
 Тв се будеш молодейка слезами вмивати. Го.

*

Пішоў би я до дывціни, та не маю драбнціни,
 Драбнціни золотой до дывціни молодой. Го.

*

Тв музико грай весело, бо то корсма не костело,
 А в костелы слюби дают, а в корсмі си напивають. Го.

*

Селѣп, селѣп по галаню,
 Щорна воўна на баранї,

Щорна воўна закруцѣна,
 Ю дывціна заруцѣна. Го.

*

Ой до мене паріббїки, до мене, до мене,
 Червоейка яблонейка на підвіру в мене.
 Червоейка яблонейка і червонї ябка,
 Не знавш ти мой мамо, яка в мене гадка.
 Єдна гадка до водейки, друга до Дунаю,
 А третая за милейким, що го не видаю.
 Не видѣла-м нївѣ не видѣла-м вчора,
 Прийде сьвятá недѣлейка, пїду до косцьола.
 Пїду, пїду до косцьола, в косцьольї образи,
 Подивлю ся раз на вобраз, на Яна три рази.
 Ой калина бїла цвїла, червона родїла,
 Ой тепер я си нагадаю, когб я любїла.
 Ой я собї нагалаю дамнї догадбчки,
 Як сї вїла грўшкї, ябка, ще й обарїнбчки. Д.

*

Ой ти знаў, на щоз браў менѣ невелїчку,
 Менѣ мама годувала як перепелїчку.
 Менѣ мама годувала, в папїр завивала,
 За богача обїцїла, за бїдного дала.
 А ти знаў, на щоз браў, я не вмїю жати,
 Бўде твой пшеничейка в пблї змовати.
 Най змўе, най змўе, най ся лўде сьмїют,
 А я тўю преораю, иїнчую посїю.
 Невродїлась пшеничейка, ино горошбчок,
 Вигуляла черевїчки, вно (ино) запятбчок. Д.

*

Сьпівала би-м сьпіванойки, не знаю якої,
Ци хлопської, ци бабської, ци кавалерської. Д.

*

Халамійки засьпівати, халамійки граги,
Бо то тейі халамійки легкo погуляти. В.

*

Ой славноя холомійка по горі ходіла,
Спустила ся на долину, води ся напіла. В.

*

Забрала ми вода, пшеницю в гороба,
Но ми ся застала дівчина молода. В.

*

Ой гадайте мамунейко, гадайте, гадайте,
Іно мене з розкошойки в невоблю не дайте.
Ой гадала мамунейка, гадала, гадала,
Таки мене з розкошойки в невоблейку дала. В.

*

Ворендару погавіне
Моя праця в тебе гине,

Що я в тебе гроши пропиў,
Бив бим бляхоу церкву побив. В.

*

Ворендару, ворендару, який ти богатий,
Через тебе ворендару ходжу неженатий. В.

*

Же-б ся ти коршмойка спалила, дай Бже!
Ю моя кишени старчити не може. В.

*

Як я ішла сама до горі, то яма —
Як ми шли вобов, стезка малювана. В.

*

Цілий тиждень жала, снопів не вязала,
Молодого Яся з гаю виглядала,
Вийди Ясю, вийди з зеленого гаю,
Повялі снопойки від краю до краю. В.

*

На горобі горобок, швидко ся стелит,
Треба мені вошалити, мій ся мійий жєнит.
Най ся жєнит, най ся жєнит, буду го любити,
То він буде через мене свою жінку бити. В.

*

Возму я си коновойку, піду по водойку,
Там мій мійий, чорнобривий, косит вотавойку.

А я стала, заплакала, рукавом ся втерла,
Дай ти Бóже милссёрний, що-б ти жінка вмёрла. В.

*

(обжинки = обжянки; на обжинках співають:)

Слава тобі Бóже, що вже в полі обложе,
Най буйний вітер віє, вже ся в полі не фіє,
Аньї яра, яричэйка, ньї возіма пшеничэйка —
Іно з возімого жіга нам дорожэйка вбіта.
Ми то вїї вбіли, бóємо жаги ходїли,
То без лыс, без корїня, без по́ле, без каміня. В.

*

Рáсен вино́йко, рáсен, височэйко го несем,
Іще висший від плóта, іще красший від злóта. В.

*

(весільні:)

Хиляют ся воротá, клáняє ся
[сиротá
Кому-ж ти ся клáняєш, ти та-
[туня не маєш!
Клáняєш братунéви, як рідному
[татунéви,
Клáняй же, клáняй, аж під но-
жэйки пада́й,
За то́б кáждий змóвп, най те
[Бог благослóвит.
Знáти Кáсюнэйку по весілейку,
Же татуня не ма́є: стїл не сте-
[лєний,
Двір не метєний, рóдойко не
[спрошєний.

Пішлю вугóйку на Українóйку
По сво́ю рoдинóйку,
Пішлю совóла до мїлого Бóга
По сво́го татунéка.
Вугóйка летїт, вїсть приноша́є,
Вся рoдинóйка бóде,
Соколéц летїт, вїсть приноша́є,
Вся рoдинóйка бóде,
Соколéц летїт, вїсть приноша́є:
Вже татуню не бóде.
Ой веселї ся мо́я дóвєйко:
Я там не мóжу бїти,
Сврáя земл́я двєри приляглá,
Тя́жко їх вїтворїти. В.

*

(яє коровай сажать:)

Благослoві Бóже, пречїста Дыво ма́ти,
У тїм домбóйку, на тїм столбóйку
Корова́й оплеска́ти.
Трєба нам до кoваля́ лoпáтойку кoвáти
Час корова́й сажáти.
Трєба нам до кoваля́ вїгáти стoвпá,
Вїняти корова́й з пeца. В.

*

Загра́й менї музичэйко, я ти заспїва́ю,
Грєйцáрика то́бі не дам, бо самá не маю. В.

*

Заграй мені музичёйко, най си потанцюю,
Бом си ноги засыдыла, най си вiпростую. В.

*

Тепёр я си погуляю, тепёр ми ся хóче,
Тепёр мені головóйки нiхтó не клопóче.
Тепёр я си погуляю, тепёр я вiльнёйка,
Тепёр ми не заплаче дитiна малёйка. В.

*

Течё вóда iз горóда з вишневого саду,
Клiче козак дывчинóйку з соббóу на порáду,
Порáдь же мя дывчинóйко, як рiдна я мáти,
Чи ся мáю женитóйки, Чи тебе чекáти?
А я тебе козачёйку i рáджу не рáджу,
Женити ся не борóвую, чекáти не кáжу. В.

*

Червóная калинóйка порозкладалá ся,
Ой що менé мoя мáма напроклиналá ся.
Ой не клянi мoя мáмо, не клянi небóже,
Бо й ти знáвш мoя мáмо, що кохáня мóже.
Як ти бiла молодáя, ти кохáня знáла,
Тепёр ес ся востарiла, тoс позабiвила. В.

*

Ой два дóби зеленёйких, два дóби, два дóби,
Ой ти хлопeц молодёйкий з тебе жомнeр бóде.
Ой на двóе, мoя мiла, на двóе, на двóе,
Як ся не адам за жомнeра, то щáстейко твóе. В.

*

Не вважáй дывчiно на моё волóся,
Бо моё волóся в Рáвi зiсталó ся.
Не вважáй дывчiно на гунджерi дрiбнi,
Бо гунджерi дрiбнi записáвi в Вiдни.
Не вважáй дывчiно на волóся жóвте,
Бо волóся жóвте записано в Жóвквi. В.

*

Вважáў же я дáчно на дывчiну лáчну,
Вобiцяяла дáти хустóйку едвáбну.
Вобiцяяла дáти, казáла чекáти,
А я чекáў три дни кóля ёйi хáти.
Чекáў же я три дни iще i три нóчи,
Зак ми показáла свóбi чóрнi очi. В.

*

Не мій кóник, не мій, не я го куповаў
 Не моя дівчіна, не буду жаловаў.
 Не мій кóник, не мій і не мого брата,
 Не моя дівчіна і не моя втра́та.
 Не мій кóник, не мій і не мої воба,
 Не моя дівчіна і не моя шко́да. В.

*

Я дзіся гуляю, за́втра масьєрую,
 Тобі дівчинóйко дитинку дару́ю.
 Меш ми дарува́ти, возьми́ си з собо́ю,
 Бу́де ти носи́ла тавы́стру з тобо́ю.
 Тавы́стру з тобо́ю, іще́ ба́гнет з га́ду,
 Бу́де ти мо́вила: пийми́ та́гу ма́му. В.

*

Ей дрібне́йка халаме́йка, дрібне́йка, дрібне́йка,
 Вийди, вийди на ўлицю́ дывче́ молодё́йка (sic!).
 Трóшки ма́ла ниточо́к, мру́ полотёнця,
 Біла фа́йна молодё́йка, пристала́ до се́рця. В.

*

Вобійшоў я шты́ри селы́ не пиву́ я горівка,
 Якем прывішоў до Верхата́ (Верхра́ги) навчы́ли ня дывки́,
 Не так тыйі великыйі, як тыйі малыйі,
 Же́би оны́ не джда́ли сьвятб́і неды́лы. В.

*

Ой кукала зазуле́йка, кукала, кукала,
 Як почу́ла зымну́ рóсу під гай ся схова́ла,
 Як почу́ла зымну́ рóсу, тріску́чі морóзи,
 Схова́ла ся зазуле́йка під зелéні лóзи. В.

*

Піду́ я си танцюва́ти на Бóжую во́лю,
 А хто хóче, най си сьме́, я му не боро́ню. В.

*

Кóло млі́на яворі́на, го́лубцы́ лыта́ют,
 Я розко́ши не зазна́ла, лыта́ ми́ мина́ют. В.

*

Є на горі́ бичкі́ в ярмі́, ко́ны в ре́мнінці,
 Лы́пша та́я в малю́ванцы́, як та́я в спідні́цы.
 Ой бо та́я в малю́ванцы́ всю́ робóгу робі́т,
 А тотая́ у спідні́цы за хло́пцями́ хóдит. В.

*

Ой злегайка музичейко, злегейка, злегейка,
 Бо ю мої милейкая на полі тяжейка.
 Ой тяжейка, ой тяжейка, встойки не смачно,
 Бо вже мою милейкую на личейку значно. В.

*

Піду я си, піду по під лье буківий,
 Вірву я си, вірву орішок лысківий.
 Буду го мочила в солодкім молоці,
 Буду чарувала Верхратскийї хлопці.
 Не всійї, не всійї, но того єдного,
 Же він мені пристаў до сердейка мого. В.

*

Івасю, Івасю пішла би-м за тебе,
 Люде повідают, не-господар з тебе.
 Єдні ми тя хвалят, другі ми тя гудят,
 Мої чорні вочи мало ся не знудят. В.

*

Чорні вочи маєм, дамно ми ся знаєм,
 Що кому до того, що ми ся кохаєм. В.

*

Мої вочи сіві, але зависліві,
 За тими хлопцями, котрі чорнобріві. В.

*

Жеби чорні вочи в склепі продавали,
 Я би-м си купила, щобв коштовали.
 Я би-м си купила, по таляру дала,
 Най-би-м чорні вочи до кохання мала. В.

*

Штіри коньї в стайни, штіри під лыщиноў,
 Штіри поїхали за ладноў дывчиноў.
 Штіри коньї маю, всеї штіри продаю,
 Всеї штіри загублю, бо дывчїну люблю. В.

*

Не тая сьпівает, що розкоши має,
 Я си засьпівает, розкоши не маю.
 Дывчино, дывчино, не жалуй розкоши,
 Най тя во розкоши, гадка не заносит.
 Не жаль ми розкоши, бо я її не мала,
 Жаль ми мамунейки, же мя годувала. В.

*

Місли, мої місли до кúпи ся зйшли,
На сердэйку ста́ли, спа́ти ми не да́ли. В.

*

Хты́ла старá ба́ба молодю́ю бу́ти,
Натка́ла за косо́йку зеле́ной ру́ги,
Зеле́ная ру́та ейі не вкраси́ла,
Бо ба́ба старáя, ейі косá сiва. В.

*

Дрiбна ру́та, дрiбна,
А мак ще дрiбнiшый,

Весьйі хлопцы́ ладні,
А мій наўладнiшый. В.

*

Помалейку́ піду, далечейко́ за́йду,
З коморойки́ вобьму́, з воборойки́ за́йму.
З коморойки́ вобьму́ кошúлы ляляніі,
З воборойки́ за́йму бочúлы дiвнiйі.
З коморойки́ вобьму́, бу́ду ся вбира́ла,
З воборойки́ за́йму, бу́ду запрага́ла. В.

*

В на́шой сусы́ди вікна на видо́ці,
Видда́ла три дб́ццi та на однім рб́ццi.
Три дб́ццi видда́ла, сiна оженíла —
З на́шой сусы́ди дб́ра господíня. В.

*

Зо стрíхи, зо стрíхи кéтят ся горíхи,
Забува́й дывчíно дывб́цкiйі сьмíхи. В.

*

Не бою́ ся пана́ авы́ окомона́,
Видрб́блю пánщину́, посаджу́ си дб́ма. В.

*

Там то в мене́ сéрце вíне, як вéчер настане́,
Пустíть мене́ мéжа хлопцы́, за́ра перестане́. В.

*

Сiвий кíнь, сiвий кíнь, бiлий кoпíта,
До мéй дывчíни дорíжeйка вб́ита
Дорoжeйка вб́ита, стежeйка вдоп́тана,
До тeбе́ дывчíно, до тeбе́ кохана́. В.

*

Залица́ў ся козаќ дывчíни зo двoра́,
Привязáў, привязáў ковя́ до iвoра́.
Яворoйка стíла, ко́ньoйка му́ взи́ла,
Eго́ ся набíди, дывчíни не да́ли. В.

*

Не піду, не піду то́го ро́ку іще,
Що ми за невóля, коли́ ми ся не хце. В.

*

Не піду, не піду, за дворака, за пса,
Же́би ми не даваў затиро́йки з вівса.
А я в ма́ми біла, у ма́ми вирóсла,
У ма́ми не йіла затиро́йки з вівса. В.

*

Не б́ду, не б́ду па́рибком ходіти,
Ма́ю три грейдари́ б́ду ся жевіти.
Є́дєн гра́йцар на тютюне́ц, а дру́гий на лю́льку,
А за трети́й жінку ќплю таќу як зазу́лку. В

*

Не б́ду ся жени́ў, не б́ду ся сьмішв́у,
Б́ду ходи́ў кавальбро́м, б́ду дьвіккі ты́шиў. В.

*

Широ́кое оболóня, рідкі́йі копі́цьї,
Не мо́жу ся ожени́ти че́рез молоді́цьї.
Молода́я молоді́ця на мене́ диві́т ся,
Ци она́ ня ба́рзо любі́т, ци но з мене́ кпит ся.
Аньї я тя ба́рзо люблю́, аньї я не кплю ся,
Така́ моя́ натуро́йка, на тебе́ дивлю́ ся. В.

*

Молода́я молоді́ця мо́ргала (мру́гала) на мене́:
По́киннь, по́киннь молоті́ти, приходи́ до мене́.
Не покéну молоті́ти, не покéну цы́па,
Молода́я молоді́це ма́веш чолові́ка.
Молода́я молоді́це ма́веш чолові́ка,
Як заста́не мене́ в тебе́, позба́вит ня ві́ка. В.

*

Дьвічїно, дьвічїно́йко, перепеличéйко,
Дамно́ я ся поглядáю на твоé личéйко.
Дамно́ я ся поглядáю чо́рними очі́ма,
Тру́дно ми ся дові́дати, чьї́ ти дьвічїна.
Му́шу я ся дові́дати, му́шу я тя зна́ти,
Му́шу я тя сво́їй ма́ти за неві́стку взя́тв. В.

*

Ой не ві́дно то́го селá, аньї то́їй гірки,
Де я б́ду за неві́стку, там нові́ одвірки.
Ой не ві́дно то́го селá, іно́ чу́ти га́лас,
Там я б́ду за неві́стку, та е́ще не за́раз.

Ой не відко того села, ані тойі хати,
Де на хочут молодую за невістку взяти. В.

*

Мойі вочи чорнейквій, а личейко біле,
Я вас буду цільовати куждойі недылі.
Летит голуб по над водоу, води не голоден,
Той вас буде цільовати, котрой буде годен. В.

*

Ой дывчино, дывчинойко, ти чаривничейко,
Счарували мене брови і твоє личейко.
Счарувала ти мене, іще мою душу,
Тепер я молодейквій любити тя мушу.
Же-б ти так зваў парібойку, як з сыней до хати,
Як я знаю молодейка, як то чарувати. В.

*

На що мені жевіти ся, на що мені жінки,
Колі мені молодіці купуют горівки. В.

*

Же-б я мала такі вочи, як ти мавш Грицю,
Яби-м тобі вихопила з пєца паланіцю. В.

*

Там на горі на горойці ясне сонце грів,
Там то ми ся води хоче, аж ми серце млів,
А ви люде не знаєте якої, якої,
З зеленої хляшчинойки гіркої, гіркої. В.

*

Горівойко, оковита, люблю я тя пити
Журят ся мноу сусыдойки, чим буду платити.
Не журт ся сусыдойки, іще мене стане,
Заплачу я горівойку, ще ми ся зістане. В.

*

Горівойка оковита перепаленая,
Богаккая дывчинойка перехваленая.
В богаккой дывчинойки нї красї, нї сїли,
Богаккую дывчинойку зброїі украсїли. В.

*

Та богаккий сїну не стій за вороби,
Не сьмій ся, не впи ся з біднойі сироти.
Хоть я си сирота, але в мене цнота,
Бівела-м си вінок во щїрого злота.

Хоть я ся сирота із бідного дому,
Ще-м ся не вшала на шию нїкому. В.

*

Кому бідá, кому бідá, а менї не бїда,
Бо я собі полюбіла блїзкого сусїда.
Ой сусїдний парїббїку, сусїдний, сусїдний,
Як я ти дам привадбїку, то ми будеш бїдний.
Дам я тобі привадбїку сякїю, такїю,
Будеш в мене ночувати вїчку не одну.
Дам я тобі привадбїку в комбрі, в комбрі,
То вже тобі не поможут жадний дохторї,
Жадний дохторї, ані жадні лыки,
Пропадеш ти парїббїку, пропадеш на віки. В.

*

Калвнбїку лбмлю, калвнбїка гне ся,
Дывчвнбїку лбблю, взїти не мине ся.
Хоть я йїї лбблю, брати її не бїду,
Бо я молодїкнїй за жомнїра бїду.
Як же ня не схочут, то я сам пристану,
Такїї дывчїни на войнї дїстану. В.

*

Чи тебе дывчїно малїр вималюваў,
На твоє личейко фїрби не жаловаў?
Вїмалюваў мене сам Божейко з неба,
На моє личейко фїрби не потреба.
Ще-б мене так жаден малїр не вмалюваў,
Як мене татїньо ладно вигодоваў. В.

*

Не вїй вїтре, не вїй, калїною не хвїй,
Зрадївї вс ня єдин, то ся дрїгнїй не сьмїй.
Не сьмїй же ся, не сьмїй ти славнїй козаче,
За мноў молодбїю тато й мама плїче
Тато, мама плїче ї всїя родїна,
Же я така молодїйка, ю-м не є дывчїна. В.

*

Ой пїдї я до сусїди позїчити нбжа,
У сусїди такїй хлбпец, як червона рбжа. В.

*

Не бїду, не бїду, до дывчїни ходїў,
Вже-м ся до кобїги на три лыга згодаў.

Як три льґта вийдуть, знов на три наймў ся,
На тўю дывчїну авї подївлю ся. В.

*

З горї вода летїт, на дблы ся сьїе,
То мїй коханейко до мене ся сьмїе. В.

*

Бодай тебе Пан Бїг скараў за тб стоїня,
Не една вечереїка бїла на снїданя.
Не одна ся їзїла, не одна вилїла,
Я з тобою молодейка нїч перестояла. В.

*

Не бїду Ясїню за тоббў тужїла,
Бо я ся з тобою вїрнї не любїла.
Не бїду тужїла, не бїду плакала,
Бо я ся з тобою вїрнї не кохала. В.

*

Бодай тебе Ясунечку ворота забїли,
Щббї тебе пїсля мене йнчї не любїли! В.

*

Марїсю, Марїсю, я тебе ту лїшу,
Як я сам поїду, до тебе лист пїшу.
Я до тебе пїшу дрїбноє писаня,
Жеби-с памятала перше закоханя.
Що-ж ми по писаню, по бїлїм листейку,
Я ся закохала во твойм сердейку. В.

*

Ой Васїлю, Васїлю сьдїш на бадїлю,
А я на ломачу, за тоббў плачу! В.

*

Ой мала я черевїчки, що Ясїньо ми купїў,
Повїсла-м на вїлбчку, злбдїй ми йїх ухопїў. В.

*

Пожєву я сївї воли на вигїн, на вигїн,
Маю я там парїббїки на вїбїр, на вїбїр.
І той пєкнїй, і той пєкнїй і той не поганїй,
А мїй мїлїй, чорнобрївий, як намальованїй. В.

*

Жадєн ми ся не сподобаў, но той єдїн ткачик,
Вїробїў ми запасчїну, як дрїбнейкїй мачик. В.

*

Поже́ну я сі́ві во́ли в зе́лену лы́щину,
Не так ме́не хло́пці лю́блят, як ту за́пасціну. В.

*

Віно́йку, віно́йку, трыма́й ся голо́ви,
Же́би я не ма́ла по то́бі обмо́ви.
Я ся не трыма́ю, но з е́ди́го бо́ку,
Не бу́деш ня носі́ў, но вже то́го ро́ку.
Віно́йку, віно́йку, ти мій дубельто́вий,
Спаде́ш ти ми, спаде́ш хутве́йко з голо́ви.
Не спаде́ш ми в корчмі́, а́ны на ву́лиці,
Ой спаде́ш ми в це́ркви, де паля́г ся свя́чи. В.

*

Сьпіва́ла би сьпівано́йки, сьпіва́ла, сьпіва́ла,
Коби́ мо́я матыво́йка до́бре йі́сти да́ла,
До́бре йі́сти да́ла, робі́ть не каза́ла,
То́би сьпівано́чки сьпіва́ла, сьпіва́ла. В.

*

Ой на по́лю кирниче́йку копа́ла, копа́ла,
Яка́сь біда́ набреха́ла, що́ я люблю́ па́на. В.

*

Ой копа́ў я кирниче́йку шירו́ку, глїбо́ку,
Ой любі́ў я дывчино́йку товейку́, висо́ку. В.

*

Черво́на ка́ліно, чо́ над во́доу сто́їш,
Молода́ дывчи́но, чо́ ме́не ся бо́їш?
Що-б я не черво́на, я би не сто́яла,
Що-б я не молода́, то-б ся не бо́яла. В.

*

Ма́тко мо́я, ма́тко, годуй́ же ня гла́дко,
Від неде́лы до неде́лы, як черво́не я́бко.
Як черво́не я́бко, як черво́ну слівку́,
Годуй́ же ня, годуй́, бу́ду ла́дна дывка́. В.

*

Ей́ там в по́лі кирниче́йка і ви́дрó (ве́дрó),
Де́сь там мо́го миле́йкого не ви́дно, не ви́дно. В.

*

Весо́ло, весо́ло, де со́нійко схо́дит,
Ще́ там весельі́ше, де мій ми́лий хо́дит. В.

*

Зна́ю я, зна́ю, котра́ мо́я ду́шка,
Черво́ная кита́йка ку́ла капелю́шка. В.

*

Мойї сьпіваньки, де я вас подью
 Заберу вас в запасчину, на полі посью.
 Як ми добре буде, то вас позбираю,
 А як ліхо мені буде, то вас занехаю. В

*

По під гору, по під гору летіла кокоська,
 Пусті мене моя мамо на весіле трішки.
 Щоби-с доню добра біла, я би тя пустіла,
 Щоби-с трішки погуляла, назад приходіла. В.

*

По під гору, по під гору кетит ся шнурочок,
 Хто цікавий до роботи, той до сьпіваночок. В.

*

Упали воротілка, упали, упали,
 А мойї зальотілки пропали, пропали.
 Ой хто буде воротілка зводити, зводити,
 Ой той буде на зальоти до мене ходити. В.

*

Закукала зазулейка, тераз не чувати,
 Там, де я ся не роділа, мушу привкати.
 Там чужая сторонейка, там чужіі люде,
 Як же мені молодейкіі привікнути буде. ЛК.

*

Звідки йдеш, звідки йдеш, дівчинійко моя,
 З роботілки, з роботілки, з широкіого поля.
 Що-ж ти там робіла на широкім полі,
 Я там ввбарала пшенічку з куклю. Кул.

*

Ой зацвіла сіня чічка і ганиж, і ганиж,
 А я така молодейка, а ти ня циганиш. Кул.

*

Ой до мене парібілки, до мене, до мене,
 Червоная яблінійка на подвіру в мене.
 Червоная яблінійка, ябка солодейкі,
 Ой до мене парібілки, котрі молодейкі.
 Ой до мене парібілки ходіте, ходіте,
 Ви ся мого милейкого не бійте, не бійте! Кул.

*

Ньікому так не гаразд, як перепелици,
 Сіла собі на межі, сьпівас в пшеніци. Кул.

*

Іде до́щик, іде, зазу́лейка змо́кла,
 Хто-ж бу́де кувати ку́ля мо́го во́зна?
 Хма́ройка пере́йде, пого́дойка бу́де,
 Зазу́ля ви́сохне, кова́гойка бу́де. Кул.

*

(Коле́дка:)

Гей у садéйку винограде́йку
 Відная я́блін відні яблучка зроді́ла —
 Там стерегла́ їх грéчная па́нна в. і пр.
 Вийшо́ до не́ї ба́тейко є́ї відная я́блін і пр.
 Вірви донéйко є́дно яблучко в. я. і пр.
 Я вам не вірву, бо милому держу́ в. я. і пр.
 Війшла до не́ї ма́тынка є́ї в. і пр.
 Вірви донéйко є́дно яблучко в. і пр.
 Я вам не вірву, бо милому держу́ в. і пр.
 Війшо́ до не́ї браті́йко є́ї в. і пр.
 Вірви сестро́йко є́дно яблучко в. і пр.
 Я ти не вірву, бо милому держу́ в. і пр.
 Війшли до не́ї сестро́йки є́ї в. і пр.
 Вірви сестро́йко є́дно яблучко в. і пр.
 Я вам не вірву, бо милому держу́ в. і пр.
 Війшо́ до не́ї милéйкві є́ї в. і пр.
 Вірви милéйка мені́ яблучко в. і пр.
 Я тобі вірву, бо я тобі держу́ в. і пр.
 А за тим слóвом будь же нам здоро́ва в. і пр.
 Будь же нам здоро́ва грéчная па́нно в. і пр.
 Грéчная па́нна гей Марунéнька в. і пр.

(без вікно́: вели́ка рості́ до вінце́, до хоро́шого молодце́). Кп.

(Коле́дка:)

Пішо́у Мико́лейко (Миколю́нейко) ра́но косі́ти
 Брені́ла коса ко́ло покóса, брени́ла!
 Пішо́у до не́го ба́тейко його́ бр і пр.
 Іді́ сiно́йку, час до до́моїку, бр. і пр.
 Я за́раз іду́, покóса ді́йду, бр. і пр.
 Покóса ді́йшо́у, до до́му не йшо́у бр. і пр.
 Прийшла́ до ньóго ма́тынка його́ бр. і пр.
 Прийшо́у до ньóго бра́тейко його́ бр. і пр.
 Війшла до ньóго (него́) сестро́йка його́ бр. і пр.
 Війшла до ньóго милéйка його́ бр. і пр.
 Іді́ милéйкві, час до до́моїку бр. і пр.
 Я за́раз іду́, покóса ді́йду бр. і пр.

Покóса дійшо́ў, до до́му пійшо́ў бр і пр.
 А за тим сло́вом будь же нам здо́ров бр. і пр.
 Будь же нам здо́ров грéчний пані́чу бр. і пр.
 Грéчний пані́чу Миколю́нейко, вели́кий рості́. Кп.

*

(Коле́дка:)

Господи́нейки о́строги — дво́ри —
 Фа́лен всі́ наш ми́лий Бо́же на небесі́.
 В тих о́строже́йках нова́ свѣтло́йка ф. і пр.
 У тій свѣтло́йці́ господи́нейка ф. і пр.
 Господи́нейка хоро́шо хóдит ф. і пр.
 Хоро́ше хóдит, свѣтло́йку ми́та ф. і пр.
 Свѣтло́йку ми́та, сто́лойки ветеля́ ф. і пр.
 Бо се споды́е лю́бого гóстя ф. і пр.
 Лю́бого гó-тя са́мого Бо́га ф. і пр.
 Са́мого Бо́га, о́бжу ма́тїнку ф. і пр.
 Сади́т Бо́жейка коне́й сто́лойка ф. і пр.
 Бо́жу ма́тїнку за засты́лейку ф. і пр.
 Всѣх а́нгелейки́в до́вокола сто́ла ф. і пр.
 Ой ви́йшла она́ на підсы́войки ф. і пр.
 Кри́кнула она́ на куха́рочка ф. і пр.
 На куха́рочки, на сво́ї дочкі́ ф. і пр.
 Возьмі́т ключи́ки ми́дяне́кїї ф. і пр.
 Віді́мкни́т ша́хви́ вері́хови́ї ф. і пр.
 Наточі́т вна́ зелене́йкого ф. і пр.
 Наточі́т ме́ду солоде́йкого ф. і пр.
 Наточі́т пї́ва я хмі́льне́нього ф. і пр.
 Набері́т хлі́ба пше́ниче́нього ф. і пр.
 Честу́е Бо́га зеле́ним ви́нои ф. і пр.
 Бо́жу ма́тїнку соло́дким ме́дом ф. і пр.
 Всѣх а́нгелóйки́в я хмі́льви́м пї́вом ф. і пр.
 Я хмі́льни́м пї́вом, пше́ничи́м хлі́бом ф. і пр.
 А за тим сло́вом, бу́дьте нам здо́ров фа́лен і пр.
 Бу́дьте кам здо́ров! Господи́нейка ф. і пр.
 Господи́нейка, же в ті́м до́мойку ф. і пр.
 Ща́стейко на дві́р, на худóбойку ф. і пр.
 На худóбойку на рого́вю ф. і пр.
 На челя́дойку на до́мовю ф. і пр.

Вінчу́ю Вас господи́ненько свѣта́ми свѣта́ми з те́ю щедрі́-
 кою, дай Бо́же опрова́дити, до Богоя́вленя дочека́ти, від Богоя́вленя

дочекати, від Богоявлєня до воскресєня, від воскресєня до сто лїт,
доби пан Біг зазначїї вік!

(З хати відзиває ся: дєкуєм!)

Кп.

*

Через нєбойко три дорѡжойцьї
Фалєн єст Господь Бг над небесамь, над нами!
В господарейка є три сїнойки ф. і пр.
Першїй сїнойко яснє сѡньойко ф. і пр.
Другїй сїнойко дрібнїй дѡщейко ф. і пр.
Третїй сїнойко яснїй мїсячєйко ф. і пр.
Сѡнейко мѡвїт: немá по мєне ф. і пр.
Дѡщейко мѡвїт: немá по мєне ф. і пр.
Мїсячєйко мѡвїт: немá по мєне ф. і пр.
Ой як я зїйду в лїгьї ранейко ф. і пр.
О я обгрію зїмву росѡйку ф. і пр.
О я як спаду в мїсяцю маю ф. і пр.
То ся зрадує жїто, пшенїця ф. і пр.
Ячмїнь, яріця, вся яривѡйка ф. і пр.
А як я зїйду в зимї з вєчера ф. і пр.
То я осевїчу гѡри, долїни ф. і пр.
Гѡри, долїни, вськї звїрїни ф. і пр.
І тї людєйки, що в дорѡжейцьї ф. і пр.
Будьте нам здоровї господарейку ф. і пр.
Господарейку, що в тїм дѡмойку ф. і пр.
Не сам з сѡбѡю, з господинейкою ф. і пр. Кп.

*

Ой кўри, кўри не пїйте рано,
Рано, рано, в недѡлю рано, зорá зорѡю.
Ой бо ваш панїч ще ранче встаў, кѡника сьїдлаў Рано і пр.
Кѡника сьїдлаў, вїхати гадаў Рано і пр.
Вїхати гадаў на Вкраїнѡйку Рано і пр.
Вїхати гадаў на вїйнойку Рано і пр.
Ой матїнонька єго впроводжала Рано і пр.
Ой вїдь сїнонько таї на вїйноньку Рано і пр.
Не вїхапуї ся наперѡд вїйнї Рано і пр.
Наперѡд вїйнї і назáд вїйнї Рано і пр.
Інѡ ся тримáй по серѡдинї Рано і пр.
При серѡдинї, при всьїй старшвнї Рано і пр.
А за тим слѡвом будь же нам здоров Рано і пр.
Будь же нам здоров грѡчнїй панїчу Рано і пр.
Грѡчнїй панїчу Івасювєйку!
Велїкий ростї від черевїчка! Кп.

(Дівчині „вінчуют“: Рості велика до черевіка, від черевіка до вінця, до хоробшого молодця!)

*

Пішла дьівойка рано по воду на Дунай, на Дунай
 [дьівойка рано по воду ходила,
 Із новейкими конівочками на Дунай, на Дунай і пр.
 Із ціновими накрівочками на Дунай, на Дунай і пр.
 Здібало їй три лебедойці на Дунай і пр.
 Загавули їй три загадочці на Дунай і пр.
 А хибав би я тай не татова на Дунай і пр.
 Ой щобі я їх не відганула на Дунай і пр.
 Ай що цвітє без синецьвіту на Дунай і пр.
 А що горіт без поломвєйка на Дунай і пр.
 А що ростє без корінєйка на Дунай і пр.
 Пáпороть цвітє без синецьвіту на Д. і пр.
 Сбнєйко горіт без поломнєйка на Д. і пр.
 А кáмїнь ростє без корінєйка на Д. і пр.
 А за тим слóвом б́удже нам здоров
 Грєчная пáнна Каскунєйка і пр. Кп.

*

На ріці на Йордани Гардань вода студєная!
 Там свєтїй хрест виринє Гардань вода студєная!
 Виринє, потоє Гардань і пр.
 Нїхтó єго не видє Гардань і пр.
 Вздрїла єго грєчна пáнна Гардань і пр.
 Грєчная пáнна Настунєнка Гардань і пр.
 Утовула, поплинула Гардань і пр.
 Той свєтїй хрест досєгнула Гардань і пр.
 Взєла єго в прáву ручєйку Гардань і пр.
 Принєслá го до дбюйку Гардань і пр.
 Положїла на стóлойку Гардань і пр.
 Ой дбєйку, Настунєнку Гардань і пр.
 Возьмі той хрест в бїлу ручєйку Гардань і пр.
 Занєсі го до церковці Гардань і пр.
 Положї го на престолбюйку Гардань і пр.
 Де ся слўжбї відправляють Гардань і пр.
 Де всї свїчї погаряють Гардань і пр.
 Де всї святї радїсть мають Гардань і пр.
 А за сїм слóвом б́удже нам здоров
 Грєчная пáнно Настунєнку! і пр. Кп.

*

А в чистім полі там плужок оре,
 Бреніли волі а всі чотіри у плузі —
 Сам Господейко плугатирейко бр. волі і пр.
 Сьветій Петро погоничейко бр. і пр.
 Пресьветá Ды́ва йісти носіла бр. і пр.
 Пресьветá Ды́ва Бо́га просіла бр. і пр.
 Орі сивойку, довгу нивойку бр. і пр.
 Не так довгу, як широкую бр. і пр.
 Ворé сивойко довгу нивойку бр. і пр.
 Бúдем сы́яти жы́то, пшени́цю бр. і пр.
 Жы́то пшени́цю, ячмінь яри́цю бр. і пр.
 Зароді́ Бо́же мідявé стеблó бр. і пр.
 Мідявé стеблó, золотé зерно́ бр. і пр.
 Бúдем збирáти жéнці молóдці бр. і пр.
 Парубкі вусáті, дывкі косáті бр. і пр.
 Кладу́ть снопо́йки як дробéн дощик бр. і пр.
 Ставля́т копо́йки я́ко давздо́йки бр. і пр.
 Йідут фіро́йки я́ко пчоло́йки бр. і пр.
 Кладу́т стірто́йки в три ря́дойки бр. і пр.
 А за тим слóвом будь нам здоров бр. і пр.
 Господарейко егомосценько бр. і пр.
 вичу́ю і пр. пр. Кп.

*

Ой ца в до́ма господарейко?
 Дай сму́ Бо́же щéств, здоровле, все добре —
 Що він там рóбит, бóртейка твóрит д. і пр.
 З то́го бóртейка три пожито́вкы д. і пр.
 Пёрший пожиток: я́ра пчоло́йка д. і пр.
 Дру́гий пожиток: солодо́к медо́к д. і пр.
 Трёгий пожиток: жбу́тий вощейко д. і пр.
 Я́ра пчоло́йка на розплóдейко д. і пр.
 Солодо́к медо́к на розходейко д. і пр.
 Жбу́тий вощейко на сьвйчейка д. і пр.
 До цёркоу́ці на престóлойко д. і пр.
 На престóлойко, де сам Гóсподейко д. і пр.
 Де сам Гóсподейко службойку правит д. і пр.
 Господáру, господарейку прійшли́смо до Вас дім
 [звеселіти! Кп.

*

На добраніч! на добраніч! ти мила чу́еш?
 А з ким же ти мо́я мила до́ма начу́еш?

З Богом сьвяти́м, сама́ з собою.
 Прибу́дь, прибу́дь мій миле́йкий, бу́ду з тобою!
 Як я прибуду́, то я там бу́ду,
 А хто мене́ надгорба́ моєму́ тру́ду?
 Сама́ я тобі надгорба́джу,
 Прибу́дь мій миле́нький, бо я тя х́очу. З.

*

Стої́т ве́рба над водо́ю, ма́ю на ню га́дку,
 Му́шу я її ви́тятойки миле́йкій на кла́дку.
 Альбо піду на ягоди, альбо на мали́ни,
 Ві́рижу я миле́йкому па́льчку з ка́ліни.
 Іде мій́ий доро́гою та па́льчку стру́же,
 Як же вго́ не любі́ти, коли ла́дний д́уже. З.

*

Вийди, вийди дьівчино́нько в горо́д подиви́ ся,
 Колопе́ньки попада́ли, а лен похили́ў ся.
 Не вийшла дьівчино́нька, іно́ єї ма́ти:
 Помо́жит ми хло́пці любі́ лєну виби́рати. З.

*

Вийди, вийди мій миле́йкий з зеле́ного га́ю,
 Лиши́ла-м ся д́уже в за́ду, тепе́р ся стида́ю.
 Вийшо́ў мій́ий, вийшо́ў мій́ий, взя́ў ся за під бо́ки:
 Не стида́й ся мо́я мила́, бо загі́н широкі́й! З.

*

Кбо́ млі́на явори́на, я́вир похили́ў ся,
 Як не во́зьму, ко́го люблю́, не бу́ду жени́ў ся. З.

*

Ей у по́ли ве́рба, ве́рба, чо́му не топо́ля,
 Люби́ў єм ся, коха́ў єм тя, та́й не бу́деш мо́я.
 Ой ма́ла я мій миле́йкий вели́ку надя́ю,
 Тебе́ взя́ли та́й відда́ли, де-ж я ся подя́ю! З.

*

В горо́дї ве́шня, ве́шня, чо́му не чере́шня,
 Люби́ў єсь ня, коха́ў єсь ня, чо́му не береш́ ня? З.

*

Ся́яў би я, вора́ў би я, же́би добра́ ро́ля,
 Же́би вийшла поганя́ти дьівчино́йка мо́я.
 Ся́яў би я, вора́ў би я, же́би добра́ нівка́,
 Же́би вийшла поганя́ти мо́я чорнобрі́вка. З.

*

Похилиў ся дуб на дуба, явір на смереку.
 А я своєю милейкую пізнаю адалека.
 Я адною бороню на овес скородиў,
 На дывчя ся задивіў, овес ся не вродиў. З.

*

Стойт вёрба над водою, корінням в долину,
 Що с ми міла наробила, за тобю гіню! З.

*

Ой жала я пшеничейму, ой жала, ой жала,
 Казаў милий, що приходиў, а я не вважала.
 Ой жала я пшеничейку, тричала солома,
 Казаў милий, що приходиў, я не була дома! З.

*

Стойт вёрба над водою, вёрбо-ж моя вёрбо,
 То ж ти міла постелила, аж ми спати твёрдо. З.

*

Як не піду до дівчини, як не відвідаю,
 То так хожу як сам не свій, роботи не маю.
 Як не піду до дівчини, як не поцілую,
 То на вочи слепота, на вуха не чую.
 Жүру я ся, жүру, як вечер, так ранс,
 Же на мойім серцю веселости мало.
 Веселости моя, де ж ти ся подыла,
 Там у чистім полі на березы сыла,
 Вітер повіває, березоў хляе,
 Всю мою веселість по полю ганяе. З.

*

Ой дызчино, дывчиноўко якась мині люба,
 Тебе мати витесала з зеленого дуба. Л.

*

А я в своїй мамунейки одна единиця,
 Я по воду не ходила, у саду керниця. Л.

*

Скажи мені дывчиноўко, що в тобі такго,
 Що ти мені так пристала до сердейка моего.
 Ци у тебе така врода, ци ся так вберавш,
 Ци ти може, ховай Бóже, які чари знавш.
 Дóки-м тебе не любіў, не знаў я нычóго,
 Я си думаў, що не буду любити ныкóго.
 Тепер я тя полюбіў, тепер маю пташку,
 Як я тебе день не бачу, то ми дуже тяжко!

А як я ся дівчино́йко тебе дочекаю,
 Якби-м тебе шанова́ў, сказа́ти не знаю!
 Ой вийду я рано в поле, горобу з росюю,
 Ой не раз же нарікаю на неща́сну долю! Л.

*

Не сама́я, молодáя калину-м ломáла,
 Ломáў мiлвий, чорнобрiвий, а я пригна́ла.
 Сiвий кiнь, сiвий кiнь, а бiлi копiта,
 А до мбi мiлiйкою дорóжейка бiта.
 Маги мoя старiйкая, а я твiй синóчок,
 А ти мене годувáла пiд карабiнóчок.
 Ой кiну я ка́мiнь в во́ду, ой кiну, ой кiну,
 Здае́ ся ми дiвчино́йко, що я тя покiну.
 Ой дiвчи́но, дiвчи́но́йко, рад би-м тя любiти,
 Далéка ми дорóжейка до тебе ходiти.
 Далéка ми дорóжейка а крутi дорóги,
 Що-б ти звáла дiвчи́но́йко, як то болят но́ги. Л.

*

Зелéная льщiно́йка не горит, но кúрит.
 Молодáя дiвчи́но́йка не любит, но дúрит. Л.

*

Ей в лúзи калино́йка дри́бним цвiтком зацвiла,
 Молодáя дiвчино́йка жомняро́йка любiла.
 Iде жомнер стéжечкою до вишне́вого саду́,
 Зобáчвў вiн пiд явором дiвчино́йку молодú.
 Пiд явором зеленiньким стоiть лiжка клено́ве,
 А на тóму лiжечковч застéлене шовкóве.
 А при тóму лiжечковч дiвчино́йка стоiла,
 Бiленiькими рúченьками малé дитя́ обня́ла.
 Вже зазúля перестáла, ще пташóк сьпiвае
 Ой там мiлий для мiлоi подарúнки здоймае.
 Поздоймáли слúги дáри, она́ егó обня́ла,
 Пливúть слéзи по личiйку, що я бúду робiта.
 Ой iдь мiлий у дорóгу та щасли́во поверта́й,
 Зiста́вў ти дóма мiлу, дóбре собi памята́й.
 Камiнвáя дорiженька до Кра́кова зi Львóва,
 Я з Кра́кова не вёрну ся, бува́й мiла здоро́ва.
 Я до тебе що недiльи лает дри́внiнький напи́шу
 Бúде тобi здава́ти ся, що ти дýтя коли́шу. Б.

Поже́ланє.

Вінчу́єм Вас бра́та (або Па́ньство) Ро́ждеством Христо́вим!
 Же́лаємо щáстя і здо́ро́зля всьім,
 Най благода́ть Бо́жа сия́є над ва́ми
 І кра́сшая до́ля вита́є Ваш дiм!
 Щóби Вам велó ся післá Вашо́ї гáдки
 Тай щóби завсýгда бýли в Вас достáтки,
 Тай що-б нерозлúчно на́ука-просьвiга
 У Вас панувáла на мно́гій ли́га! Б.

*

Ой бода́й ти мiй милéнький в винi утопи́в ся,
 Як ти менi молодéнький збиткiв нароби́ў ся.
 А я в своiбiй маму́неньки як пáнна ходiла,
 А у тебе́ як кúхарка заéдно робiла.
 Ти головний гóсподар дóбройi натýри
 Вiносив-есь до шинка́ра за горiвку кúри.
 Як з кумо́ю я зiйдú ся, аж стiдно казáти,
 Не ма за що кватiрочки горiвóчки взiяти.
 Бо петру́шку сви́ннi зрiли, а мак кúри спiли,
 Лиш гарбузи́, кукурудзи менi ся лишiли.
 Як но зáмуж ви́далá ся, стáла газдува́ти,
 То-м мýсьiла від то́го дня все на борги́ бра́ти.
 Прийшли жидi за довжóк з пéчи (пеца) ложка́ взiли,
 І кóцюбу, помелó до вiйта ви́ддáли.
 Прийшо́ў мiлий iз корчмóйки, казáў йiсти дáти,
 Дáла-м емú мiску борщú, тай мýсьiў хлептáти.
 Жидi взiли ложечкi, най йiм ли́хо бóде.
 А я взу́лась в ходачáвэ тай пiшла́ мiж лю́ди.
 Iдú собi доро́гою, iдú там думáю,
 Пéвно лю́де тóв скáжут, що чобiт не маю.
 Iдé кумá доро́гою, зди́бáєсь зi мною,
 І до мене́ ще здалéка крúтит голово́ю.
 Дóбре сьте ся кúмо взу́ли, ко-б ще кожúх мáли,
 Тóби сьте ся і морóзу пéвно не бо́яли.
 Ов бода́й у вас так був дух, як я кожúх маю,
 Бýли бiсте на цвинтáри, пéвно тóє знáю.
 Прода́й мiлий худобiнку, купи́ менi кожyшинку,
 Купи́, купи́, нехáй бóде, най так маю, як і лю́де.
 (пiсня зложена, видко, полуграмотною селянкою). Б.

*

Не підú я до домóньку, аж зйде́ демні́чка,
Хоть не ма́ма бу́де би́ти, то́бó все дурні́чка. Пр.

*

Альбо я ся пйду́ вто́плю, альбо ся загу́блю,
На що-ж ти не покида́вш, коли́ я те лю́блю. Пр.

*

Ой такі менé ма́мо би́й, такі менé за́бий
А я пйду́ до сусы́ди, бо там хло́лец ла́дний. Пр.

*

Ой сусы́дний парубо́ку, сусы́дний, сусы́дний,
Як я ти дам принадо́чку, то ти бу́деш бідний.
Як я ти дам принадо́чку сяку́ю, такую́,
То ти бу́деш приходи́ти в нічку невида́ю. Пр.

*

Тече вода́ зпід горо́да, тече вода́ да́лы,
Пита́у се ми є́ден ду́рень, чи ма́ю кора́лы.
Я се тебе́ не пита́ю, чи ти ма́єш по́ле,
Яю́ я ти дам кора́лики, аж ты ко́лька вко́ле. Пр.

*

Чи я собі́ не де́вчи́на, чи не жовтоко́са,
А до мене́ хло́пці ли́пнут, якпта́шки до прóса. Пр.

*

Чи ти менé мо́я ма́мо на торзы́ купі́ла,
Що ти менé за квати́рку горі́вки пропі́ла.
І ти пі́ла і-я пі́ла, ой пі́лисьмо го́бі,
Да́лась менé за нелю́ба, тепе́р пла́чмо собі́. Пр.

*

Ой на горі́, на висо́кій бі́ла комані́чка,
Кра́сні менé хло́пці лю́блы́т, хоть я невели́чка.
Хоть я собі́ невели́чка, румя́ного лі́чка,
Пристала́ м ти до серде́йка, як перепелі́чка. Пр.

*

Як я була́ в swéйі ма́ми, гуля́ла, є́співа́ла,
Черво́ная кали́нойка в воро́гах сто́яла.
Прйі́хали чужі́ лю́де, взе́ли не від ма́ми,
Черво́ную кали́нойку в воро́гах зломали́.
Ой склада́ні є́співано́чки, склада́ні, склада́ні,
Ой де-ж я вас наскла́дала, чи не в swéйі ма́ми.
Ой прйі́шла́ я до свекру́хи, ста́ла на порóззі,
Ой десь мо́йі є́співано́чки в дале́кі дорóззі.

В свєйї мáми всю́да я́ми, то гуля́ги вільно,
 А в свєкру́хи всю́да рівно, гуля́ги не вільно.
 Як я б́ула в свєйї мáми, спáла на перинах,
 А як прийшла́ до свєкру́хи, то на горо́финах. Пр.

*

Ой на горі́, на високі́ два дуби́, два дуби́,
 Коли́-ж тобі́ лята́ вийдут жовни́ре голубе.
 Тогди́ мені́ дівчинóйко лята́ мої́ вийдут,
 Як на горі́ на високі́ сині́ руги́ зійдут. Пр.

*

Тече́ вода́ з-під горо́да та́й наза́д верта́ си́,
 То-ж то ми́ си́ сподобáла дівчинóйка Кáси. Пр.

*

Іде́ місяць чі́стим нéбом, за ним зора́ я́сна,
 Біжи́ть хлóпець чі́стим пóлем, де дівчи́на крáсна. Пр.

*

Шкодá трави́ і готáзи сівому́ волóви,
 Шкодá менé молодóйї то́му гультайóви. Пр.

*

Біли́ менé громови́цьи, біли́ менé тучи́,
 Сэ́ред нóчи, о́ півночи́ до дівчи́ни йду́чи. Пр.

*

Ой гуля́ла дівчинóйка з вéчера до рáнку,
 Вгуля́ла дівчинóйка по ко́лына́ я́нку. Пр.

*

По під гру́шу конéм рúшу, тёрном зако́лишу,
 Ти молодá дівчинóйка з ким же́ я те́ ли́шу.
 А як менé не відда́дуть, то я сам пристáну,
 Мóже я си́ у цы́сара дівчину́ дистáну. Пр.

*

Де ви йде́те кúме Гри́цю? — Йду́ на козови́цю.
 А з ким же́ ви відхóдите свою́ молоди́цю.
 Як бóдете кúме вдóма, приви́льну́йте жи́нки,
 Як я прийду́ з козови́цьи кúплю́ Вам горі́вки. Пр.

*

Ча́ я тобі́ не казáла мій мiлвий Васи́лю,
 Не за́прігай бичкíв в ярмо, бо зі́спею́т ши́ю. Пр.

*

Не плач, не плач дівчинóйко, я тобі́ не ві́ру,
 Чем ти тогди́ не пла́чала, як я шо́у під мíру. Пр.

*

А як я ся не жениў, підківка́ми блéскаў,
А як я ся ожениў, ходачка́ми плéскаў. Пр.

*

Гуляй, гуляй мо́й Га́ндзю, гуляй і три но́чи,
А як прійдеш до до́мбнѹку, скажи́ пра́вду в о́чи.
Не бай менé мій милéйкой ти канчу́ком вóвним,
З ким я ві́чку начува́ла, то я то́бі по́вим.
А я ві́чку начува́ла з пани́чэма двóма,
Не гнѳва́й ся мій милéйкой, бо ти не бу́ў вдóма. Пр.

*

Ой цѳсаре, цѳсарóнѹку, ой цѳсаре па́не,
Пусти́ менé до до́мбнѹку, до та́та, до ма́ми.
Зіста́ли ся та́то, ма́ма, гоббé старéнькі,
За що менé годувáли льі́та молодéнькі.
Ой цѳсаре, цѳсарóнѹку пусти́ мя до до́му,
Зіста́ла се біляві́на, сам не зва́ю ко́му. Пр.

*

Ой повіяў бу́йний ві́тер, повіяў, повіяў,
Та на мо́ю, білявóчку, що́же бу́ду ды́яў.
Ой повіяў бу́йний ві́тер на суху́ льі́щину,
Наповáживу́ вдéн дўревъ на мо́ю дѳвчї́ну. Пр.

*

Ой вѳхтó так не гуля́е як бугáцькі (богацкі) сї́ни,
Єдéн гóлий, дрўгий бóсній, третїй без чу́прїни. Пр.

*

Ой гуля́ла дѳвчинóйка, гуля́ла, гуля́ла,
Ма́ла єднó телятї́сько, й то́го не загна́ла.
А дѳвчї́на на гуля́вці но́женькою : туп-туп!
А воўчї́сько телятї́сько за горóдом : хруп! хруп! Пр.

*

Не да́мно-м се ожениў, ще й жї́нка мацїóпка,
Пішла́ ко́мин затика́ти, забї́ла коцїóбка.
Дай ся Бóже ожевї́ти, дрўгу жї́нку ма́ти,
Вже не бу́ду поси́лати ко́мин затика́ти. Пр.

*

Ой прїйшоў я на весѳле, чи гра́ют музї́ки,
А музї́ки повпихáли в кéлишки язї́ки. Пр.

*

Що я собі́ загада́ю, то́е я си́ вчї́ню,
Прода́м ко́ня воронóго, кўплю си́ дѳвчї́ну. Пр.

*

А я штіри ко́ньї ма́ю, всьї штіри прода́ю,
Таки я се не загублю, бо дывчи́ну люблю. Пр.

*

Ой чья́ то дывчи́нбїка в шалыві́ві ху́стцы,
Вїтрїщїла оченя́та як жа́ба в капусты́. Пр.

*

Як іде́те хлопцы́ в та́нец то се обраху́йте,
Котра́ дывка онурлі́ва (гонорлива), в бчи́ її наплю́йте. Пр.

*

По-під гру́шку, по-під гру́шку сы́яла петру́шку,
Обїдя́ла чвє́ртку прѡса, що-б бу́ла за дру́жку. Пр.

*

Буга́цькая дывчи́нбїка шла до це́ркви в ходаку́,
Диву́ют ся усьї лю́де, ма́е дяко́ндзю на боку́. Пр.

*

Ю на тво́їім оболоню́ това́ру не го́ню,
Покїнь мене́, любї́ дру́гу, а ти не боро́ню. Пр.

*

Чи я собї не дывчи́на, чи не врѡда па́ньска,
Бїда́ мене́ погонї́ла, мо́ва ми цїга́ньска. Пр.

*

Ой ішо́ў я че́рез село́ тай че́рез сели́ще,
Вїйшла ба́ба з єдні́м зу́бом тай на мене́ свї́ще. Пр.

*

Ой ходї́ў я на я́рмарок файки́ купува́ти,
Дуже́ бу́ла черво́ная, не міг сторгува́ти.
Там дывчи́на під ра́тушем яйця́ продава́ла,
Як я ейі́ попрѡейі́, менї́ сторгува́ла. Пр.

*

Що ти менї́ нароби́ў молодї́й гульта́ю,
Лю́цькі (лю́дскї) дывкѣ́ як ластї́вкѣ, а я повива́ю.
Лю́дскї дывкѣ́ як макї́вкѣ, як рожевї́ квїти,
А я така́ молодѣ́нка повива́ю ды́ти. Пр.

*

Що-б ти мене́ полюби́ў тв буга́цький сї́нку,
То-б я тобї́ прачепї́ла до бо́ку хустї́нку. Пр.

*

Ой на ставї́, на ставоньку́ зелѣ́на тростї́на,
Казала́ ми приходї́ти молодá дывчи́на.
Казала́ ми дывчи́нбїка тогді́ приходї́ти,
Як вже́ бу́де на зїта́рку двана́йцї҃та бїти. Пр.

*

Чи ти чула дівчинійко, як я тебе клікаю,
Через твої воротійка горішейки сіпаю.
Чи я чула, чи не чула, чи не вивала се,
Я на твої горішейки не надівала се. Пр.

*

Кбло брѳду пїлв вѳду сївийї гѳлуби,
Ой то бїдѳ не дївчїна, що двох рѳзом лїоби. Пр.

*

Варї вѳду, варї вѳду, а водѳ водѳю,
Шануй бїдѳ, годуй бїдѳ, а бїдѳ бїдѳю. Пр.

*

Хвалїла ся дївчинїйка мѳжи парубкѳми,
Ой що мѳла такїй тѳржок, як жид з огїркѳми. Пр.

*

Щѳби-м здѳхла як вївцѳ, то не пїду за вдївцѳ
Вдовѳць лежїт на лїжку, помїнаѳ небїжку.
За тамтѳїї небїжки бїли з мѳслом пирїжки,
А у тебе курїще ѳвї хлїба скїрїще. Пр.

*

Не вїй вїгре на топѳлю, бо топѳля — гѳя!
Не важ дїрню на дївчїну, бо дївчїна мѳя!
Не вїй вїгре на топѳлю, бо ти її не злѳмиш,
Не важ дїрню на дївчїну, бо ти її не вѳзєш. Пр.

*

Не зачїпѳй менѳ дїрню, бо я подѳрѳжна,
А ти мѳю бїдѳ звѳєш, що я не порѳжна. Пр.

*

Ой хотѳ мѳя дївчинїйка на нѳгу храмѳє,
А як пїдѳ танцѳвѳти, як гїска плїваѳ. Пр.

*

Подївї ся дївчинїнѳко на сѳбе й на мѳне,
Ой щѳбї ти не бїдїла, як пїйдєш за мѳне. Пр.

*

Бугѳцькѳя дївчинїнѳка стѳїт пїд вербѳми,
Завѳзѳла дѳїѳндѳю лїком, тримѳє зубѳми. Пр.

*

Ой на ставї, на ставѳчку бїла кѳчка плїла,
Приплїў кѳчур, кѳчку тѳркнуў, кѳчка ся втопїла. Пр.

*

Ой не сьпївѳй дївчинїйко такѳїї сьпїванки,
Пѳрше сѳбї повїтрїцуй вїши з мальѳванки. Пр.

*

Ой ішоў я дорóгою, дывічна мак сыіе,
 Я йі кагаў: добрый вéчiр, а вона ся смііе.
 Бодай ти ся засмііла во зі весьóго міру,
 Бодай тебе обсаділі як здóхлу кобілу. Пр.

*

Ой гулялі парубóньки, аж коршма дудвіла,
 Бугацькая дывічнóйка пiд коршмоў сиділа.
 Ти бугацька дывічнóйко йди пёрше до дóму,
 Най ти ма́ти вóши ви́бе, то прійдеш потóму. Пр.

*

Поже́ну я сiві вóли та най напасу́т ся,
 А дывічiну без купiну, аж кóдла трысу́т ся. Пр.

*

Сiвий кiнь, сiвий кiнь, дротя́нний кулса́чок,
 На . . . я тво́й ма́мі, хоть есь едiна́чок. Пр.

*

Ой ко́гала зазуле́йка, а тепе́р не куе,
 Пёрше ма́ма жа́лувала, тепе́р не жалув.
 Ти сiвая зазуле́йко не куй так ране́йко
 Пожа́луй не раз на рóчок чужа́ мамуне́йко.
 Як я тебе́ невісто́йко ма́ю жалувати,
 Ти не мо́я дити́нóйка, я не тво́я ма́ти. Пр.

*

Як я бу́ла у батей́ка, то я бу́ла чубатей́ка,
 Як я пiшла до свекру́хи, то обiілі чубóк мóухи. Пр.

*

Лóгом iду, коня́ веду́, розвива́й се лóже,
 Сватай мене́ козаче́йку, люблю тебе́ дóже.
 Ой хоть сва́тай, хоть не сва́гай, хоть но присила́й ся,
 Щобi сла́ва не пропа́ла, що ти закоха́ў ся. Пр.

*

Щобби не Марíся, я́би не жени́ў се,
 Але чóрні б́чи сподоба́ли ми се. Пр.

*

Ой ма́ла я миле́йкого, Iвась назива́ў ся,
 А я е́го не любiла, три днi не вмива́ў се.
 Ой Iв́ане ти погáний, чому ся не вмiєш,
 Моё́ лiчко як е́блучко, ти го завале́еш. Пр.

*

Ой за го́ру я́сне со́нце, за лы́е калино́вий,
 Заплатiли козаче́йку за вiне́ц рожа́вий. Пр.

*

Шелєи, шелєи! по дубїни до чужбїи жїнки,
Щоби дала покушати сирбїи печїнки. Пр.

*

Абб свїсни, абб гукни, абб дай се чути,
Абб дай ми такє зїля, що-б тебе забўти.
А я маю такє зїля блїзько перелазу,
Як я дам ти напїти се, забўдеш від рāзу.
Пливє човєн водї повєн, нїкбму звернўти,
Ой і зїля не помбже о тобї забўти.
Забўў бн я мої мїла, забўў бн я швїдко,
Щобн з мбго подвїрєйка на твоє не вїдко. Пр.

*

На шальвїю вбду грїю, на рўгу не бўду,
Нагнїваў се мїй милєйкїй, просїти не бўду.
Нагнїваў се мїй милєйкїй на мєне, на мєне,
Усїдлāў си конвчєйка, поїхаў від мєне. Пр.

*

Ишла з коршїї, упїла се, найшла штанї, завїла се,
Подвїт се пāне Яне, якє маю завїване.
Подвї се ти Голєнко, як танцўє Яцє Ярємко,
За-пїд ббкн тримāє се, емў вусбк хитāє се. Пр.

*

Ой убїта дорожєйка, убїта, убїта,
Ой то ми се сподобāли в Пристāни дївчєта. Пр.

*

Ой пїд мостом рїба з хвостом, самїї карāсї,
Сякї такї баламўти, то все до Парāсї. Пр.

*

Ой музїка, пāне брāте, музїка, музїка,
А музїцї до дївчїни охбта велїка.
А музїцї кїселицї, щббн дббре грāла --
А дївчїнї солодўшї, щббн танцувāла. Пр.

*

Не пїду я до дївчїан, не пїду, не пїду,
Упаў свнїжбк на облїжбк, то нарбблю сьлїду.
Упаў свнїжбк на облїжбк блєйкїй, блєйкїй,
Не пїду я до дївчїни хлбпец молодєйкїй. Пр.

*

Женїла менє мої мама, женїла, женїла,
Казāла ми тўю брāти, що менї немїла.

Ой упаў я з коничейка, але не побіў се,
Таки з мене гультай буде, хоть я ожениў се. Пр.

*

Пожему я сіві воли та на отавочку,
А сам піду до дівчинн та на порабочку. Пр.

*

Кажут люде, кажут люде, що я гультайбчок,
А я маю вдома жінку, семеро диточок. Пр.

*

Ой так сьію мак, по долини просо,
Заручиў се в ходаках, ожениў ся боцо. Пр.

*

Ой ти старій, ой ти старій та на моє ліхо,
А я тебе поштуркую, а ти свдиш тіхо. Пр.

*

Як музика krásно грає, ідут в перевертн,
А весьле на годину, а біда до смерти. Пр.

*

Ой гилява березбійка, гилява, гилява,
Ой то ми ся сподобала дівчина білява. Пр.

*

По-під грушу конем рüşу, гилейко сколишу,
Як я піду з того села, кому-сь дивча лішу. Пр.

*

Віє вітер, віє вітер, порохами носить,
Нехай тому мать мордуй, хто мене обносить! Пр.

*

А в горобді яблунійка, наша надіейка,
Нихто ми ся несподобаў, як та Марисейка. Пр.

*

Ви музики Холодівскі заграйте по Львівски,
Най я собі погуляю та по кавалірски. Пр.

*

Кажут люде, війна буде, великая бранка,
Бо віддали Машка, Гершка, сухого Габрамка. Пр.

*

Ой здібаў я милейкую кобо ковалейка,
Взяв я ей за ручейку, як се маш милейка? Пр.

*

На березі корá груба, на калини дрібна,
Свекруха ми повідає: ти ми не потрібна.

Як я тобі не потрібна, то йду межи людьми,
Як ся буду шенувати, то ми добре буде. Пр.

*

А в горбді черешенька, ягідкї дрібненькї,
На що-ж ми се полюбіли такі молоденькї. Пр.

*

Чїї вбны на вигбны, мбїї на пїсбчку,
А хто лббїт далбкую, а я сусбдбчку. Пр.

*

Ой мамуню, мамунейко, ай мамуню мїла,
Не дай менб за рудбго, бо я чорнобрїва.
Но дай менб моя мбмо за гбрногб хлбпця,
Щббї я так вїгльїдала, як рбжа з горбдця. Пр.

*

Казбла ми моя мбти Йвбна не лббїтв,
За Йвбна не йтв збмуж, бо Йвбн ббде бїтв.
А я мбми не слухбла, Йвбна лббїла,
Як менб Йвбн дббре вїбвїў, мбма не вїдїла.
А я мбмі не казбла, самб мбма вздїрїла,
Вїбвїй дббре Йвасюнбйко, вонб тбго хтїла. Пр.

*

А у лбсбї на оїцї сова гвїздб вїла.
Ой у мїстї при горїлїцї мбти сїна бїла.
За що-ж вонб гбго бїла, за якб причїну,
А на що-ж вїн напувбў бугбцьку дївчїну. Пр.

*

Висбко ти голуббньку з дбба вбду пїтв,
Далбко ти мїй мїлбйкїй до мбне ходїтв. Пр.

*

Шумлбть вбрбї конбц грбблї, що я нсадїла,
Немб мбго мїлбнькбго, що я го лббїла. Пр.

*

Висбко м ся вперезбла, висбкїй стан мбю,
Далбко-м си полббїла, бо блїзько не мбю.
Висбко м ся вперезбла, поясбз тонбнькїй,
Хоть далбко м полббїла, но хлбпец гбрнбнькїй. Пр.

*

Я за мїлїм, я за мїлїм, де мїй мїлїй дїў се?
А мїй мїлїй на цвїнтарї вже зазеленьїў се! Пр.

*

Ой не сьїдай ко́ло мене, бо лавочку злѣмиш,
І сам личка не цїлуєш, дру́гому борѣиш. Пр.

*

Не́ра́з я се заріка́ў горіло́ньку піти,
Чо́му ж я се не зарі́к дьв́чїну любі́ти. Пр.

*

Ой йїхали старостѣньки з чужѣйї сторони,
Я мїслила, що до мене тай помїла но́ги.
Як зачали старостѣньки воро́та мина́ти,
А я во́ги у боло́то тай пішла́ до ха́ти. Пр.

*

Я за мїлим, я за мїлим, де се оберта́е,
А мій мїлий у Ма́тері боло́то згорта́е. Пр.

*

Ой не́ма́ вже і не бу́де тако́йї дьв́чїни,
Щѣби да́ла горіло́ньки з біло́йї фляшчїни.
Ой не́ма́ вже і не бу́де тако́йї другѣйї,
Щѣби пішла́, заверну́ла коничѣньки мо́йї. Пр.

*

Як не піду́ до дьв́чїни, як не поцїлю́ю,
То на во́чи сьліпотá, на ву́ха не чу́ю. Пр.

*

Сїні го́ри заслонїли вели́ков мїсто,
Сядь си мїлий ко́ло мене. най нам бу́де тьїсно.
Сядь си мїлий ко́ло мене, прису́нь ся ближє́нко,
Як упа́де веретє́нце, схилї́ ся низє́нко!

*

Козачє́нька молодѣ́го тай Тата́ре вбили,
Сє́ред стє́лу ширѣ́кого землє́ю накрї́ти.
Летї́т ворон з чужї́х сторѣ́н, жалї́бнє́нько крáче,
Іде ма́ти старє́нькая та за сї́ном пла́че.
Не плач ма́ти, не плач сє́рце, не плач, не вбїва́й се,
Ужє́ твї́й син не поверне́, вже не надьва́й се. Пр.

*

Ой зацвї́ло сї́не зї́де з само́го вершє́чку,
Як я йїха́ў від мї́лойї, згубї́ў кїнь вуздє́чку.
А вуздє́чка не доро́га по пі́ў золотѣ́го,
Але що́-м сї́ нацїлю́ю́ў личка́ румяно́го. Пр.

*

А дьв́чї́на чорноб́рїва пої́хала в лї́с по дрѣ́ва,
Пої́хала ку́цим бї́ком, завязáла лї́ком. Пр.

*

Нькóму так не горáзд, як меньí самóму,
 Люцькі жін і їдет хлѣб, а моѣ солóму.
 Люцькі (людекі) жінкі їдет хлѣб, не хочут вставáти,
 А мою ще від солóми трѣба уxoўстáти. Пр.

*

Тарасóва Рўзя мáла хлóпця Юзя,
 Посадíла у кропíву тай казáла: гўзя! Пр.

*

Бува́й мíла здорovéйка, пода́й рўку сво́ю,
 Вой! мóже я та не б́ду тужíў за тоб́ю! Пр.

*

Пíду я си на весе́ле тай си стáну в я́мцѣ,
 Мину́ла мя рóзкіш моѣ, мину́г мене́ тáнцѣ. ВМ.

*

Зна́еш ти дѣвчíлонько тáнцѣ виводíти,
 А не зна́еш дѣвчíнонько рубцѣ зарубíти. ВМ.

*

Пíшло дѣвчѣ на весе́ле, тай ного́ю туп-туп,
 А вовчíсько телятíсько за стодóлоу хруп хруп! ВМ.

*

Калíна б́ло цвѣтѣ а червóно рóднт,
 Вели́кое закохáне до б́дї доводнт. ВМ.

*

Ой маму́ню, маму́нейко люблѣт мене́ хлóпцѣ,
 Даю́ть меньí по талáру, ж́ита по корóбцѣ. ВМ.

*

Ой б́чи вода́, б́чи кóло млі́на йд́чи,
 Такі сьмо сѣ полюб́или, выхтó не розл́чи. ВМ.

*

Ой б́чи вода́, б́чи по жóвтїм пісóчку,
 А хто-ж мѣнѣ молодóму в́пере сорóчку?
 Сестра́ малá, ма́ма старá, нема́ кому́ пра́ти,
 Прійде сьвѣго, неды́лейка нема́ в що сѣ вбра́ти. ВМ.

*

Ой ішо́в я дорóгою, та дорóга р́мна,
 Зд́йбаў я си калитóньку, в ті калитцѣ г.... ВМ.

*

Мóжна знáти і п́знáти богáцкую дóчку,
 На до́лннѣ пасѣ св́ннѣ, латáе сорóчку.
 Мóжна знáти і п́знáти богáцкого с́на,
 З коршмí іде́, п́яний як швец, на бáкир шепч́на. ВМ.

*

Ішли дівчі деро ою надібали джу́са,
Посадили на півечку, закрутили вуса. ВМ.

*

Не знаєш ти дівчино́йко, що я собі мішлю,
Я на твоє весі́лейко штіри дьідьке вішлю.
Ей штіри дьідьке вішлю, пегого кривого.
То віжене із за столá тво́го молодого. ВМ.

*

Там у полі тополі́на, нею вігер файкаў,
Тогді дьідько жи́да браў, як він дуже вайкаў. ВМ.

*

Чи не будеш дівчино́йко тужіти, тужіти,
Як я піду́ на війно́йку цы́сару служіти?
Ой не буду́ коза́чейку не буду́, не буду́,
Ты вийі́деш за ворота́, о тобі забуду́!
Вийі́хаў коза́чейку за нові ворота́,
Не берé сьі дівчино́йки ні сон, ні робота́.
Ой верні́ сьі коза́чейку, най те відмалю́ю
У сві́тлойцы на сьтіно́йцы, де нічку ночу́ю.
Ой вийі́хав коза́чейку по за льіс, за льіски,
Іде́, іде́ за козако́м два післа́нцы пішки.
Ой верні́ сьі коза́чейку вмира́е мату́сьі!
Най вмира́е, най хова́ют, я вже не верну́ сьі.
Ой верні́ сьі коза́чейку, вмира́е батейку́,
Най вмира́ют, най хова́ют то вже не близейку́.
Ей верні́ сьі коза́чейку, вмира́е дівчі́на,
Треба́ коне́м наганя́ти, що-ж то за причі́на.
Зйі́хаў же коза́чейку з горі́ на доли́ну,
Там рубя́ют столя́рчики я́вір, ясені́ну.
На що же ви рубя́єте я́вір, ясені́ну?
То для́ твє́йі дівчино́йки ти зрадли́вий сїну́.
Ой прийі́хаў коза́чейку до ново́йі ха́ти,
Як зобачи́ў дівчино́йку, стаў ре́вне плакати́.
Ой дай же ми старá ма́ти, най води́ напі́ю сьі,
Чи хороба́ дівчино́йка, неха́й подивлю́ сьі.
Ой у саду́ кирничейка́, йди́ води́ напі́й сьі,
У сві́тлойцы дівчино́йка, іди́ подиві́ сьі.
Ой вийі́шоў же коза́чейку в нову́ю сві́тлойку́,
Лежи́т, лежи́т дівчино́йка на цілу́ лавойку́.
Нижке́ мої́ білє́нькийі, що сьте́ сьі зложі́ли,
Як я йі́хаў на війно́йку, що сьте́ виходили́.

Очка твої дівчинійко, тосьте сї стуліли,
 Як я піхаў на війноійку, тосьте сї дивїли.
 Скажу я ти змалюва́ти нову́ камяни́цю,
 Щобі́ тебе поховали́ так як цїсарї́цю.
 Скажу я ты́ (те) змалюва́ти ві Львові́ на га́нку,
 Щобі́ лю́де говорі́ли, що я маў коха́нку. ВМ.

*

По під га́йом зеленє́нькум
 Ходит Добош молодє́нький
 На віже́йку налы́гав,
 Топі́рцєм сї підпв́рав
 І на хлопцїв накли́кав.
 Гей же хлопцї́, гей же бігом
 Запада́ют стє́жки сьні́гом.
 А ми підем у городце́,
 Чи спиш ти там моє́ сє́рце,
 Чи спиш сє́рце, чи спиш, чу́єш,
 Чи Добоша не зночу́єш.
 А я не сплю; но все чу́ю,
 Я Добоша не зночу́ю.
 Дббрий вє́чер Стефанова́,
 Чи є́ твій Стефа́н до́ма?
 І Стефа́на нема́ до́ма
 І вє́чєра не готова́.

Чи сї ска́жеш добува́ти,
 Свої́ замкє́ розбїва́ти.
 Мої́ дє́ри тисовї́ї,
 Мої́ замкє́ стальовї́ї.
 Не поможуть за́мки твої́ї,
 Як підло́жу плє́чи свої́ї.
 Взяв сї́ Добош добува́ти,
 Взє́ли замкє́ відлїта́ти.
 Інó Добош дє́ри вхї́лїу,
 Ужє́ Стефа́н в плє́чи стрї́лїу
 Я вїстрї́лїу за́ра в плє́че,
 Добушбви́ крòвця́ тє́че.
 Гей же хлòбцї́, геї́же мої́ї
 Винє́сїг мя з ха́ти тої́ї,
 Бо у ба́би тє́ї віри́,
 Щò на бїстрї́й водї́ піни. ВМ.

*

Бода́й сї́ сїрота на сьвіт не родї́ла,
 Бода́й сї́ сїроты́ землє́ розступї́ла,
 Розступї́ сї́ зє́мле ти сїровая́,
 Що-б я під ню пішла́ молодая́.
 Ой пішла́ сїрота по сьвігы́ блукати́,
 Своєї́ маму́ны́ рїдної́ шука́ти.
 Здїбаў ся Господь Бог з висòкого нє́ба:
 Де ти йдєш сїрото, бо далє́ко зайдєш,
 Своєї́ мамунє́йки рїдної́ не найдєш.
 Там на горі́ на висòкї́й цє́рква змурована́,
 Там тво́я маму́не під неў похована́.
 Хтось тут ходит, пла́че по мої́м грòбі,
 Ой то я, маму́ню, приймі́г мене́ к собі́.
 Нема́ ту до́вною, що йї́сти, що пі́ги,
 Інó приказано́ в сирї́й землї́ гнїти.

Ой іди до юню ту тебе не треба,
 Маш дома мацоху нехай змиє тебе.
 Ще ми мацоха голови не мита,
 Вже ми, мамуню, всія покрутила.
 Свої дьги без порог саджає,
 А мене сироту ногами тручає.
 Своїм дьгем хльба маслом помацає.
 А мені сироті піском посипає.
 Бодає сирото того не пожила,
 Бо ти сирото на те не робила.
 Даў Госибодь два янгели з неба,
 В ели сироту, понесли до неба.
 Зіслаў Госибодь Бог два шатани з пекла,
 Ввели мацоху, поперли до пекла.
 Глянь мацохо, як небо виско, так смола глубко.
 Бідна сирота в небі царює,
 Молода мацоха в смолі гарує.
 Жебі така душе була, жебі мене звідти вікупила,
 Я би з тою сиротою аж до смерги жила! Кн.

*

Пішла моя мамунейка до Бога служити,
 Мене ту зіставила всім людем робити,
 Що-б я ручки виробила, ніжейки сходила,
 Такі моя роботойка нікому не мила.
 Ой піді я до церквоїки, стану си в вівтари,
 Людські дьги маюти мами, а я на цминтари.
 Ой піді я на цминтар, відкрию землейку,
 Мұшу я си оглянути свою мамунейку.
 Ой піді я на цминтар, землейку відкіну,
 Прийді, прийді мамунейко до мене в гостину.
 Ой щобі ти моя доню сїм раз відкидати,
 Не будеш ти мами мати, яке-с мене мала.
 Ой піді я до церквоўці в неділю ранейко,
 Прийдіт, прийдіт на гостину моя мамунейко.
 Прийдіт, прийдіт на гостину з бідеми ногами,
 Подавіт се на сироту, як плаче за вами. Кн.

(кобіти завивають ввряджаючи по смерти в рантухі або дають на ноги білі панчохи).

*

(обжинна:)

Ковіц нівойки, коніц —
 Будем плесті вінец
 З ярóйі ярічейки,
 З жóўтойі пшенічейки,

Бітая нам дорóга
 Від столá до порóга.
 На столі дызжé кісне,
 Іс пóле сьі полóн тісне,
 Із гірэ, із підгірэ
 З подвіре до стодóлы,
 З стодóлы до комóры,
 З комóры на нівойку
 В счасліву годівоньку.
 Дай Бóже дочекáги
 Сподáреви обсьівáти,
 А нам жéнцям обжинáти,
 Горівойку попівáти.
 А наш сподáр вохóчий
 Обжинáс сьіно нóчы —
 А сусьіды лыніві
 Стоіт жыго на ніві.
 Ім жінкé черевáти,
 Не хтет сьі пригнáти.
 Як ми сьі пригнáли,
 Нівойки дожинáли.
 Ми дóбры жéнцы б́іли
 Сто кіп жыта нажéли,
 Пожéли, повезáли
 І в копóйки поскладáли.

З возамóго жыта.
 Нам дорожéйка вб́іта,
 Самі ми в́ілі вб́іли,
 Яке смо вінок в́іли.

*

Едні копóйки в стóзы,
 Дру́гі в оборóзы,
 А трéгийі в стодóлы
 Нам горáвка на столі.
 Ёйджте жéнчыкы й п́ійте,
 Но склянóк не поб́ійте,
 В нас склянкé дороѓійі
 По шт́іры волот́ійі.
 Ми по́йдем до ѓу́ги
 Скляночóк роздоб́у́ти.
 Наш сподáр молодéйкый
 П́ід ним ќінь воронéйкый,
 За воротá вийзджа́е,
 Жéнчыків выглядáе.
 Де-сь мойі жéнцы іду́т
 Мены́ віно́йко несу́т.
 Ресéн віно́йко, ресéн,
 Ми та висóко несéм,
 Ще в́ісше від плóга,
 Ще ќрасше від злóга,
 Ще в́ісше від горóйкы,
 Ще ќрасше від зорóйкы,
 Ще в́ісше від ќіле,
 Ще ќрасше від зы́ле. Кн.

*

Молод́ая дывч́інойко, погада́й но соб́і,
 Добре знáвш, що не п́ідем за еднóго гóб́і,
 За еднóго гóб́і, до еднóйі хáты,
 Бо котра́-сь котрэй́і-сь м́усьсмо слухати. Кн.

*

А м́ій тáто бу́ў п́іяк, прощ́іў бóльби я́му,
 Прыйшли́ жид́і, взяли́ волі́, беру́т з пéца й ма́му.
 Повставáли ды́ти рáно, заплáкали рéвене,
 Іды́т тáту до парш́івце, най нам ма́му вéрне. Кн.

*

Червона калина, чом не процвітаєш
 Молода дівчина, чом сидиш, думаєш?
 Як же не сидіти, як же не думати,
 Любила-м жовняра, тепер не видати.
 Любила-м жовняра, хлопця молодого,
 Тепер не видати, док не житя мого. Кн.

*

У вишневім саду жовнер траву косит,
 Свого капітана на ўрльоє ся проєсит.
 П'ане капітане пуєті мя до добу,
 Бо моя дівчина жаљує за мною
 Не так она за те, як ти по нї тужиєш,
 Ой ти чєрєз нїю рѳчку не вислужиєш.
 П'ане капітане, пуєті мя до добу,
 Бо моя дівчина породїла єїна.
 Ужє-ж ти жовнаре рѳзуму не маєєш,
 Що ти сам на єбє неєлави шук'аєєш.
 П'ане капітане, як же не каєати,
 Молода дівчина — бѳде Бог карати.
 А я тебє пуєцу, ає не самѳго,
 Дам я ти жовнере конє ворѳного.
 Жовнер прїїзджає, ворѳта вхїляє,
 Дївчїни родїна жовнера вїтає.
 Бод'ай тебє жовнер неєщ'асна годїна,
 Чєрєз тебє жовнер хорѳє дївчїна.
 Жовнєр до євїтлѳйки, дївчїна хорѳє,
 Стаѳ кѳло лїжєйка, лїчєйка цїлѳє.
 А дївчїна вєт'ала, як не хорув'ала,
 Взяла, обїєн'ала і поцїлюв'ала. Кн.

*

Ти мїє кѳмцю, ти мїє лѳбѳцю, чѳгѳ бї я прѳєїѳ вас,
 Чи не їєшла то вчєра вєчєр моє кѳрка кѳло вас?
 Моє кѳрка жоѳтопѳрка, а чєрвѳний грєбїнєц,
 Чи не вп'ала моє кѳрка вчєра вєчєр в в'аш горнєц! Кн.

*

Ой волѳєка Камїнѳйка, волѳєка, волѳєка,
 Ой пл'акала дївчїноєка, як я шоѳ до вѳєєка.
 Ой плач, не плач дївчїноєко, я тобї не вѳру,
 Чєм ти тогдї не пл'акала, як я шоѳ пїд мїру.

Як я мала плакатоїки, як мала тужіти,
Я не знала, що ти підеш цїсару служити. Кн.

*

(Піснь коляскова:)

Ой хóдит сон кóло вікóв,
А дрíмóта кóло плóта.
Питáє ся сон дрíмóти:
Де бóдемо нічку спáти?

Де халу́па теплѣйкая,
Де дитíна малѣйкая.
Там ми бóдемо нічку спáти,
Малѣ дитя́ присиплáти. Рр.

*

Ой спи, ой спи дитя́ моѣ,
Де поды́лось спавѣ твоѣ?
Пíшло онó до Дуна́ю,
Напíти ся водí з кра́ю.
А я пíду і напíю ся,
До кóника повернú ся.

Ой спи, ой спи дитя́ моѣ,
Ой спи, ой спи малѣйкое,
Щобí спáло, не плакало,
Щобí рослó й не болз́ло,
Як голóвка, так все ты́ло. Рр.

*

Ой леты́ли журавлѣ,
Сы́ли в пóли на рíлі
Сы́ли і кривквúли,
До Бóга здихнúли.
Лы́пша рíля рáнная
Ны́ж тая пíзная.
На рáнній шпені́ця,
А на пíзній мiтлі́ця.

А на рáнній жѣнцѣ жнут,
А на пíзній птáшки пют.
Лы́пша ма́ма пѣршая,
Апы́ж тая дрúгая.
Пѣрша ма́ма ды́ги бѣ,
Як воробѣц гны́здо вѣ,
А дрúгая голуби́т,
Ма́ло з свѣта не згуби́т. Рр

*

Ой зѣмле, зѣмле, зѣмле сира́я,
Взѣлась ми вiтцѣ, взѣлась ми ма́тку,
Ой возьми́-ж мене́ бiдну сирíтку.
Ой возьми́, возьми́, як ма́вш брáти,
Най сы́ не бóду поны́вiрáти. Рр.

*

На горі́ вогѣнь горíт, на доли́ннi жар, жар,
Як я пiдú з тогó селá, будѣ кому́сь жаль, жаль. Рр.

*

Ти сiвний голубóчку сiдиш на дубóчку,
Кли́че ма́ти сiна з коршми́ до домóчку.
Ой йди́ сивнóйку з коршми́ до домóйку,
Позайма́ли орендáри твою́ худобойку.
Нехай займа́ют, покѣ са́ми зна́ют,
Прийде́ час годiна, са́мі поверта́ют. Рр.

*

Щедрівки.

Пасла Зосюньї штїри волї в яліньї,
 Гейже в яліньї, при зеленейкїй дубїньї.
 Вболойки пасла, вінбійки віла в яліньї Гейже і пр.
 Вінбійки віла, вболойки погубїла в яліньї Г.
 А скочила вона аж до батеїка в яліньї Г.
 Батеїко іді, вболойки знайдї в яліньї Г.
 Татуньо пішоў, волїў не знайшоў в яліньї Г.
 Пасла Зосюньцї штїри волї в яліньї Г.
 Вболойки пасла, вінбійки віла в яліньї Г.
 Вінбійки віла, вболойки погубїла в яліньї Г.
 А скочила вона аж до мамунї в яліньї Г.
 Мамуньо іді, вболойки знайдї в яліньї Г.
 Мамуня пішла, волїв не знайшла в яліньї Г.
 Пасла Зосюньї штїри волї і пр. пр.
 А скочила вона аж до братейка в яліньї Г.
 Братейко іді, вболойки знайдї в яліньї Г.
 Братейко пішоў, волїв не знайшоў в яліньї Г.
 Пасла Зосюньї штїри волї і пр. пр.
 Аж скочила вона аж до сеструньї в яліньї Г.
 Сеструньо іді, вболойки знайдї в яліньї Г.
 Сеструня пішла, волїв не знайшла в яліньї Г.
 Пасла Зосюньї штїри волї і пр. пр.
 А скочила вона аж до милейкого в яліньї Г.
 Милейквї іді, вболойки знайдї в яліньї Г.
 Милейквї пішоў, вболойки знайшоў в яліньї,
 Гей же в яліньї, при зеленейкїй дубїньї. Пр.

*

Там на ріцьї на Йордани,
 Стоять попї із дяками
 І зачали сумувати,
 Як дитятку на йме дати.
 Дали емў: сьвятий Павле —
 Ра̀но, ра̀но на Йордани.
 То Пречїста не злюбїла,
 Попї, дякі поганьбїла
 Ра̀но-ра̀но на Йордани.
 Там на ріцьї на Йордани,
 Стоят попї із дяками
 І зачали сумувати,
 Як дитятку на йме дати.

Дали емў: сьвятий Пётре
 Ра̀но, ра̀но на Йордани.
 То Пречїста не злюбїла,
 Попї, дякі поганьбїла
 Ра̀но, ра̀но на Йордани.
 Там на ріцьї на Йордани
 Стоят попї із дяками
 І зачали сумувати,
 Як дитятку на йме дати.
 Дали емў: сьвятий Йване,
 Ра̀но, ра̀но на Йордани.
 То Пречїста не злюбїла,
 Попї, дякі поганьбїла

Ра́но, ра́но на Йо́рдáни.
Там на рі́ці на Йо́рдáни
Сто́ят по́пї із дя́ками,
І зача́ли сумува́ти,
Як дитя́тку на йме́ да́ти.

Да́ли єму́ Ісус Хри́стос
Ра́но, ра́но на Йо́рдáни.
То Пречі́стая злюбі́ла,
Попі́, дякі́ похва́лила,
Ра́но, ра́но на Йо́рдáни. Рр.

*

Щедрівники прийшовши в хату говорять: Добра́й ве́чер!
па́не господа́ру, чи позо́влите сві́й дім розвеселі́ти? —
Господа́р відпові́дає: Добра́е, добра́е!

Ще́друють:

Ще́дрий, свята́й, ве́чер Бо́жий!
Чи є, чи нема́ па́на господа́ра
[дбо́ма?

Ще́дрий, свята́й, ве́чер Бо́жий!
Є він, є в я́сній свѣтло́йці
Ще́дрий, свята́й, ве́чер Бо́жий!
В я́сній свѣтло́йці ста́внт сто́-

[лойки

Ще́дрий, свята́й, ве́чер Бо́жий!
Кладе́ бру́си лїннесѣ́йкїї,
Ще́дрий, свята́й, ве́чер Бо́жий!
Ста́внт свѣ́чойки все воско́вийї,
Ще́дрий, свята́й, ве́чер Бо́жий!
Кладе́ хлы́ббїки, жы́тнї, пше-

[вї́чнї.

Ще́дрий, свята́й, ве́чер Бо́жий!
Жы́тнї, пше́нїчнї, Бо́гу вели́чнї
Ще́дрий, свята́й, ве́чер Бо́жий!
Поса́ди Бо́га посеред сто́ла
Ще́дрий, свята́й, ве́чер Бо́жий!
Святу́ Пречі́сту ко́ло Не́го
Ще́дрий, свята́й, ве́чер Бо́жий!
А все́ свята́йї до́вкбо́ла сто́ла.

Ще́дрий, свята́й, ве́чер Бо́жий!
Прина́має Бо́га мі́ром-каді́лом,
Ще́дрий, свята́й, ве́чер Бо́жий!
Святу́ Пречі́сту зеле́ним вино́м,
Ще́дрий, свята́й, ве́чер Бо́жий!
А все́ свята́йї пше́нїчнїм хлы́-

[бо́м,

Ще́дрий, свята́й, ве́чер Бо́жий!
А сам хо́дит до́вкбо́ла сто́ла
Ще́дрий, свята́й, ве́чер Бо́жий!
До́вкбо́ла сто́ла́ го́стейкїв спроша́є
Ще́дрий, свята́й, ве́чер Бо́жий!
Ой жы́вьтє́ ся мої́ го́стейки
Ще́дрий, свята́й, ве́чер Бо́жий!
Що́бнє́сте бу́ли в Бо́га рї́мнє́йкї,
Ще́дрий, свята́й, ве́чер Бо́жий!
Здоровѣ́йко на ді́м, челя́дбїку
Ще́дрий, свята́й, ве́чер Бо́жий!
Ща́ствї́йко на дві́р, на худо́ббїку
Ще́дрий, свята́й, ве́чер Бо́жий!
За тим сло́вом бува́йте здоро́ві!
Ще́дрий, свята́й, ве́чер Бо́жий!

Рр.

*

(хлопцєви:)

Пішо́у Івасѣ́йко ра́но кося́ти
Бренѣ́ла, бренѣ́ла ко́са ко́ло па́коса ранѣ́йко.
Пішо́у тату́нейко єго́ кося́ти Бренѣ́ла і пр.

відтак: Пішла́ маму́нї, Пішо́у бра́тейко, Пішла́ сестрї́йка.
Бренѣ́ла, бренѣ́ла ко́са ко́ло па́коса ранѣ́йко.
Ой час сї́нойку (бра́тейку) на обї́дойко

Бренѣла коса коло пѣкоса ранѣйко.
 Я зараз пѣду, но пѣкоса дѣйду Бренѣла і пр.
 Пѣкоса дѣйшоў до дому не шоў Бренѣла і пр.
 Пішоў Івасѣйко рано косіти Бр. і пр.
 А по за ним милѣйкая егѣ Бр. і пр.
 Ой час милѣйкий на обѣдойко Бр. і пр.
 Він пѣкоса не дѣйшоў, до дому пішоў —
 Бренѣла, брѣнѣла коса коло пѣкоса ранѣйко. Рр.

*

А в татунейка красна дывойка,
 Свѣтій вѣчер, вѣчерѣйка.
 А ся дывойка, то то Зѣсейка Свѣтій і пр.
 А в господаройка три горѣдойки Свѣтій і пр.
 В першѣм горѣдци червѣна рѣжа Свѣтій і пр.
 В другѣм горѣдци чѣрний тернѣчок Свѣтій і пр.
 А в трѣтѣм горѣдци жѣвтий ленѣчок Свѣтій і пр.
 Червѣна рѣжа тотѣ лицѣйко Свѣтій і пр.
 Чѣрний тернѣчок тотѣ очѣйка Свѣтій і пр.
 Жѣвтий ленѣчок тотѣ косѣйка Свѣтій і пр. Рр.

*

Ой вѣрли, вѣрли, сѣві сокѣли —
 Щѣдрый, свѣтій (свѣтій) вѣчер Бѣжий!
 Ой полетѣли на сѣнѣ морѣ Щ. і пр.
 А там на морѣх плѣнут корѣнцѣ Щ.
 На тих корѣнцѣх трѣс ворѣтцѣў Щ.
 В першѣх ворѣтцѣх сѣнѣйко свѣтит Щ.
 В другѣх ворѣтцѣх мѣсячейко схѣдит Щ.
 А в трѣгѣх корѣтцѣх сам Госпѣдь стоїт Щ.
 Сам Госпѣдь стоїть, клѣчѣ трѣмѣе Щ.
 Клѣчѣ трѣмѣе, рай вѣдмѣкае Щ.
 Рай вѣдмѣкае, душѣ впускѣе Щ.
 Інѣ еднѣї той не впускѣе Щ.
 Бо та еднѣя булѣ грѣшнѣя Щ.
 Вѣтцѣя і мѣтери не шанувѣла Щ.
 Стѣршого брѣта спѣлчкѣувѣла Щ.
 А за тѣм слѣвом бувѣйте здѣровѣ!
 Щѣдрый, свѣтій вѣчер Бѣжий. Рр.

*

(на обжѣвках:)

Лѣтом кѣники, лѣтом,
 Буѣ горѣлка з мѣдом!

Перѣцѣлицѣ сѣїра,
 Де буѣдѣш сѣдѣла,

Нї вівса, нї пшениці,
Нї жадної пашниці
Іде господар легом,
Везе горівку з медом,
Господар молоденький,
Під ним кінь вороненький.
Господіне-в'утко
Звивай сї нам х'утко,
Так як ми сї звивали,
Нивоньки дожидали,
По горах по виських,
По нивах по ширьких.

Повідала нам нівка,
Що є вдома горівка —
А ми ніву дожинали,
Горівки не пивали.
Вийди господар з хати
Віночок відбрати,
Місяцю нароженьку
Сьвітї нам дороженьку,
Щобисьмо не зблудїли,
Віночка не згубили,
Бо наш віночок красний,
Як місяченько ясний! Мерв.

*

Ой підү я на ярмарок а там стоїт дівчат сорок,
Та чорнява, та білява, в котрү глянеш, кожда жвава. Мерв.

*

Хто не хоче працювати, най йде в войско: легкий хлїб —
Ближні міста ратувати, погреб'ят тя в см'утний грїб.
А як вийдеш на зецирку, вистав вочи тай летї:
Laufschrift, Schnellschrift не поможє, без команди нїяє йти.
А як видиш коменданта, то вже іде см'утний туг,
Флянцуї байнет на карабін, скричєт гүра! летї в штурм.
А як прийдеш до касарни, то спокю не мавш,
Тїлько чүеш крики, стүки, пүцуї мундур, що лежїт.
Як на войни умираєш, то се щастє і спокїй,
Надгорбду тобі дают: чако, байнет на грїб твій.
І така ж то воля ббжа, цїсарєви многа лыт,
І так же-ж то мой мати жовнярови гїрний сьвіт! Мерв.

*

Люляй, люляй, колишү тя,
Як ми заснєш, відїдү тя,
Відїдү тя під сливками,
Самá підү з козаками.

Будє вітрєц повівати,
Малє дитя колисати.
Ой спи дитя без повитя,
Прийдє мама, най пивє тя! Мал.

*

Колисала баба дыда
Я з вєчера до обїда,

Ой спи дїду я з бїдою
Закї прийду я з водою. Мал

*

Хвалю-ж бо я Ббга,
Що мїй мїлїй дбма,
Він менї не сьаже
Марвєйкого слбва.

Анї ми не сьаже,
Нї менє полєе,
Він ня молодєйку
За голубку має.

Він ня молодёйку
 За голубку має,
 Він ня молодёйку
 В гуляня пускає.
 Гуляй моя міла
 Моя чорнобріва,

Ой та доки-ж мой
 Голово́йка жи́ва,
 Як мо́я голо́вка
 Тай бо похи́бне́ ся,
 То твоє́ миле́йка
 Гуля́ня ми́не́ ся. Мал.

*

Пійми́ў мене́ мій миле́йкий цибу́лки сади́ти,
 А сам пішо́ў до коршмо́йки з кумо́йкою піти.
 Ой пришла́-ж я до коршмо́йки, дай жи́де горі́вки!
 Кумцю́ мо́я, лю́бцю мо́я, пий до мо́її жінки.
 Мо́я жінко, госпо́дінько, іди́ ти до до́му,
 Прибира́й ти вече́ро́йку я прійду́ з кумо́ю.
 Ой пришла́ ж я до до́мо́йку тай ста́ла гада́ти
 Яку́ би то лихі́ до́ли вече́ру прибра́ти.
 Бۇду ва́риў*) пироже́йки зо сьві́зого си́ра,
 Та як прійде́ лиха́ до́ля, же́бим би́ла ми́ла.
 Навари́ла-м пироже́йки, загорта́ю в жар, в жар,
 Іде́ мійий з кумо́нькою, там то мене́и жа́ль, жа́ль.
 Навари́ла-м пироже́йки, наклада́ю ми́ски,
 Іде́ мійий з кумо́нькою, цілю́ють ся в піски.
 Повходи́ли до сьвітло́йки, сьли́ли си́ за го́сты
 Жінко́ мо́я госпо́дінько стели́ мене́и по́стыль.
 Я пері́ну розстели́ла, поляга́ли спа́ти —
 Сама́ м взя́ла кайдано́йки, даю́ панам зна́ти.
 Прийшо́ў віт і прийшо́ў пан, ста́ли на поро́ззі,
 Закова́ли кума́ з кумо́ў по є́днійі нозі́,
 Мо́я ми́ла чорнобрі́ва іди́ ти проси́ти,
 До́ки тво́го житя́ мо́го, не бۇду́ ю́ піти!
 Мо́я жінко, госпо́дінько іди́ ти проси́ти,
 Ю́ зака́жу де́сятому, як куму́ люби́ти. Мал.

(порів. М. стор. 128).

*

Постели́ў ся зеле́н барвіно́йко, як той лист по во́ды
 Зажури́лись тяжкі́ вороже́йки мо́її лю́бі приго́дзі.
 Ти мій мійий голубо́йко сивий не по пра́вді жи́єш,
 Мине́ш мою́ ха́ту, мо́її ворожо́йки та́й до ё́нчої іде́ш.
 Ой іде́ш, ой іде́ш, пісо́ньки сьпіве́ш,
 Мене́и молодё́нькій, зазу́льці сиве́йкі ще й жа́лейку дода́єш.

*) Бۇду ва́риў пироже́йки — після місцевого говора місто:
 бۇду вари́ла п. = бۇду вари́ти п. гл. стор. 70.

А ти мої мила, мої чорнобріва
 Обсади ся садом, садом виноградом,
 Щобн гблос не зайшбў.
 Саду-м не садїла, ани підливала, ой сам сад зїйшбў,
 Тебє-м не любїла, з рбду-м не вїдыла, ти до мене сам прийшбў.
 І на моїім лїжейку лягаєш, іщє моїї мамунєйцї лавш.
 Ой вступи ся мерзєна від мене, бо я маю красшю від тебе.
 Ой май же ти таї двайцїт і штїри,
 Такї же я молодєйка старшая над нїмп.
 Ой де-ж ти ся мої мила старшенствá набрала?
 В чїстїм пблї цєрковця стояла,
 В тїй цєрковци вїрне-м присягала.
 Ой там бо я молодєйка старшою востала,
 Що-б над вами всїма старшувала. Мал.

*

Тагу, ти мїй тагу, весєлю ти хагу,
 Дбти ти весєлий, дбкн, дбкн я ту.
 Хагу ти замєту, лїжко ти постєлю,
 Самá стáну, засьпїваю, хагу ти звесєлю. Мал.

*

Як я собї нагадаю свбго тáга, свбго,
 Тепєр би я шанувала, но не маю кбго.
 Як я собї нагадаю свбїї мáми лáску,
 Течўт слєзи дрїбнєйкнї на бїлу запáску. Мал.

*

Люляй, люляй двтá бїле, де ся твоє спаня дбло,
 Чи у пбле полетбгло, чи в вїшнєвїм садў сбгло?
 Ой є вонб (в) колисбйцї, áнгель емў (в) головбйцї.
 Люляй, люляй, люлюсєйкнї пїшли хлбпцї на пташєйкнї,
 А лблєчка не пїймїли, бо лблєчко галасáє,
 З льса птáхн вїгавяє. Мал.

*

Солбдквї мїд, солбдквї мїд новї коновбйцї,
 Ой мán я дббрїй рбзум свбїї головбйцї. Мал.

*

Ішбў кум горбў, ішбў кум горбў, а кумá долинбю
 Зацвїў кум рбжоў, зацвїў кум рбжоў, а кумá калїнбю.
 Чи рбжу рвáтн, чи рбжу рвáтн, чи калїну ломáтн,
 Чи зáмуж ітї, чи зáмуж ітї, чи дбвбйкоў гулятн.
 Як зáмуж пїдєш, як зáмуж пїдєш, то болїг головбйка,
 Дьвбйкоў гулєш, дьвбйкоў гулєш, лбдская вобмобвбйка.

Ой волію-ж бо я, ой волію-ж бо я вобмівоньки терпіти,
 Як має менé, як має менé головóйка больіти.
 Вобмóви слúхаш, вобмóви слúхаш, чей колісь перестáне,
 Головá боліт, головá боліт, розумóйку не стáне! Мал.

*

Спеклá менí мáма кнш, та вхопіла менí мш.
 А де-ж тáя мíшка? пользла під жóрна.
 А де-ж тійі жóрна? кúри роздзьобáли.
 А де-ж тійі кúри? в мóре полетýли,
 А де ж тóе мóре? в бабíньи кешéяи.
 А де-ж тáя бáба? вна пішлá за дрáба,
 А дýд йáчик нóсит, в бáби мáсла прóсит. Мал.

*

Боліг менé головóйка, кóле за плечíма,
 Трéба менí лýкáрчика з чóрними очíма.
 Трéба менí лýкáрчика, трéба ми дохтóра,
 Молодóго, не старóго, бо я бáрзо хóра. Мал.

*

Ой не жаль ми ся на той двір подівіти,
 Де я зачáла в гостíньоньку ходіти.
 У нáшой кúми вуличéйка значéна,
 Довкóла нéйі калннóйка саджéна.
 Дай же вам Бóже те дитя згодувáти,
 Ой бúдем ми цвéти калíни ломáти.
 Ой ти кумóйку, та як май ся, так май ся,
 Но пéред нáми в солóму не ховáй ся.
 Ой мáєш ти ся в солóмойку ховáти,
 То бíло нас за кúмойки не брáти.
 Нáша кúмойка не кухáройка бíла,
 Чей же овá си на пíво заробíла. Мал.

*

Ой підú я на весíля, стáну я си в кúтку,
 Бúду я ся поглядáти на свою голúбку.
 Бúду я ся поглядáти, бúду ся дивíти
 Чи не бúде моá мíла з ёнчим говорíти. Мал.

*

А я в свóйі мамунéйки вíросла як пáва,
 За еднóго сóнца лягла, за дрúгого встáла.
 А я в свóйі мамунéйки еднá едвнíця,
 Я по вóду не ходíла, в горóдý кернíця.
 В горóд по капúсту, в горóд по індíки —
 Бúду лóбка покидáти про чужí язíки.

Є в горобді кервичейка, в нї водá ярдáньска,
Мій милéйкay на личéйку, як дитина пáньска. Мал.

*

Є в горобді бобовiяя, на нým нема́ бóбу,
А в Вишéньцьї парубóйки лежáт на хорбóу. Мал.

*

Ой в горобді гарбúз, гарбúз, на подвiрю дiня,
Ой не жаль ся подвiгти: гуля́ господiня. Мал.

*

Ой кукáла зазулейка вi Львóвi на гáнку,
Червóнийи черевiчки на мойiм кохáнку.
Червóнийи черевiчки, поясóк турéцький,
Пiдковоньки золотiйи, чóботи нiмéцькi. Мал.

*

Кáжут менi сьпiвáтойки, не звiю якóйи,
Чи пóльскойи, чи рúскойи, чи кавалы́рскойи. Мал.

*

Ой ковалю, ковалéйку зроби́ ми замóчок,
Щоби́ я си засувáла рутя́ний вiнóчок.
Ой ковалю, ковалéйку пiдкúй коня́ вóсгро,
А я сяду тай повiду до дiвчiни прóсто. Мал.

*

Ой дiвчiно, дiвчiнóйко, дiвчiно красóто,
Не дай лiчка цiлювáти за червóне злóто,
Бо вiн лiчко поцiлюе́ i на зéмлю плюе,
Ой не звiае парiбóчок, що лiчко коштуе́.
Ой не я́бка вкусiтойки, на зéмлю плюнути,
Не менé то зрадiтойки, потiм поквннути. Мал.

*

Ой кiну я кáмiнь в вóду, ой кiну, я кiну,
Зда́е ми ся мiй милéйкий, що я тя покiну.
Ой кiну я кáмiнь в вóду тай бóде лежáти,
Зда́е ми ся, мiй милéйкий, бóдеш жалувати. Мал.

*

Стоiт вёрба над водóю, вёрбо-ж мой вёрбо,
Так ми мiла постелiла, аж ми спáти твёрдо.
Бодáй тебе́ мой мiла з твою́ первною,
Лыпше́ я ся в лiсьвi виспаў пiд тоў калiною.
А в лiсьвi пiд калiноў птáшейки сьпiвáli,
А на твоiй первнóйцьї блóхи ня кусáli. Мал.

*

Там на стáві, на ставóйку, там лежала дóшка,
 Ой маму́ню-мамунéйко дай мя за Янго́шка.
 Та на стáві на ставóйку вода́ ся хита́в,
 Я тако́го хло́пця люблю́, же в це́ркви сьпи́вав. Мал.

*

Ой підú я до це́рковцьи, ста́ну си в вiвтару,
 Всьи дывойки мамí ма́ют, мо́йи на цминтару.
 Ой хто-ж ма́в та́та-ма́му, справля́в весы́ля,
 А на мо́йи мамунéйцьи ви́раста́в зы́ля.
 Ой щоби́ я ма́му ма́ла, я би не служы́ла,
 Я би чужы́м господа́ням води́ не носы́ла.
 А я в свóйи мамунéйки по во́ду з горня́тком,
 Вони́ мены́ повіда́ют: повóли дитя́тко!
 Я в чужо́йи господа́нны з двóма коновка́ми,
 Вона́ мены́ повіда́в: не ру́шиш нога́ми.
 Бода́й тоби́ господа́не так лё́гко кова́ти,
 Та як мены́ ти коновкé лё́гко піднима́ти. Мал.

*

Сму́тно, сму́тно ву́лицями, ще смутны́ше бу́де,
 Та як менé молодóйи в ти́м селы́ не бу́де.
 В горóды ростé зы́ля, са́ма матеру́нка,
 Там дывчы́на жы́го жа́ла, зва́ла ся Мару́нка.
 Ййхаў коза́к доро́гою, помай-Бí ти жéнче!
 Вона́ емú відпові́ла: бода́й здо́ров се́рце!
 Там то ла́дна дывчинóйка, що́ ся не вета́дав,
 Низéйко жне, красно́ кладé, ще й ся восьми́ха́в.
 Ой не сьмíй ся парі́ббйку, бо ти не сьмі́х бу́де,
 Сьмíм лы́т бу́деш хорувáти, сме́рти ти не бу́де.
 Як я тебе́ не счару́ю, счару́ют тя лю́де,
 Як ты лю́де не счару́ют, счару́в ты ты́тка,
 Так зосб́хнеш, так зовя́неш, як рожóва кві́тка. Мал.

*

Ой під мо́стом ри́ба з фóбстом, що-б я йí зловы́ла,
 Я би свóму милéнькому вечéру звары́ла. Мал.

*

Ой не сьвітí місячéйку, мены́ сьвітит со́нце,
 Хоть ти менé ві́рне любы́ш, я тебе́ не кóнче! Мал.

*

Ой засьвітí місячéйку щалы́ною на пец,
 Ю не бу́ду дывойкою́ но до зы́мних мя́свиць. Мал.

*

Засвіті ми місячэйку щалиноў на сьні,
Ю не буду дывойкою іно до осьні. Мал.

*

Я не спала то́йі но́чи, не спала, не спала,
То лыгала, то ветавала, любця виглядала.
Не спала я то́йі но́чи, не буду другу́ю,
Бо я маю на сердэйку велікую тугу.
Ой тугу я старá ма́ги, ой тугу, ой тугу,
Че́рез то́го парібо́йка ро́ку не дослу́жу.
Ой вже ми ся навучила тая па́ньска служба,
Пізно ляга́й, ра́но встава́й, ой то мо́й вужда. Мал.

*

Можна зна́ти тай пізна́ти котро́й кавальі́рчик,
Зачеса́ў си головойку під зелений вінчик.
Можна зна́ти тай пізна́ти, як котро́й женатий,
Згорбаты́ў ся, скудлати́ў ся як той пес кудлатий. Мал.

*

Ой вййду я на горойку, горойка ся фів,
Возьму я си велікую, робити не вмів.
Ой вййду я на другу́ю, другáя блищит ся,
Возьму я си малейкую, робити навчит ся. Мал.

*

Є в городы́ черешенька попідпадала ся,
Не раз, не два мамунейка дармо накліяла ся.
Не клянй ня мамунейко, не карй ня Бóже,
Бо не зна́еш мамунейко, що кохáня мо́же,
Яке-с била молодейка, то-с кохáня звáла,
А теперка старейкая юж позабивáла. Мал.

*

Ой піду я до воро́жки, най ми поворо́жит,
Та най мо́й сусы́дойка голово́ў нало́жит.
Ой ворогі, вороже́йки та не ворогуйте,
Я ва́шого не любіла, мо́го не чаруйте.
Я ва́шого не любіла, любіги не буду,
Як ми мо́го счару́вте, з ким я жити́ буду? Мал.

*

Черевічки не велічки і я не велічка,
Купит ма́ма рангушо́к, буду молодічка. Мал.

*

Молодáя молодіця на мене́ давит ся,
Чи вона́ ня вірне́ любить, чи но́ з мене́ кпит ся.

Ой з мене ся насміяти, з мене ся накупіти,
Дрібнєйкими слезойками рілю замочіти. Мал.

*

Ой як я си погадаю своєю мамунейку,
Я заплачу ніни вечер і за́втра ранейко.
Оў заплачу ніни вечер, як буду лягати,
І заплачу за́втра рано, як буду вставати. Мал.

*

Ой не плачте чорні вочка, бо то надаремне,
Ой щосте си полюбили, ю вам ся не верне. Мал.

*

А ти такий подзьобаний, а я як калина,
Де я своїй вочка дьїла, де я ся дивїла.
А ти такий подзьобаний, а я така пішна,
Де я своїй вочка дьїла, же-м за тебе пішла. Мал.

*

Ти мій дьїд, ти мій дьїд, а я твої ба́бка,
Не бий мене в головоньку, то ти буду глїдка.
Ти мій дьїд, ти мій дьїд, а твої бабїна
Не бий мене в головоньку, буду як калина.
Я калину підпалїла, калина не горит,
Я до дурня як заўля, дурень не говорит.
А ти мїслиш дурний дурню, же я тебе люблю,
А я тебе коло себе як песка голублю.
А ти мїслиш дурний дурню, же я тя кохаю,
Я такими смаркачами ко́мни заткаю. Мал.

*

Ой щоби я то з знала, що піду за вдівця,
Бїла я си вінок плєла з само́го ялівця.
Ой щоби я то з знала, же піду за пана,
Бїла я си вінчик плєла в недьїлейку зраня. Мал.

*

А субота не робота, недьїля не вільна,
Чо на тобі парїбойку кошуля не бїла?
Сестра малá, ма́ма старá, не ма кому́ прáти,
Прїйде свята недьїлейка, нема́ ся в що вбрати. Мал.

*

Вїдай же ня мамунейко, ой вїдай, ой вїдай,
Бо я ю тя переробсла, стїдай же ся, стїдай.
Ой я тебе переробсла як в горобди копа,
Вїдай же ня мамунейко за ладного хлõпа.

Відай же ня за тако́го, же вміє робіти,
Косо́ў тяги, се́рпом жа́ги, цы́пом молотіти. Мал.

*

Прийді хло́пе молотіти, дам горівки-воковіти,
Цванциге́ра на день ма́зш, ще си ве́чер погуля́ш,
І тютю́ву покури́ти, тре́ба до́бре цы́пом біги. Мал.

*

Ой каза́ў ес ми клі́нів листо́йку,
Що не бу́деш па́дати,
Тепе́р па́даеш, зе́млю вкрива́еш,
Ту́гу вімойку чу́еш.

Ой каза́ў ес ми, ти мій ба́тейку,
Що ня не дась від себе!

Тепе́р ня да́еш, ще ня си́луеш:

Іди́ си до́ню від мене́!

Стра́тила-с ла́ску у мене́!

Хлі́б ес ми пере́йла і во́ду-с ми пере́йла,

І водо́жня походи́ла, в све́тлойці заступі́ла. Мал.

*

Пішла́ Касю́ня в се́ла, смутна́я,

[невесе́ла,

Все́ дворо́йки сходи́ла, слезо́йки

[не врові́ла —

Аж на ба́тейків при́йшла́, де

[ста́ла, задума́ла,

Де си́ла, заплакала́.

Ци́ в в лу́зі кали́на, білим цві́т-

[ком зацві́ла,

Пішли́ їй дівкѐ рва́ти, не да́ла

[ся злома́ти.

Пішла́ сама́ Касю́ня, вілома-

[ла си кві́тку

З калино́вого цві́тку.

Приве́сла до све́тло́йки,

Ме́жи кра́сни диво́йки.

Положи́ла на столо́йку:

Ба́тейку-соколо́йку,

Ци́ буду́ я така́я

Як калино́йка та́я?

Бу́деш до́нейко бу́деш,

До́ки но в мене́ бу́деш.

Як ти піде́ш від мене́,

Спаде́ красо́йка з тебе́,

Із тебе́ молодо́йі,

Із косо́йки жо́ўтойі.

Не плач Касю́ню, не плач,

Не берѐ тебе́ сма́ркач —

Но берѐ тебе́ врѐда,

Хло́пец як ягода. Мал.

*

Ой що я ся находи́ў та́й наобинна́ў ся,

Як той пта́шок на кали́ні ягі́д надзьоба́ў ся.

Ой що я ся находи́ў та́й наволочи́ў ся,

А тепе́рка не піду́, бо ми не хочѐ ся. Виш.

*

Ти брат, я сестра, ми з єдиного зёрна,
Питає ся брат сестри: чо-с така мізерна? Виш.

*

Сівий коню, сівий коню, де я тя напюю?
На ставі вода бістра, на Дунаю вісхла. Виш.

*

Сосновая гребелька, новий став, Йїхали жовніри трубили,
Там я своєю Касюню відослаў. Та мою Касюню збудили. Виш.

*

Ой летыла гусойка по над став, Вдарила крильцями до леду,
Хтыла вона водойки, я не даў, Солдчая Кася від меду. Виш.

*

Не сам, не сам я кобика пасаў,
Пасала дывчына з чорними очыма. Виш.

*

Я посею загін жыта, а загін пшениці,
Зародь Бже на коровай, на зїмні мясніці. Виш.

*

Жэби не Маріся, я би не жениў ся,
Чорні вочка мала, сподобала ми ся. Виш.

*

Я корова кривороба, а пастушка з Яворова,
Я корову тра продати, а пастушку за муж дати. Виш.

*

Пожену я сіві воли на вигін, на вигін,
Буду мала парібочки на вибір, на вибір.
Парібочок, як дубочок, дывчына тонейка,
Як ся зійдут до купойки, бесьїда любейка. Мал.

*

Мойі конопейки блізка дорожэйки,
Самі не берут ся, мены не дают ся.
Не сама я брала, кумі помагала,
А я кумі заплатила, гречки нецки дала.
Дякую ти кумонейко, щос ми помагала,
Гречку сїю, гречку маю, ще й на гречку паренаю.
Гречку змелю, луску продам, а за луску куплю хустку.
А за тийі вопаланки куплю хустку для Маланки.
Там то хустка, там то кінці, здала би ся мойій жінці,
Моя жінка як вівірка, чужа жінка як жадівка! Мал.

*

Ой мамуню, що ся стало,
На яблониці яблук мало,
Ци обмерзли, ци вопали,

Чи козаки вобірвали?
Нї обмерзли, нї вопали,
Но козаки вобірвали. Мал.

*

Ти козаче жовтовусий,
Чо на тобі жупан кусий?

Мене дивки підпойли,
Жупан менї підкройли. Мал.

*

Ой підү я до Матери, куплю си оливи,
Намашу си чорні вочка, жо-б хлопцы любїли.
Хлопцы мойї, хлопцы, я ваша дивчи́на,
Як менї ся що стане, то ваша причина. Мал.

*

Ой ходїла по під грушку, копала петрушку,
Не дай мене мамо замуж, ще буду за дружку. Мал.

*

Попід грушу конем рүшу, гильом поколишу,
Як я піду з того села (сила), кому любця лішу.
Ой лішу я ті дивби́цы, що я з неў ходїла,
Свого любка, свого любка, щоби не любїла. Мал.

*

Ой дивчи́но, дивчи́но́йко перепеличійко,
Давно я ся поглядяю на твоє личейко! Мал.

*

А я-ж ну, а я-ж ну, по два рази ріжу,
Я казала, же я вперед (вперїд), а я з заду лызу. Мал.

*

Ой ізвяжу я грубий сніп тонким перевеслом,
Щоби мене до милого вітром перенесло. Мал.

*

Сядь си милий коло мене, говори до мене,
Серце моє засмучене, розвесели мене.
Сядь си милий коло мене, ще си віжку підогни,
А я тебе поцїлюю, а ти мене вобийми.
Сядь си милий коло мене хоть з лївого боку,
Най вороги кілька коле, хоть пїтора року. Мал.

*

Ой мамуню, мамунейко буду ся просїти,
Но ня не дай молодби́ до двора служїти.

Бо ту в дворі правди нема навіть до пороба,
Менé зрадит, вина́ зба́вит, не бо́йт ся Бо́га. Мал.

*

Бо́же-ж ти мій Бо́же, зми́луй ся на до мно́м,
Спарува́й я па́ру лю́да, спару́й ко́го зо мно́м. Мал.

*

Ма́рися, Ма́рися а я тебе́ люблю,
На е́тніны́ повішу, скі́рку з тебе́ злу́плю. Мал.

*

Ма́рись, мо́я Ма́рись, ко́му ри́бку ва́риш?
Я то́бі Ясу́ню, бо ти мій това́риш. Мал.

*

Є в го́роді пше́ничейка, на ны́ жбу́те во́стя,
Яка́сь біда́ набре́хала́, що я лю́блю Ко́стя.
Яка́сь біда́ набре́хала́ та́й наго́вори́ла,
Та де-ж би́ я маму́не́йко, Ко́стю́ня лю́би́ла,
Ой дай же́ ня маму́не́йко за Грі́ня, за Грі́ня,
Бо є́ в Грі́ня грóшей скрі́ня, бу́ду го́споді́ня. Мал.

*

Іде́ дывка́ че́рез село́, плечі́ма стиска́є,
Чи з го́рдости, чи з пи́шности, чи йі́ вош куса́є? Кур.

*

У ва́шого є́томбе́цьї го́рошок на га́нку,
Позво́льте нам погу́ляти до са́мого ра́нку. Кур.

*

Ма́ла Га́нусейка́ свекро́ху лиху́ю,
Післа́ла є́ї жа́ти в неде́лю свята́ю.
Іди́ в по́ле жа́ти, та́й не погінáй ся,
Ста́неш на заго́ньї, та́й не обзира́й ся.
Ю́ дзвóнойки дзвóнят, ксьондз́ службо́йку пра́вит,
Мо́лода́ Га́ндау́ня жи́та дожина́є.
Жи́тойка́ дожа́ла, сно́пи повязáла,
Сно́пи повязáла, в ко́пи поскладáла,
Во́лойки займи́ла, во́лойки загна́ла,
Вече́ру зварі́ла, вече́рати да́ла,
Сама́ молодейка́ та́й лягла́ спа́ти.
Ми́лий ти мій, ми́лий та́ що я зроби́ла,
Же́ я на по́лейку дити́ну заби́ла.
Іде́ Га́нусейка́ дола́ми, го́рами,
Зди́бає вона́ ся з тро́ма янгеля́ми.

Мої янґелѣйки, сїві соколѣйки,
 Чїсте не вїдѣли моїї дитинѣйки?
 Твою дитинѣйку три нївцьї колише —
 А єднїя нївцька вѣчи виберѣе,
 А дрўгая нївцька кѣсти розкидѣе
 А трѣтя нївцька кишкы випускаѣе.
 Прийшла Гандзунѣйка: та я ся здурила!
 Дай же менї Ясѣо пожа столовѣго,
 Най же я си верѣю полотнѣ льянѣго,
 Та най си накрїю янґелика свѣго.
 Молодѣ Гандзуня тѣго не зробїла,
 Но столовїм ножѣм в сѣрце си встромїла.
 Бўдеш моѣ мѣти я три грїхѣ мѣти,
 Же ти ми казѣла в недѣлїейку жѣти.
 Єдѣн грїх беш мѣти: дитїну малўю,
 Дрўгий грїх беш мѣти: за мѣне самўю,
 Трѣтїй грїх беш мѣти: недѣлю сьвятўю! Кур.

*

Ой йїхали козѣчейкы з войны,
 Пытѣли ся квѣтїри спокѣйны.
 Є там хѣта я в чїстїм пѣли —
 Там бѣте маў квѣтїру спокѣйну.
 На-добрїдєнь старѣ мѣмо нѣша!
 Ця є дѣма старѣша дочкѣ вѣша?
 Немѣ дѣма, штїри мїлї в пѣлю,
 Перебирѣ пшєнїчку з кукѣлю.
 Ой та прѣвда, ой як ми йїхали,

То ми пїд лїсом панѣянку зди-
 [бали.
 Я си мїслиў, же то голубѣчок,
 На дывчїннї рутѣяний вїнѣчок,
 Я си ми мїслєвў, же то муравїця,
 На дывчїннї зелѣна спїднїця,
 Я си мїслиў, же то крїль на гѣнку,
 На дывчїннї штїри злѣгих „вян-
 [кув“. Кур.

*

Взяў ти за мноў волї тай корѣзи,
 Взяў ти за мноў чорвѣйкїї брѣви,
 Взяў ти за мноў дорогїїї шѣти,
 Шанўї же ня, як бп вѣтѣц-мѣти.
 Взяў ти за мноў мальѣвану скрїню,
 Шанўї же ня яко гѣсподїню. Кур.

*

Кѣже старѣ до дѣда: „повїдж менї таку пїдскѣчїсту пїсню
 тяглісту!“ а дѣд вїдновїў:

Сьвятїй ѣтче Никѣлаю, ти мѣтко побѣжна,
 Пїшѣў бп я до дывчїннї, жѣбп бїло мѣжна! Кур.

*

Породила мене мама в святійку неділю,
 Дала мені лиху долю, де я ся з нею дую.
 Посію я лиху долю, чей вона не зійде,
 Сама піду на Поділя, тай за мною не прийде.
 Іду вже я ю з Поділя, щось ріці хляпоче,
 А то мой лиха доля хустійки полоче.
 Іди бо ти лиха доле, в візеро топі ся,
 Та за мною молодію та не волочі ся.
 Ой та пішла лиха доля тай не топила ся.
 Як я пішла по водійку, назад чапила ся.
 Ой пішла я по водійку з двома коновками,
 Чапила ся лиха доля руками-ногами, Кур.

*

Ой заспівай, защебечі свій соколійку,
 По над мої чорні вочи, по над головійку. Кур.

*

Ой та не буду паліти, не буду варіти,
 Буду мужа трібовати, чи ня буде буги. Кур.

*

Ой взяла я за квасільку тай пішла садіти,
 А зібрав ся мій милійкий та до коршми піти.
 Я квасільку посадила, най квасілька сходит,
 Сама-ж пішла дивіти ся, що мій милий робит.
 Ой пришла я до коршмійки, сгала на порозі,
 А мій милий гуля з кумою на єдній нозі.
 Ой шинкарко, шинкарійко та дай же горівки,
 Най но ся кума нане та до моєї жінки.
 Напила-с ся горілійки тай іди до дому!
 Варі, варі вечерійку, я прийду з кумою.
 Ой прийшла я до домійку тай думку думую,
 Що-ж я тобі лиха доле зварігойки маю.
 Наваріла-м пирожійки я з самого сира,
 Чи я свому милійкому тепер буду міла.
 Наваріла-м пирожійки, накладаю в міски,
 Іде милий із кумою, цілюють ся в піски.
 Наваріла-м пирожійки, загортаю жар, жар,
 Іде милий із кумою такі мені жаль, жаль.
 Вой ю вони вечерают тай лягают спати,
 Я плахтіну під пашіву тай до віта знати.
 Пәне війте, пәне даче, осудыг ми справу,
 Бо я з тіми піяками на віки пропала.

Разом іде вїйт, іде дяк, стáли на порóзи,
 Закувáли кúма з кумоў та по ёдні нозы.
 Моя мýла чорнобрýва чи бýдеш просїти,
 Не бýду так робїтойки, док не бýду жыти.
 Хїба би я дурнá бїла за тобоў просїти,
 Та як тебе розковáют, ти ня бýдеш бїти. Кур.
 (порівнай п. з. М. стор. 128. і з Мал. стор. 231.)

*

Сóнце грїе, вїтер вїе, кóлос пристигáе,
 А де-сь моя дывчинóнька Вїдня досягáе.
 Сóнце грїе, вїтер вїе, тростїноў колїше,
 Цїсар хлбпцїв вибирáе, на папєрі пїше. Кур.

*

А ти сївий соколóйко по сьвїты лятáеш,
 Повїдж менї щїру правду, де лóбця здибáеш.
 Я здибáю при Самбóрї, при новї кирнїци,
 Наповáе вóрон-кóньї в студєні водици. Кур.

*

Годинóйку плáчу, годїну сумýю,
 Трєтю годинóйку коня осыдлýю. Кур.

*

Де тáя Ксєнька є, що зубáми цєнькає,
 За жмєньку черешєнь ой цєнькала цáлий день. Кур.

*

Ой нýкóму то не гарáзд, як тї молодїци,
 Лежїт собї на пóстєли, нóги на полїци.
 Нýкóму так не гарáзд, як тї бáбї в цєкльї,
 Найїст ся і напє ся і вїспит ся в тєплї. Кур.

*

Не бýду браў курнїцкóйї, на що менї бїди,
 А бýду браў вільшанєцку, та на шавáр пїде.
 Дай ся Бóже ожєнїти, до дóму привєсти,
 Бýде вона сидьў дóма, бе кобєльї плєсти. Кур.

*

Ти покєдáй молотїти, я покєну прáсти,
 Пїдєм рáзом до стодблї солóмойки трáсти.
 Не покєну молотїти, не покєнў цьпа,
 Бо ти мáвеш к . . . -шєльмо свóго чоловїка. Кур.

*

Приснїў ми ся сон дивнєйкїй,
 Захорováў брат рїднєйкїй.

Чом ся в пóли хлїб не рóдат,
 Брат зо сестроў не вогбрїт?

Запрага́й но хло́пче ко́ны,
 Пои́демо, мій брат хóriй.
 Брат по саду́ походжа́е,
 Зо своу́ милоу́ розмовля́е.
 Йди́ спрaч мiла хлiб зо стола,
 Йдуг гoстi: сестра́ моя.
 Сестра́ то́е iно́ вчу́ла,
 Назáд кiньми наверхну́ла.
 Тiхо бра́те не страхáй ся,
 З свóйим хлiбом не хова́й ся.
 Ой ма́ю я хлiб у вóзi,
 Обiдала-м на дорóзi,

Дуб на дуба похили́ў ся
 Син з ма́тiнкою́ посвари́ў ся:
 Иди́ ма́мо преч від мене,
 Бúду ма́ти бeнкет в себе́
 I кумбe богáтвii
 I сусiди прiятелi.
 Ой iде ма́ти дорóгою
 Зди́бала ся iз дочкою́.
 Де ти ма́мо iдеш i пла́чеш,
 Сво́го свíта не зобáчш?
 Иду́ дóню iду до тебе́,
 Ви́догна́ў ня син від себе́.
 Я тя ма́мо не пiймаю́,
 Бо я злóго мýжа ма́ю.
 Бúду то́бi догаджáти,
 Малé дитя́ колисáти!
 Хоть ти меншi ма́мо вгóдиш,
 Мбму́ мýжу не догóдиш.
 Я му́ бúду догаджáти,

Рáно, рáно свiт свнтáс,
 Зóра з мóра виринáс,
 Янгель лю́ди побуджа́е:
 Ветáньте мýжi i ви жóни,
 Сво́i дiтi побудiте,
 I Бóгу ся помолiте.
 Помолiт ся Хри́сту Бóгу.
 Лúкашови пресвiятóму,

На дорóзi обiдала-м,
 Тебe-м бра́те вiдвiдала,
 Не так тебe, дiтей тво́йих,
 Бо не ма́ю дóма свóйих.
 Тогди́ бра́те в тебе́ бúду,
 Як той кáмиць корiнь пу́сти,
 Сухá верба́ грушкe зрóди
 А лозина́ яричeйку, (я́ре жiто)
 А тростiна́ пшеничeйку,
 Тогди́ бра́те в тебе́ бúду,
 Тим ся всiм прiйма́ти бúду.
 Вер.

*

Бiле дитя́ колисáти.
 Ме́е дитя́ не малóе,
 Колише́ ся ю самóе.
 Ще му бúду догоджáти,
 Блiзько двeри отви́рати.
 Ой бiжит син гукáючи,
 За ма́тiнкою́ шукáючи.
 Ой пiду́ я до сiно́йка,
 Пiду́ на ширóкi лáви.
 А невiстка́ повiдáе,
 Ой та не трéба нам ма́ми!
 А сiно́йко повiдáе:
 Такi здáла би ся ма́ма,
 Ё дитя́тко малéйковe,
 Бúде вгó колисáла.
 Ой не знáвеш, мо́я мила.
 Ма́ма-ж бо то ма́ма,
 Ма́ма старá, вiк корóткий,
 Бúдеш кло́пит ма́ла! Вер.

*

Свiятiй Лúкаш янгелiстий,
 Малюва́ў вóбраз Пречiсто́й,
 Як малюва́ў, фрасова́ў ся,
 Спер ся на стiл i здри́маў ся.
 Пришла́ до не́го Бóжа ма́ти
 Свiятiй вóбраз вобзи́рати,
 Ветань Лúкашу́ фрасовáний,
 Юж твiй вóбраз змалювáний,

В чисте поле відісланий,
Запрагайте воли й восли,
Пойдемо в темні ліси,
Привітали в темні ліси,
Здїбали їх розбійники,
Узяли їх розбивати,
Срібла-злата добивати.
Вобраз до них промовляє:
Ми не везем срібла-злата,

Іно вобраз мальований,
В чисте поле відосланий.
Не стаєте ня на лотаві,
Нї на зелені мураві,
Постаєте ня у кляшторі,
У кляшторі на престолї,
Там підут сліпі і хромі,
Відти назад всі здорові. Вер.

*

Ой йшло, ой йшло три черниці, галилуй, галилуй!
Ой йшло, ой йшло три молодїкї господї помилуй!
Здїбаў же їх сам Господь Бог галилуй, галилуй!
А де-ж ви идете черниці три молодї? г. п.
Ой идемо ми до Суса Христа г. г.
Бо в Суса Христа там цєрков свята г. п.
Ой прийшли вони аж перєд цєрков г. г.
Самі їм ся дєєри втворили г. п.
І самі їм свїчки запалили г. п.
І сам Господь Бог слўжбойку правит г. п.
Де ви бїли всі три черниці г. г.
Ой видїли ми дїво дївноє г. п.
Там ся душá з тїлом справджала г. г.
На що-ж ти тїло так рано йїло г. п.
На що ти душє рано приймала г. г.
Ти будеш тїло ю в землї гвїти г. п.
Ти будеш душє в смолї кипїти г. г. Вер.

*

Прилетїла зазўлейка і стала кувати,
Ой що я вам добрі люде буду повідати.
Ой як гайї зеленїли, я до вас вертала,
Сїла я си в темнім лісї, буду спочивала.
Ой як разом щось здуднїло, я ся поглявўла,
Як ем чўдо побáчила, аж ем ся забїла.
Там слобода пáньщиною перєд собоў гвала,
І загнала в ліси, в скáли, щоби там пропала.
А за нею панї идут, стали її просїти,
Вертай, вертай пáньщивойко нема звїдки жити.
А пáньщина повїдає: я тому не винна,
Самїсьте ня відправили, що-м вам бїла вїрна.

Ми не зна́ли на той спосі́б з тобо́у ся розста́ти,
 Ми ми́слили, же ще бу́дем з тобо́у ся вита́ти.
 Ми не вмі́ем молоти́ти, на́ші жі́нкі жа́ти,
 Ми не зна́ем, як то тя́жко на хлі́б працо́вати.
 Нема́ з чим йти́ до кава́рні і чо́ртика гра́ти.
 Всю́ди пу́сто по кешо́нях, ни́що звідки взя́ти.
 Ой ти Зо́ро га́лицкая, ой ти зо́ро я́сна,
 То-ж вам кра́сно засьві́тіла, аж панщи́на зга́сла,
 Ой ти Зо́ре га́лицкая не сьві́ті ні́кому,
 Іно́ тільки ру́ским бра́тьом, як піду́т до до́му. Вер.

*

Ішо́у Хри́сто́с дорбо́гою,
 Зди́баў дьві́ку, шла з водо́ю.
 Дай ми дьві́ку води́ пі́ти,
 Мо́йі ву́ста замочи́ти.
 Не дам я ти води́ пі́ти,
 Бо то вода́ є нечи́ста,
 Напа́дало з кле́ну лі́ста.
 Бре́шеш дьві́ку, бре́шеш ше́льмо,
 Ты є сама́ не чи́стая,
 Вода́ всю́ди пречи́стая.

Ти сьім сви́в породі́ла,
 В ти́-є води́ потопі́ла,
 Жа́дного-є не хрести́ла.
 Дьві́ка ста́ла, задума́ла,
 Пе́ред Хри́сто́м кри́жем па́ла.
 Ти́хо дьві́ку не страха́й ся,
 Йди́ до це́ркви, спові́дай ся!
 Но ся дьві́ка поступи́ла,
 Земля́ сьі́ йі́ розступи́ла. Вер.

(порівнай пісню з М. стор. 145).

*

Ой маму́вю, мамунейко, но-сь ня е́дну ма́ла,
 Тує́ ня скоро́ за́муж да́ла, що́бим не гуля́ла.
 Ой маму́ню, мамунейко, но-сь ня е́дну ма́ла,
 Сьім соко́лів прилы́тало, а ти ня не да́ла.
 А як во́сьмий прилеты́ў, горі́ўку-сте пі́ли,
 Ой ви ня мамунейко на ві́ки втопи́ли. Вер.

*

Ой кувáла зазу́лейка, кувáла, кувáла,
 Такá менé ли́ха до́ля чека́ла, чека́ла.
 Ой пли́вала, пливанойка, не мо́гла втону́ти,
 Такі́ менé ли́ха до́ля не мо́гла мину́ти. Вер.

*

Ой ци́ я ти мо́я ма́мо не дити́на би́ла,
 Що́ ти менé мо́я ма́мо да́ла за Литви́на.
 Що́ би́ла (я́) то́в зна́ла, що́ то Литвинойко,
 Би́ла я тя не да́вала мо́я дитинойко. Вер.

*

Полечу гукаючи пивовара шукуючи.
 Говорію королейко до свої матиноїки:
 Матинок-зазулейко, як ти ня не звожениш,
 То нигде нас не зобачиш,
 Ни коня вороного, ни мене молодого.
 А я си розгуляю, коника вобидлаю,
 Поиду куди знаю.
 Поиду гукаючи, три двори минаючи,
 А на четвертий ступлю, там си милейку куплю. Вер.

*

По під гору в стежейка, ішла нею паничейка,
 А милейкий виходжав, воротойка підхилав.
 Де ти мила, де ти біла, що ти ся так забавила?
 Ай я в коршмі біла, від горівку піла,
 Не жалуй ти мій милейкий, що-м ся забавила.
 Взяў її за ручейку, привів її до хати
 Дитя вміте, не глушіте, най ся виспвт мати.
 Тато не попович, мама не попивна,
 Ми си будем галасати, наша хата вільна.
 Мати ся виспала і ранейко встала,
 І челядку побудила, вобидец зварила,
 Всюю порадок дала. Вер.

*

Ой в в льсьби деревина різна,
 Ходит козак до дівчини з пізна.
 Ой не ході козаче до мене,
 Бо неслава на тебе, на мене.
 А я тобі славі не бою ся,
 Я тя люблю, з тобою поберу ся. Вер.

*

Дблом, дблом долина, там вдовойка ходила,
 Двоє дитей вродила —
 Як їх сама вродила, то їх сама хрестила,
 Єден звав ся Максим, а молодчий Гарасім.
 Виплела їм корубель і пустила на Дунай.
 Як на Дунай пустила, все Бога просила,
 А ти тихий Дунай моїх дитей не топлій.
 А ти жбўтий пісочок дозираї ми дїточок,
 А ти вітер повивай, мої дїти похитай!
 Ви зелени береги уважайте на синї!

В двана́дцяту ви́боду ви́йшла вдова́ по во́ду.
 Плине́, плине́ корубе́ль сріблом-злото́м городже́н.
 В ти́м тихе́йкім Дунаю́ йде́ корубе́ль до краю́.
 В ти́м корублі́ два Донця́ і воба́ си молодця́.
 Ой вдово́нько молодá, ци́ любиш ти́ я Донця́,
 Ай́ я люблю́ Донця́ і сама́ піду́ за Донця́.
 За е́дного сама́ йду́, за дру́гого дам до́вьяку́.
 Не бу́деш ми́ жено́ю бо́с ми́ рідно́у ма́ткою.
 Возми́ бра́те во́стрий меч, зотні́ гла́ву і кинь преч,
 Та най ма́рне поги́бне́, най на гріхе́ не веде́. Вер.

(порівн. п. з. М. стор. 125.)

*

Черво́на ка́ліно
 Чо́го в лу́зі сто́йиш,
 Чем ягі́д не ро́диш,
 Чи́ ся су́шу бо́йиш?

Су́шу́ ся не бо́ю
 І ягі́д не ро́джу,
 Но ду́мки ду́маю́,
 Як зацві́сти ма́ю.

Зацви́ту́ на бі́ло,
 Лю́де мене́ зна́ють,
 Зацви́ту́ черво́но,
 Га́ля повблaма́ють.

Молода́ дьивчи́но
 Чо́го сму́тна хо́диш,
 Чи́ голóвка бо́льна,
 Чи́ ві́чка не во́льна?

(порівн. п. з. Кн. стор. 225.)

І голóвка бо́льна,
 І ві́чка не во́льна,
 Три́ но́чи не спáла-м,
 Лі́стоськи пи́сала-м.

Лі́стоськи пи́сала-м
 На ви́йноньку сла́ла-м
 До сво́го ми́лого,
 Що́ вго́ кохала-м.

Жо́ввьір лі́сти взя́вши
 І пере́читавши,
 Серде́чно зди́хну́вши,
 Коха́не спі́мну́вши.

Па́не ка́піта́не
 Пусти́ не до до́му,
 Пі́ше лист дьивчи́на,
 Поро́дила́ сі́ва. Угн.

Словарець.

- а.** а-бó. а-бó-ж Др. ЛК. Б. коло Мв. Річницї ја, so ist es; ја wohl. Абóк. Угн. ч. мног. Абóкн. Міщане з Угнова зовуть селян з Бутин „Абóками“, бо говорять: абó (= а-я! ја, so ist es) та „Картохамн“, бо говорять: картóх (= по угнівски: картофля).
- а**льбо З. Пр. oder, або. — **а**льбо-**а**льбо З. entweder-oder, або-або. а-лю! а-люськи! Піт. кличе до телят. афталéдра Угн. Afterleder. а-я! Кун. ја, so ist es!
- б.** ба́бине льіто Ск. Weibersommer.
- ба́бка Ск. ч. мног. бабкі. Birkenpilz, Boletus scaber.
- ба́бо́ха Кр. велика фасоля.
- ба́брати Кр. sudeln.
- бабу́ля. бабу́лька Кун. Blase. бабу́ля на воды.
- ба́вниця В. вишивана хустка на кивавці.
- ба́вхати М. durcheinander werfen, wälzen, mengen.
- ба́гніюк Кн. Л. добра губа; ма́е коріне жóвте, а ша́пка темнійша, бувáв по болóтах в соснінї. ба́гні́є Кл. Г. Мал. рід губи, жбу́тий яє віск, по ба́гна́х.
- ба́дуня Піт. ви́бита водо́ю я́ма; Was-sergraben.
- ба́йóчник З. Fabelhans, Lügner (eigtl. Fabeldichter).
- ба́к В. пак. ци ба́к покáже.
- балаба́н Гл. вели́ка фасо́ля. балаба́н Верб. вели́ка хвасо́ля.
- балабу́шок В. малий хлїбе́ц, малий балабу́х.
- ба́лах Мв. ба́лух М. Auge (verächtl.) ч. мног. ба́лахи, ба́лухи.
- ба́ўда Сквр. кілька стручків в купї (у фасолї).
- ба́льок Рз. Balken. гру́бий, у по́довж іде по середїні хáтв. ба́льчóси Рз. ба́льки мѣнші, попере́чні (Querbalken), на котрїх спочивáє сты́ль (сте́ля, суфіт).
- ба́мбу́ла. ба́мбу́лух Тр. Tölpel, ungeschickter Mensch. ти ба́мбу́луху.
- ба́ранї Кун. Brombeeren, ожини.
- ба́ранина М. Schöpsfleisch.
- ба́рбати Пр. scharren, graben, парпати. хомлѣк ви́барбаў я́му.
- ба́рзо М. viel, sehr, дуже.
- ба́рївчна Мокр. ба́рївчна Кл. Fäßchen.
- ба́стир Кн. Knabe. ба́стирка Кн. Mädchen. ба́стри або бенка́рти В.
- ба́тожі́на Піт. Peitschenstiel, бич Peitschenschnur. — ба́тожі́на Др. Кл. ба́тожі́льно Угн. Peitschenstiel. ба́тїг Кл. Peitschenschnur.
- ба́х Мал. ба́хор Кн. Гл. Knabe. ба́х реве́ Мал. — ба́ші́ця Вш.

- вменш. башічка Виш. ба́хор-ка Кн. Гл. kleines Mädchen, мала дівчина.
- баца́н або балаба́н М. грубий „горох“ т. є. велика фасоля.
- бедрáта корóва Пр. чорна, червона або сива, через середину впоперек біла.
- бе́дрих Тр. Marienkäfer, Sonnenkälbchen, Coccinella (septempunctata). приг. щедрику, бе́дрику! скажи мені правдо́нку, в котру́ я піду́ дорóгу?
- без де́нь Мокр. den Tag hindurch. без по́ле durch's Feld, über's Feld.
- бе́здрік Ск. Marienkäfer, Sonnenkälbchen, Coccinella. пригов.: ко́рвицьо! ко́рвицьо! дай мені ма́сла, бо я тебе́ па́сла.
- без чу́да платéть Кн. = добре платять.
- белькóтати Піг. kollern. є́ндке белькóче.
- бендjóжити Кн. Кл. ганьбити, зневажати. бендjóжит єго́ = „зневаже́“.
- бе! па-па-па! цюнь-цюнь! Мал. лудить свині; жене: а-де-ца-на!
- бережа́нка ЛК. ім. ч. мн. бережанке́. Uferschwalbe, Cotyle riparia. кóпа бережанок eine Menge Uferschwalben.
- бе́резень Кл. Сквр. März. цвѣтень Кл. April. тра́вень. Кл. Май. квѣтень Сквр. Mai.
- беца́й Кп. груба фасоля.
- бжичáти Ск. summen. хрущ бжичит.
- бжук або жук Б. Roßkäfer, Geotrupes stercorarius.
- бзеньіти Кн. summen; schwirren. свѣрщук бзєніт.
- бзємчáти Д. summen. комарі бзємчат.
- бзичáти Г. Кл. ЛК. summen. бзичіт мѣха. бзичіт ко́мар. жуки бзичат.
- бідло Тр. Vieh, скот, марга польск. bydło.
- бвр-бир М. Lockruf der Schafe.
- бістрики Кн. малі прищі (на вимени у корови), пістрики.
- біта дорóга М. Heerstraße, Heerweg.
- бичві́на (Завадів) Peitschenstiel а бич (Завадів) Peitschenschnur.
- біга́й Мал. повельник від: бігати. бідіти М. біди зазнати.
- бідно́сть Кн. Armut, бідність, біднота, бідога.
- біз Гл. Др. Кун. найчастіше в значеню „через“. біг пєс біз овєс = біг пєс через овєс. біз дрýгого по́ле Др. = через другого поле. біз вікно́ = через вікно.
- бізрóгий Кун. безрогий. бізрóга ко́во́ва. — бізрóга Кун. свиня.
- біла топо́ля Кун. Silberpappel, Populus alba.
- біла чєлядь Кн. Dienstmägde.
- білізнина М. Wäsche.
- білице Г. Eichhorn, Sciurius vulgaris.
- білице Го. Silberpappel, Populus alba, тополя біла.
- білогóловец Кр. eine Pflanzenart.
- білокрі́лий Кп. mit weißen Flügeln.
- більóхи Піг. білі сливки, ч. один. більóха.
- білю́га Б. Ск. Schied, Rappen, Aspius garax.
- білю́га М. = пла́хта (Куликів) Laken.
- білю́ха Гл. глина білава, по випаленю червона.
- білу́та Кн. назва білої корови.
- біля́к Бо. Pfefferschwamm, Agaricus piperatus.
- бія́й Кур. = біга́й.
- благє́йке житє́ М. мізерне житє.
- блє́скати Пр. glänzen, Glanz von sich geben.
- блізький Кун. М. nahe, близький.
- блінда Вер. нездалий хлоп. блиндігати нездало робити.

- бліскавиця Мокр. Blitz.
 бліскавка Мокр. Leuchtkäfer, Lampyrus noctiluca. блискавкє лїтáють.
 блискучка ЛК. Johanniskäfer, Lampyrus noctiluca.
 блїставка Кур. Bachstelze, Motacilla.
 блищáвий Ваш. glänzend.
 блищáста мұха М. Johanniskäfer, Lampyrus noctiluca.
 блощїчник Л. Wanzenkraut, Sumpforst, Ledum palustre.
 бля (Яжїв, Залуже) дя. бля мене = дя мене.
 блáма Д. Fleck, пляма.
 блювáти Г. speien, sich erbrechen. блює.
 блéвоти Г. Speien, Erbrechen. блéвоти, вомїти.
 бобовїна Мал. Bohnenstengel samt Blättern.
 богáцкий М. бугáцкий Пр. einem Reichen gehörig. богацкий снв. богацка дывчинойка.
 бодáк Л. Distel.
 ббжий барáний Кр. kleine Bekasine, Moorschnepfe, Gallinago galinula.
 ббжий пáльок Кр. Donnerkeil, Belemnites (пáльок = палець).
 боз Кур. Кл. Мал. blauer Holer, Syringa vulgaris. кўпа ббзу.
 ббйдек Кур. келишок. ббйдек горївки.
 бок (Радруж) пак. та бок ти вогору.
 ббдьба Кл. Кн. Kartoffel, бульба, бараболя.
 больїти Пр. kränkeln.
 болотїх М. Sumpfvogel.
 болотїха Л. Бо. ВМ. Др. болотїх Г. губа жовто біла, має обручку під шáлкою; їдома; корїнь високїй, сивастїй; росте в соснвї (корїнь губ у люду = ковп, черев, Stiel, Strunk, stipes).
 болотя Ваш. Kot; Sumpf. по болотю.
 ббмбиль Гл. велика фасоля. маю кўпа ббмбилью.
 ббмо М. Кн. ббмок або вбвэд Д. Viehbreme, Tabanus.
 борозєнник Рз. Тр. борозєльник Тр. Engerling. як ся горє, борозєвники ворбїя хапáють.
 борознá Пр. бброзна Пїт. Furche, Ackerfurche.
 ббрше Др. schneller (posit. ббрзо schnell. adj. ббрзий, -а, -е).
 ббсїк Кл. босик, кличка пса, котрого ноги бїлі.
 бохнйáк хлбá З. Laib Brot. рїдн. бохнйáк = бохбнок рїдн. бохбнка.
 бохнє Кн. Laib Brot. мног. бохнєта.
 ббцїон Боб. Storch. клепотєт ббцїони.
 ббчвчїна Др. Fäschen, галетка.
 ббчўла В. корова з рїжнокраснвми боками. ббчўла дїйнá.
 ббгўз Мал. furchtsamer Mensch, Feigling. ббгўз або переполбшєннїй.
 ббжнá корбá Д. корбá дєржана на брáзы, на зарпáз.
 ббрак Кн. Assentierung, Aushebung, ббранка.
 ббрáтьєннїк М. В. Гл. ббрáтьєннїк Мал. Кр. старшїй ббрáтьєрковнїй.
 ббрáтунь В. Bruder.
 ббрєкєлєн Мв. Feldahorn, Acer campestre.
 ббрєхї і плетєнїцї Мокр. erlogene Sachen, Gewäsch, Plaudereien.
 ббрєчка або дїка грєчка Мал. tartarischer Buchweizen, Polygonum tataricum.
 ббрєщáти Кл. brausen, sausen. водá ббрєщáт = вода ббрєщáть, вода ббрєщáть.
 ббрїва Кл. Augenbraue. єднá ббрїва. вобї ббрївн. ббрїво род. сєредн. ч. мног. ім. ббрїва. єднб ббрїво.
 ббрїга сьнўгу З. Бо. ein Klumpen Schnee. ббрїла З. ббрїла сьнўгу.

- брѣйка Мерв. Lastwagen. Др.
 брѣкати Кн. укр. брѣкати mutwil-
 lig herumspringen.
- брѣйка Гл. брилка, Klümpchen.
 брѣсько Кл. Bullenbeißer.
- брѣсть Кл. Кн. рідн. брѣсти junge
 Triebe. дзелѣна брѣсть.
- брѣста Гл. junge, frische Triebe,
 keimende Blätter. молодѣе брѣста.
- брѣкати З. Себ. girren. брѣкают
 гѣлуби.
- брѣслина Рз. Preiselbeere, Preisel-
 beere, Vaccinium vitis idaea. має
 квасні ягоди, червоні; по соєно-
 вих лысах.
- брѣх Кун. Bauch, брѣх. до брѣха
 притуляє ся.
- бугай Г. бѣкало (Вербіж) Rohr-
 dommel, Botaurus stellaris. бугайч.
- будяк Боб. Distel, бодак.
- бугай Кун. грубоша фасоля, біло
 цвите. бугай Мал. тична ква-
 соля.
- бѣзьок М. Storch.
- бѣзник Тр. Attich, Sambucus ebulus.
- бѣкарт Кр. бѣккарт Виш. Мал.
 Balg, Bastard. кричаѣ на бѣкарта.
- бѣкати ВМ. ū prumb! schreien. бѣ-
 кає в лѣзі гѣвайло.
- булавний або булавний Др. fahl,
 falb. булавний кінь.
- бурачок Кр. Flachssocide, Cuscuta.
- бѣрик М. назва бурого ца.
- бурт Виш. кут. по під бурта = по-
 під кути.
- буртити. бортити Кл. wählen.
 кертице буртит в землі і вкєдѣє
 кѣпи.
- бѣсько Пр. бѣсько В. Д. ЛК. Кл.
 рідн. бѣська ч. мн. бѣскѣ Storch.
 бѣсьчиха Weibchen des Stor-
 ches; бѣсьчята Junge des Stor-
 ches, бѣсята.
- бучати ВМ. gauschen. бучи водѣ.
- бучний Кн. brausend, sausend. ялів-
 ка бучна wilde, auffahrende Gelte.
 чоловік бучний ein Mensch, der
 in Saus und Braus lebt.
- бучати ВМ. бучати, бу! кричати.
- В. вай! вай! М. o weh!
 вайкати ВМ. вай кричати.
 валашайник З. Verschneider, що
 валашать.
- вапниця Д. Kalkstein.
- варатьільник Гл. варитьіль-
 нице ВМ. Blindschleiche, Anguis
 fragilis.
- варжиль М. колісце в спідняку
 в жорнах. ветромѣла варжіля.
- васильник Пр. Basilienkraut, Ocu-
 mum basilicum.
- вдѣма М. Д. Кр. zu Hause.
- вевѣрка Боб. Рз. Eichhorn, Sciurus
 vulgaris, польск. wiewiórka.
- вельган Т. великий лен. цямало
 льну вельгану.
- вельгій М. Кул. groß, великий,
 польск. wielki.
- вельчний М. großartig, prächtig.
- веприна або плетѣні ягоди Л.
 Brombeere, Rubus fruticosus.
- веприна Б. або драпачник Б.
 веприна ЛК. Ваш. Waldbrom-
 beere.
- верблянкѣ Верб. яблока на вербі
 щиплені.
- веретьільнице Г. Кн. вертіль-
 ник Кун веретьільник Др.
 Blindschleiche, Anguis fragilis.
- вѣрхня гѣба М. Oberlippe.
- вѣрхнѣк М. верх печи.
- вертих Т. вѣрцюх Др. Schmerle,
 Cobitis barbatula. завѣрчує ся в на-
 мѣл.
- верхолѣда Мв. Laube, Ukelei, Al-
 burnus lucidus, верхолуда.
- весѣлиця Тр. Regenbogen.
- вѣсти гнѣздѣ. Пир. Nest anlegen.
 птах вѣдѣ гнѣздо.
- вѣчерѣве молоко В. вечерне мо-
 локо, Abendmilch. вѣчерѣве мо-
 локо вже здѣне.
- вѣчѣрка М. вѣчѣрна зорѣ Кл.
 вѣчѣрна звѣздѣ Кр. Abend-
 stern.

- вешніна Рз. гилячка з вешні. —
вешня Гл. Кр. вишня.
- вздёржність. повздёржність
Др. Enthaltbarkeit.
- вйбиток Б. Schund. остáтний вй-
биток.
- вйбранець М. Auserlesener. Інó
менé не минули цйгáрські вй-
бранці.
- вйбурити Др. вйбурити, ausgraben,
auswählen. кертйці повйбурюють
ямй (повйбурувати).
- вйвести се Кн. совá вйведе се у бá-
на; вовá гукáс.
- вйвйрка М. Кун. Бо. Мерв. Кур.
Мал. вйвйрка або бйлічка Б.
Eichhorn, Sciurus vulgaris. вйвйрка
мáс гайнó в дуплй.
- вйвороть Вйш. вйвернене вйгром
дерево.
- вйгойити сйі ВМ. völlig geheilt
werden.
- вйгромадити сйіно В. Heu auf-
häufen.
- вид Кл. Gesicht, Antlitz. дывчина на
виду бльідá.
- вйдáти Д. öfters sehen. Ђднá гáдка
до водойки, дрýга до Дувáю,
А трéтая за милейким, що го не
вйдáю Д.
- вйдні ябка Кун. вйнні яблока.
- вйдність Кн. Helle. хóче вйдности.
- вйдно Тр. man sieht, не вйдно сйі
es ist dunkel.
- вйдок В. heller Ort; Stelle, wo gute
Aussicht ist. В вáшой сусьди вйкна
на вйдóці, Вйдáла три дóчці та
на однй рóці. В.
- вйдумка В. Ersonnenes.
- вйдущá (ведущá) яма В. Keller,
льох.
- вйдюх Л. вйродок мáку, з однóго
стеблá богáто вйднóгів пускáс.
- вйж М. höher als, oberhalb. вйж вóса.
- вйжен М. geerntetes Getreide.
- вйзвати М. benennen. вйзвали пса.
- вйзьвйздити ся Мокр. von Sternen
erglänzen. вйзьвйздыло ся краснó.
- вйзневажити М. verunehren, be-
schimpfen. вйзневажéти Угн.
- вйкинути Г. з пáмети го вйкину-
ло = не тéмит er verlor das Ge-
dächtniß.
- вйколоти се Г. вйколóбла се прáвда
die Wahrheit kam ans Licht.
- вйкрутáси Рз. Мерв. geschlängelte
Linien; Umwege. зáяць бйжйт вй-
крутáсами (вйхилясом, вйвйясом).
- вйлатий М. gabelförmig. галýза вй-
лáта.
- вйльгá ЛК. Goldamsel, Oriolus gal-
bula стел. вл'гá.
- вйломити се з чогó Кл. sich
mühsam entwinden.
- вйлежений вовéс М. овес, що вйляг.
вймул Сквр. вйбита водою яма.
- вйновцé, Г. Wein (примильно).
- вйвцé Гл. Johannisbeere, Ribes ru-
brum.
- вйрей Кн. Wirbel. вйр, де вода кру-
тить ся. до вйрéю.
- вйродок Б. Ausgeburt.
- вйсилáти Кр. ausschicken, entsen-
den. дывину малолытнюю вйсилáю.
(вйскок Aufsprung). вйскоки З.
Aufsprünge. пес почáу у вйскоки
der Hund begann aufzuspringen.
- вйскок ЛК. Finne, Cysticercus cel-
lulosae. кýпа вйскокóв.
- вйсовина Кл. запала земля.
- вйти Кун. heulen. пес вьэ = пес
вйэ; пси вьют = пси вйють.
- вйтопкати М. austreten.
- вйтребéньки Кн. dummes Zeug;
Geschwätz, вйтребéньки.
- вйтрунути Кн. ausstossen. вйтруне.
вйтрупішити Сквр. vermodern. вй-
трупішíла галýза.
- вйхарабати се Угн. herauskrab-
beln, sich mühsam herausarbeiten,
вйхарабкати ся.
- вйхопити се Г. herausreißen.
- вйшапóртувати Кр. ausscharren.
вйшапóртують гнйздó в землй.
- вйшнйв сад М. вишнявий сад. по-
пíд вйшнйв сад.

- вішня Сквр. Sauerkirsche, Weichsel.
ч. мног. вишні (де инде: вишні).
- віблицьї або віблякѣ Во. округлі патякѣ.
- вівне Кн. Euter, вимя (у корови).
- відати Мокр. wissen. Бог відас.
- відбіти Д. abschaffen; fertig werden. відбіў ем шальварок.
- відвіновати М. aussteuern, Mitgift geben. відвіновáў дѣчки.
- відгін Сквр. eine Pflanzenart. відгін цвѣтѣ жѣўто.
- віддѣл Гл. Abteilung.
- відѣлька Кр. Gabel.
- відлѣга. відлѣг або відмѣк Б. відлѣга Ра. Tauwetter.
- відлѣчи М. (vom Tauwetter). відлѣгло Tauwetter ist eingetreten.
- відмѣдик Боб. Maulwurfsgrille, Grylotalpa vulgaris.
- відмідь Боб. Bär, медвідь Мал.
- відмінчѣук Кн. пес відмінний, що віродит ся.
- відмяк Кр. Tauwetter.
- відрэдний Гл. fröhlich, freulich. не дасть відрэдної годїни.
- відрэдувати Кун. bestimmen, ordnen, відрядувати. відрэдѣ порэдок.
- відсэдний Бо. entfernt. відсэдно від дѣрева = віддалене від пня.
- відхрїпнути М. die Heiserkeit verlieren, хрїпки позбути ся.
- вільга Тр. Мв. Pirol, Oriolus galbula.
- віновати М. aussteuern. вінуѣ дочкѣ.
- віт Кр. рідн. віта Vogt, віт.
- віта Л. вітка Л. Б. Кн. Кл. Rispe. вітка просяна.
- вітатнй Кн. Кл. К. mit großer Rispe. прѣсо вітате Hirse mit großer Rispe.
- вітворїти В. aufmachen, отворити.
- вітраниця Кун. Windwehe, вітрянїця, вітрянїця.
- вічки М. Lenkseile, віжки, ліци.
- вкѣнути комѣ бѣбу (Яжів) набити кого.
- влїти Во. hineingießen. влѣў в гѣрло.
- вѣблякя або хмари Виш. Wolken, облаки.
- вѣшївка М. Kragen, обшивка.
- вѣвад Мерв. Viehbremse, Tabanus. слѣпїй вѣвад Blindbremse, Chrysops caecutiens.
- воўк жїтнїй Ск. воўчѣк Тр. schwarzer Kornwurm, Calandra granaria. вовчкѣ вкѣнут ся в зѣрно.
- вогнѣнка Кр. мног. вогнѣнкѣ. eine Pilzart, огнѣнка.
- вогорїти М. Пр. Піт. Сквр. Кур. reden, говорити.
- вѣгрїб Боб. Vogelbeerbaum, Sorbus aucuparia, оряб, ряб, рябина.
- вѣда В. Д. ЛК. Wasser, водá.
- вѣдвуд Ра. Wiedehopf, Urupa erops. два водвудї.
- воддалекї Кун. im weiten, weit, оддалекї. воддалекї є сѣсны.
- водпочївок Г. Rast, Ruhe, одпочевок.
- водяник К. Яв. рїдка каша на водї, крупник.
- вожелїдь Кун. Glatteis. всѣюдн великі вожелѣди.
- воздѣїгати ЛК. востягати (Яжів) schlagen, züchtigen.
- возелѣдух Кр. ожеледух, лїд, що на деревинї примерзне.
- вой! вой! Др. o weh! (клїче, коли сї перестрашит).
- вѣкап Кр. Dachtraufe, окап.
- вѣла М. ч. мног. in der Bedeutung: Kehle. вѣла тѣго птáха червѣнї die Kehle dieses Vogels ist rot (властво: воле ч. єднїч. = Kropf).
- волати М. rufen. Не боїт сѣанї пана, нї крїле самѣго, Но волáє на пенкарку: дай горївки многѣ! М.
- Волѣна. Волѣнка. Волѣне. Волѣнуѣ М. В. Олена.
- волѣве вѣко ВМ. Zaunkönig, Troglodytes parvulus.
- волѣве вѣко В. Trollblume, Trollius europaeus.
- волѣві мїдзи М. губи (на єдѣн бїк ростѣ, в осени). (мїдаа сѣ. мѣѣа писок, Schnauze).

- вб́лок Боб. шпинат, зеленува.
- волоко́льник З. Saitenwurm, Was-
serkalb, Gordius aquaticus, воло-
конник.
- волоса́йник В. Dorngrasmücke, Syl-
via cinerea.
- во́лосань М. Кл. Pferdeschweifhaar,
Schwanzhaare des Pferdes, Roß-
haar, волосінь. сама́ во́лосань.
- волоса́нка або зазу́льча ку́-
харка Г. волоса́нка Кур.
Dorngrasmücke, Sylvia cinerea.
- во́лбся Пит. род. серед. Naare, во-
лбсе.
- во́ллоток Д. волб́тка В. Rispe, ra-
picula. во́ллоток про́са. дві волб́тки
про́са.
- во́лб́тя ЛК. р. серед. (збірнє). Ris-
pen, волоте.
- во́мич Л. Teichrose, Nymphaea, омич,
умич.
- вопа́лка або пате́льне М. Futter-
schwinge, опалка.
- вопа́ланка Мал. опаланка. те, що
відходить, як вопа́лає гречку, лу-
скá і дрібні́ ядра.
- вопóньок Кр. ч. мног. вопéньки.
eine Pilzart, опеньок.
- во́пар Кур. gelbe Knotenameise, Муг-
мица жвава, опар. малий мураве́ль,
а „куса́є“ дуже.
- вопі́р Мал. опі́р Сквр. Gespenst
опир.
- вопі́р Д. Fledermaus, Vespertilio,
опі́р. вопі́р полéтыї. вопі́рі лі-
тають.
- во́раба Кур. во́рба Кур. Гл. Пит.
во́раба Л. Vogelbeerbaum, Sor-
bus, ряб, оряба.
- воре́у Кл. Adler, орел рідн. ворла́. —
воре́л Виш. рідн. ворéла. мног.
ворéли.
- воробéль Пит. В. Sperling. воро-
бéц Кур. Мал. Пр.
- ворб́шити Ск. mit Geräusch bewen-
gen. па́пля ворб́шить ліста.
- восéльник Кр. восéльниця В.
восéльниця М. Raure, усéль-
ниця.
- восі́чна Л. земля, що воду на собі
тримає довго.
- вослі́н М. рідн. восло́на längere
Bank, ослін.
- вотб́са Угн. бічний двшлік (дві во-
тб́си), звичайно тонший від го-
лб́блі, що голб́блю лучит з кін-
цем осв передної. вотб́сеник
швурок або желі́зний пёрстынь,
котрий прикрі́плює вотб́су до го-
лб́блі.
- вотрб́ка або баламу́т Пит. Кл. Л.
Futterschwinge.
- вош́ Д. Laus. — коло М. вущ.
- вошма́на Мал. schlechter Kerl, о-
шмана.
- впаркані́ти Вер. mit einem Bret-
terzaun einschließen, beplanken,
опарканити. подвіра впарканéне
Вер.
- вподо́ба М. Gefallen, уподо́ба. до
вподо́би.
- врéшту́ Гл. übrigens.
- врб́да Мал. Schönheit, schöner Kör-
perbau, уро́да.
- вроді́ти Кур. „як на ві́льсьї врб́-
дит насі́внє, дб́бре на фасо́лю“.
- все е́диб Пр. alles eins. — всьо
рй́ба М. alles eins.
- всі́літи М. befestigen. всі́літи
ні́тку в го́лку Кул. die Nadel
einfädeln. всі́літи ся З. уче-
пити ся.
- всьо́го на всьо́го Гл. im ganzen.
всьо́го на всьо́го ма́є пяде́сять кір-
цей.
- всьо́й Мокр. Г. ззі́у всьо́й або ці-
лій хлб́б.
- встра́гнути Кур. stecken bleiben.
встра́гнути. встра́гнути герéн в ть́ло.
- втб́чи Ск. втб́чі Боб. в той час,
тогда. вкб́чи Ск. вкб́чі Боб.
коли. вкб́чі тб́ було = коли тоє
було.
- втя́ж Д. in einem fort, immerwäh-
rend, заедно, раз в раз.
- вуга́р Пр. Бо. вугор Ск. Aal, угор.
два вуга́рі Пр. вуга́ри Бо. лóвлет
вуго́ри Ск.

- вугар Кн. Dasselfliegenlarve.
вугар Кр. Finne, Cysticercus cellulosae, ім. ч. мног. вугарі.
- вудвуд Ск. вудвудок М. вудвудок Мерв. вудок Виш. Мал. Wiedehopf, Uruра ерорс. вудвуди лігають.
- вудід Себ. Wiedehopf. два вудіди.
вудкало Кун. ЛК. Г. Wiedehopf, Uruра ерорс.
- (вуж). скірку з вужа варят в воді і тею водою обмиває дівка волбсе, що-б доўге ма́ла Угн.
- вуйко Гл. Oheim, по мамі брат, уй, уйко.
- вуйльй Боб. Bienenstock, улей.
вурган М. Orgel.
- вусальниця Ск. вусельник Гл. Мерв. вусельниця Т. Raupе. ч. мног. вусальниці Ск. вусельнике Гл.
- вутко Д. Wiedehopf, Uruра ерорс.
вутлий М. слабосильний М. schwach: zart; fad; schlaff, утлий.
- вуйтойка В. Ente, утонька, утка.
вуйтов Кл. Р. Wiedehopf, Uruра ерорс. рідн. ч. ед. вутка.
- вутроба Д. Бо. Eingeweide, утроба.
вух ЛК. Пр. Laus, Pediculus етел. в'шк.
- вчєра В. вчєрака Кн. gestern. — вчєрашній Кул. gestrig.
- вчоракі Кр. gestern.
- вйтер В. Reuse, Fischreuse.
- Г. (im Ruthenischen wie čech. h ausgesprochen, also: гадю́ка, га́йний, гало́ха, гамелó sprich: hadiuka, hajnuj, halocha, hamelo).
гадв́а Піг. (збірне) Schlangen, гадини.
- гадю́ка Кр. Др. Kreuzotter, Pelias berus.
- гадю́чний Кр. зйле, варит се в мольці і дає від укушення гадю́ки.
- га́йний час М. Mußzeit, час вільний від занятя.
- галасати Себ. Кн. Lärmen, Lärm machen, schreien галасувати. га-
- ласав (пор. Ене́й на старших галасав, Писання И. П. Котляревського 1862, стор. 287).
- галé Р. — то галé = то алé.
- галóха Л. назва чорної корови.
галóха (Семенівка к. Яворова) Küchenschabe, Periplaneta orientalis.
- га́ляс Пр. назва пса (звичайно чорного).
- гамелó Бо. Мв. Mistel, Viscum album. росте на тополях (соко́рах), на ліпах, я́блінках; жоўтіло на крашанкэ рóблят з листків гамелá; беруть гамелó, зеленіцю і мезку я́блони.
- Гамэ́рика ВМ. Amerika.
- га́на М. Tadel. ви дывойки, га́лойки, не да́йте нам га́войки.
- гану да́ти кому́ М. Jmd einen Verweis geben, Jmd rügen, tadeln.
- гарапéка Дв. Unmensch, нелюдяний чоловік.
- га́рний Пр. schön. вменш. гарне́нький.
- гарди́ти Кул. stolz sein, verachten. гарди́г er verachtet.
- гартáнь Д. гартáнка Мокр. Gurgel, Kehle, Luftröhre.
- гасáти К. Л. jagen, rennen.
- га́стка Угн. з ременю підкладка, котра дає ся на наставку в ціли висшого підбитя.
- Га́ся Кун. Johanna.
- гаті́ти Др. schlagen, tüchtig schlagen.
- гвóздик Рз. Nelke, Dianthus, звоздик.
- гемел Б. род. муж. гемелá З. род. женск. гимéла Г. Mistel, Viscum album, омела. на тй сóсны бога́то гемелу. Б.
- герма́ник Малн. то́пка соли сf. гурма́н.
- гесь (Брусно, зо дві милі від Любелі) сюда. ході гесь! = ході сюда! komm her!
- ге́цьї (коло Рави) кличка до волів: на ліво — на право.

- гйльця Гл. Kr. Zweig. една гйльця. на гйльци.
- гйля В. род. женск. Kr. род. серед. Ast; Zweig. груба гйля В. велике гйля Kr.
- гйлявий Пр. ästig. гйлява береза.
- гймбльовати Кл. hobeln. гймблюв. — гймбльивккэ Hobelspäne.
- гиндик Ск. Tr. Truthuhn. два гиндика. бндик Пит.
- гйнелъ Боб. Reif. шмат гйнелю viel Reif, много инею. стел. иний.
- гирейкий М. bitter, гиркий, гиркий.
- гиржа на зельзѣ ВМ. Eisenrost, ржа, іржа на желѣзі.
- гиртанка Кн. Gurgel, Kehle, Luft-röhre.
- гиче Кв. род. серед. корч больби, гиче на больбі. Blätterwerk der Kartoffelpflanze.
- гисъ-а-гисъ Рз. гонит вівці; як кліче до себе: шўта-на!
- гйчка Г. Blätterwerk. На городы бурачок, червоная гйчка Г.
- гйрця М. Anhöhe. По-під гйрцы пасу вівці білейкі, білейкі М.
- гйрчак Л. гўба темно-червона; гйрчакэ нейдóмі.
- гладўшка Боб. гладйшка Б. Ск. Topf, Milchtopf, сивий горнець, сивак, горнець на молоко.
- гльбоч Kr. Tiefe. гльбоч велика.
- гльбше Д. tiefer.
- гльвий Ск. Б. gelblich, braungelb. гльвий кйнь В. буравожовтий кйнь.
- гльвляк Мокр. Fledermaus, Vespertilio.
- гльна глухá Гл. „по вїпаленю не має дзвону“.
- гльд Боб. рідн. глбду Weißdorn, Cra-tæagus.
- глухіяна Гл. Bruchbeere, Vaccinium uliginosum.
- гнет Кун. Мал. гнет бўде день. чеськ. hned, польск. wnet.
- гнйляк Мокр. Faulenzer.
- гнйдавка Ск. Pferdemagen-Brem-sfliege, Gastrophilus equi
- гньїздити ся Ск. nisten. птах гньїз-дят ся.
- гньїтик Боб. Ringelblume, Calen-dula officinalis. гньїтики цвїтўт (= цвितуть) жовто; по хлбцких городах.
- гнбик Кн. уменш. від гнїй, Mist.
- говес Ск. Hafer, рідн. вівсá.
- гбўка В. Кв. голка, Nadel, ігла. у гоўкі вўхо і шпннь.
- говорїти Кл. Виш. Мал. Кур. spre-chen; докола в інших сторонах: вогорити.
- гбйний М. reichlich. Ой копáў я кйривчейку, у нї водá гбйна.
- голіня Кл. род. серед. freies Feld. з льса на голіня.
- гблка М. Nadel, ігла.
- голубль Угн. дручки, мѣжи ко-трїма запряжений в хóмутї кйнь.
- головáй Ск. Kaulquarre, ім. ч. мног. головаїї.
- головенька Др. головїнка Л. ім. ч. мног. годовїнккэ Kaulquarre, larva ranae.
- гололедиця В. Добр. Glatteis.
- голоморбжа Боб. Glatteis; trocke-ner Frost.
- голюх ЛК. крупник, водяник (Яжів).
- голюшка Пр. кáші гречанá або пшоняná, рідка.
- голюшка В. борщ солодкий з мо-локом.
- гблубка Ск. Täubling, Russula. ім. ч. мног. голубккэ = гўбн сїві, червонї, гльві.
- голѣк Tr. Ast. на голѣках тўркалка має гньїздó.
- Голѣне Го. род. серед. люде з Го-лого.
- гонорувáти се М. stolz sein.
- гопѣньки Рз. гопѣньки або пїд-пеньки Б. опеньки, губи як: Agaricus esculentus, Ag. alliaceus...
- гбравка Виш. Eichhorn, Sciurus vul-garis ч. мног. гбравккэ.
- горáчий Мал. heiß. горáча водá.

- гѣрба. гѣрбина Гл. Vogelbeerbaum, Sorbus aucuparia.
- горбáч М. buckeliger Mensch. Ой горбáчу, горбáчу, коли я те зобáчу М.
- горивцѣ Г. р. серед. Branntwein (прямильно).
- гѣрник Гл. пiч, гѣрно Гл. пiч, в котрiй випáлюють гѣрцi; пiчка Гл. заглуб, де палат вогонь, грúба; воўк Гл. середна часть горна на долини.
- горобѣц Мерв. горобѣць Б. Sperling, Spatz.
- горѣдник Кр. Кл. Spaten, рикаль.
- горѣх Др. Vietsbohne, Phaseolus.
- горѣх лежúх М. З. фасоля не тична.
- горѣх пильний Берб. Felderbse.
- горѣйна Пр. Erbsenstängel samt Blättern, горохвина.
- гѣрскi сливкѣ Кл. гѣреткi Д. угорскi сливки. маѣ гѣретких сливѣк кúпа.
- гортáнка Бо. Gurgel, Luftröhre.
- горúлька або головѣнька Бо. Kaulquarpe. ім. ч. мног. горулькi, головѣнькi.
- горѣбина Мв. Vogelbeerbaum, орябина.
- госá Боб. Wespe, Vespa vulgaris, оса.
- готáвице М. Grummet, отавця, отава.
- гоѣцкий Г. по гоѣцки = так як в Гiйчи звикли.
- грiшний птах М. лáстiвка, що грiх побивáти.
- гробáр або копáч Тр. Totengräber; в Горбковi: погребѣнник або погребѣльник.
- громадýльник Кун. що си́но громадять.
- громовiцѣ Кв. Пр. Donnerwetter.
- губовáрий М. mit dicken Lippen. губовáрте дитѣ.
- губоголѣвий М. dickköpfig.
- губодзýб Мв. (губодзýб) Kernbeißer, Coccothraustes vulgaris. губодзýб завáдиў ся.
- губоживѣтвий М. bäuchig, череватий.
- губописок Кур. Kernbeißer, Coccothraustes vulgaris. губописок чáпит кiсткѣ.
- губствѣ Сквр. dicke Äste, dicke Stücke.
- губз Кр. Wollschwamm, Agaricus velereus Fr. ім. ч. мн. грúза.
- грúзло Гл. Klumpen. грúзло глинн.
- гúба вѣрхна М. Oberlippe. гúба спiдна М. Unterlippe.
- гудiти В. schelten. однi ми тя хвалити, дрúгi ми тя гудат В.
- гудьiти Кун. summen. трúти гудѣт.
- гúзерѣ Кр. род. серед. гузiр, задний конець снопа. грúбе гúзерѣ.
- гук Виш. Rohrdommel, Botaurus stellaris. гúкало Мал. „по тi часi якѣсь не чýти“.
- гукáти Гл. girren. гѣлуб гукáє die Taube girrt.
- гúкати Гл. schreien, rufen. совá гúкає.
- гультáй М. Hallunke, Schurke укр. гильтáй.
- гúпало Кв. Бо. Т. Пр. Rohrdommel, Botaurus stellaris. приказують: „кiлька разiв гúпало гúкне, по тiльки бúде чвѣртка пшеницьi“.
- гúпати Т. гúпнути Пр. ù prunb schreien, brüllen. гúпало гúпає. гúпало гúпнуў.
- гúрба Рз. Haufe, Menge. гúрба людѣй. гúрба гусий укр. юрба.
- гúрма З. Виш. Schar. гúрма птиц. гúрма людѣй.
- гусѣльник Виш. Мал. гусѣльниця Кур. Raupе.
- гúсениця Кр. Raupе. ім. мног. гúсеницьi.
- гúсьi лáби Мал. eine Pilzart, рiд iдомих губ.
- гúска Малв. Semmel, булка.
- гусiя-гусiя Мал. влече гуси.
- гúсята В. lit. гúсятка Д. Kätzchen. ім. ч. вѣд. гúся, гúсятко.

- гусета або вівці на вербі Г. Kätzchen der Weide. гусета на гіві Себ. Salweidenkätzchen.
- Г. (im Ruthenischen wie russisches г oder polnisches g ausgesprochen; demnach: гайс. галане, галета sprich: gajs, galanie, galeta).
- гайс Мал. Мокр. Др. Gas, Leuchtgas; Naphta. гайс Кл. нахта Кл.
- галане Го. Klumpen, Erdklumpen, груди землі якої небудь. тое галане.
- галган Мв. давніше картохи називали „галганми“. іду галгані копати.
- галета, галетка, галетчина М. Кув. Др. Пр. Піт. Сквр Угн. Gelte. в Др. буває галета на пії кірця, на кобець. на півтора або на два кірці; в Угн. галета = деревляна судина з цілого дерева відоубана без обруча, на зерно.
- галовіня В. род. серед. гичка бараболі. великов галовіня.
- гамёрка М. шапка вовняна, остро закінчена.
- ганч Д. Fehler, фальш. ганчувати tadeln.
- гардіти ся Д. stolz, übermütig sein, гордити ся. гардит ся.
- гардох Б. гардоха Б. або картох, картоха Б. Kartoffel. вчєра гардох, нині гардох, коб не гардох, тобим здох.
- гарджевка Тр. гарджичка Боб. Gurgel, Kehle pol. gardziel, gardziel, gardziolka.
- гардошінє або картошінє, бандиліне. банділя Б. Stengel samt Blättern der Kartoffelpflanze, гичка бараболі.
- гачка Мал. Kehlkopf.
- гєвгати Др. schnattern. гєвгают гусь.
- гєда Мерв. Biesfliege, Rinderbremse, Hypoderma bovis. ч. мног. гєдзі.
- гєдзати сє sich vor Bremsen abwehren, toben, laufen, biesen (wenn das Vieh von Bremsen geplagt wird). гєдзає сє худоба Др. das Rind biest.
- гєдзгати ся Тр. від мухи обганяти сє. гєдзгає сє худоба.
- гєгєль Тр. Ск. Specht, Picus. два гєгєлі.
- гєготати Мокр. schnattern. гусь гєгєчут.
- гелєта, гелетка Кл. Gelte, галета, дїлета.
- гєтел Во. Specht. Picus. ім. ч. мног. гєтли.
- гєтель Боб. Specht, Picus. два гєгли.
- гєйти ся Кур. biesen. Wenn die Rinder (besonders an schwülen Julitagen) die Nähe der Biesfliegen merken, beginnen sie mit emporgestrecktem Schwanz wie toll umherzurenennen, sogen. „Biesen“ der Rinder. гєт сє худоба Кур.
- гіронія Рз. Georgina.
- гловачок Д. Kaulquappe ч. мног. гловачкі, головачок.
- глявати В. kauen, wiederkauen. корова гляє або гляєє die Kuh kaut.
- гвірати (Семерівка к. Яворова) grubeln, mühsam suchen. що він там гвірає
- гвіт Д. Docht. риди. гвога.
- гогозкі Д. Beeren der Preiselbeere, Vaccinium vitis idaea.
- гонтя Д. збирне Schindeln, гонтя. дах побитий гонтам.
- горульї З. Bitterling, Rhodeus amarus, горуля.
- гоцька Кр. Kätzchen, amentum. гоцьке на вільсі Erlenkätzchen.
- грудз З. Wollschwamm, Agaricus vellereus, груз.
- грушка Кур. Kartoffel, Erdbirne, Krummbirne (в Курниках, в Старісках і Тростянци кажуть: грушкі = Kartoffeln — а грушкє = Birnen).
- грушниско Мал. поле по викопаню бульби. бєм сьїя ячмінє на грушнису.

- гúла Кур. Knollen; Beule. гúла жи-
вицьї.
- гúнджер В. Locke, кучер. гúнджерї
дрібні. cf. польск. kędzior.
- Д. давідухі Гл. ім. ч. ед. даві-
духа. давідухі = маленькі грушкі,
котрих сок давить.
- далебі. далебі Угн. wahrhaftig, bei
Gott.
- дамастіна Гл. Damascenerpflaume.
дамний Гл. lange vergangen, дав-
ний. дамно́ Д. давно. дамніс-
ше Д. давнійше.
- Дань́о або Данько́ Кун. Данило.
дви́гнестий Рз. дви́гнеста галу́зка
= вилковата.
- дво́йнастий Мв. zweierlei; zweifach.
я дво́йнасті певкѣ: що лю́де вжи-
вають і кінські.
- дво́йкий Кл. zweifach. колопні
дво́йкі.
- дебу́лети М. дебу́ляти. М. ge-
hen, schleichen. я дебу́лю.
- делѣ́ко Кн. далеко.
- деви́чка Кун. Кн. Morgenstern,
денни́ця, денни́чка.
- демни́ця Кл. демни́чка або днѣ-
ва зьвізда́ Мал. Morgenstern.
- денде́ра Рз. Др. Гл. Stechapfel, Da-
tura stramonium.
- дене́будь Д. wo immer.
- денеку́да Го. irgendwo, hie und da,
декуди, декуда.
- дене́хто Пит. irgend einer, дехто.
- денна́ гúба Мв. (дивна губа) He-
xenei, Phallus impudicus. денно́ї
гúби вживають від порúхи.
- денни́чка М. Morgenstern.
- денте́ра Пит. Stechapfel, Datura
stramonium.
- держáк Кр. Stiel, Handhabe.
- дервя́г Сквр. abgestochenes Rasen-
stück.
- де́рти Кв. reißen, aufreißen. кúри
друг зéмлю. кúри зде́рли ячмінь;
ungeduldig stampfen. ко́ны друг
зéмлю.
- де́рти Г. (von der Stimme des Wach-
telkönigs) дерка́ч дре.
- джи́галка Рз. kleine Brennessel,
Urtica urens, жигалка.
- джо́на Кур. Grünspecht.
- джу́мка цьвіту З. Buquet, Blu-
menstrauß. джума́ вели́ка.
- джус ВМ. Page; junger Knecht.
- дзба́нок М. рідн. дзба́нка Krug.
- дзі́гар Кун. Uhr.
- дзі́дик Р. Spitzmaus, Sorex. ч. мн.
дзі́дики.
- дзі́ся В. дзі́сяки В. дзі́ська
(Зарудці, Жашків) heute польск.
dzisiaj.
- дзо́б Кун. Schnabel. дзо́бавка
Виш. Specht, Pcus. ч. мног. дзо́-
бавкѣ.
- дзо́бавка Кр. Spechtmeise, Sitta
europaea.
- дзо́бати Кун. picken.
- дзо́бати Верб. picken. пта́хи дзо́-
бать дзо́бом.
- дзо́бгладок Б. Specht, Pcus. рідн.
дзо́бгладка.
- дзю́ндзя Пр. украшенá звисаюче,
малі кутасики; коло Печеніжина
(Гуцульщина): дзю́ндзик, коло
Болехова (Бойківщина): дю́ндик.
бо́мблик cf. дю́ндати, диндвї́н-
дати baumeln.
- дзю́ра Гл. Сквр. Loch, діра. дзю́р-
ка Кун. dem. Loch.
- дзя́воронок В. ЛК. Lerche, жай-
воронок, жаворонок.
- дзѣ́гиль Гл. дзѣ́глик ВМ. дзѣ́-
кіль Рз. Specht, Pcus. два дзѣ́кльї.
- дзѣ́стро Кн. Mitgift віно (з волоска).
- ди́бати. ди́бува́ти М. gehen, schlei-
chen.
- ди́вдур Б. З. Stechappel, Datura
stramonium.
- ди́вни́чка Т. Morgenröte, Morgen-
stern, денни́чка.
- ди́ка миш Пр. Др. Б. Себ. МВ.
Fledermaus, Vespertilio. баять: „за-
плу́тає ся в волосѣ“.

дікий бур'яй Го. Rohrdommel, Bo-
taurus vulgaris.

диль Кн. Diele. єдін диль. ч. мног.
дїлы.

дитєтойко М. Kind, дитятонько,
дитятко.

дїхалка Тр. дїхалниця у дв-
твинн Рз. Stirnfontanelle.

дичїне Ск. Wildferkel. Frischling. ч.
мног. дачинєта.

дїчка ВМ. junger, wilder Birn- oder
Apfelbaum. дїчка має колькє або
тєрна.

дѣвер Г. Виш. (рїдн. дѣвера) брат
мужа (чоловіка).

дѣвнїцка Кр. (Проваль) Morgen-
stern, деннїчка.

дѣвнїця (Сопошин) Asch, дївнїця.

дѣвочка М. Mädchen. Ой прїйду
я до цєрковци, стїну си в ку-
тѣчку, Подивлю се раз на вѣбраз,
сїм раз на дѣвѣчку М.

дѣвчїти кого М. Мокр. Jmd völlig
belehren, довчити, доучати. аж
дѣвчїт її люде. М.

дїдна М. до дна.

дїдня Кун. Кр. bis zum Tagesan-
bruch, до дня.

дѣдо Виш. Onkel, тїтки муж. —
дѣдїусьо Виш. Großvater.

дѣдїух Мерв. Maulwurfsgrille, Gryl-
lotalpa vulgaris.

дѣрковатїти Пр. löcherig wer-
den. капїста дѣрковатїє, здѣр-
коватїє.

дїсне Др. in der Tat, дїсне.

дїяна Пїт. Königskerze, Verbascum,
дївеннї.

дна Мв. Gliederreißen, Gicht, Podagra.
днєва зьвїздї Мал. Morgenstern.

двѣїти М. Tag werden, tagen. за-
дєнїти (vom Tagesanbruch).

добак Кун. Сквр доўбак Кр. Гл.
добач Сквр. дѣбало. Гл. Р.

Мерв. дѣбуш або дѣбало Пїт.
дѣўбусь Мерв. Specht, Picus.

два дѣўбусї. кїпа дѣўбусїв.

довгї Кр. Regenbogen, дугї.

довкѣла Рр. um, herum.

доўгѣвастий Кун. подоўгїстий
ВМ. länglich.

доўженький Боб. вменшенє від
доўгий, lang (примильно).

доўжѣк Б. Schuld, довг (вменшенє).

доўжѣстий Сквр. sehr lang, дов-
жастий.

дѣблїк Б. дѣбдлїк Л. Specht,
Picus. дѣблїк дѣббає. два дѣбд-
лїки.

дѣбклад М. в знїченю: appositio.

дѣбнувати Кв. ausrichten, voll-
führen. робїти дѣбнуют ся.

домѣк Др. рїдн. дїмкї = дѣмк
рїдн. дѣмїка, Häuschen.

донїня Кн. Töchterchen.

допеклївий Б. reinigend, quälend,
докучлївий. допеклївий рїзнк.

дѣпїр М. дѣперва, erst.

допѣки В. bis, доки. допѣки бїдєт
жїти.

доптїк Гл. робїтник, що дѣпчє
глїну.

(дорѣга). не тудї дорѣга Кл. не
о тѣє хѣдїт, nicht darum handelt,
es sich.

дорщ Д. Пїт. В. Кур. Regen, дощ.
не бїдє дорщї. дай Бѣжє дорщї.
хѣчє пїдїти дорщ. ідє дорщ. не
бїло дорщї.

дѣсѣвїта М. bis zum Anbruch des
Tages.

дѣсѣвїток М. Tagdämmerung.

дѣсєля Мал. bisher, досєль, досє.

дѣсїт Кун. дѣсїт Мал. genug, до-
сїть.

дѣскѣвалїй М. Кун. Кв. vortreff-
lich, докѣвалїй, чєск. dokonalý,
польск. doskonały. дѣскѣвала гѣ-
рївка. чоловїк дѣскѣвалє дѣбрїй.
дѣскѣвалїє (Яжїв старїй) ja,
ganz richtig. цї той хлѣец має
двагїцїцї дїт? дѣскѣвалїє має.

дѣст В. genug, досїть.

дѣстїчїти Кл. ausreichend liefern,
буков. дѣстїчїти. — дѣстарчїти.

- достеречі Кн. bemerken. достеріг ем ich habe bemerkt.
- дохопіти се Кн. erwischen, ertappen. дохопіў се горівки.
- дош М. Мокр. Regen.
- драбнє М. род. женьск. Plunder, Lumpenzeug; Gesindel, драбня.
- дражнік Кн. Brombeere, Rubus fruticosus.
- дражнік ВМ. зїле водянє, має ключкі під сподом.
- драніцьї Кр. ч. мног. arme Leute, Lumpenzeug.
- драпачільник З. драпачиник ВМ. Brombeere, Rubus fruticosus.
- драчільник Кн. Кун. Ackerbeere, blaue Beere, Kratzelbeere, Rubus caesius. по полі траїт.
- драчїня Виш. Sägespäne, трачине.
- дрїпати Кн. schwerfällig gehen, schwerfällig traben. дрїпає баба.
- дрїсливка Рз. runde Pflaume ім. ч. мног. дрисливкі.
- дрїзд Мал. Drossel, Turdus.
- дрїзовїне Мокр. Feilspäne, Sägespäne, трачине (різовинє). паде з під пїли як борох.
- дрімлюх Гл. Мал. Ziegenmelker, Caprimulgus europaeus.
- дрімота Рр. Schlummern, Schlummer.
- дробіти ногамв М. in kleinen Schritten gehen.
- дроп Пр. назва пса.
- друхнїти Мерв. modern, faulen. дєрево друхнїє.
- дуббве яблоко Рз. груба на нєму скїра, твердє яблоко.
- дубрѡва Мал. Eichenwald; Wald.
- дуга Кн. Regenbogen.
- дудок Б. Мв. дудок або вудкало Л. Wiedehopf, Urupe erops.
- дужати ся Кр. бодретувати. дужайте ся, дужайте.
- дуже Д. viel. шїжі виростають в колосках жїта; за-дуже того нема. дуже бїльше Кл. weit mehr, viel mehr.
- дужвї Кн. gesund, stark. щобїсте бўли дужї і здорбї.
- дуплак (Радруж, на захід від Рави) Hohltaube, Columba oenas.
- дупланїстий З. дупластий hohl. дупласта вєрба. дупланїсте дєрево.
- дурїйчїця М. Taumelloch, Lolium temulentum (дурїйка+вца).
- дурновань Др. Dummkopf.
- дуросьвіт Мерв. Zaunkönig, Troglodytes parvulus.
- дурá Г. Loch.
- дядьок Гл. В. Сквр. Мокр. Specht, Picus. вїднїї єдного дядька. дядькі шукáют хрбї.
- дядьво Гл. (Добрусн) Vetter, по татовн брат.
- дєдько Кн. вуйко, Onkel.
- дєдина М. дядина (Добрусн) жїнка матерного брата.
- дєдюх М. дєклик Кн. дєкол Мв. ім. мног. дєкли Specht, Picus. дєдюхя, дєзливки, декли шпóртають(ь) за хрбамн.
- ж. жáба Кр. Л. Сквр. Frosch, Rana.
- жáбляча скрїнка Л. Teichmuschel, Flußmuschel. Anodonta. Unio.
- жабнік З. Froschlöffel, Alisma plantago.
- жабурїна Гл. Wasserfaden, Conferva. прикладáют до спечєнойї ногї.
- жáйворонок Мокр. жáйворончок або жáйворончок Кун. Lerche, Alauda. жáйворониця Мокр. Lerche (Weibchen).
- жвáлий М. listig, schlau; verschlagen, чвáлий.
- же. жебн М. Кл. Д... daß.
- же Мерв. стел. нже (и+же. и+же. и+же.) пр. мўха, же свїтнт = Leuchtkäfer, Lampyrus.
- жельзносивáстий Л. eisenfarbig. кїнь жельзносивáстий Eisenschimmel.
- жельзѡ Кл. Л. Др. Eisen.

- желó Піт. Мал. Stachel der Biene, der Wespe, der Hummel, der Hornisse, жало. стел. жало *κέντρον*, stimulus (жело, жало).
- жерде Гл. род. серед. збірн. Stangen, жердки. грубе жерде.
- жерébний Др. trüchtig. жерébна кляча (кляч), жерébна кобила trüchtige Stute.
- жéстьиль Л. Kreuzdorn, Rhamnus cathartica. галуза жéстьилью.
- живіт Кн. Мокр. Bauch. Сквр. Leben. за свого живітя bei seinem Leben. стел. животъ *ζωή*, vita.
- животáтий М. bauchig.
- жідик Г. Feldsperling. жідики виводять се.
- жидовá Кн. Juden, збірн. самá жидовá зібралась.
- жирувáтий Б. morsch. жирувáте дерево hohler Baum.
- житогрíz Т. хопта, білим цвѣтом цвиніе; бувáе чáсто в мóкрих рóках, коли весвá зябка.
- жмéкати Тр. жмякати. вонá жмéкае шмáге sie reibt die Wäsche.
- жньіт Кул. Гл. рідн. жньігу, жолудкова слабість, зніт, горячка.
- жо Мал. же, що.
- жобис прийшóў (Яжив) = щобись (жебись) пришов.
- жéворонок Кур. Lerche, Alauda, жаворонок.
- жоўтóбрux Рз. жоўтóбрux Тр. мног. жоўтóбрuxі. жоўтóбрux Кр. мног. жоўтóбрuxи. жоўтóбрuxа Ск. веліка жоўтóбрuxа. жоўтóбрuxкa Сквр. жоўтóгрúдка Кур. Goldammer, Emberriza citrinella.
- жоўтóбрux М. гúба, росте у піскú; бúра, під шáнкою жоўга.
- жоўтоцúрка Кн. mit gelben Federn, жовтопірка, жовтоперка. кúрка жоўгоцúрка.
- жоўтулька Верб. жоўтúрка Кул. Мал. жоўторúз Виш. жоўтúшка Сквр. Goldammer, Emberriza citrinella.
- жолóбати Сквр. aushöhlen. дáдьок жолóбае дéрево.
- жолотóк Піт. Dotter des Eies, жовток. цимáло жолоткá.
- жонá М. Frau, жена, жінка.
- жóхати Мокр. keuchen, дихтíти. пес жóха der Hund keucht. забóхаў ся пес.
- жúжіль Л. Schlacke. ци máю жужля.
- жúжель Кур. Torf.
- жужóля Л. род. серед. грудковата земля.
- жук З. Л. Тр. ЛК. Мерв. Ваш. Roßkäfer, Geotrupes stercorarius. жуки бзичáт ЛК. die Roßkäfer summen.
- жур Б. робит ся з мукі і горячойі воді, колóтит колотúшкою.
- журавліна Б. Т. Ваш. Moosbeere, Vaccinium oscyccos.
- жух Мз. Roßkäfer, Geotrupes stercorarius. два жухі.
- жéба Тр. Кн. Ск. Себ. М. Frosch, Rana, жаба.
- жéбеча скрíнька Ск. Teich-, Seemuschel, Anodonta, Unio.
- жéворонок М. Кн. Мерв. жéйворонок М. жéльворонок Боб. Lerche, Alauda, жаворонок.
- жель М. рідн. желю Leid; Wehmut. велікими желéма жаль.
- жéртлівий М. scherzhaft, жартовливий.
- З. забíти Піт. vergessen, забути. ти свого коня напоїў, а я свого забíў.
- забíгмати се М. sich beteuern. забíгмала се. на Поділю: забíгмати ся.
- заборозéнник Боб. Engerling. заборóзняк, борознік або бойко (Кізілв).
- завáла Рз. großer Schneefall, große Schneemassen.
- завершіти копíцю сьгна В. покласти „верх“.

- завіда. завід Гл. Eifersucht. до-
брим людям на завіду.
- завісливий чоловік В. neidi-
scher Mensch.
- завітка М. (завітка) покритка, що
дитину мала нешлюбну.
- завіхура Кн. Gestöber, Windwehe;
Schneewehe.
- завишкє М. hoch, was die Höhe
anbelangt. заввишки. пять метрів
завишеє fünf Meter hoch.
- завтрішний Кул. morgig. завтріш-
ного дня.
- завудкати Мв. hup! hup! schreien.
як дудок завудкає, то зара буде
завуля кукати.
- загадувати Боб. Rätsel aufgeben.
пріміром загадують: невелика ще-
бетушка, заріж єї, буде юшка
(курка).
- загаїти много часу М. viel
Zeit vergeuden, загаїти.
- загін Кн. рідн. загону Stück Feld.
вменш. загонець рідн. загінця. —
загінчик рідн. загінчика.
- загіджувати З. запаскуджувати.
загіджує поле.
- заголовок Л. Кн. хустина на го-
лову дитини.
- заграніця Ск. Ausland. з загра-
ниці.
- загрубіти Дв. wörtl. dick werden;
trächtig werden.
- загрузити Кн. versenken. загрузі-
ти ся. загрузіў ся = загруз.
- загрузнути Кн. versinken, stecken
bleiben.
- заденьїти М. anbrechen (vom Tage).
- задібайло Г. що задібає, що за-
ходить.
- за-дня II. bei Tag, während des
Tages. за дня совá буде сидиў
в строні в стодолі, а вночі лы-
тає і гукає.
- зажен М. geerntetes Getreide. В го-
сподара зажеви Житинїї, пше-
ничинїї На всьой світ веліч-
ниї М.
- зажірливий Кн. B. grimmig; hab-
gierig. зажірливий чоловік, світ
би зажер.
- зазв́аня Кн. Vorladung.
- заздріти Мал. beneiden. заздріў.
- зазулина кухарка Г. ЛК. Bach-
stelze, Motacilla.
- зазулька М. Мв. Marienkäfer, Coc-
cinella. приговорюють пускаючи
зазульку по руці: зазулька, за-
зулька, покажі, куді менї до-
рбга, ци до землі, ци до Бóга?
Мв. — кўку! кўку! зазулейко!
в котру пйдеш стороніку, ци
туді, ци туді, ци в павьскїї во-
ротá? М.
- займáч Кр. що займає худобу зі
шкоди.
- зайсвіт М. Jenseits, Raum jenseits
der Erde, засвіт, засвіт. Ой ходім
ми на зайсвіт, нехай знає нас
всьой світ! М.
- зайті се без грошá Кл. обійти ся
без гроша.
- зак Кл. Кн. bis, заки.
- закавульїти М. zu winseln anfan-
gen.
- закалабудати ЛК. замішати не-
дбало.
- заклякнути Го. erstarren. рўки
заклякли.
- закóвкати М. anknöpfen cf. ков-
тати, колотати.
- закруток у скрипок Др. Spann-
wirbel der Geige, закрутка.
- закруцька коло пєца М. закрутка
до замиканя.
- залічки Тр. Backenbart.
- зальїво Кр. Гл. Eisen, желїзо, зе-
лізо.
- заложєчник Ск. Löffelbehälter.
- замáшний батїг Кун. zum Ausho-
len wohl bereitete Peitsche.
- замилїти когó Кр. jmd. irre leiten.
- заміркви М. verkümmerte Tiere oder
Pflanzen.
- замірковáте зєрно М. verküm-
merles Getreide.

- за́мість Др. statt, anstatt. за́мість в ку́зню лівити.
- замо́к Кун. Schloß. треба напράвити замо́к.
- заморі́ти М. zu Tode martern, umbringen. бода́й те заморі́ло.
- замуж Кн. В. Мал. укр. заміж. Же-б я бу́ла то́го зна́ла, же за́мужем ли́хо, Бу́ла би я посади́ла в сво́го та́та ти́хо Кн.
- заобстре́ний Б. scharf, zugespitzt. заобстрене́ лі́стя.
- запа́дистий бе́ріг Бо. einfallendes Ufer.
- запасча́на В. Vortuch, запаска.
- запату́рити ся Кл. поставити на сво́ім, не уступити.
- запату́рливий Кл. halsstarrig, неуступний порівн. чеськ. urputný, zarputilý, zpruný.
- запінну́ти Мерв. vergessen, забу́ти. я запінну́.
- заплы́ха Кн. Bedrängnis, Belästigung, Bedrückung; Bedrücker, Belästiger.
- заплы́шити, заплы́чити Кн. belästigen, martern. заплы́шиў гро́ши er hat das Geld auf unfruchtbare Weise verbraucht, згубити, стра́тити.
- запобіга́йло З. що запобігає. запобіглий Кн. запопадний.
- запозі́рливий або захла́мний Го. neidisch, eifersüchtig.
- запрега́ти Пр. anspannen, запряга́ти.
- за-про М. за про му́хи. за про то́е М. deshalb.
- за-ранє́ Кн. früh, am Morgen.
- за́рід Бо. Keim. за́рість Виш. рідн. за́рости in der Bedeutung: Keim.
- засипа́ти Др. einschlafen.
- засте́ленє В. Gebett, Lager.
- за́стяжка Кр. сто́нга Кр. Band, стяжка, бинда.
- застрі́шина Боб. стрі́ха на плóтї.
- за́ступка Кн. за́ступку ма́є на во́цї (неду́га очей).
- за́сунути двері (Семерівка к. Яворова) замкнути, Thüre verschließen. засуну́листе ха́ту.
- за́тай Сквр. Labkraut, Galium verum.
- зати́ро́йка В. затирка. (вменш.)
- за́твор Кн. Verschluss.
- зати́нок М. beschatteter Teil z. B. einer Kirche. Ой прійду́ я до це́рквóвцї, ста́ву си в за́ти́нку, Подивлю́ се раз на во́браз, три ра́зи на дывку́ М.
- затка́нця (Семерівка к. Яворова) або за́ту́ла Сем. дошка, котро́ю затика́ють ніч, як печуть хлі́б.
- затхну́ти се Г. stinkend werden, faul werden. затхла́ се вода́. за́тхне́ний во́здух Мокр. dumpfige Luft.
- зау́шниця́ або зе́ви Г. Kiemen.
- заха́ла́стати ся З. заха́ла́стувати ся З. загна́ти ся за далеко́ і стра́тити.
- захвасува́ти гро́ші З. зафасува́ти гро́ші.
- захла́мчїстий Д. Кн. захла́мний М. захла́мний або за́жирли́вий чоло́вік Б. на чуже добро лася́й, хтивий habgierig, habsüchtig.
- захля́бндати ся Кр. обваляти ся.
- захо́піти Др. ніч ні́ж захо́пила.
- захма́рило се Д. der Himmel wurde mit Wolken überzogen. зате́гну́ло се. за́тми́ло се. за́везло́ се.
- захо́лода М. Abkühlung; Labung.
- зачемері́чити (Семерівка к. Яворова) betäuben. за́чемері́чвў собі́ го́лову. за́чемері́чений betäubt cf. че́мериця.
- заче́рну́ти (води́) Кн. Кл. schöpfen. за́черні́ води́ schöpfe Wasser. за́че́рти Г. іди́ за́че́рти води́ з ко́ло́дезє́ Г.
- зашеле́піти Тр. ein-Geräusch verursachen. ні́ж зашеле́піў.

- зашпи́лити М. mit einer Nadel befestigen.
- защэ́анути Б. verloren gehen. воўкэ защэ́али.
- за́аяць Пр. Hase. убіў за́аяцы едно́го. вўха за́аяць кладэ по со́бі.
- заяча́ Кун. род. серед. junger Hase. малэ заяча́.
- за́одно Кр. Кур. immerwährend, in einem Fort, immerfort.
- збаноќ Ск. Krug. зі збанка́ воді. збаноќ.
- збито́чний Ск. ausgelassen, збито́чний хло́пец.
- зборони́ти Кл. verwehren, verweigern; untersagen; verhindern.
- збро́йі М. Anzug. В бога́цко́й дывчино́йкы ны краси́, ны си́лы, Бо бога́цку дывчино́йку збро́йі прикраси́ли.
- збро́нь Мал. рідн. збро́ни Waffe.
- збу́теревы́ти Кн. Кл. morsch werden, verfaulen. збу́теревы́ла ха́та.
- збухты́ти Мерв. hervorbrausen. збухты́ло молоко́.
- звесели́ти Кн. erfreuen. дім звесели́ти.
- звуќ Кун. Gewohnheit. ма́ємо звук питáти wir pflegen zu fragen.
- звй́кнути Г. gewohnt sein. я звук сады́ти ich war gewohnt zu pflanzen.
- звй́нний Л. gewandt.
- звіда́ти М. fragen, sich erkundigen. Ой звіда́ючи, іспита́ючи ба́гейка. М.
- звй́здя́ний Кун. sternenreich. звй́здя́но на дво́рі besternter Himmel.
- звй́рвати се́ Кл. sich werfen. звй́рват се́ до́шка.
- звогня́ти ся Піт. прибра́ти краса́ку як вогонь. аж ся го́рцьы звогня́т.
- зволоче́ний Кн. abgearbeitet, ermüdet, спрацьований, утруднений.
- звезы́ль М. rauhhaarige Wicke, Vicia hirsuta.
- згай́ти часу́ М. Zeit vergeuden.
- згли́віти Кл. М. vergilben. згли́віў сир. згли́вілий сир (cf. гли́вий, gelblich).
- згой́ти се́ М. вилчы́ти ся.
- згорá ЛК. зоря. згорá вечéрна Abendstern. згорá рáнишна Morgenstern.
- згорбаты́ти ся Мал. buckelig werden.
- зда́вна Тр. von alters her.
- зда́лий Д. tauglich, nutzwertig. не зда́лов зело́. зда́льний Гл. не зда́льнее зы́ле.
- зди́йня́ти Мокр. зня́ти. зди́ймй дрова́.
- здóба М. Gestalt, зди́б.
- здўжа́ти Кун. vermögen, Kraft besitzen. не здўжа́е робы́ти.
- зелемо́зина Г. земо́зелене Г. Schöllkraut, Chelidonium majus.
- зелéна гй́ва ВМ. weiße Mistel, Viscum album.
- зелене́ц М. (зеленець) лен зелений. (зелене́ц Кр.) рознёсли зеленце́м сливкэ́ man hat noch grüne (unreife) Pflaumen verbraucht.
- зелени́ця Мал. рід йдомо́й гўби.
- зелени́ха Гл. глы́на зелéнява, по вы́паленю черво́на.
- зельы́зо В. ВМ. Кл. Eisen; желі́зо. зельы́зо тверде́.
- зелó Піт. Гл. Kraut. зелó ны до чо́го.
- земле́ва жа́ба Кун. або репў́ха Кун. Kröte, Bufo.
- землю́шка Кр. Steinschmätzer, Saxicola. землю́шкэ́ лы́таю́т.
- земля́ка Кл. земля́нка Боб. Kröte, Bufo.
- земо́зелен М. земозелéна (Добрусн) Schöllkraut, Chelidonium majus.
- зимо́ха (Семерівка к. Яворова) або Фрибра, febris, Fieber.
- зиды́рка М. Exercieren.
- зырклы́вий Б. що зы́ркае за дывча́тамі.
- зы́скати Боб. gewinnen, зы́скати. зы́скети М. essen, з'їсти.
- зы́красти Кн. stehlen, bestehen.
- зы́льнійк В. Blumengarten.
- зі пра́вды Мв. зі правды́ Др. in der Tat, wirklich, на правду́.

- зіскв́арити Мал. zusammenschmelzen. зіскв́ар свиніни до кап́усти. зіхл́єти М. ermatten, зіхляти. зіхл́єли.
- зла́йницє Кн. купа во́жків. трублєт во́дця: біжйт зла́йнице.
- злє́пи В. два пні виростаючі з одного кореня, долом зрослі.
- зломі́ти го́лову Г. den Kopf brechen. Присні́ў ми се сон дивне́йквй тай на суботой́ку, Же впаў мйльвй з коньчєй́ка, зломі́ў голубой́ку Г.
- зл́омок В. обл́оманый пень.
- зл́опоты́ти Г. gauschen, го́луб крйлами зл́опоты́ў.
- з малє́йкости Гл. von der Jugend an, з малєнькости.
- зматері́ти Гл. Д. Кур. спорохн́їти, спорохна́вити. корінь зматері́в. дєрево зматері́ло.
- змлинкóвний Гл. робітнйк, що мелє глйну.
- змокр́їти В. naß werden. сыно змокр́їло das Heu wurde naß.
- змочы́ се М. ermüdet werden. змóже се. змогл́а се.
- знáйда Др. Findling.
- знать В. Бо. видко, здає ся.
- значы́т се або значы́т Кн. das heißt.
- знесы́не Гл. вознесе́не, Himmelfahrt Christi.
- знóвка (к. Яворова) знову, знов, wieder, abermals.
- знóчи В. am frühen Morgen, рано, сночв. знóчи вóда = вóда ráно бра́та.
- зночу́вати когó ВМ. jmd übernachten.
- збóбра Кл. Л. Рз. Тр. Kiemen, жабра, зявн. єдно збóбро.
- звй́ця Виш. сестра́ чоловй́ка, Schwester des Mannes.
- зóкель Гл. спідна часть печи.
- зорá М. Кув. Б. Morgenröte, Morgenstern, зоря. зорá Мал. Feuer-schein.
- золя́к Добр. зільниця.
- з'оруду́вати Кн. zurecht machen, zurecht legen, zu Stande bringen. з'оруду́й свóро
- зо́смалити ся Кл. beschmutzen, besudeln. зо́смаліў се хлйб das Brot wurde zu sehr gebräunt.
- зрáзу М. von Anfang.
- зрешеты́ти Кл. morsch werden. зрешеты́ла хáта.
- зуховáтий Кр. keck, verwegen, dreist.
- зюбрй́й М. Hohlzahn, Galeopsis versicolor.
- зяб́ Т. Kälte. зябкй́й Т. зя́бко Кун. kalt. зябкй́й вйтер. зя́бко на дворй́.
- з'ялозы́ти се Кн. beschmieren, beschmutzen, звалы́ти ся.
- ї. із-за В. з-за. із-за столá.
- їмена Кл. Mistel, Viscum album, омєла.
- їмй́не Кр. худоба, Vieh.
- їна́кший М. нышйй.
- їднáче Кл. іна́че Кл. anders, инакше. не іна́че = не ина́кше. іна́кше Л.
- їду́ в льєс або їду́ до льєса Др. ich gehe in den Wald.
- їз М. mit, з. Ішóў Христóс до́рогю, здй́баў дывку із водóю М.
- їзвй́дки М. звй́дки woher, von wo.
- їзпытáти М. ausfragen. Ізвй́даючи, їзпытáючи бáтєйка.
- їно. но М. nur. sondern.
- їржáти Мокр. wiehern. зачáў кйнь їржáти.
- їржє́ Кл. їржá Кур. Grasrost. їржє упáла на збй́же.
- (їти). дощ їдє́ М. der Regen fällt, es regnet.
- їщє́ В. noch, єще, ще.
- К. каву́чити Бо. wimmern, скавучити. собáка каву́чит.
- кадй́ло Б. Immenblatt, Melittis melissophilum.

- кад́ук. кадучо́к або воло́ве
(в)о́чко Пр. Zaunkönig, Troglodytes parvulus.
- ка́ждий Кн. ва́жний Пр. jeder, кождей.
- казати́ in der Bedeutung: meinen, glauben. я каза́ла, що се уду́шу М.
- кала́пати (Селиска коло Яворова) klappern. підко́ви кала́пают.
- кала́тати З. klappern. бусьок ка́ла́тає. klopfen. кала́тати в дзе́ри Бо. an die Türe klopfen.
- калі́тник З. Briefträger.
- калу́піток В. колупіток, полу́кіпок. калу́пітві сто́ят.
- ка́ля В. (Монастир) ЛК. neben, bei, коло. ка́ля ха́ти. ка́ля пло́та. ка́ля по́шти.
- каля́буга Мерв. Lache, Tümpel.
- кале́ти Боб. кал віддавати. чо́рнам кале́з.
- ка́мбрат Кн. Kamerad. ка́мбра́те збі́рне: Kameraden.
- каме́нице Ск. Preiselbeere, Vaccinium vitis idaea. зви́ч: мног. ка́мені́ці.
- каме́нюх В. ка́мінір Виш. Steinschmätzer, Saxicola.
- ка́міне́ц Л. Г. Гл. Бо. Добрусн. Steinkern.
- ка́мра́те М. збі́р. Kameraden.
- ка́мьяні́й М. steinern.
- кано́н М. род. мужеск. Kanone, ка́нона. як ка́нон здо́рова.
- ка́пати Мокр. tropfenweise herabfallen. tröpfeln. ка́пає дощ.
- ка́пелю́шина Мокр. М. Hut, ка́пелюх.
- ка́пця (Селиска коло Яворова) Kückenschabe, Periplaneta orientalis. мног. ка́пця́ці.
- (ка́пка). до ка́пки Кр. ganz und gar. чи́сто навчи́ў ся до ка́пки. ка́пка соли́ ся розсі́пала Мал. = тро́хи со́ли ся розсі́пало.
- ка́пця́ Гл. груба фа́сбля.
- ка́пту́р Др. ка́пту́ра Кн. ка́пту́рка Г. wollene Mütze, вовня́на ша́пка, га́мбе́рка.
- ка́пу́стця́ Л. Kraut, ка́пу́ста.
- кара́бін М. leichtes Infanteriegewehr dem. кара́біне́ц.
- карако́н ВМ. караку́н ВМ. або коза́к deutsche Schabe, Blatta germanica; Kitchenschabe, Periplaneta orientalis.
- караку́ц Л. Zwerg.
- кара́сь Пр. карасо́к Karausche, Carassius vulgaris.
- карто́па Др. Бо. Kartoffel, мног. карто́пі.
- карто́х Кр. Л. З. Севр. B. Kartoffel. на Яжеві 1/2 милі від З. карто́ха.
- карто́хель Верб. Kartoffel, Solanum tuberosum. мног. карто́хлы. вели́кий карто́хель.
- карто́хліне́ Тр. гичка карто́хлі або бара́блі.
- карто́шина Кр. нати́на (гичка) карто́хів.
- карто́шка Кр. Kartoffel, карто́фля, бара́боля. карто́шки стру́жу.
- ка́ртує́ь Кн. Namen eines Hundes.
- ка́ру́піль Кн. Balsamkraut, Frauenminze, Tanacetum balsamita.
- ка́ткала́тяти Мал. schlagen (vom Wachtelrufe). перепе́ліця ка́ткала́тля.
- кату́лька Кл. Ballen.
- ка́черме́йстер Г. Kapellmeister, ка́пельме́йстер.
- каша́рне М. Kasserne, ка́сарня.
- ка́шлати́ М. husten, кашля́ти.
- квако́тати́ Піт. quacken, ква́кати. ка́чка ква́ко́че.
- квасни́чка Кн. Preiselbeere, Vaccinium vitis idaea.
- кв́а́цяти́ Кн. verunreinigen, по́пску́дити. не поква́ца́й хля́ба го́риво́ю.
- квач Кн. Др. Schmierquast.
- кві́нкати́ Піт. weinen, ächzen und stöhnen.

- квітка Кл. Мал. Blume, цвітка.
квітніа недѣля Пр. Palmsonntag.
квѳкати Мокр. glucken. кўрка квѳче.
квѳктати Кл. glucken. квѳка квѳче.
зачѳла квѳктати.
кѳбиска Вш. Kiebitz, Vanellus cristatus.
кѳвкало Гл. Wendehals, Junx torquilla. кричит на весну: кѳв! кѳв! снїт.
кѳрда Угн. Eber (несчищений). купїў ем кѳрду. (лає:) ти слїнавий кѳрдо!
кѳрт Гл. кѳртїак М. кѳртїця В. Maulwurf, Talpa europaea.
кѳртїти В. ЛК. aufwerfen, aufwühlen. кѳртїця кѳртїг зѳвїлю.
кѳтїти ся В. Кл. котвти ся. кѳят ся горїхи. Кѳят ся вїнок з пѳля прѳсто до покѳю, з покѳю до стѳдѳли, з стѳдѳли до комѳри, з комѳри на нївойку в счєслїву годїнойку Кл.
кѳба Кун. (Кїба) Kiebitz, Vanellus cristatus.
кѳбиска Сквр. Мал. Kiebitz. кѳбиска абѳ чїйка мїа двї прїзвїска Сквр.
кѳпїти М. sieden. кѳпїт водї das Wasser siedet; stark weinen. дїтїна кѳпїт. скїпїла дїтїна.
кѳпяток Пїт. кїпеток Тр. siedendes Wasser.
кѳтаювїтий В. mit groѳen Rispen. волѳгїтий В. волѳгчастїй, прѳсо кѳтаювїте абѳ волѳгїте.
кѳтїстїй Бѳб. mit groѳen Rispen versehen. кѳтїсте прѳсо.
кїтка Т. Rispe. кїтка прѳса. кїтка Blumenstrauѳ; Traube. кїтка цвїтїв. кїтка виногрїду.
кїчїти ся В. качати ся.
кївїкати Кн. vom Geschrei des Kiebitzes. чѳйка кївїкас.
кїнва. конѳвеа Кл. Kanne.
кїнь жельїзно сївїстїй Л. Eisenschimmel.
- кїска Т. Мв. галўзка лѳзї абѳ гїви з кѳтїками. мног. кїскѳ.
кїстка Тр. Steinkern пр. у сливки.
кїстогрїз Мал. Kernbeїѳer, Socothraustes vulgaris, костогрїз.
кїт лѳвїт мїши Кун. = кїт лѳвїть мїши. я лѳвлю, ти лѳвїш, вїн лѳвїт; ми лѳвїмѳ, ви лѳвїтѳ, вѳнї лѳвїїт.
кїлапѳухїй М. mit hãngenden Ohren, klappohrig.
кїлїпїтї абѳ пластїкї снїгу Рз. Schneeflocken.
кїлев Мерв. Eckzahn, кло ч. мног. клѳви абѳ кла (nom. sing. кло).
кїлекїчка Л. Pimpernuѳ, Klappernuѳ, Staphylea pinnata.
кїлїпїтї М. dãngeln. клѳче кѳсу er dengelt die Sense, schãrft sie mit dem Dãngelhammer.
кїлѳцѳк М. Klѳtzchen. дубѳвий клѳцѳк.
кїльщѳ овѳчий Тр. Schafzecke, Melophagus ovinus.
кїло Г. Гл. Eckzahn. мног. кла. кло-вїтїй Др. mit groѳen Eckzãhnen.
кїловакѳ Мокр. Eckzãhne (des Schweines), клѳваки.
кїлубїк М. Knãuel рїдн. клубакї. клубѳк.
кїлюсувїти Гл. глѳну в кїлюси (Klѳѳe) збївати.
кїлюпїлѳц Гл. Klopffholz.
кїлюпїти Кл. klappern. бўзьѳк кїлюпїає дзѳбѳм.
кїлючкѳвїти Кн. кїлючкѳвїти Т. зїїцѳ кїлючкѳѳ.
кїлїсти В. fluchen. я кїлївў. вѳнї кїлївўт.
кїляча М. Stute, кїляч. запрѳгїї сїву кїлїчї.
кїязькїй (Махнїв) fўrstlich, кїязькїскїй. кїязькїї часть.
кїбїнїа Кун. Lache, кїлабанїа.
кїбѳєц М. Б. Вш. купѳєц М. ковѳєц Др. якѳбѳєц абѳ ковѳєц Сквр. Lerchenfalk, Baumfalk, Falco subbuteo L.

- кобильниці Кун. сливкє доуго-
васті. кобильохи Себ. сливкї
подоўгасті.
- коваль Боб. Тр. Hirschkäfer, Luca-
pus cervus.
- коўбасянка або тасянка Л.
Dünndarm.
- коўкати або коўтати Бо. kauen.
коўкнути Мв. schlucken, ковнути,
ливнути. коўкні.
- ковпак З. покривка на стоячий
ўлей.
- (когут). при пияню когута передраз-
нюють: попойў бим, нема що!
жінкв ледащо! не спечє не зва-
рїт, як нема що! М.
- кожєн Боб. Fledermaus, Vespertilio.
кожєн по пастївнєх бувєє сї. укр.
кажєн.
- козак М. Rostkäfer. козачка Ваш.
Bockkäfer. малєйка козачка.
- козєка Др. козєк Кур. козєк
Себ. Küchenschabe, Periplaneta
orientalis, auch Blatta germanica.
- козєл Бо. цап; рїдн. кїзлє.
- коко́тки Гл. Кл. Kätzchen, рїд. ч.
єд. коко́ткє amentum. коко́тки
на вїльсї. жоўтєє коко́тки у бе-
рєєн Кл.
- коко́ци К. Kätzchen der Weide, der
Birke etc.
- коко́цькї на вїльсї В. Kätzchen
der Erle.
- коко́шка В. (коко́ська) Henne.
(кола́чик) на кола́чик бра́ти
рекру́тів Угн. Перед р. 1830,
брали рекрутів „на кола́чик“.
Оперезали рекрута грубим шну-
ром і зашморгнули гуз як колач.
а двох з ївєрами велї.
- ко́лець Тр. Stachel. ім. ч. мног.
ко́льцї.
- ко́лієє не ко́лієє Кн. von Zeit
zu Zeit, bisweilen.
- ко́лієєчина Кп. Wiege, колиєєка.
- ко́лієє Сквр. що вирїжут колеса.
- колоды́зь Кн. Brunnen. маєм до-
брий колоды́зь. з колоды́зї.
- колодчїнка Др. Messerstiel (у во-
жика так званого „жїдка“).
- „коло́плї“ (Провали коло Кр.)
Hanf, коноплї. кўпа колопєль.
- ко́лоти Кл. stoßen, stechen. ко́рова
ко́ле.
- ко́лото́вця Малн. Quirl. розбївєє
ко́лото́вцєю. ко́лото́шка М. Кр.
що обертає в маснїццї, що ма́сло
рїбїт.
- (ко́леда́). дрўга ко́леда́ або пї-
сана ко́леда́ Тр. вєчер пєред
Йорда́ном пїшут крєйдою на двє-
рєх хати „хрєстї йорла́вскї“.
- ко́ле́дка Кп. Weihnachtslied.
- ко́льок. ко́лька або ко́лець Г.
Stachel. мног. ко́льєє; ко́льцї.
- колоды́зь (Маднїв) Brunnen. тая
колоды́зь.
- ко́лющїй Кн. Д. stechend. ко́люща
ко́рова.
- ко́ман Кл. команїця Пр. Klee,
Trifolium. круглєйков, чорновєєр-
но має. вменш. команїчка Кл.
- ко́марство Кп. Stechschnacken,
Gelsen.
- ко́маха Л. Боб. Insekt; große Wald-
ameise.
- ко́махнє Ск. кўпа муравлїєє; ру-
дїї ко́махи.
- (ко́мїрщина) Мв. Standquartier. на
ко́мїрщинї стоїт.
- ко́мїать Кул. (ко́мнїать) kopfüber.
ко́мїть (рад. мет).
- ко́нарієєтїй Кн. hager, mit starken
Knochen eigtl. ästig.
- ко́ндзєора́вїй Кн. lockig, gekraust,
кучєрявїй польск. kędzierzawy.
- ко́нєєє Ende (Anfangsende). з кїнцє
М. von Anfang.
- ко́нєєзитї Бо. ermuntern, aufmun-
tern, заохочувати. ко́нєєзїў.
- ко́но́пля Д. Ск. М... Hanf. коно́плї
М. Д. коно́плїєє сухїєє або пло-
скїннї ЛК. Staubhanf, коно́-
плїєє поскїбнї і ма́тюрнї В.
Staub- und Samenhanf.

- коніох Кр. Pferdeknecht.
 конюшина Мерв. конюшка М.
 Klee, Trifolium, конюшина.
 коні М. род. серед. Pferd ім. ч. мн.
 конята. біле коні.
 копець Кул. рідн. кіпця Erdwall,
 Hügel.
 коржів Ск. Fledermaus. Vespertilio
 cf. кожан укр. кажан.
 корнійга Кун. knorriger Wurzelstock.
 корівця Ра. Hirschkäfer, Lucanus
 cervus. буває на дубах і ясених.
 корогва М. Кл. Тр. Л. рідн. ко-
 рогви Fahne (чотиригранна; зви-
 саюча долі зве ся: фореніва або
 фана), хоругов, хоругва.
 корогвай М. коровай.
 королієц ЛК. Rotschwanz, Rutililla.
 короліце Кн. жовтава губа, не до
 уживаня.
 коропавий Г. gauh. коропави корі.
 короста ВМ. те, що відлітає при
 тьпаню конопелі і лону.
 корубель Вер. корабель, лодь. —
 корубель для дитини = колеска.
 коругва Кун. Fahne. една коругва.
 корцувати Сквр. гречка давнійше
 корцувала (з копії буві корець).
 корчатий ЛК. buschig, buschartig.
 корчівка або корчунок Виш.
 корчунок або копань. Тр.
 ausgerodeter Waldteil. тая копань.
 косатень Пр. Schwertlilie, Iris, ко-
 ситень.
 косатий Кп. mit einem Haarzopfe.
 дівкій косатий.
 костеріва Кр. костеріва Гл.
 Schwingel, Festuca.
 костріця З. В. середної великості
 сосна, конар.
 котел Д. рід. котла (в інших око-
 лцях: кітла) Kessel, казан. вменш.
 кітлик.
 котер Гл. рідн. котру Katarrh, ка-
 тар, рідн. катару, вежит, нежить.
 котик З. Мв. Т. Бо. Виш. Мал.
 Kätzchen, amentum. котики у віль-
 хи, тополі, вербі.
- котик у кукурудзі Кн. (в Хлівчи-
 нах). Kukurutzkolben. кукуруджі
 котик.
 котити гречку Піт. до опиханя.
 котрої, котра, котро Піт. Г.
 Мокр... welcher. котрої чоловік,
 котро кунит теля Мокр.
 котюх Ра. котях Боб. Тр. ко-
 тлях Ск. Kätzchen, amentum. зби-
 раў котюхи Ра. світеть котяхи
 Тр. = святять базьки. еден ко-
 тях. котяхи Боб. котляхи на гі-
 ві Ск.
 коханец Кр. Кл. Lieber, „Schatz“.
 коцуретка Гл. junge Kater. ко-
 цур Kater. кецьва Katze.
 коцюба Кр. Ofenkrücke, кочерга.
 кочмолух Р. Lümmel, Trottel. ти
 кочмолуху!
 кошальки-опальки плеті Др. er
 spricht unsinniges Zeug.
 кошуля Кул. Hemd.
 кравальниця Угн. маленька дош-
 ка, на котрій прикраває ремінь
 (держит шкіру на колінах).
 край М. країна М. Land; Land-
 schaft. Попліну я по Дунаю тай
 си подумāju, Немá лыпших сьпи-
 ваночок як у рúскім країю.
 Немá лыпших сьпіваночок, як
 рúска країна, Там сьпівáє хо-
 ломійки куждая дывчйна М
 крак Піт. Strauch, кряк, корч, куш.
 крапіти М. tröpfeln. крапіт дощ.
 краса ворона Мв. красіворона
 Mandelkrähe, Coracias garrula.
 красейкий Виш. bunt.
 красієк М. bunter Hund, пестрий
 пец.
 красистейкий ВМ. buntfarbig. кра-
 систейкі птїцы.
 красістий Г. Кн. bunt. красіста
 корова. крила красісті.
 красівкє М. мухи красі (ім. ч. ед.
 красівка).
 красноворонка Тр. красово-
 ронка М. красóха Ск. Man-
 delkrähe, Coracias garrula.

- красу́лька Пр. bunter Käfer, bunte Fliege. красу́лькѣ = красаві мухи.
- крѣ́ка Кн. Frosch, Rana. Laubfrosch, Нула, крака.
- криву́ляти Др. in krummen Linien gehen. заяць криву́ляє.
- крѣ́жодзю́б Ск. Kreuzschnabel, Loxia.
- крѣ́к і сип Кл. Lärm im Zanken.
- крѣ́шка Б. Bissen. вкрѣ́й мены́ крѣ́шку хлѣ́ба.
- крѣ́т Пр. Мерв. Maulwurf, Talpa europaea. крѣ́т Мокр. крѣ́т порѣ́у купѣ́ну. крѣ́тити Пр. wühlen. два крѣ́ти скрѣ́тили до́ліну. крѣ́товсько Пр. Maulwurfshöhle.
- крѣ́пець Рз. Dillkraut, Anethum graveolens, крѣ́п.
- крѣ́сайі = жителі́ коло Угно́ва, Вільго́ва, Тегло́ва, Дни́чки (ім. ч. ед. крѣ́сайі).
- крѣ́т Боб. Тр. Maulwurf. рідник: крѣ́та́, ім. ч. мног. крѣ́ти́.
- крѣ́к М. Schritt.
- крѣ́кѣ Рз. Ringelblume, Calendula officinalis. шмат крѣ́кѣ́су.
- крѣ́ля З. покривка на лежачий у́лей. лива́кѣ хова́ют ся під кро́лями.
- крѣ́пити Мал. träufeln, tröpfeln. крѣ́пит дощ. ю́ впѣ́ла є́дна крѣ́пля дощѣ́.
- крѣ́та́вина Себ. крѣ́товина Тр. Maulwurfsgang, Maulwurfshöhle; Maulwurfshaufen. крѣ́т вкѣ́дає кі́пцьї-крѣ́та́вини.
- крѣ́ха Го. Faulbaum, Rhamnus frangula.
- крѣ́хкѣ́й Б. brüchig, крихкий. крѣ́хкѣ́ дере́во.
- крѣ́хма́лець Кн. рідник ч. ед. крѣ́хма́льцю́ Stärke, Kraftmehl.
- крѣ́шка Д. Піт. крѣ́ска Го. Bissen. крѣ́шка хлѣ́ба. крѣ́шїти хлѣ́б. крѣ́шку па́ски зы́сти.
- кругло́лицьїй М. mit rundem Gesicht.
- кру́гу́кати Кн. журавлі́ кру́гу́кают.
- кру́гуле́ц ЛК. Д. крагуле́ц Мв. Sperber, Finkenhabicht, скругуле́ць.
- кру́жа́ти З. umkreisen. кру́жа́ют буські́.
- кру́каєти М. krächzen. кру́к кру́кає або кру́чит. — кру́к повідає, як ся зве Мокр. — кру́кати Д. Мв. (vom Kranichgeschrei). кру́кают журавлі́.
- кру́кати В. grunzen, кругу́нкати. свѣ́я кру́ке = свѣ́я кру́кає.
- кру́на́стїй Бо. körnig. кру́на́стїй снѣ́г.
- кру́пня́к ячмі́ннїй без молока́ абб з молоком Пр. Gerstengraupensuppe.
- кру́т Себ. Боб. Maulwurf. зла́цаў крѣ́та́.
- кру́тъїй Д. кру́тоголо́ва Бо. кру́тиголо́вець Тр. Ск. Др. кру́тоголо́вець Wendehals, Junx torquilla.
- кру́ха Го. Мал. Faulbaum, Rhamnus frangula. галѣ́зка кру́хї ім. ч. мног. кру́хѣ́.
- кру́шнїй Б. mürbe. мьѣ́со кру́шне, мнѣ́кѣ́.
- кру́кова́та галѣ́за М. stark verzweigter Ast.
- Ксе́нь. Ксе́ня М. Аксе́нія.
- ксѣ́ндзїк Др. Goldhähnchen, Regulus.
- ку́ба́ня (Семері́вка к. Яворова) Lache, Tümpel, ковба́ня, колу́ба́ня.
- ку́бель Кл. рідн. кѣ́бели. кѣ́белице Г. Schneewehe.
- ку́реви́ця або кубели́це ве́лика (кура́вїця). кубелі́т Кс. кѣ́рит снѣ́гом.
- ку́дїйка Піт. wohin.
- ку́дкуда́кати Д. gackern. кѣ́рка кудку́даче.
- ку́дла тресѣ́т ся М. = кудли́ тр.
- ку́кати Кн. kucken. зазу́ле́ лиш до Пе́тра́ кѣ́кає. кѣ́кнати. Ой ле́тъїла зазу́лейка́ та́й три ра́зи кѣ́кла М.

- куль Ра. жітна або пшенічна со-
лома вігрясена і звязана: з кіль-
кох снопоків творить великий куль.
- кульгати Тр. hinken. вівця куль-
гав das Schaf hinkt.
- кўля ЛК. Кул. В. Верб. Дагани пе-
ben, bei. коло. кўля халўпи. кўля
хаги. кўля вікна. кўля нас.
- (Кўнин) підём в Кўнин. — поїд-
дем на Добрусин, до Крє-
хова.
- куніна Кн. Клеє. Сусїде, сусї-
дїньки, чо́б я вас про́шу, Помо-
жїт ми вітегнути із кунїни ко-
су Кн.
- кўпа М. Го Сквр. В. viel. знає за-
гадок кўпа. знає кўпка загадок
er kennt viele Räthsel. кўпа мо́ху
viel Moos. кўпа вкрóпу viel sie-
dendes Wasser. вона́ ма́є кўпа
лєну В. Мал. sie hat viel Lein.
кўпа словиню́ Гл. кўпа є дрóдїв.
- кўпиця Боб. вменш. купїчка =
купа. купїчка дятїй.
- кўревице або кўбель Кл. (квя-
вица) Schneegestöber.
- куржєн Тр. Fledermaus, Vespertilio.
два куржєнї.
- куропáта Кл. Д. куропáтва Д.
куропáтла Кун. куропáтра
М. Кн. Rebhuhn, Perdix cinerea.
дві куропáти. закопє ся в сьвїгү
куропáтва.
- кусобóстий Себ. kurzschwänzig.
- кўтєнь Мокр. Виш. Кун. (рїдн.
кўтна) жолудок у худоби.
- кўтниця Ра. Blinddarm.
- кутіюх Г. Schweinsmagen.
- куцьóв! М. кличка до свинї. куць-
кугóв! — куцьóв.
- кўшка Кн. деревляна, де пряче ка-
мїне до обстрєня ко́й.
- кўчит се Кн. = нудить ся.
- кўчма Fellmütze. кўчму кохáў
Кун. = носив довге волосє.
- кє́бавка М. кє́биска Гл. Кр. кє́-
бистка (Нова Сквáрева). кє́ль-
- баска Кл. Пит. за тим називáє ся
„кє́льбаска“, що ски́ткає Kie-
bitz, Vanellus cristatus.
- кє́ска. кє́сочка (в Глиньску го-
рїшнім) Wurst, кишка, кашочка.
- кє́тка Тр. Rispe, китка. кє́тка у прó-
са, вїсєá. кє́тиця Гл.
- кє́цька Гл. Пр. кїтка. кє́цька ма́ла
котєта.
- Л. лабу́з Го. Unkraut. по лабу́зáх.
лáгїдний М. sanft, mild. лáгїдний
чоловїк.
- лаголєдице Кн. Glatteis, гололе-
диця.
- лáйдак Кун. Lump, Vagabund, lie-
derlicher Kerl, Luder.
- лáкомити ся sich nach etwas ge-
lústen. лáкомлеть ся.
- лакóмний Кн. habgierig. лавóмний
чоловїк.
- ламáк Кун. Виш. Fetzen, лахман.
ламáкє = шматє.
- ланціюх Гл. Kette, Lehnzug, ланцух.
лáсий (на горївку) К. nach etwas
lústern.
- ласовáти Кл. ласо їсти.
- ластїти ся Ра. пєс ластїт ся або
лáскає ся.
- Лєвкó Кун. Leo.
- лєгкі М. Lunge. чоловїк лєгкими
дїше.
- лєдáкий М. schlecht, gemein; was
immer für ein, лєдачий.
- лєдóвице ВМ. лєдовїце Гл. М.
Glatteis, лєдовиця.
- лєжүх Кн. Б. або пїша фасоля,
нетична фасоля.
- лєжєчка Кн. лєжєчий пєнь пчїл,
лежак.
- лєйтүх Др. unreines Zeug, Einge-
weide флейтүх. вїйнаў або вїпу-
стүў з корóви весї лєйтүха.
- лєлїк Виш. Мал. лєлик Кн. лє-
лєк М. Мерв. лєляк Сквр. Fle-
dermaus, Vespertilio.
- Лєлїю́шка Д. Julie.
- лєн Кн. Кун. Lein. ця ма́ло лєну.
лєнóвице Leinfeld.

- лѣпнути Г. липнути. лѣпне мѹха.
 Лесько́ Кун. Alexander.
 лѣхвора Кл. юшка нездала, не-
 скусна́. лѣхвори йфети.
 лива́к З. Fledermaus, Vespertilio. ім.
 ч. мног. ливакѣ.
 ли́жка М. Мокр. Löffel. деревляна
 ли́жка.
 ли́жник Löffelbehälter, де ся лижкѣ
 садже́е.
 Лика́р Го. Поликарп.
 ли́лик Кр. Кун. Fledermaus, Vesper-
 tilio. ч. мног. лиликѣ. лилик або
 ди́ка миш Бо.
 лина́ти Тр. sich häuten. рак лина́в.
 лино́к М. Leinkraut, Linaria vulga-
 ris рідн. линку́.
 ли́ска Кн. влячка білого на чолі
 пса.
 ли́сця Л. Виш. Bläßhuhn, Fulica
 atra.
 ли́скавка М. бли́скавка М. Bach-
 stelze, Motacilla.
 лисо́ня Л. корова чорна, бу́ра або
 черво́на з білою латкою на чолі.
 ли́ти Кл. gießen. льѣ се вода́.
 лиш Б. nur, лише.
 ли́шка Бо. Pfefferling, Cantharellus
 cibarius. гу́ба жбу́та, до горі за-
 коче́на.
 льи́гма Кл. льи́гма лежи́т er ist bett-
 lägrig, слабій, що в ліжку лежи́т.
 ли́же Кр. Bett. Lager. подиви́ў ся я
 з ли́жа в ви́конце.
 льи́зти Кун. kriechen. муравли́ льи-
 зут die Ameisen kriechen.
 льи́но́висько Г. abgestreifte Haut
 z. B. einer Schlange.
 льи́тні мясни́цьї перед Спа́сом
 і по Спа́сѣ. — зй́мні мясни́цьї
 що по ридзві́.
 ло́жка Тр. Пр. Löffel. ложкѣ рѣблет
 з грушѣвого або бу́кового дере́ва.
 лomáдже Кн. gebrochene Zweige,
 ломаче. дри́бне лomáдже.
 льо́нда Вер. Hure, meretrix.
 лopáтка Кул. Hungerzwetsche, ч.
 мног. лopáткі.
 лopáтка Виш. малий стручок. ч.
 мног. лopáткі.
 ло́скоти Г. Kitzel. ло́скоти ма́в.
 ло́тай Кр. ВМ. ло́так Кл. ло́тань
 Т. Мв. Б. лoтáч Рз. Butterblume,
 Caltha palustris. цвма́ло ло́таку Кл.
 лоше́к Кн. лоше́тко Кн. Fohlen.
 лохи́ня Б. Кн. Т. Morast-Heidel-
 beere, Vaccinium uliginosum. чо́рні
 я́годи, поси́няві; ростѣ на розло-
 жи́стих пати́чках.
 льодо́вина Рз. Glatteis, ледовина,
 ожеле́да.
 лука́вий М. schlecht.
 луска́ Гл. Д. Schuppe.
 лущѣ́ка Тр. Schale (des Eies, des
 Krebses).
 люба́ха Себ. любáшка Верб. ч.
 мног. любáхи, любáшки = круглі
 сли́вки.
 любе́ц Мал. рідн. лю́бця. лю́бцьо
 Мал. лю́бця Lieber, „Schatz“.
 Лю́лька Др. Julie. Ву́лька З.
 Ву́лько, привеси́ води́.
 лю́льник Б. лю́люк З. Bilsen-
 kraut, Hyoscyamus niger. цвма́ло
 лю́люку. тре́ба лю́льника.
 лю́цький Кр. Г. людский взѣў
 лю́цьку дити́ну. Ой тре́ба се ожени́ти,
 За лю́цькнми не ходи́ти Г.
 лянги́вѣра Кн. Landwehre.
 ля́пи Мерв. круглі, малі сли́вки
 (дрисли́вцьї). еднá ля́па.
 ляскoтáти Д. schlagen. ляскoтiт
 соловей.
 лё́чно Кн. ля́чно, страшно.
 М. ма́вкати або ня́вкати Бо.
 maüen.
 магі́лка сира З. Quargkäse, гомі́лка
 сира. до сира даю́ть грохи масла,
 кмену і мятки, вимішую́ть і еуша́ть
 на сонци.
 ма́зати Тр. Кл. ма́зати ха́ту die
 Hütte mit Lehm bestreichen.
 ма́зкий Д. schmierig, ма́зка глі́на.
 ма́зуро́к Мал. eine Pilzart. ма́зурки
 їдо́мі губи́.

- ма́е б́ути М. wahrscheinlich, мабуть.
ма́йже Кул. fast.
ма́ймур Д. В. Marmor, мрамор.
ма́ківка Кун. Mohnkopf.
макові́йки Верб. яблука, що на
Маков́ея (1. серпня) спіють.
макоѓон З. Kolben. то великі ма-
коѓони кукуруд́ан.
макодзъ́об Кн. макоз́оба Во. ма-
кої́дик Р. Hänfling, Fringilla
cannabina.
макол́ус ЛК. Bluthänfling, Fringilla
cannabina, вменш. макол́уснік
ім. ч. мног. маколуснікі.
ма́кортет Кн. Мал. макортéт.
мако́трик Кр. Asch, Napf zum
Reiben des Mohnes. мако́ртик
М. дівні́ця Кр. в ній розти-
ра́е мак.
мала́йка Виш. Specht, Picus.
мало́ Др. Кун. ein wenig. мало́ хто
коха́є ся в зéлях Кун. nur we-
nige haben Vorliebe zu den Kräu-
tern. мало́ не плачу beinahe weine
ich. малé́йко Піг. etwas, ein we-
nig, маленько.
ма́ло М. adv. fast, beinahe. трохи.
Там то д́уже й́сти хоч́у, аж ма́ло
не плачу М. ма́ло з сьвіта не згу-
бит Рр.
мальба́нка В. спідниця з (фа-
брично) мальованого перкалю.
маму́нь Мали. мо́я маму́нь. маму́ня.
маму́ся Д. Гл. маму́ня (Добру-
син). крэ́сна мату́ся Кун.
Taufpatin.
манат́ка Др. пшени́ця банатка.
мане́бри Кн. Manöver.
манта́ Мал. Betrug, falscher Schein.
веля́ка манта. манто́ Мал. idem.
те манто́.
мантарéуш Піг. Bevollmächtigter,
Notar. нотар, mandatoryusz.
Марана́ Мали. Marie.
мариму́ха М. повстяна шапка біла
з червоними зубчастими смугами.
Мару́ня Кун. Marie.
- ма́ршина Піг. марши́на Machine,
машина.
маскоз́об Т. мискозоб Кун. ми-
скозоб Кун. eine Fischart.
маслю́г ВМ. Butterpilz, Boletus an-
nulatus, маслюк.
ма́сниця. ма́сничка Мал. Butter-
faß.
ма́стка Кн. Salbe, масть.
масткі́й М. schmierig.
матари́юш В. Notar.
матері́ти Гл. faul werden, порох-
навіти. як дере́во матері́є.
матя́нчийний М. Mutter-, der Mut-
ter gehörig. матя́нчина сьвітло́йка.
матя́ В. корінь головни́й, Haupt-
wurzel.
ма́ток ЛК. род. мужеск. Mutter-
korn, Claviceps purpurea. ќупа
ма́тку.
маточ́ник Угн. 1) клі́тка до при-
держува́ня мати́ці пчіл. 2) ко-
мірка, де вишлекала ся мати́ця
пчіл.
Матро́на Кун. Мотря.
ма́тюрка Пр. Samenhanf.
мацьфе́ненькый Верб. ganz klein.
мацну́ти Г. einmal betasten, befüh-
len; schlagen.
мацьо́к у свині́ Рз. Schweinsma-
gen. до мацька.
маці́пкий Пр. winzig klein.
маці́ жидівска́ Тр. jüdischer Matz-
kuchen, Matze.
ма́чик В. Mohn, рідн. ма́чика =
мачок, рідн. мачка. Жа́ден ми ся
не сподоба́у, но той е́дин тга́-
чик, Ві́робя́у ми запасчи́ну, як
дрібне́вкый ма́чик В.
ма́чиха Кл. Stiefmutter.
медве́док Д. Maulwurfsgrille, Gryl-
lotalpa vulgaris ч. мног. медве́дки.
ме́дичка Мв. Spitzmaus, Sorex.
ме́дівце́ Г. мід питний (примильно).
ме́ду́лька Тр. солодка́, подо́угаста
грушка.
ме́жи Мокр. zwischen, unter. ме́жи
збі́жом.

- мѣлькати (Семенівка к. Яворова) rütteln. кобѣц мѣлькае der Rüttelfalk rüttelt mit den Schwingen.
- мѣнькуе Ск. мѣнтуе Виш. мѣньок Кл. Пр. мѣньок Го. Л. Гл. Мал. мѣнькуе М. Aalraupe, *Lota vulgaris*. наловѣли мѣньвѣ. мѣнтуеи = мѣюхи.
- мѣнтáлкѣ Мв. Schmetterling. червѣні, бѣлі мѣнтáлкѣ.
- мѣредзáти Кн. wiederkauen. мѣредзáе худѣба (мѣрендзати).
- мѣрзá М. elender Kerl, ekelhafter Mensch. мѣрзéний М. Д. elend. мѣрзъ Пѣт. рѣдн. мѣрзи ekelhaftes Zeug, мерзота, брѣдота, брѣдь, гѣдота, гѣдь.
- мѣртвѣця Б. грубий пісок.
- мѣткувáти М. sinnen, nachdenken, лат. meditari, польск. medytowac.
- мѣчвѣд або дѣка миш Кн. мѣчвѣд ЛК. Fledermaus, Vespertilio. мѣдзá М. Кр. Schnauze, мѣѣа.
- мѣлѣсть М. рѣдн. мѣлѣсть „вохѣта до всѣго“.
- мѣлини М. Seifenwasser, мѣловѣне.
- мѣр М. нарѣд, свѣт, люде.
- мѣсчѣта М. Teich- und Flußmuschel, Anodonta et Unio.
- мѣтрѣжити Кн. knausern, knickern, unnötiger Weise aufhalten. змѣтрѣжити дѣтнну. змѣтрѣжила ялѣвѣка телѣ.
- Мѣхáль Кун. Мѣхáль Пѣт. Мѣхайло.
- мѣш вѣтоковá Мал. або свѣщ Мал. Waldmaus, *Mus silvaticus*.
- мѣшолупѣнок Кул. Fledermaus, Vespertilio.
- мѣш польовá Мал. Feldmaus, *Arvicola arvalis*.
- мѣшовá птáха Д. Zaunkönig, Troglodytes parvulus.
- мѣдлѣити коноплѣи (Селиска) Hanf in Mandeln legen.
- мѣль В. Гл. Л. ВМ. Д. род. жѣньск., рѣдн. мѣль Pelzmotte, Motte. лѣтáла мѣль В. дрѣвнá мѣль Гл. мѣль поѣла кожух Л. Д. мѣль обѣла кожух ВМ.
- мѣль Бо. Кун. З. ЛК. Сквр. род. мужек. Pelzmotte, Motte. лѣтáу мѣль Бо. З. ЛК. мѣль поѣу кожух.
- мѣлкѣй В. Д. seicht. мѣлкá вѣда В. = плѣткá вѣда.
- мѣлѣший Д. seichter. comp. v. мѣлкѣй.
- мѣцѣкѣй Мв. мѣстекѣй, мѣйскѣй.
- мѣлий М. ohnmächtig; kraftlos, fad, schwach. мѣлий робѣтник.
- мѣлѣго М. viel. На горѣ на висѣкѣй там чѣрчѣкѣв мѣлѣго, Там сѣ прáвѣт служѣба бѣжа за мѣлѣго мѣлѣго М. мѣлѣкушка Д. das Weiche des Brotes.
- мѣлѣти Кун. drücken; kneten. мѣлѣти картѣхн = мѣлѣти бульбѣ, дусѣти барабѣлѣ. мѣлѣ тѣсто er knetet den Teig.
- мѣлѣвити Кр. в значеню: думати, glauben, denken. я мѣлѣвила = я думала.
- мѣлѣла сѣвѣгу З. ein Haufen Schnee.
- мѣлѣяк Др. eine Art Sumpfvogel. мѣлѣяк чѣсто подѣбнѣвѣй чáплѣи.
- мѣлѣрѣй М. Brachvogel, Numenius arquatus.
- мѣлѣрѣськѣй Мокр. ganz naß.
- мѣлѣрѣха М. Schnaps, Branntwein.
- мѣлѣтвѣти Го. bestimmte Gebete abrichten. мѣлѣтвѣют дѣтнну. мѣлѣтвѣнии Го. мѣлѣтвѣи над дѣтнною.
- мѣлѣдѣити сѣ Д. mit kleinen Wölkchen überzogen werden. мѣлѣдѣит сѣ небо.
- мѣлѣозѣво Па. Biestmilch, colostrum.
- мѣлѣот Сквр. Ausdrusch. мѣлѣоту тáкѣго немá.
- мѣлѣчѣй Д. Gänsedistel, Sonchus, молѣчѣй.
- мѣлѣч З. Пр. Seerose, Nymphaea alba, момѣч бѣлий. — момѣч жѣуѣтѣй, gelbe Teichrose, Nuphar luteum.

- мамотлівий, мимотлівий Тр. der stammelt; Stammler.
- мончур Кун. Kitchenschabe, Periplaneta orientalis. ч. мног. мончурі.
- морґа пбля Мал. Morgen. пять морґ пбля.
- мех Мал. Moos. набраў купа мѳху.
- мясаруш. мясарушка Боб. що що продає мясо, Fleischhändler.
- мекушка Кл. das Weiche des Brotes.
- Н. на-бѳр! Мерв. кліче до овѳц; а-гись! женѳ вѳвці.
- наблювати Мал. ausspeien, наригати. мотвѳця наблюѳ (= нанесе яйця).
- наборчувати Кн. aufwühlen. наборчуют купн кертѳці.
- набурити сѳі Тр. gereizt werden. гиндѳк набурит сѳі.
- навертати сѳі Кр. zurückerkehren. кашель ся навертаѳ.
- на верху Кн. oben.
- навзнач Др. rücklings, auf dem Rücken. плѳває навзнач.
- на-вѳдѳть М. durch und durch.
- навѳчка Пр. Gewöhnung. з навѳчки aus Gewohnheit.
- навѳть Др. sogar.
- наўкрасше Кл. am schönsten, найкрасше. наўкрасше сѳпѳває соло-вѳй.
- наганути сѳ М. sich erinnern. я сѳ нагану ich werde mir in's Gedächtnis zurückerufen.
- нагдѳй Др. nackt. розѳбрати ся до нагла sich nackt ausziehen.
- наглинок Д. вѳрхна верствѳ глини з піскѳм.
- нагнѳти Боб. Leichdorne, Hühneraugen.
- нагодѳти ся М. gedeihen, glücken, gelingen; zutreffen. сам ся козак нагодѳ М.
- наголовач Кл. Кн. ВМ. Kaulquappe, larva ranae.
- наготѳвити Кн. zurecht machen, vorbereiten.
- нагредѳти Угн. Кл. нарядити. на-гредѳу шапку = наложив шапку.
- нагулѳти сѳ М. нагодѳти сѳ М. трапѳти сѳ М. sich treffen, sich ereignen.
- надѳвѳати ся Мокр. hoffen. ми ся надѳвѳали.
- надѳмовати Др. нагадувати ся. не надѳмоваў дѳўго.
- надрѳньом Др. над ранком, vor Tagesanbruch.
- нажѳти Гл. erwerben. наживѳют.
- на завид Го. zu beeifern, на завид.
- назвѳсько Б. Name.
- назимок Кун. підсѳвнок на зѳму годѳваний. назимки пасти.
- назнач Кун. Кн. rücklings. назнач плѳсти.
- найвѳнцей М. Мерв. am meisten, найбільше польск. najwięcej.
- найкрасше Кун. am schönsten.
- найчѳстше Пр. am öftesten. найчѳстше на пѳли трафлѳ сѳ куро-патра.
- накликѳти ВМ. anrufen.
- наліти Г. Кн. aufgießen. наліта вода aufgegoßenes Wasser. зліта вода zusammengegossenes Wasser.
- наміслѳти Кл. erdenken.
- намлѳтний Кун. = намолотний.
- намул Л. намуліна Л. Sägespäne. намул Schlamm.
- наоколічно Мерв. in der Umgegend.
- наповѳсти Кун. М. erzählen. наповѳм, наповѳсь, наповѳсть.
- напаскудѳти кого М. jmd schelten. напаскудила бабу.
- напѳтойки М. trinken.
- на-перѳд Г. насамперѳд Мерв. zuerst, voraus, наперед, насамперед.
- на-плѳз плѳсти В. auf dem Bache schwimmen.
- на-прах В. ganz und gar. побѳў на-прах і на-прах.
- нараїти Кл. zuweisen, zuschanzen. нараї нам такѳю на видѳ бѳлѳдѳю.

- в́арід М. рідн. наро́ду. ќупа наро́ду
viel Volk, багато народу.
- в́асеред З. mitten in. в́асеред по́ля
mitten im Feld.
- в́а́стопка́ти Кун. в́а́ступка́ти
Бу. в́а́стоптати, в́а́ступити. в́а́стоп-
че ся.
- В́а́сту́ня Кун. В́а́стя. В́а́ця Кун.
Anastasia.
- в́а́су́щники = жителі з Річаці;
пю́т приговорюючи: В́аше́цьке
здо́ровле!
- в́а́те́гач Боб. Bienensaug, Lamium
purpureum.
- в́а́уви́рїти се́ Піт. lästig werden,
zuwider werden, widerwärtig wer-
den.
- в́а́хвасува́ти се́ Кн. утрудити се́.
в́а́хму́ренїй Кл. düster.
- в́а́черві́ти Виш. розмно́жати се́,
черв виводити. пчо́ла в́а́червїт.
в́а́черпа́ти Мокр. schöpfen. в́а́чер-
пай водо́. в́а́черпала помї́їв.
- в́а́шаткува́ти капу́сту Д. Kraut
fein schneiden.
- в́е́вчас Кл. ungelegene Zeit, невчас.
по невче́сі zu spät, verspätet.
- в́е́допі́рок Піт. Fledermaus, Vesper-
tilio.
- в́е́досї́у Виш. недосї́л, недосолена
страва. в́е́досї́у на стї́у, в́е́ресї́у
під стї́у.
- в́е́дуга М. Krankheit. Ой де́сь мо́я
дитино́йка в́е́дугї́ лежала.
- В́е́ктор Кун. і Ё́ктор Нестор
(кличка пса).
- в́е́мо́вляю́ той М. Мал. = як той
повіда́ю.
- в́е́ндза Мв. Läuse. як в́е́ндза на́ся-
де худо́бу, то ко́рїнь чемерї́цьї
(Veratrum) в́а́рять в́ водо́ і ма-
ста́ть.
- в́е́плóхо М. Мокр. schwerlich, zwei-
felhaft, трудно. не плóхо, не хо-
ді́ю.
- в́е́подї́бно Кл. es schickt sich
nicht. es ist unpassend.
- в́е́поцті́вий Мал. böse, schlecht,
unehrenhaft.
- в́е́рї́хавий ВМ. неповоротний, утя-
глий, schwerfällig. ре́буха не рї-
хава.
- в́е́-сі́ла Кн. не цимало nicht viel.
в́е́-сі́ла мух = nicht viele Flie-
gen, wenige Fliegen.
- в́е́согі́рший М. nicht schlecht, gut.
го́рї́вка не согі́рша, абї́ мі́рка бу́-
ла бї́льша.
- в́е́тля Кур. Nachtfalter.
- в́е́ця́та Д. Пр. в́е́цьки, Mulde. в́е́-
ця́та о́сї́кові, вї́льхо́ві, вє́рбо́ві.
- в́е́клий Пр. elend, schwach. телє́
в́е́кле schwaches Kalb.
- В́е́кóла Кун. Nicolaus.
- в́е́зькі́й Тр. низкі́й Л. niedrig,
низкий.
- в́е́нї́йка Кр. jetzt, нинї́, нинька,
ниньки. до нї́ньї М. bis jetzt.
- В́е́та́льїя Кн. Italien. в́ Вїта́льїї.
- в́е́чка Себ. Zaunkönig, Troglodytes
parvulus.
- в́е́ьби Боб. gleichsam, gleichwie.
- в́е́здо́ Кв. Nüster. є́дно в́е́здо́. вóбі
в́е́дра. до в́е́дрв. вóбі в́е́дри
Вш.
- в́е́кі́м Г. Кр. Кн. bis, нї́м. в́е́кі́м
прї́йде тамто́й.
- в́е́кóли-прє́нї́кóли Піт. nie-
mals, nimmermehr.
- в́е́и-на-що́ Кул. zu nichts. в́е́иц не
не хо́чу, в́е́и з чо́го́ Кул.
- в́е́и́ц М. Кн. Кл. Д. nichts, нич, нї́чо,
нї́що польск. ніс. не б́уло в́е́и́ц
торѓу.
- в́е́ичвї́д Д. Fledermaus, Vespertilio
(неправильно говорять в́ де́когріх
о́колицях: мичвї́д, мечвї́д).
- в́е́вї́тний Малн. heurig. в́е́вї́тня
б́ульба heurige (junge) Kartoffel.
- в́е́жик Гл. ору́дя дере́влї́не до тя-
гненя гли́ни на кру́зі.
- в́е́нуд М. Langeweile. менє́ се́ нуд берє́.
в́е́нурї́ти Себ. в́е́норї́ти wühlen.
- в́е́навча́ти Мокр. miauen. кіт навча́т.

- нярчіти В. miauen. кіт нярчіт die Katzé miaut.
О. обгін З. Kosten; Ausgabe; Aufwand.
 обгріти Кп. erwärmen.
 обé Д. обоє. обé підéм на ярмарок.
 обийк до цѣпа Б. Dreschflegel.
 обірни́к Гл. гній (з обори).
 обночува́ти Др. übernachten. му́свѣли в лысьі обночува́ти.
 обля́ди дава́ти Кл. давати лад.
 облі́г. обло́же В. скошене або зжате поле.
 обліжо́к Г. вмєш. від обліг. обложійсько = обліг.
 обмил Л. Alant, Inula.
 обпирáти сѣ Кл. anlehnen, anstoßen.
 обр́ичне М. Futterschwinge.
 обрусóк тютю́нү Пр. скрут тютю́нү, котро́й сѣ ріже.
 обчєстувáти М. bewirten, der Reihe nach traktieren.
 об'я́те Гл. Umfang, обем.
 овéс-дикýн Мв. чорні вусики має, сам каштановáтний; скóро трéба жáти.
 оѓйда М. Ekel, Abscheu. оѓидний М. ekelhaft; abscheulich, scheufllich.
 оглáдиця Ск. оглáдиця або оглэ́диця Тр. Glatteis. оглáдиця на деревíньі Боб. сопляки, Eiszapfen.
 óдуд Боб. Wiedehopf, Урура ерорс.
 одвикáти Др. abgewöhnt werden. телá одвкáє.
 ождáти М. abwarten, erwarten. Повíй в́тре бу́нвесéйкий, звíдки те жидáю М.
 окі́п Піт. рідн. окóпу. рів, вал.
 окі́є Пр. Кн. Рз. Боб. Schwarzamsel, Turdus merula. ім. ч. мног. окóєи.
 óкрайцьі Кр. ошварі abgeschnittene Stücke, Abschnitte.
 окрóмий. окрóмíшний М. Т. besonder. окрóме besonders.
 окрýх Го. Brocken. хлѣба окрýх.
- олóве во́ко Вш. Zaunkönig, Troglodytes parvulus, волове око.
 омелá Рз. Mistel, Viscum album.
 омиснýти сѣ Г. irren, fehlen, омилити сѣ. я омиснý сѣ.
 Онíшко ЛК. Onuphrius.
 онóрний чоловік Кн. aufgeblasener Mensch (honor).
 Онóфрий Мокр. Onuphrius.
 опáл Сквр. Zorn, Grimm, Groll. кáже з опáлу er sagt aufgebracht (ergrimmt).
 опанчá В. опанчэ́ Кв. верхня одежа сива.
 óпарник Л. spiegelndes Laichkraut, Potamogeton lucens (від óпарів).
 опікýн тим хлóпцям Д. Vormund dieser Knaben.
 опровáдити весѣлэ́ М. відбути весѣлэ́.
 орéл Мокр. рідн. орлá, Adler.
 орсýля Др. Beule. склепéць як укýсит, то збíгне орсýлька (вýлька червóна) wenn die Regenbremse beißt, entsteht an der gebissenen Stelle eine kleine Beule.
 ослá Рз. Regenbogen. явá красна ослá wie schön ist der Regenbogen.
 острижі́нок Пр. ЛК. Mark (bei Bäumen).
 отерéбити Др. von der Schale befreien. стерéбити Др. item.
 охвóта Г. Lust, охота. Чогó-ж тебé мій милéйкий не знесла охвóта Г.
 очерéт Рз. Schilfrohr, Phragmites communis.
 очмáна Р. Lümmel, Schuft. ти очмáво! = ти йóлопе!
П. па-па-па! Др. до сéбе кліче вівцý — а гóнит: а-гнєь!
 пáверба Піт. eine Weidenart.
 пáвир Пр. Männchen des Pfaues.
 пáва Weibchen des Pfaues.
 павэ́лівний Кл. робітний, заходливий. павэ́зува́ти заходити сѣ, старати сѣ.
 павíй Др. рідн. паві́я Pfau (Männchen).

- паву́з Кн. палу́с Кун. Heubaum, рубель до сіна чеськ. pavuza.
- паву́к. паві́ч. паву́р М. павир Pfau, Pavo cristatus (Männchen).
- паву́к Кр. Др. Spinne. пау́тня Др. Spinnengewebe. до́ге пау́тня.
- па́гнізьт. па́гність Піт. В. Кун. Тр. Кн. Д. Fingernagel. ім. ч. мн. пагнізьті, пагність, панности.
- (па́ да) Кун. не па́да нам трима́ти = не випадáє нам трима́ти.
- па́далець Тр. па́дальник Мерв. падалю́х Сквр. па́данець Д. Blindschleiche, Anguis fragilis.
- па́далник Ск. Wolfsmilchraupe (sic).
- па́дальник Др. Bärenraupe. як на-сто́пче, розпа́де ся нога́ (забобон).
- падковáти за чим сь Кл. стара-ти ся.
- Па́зба́ Мійл. Целагія.
- паздеро́ Сквр. Achel.
- па́зюр Боо. Fingernagel. ім. ч. мн. па́зюрі.
- пакі́с Гл. Кр. Reihe abgemähten Grases, Schwaden, мн. пакоса.
- паласлі́вий Кн. Vergeuder, роа-тратняк.
- паласува́ти Кл. vernichten, ни-щити.
- пальі́ти Мв. fahl werden. сливкѣ пальі́ют т. в. набіра́ют на себе фáрбу.
- пальо́к Боб. Finger. рукаві́ця з єд-нім пальком.
- паляма́р Л. Мал. церковник стел. парамонарѣ. панмонарѣ. поно-марѣ *παρμοναριος*.
- палару́ш Кн. Gichtschlag.
- па́молодок Го. junger Trieb. па́мо-лодка пускáє вѣрба.
- па́молодя Мокр. род. серед. збір. junge Triebe,² памолоде.
- панні́зьт М. Го. Кул. (панні́сть) Fingernagel, ім. ч. мног. панні́зьті (панні́сть) рідн. панні́зьтв. до́ле цвітѣ на панні́зьті М.
- пані́я В. Кр. Frau рідн. пánііі. ім. ч. мног. пánіііі. у на́шої пánіііі.
- па́пля Ск. Б. груба, кріслата то-по́ля, Pappel. воробі́ть листѣ Ск.
- папу́ля (Яжів) тоўста мórда, пика.
- па́ра В. Dampf.
- пара́ти Кн. sehnlich verlangen. па-раіо́ ich verlange.
- параму́д Боб. gelbe Knotenameise, Myrmica flava. ла́зять параму́ди.
- парена́ти Мал. пер́ший раз ворáти — а другі́й раз: ворáти.
- парі́мух ВМ. Кн. парі́му́ха Кр. Fliegenschwamm, Amanita musca-ria.
- па́рібок В. К. Knecht. тійі парі́о́кѣ.
- па́ріщити (Яжів) бити, пері́щити. па́ріщю́ дощ. до́бре го напарі́щю́.
- парубі́й Кун. Knecht.
- па́рубок М. Кун. Knecht. (задер-жала ся форма давнійша, в ко-трій перві́тне о сті́снило ся на у; та́я форма задержана і в українсь-ким: па́рубок; форма „па́рі-бок“ єсть найнові́ша, де пер-ві́тне о сті́снило ся на у (yi), а відтак перешло на і. Давній-ша форма, в котрій о сті́снило ся на у, задержала ся в українським шкура; (в галицкім же говорять: скі́ра, а в многих околцях пр. в Коломийщині: шкі́ра старосл. скорá).
- пару́ха Др. сиву́ха Др. звичайна горі́вка.
- парші́вець Кр. Krätziger, Rüdiger, Grindiger.
- пасáти Виш. öfters hüten. я ко́ника пасáю.
- пасербі́га Мв. Küchenschelle, Ane-mone pulsatilla.
- па́скудь Кн. Schmarren, Unflat, un-sauberer Zeug.
- пасму́га Виш. Streif. пасму́жний М. gestreift.
- па́совисько або толокá Мал. Viehweide.
- пасть Мв. Rachen.

- пастівник Кл. Futterfeld, Anger.
пастівні Боб. близько з городами
луки.
- пастушка З. gelbe Bachstelze, Motacilla flava.
- пательня або балам'ят З. Futter-schwinge.
(патока reiner Honig). нічо не по-
мůže, хочби єго посади́ у пато-
ку Кл.
- паутіня Л. паутіня Ск М. Spin-
nengewebe.
- паця́ Виш. Ferkel, ім. ч. мног. па-
ця́та.
- па́фина В. пахвина. пахва. під па-
фину.
- пахва́ Кр. Achselhöhle, Achselgrube;
Schenkelhöhle. під пахвою носіти
unter dem Arme tragen.
- пацала́к Ск. Blatt des Knoblauchs.
у чи́внику пацала́гі.
- пеку́лька Кн. P. Teichhuhn, Galli-
nula chloropus.
- пелевонь Пр. род. женьск. пеле-
воне ВМ. Frauenminze, Tanace-
tum balsamita.
- пелех Г. (пр. у волá) Quaste am
Ende des Schwanzes, Büschel Haare.
- пéрга Мерв. Bienenbrot.
- перебéндювати Др. Кур. неби-
лиці плести, нічо не робити, дар-
мувати. я си перебéндюю. порів.
укр. перебéнда.
- переба́дкнуги Кур. перекинути.
- переб́ір Ск. нема́ переб́ору, ніхто
не переглядає.
- переб́ірливий М. wählerisch. пе-
реб́ірливий на їдло.
- перебухт́яти Кл. перекинути.
перебухт́ило молоко.
- перéвдка Кув. пшени́ця волоха́та,
Bartweizen.
- перевесло́ Т. М. рідн. перевесла́,
ім. ч. мног. перевесла Garbenband.
- перевóйї Га. повива́ють но́ги пере-
вóями.
- перевя́зистий З. Виш. переве́-
зистий Пр. gegliedert, geringelt.
- перекі́р М. ти місяцю-перекóру =
місяцю перекрою.
- перекорі́ти ся М. ти місяцю пе-
рекóру тай перекорі́ ся = пере-
крой ся.
- передоб́рїти Б. над міру добре
зробити, але власне тим пошко-
дити.
- перéльїток Кун. теля, що ма́є
однó літо. чи ма́ло меш худóби?
ма́ю однó корóву і теля́ перéльї-
ток.
- переначува́ти Мал. übernachten.
переначу́йте ня.
- (перепелі́ця). пер. пéред жнивá-
ми клі́че: підполю! підполю! а у
живá: підко́лос! підко́лос! Кн.
- перéпис Кн. Verzeichnis.
- перéполох Мал. Schrecken, Eg-
schrecken.
- перепóна М. Hindernis. усїм ко-
закáм перепóна ста́ла.
- перешкóда Др. Hindernis.
- перешпáти Мал. durchwählen,
durchfressen.
- пері́й Кл. Quecke, Agropyrum re-
pens. ќупа перéю.
- перестóяний Мерв. пшени́ці пе-
рестóяна = що довше, як трéба,
стоїть на пни.
- пернáтка або жáба Мокр. Frosch.
- пéрун М. Donner. бодáй те пéрун
зáбїу.
- песóк Мал. Hündchen, пéсик. А ти
мїслвш д́урню, д́урню, же я тебе́
люблю, А я тебе́ кóло се́бе, як
песка́ голуб́ю.
- пéся м́уха Кн. Виш. пéсэча м́у-
ха Мерв. Pferdelausfliege, Hippo-
bosca eqina. не відчáпш пéсьойї
м́ухи; щóби найд́ужше ма́у мéжи
пáльцями, то не замне́ Виш.
- пéсїй сї́ну! М. wórtl. Hundssohn.
- пéся шерсть Мал. Haare des Hun-
des.
- песю́ги Кр. Бо. дрібні́ ѓуби, не
ї́доми.

- петеля В. Futterschwinge. до петельи вси обрѣку.
- петру́к ВМ. петру́т Го. Bärenraure. наступію петрукá ВМ. видію петрукá єдно́го Го.
- петучина Трост. петучка Виш. kleiner Topf, менший горнець.
- печ Виш. Ofen. велика печ. В околици говорять всюди: великий пец.
- печера М. в пѣцу (в печі) вѣтвир, де ся хлѣб пече.
- пекний Мокр. schön, красний. поль. рієкпу.
- пивати Мерв. öfters trinken. горівки не пивали.
- пигіч Мал. Waldkauz, Syrnium aluco.
- пиліне Гл. Holzspäne.
- Пиліп Кр. Philipp.
- пінда Гл. Г. Binde, бинда.
- пинявий Мал. langsam, schwerfällig, träg.
- піскор М. Кр. Schlammpeitzger, Cobitis fossilis. за те піскор, бо пишціт М. піскор квачіт Кр. піскір Г.
- пняк Кв. пнячійско Кв. Trunkbold. пнятіка Кв. Sauferei, пнятка.
- піґгрибок Кр. ім. ч. єд. піґгрибок eine Pilzart.
- півень Боб. Hahn. півнік Боб. Ск. Тр. Рз. Hahn, когут.
- піґкопок Ск. Halbschock, полукінок. піґкопки стојт.
- півнік Рз. Sammetblume, Tagetes.
- піґорлик Тр. Schreiadler, Aquila naevia.
- піґторикопи Л. anderthalb Schock (але: копá).
- пигнати В. погнати.
- підбіг Мокр. Гл. Bärenraure. підбігá наздопáю.
- підбійник М. Bärenraure.
- підбородя род. серед. або підгорлиця Л. у корови Wamme.
- підвіт Кр. заступець (заступник) віта.
- підгорлиця Тр. у капелюха Sturm-band.
- підгрибок Кр. Мал. (ім. ч. єд. підгрибок) звѣрха гвіді, сподом жоўти, відомі eine Pilzart.
- підгарле Го. der vordere Teil des Halses, підгорле. польск. podgardle.
- піддубень Рз. eine Pilzart. на старт гриба.
- піддубец Л. до щірого гриба подібний, але переломаний синіє, має гіркий смак; відомий.
- піднѣти Кв. emporheben; піднѣю = піднѣи.
- підобак Д. горнец прѣстий, білий, неполиваний; на кварту.
- підкалатати Боб. підправити. підкалатат мукію.
- підкаменіох Гл. Steinschmätzer, Saxicola.
- підколосниця Пир. Wachtel, Coturnix communis. кричіт: жвав! жвав! під колос!
- піднепасти М. erkranken. заслабнути. дитиніско піднепало.
- під'осовец К. під'осовець або гнаток Б. губа відома, жоўтява. ім. ч. мног. під'осовці або гнаткі (ѣ).
- підпеньок або підпенька Кл. губа. ч. мног. підпеньки.
- підполоткати Д. schlagen. підполоткає перепелиця.
- підріче Р. Gebiet am Flußufer. на підрічу.
- підсвістовати Кл. leicht pfeifen. птах підсвістує.
- під'юдати Др. aufstacheln, aufhetzen.
- під'ярка Гл. (ч. мног. під'яркѣ) велике яблуко вівне.
- піки Боб. bis, поки. піки не ходію на ярмарок.
- пикна дьїжа М. Backtrog.
- пикунец Мв. gelbe Knotenameise, Myrmica flava. червоний (жоўтий), малий муравель.
- підлупіток Мв. колупіток, полукінок, Halbschock.

- піна Г. В. піна або піна́ М. Schaum.
- пінкас Гл. М. пінькус Мал. Buchfink, Fringilla coelebs.
- піпріти Кн. schwitzen, in Schweiß geraten, попріти. піпрітьсьмо.
- пірвак у когутá Верб. (і. ч. вд. пірвак) Schwanzfedern des Hahnens.
- піскати Г. pieren. піскає піскір. піскорі піскают.
- піскóватий Кн. sandig. піскóвата землє.
- піскові́на Б. Sandboden, пісчастий ґрунт.
- після В. nach. Щобі тебе після мене йнчи не любіли В.
- пісчійско Кул. sandiger Grund.
- піти М. singen, співати. До енчої йдучи ружні пісьні піш М.
- піхір Боб. піхур Боб. Кр. Blase, міхур. ім. ч. мног. піхирі, піхурі стел. пѣхуръ, помфóлѣξ, bulla.
- піхотá Ск. піша фасоля, не тична фасоля.
- піяк Кун. Saufer, Trinker, пияк. Ой не дай не мамунейко за цяка, Бо пропаде худобіна, щоби яка Кун.
- піячити Кр. sich der Trunksucht ergeben.
- піячурá Пр. Trunkbold.
- плав В. Flosse. рíба мáв плав.
- плавка або полотєнце у качки, гуски Рз. Schwimmhaut. ч. мног. сплавки або полотєнца.
- плахта Гл. білúга (Куликів) großes Leintuch, Laken, реднó (Сокаль).
- плахті́на Г. верхна полотнєнка.
- плєкана диті́на Кун. gepflegtes Kind, диті́на в добрім догляді.
- плєсканка сира М. Käselaiab.
- плєскати Пр. klatschen.
- плоскáтий Кр. пляскáтий Піт. flach, плоский.
- плєтлівий Мокр. plauderhaft. плєтлівая коб́та Plaudertasche, Klatschweib.
- плєчкó Боб. виші́ване плєчкó на сорóчці. обі плєчка (=оба плєчка).
- пліска Гл. Bachstelze, Motacilla.
- плівна́ Л. Кн. рідн. плівні. плівнь Кур. рідн. плівни dünne Haut z. B. des Eies.
- плівсия Угр. дóлото зельізне, на сáженъ дóуге, з держакóм дóугим, деревляним; слúжить до видóбування колодóк на úлей-лежакі, на галети і такє йіаше.
- пліт М. Боб. Zaun. той пліт, тóго плóга.
- плішійти Кн. quälen, plagen. жиді плішєт людєй.
- плóхий Кр. не согрший, добрий, потúльний, тихий. плóхий парубок Гл. плóха дівка = добра дівка. — плóхо Гл. скоро. плóхо се не розібе = скоро не розібе ся.
- плóщик або двіняк zweizeilige Gerste, двіняк Hordeum distichon. четвєрняк Виш. gemeine oder vierzeilige Gerste.
- плóта Пр. назва пса.
- пля́кати Кл. schmatzen.
- пля́цати Кн. Гл. цякати, schmatzen. свинє пляцає. пацє пляцає.
- пві́ця б́укова Кр. сива губа, йідома.
- побілка Гл. чóрна áбо сира гліна, по вíпалєню біліє.
- побольті́ти ся М. erkranken, похоріти, похорувати.
- повиб́уровати Др. ausgraben, auswühlen. кєрті́ці повиб́уруют ямі.
- повид́ужовати ся М. gesund werden. щоби се повид́ужовали дьги.
- пові́ва Піт. Виш. Brauch, Gewohnheit, Sitte.
- пові́нен, пові́нна, пові́нно Кн. Ой ти моя мамунейко, я томú не ві́нна, Якє мені тáто дáли, я брáти пові́нна = ich muß (solches Heiratsgut) annehmen.
- повідáти М. Др. В. Сквр... erzählen, sagen, повіданка Сквр. Erzählung.

- повину́ти Г. einwindeln, einhüllen, einwickeln. повинé дити́ну.
- пові́тре Піт. Гл. Кл. Мал... Luft. у пові́тру. пові́те М.
- по́ўна М. Kanne, ково́вка. по́ўно́йка М. Kanne, Becher, Glas, повно́вка. з по́ўни́ми по́ўно́вками.
- по́ўня́к Ск. З. по́ўне́к Боб. помня́к Кв. Sammetblume, Tagetes.
- погі́йно́вати Кл. стратити, зни́тити. все погі́йно́вала.
- пого́ня М. Nachsetzen, Nachjagen.
- по́грі́б В. Begräbnis, похоро́в.
- погуді́ти М. schmähen, schelten.
- поі́льво́вати Тр. птах поі́львова́ў дзью́бом der Vogel pickte mit dem Schnabel.
- по́даво́к Кл. ein Bissen, der der Kuh beim Melken gegeben wird, um sie zum ruhigen Stehen zu gewöhnen. ски́нути по́даво́к для коро́ви для по́до́ю.
- по́дво́рисько Кр. Hofplatz.
- по́до́ри́жник Д. Haubenlerche, *Galerita cristata*.
- по́думі́ти ся Др. sich verwundern.
- по́душчи́на Л. поду́шчы́на Кв. Д. kleiner Kopfkissen.
- по́душчы́ни муравлі́в Д. Ameisenruppen, sog. Ameiseneier.
- поже́ловане М. Bemitleiden.
- поза́быва́ти Виш. vergessen поза́бува́ти.
- позагі́ржований Кл. verrostet.
- позаси́нати Др. einschlafen, поза́спля́ти.
- поза́цві́тований Кл. verschimmelt.
- поза́дне збі́же Г. schlechteres Getreide, поза́де.
- позди́йма́ти В. поздойма́ти, познима́ти.
- пози́ванка Кв. Proceß, gerichtliche Anklage.
- пози́чний М. Leih-. ю́пка позична Leihjuppe.
- пози́зді́ти се Мерв. zusammenfahren.
- познева́жи́ти М. verunehren. е́дно́ дру́ге познева́жи́ло.
- по́к М. bis, покн.
- покі́рний М. demütig, untertänig.
- покі́рне дитя́тко.
- покрі́шка Рз. Gartensternblume, *Callistenus chinensis* (*Aster chinensis*).
- покло́не́ць Мокр. Verbeugung, Verneigung, поклон.
- поко́льни́к Вер. eine Pflanzenart.
- по́леті́ця Б. Feldwinde, *Convolvulus arvensis*.
- по́лі́ва або злі́ва В. Flutregen.
- по́льва́ка Л. з сирва́тки, даю́т му́кі, шшо́ва́.
- по́ломи́нь Д. по́лови́нь В. Flamme. вели́кий по́ломи́нь.
- по́ло́н М. Ergebnis, Frucht.
- по́ло́н Мокр. Кл. Гл. Виш. Мал. Mutterkorn, *Claviceps purpurea*, ма́тка. що́ поло́ни́т ся в жи́тві, що́ розво́дит ся в жи́тві. кúпа по́ло́ну́ в жи́тві. по́ я́рви́ця бува́е по́ло́н Мал. (я́рви́ця = я́ре жи́то).
- по́ло́нка Виш. Eiswuhne ч. мног. по́лонка́.
- по́льський М. польовий. старосло́вєньск. польскъ adj. *πεδίον*, agri; *πεδιός*, campester.
- по́льска ла́стівка Боб. М. weiße Bachstelze, *Motacilla alba*.
- по́льска зазу́ля. дúдок або сме́рдю́х Пр. Wiedehopf, *Urupa erops*.
- по́льський бúсьок З. Frosch, *Rana*.
- полу́дешний М. ЛК. Mittags-, полу́дешне мо́локо́ Milch, die zur Mittagszeit gemolken wurde.
- полу́дне́вий В. полуднешний. полу́дне́ве мо́локо́ = в полу́дне здо́не.
- полу́моток Го. Hälfte einer Haspel ч. мног. полу́мі́тка.
- поме́жник Кв. Grenznachbar, су́єд, що́ межу́є.

- поми́лити М. намылити, einseifen, beseifen.
- помишльн́ство М. помишленє.
- помишля́ти М. nachdenken.
- помі́чний Гл. Hilfe bringend. Ягоди калини від кашлю помі́чні.
- помору́ти М. verhungern lassen, um's Leben bringen.
- пому́рати М. beschmutzen. пому́рає палы́ці.
- поназі́здити ся Кр. zusammenfahren, zusammenreiten. поназі́здили ся.
- пона́йбі Угн. помага́йбі.
- пообдра́шпувати Мал. abkratzen.
- попелі́ця Кун. попелі́це Кл. Blattlaus, Aphis brassicae. попелі́ця на капу́сті.
- попелю́х ВМ. попелю́ха Тр. поплю́ха Ск. Kohlblattlaus, Aphis brassicae.
- попендлі́вий Вер. ungestüm, aufbrausend, jäh, unbesonnen, попудлі́вий.
- попереду́ Др. zuerst.
- попідто́чувати Пр. benagen, unterwählen. ведмідки попідто́чували карто́хлі die Maulwurfsgrillen benagten die Kartoffeln.
- попі́л Ск. Asche. купа по́пиду (= попелу); з по́пілом (= з попелом).
- попі́ль Д. Kohlblattlaus, Aphis brassicae. насы́ў попі́ль капу́сту. купа попелю́.
- попі́р Ваш. мног. попері́ Mutterkorn, або полон́ Ваш. Claviceps purpurea.
- поплі́тник (Добрусин) Zaunkönig, Troglodytes parvulus.
- попля́х Тр. Knospe. ч. мног. по́пляхи.
- попу́дник М. род. мужек. попу́дниця род. женск. чоловік або жінка, що роби́т на попу́д der oder die in der Arbeit unvorsichtig eilt.
- пора́панний Кур. rissig, rauh. пора́пана ропу́ха.
- по́рїчка Боб. по́рїчка Кун. Кр. Тр. Виш. Мал. Johannisbeere, Ribes rubrum.
- поро́сна́ свиня́ Кл. Др. trächtige Sau. поро́сна́ свиня́ хру́кає.
- поро́сятник Д. Gebärmutter des Schweines.
- поро́хв́ачка Гл. товста глина жо́вта, дуже пля́стична.
- поро́хня́к Виш. fauler Stock; faules Stück Holz.
- поро́щій М. gelbes Eisenkraut, gebräuchliche Rauke, Sisymbrium officinale.
- по́рескати Піт. schnauben. кинь по́реске das Pferd schnaubt.
- по́руски М. Кун. Кн. Пр. Ск. по́руску Мал. В. ЛК. ruthenisch.
- по́ру́ха Мв. Кн. Leistenbruch. як подвига́є ся. як на́дса́дит ся.
- по́ру́шка Вер. Stiefmütterchen, Viola tricolor.
- по́рхавка Кун. Stäubling, Lycoperdon.
- по́рховина Л. земля́, що палі́т дуже, не хо́че роді́ти ся на ній тра́ва.
- по́са́д М. столець. Благослові́ нас Бо́же на пе́рший поса́д сы́тти.
- поса́дна́ бу́льба В. бу́льба, що добре садити.
- посво́вний Гл. verwandt.
- поскі́вні коло́пнї Г. Кн. Staubhanf.
- по́скінь Б. Staubhanf, ково́пля, що вча́сно вибира́є ся, котра́ не ма́є жа́дного насі́ня.
- посло́ти́х Мерв. Regenpfeifer, Chagradius. „на дощ воробі́т“.
- посьмі́ти́х. посьмі́ти́ха Кр. Kotlerche, Haubenlerche, Galerita cristata.
- посьмі́хати ся М. Мокр. bespötn, belachen, verhöhnen.
- посмотрі́ти Кун. schauen, nachschauen. посмотри́.
- посхоты́ти Кл. wollen. Як посхоче войте́ц за гіншого да́ти Кл.

постирнак М. Pastinaca.
 пострівник Сквр. eine Pflanzenart. пострівник жбўто цвѣтѣ.
 потвѡра ВМ. hässliches Ding, Ungeheuer; Mißgeburt.
 потикаѣти ся Кун. stolpern. Не сам идў, кова ведў, тай ся потикаю.
 пѡтретъ М. Portrait, Brustbild. тая пѡтретъ, тѡїи пѡтрети. ukr. патрѣт g. masc.
 похаѣпати Пир. hastig ergreifen.
 походити на щось Боб.  hneln, ähnlich sein. мѣнцѣи походѣт на мѣшѣи die Spitzmäuse ähneln den gewöhnlichen Mäusen.
 походжати Кн. spazieren, herumgehen.
 похорѡнок Др. Begräbnis.
 почкѣ Кл. Кв. Д. Nieren, почкѣ. им. ч. ед. почка.
 поцѣлитѣи Кл. treffen.
 пощўпати Пир. betasten, помацѣати. щўпе = щўпае.
 поярўжник Д. Steinschmätzer, Saxicola.
 пр вдати се М. sich rechtfertigen.
 правонўв Мал. Urenkel, правнук. правонўка Мал. Urenkelin, правнукѣ.
 пр дх Кв. frische Luft, „люфт“.
 праничѡк Себ. Kaulquarre. пр чка Тр. larva ranae. им. ч. мног. правичкѣи, прачкѣи.
 працювати Мал. arbeiten.
 преорати Д. переорати.
 прет к або райт к Кр. велике рѣшетѡ до сѣянѣя полѡвѣ, Bastsieb.
 прецѣнь Кн. Гл. doch, dennoch, dessenungeachtet, прѣдся.
 прештиховати Сквр. durchstechen. прештиховати шпѣсом.
 прибив ч Гл. дошка до прибиванѣя ромпѣв.
 прибидѣти Кл. sich abh rmen, sich ablagen. прибидѣў.
 пригадка Кн. Erinnerung. не берў на пригадку = не берў на памѣть.

приганўти Д. пригадати. не мѡжу си приганўти ich kann mich nicht erinnern.
 пригнилий Мокр. etwas faul.
 привеленоватѣи. привеленковатѣи В. grünlich.
 прилѡжний Б. fähig. до тѡго прилѡжний.
 прилучѣти Др. hinzufügen.
 примѣркнати Кн. etwas düster werden, dämmern. як се примѣрко.
 примѡва М. примѡва Кур. Anrede, Zuredede; Zauberformel der sog. Zauberer.
 приношати В. bringen, hinbringen. Вўтойка летѣт, вѣсть приношае.
 припѣдхльбл ти Кр. etwas schmeicheln.
 припустѣим ВМ. nehmen wir an, д ймо на тѡв.
 припуст нта або кампуст лька Боб. Garten-Sternblume, Callistephus (Aster) chinensis.
 прирѡдки у бўльба В. kleine Knollen.
 присѣбѣи Угн. присѣбѣи, присѣгаѣи Bory bei Gott, für wahr.
 прискорѣна Тр. Spindelbaum, Evonymus europaeus. шевцѣи беруть прискорѣну на кѣлкѣи.
 пристай. пристайко Г. Д. Л. чоловѣк, що ожѣнит ся і „пристане до х ти“.
 прист нец Пр. що „пристаў до х ти“. Назва села „Пристань“ має походити звѣдѣти, що багато посторонних людей жевѣло ся і вѣд „пристанцѣв“ подшлѣлась назва села.
 пристѡйний М. anst ndig, wohlgebildet. Ой коп ў я кирничѣйку, у нѣи вод  гѡйна, Ой любѣў я дѣвчывѡйку: пѣя вѣра пристѡйна.
 прѣтур Кр. Д. B renraupe. прѣтур Кун. Мал. Wolfsmilchraupe; B renraupe.

- прітвр рідн. прітвра. прітвр Мал. ігла з зломаною шийкою.
- притіюпати сьі Мерв. herbeischlendern. пришлá, притіюзала сьі, сігла на лáвочці: позичте нам!
- привалити Сквр. Lob spenden, прихвалити.
- провідити Кр. vorsagen, voraussagen. взяла вотчевáш провідити.
- продьілец М. вменш. від: продьіл Teilung der Scheitelhare.
- прозвіка Виш. Name.
- прозірний Кл. durchsichtig, pellucidus, прозорий.
- прокльнство М. Fluch, Verfluchung, проклон.
- пробльє Кн. Го. прэльєс Кн. підльєс Кун. Waldlichtung.
- промітка М. Kopftuch der Frauen. вменш. проміточка. проміте́нце.
- проплакати корó М. aus jmd. Ursache weinen. я вас проплачу.
- проскóрина Рз. проскúрина Боб. Ск. Spindelbaum, Evonymus europaeus. рóблят кілкі до чо́бт з проскóрини.
- прóстіль Г. Bettlager, Gebett. з прóстє́лі.
- протóр Піт. ігла з протертим ушком. про що́ Кв. wofür.
- прудкий Мокр. schnell, reißend. прудкá вода.
- пру́кавка ВМ. прúталка Бо. Turteltaube, Turtur auritus.
- прядивля́ний Кун. з прядива зрòблений.
- прятати Кв. bewahren, aufbewahren.
- псéче молоко́ Г. Wolfsmilch, Euphorbia.
- пташина́ Гл. Д. Р. Др. Vogel.
- пугáч Ск. Ohreule, Uhu, Bubo maximus.
- пúголовок. пúголо́к Мерв. Kaulquarre.
- пужéк Тр. Peitschenstiel, пужак. шл́ййка звéзуе баті́г з пуже́ком.
- пúлята. пúлятка́ Б. пúлета́ Г. М. Кн. Бо. курята, курятка, Hühlein, Küchlein.
- пúплях Мокр. пúплюх Кв. Knospe. пустáя землє́ Кн. unfruchtbarer Boden.
- пуца́к Боб. ч. мног. пуцакє́ = стрілкє́ чо́снику́. едє́н пуца́к.
- пучка́ Л. Prise; Bischen. взяти́ у пучкí табáку. одну́ пучку́ взяти́ пє́рцю.
- пухíр Кін. рідн. пухира́ Blase.
- пуштáти. попуштáти М. flicken, латáти.
- (пу́щане Го.) лапковє́ пу́щане Го. по Ярдáні йдє́ть студжені́ но́ги. — пиро́говє пу́щане в сiрвiм тiжнi, йдєть пиро́гi.
- пецúха́ Д. глі́на до пє́ца (печв), печуха.
- пецушóк Вєрб. Zaunkönig, Troglodytes parvulus, печушок.
- р. рабá Д. Vogelbeerbaum, Sorbus aucuparia, рябá.
- Радíвно Г. Радимно.
- ра́зик або рад́зик Б. Пр. gelbe Knotenweise, Myrmica flava, ім. ч. мн. ра́зика (рад́зика).
- раз-по-раз В. zum wiederholten Male; in einem fort.
- ра́йка́тв Г. quacken. жа́би ра́йкают. (рак). вiпуствú ю́ як ра́ка з ко́шиля́ = не відви́новáу вíї (сє-стрi) нале́жито.
- ра́нник Кр. Braunwurz, Scrofularia.
- ра́не́ Morgen. старосл. раннє́ tempus matutinum. — изъ́ рани́а в́стати. — над ра́ньом Др. bei Tagesanbruch. до ра́ня́ Л. bis zum Morgen. з вє́чера до ра́ня́ Кл. — з-ра́ня́ Кв. з-ра́не́ Кр. in der Frühe. за-ра́не́ Кв. in der Frühe. — на ра́не́ снiдáне = на ра́нок снiдáне. Не раз мо́я вє́чєройка́ — на ра́не́ снiдáне М.
- ра́хвачка́ М. лен рíхвают на ра́хвачкáх der Lein wird mit Raufen abgeriffelt.

- рева́ти М. brüllen. іду́г воли́ ре-
ва́ючи М.
- ре́вниі В. bitterlich. ре́вниі заплаче
wird bitterlich weinen.
- ре́дзюк ВМ. (ре́дзік) gelbe Knoten-
ameise, *Myrmica flava*.
- ре́йкати Го. quacken. ре́йкают, кум-
кают і стó нут гэ́би.
- ре́йнэти Ра. Reinetten.
- ре́менó Себ. Arm, ра́мя.
- ре́міз Б. рідн. ре́ме́за Beutelmeise,
Aegithalus pendulinus.
- ре́мін. ре́мініна М. ре́мінін.
- ре́мініця В. Pferdegeschirr, шори.
- ре́па Гл. ре́пу́ха Др. Кун. Kröte,
Bufo.
- ре́пій Б. гріб з білым молоком, не-
ідомві.
- ре́те́льний Кун. redlich. чоловік
неретельний unredlicher Mensch.
- ре́хкати Кун. kwacken. ре́хкае
скóга.
- ре́хувати Кн. rechnen, ра́хувати.
він ре́хує.
- ре́чі М. sprechen. Рік до не́го Бо-
же́йко: пра́ведная душе́йко! М.
- ре́шітка Кл. Finne, *Cysticercus cel-
lulosae*. ч. мног. ре́шіткэ.
- ре́шіткова́те ме́со Кл. mit Fin-
nen verunreinigtes Fleisch.
- ре́э́нтий або е́ре́нтий Д. ре́э́н-
тий Мал. ре́э́нт М. дяк.
- ри́болаі Кн. ри́болóв Вшл. See-
schwalbe, *Sterna*.
- ри́гель Кн. Riegel.
- ри́да́ти Кп. weinen, laut weinen.
пла́кати навэ́рід.
- ри́жий М. braunrot. ри́жий кінь
Fuchs, braunrotes Pferd.
- ри́жка Кун. Reizker, *Agaricus deli-
ciosus* ри́жик, ри́жок.
- ри́нчы́на Гл. Tiegel, рывка.
- ри́хтова́ти М. richten, vorbereiten.
ри́хтуі = готуй, при́готов.
- ри́дкоу́б Г. Steinbeißer, *Cobitis
taenia*.
- ри́жно́та Кр. Verschiedenes, man-
nigfaltige Dinge. ри́жноту́ оповідає.
- ри́жо́к Ск. Mutterkorn, *Claviceps pur-
purea* (тако́ж ри́жо́к в Києвщи-
ні). на жи́тві бува́є, як жи́то
цвіте́ — на омоло́г жи́та. (люд
забобонно думає, що як „ри́жків“
богато, то намоло́тне жи́то).
- ри́зний Вер. verschieden, mannigfal-
tig, рі́зний. Ой є в льісьі дере-
вина́ рі́зна, Хóдит коза́к до дів-
чы́ни з пі́зна Вер.
- ро́ботю́щий Кн. arbeitsam.
- ро́гіз М. Кн. рідн. ро́гозу́ Rohrkol-
ben, Typha.
- ро́дичі Кн. Verwandte. ро́дíteльі
Кн. Eltern.
- ро́дові́тий Го. geborener. ро́дові́-
тий Ру́сви.
- ро́жа Добр. Сквр. ро́же М. Кн. Ра.
Rose. черво́ная, бі́лая ро́жа.
- ро́зба́хати Мокр. aufreißen, роз-
хрестати, розте́льбушити. ро́зба́хау
мене́.
- ро́звэ́сти Пр. (пр. цибу́лю) розпо-
сторонети, розсадити.
- ро́звогорі́ти се́ М. розговорити ся.
- ро́згуле́ти се́ М. lustig und ausge-
lassen werden; lustig tanzen.
- ро́здво́ений Д. in zwei Teile ge-
teilt.
- ро́здоймі́ти М. auseinanderlegen,
zerteilen, розложи́ти.
- ро́зизна́ти ся Бо. sich auskennen.
ро́зизна́у се́. ро́зизна́лий.
- ро́зко́рвати М. розграбати.
- ро́зкрэ́чити се́ М. die Beine aus-
einander spreizen, розкрати́ти ся.
- ро́зложі́стий Б. ausgebreitet.
- ро́змаі́тий Піт. Мокр. Кн. ЛК. man-
nigfaltig, verschiedenartig. му́хи
ро́змаі́того ро́да. ро́змаі́тві ЛК.
auf verschiedene Weise, verschie-
denartig, mannigfaltig.
- ро́зна́дити М. verlocken.
- ро́зпа́р Г. звичайно́ мног. ч. роз-
па́ри = де́ розпаде́ земля.

- розплещувати Пр. flach schlagen, platt schlagen, розплещує тьсто на варениці.
- розповсюдити Кл. verallgemeinen, verbreiten, розповсюдити.
- розполоніти се Го. розроджувати ся, насїти се розполоніе.
- розбóха Сквр. Gabelast.
- розчїна Тр. ЛК. як тьсто розчїняє, сїпе воду і мўку, а поперед дає квасне тьсто і тото розчїна.
- рбáа Піт. Мал. ропá В. ропўха Тр. Мерв. Сквр. Kröte, Bufo.
- росїти Кун. mit Tau benetzen, sprühen. дощ росїт. тїцько росїт. поросїў дощ.
- рубáха. рубáтка. рубáтина Го. (груба) стара сорочка.
- рудáвина Мерв. Moorgrund.
- рудáвина Мерв. Getreiderost, Puccinia graminis.
- рудá Д. груз, дрібні камїачики.
- ру́нка Тр. вовна, що зстриже з двїей вівцьї.
- ру́ський Мал. М. Мокр. Кл... ruthenisch.
- рябá або вóрба Піт. Vogelbeere, Eberesche, Sorbus aucuparia.
- рвбéць Боб. Sperber, Nisus communis.
- С. сав-сав! кличе гуси. а-гїля! жене гуси Мерв.
- сагá В. Піт. Klafter, сяг. тая сагá дров. сагá стоїт. саги стоїт. двї саги дров.
- сáган М. імя пса красого.
- Сáкси Кн. Sachsen. на Сáксах стоїти.
- салтїра М. псалтира.
- самéць Боб. Männchen. самїця Боб. Weibchen.
- самїий М. до сáмого грбóу. сáмий бїлий М. rein weiß, einfärbig weiß.
- самїий чóрний В. einfärbig schwarz.
- самїкраса Мерв. eine Pflanzenart (семикраса).
- сáмо то Кн. eben dasselbe, то само. сáмо так Кн. ebenso, так само.
- сáме тогдї Кн. eben zu der Zeit.
- сас Виш. deutsche Schabe, Blatta germanica. сасї лáзят.
- сахватїна Го. assa foetida, Stink-Asand, Teufelsdreck.
- сведрá Угн. свéдро Виш. у воза розчїлене дерево як вилки, заправлене межи задною осїю а єї подушкою.
- свеклїне Угн. цвиклине, бурачїне.
- свекрбóха Д. тепа, Schwiegermutter. свéкор Д. тесть Schwieger-vater.
- свєрбїгáн М. свєрбовїз Кун. свєрбогўз Пр. свєрбвўз Тр. Hetschepetsch.
- свєрщ Д. Gryllus, мног. свєрщї. свєршóк Мал. мног. свєршкв. Grille.
- свидовáтий овéс В. unreifer Hafer.
- свинопáс М. Schweinhüter.
- свїньскенасїня ЛК. Stechapfel, Datura stramonium.
- свїнюхá Боб. Quirl-Salbei, Salvia verticillata.
- свїрїпа З. Hederich, Raphanistrum vulgare. свїрїпа випїкá збїжа; мáс грўдзи.
- свїставка ЛК. свїстївка Пр. Др. М. Pfeife.
- свїстўн М. Signalpfeife. свїстўн мáс пьтє дьбрóк; в інших околицях: wurmstichige Haselnuß.
- свїсьтати Кл. свїстатн. батогóм свїсьтає.
- свїта В. чорна верхна одежа.
- свїргўн Боб. свїршóк Кр. свїрщўк М. Grille. свїршóк свїркає. два свїршбє.
- свїсть Г. Виш. сестра жїнки. (свїт). якїм свїтом Др. auf welche Art, auf welche Weise.
- свїтлїсть Кн. Helle, Helligkeit, Licht. в свїтлости хáта на сїм мєтрїв шїрóка.
- свїча В. Kerze. Не спадéш ми в кóрчмі, авї на вулїцн, ой спадéш ми в цєрковцї, де палят ся свїчи В.

- сво́йна Сквр. Sippschaft, Familie.
сво́йти се Го. sich aneignen, сво-
їт се до нас.
- сво́ріб В. рода мужеск. рідн. сво-
рібу Räude, Grind.
- сво́ріп Го. рода женьск. Art Aus-
schlag, висипка.
- свѣ́ятий Бо́же Д. heiliger Gott.
свѣ́ятѣ деревцѣ Р. різка свячена,
лоза свячена.
- селѣ́дец Л. Мерв. Hering, Clupea
harengus. рідн. селѣдця, оселе-
дець.
- селѣ́пнути Го. schlappen, schlafen,
шелешнути.
- се́лех Го. Бо. Кн. Enterich, качур.
се́лех домашній.
- се́рдáк Кн. grober Bauernkittel.
се́ре́дина Кн. Mitte. в се́ре́дині.
се́рмя́га Ск. Bauernkittel aus gro-
bem Tuch, ч. мног. сермягі.
- сива́к Кл. неполиваний горщок, ч.
мног. сивакѣ.
- сива́стий Пр. graulich.
- сивля́вий Кур. graulich. сивля́ві
стонogi.
- сиво́плужний М. в співанках.
волі сиво́плужні etwa: graue
Pflugochsen.
- сиву́лька Др. eine Pilzart. мног.
сивулькѣ.
- сиву́х В. eine Pilzart. мног. сивухѣ.
губа їдома.
- сикотáти Кн. schnattern, сикотíт
гуска.
- сі́ла М. adv. кільки. сі́ла бо́ярів
бра́ти.
- сі́льний бога́ч Кл. sehr reicher
Mann.
- сини́цка (в Горішнім Гляньску)
Meise, синичка.
- синій Мокр. blau. синій блават. синя
квітка.
- синьоворо́нка Л. Blaurocke, Man-
delkrähe, Coracias garrula.
- си́нявий Кл. bläulich. си́нява пта́ха.
си́няє Мал. giftige Schwammart,
їдка́ губа.
- сви́юх В. Mandelkrähe, Blaurocke,
Coracias garrula.
- сирѣ́ц М. Käse.
- сирова́й Мал. roh, ungekocht, си-
рий. сирова́ кобі́та Мокр. по
пологах.
- сирова́жка Кр. їдома губа, сиро-
їжка.
- сі́рі дривá Мокр. rohes Holz.
- сичові́на З. зла, мокра земля.
- сѣ́вѣйка (Теглів) сѣ́вѣчка (Рі-
чи́ка) плáхта, з котро́ї сѣ́ зерно.
- сѣ́вка Ваш Regenpfeifer, Chara-
drius pluvialis.
- сі́к Бо. Г. Ск. Кул. Боб. Мал. Saft.
сі́к течѣ. шмат со́ку Ск. ци ма́ло
со́ку або дуже со́ку. — в Коло-
мийщині прам. коло Печеніжина
кажуть: сок.
- сі́кови́ця Б. сі́кови́це або
сі́чови́це Пр. Linse.
- сі́мену́ха Пр. сі́мя затирають з му-
кою.
- сі́рмаві́стий Д. grauscheckig.
- ска́ўкѣ Кн. Muschelschalen, скалки.
скавучáти Г. heulen, winseln. пец
скавучíт.
- ска́зинá Тр. Wut, Hundswut.
- ска́ўля Мокр. Frosch, Rana.
- скалі́ти Угн. пчо́ла скалі́т т. в.
вислає пчо́ли, де би рі́й міг умі-
стити ся.
- скара́й ня Бо́же! Кун. Gott soll
mich strafen.
- скара́лупа Го. Schale.
- скарата́ти Кл. fristen; elend zu
bringen. вік скаратати.
- сѣ́кати Мокр. suchen. сѣ́кай мені́
то́го. піска́й.
- сква́рок М. Л. Мал. geprägelte Fett-
schwarte, geprägelte Fettgriese.
- скертíти Кн. wühlen. скертíла
зе́млю керті́ця.
- сви́гвати Кл. (vom Geschrei des
Kiebitzes). свигáє кельбиска.
- ски́поты́ти Кр. заплакати. скипо-
ты́ла дѣті́на.

- скéснути сь Г. Кл. sauer werden, скиснути сь. молоко сь скéсло. перекéсло. скéсне сь.
- скéп Кн. рідн. скопá Finkenhabicht, Nisus communis.
- скéра М. Кн. Haut; Leder. стел. скорá, укр. шкура. розпвэги скéру.
- скелéц З. Т. Regenbreme, Haematopota pluvialis.
- скло М. Д... Glas.
- склйкнути сь Виш. gerinnen, sich setzen, käsig werden. молоко сь склйкло = зсéло сь.
- склйнка Д. склёнка М. Glasflasche, Trinkglas. склйнчйна Др. Flasche.
- скóга Кр. Кун. Kröte, Bufo; Frosch, Rana (cf. скóка).
- скóка ЛК. Frosch, Rana. скóка скáче.
- скокéль Д. Springlein. кúпа скокéлю.
- сконáти Б. enden, sterben.
- скопóвина Пр. одна третя часть з лугів (сéножатій) иде панови.
- скóрий М. schnell. прислов. скóро. найскóрше. старосл. скóръ, ταχύς, celer. скóро трéба жáги той овéс.
- скóро Кл. случняк. скóро не даў wenn er nicht gab.
- скóчень Себ. Рз. Springlein рідн. скв́цню (місто: скв́чно).
- скрéга З. Kröte, Bufo. скрéги під прйсьполю.
- скреготы́ти М. quacken. жéба скреготы́ла.
- скрйготáти Г. Кн. fletschen, knirschen; knarren. зубáми скрйготéг. двéри скрйготéчут.
- скрйгулéц М. Sperber, Nisus communis.
- скрун́ути сь (ся) Тр. sich krümmen. йж скрун́у́ сь. (скрун́у-ти).
- скудлатй́ти сь Мал. zottig, kraushaarig werden.
- скупй́рка М. скупнй́це М. geiziges Frauenzimmer, geiziges Weib, Knauserin.
- слиз Го. Käserappel, Malva, ци мáло слйáу.
- слйскáвиця ЛК. Glatteis, ожеледа.
- словнй́ Себ. Кр. Янів. Art Lein, рідн. словнй́, лен найвй́ший; даé б́ле прй́диво; гóго головкé на рáхвах рáхваюг, потóм вибывáе сь; — з скóбцю прй́диво жóўте; я зелéного прй́диво сйáе. — вельгóльбн = великй́ ден. (в говорі Батюків говорять: лен — однакож „вельгóльбн“ = великолен).
- слово маснé, а пироги́ писнй́ Кл. хто обй́цюе, а не додержжуе.
- слой Кн. Jahresring.
- слон Г. слонь Го. слóнка Кр. Виш. Мал. Waldschnepfe, Scolopax rusticola. два слóни. едй́н слонь. мáло ест слонóк Виш. вéчером иде сь на зáсвй́дки.
- слотá М. Unwetter, Regenwetter.
- слюз З. Л. Б. Кр. Käserappel, Malva, ци мáло слю́зу.
- слй́пати М. schlappen, schwerfällig gehen, auf dem Boden hinschlürfen, latschen.
- смáженицьи Пр. Eierschmalz, Eierspeise, смажениця, ячня (яшня).
- смáрвáтй́ М. rotzig. смáркáч М. Rotzbuhe. з тй́ми смáркáчма.
- смердюхá Боб. Baumwanze.
- смéрек Боб. смéрека З. Fichte, Picea excelsa (декуда зовуть смéрек галузкы з бáзьками пй́ляковими, а смéрека галузкы з бáзьками заляжневими).
- смеркáти сь Кун. dämmern. смеркáе сь.
- смй́лка Мв. klebrige Pechnelke, Viscaria viscosa. лéпне до рук.
- смолá йй́х там знáе Го. etwa: der Teufel weiß es, zum Kuckuck.
- смоковйна Б. земля, що менше б́льше торфиста, під горбóм, що тй́гне вóду.

- смуга Кн. смужка Кн. Streif; ein schmalere Arm fließenden oder stehenden Wassers.
- смуганістий Кур. gestreift.
- сьнепірити Кл. grübeln, пипнати.
- сьнепірити коло хата.
- сніцьї або стагна Виш. Deichsel-arme.
- сьнігар Тр. Gimpel, Pyrrhula.
- снурвати Г. schnüren.
- снүти Кун. spinnen, павук паутїна снү.
- соб-цебє Вер. клічка до волів, як поганяє: на лїво — на право.
- сбвгати ся Р. glitschen, ховзати ся.
- сбкати Г. говорити „со, кєлїсок“ мїсто: що, кєлшок, як в Голїм, Сеньковичах.
- сокіра Пїг. сокєра М. Axt.
- соколец В. соколик, kleiner Falke.
- сокєра Ск. Schwarzrappel, Populus nigra.
- соловій Д. Кн. Гл. Nachtigall. соловій сьпїває, має двайцять чотїри глоси.
- соловій Б. Др. Pirol, Oriolus galbula. соловійко Др. Nachtigall.
- солодуша Л. солодуші Пр. запарує сї мїки вїсїяної, пшевичної або грєчанної, стоїт чєрез нїч і кїсне а на другїй день варїт ся.
- соломвяний капелюх Мал. Strohhut, соломяний капелюх.
- сбнячник травовїй З. Hahnenfuß, Ranunculus acer.
- соплї ЛК. леду Eiszapfen. ім. ч. едвич. сбпель. сапель Кур. мн. саплї.
- сопона (сапона) Ун. ремїнець, котрїм стягають ся деревляні кліці хомута.
- сорокя З. ВМ. сорокє ЛК. сорокогон Кун. сорокуш М. сорокуш Мерв. Бо. Lanius, Würger. два сорокоєв ЛК. сорокуші Бо.
- сбсна Кр. Kiefer, Pinus silvestris, сосна.
- сосовїця (Добрусн). сошовїця. сушовїця Мал. Linse, Lens esculenta.
- спадь водєна Ск. Eintagsfliegen, Ephemerae.
- спадїста горá Г. abschüssiger Berg.
- спадїстий Кн. hager, mager. спа-дїста худоба або коварїста.
- сперечїна М. Hindernis. Ой но тóму немá сперечїни, котрої ходїю з ранє до дывчїни М.
- спершү Кн. zuerst, von Anfang. сликє спершү дзелєні, а потїм првстїгнут — то „чорні“.
- сьпївак М. Sängere. сьпївак Себ. Hahn.
- сьпївати М. Кр... singen. засьпївай сьпївачє!
- сьпївати Кл. Кн. Г. krähen. когүт сьпїває der Hahn kräht. вжє другї когүтї сьпївают das zweite Krähen der Hähne in der Nacht.
- спїдна гүба М. Unterlippe.
- спїльсть Кун. Kompagnie, Gemeinschaft, спїлка. рїдн. спїльсти.
- спїнь Кун. рїдн. спєня. Schnallen-zahn. немá тóго спєня.
- спїр В. Пїг. Р. З. Mutterkorn, Claviceps purpurea рїдн. спору. мнòго спору З.
- спїрнїй М. reichlich. спїрнєйкїй М. ergiebig, спїрнєнкай. ягоди спїрнєві.
- сплавкї Тр. Flossen. ім. ч. еднїч. сплавок або сплавка.
- сплюх Мокр. Nase.
- споганити ся Себ. toll werden. споганїю ся пєс.
- спогрїти Себ. schweißen.
- сподар Кн. Кул. Wirt, Bauer, го-сподарь.
- сподобайло Г. der gefällt. мóму сєрцю сподобайло.
- сполчковати Рр. ohrfeigen. Старшого брата сполчкувала Рр. (в од-нїй щєдрїцї).

- спомога Бо. Hilfe.
- спорієц Кр. Гл. Mutterkorn, Claviceps purpurea. кўпа спірцію.
- споринієти се Г. до купи сходати. Де ти йдеш мій милієйкий, де йдеш, де йдеш? Там се ріки споривіють, там не перейдеш.
- споріє (Піддубці). споріч. (Махнів). споріш Ск. Vogelknöterich. Polygonum aviculare. кўпа споричу (Махнів).
- спорій Др. Mutterkorn, Claviceps purpurea. цимало спорію.
- спорохнавілий Пр. vermodert. спорохнавілов дєрево vermodertes Holz.
- спорскувати Кн. fauchen. спорскує віт.
- спохола горá ЛК. abschüssiger Berg.
- спранути Др. aufheben (спратнути). спрані яйця.
- справний віз Кл. regelrecht fertigter Wagen.
- спрацований Кн. verarbeitet.
- спружина Кун. Кн. Springfeder, пружина.
- спрєтний М. gewandt. сорокуш спрєтно се звввв.
- спушіла землє П. lockerer Grund. землє стála пухкюю.
- сруля Кун. kleine, runde Pflaume. срульи = сральки.
- станвага Сквр. Stellwage.
- станога Мв. T. Mauerassel, Oniscus murarius, стонога. паскўдні станогн.
- стародуб Сквр. eine Pflanzenart. цвитє червюю.
- старосцьїна М. старостина.
- стáрчити В. liefern, darreichen. Же б ся тз коршмюйка спалїла, дай Бюже! Ю мой кашєня стáрчити не мюже В.
- стáти до помючи (кому) Кр. beistehen, Hülfe leisten, Hilfe schaffen,
- орем ferre, auxilium ferre, auxiliari, suppetias ferre, juvare, adjuvare.
- стебелїти Кл. in Halm emposchieben. пшенїце стебелїт = пшенїця виростає в стеблю.
- (стеблю). вюдит як котá за стеблюм Кл. = дурвть.
- стекліяник Сквр. eine Pflanzenart. уживают від стекліяв (скажениць) і крім тюго пять раз приговбрюют: тебє стеклію засьїваю, закляваю від сїньойи жилї, від бїлоїи кості, від червюнойи кровї. Ідї собі стеклію на сухї лїсї, на гнилє колодя, на сїні возерá, ідї стеклію, абї-с там спála, як тот камїнь спит, жєбї-с пропála, жєбї-с людїй лєнцєй не мала
- стелїдвнцє Кл. плáхта, як дощ ідє, то се накривают (стелєницє).
- стелїна Пр. Soffit, стеля.
- стєпїра В. ЛК. стєпїре Кн. Zwiebelblätter. пускáє стєпїра.
- стернáвка Ск. стєрнїця Кун. стєрнїюх Др. Feldchampignon, Träuschling, Agaricus arvensis Schaeff. гўба бїла, на парєнїнї буває Ск. Кун. стєрнїюхї як чєпєрїцьї, áлє бїльшї.
- стїскї Кн. Halsentzündung, Bräune, Halsbräune, angina.
- стїхомирїти ся Др. sich beruhigen. не стїхомирїло ся сєрцє.
- столїпка Бюб. Pflanzenart, зїлє. жюўгнм цвите; берюгь пчюбї.
- столярнї Кл. рїд шáхви, столяря.
- стюнга Кр. Binde, застяжка, стяжка, польск. wstęga.
- стюнãти. стюнати Го. eitgl. stöhnen, den Laut der Kröten geben. стюгнати. стюгнют рєшї.
- стюрãз Др. hundred mal.
- стюяк Кн. stehender Bienenstamm, stehender Bienenstock. стюяк пчїл.
- стюячка В. dürre Äste.

стояща вода Кун. stehendes Wasser.

страхати ся Вер. befürchten. не стражій ся.

стрижінь у бзині Кн. Mark im Holunder.

стрижок. стріганец М. Heupferdchen, Locusta.

стрик Вш. Oheim, Onkel.

стрихіл Угн. рідн. стрихола. прилад до натягання шкіри.

стрімкий М. schlank. стрімкійшій М. schlanker, стрімшій.

стріп Д. Пр. Zimmerdecke. за дня сова́ буде сиди́у в стропі, в стодолі, а в ночі лята́є і гука́є Пр.

стру́га Кн. Bach; Arm fließenden Wassers.

(сук). найно при́йде сук до сука́, пока́же се, чий пра́зда Кн.

су́ка З. Küchenschabe, Periplaneta orientalis.

сукотати се М Кр. жмікати; сукотіг ся сорочка. сукоче ся сорочка.

сум Ск. Wels, Silurus glanis, сім, сом.

суніця Тр. сунішник Мв. Erdbeere, Fragaria vesca.

супачити ся Рз. супачити се Пр. sich werfen, спачити ся. супачит ся дошка. дошкё се супачили.

суперёта Кун. Zwist, Hader.

сусьід В. рідн. сусьіда. Кому́ біда, кому́ біда, а мені не біда, Бо я собі полюби́ла бли́жкого сусьіда В.

сусьідний В. nachbarlich, Nachbar.

су́сол Боб. Тр. Ziesel, Spermophilus, суслик. рідн. сусла стел. су́слъ.

сухий Тр. hager, mager, dürr. сухо́телё.

суховія Кун. trockener Wind.

сушвалок Тр. Abfall, Sachen geringen Wertes. самий сушвалок.

сушвалё Тр. род. середн. листё капуста, що не звива́є се в головкё. ма́є шмат сушвале er hat viele Kohlblätter. са́ме сушвале lauter Kohlblätter.

сушеня́ ЛВ. сушені грушки, яблука, сливки.

схибну́ти ся М. wankeln.

сходя́ща вода́ Кун. fließendes Wasser, що пли́ве, сходя́т.

сцьов! сцьов! Мерв. лудит ко́ны — а женё: вйо!

счепі́ра В (щепіра) цибу́лы, часнику, Blätter der Zwiebel, des Knoblauchs, счепіре. вели́зов счепіра. ся́нути батогом Кун. mit der Peitsche knallen, mit der Peitsche sausen. ся́не батогом.

ся́яти Квр scheinen, leuchten, ся́ти, ся́ти.

сюда́йка В. сюди.

Т. табала́ (Семерівка к. Яворова) гурма, юрба, Haufe, Schag. табала́ ворби, кавок мног. табали.

таблиця́ Кн. Tafel.

тайзъіле або та́йник Тр. Labkraut, Galium verum.

такё Го. тако́й М. doch, таки. тако́й нема́. тако́й так.

та́коз (Провали, часть Крехова) та́кож, auch.

талáпати Кун. eine Flußgkeit umrühren; klappern. талáпань дзьобом бусьок.

таля́р Кр. Teller, таріль. Кóло стáву, кóло млина Там дівчйна таля́р мила.

та́мка Кн. та́мкай Мв. dort, тамки.

тарáпати Кн. rasseln, knarren, klirren, klappern. тарáпают колёса.

тарáс Б. Schneeglöckchen, Galanthus nivalis.

тараскотати́ Кн. klappern, rauschen. бусько тараскоче крiлами.

тарася́ З. дрібне прутё, тарасё.

тарáх на нюю́ Кн. Empfindungswort zur Bezeichnung des Schalles des Zusammenstoßens.

- таріль М. рідн. тарэле ім. ч. мног. тарэлы Teller. таляр Кун.
- тартачыне або трусціне Кн. Sägespäne.
- татáр Мв. мног. татáри. Feuerwanze, Pyrrhocoris apterus.
- татáр рідн. татару́ Кл. татáрина Кл. Кун. татарнік Б. Кн. Kal-mus, Acorus calamus, шувар, ша-вар.
- татúсь Д. тато хрестный.
- тверда́ му́ха Мв. Pferdelausfliege, Hippobosca equina.
- твѣрдо́ Кн. in der Bedeutung: heftig, stark. бѣ твѣрдо = бѣ дуже, свільно.
- телю́к Мал. бѣльше теля́ (рѣк маѣ).
- телѣтина́ М. мнѣсо з телѣге, Kalb-fleisch.
- темно́та Го. Dunkelheit.
- тепѣ́рка Кн. тепѣ́рка (Яжів). тепѣ́ркаля Сквр. jetzt.
- тера́з В. ЛК. jetzt, itzt, тепер. (тѣ разѣ, той раз).
- терѣ́мка Тр. терѣ́мку несѣ сват (на весѣлю); вѣсть то висо́ка галúзка, що йїа́й обвива́ють тѣ́стом і квѣ́тами.
- теремкота́ти М. по угорски про-клинати. він до мене теремко́че.
- терні́ти М. mit Schlehdorn bepflan-zen. тервѣ́ний, затервѣ́ний.
- терно́ ВМ. Schlehe, Prunus spinosa. терно́ цвѣте бѣло.
- (терн Schlehdorn). маю́сь, як го́лий в терну́.
- терні́на-волоцю́га М. Bocksdorn.
- теребе́ньки Кн. leichtfertige Sa-chen, minderwertiges Zeug. тере-бе́ньок свѣва́ла.
- терпкі́й М. herb.
- тѣ́ж Пѣт. auch, також, теж.
- тѣ́жба лю́дй Тр. Gedränge, großer Haufe, шмат лю́дй.
- тѣ́цько Др. Д. Кун. Мал. М. nur, soviel. тѣ́цько во́ло до́му.
- тѣ́! тѣ́! Др. клі́че ву́ри, а го́внѣ! а-уш!
- тѣлі́стий М. в тѣло засѣбый, wohlbeleibt.
- тѣ́лькый Др. so lange dauernd, so groß. за тѣ́лькый час. за тѣ́лькый свѣ́т.
- тѣ́лько М. Мв. но, нур. тѣ́лько два = но два. я тѣ́лько видѣ́у.
- тѣ́метко М. Stirnfontanelle.
- тѣ́пати коно́плѣ Пр. Hanf brechen, riffeln.
- тѣ́тка Добрусн. Мал. Tante, тета.
- тлúстий М. Пѣт. fett, товстий польск. Custy. тлúсте мнѣсо Кун. = тов-сте мѣсо.
- то галѣ́ Ра. то алѣ́, vortrefflich.
- того́дй Мв. dazumal. того́дйшний Мв. тогдѣ́шний.
- то́же ЛК. також, тож.
- то́кмати Кл. warm an's Herz le-gen. наго́кмау́ му.
- то́мко ЛК. Тома, Тямко.
- тонѣ́нечкый З. ganz dünn.
- то́ня ВМ. Кл. Tiefstelle im Wasser, глúбінѣ (глуби́на) у водѣ́.
- топо́ле М. тополи́на ВМ. Pappel.
- топо́ле кресла́та ВМ.
- топорова́те дере́во Го.
- то́рг М. рідн. торго́.
- торга́н Мв. то́рган Кл. Küchen-schabe, Periplaneta orientalis. то́-гані́. то́ргані́.
- то́я Ра. Eisenhut, Aconitum.
- тра́пѣти Кун. Кн. quälen, plagen.
- тра́пѣти се́ М. трапдѣ́ти се́ Го.
- тра́фѣти се́ Д. sich treffen, sich ereignen. тра́фѣт се́. трафлѣ́ се́. де́сь така́ се́ тра́фѣт.
- тра́скати Др. Тр. knallen, тряска́ти. тра́скае́ бато́гом er knallt mit der Peitsche.
- тра́скотѣ́ти Кн. knistern, prasseln, тряскота́ти.
- тра́снути Д. knallen, тряснути.
- тра́сну́ бато́гом er knallte (ein-mal) mit der Peitsche.
- трачы́на Д. рідн. трачы́ны Sägespäne.
- тре́ Др. Мал. треба. не тре́ es ist unnötig.

- трева́лий Пр. dauerhaft. не трева́-
лов дере́во.
- тре́га Кл. треба. тре́га вдову́ моло-
ду́ю відати меж лю́ди.
- трембухі́ цибу́льї Кр. Blätter der
Zwiebel.
- тремцё́ле ВМ. Pyramidenpappel.
- три́не Мерв. тру́сок Мерв. detri-
tum.
- (три́зна) Кл. він на мої́х слéзах
три́зну справля́є = тішиться
з мо́го нещáстя (порівн. старосл.
тризна certamen, praemium certa-
minis).
- три́бовати́ Кун. Кур. пробувати́,
probieren.
- три́йка Л. Giftmittel, отру́я.
- три́йна́стий Кн. троя́кий.
- три́скави́ця (Семері́вка к. Яворо-
ва) Donnerwetter. до Пе́тра (29.
руск. червня) ро́блат ся гро́ми;
а по Пе́трі то вже нема́ вели́кої
три́скави́цьї.
- три́ску́чий моро́з В. sehr starker
Frost.
- три́сунке́ ВМ. В сли́вкї, що ле́гко
стра́сують ся, черво́нясті, подо́ў-
га́сті; ма́ють малі́ камі́нцьї.
- трома́ Г. Balken, Tragbalken, трам.
- Трофі́м Кун. Трохим.
- тру́ба М. Trompete. гра́з: тру! тру!
тру́бити Кл. heulen. вовк тру́бит.
тру́блет.
- тружда́ти ся Мал. sich abmühen.
- трут Ва́ш. тру́тень Тр. Drohne.
мног. тру́ти, тру́тні.
- трути́зна П. трути́на Gift,
Giftstoff.
- треси́стий Кл. со́лома треси́ста,
що вже нема́ в нї́ метели́цьї.
- ту М. Кул. Др. тут Др. ту́тка Др.
hier. ма́ ту не свіднó wir woh-
nen hier nicht.
- ту́дайка́ (Семері́вка к. Яворо́ва)
dorthin, туди, туда́.
- туй. ту́йка Д. ту́тейка Д. hier.
туй при́йде.
- ту́гий М. Мал. stark; streng. ту́гая
зима́ strenger Winter.
- ту́зик Кн. Packet, па́чка.
- тур Ск. Hirschkäfer, Lucanus cervus.
- ту́ркавка Го. ту́ркалка Ск. Себ.
Пр. ту́рталка М. Turteltaube,
Turtur auritus. на голéках ту́р-
калка ма́є гви́здó.
- ту́ркéньї ВМ. цибу́ля дрі́ва, йї́ї
свю́ть. — са́дженка цибу́ля
гру́ба, йї́ї са́дягь.
- ту́рова печéня Рз. гу́ба черво́на,
як розкрóїт ся, то течé з не́її
мов кров (та́я назва губи, рівно
як і в Скоморóхах уживана на-
зва Рогача о́лнця пригаду́є ті
часи, коли то в наші́м краю́ про-
бували́ тури (Auerochs, Bison eu-
ropaeus).
- ту́рський М. türkisch, турец́кий. За
ту́рськими воро́гáми там наш
цáсар бе́си М.
- ту́тавка Го. Мал. ту́торка Мерв.
Turteltaube, Turtur auritus. тутор-
кé ту́ркають.
- тхі́р Мал. Illis, Putorius foetidus. за́-
бу́в е́дьо́го тхорá.
- тягло́ Сквр. на стáньагу́ і на за-
вїсь іде́ тягло́.
- тя́мити ся Кур. памя́тати ся. аж
ся не тя́млю = аж не памя́таю ся.
- тютю́вeць В. Rauchtabak.
- У. угля́рка Виш. (вугля́рка) яма,
де робля́ть углі́.
- у́гнї́тний Гл. plastisch.
- уже́ М. schon, вже. Уже́ мены́ тай
на ві́ки розлу́ка з то́бю М.
- упові́сти Кр. hersagen. такі́ мены́
молодо́му пра́вди не впові́ли.
- упхну́ти. вихну́ти М. einstecken.
...ми в ру́ку дудка́ вихну́у.
- у́рóда М. врóда, schöner Körperbau.
уто́пити се́ М. вто́пити ся ertrin-
ken.
- уторі́к. вторі́к Кр. des vorigen
Jahres.
- у́тра́га Кр. Verlust, втра́та.

- уживний З. nutzbar. уживна птиця. улити Кн. gießen, hineingießen. улії дощ добре es war ein starker Regenguß.
- урачіти М. врачити beehren.
- уроніти. вроніти М. слезійки не вронила.
- уруніти ся Кл. mit grünem Rasen überkleidet werden. жіто уруніло ся добре.
- усельниця Л. Себ. Raupе.
- уєтрашити Кур. Schrecken bereiten, schrecken.
- учєра Кн. Кун. gestern, вчєра, робіў ес учєра.
- Ф. файвѳрке М. цвіти з паперу ім. ч. ед. файвѳрка.
- файка Др. М. Pfeife.
- файкати ВМ. hin und her bewegen. Там у полі тополіна, нею вігер файкат ВМ.
- фаліти В. loben, хвалити, фалят sie loben.
- фїра Мал. Fuhr, Wagen. фїрман Мал. Fuhrman.
- фїтїю-фїтїю! фостом М der Vogel wippt mit dem Schwanzе.
- фїфак Мокр. Sausekopf.
- фїяўка Кр. Veilchen, Viola. фїялка. еднá фїяўка.
- форєнта М. хоругов, хоругва польск. chorągiew.
- фостўля Себ. (ч. мног. фостўлі) солódка грўшка на д.ўгім хвостку.
- фрасовати Вер. kränken, grämen. журити. сфрасований зжурений.
- фуркотыти М. schwirren.
- Х. хабáз Гл. Unkraut, хабуз. халамїди М. жидї-халамїди.
- хандяриско Кур. баба-волоцїюга.
- хапати Др. greifen. — хопіти. хїпнути.
- харатон Бо. Küchenschabe. Periplaneta orientalis.
- хвалá-бу! Мокр. фалáбу! Кун. Піг. хвала Богу!
- хвалїй. хвалькó Мокр. Lobredner, Prahler, що хвалить; що хвалить ся.
- хвальшївий чоловік В. falscher Mensch.
- хваці Го. plur. tant. Dickicht, гушавина.
- Хвєдїр М. Theodor. Хвєська Theodora.
- Хвєма В. Euphemia.
- хвїцати Кл. фацати, фацати, ausschlagen. хвїцає корóва ногами.
- хвїра Кр. Пр. Кн. Го. Fuhr, Wagen. хвїрман Fuhrmann.
- хвієт Кн. Schwanz.
- хібáнь Кн. Кун. Др. хїба, хїбáнь що? хїбєнь Кн.
- хїбóт Мерв. Unkraut, бурян, зарóсло пóле хїбóм. два хїбти. богáго хїбóт (сф. хóпта).
- хїндьїти Кр. kränkeln. рїк хїндьїла баба.
- хїтрий Кн. schlau; kühn; gewandt. бїстрїй. оборотнїй. хїтрий до робóти Мал. zur Arbeit gewandt.
- хїтро-мўдро невелїчким кóштом М. auf eine listige, sinnige Art, ohne große Mühe.
- хлопїха М. Кн. Угн. Frau eines Bauers, жїнка хлопа.
- хлопчїськó ВМ. Knabe, хлопчиско, хлопчеще (verächtlich, погордно).
- хлїпати Д. schmatzen. свиня хлїпе = хлїпає.
- хлєга Кл. плóга, Unwetter. паскўдна хлєга.
- хмáрно Кн. mit Wolken bedeckt.
- хмелїне М. Боб. Мв. хметелїна Кр. род. середн. Stengel samt Blättern der Kartoffelpflanze.
- хметелїна В. хметелїна у кукурўдзї, Maisstroh.
- хметелїце М. Windfahne, Acker-schmiele, Apera spica venti. кўпа хметелїци viel Ackerschmiele.

- хмільний Кн. Hopfen-; mit Hopfen bereitet.
- хмурний М. mit Wolken bedeckt.
- ховай Бóже! Л. Gott behüte.
- хоўзкий Кн. schlüpfzig. хоўзанка Кн. Glitschbahn.
- хоўст М. Schall. аж хоўст ішоў.
(ходак) той гріш, то сліна і до чо́біг не приступити, треба в хо-
даках ходити.
- ходачина М. alte, elende Schuhbe-
kleidung.
- холодно М. kühl, холодно.
- хомік З. хомік Кун. Виш. Мал.
хомляк Т. хомляк М. хомёк
Боб. Hamster, Cricetus frumenta-
rius. за́вў хоміка.
- хорішший кінь Боб. Ск. schöneres
Pferd хороше Ск. schön.
- хоружити ВМ. бути хоружим, als
Fahnenträger dienen.
- хотай Др. хоть. хоць М. хоч Кл.
wiewohl; wenigstens.
- хочь-на! Др. кліче до корови.
- храбу́ст. храпу́ст Кл. храпу́сть
Мокр. храпу́сте М. листя ка-
пу́сти не звіге в голóвку. велізе
храпу́сте.
- хрань Бóже! Gott behüte.
- храпіти Пит. баба храпіт.
- хресту сьвітій Мв. хресту
сьвятій (Яжів) = хресту свя-
тій = бігме, присяй Бог.
- хрестик Др. В. kleines Kreuz, хре-
стик. малий хрестик.
- хрібра Себ. Fieber, febris.
- хрипавиця М. Heiserkeit, хрипавка,
хрипка.
- хриш Ск. Бог. ч. мног. хрищі. біла
губа, у спóду кри́су ма́е.
- хроб Кл. Wurm. ви́лазит хроб.
хробство Гл. Gewürm.
- хрòпуст Го. храбует. Kohlblätter
minderer Sorte.
- хру́вати ЛК. Кн. Кл. grunzen, хрю-
кати. поросé хру́кає. хру́кає свиня́.
- хру́пати Пит. knabbern, zerknacken.
кінь хру́пе.
- хру́ставкё Кл. снйкё даселёні, що
мёзо не пускає се каміна́це (ім. ч.
ед. хру́ставка).
- хру́стка Кл. хру́ставка Д. хрущ
Кл. Knorpel, хростка, хрящ. той
хрущ в мёсы (мвёсы).
(хрущ, Maikäfer). як хрущі в, то
бу́де про́со Кр. wenn Maikäfer be-
sonders häufig erscheinen, so glaubt
das Volk, reichliche Hirsernte zu
erwarten.
- худобіна Кун. eigtl. Vieh; Vermö-
gen; Habe.
- худоблёта Кн. ч. мног. Vieh. двое
худоблёт zwei Stück Vieh.
- хутёйко Пит. schnell. хутёйко скла-
дайте. хутнёйко В.
- ху́тко Го. Др. schnell, geschwind.
ху́тко побі́ца schnell laufen, хутко
побі́чи.
- хутьісько Кр. schnell, борзенько.
хутьісько се навчй́.
- хутнійше Тр. schneller (утворене
від неуживаного: „хутній“).
- ху́тше Кл. eher. ху́тше ка́жут.
- Ц. ца́ўком Кн. Кр. ца́лком, ganz,
ці́лком, польск. sakiem.
- ца́лвий Кр. Л. ganz. без ца́лий день,
по ца́лому днёви den ganzen Tag
hindurch, че́рез ці́лий день, по
ці́лим дни польск. przez cały dzień.
- ца́мпель В. ч. мног. ца́мплы Rotz;
Eiszapfen, со́пель, мног. соплі́.
- цахну́ти ко́ньї Мв. цофнути ко́нї.
- цві́нчик Бо. gelbe Knotenameise;
Myrmica flava. цві́нчики куса́ют.
- цвяск З. Sausen. цвяскій баті́г =
що свистає.
- цвях Мал. (цвях) цвях В.
Zwecke, Nagel ч. мног. цвяхи,
цвяхи.
- цебри́к Го. Quendel, Thymus ser-
pyllum, чебрик, чабрик.
- це́мбер М. назва (сивого) пса cf.
Cerberus.
- це́нькати Кур. зубами це́нькати.

- цїганка Др. Т. З. Верб. Kiebitz, Vanellus cristatus.
- ци-мáло Кн. ци-мáлко Кур. viel. ци-мáло качок. ци-мáло комарів = много качок, богáто комарів.
- цїмпель з леду Мал. Eiszapfen, сòпель.
- цїцька Тр. Zitze, Brustzitze, ццка.
- цївкати Д. piepen. цївкає пўля = цївкає маленьке куря.
- цїльський М. ganz. цїльськвий день.
- цїлком або цáлком М. Кл. ganz.
- цїнцирїнкало М. род. серед. цїнцирїнка род. женьск. Pieper, Anthus.
- цїнциб! цїнциб Др. кліче свїньї, а гонит: а-са!
- цїсарїце ВМ. Kaiserin.
- цїма В. Tagschmetterling, papilio. цїма Мерв. Nachtschmetterling.
- цїмук Виш. цїмук Го. Кн. цїмўха Кн. цїмбха Рз. цїмўха Боб. Ск. Nachtfalter, phalaena.
- цїпати Кн. piepen. пўлята цїпают = курятка пищать.
- цїрний (Щербанівка) schwarz, чорний.
- цїскати Верб. schmatzen. свиня цїскає = свиня цїсає.
- цохвáти М. zurückziehen, zurückzerren. цохвáй кóньї.
- цохвўти М. einmal zurückziehen.
- цукровá фасóля Кур. Zuckerbohne, Phaseolus vulgaris nanus.
- Цуркалі Г. (ім. ч. єдинч. цўркало) що говорять ц місце ч (дївцїна, цóрний, цвр, цєрвóний). в Гóлїм, в Сєньковичах самї цуркалі.
- цвáтити Кл. das Leben elend fristen.
- цвáмати В. natschen. свиня цвáме = свиня цвóскає.
- цвпанїстий Кр. цвпковáтий Сквр. gescheckt, gefleckt.
- цвпати (Яжїв) melken, доїти. пїшлá корóву цвпати.
- цвпати Го. piepen. пўлята цвпают. царáпўтьїти Кл. gellendes Geschrei erheben. зацврапўтьї.
- цвсати В. schmatzen. свиня цвсе = свиня цвсає.
- цвскати Д. ЛК. schmatzen. свиня цвске = свиня цвскає.
- цвкати картóфльї Угв. сáпати, мотїчити (в Холоввї).
- цвюпé Ск. Тр. Боб. Себ. Рз. Kuchlein.
- цвур-цвур! Мерв. кличе кура; а уш! жєне жури.
- Ч. чáйка ЛК. Kiebitz, Vanellus cristatus. чáйка кричїт: цїган!
- чапараха Себ. Kröte, Bufo (властиво: черепаха, Emys).
- часнїк Кр. Кун. ЛК. Knoblauch.
- чáчка Виш. Kehlkopf.
- чачковáль В. ein Mann mit großem Kehlkopf, чоловік з великою чáчкою.
- чєкáти Мал. warten. чєкáй ня warte auf mich.
- чєлб Виш. Stirne, чоло.
- чєм М. Кун. чємў Кун. чом, чому, warum.
- чєперїця Л. Др. Champignon, пєчерця.
- чєр Виш. Made; Wurm. кўпа чєрвєй.
- чєрвóнї ягоди Р. Erdbeere, Fragaria vesca.
- чєрвонобóкий Кн. Пр. rotseitig. ябко чєрвонобóке auf der einen Seite geröteter Apfel, яблòко чєрвонобòке. чєрвонобóкї грушкє auf der einen Seite gerötete Birnen.
- чєрвонокрáсий Кл. пєстрий, чєрвонобурї латки на бїлїм полї.
- чєрвоноўха Гл. глина чєрвона, по впаленю також чєрвона.
- чєрвотбáка ЛК. Klopfkäfer, Anobium, чєрвоток.
- чєрвотбáчна Верб. ЛК. wurmstichiges Holz.
- чєрєвáнь Мокр. Großbauch.

- черéвeц Л. Flachsseide, Cuscuta. много черевцю.
- черéвні зу́би Кн. Backenzähne, черенні зуби.
- черéпуха Тур. Flußschildkröte, Emys lutaria.
- черепу́шка Мв. мног. черепушкѣ. Flußmuschel; Teichmuschel.
- чéрец Кул. Juni, червець, червень.
- чері́нка Угн. місце, де гравь в печи.
- чері́нко́вий но́жик Др. ножик з о-кладками.
- черкота́ти Го. quacken. черкоче жа́бка.
- черни́ця Ра. Л. Виш. Heidelbeere, Vaccinium myrtillus.
- черну́ти Кул. streichen, черкнути.
- черце́ва му́ха В. Leuchtkäfer, Johanniskäfer, Lampyrus noctiluca.
- че́тверті́на Кн. Viertel. по четверті́ні.
- чвкота́ти Кр. Д. zwitschern; schwätzen. со́ро́ка чвкоче die Elster schwätzt.
- чвкотьі́й Г. Würger, Lanius.
- чиновáтина М. полотно́ чинова́те, Doppelleinwand.
- чвр Л. Угн. з мукі і горячо́й води́, колбят колоту́шкою, джур, жур.
- чвр Д. дуже дрі́бний груз вапни́ці, помішаний з гли́ною.
- чѳрка Кр. Kriechente.
- чѳсто ВМ. völlig, ganz und gar. бо́льба чѳсто щезне, як медвѣдкн підїда́ють. мо́кля́к чѳсто поді́бний ча́пли Др. — чѳсто бідний Кп. ganz arm.
- чѳснѳк Г. Knoblauch, Allium sativum. ци-мáло чѳснѳкѳ.
- чѳчка Кн. Кул. Blume. сѳня чѳчка.
- чмѳль Кур. рідн. чмѳля́, Hummel. чмѳль мѳшкают в землі́.
- чмѳвжик Кн. Spechtmeise, Sitta europaea.
- чоловѳчо́к М. Кл. В. Pupille.
- чѳрні́ я́годи Р. Heidelbeere, Vaccinium myrtillus.
- чорно́голо́вeць Боб. зѳле, дѳко ростѣ.
- чорно́земля́к Кр. зѳле, eine Pflanzenart.
- чорно́земля́ Виш. Humus.
- чорно́кра́сий Кл. з темнобу́рими або чорними латка́ми на бѳлі́м поли́.
- чосѳ Кн. Мал. чогосѳ.
- чоснѳк Боб. Тр. Knoblauch, Allium sativum. рідн. чоснѳкѳ.
- чуджі́й ЛК. чужий, fremd. чу́джа́к ЛК. Fremder, чужак, чужинець.
- чу́жосто́ронний М. fremdländisch, з чужих сторо́н.
- чу́лий Ра. без ро́гів, з малими уха́ми. чу́ла коро́ва = коро́ва без ро́гів. ба́ра́н чу́лий = ба́ра́н без ро́гів. чу́ла вѳвця́ = з малими уха́ми.
- чу́х Л. Gestank, übler Geruch. від чу́ху блощи́чника (Ledum palustre) вты́кають блощи́ці.
- че́йка Г. Мерв. Kiebitz, Vanellus cristatus, чайка. че́йке лы́гают.
- че́пле Кн. Reiher, чапля.
- че́сом Мерв. bisweilen, часом, часом.
- чѳстокі́л Тр. рідн. чѳстоко́бу, Pfahlzaun, плѳт ко́ловий, чѳстокі́л.
- Ш. шавáр Рз. Д. Мал. Кур. Kalmus, Acorus calamus.
- ша́вка Гл. мног. шавкѣ. ша́вка або ше́лест Виш. листкі́ капу́сти не зві́ті в голо́вку. Кун. мяго́йка голо́вка капу́ств.
- ша́пка Кр. шѳпчѳйна ВМ. Mütze.
- ша́ра́н Бо. Д. Reif. ци-мáло ша́ранѳ, ци-мáло гѳнею.
- шарну́ти Сквр. anstreichen. шарну́у сѳря́нко́м.
- шата́н ВМ. Кл. Teufel.
- шаткѳвнѳ́це Гл. Krauthobel.
- шáтня́ Кл. Kleiderkammer.
- шва́б Го. Мерв. шва́б або коза́к Б. Küchenschabe, Periplaneta orientalis.

- шваркати Кл. zwitschern. воробець шваркає: сьор! сьор!
- шевкєня В. Schneiderin, швачка.
- шелєпати Кн. rauschen, шолопати. лист шелєпає.
- шєпча Виш. род. серед. dünne Reiser, дрібні патики. привис кўпу шєпча.
- шерєн Виш. Karpfen, Cyprinus carpio, шаран, короп, коропель. малє шерєнє у нас es giebt wenig Karpfen bei uns.
- шереть. шерстїна В. Кн. Borste (в виших сколицях Галичини: сереть. шереть Haare der Tiere, cf. psl. срѣсть, čech. srst, pol. sierśc; шетїна Borste z. B. des Schweines.
- шерсткїй Кн. rauh. миш дїка має крїла шерстїні die Fledermaus hat „rauhe“ Flügel.
- шершўн Го. Hornisse, Vespa crabro. шїльник або шпиль З. Т. шїльник Виш. Klopfkäfer, Anobium. провєрчує дєрево, як би шїлом провєртьї.
- шїварєц бїлий або лепєх В. Schwaden, Glyceria spectabilis.
- шкарїдь Кр. Häßliches; Häßlichkeit; стел. скарїдиє ἀνδία, foeditas.
- шкарупа Виш. Schale, скорупа, скорлупа.
- шкїднїк Мв. Schadenstifter.
- шкєдувати М. шкєду собі числїти.
- шматє Ра. Wäsche. вонá перє шматє sie wäscht die Wäsche. жмїкає шматє.
- шмїгнути Бо. борзо полетїти. птах шмїгнуў звїдєя.
- шморганїстїй Ск. М. Виш. gestreift. йїднїя корбва шморганїста.
- шмўтер Кн. не звитий лист капўсти. самї шмўтри.
- шо Мв. (Яжїв) що. шо чувати. шобись пришбў.
- шоўк М. єдвáb М. Seide.
- шоковїця ЛК. Linse, Lens esculenta.
- шолáмоє Кр. шолбмоє. горїшна часть капєлюха; докблa шолáмка; крїса.
- шонь-тонь Мокр. М. що нєбўдь. но шонь тонь зрєбїў.
- шоропўд (Сєньковчї) Würger, Lanius, сорокопуд.
- шорц В. мног. шорца, спїднвця, Schürze, Unterrock.
- шпáти Кл. wühlen; wimmeln. так там шпáє = шпїртає.
- шпиль Бо. Др. Л. Кл. Т. Klopfkäfer, Anobium. шпїльї пошпїлї. шпїльї розшпїлї. найшбў єдвбго шпїлї.
- шпїртати Кл. шпóртати Кн. suchen, klaben. дєкликї шпóртають за хробама.
- шпїж Д. Mutterkorn, Claviceps purpurea. шпїжї виростають в колоскáх жїта; за дўже тóго немá.
- шпїнь Д. (шпвнь) Schnallenzahn. немá тóго шпєня.
- шпїнька В. шпїнькало В. Fink, Buchfink, Fringilla coelebs.
- шпїхїр Мал. рїдн. шпїхирá Speicher, шпїхлїр.
- шпорїс ЛК. Volgelknöterich, Polygonum aviculare. кўна шпорїсў.
- шталєр Д. штеєр (танець).
- Штефáн Кун. Stephan, Стефан, Степан.
- штепїра Д. Zwiebelblätter. цибуля пускáя штепїра. штепїра.
- штиль Виш. зломаний пєнь.
- штўндєр Кр. studierter Kopf.
- штурїти, вштурїти Бо. упахати недбáло, hineinstecken.
- шулєка Ск. Stoßvogel, шуляк.
- шум абó шумá М. Мокр. Schaum.
- шумєлїна абó хмєлїне у кукурудзї Мв. Halm samt Blättern der Kukurutzpflanze.
- шупїлка Ск. Schelfe, Balg (beim Getreide). шупїлка жїта.
- шўтка зє сбснї Виш. Kieferzapfen.

Щ. щатіна у сѣснн Д. Nadeln bei der Kiefer. шерсть у свині Д. Borsten beim Schweine.

щедра М. щедрівка, Art Weihnachtslied. дві щедрі. пет щедрів.

щедрик Боб. Marienkäfer, Coccinella. приговорюють: щедрику-бедрику! скажи мені правдоньку, в котру сторовоньку я заміж пійду, чи в тую, чи в тую, чи в земленьку святую?

щедрівниці Кп. дівчата, що щедрують. (ч. ед. щедрівниця).

щєка Кл. Kiefer, щока.

щекотіна Боб. Nadeln der Kiefer.

щенюк Др. Hund, псюк мног. щенюкі.

щєрез Г. через, durch.

щєтіна на сѣснн Ск. Тр. Го. Kiefernadeln. свнн мѣе шерсть Ск. Тр. Го... das Schwein hat Borsten.

щїпавка водяна З. Schwimmkäfer, Dytiscus.

щїпалка Себ. щїпавка Гл. Ohrwurm, Forficula auricularia.

щїпа Себ. junges gepropftes Bäumchen.

щипух. щупух Г. Кл. щупла гречка.

щїрець З. пісковата земля.

що будь Кл. was immer, що небудь.

що два роки Кув. je zwei Jahre. що вѣчи М. jede Nacht.

що такѡв В. was ist das.

щупель В. Hecht, Esox lucius. мног. щупелі. злѣпаў щупелѣ.

щур Гл. щурик М. Т. Ск. Тр. Uferschwalbe, Cotyle riparia.

щур З. Fuchsschwanz, Amarantus retroflexus, щвр, щариця.

ю. ю В. Д. Кув. Го. Мал. ЛК. Руда schon, вже, уже стел. оу. ю кѡнн запрѣ ЛК. ю-м ся найфї.

юдїти Др. aufstacheln, hetzen.

юж Мал. Кур. schon, вже, уже.

юйка (Радруж) schon, вже, уже.

юкавць Гл. ім. ч. ед. юкавец. на Кувннські люди кажуть жителі Глівьска: юкавці за-для Кувннцями вживаного виразу: ю.

ютрєня М. Frühgottesdienst vor Tagesanbruch, Morgenandacht.

юцик Бо. мног. юцикі Dorndreher, Lanius collurio.

Я. ягнїця Л. однорічна вївця

ягоди Кр. Erdbeeren, Beeren.

ядуха Б. Engbrüstigkeit. ядушливий Б. engbrüstig, asthmatisch.

язїк руский М. В. Бо. Ра. Мерв. Сквр. Мал.. ruthenische Sprache.

ядьїль Д. ятьїль Д. Specht, picus. два ядьїлі.

яє ся мѣеш? М. wie geht es dir.

який небудь Го. was immer für ein, який будь.

яко М. Кур як, wie. Мой прїгода

яко льїгна роса М. Шавуї же на яко господїню Кур.

ялїця Пр... Tanne (Weißtanne, Silbertanne, Edeltanne) Abies pectinata DC. (Pinus picea L.; P. abies Duroi; Abies excelsa LK., Abies alba Mill.). — ялїна Tanne; Tannenwald; Tannenholz.

яловиця Кв. Geltkuh; корова, що не дає молока.

ялѡзїти ся Кв. М. sich beschmutzen, sich beschmieren.

яма видўща М. (ведўща) Keller.

ямелѡ Д. род. женск. ямелѡ Др. род. серед. Mistel, Viscum album.

ягрєс ЛК. Виш. Мал. янгрєс М. Боб. Д. Др. Тр. Stachelbeere, Ribes grossulariata.

Явтѡх Пїт. Автїн.

Ярдань М. Ярдань Го. Йордан.

ярїця. ярпчїйка Кв. яра пше-нїця.

яриця Кр. Виш. Мал. яре жїто, а яра пше-нїця такої „яра пше-нїця“.

ярмѡ В. коромисло.

- ясенѣц-василѣц М. Basilienkraut.
 ястріб Кр. Кун. Мал. Habicht. рідн.
 ч. ед. ястреба.
- яструб М. Кл. Кн. Г. Б. Мв. Вш.
 Habicht. Яструб голу́ба в повітю
 зла́ви. застрілі́ў яструба.
- ятел ЛК. ятла Т. Specht, picus.
 ящєрка Мерв. ящїрка Кр. Eidechse,
 Lacerta.
- ящик Мал. Büchse. ящик ма́сла.
- ячєк Мерв. Dorndreher, Lanius col-
 lurio. мє́нший від соро́куша; в зимі
 не́ма єго, тї́лько льотом буває.
- Є. єва Т. Вш. Кур. євила Л. Pi-
 rol, Oriolus galbula.
- євірка Т. Eichhörnchen, Sciurus.
- єдїний М. einzig und allein. Дала
 менє матунє́йка за високі гóри,
 Не дала ми ныц на вїно, но
 єдїні пчóлы.
- єдвїнїце М. вменшене: єдвїнїчка
 М. einzige Tochter, єдвнчка.
- єднáкий Кл. einerlei чєск. jednaký.
- єднáко Св. auf einerlei Weise, о-
 днако, однаким способом.
- єгнўєк Др. мєнтáль, мєнтáлик
 Др. єднєєк, бїльший мєнтáлик.
- єжєльї Кр. єєлі Кр. wenn.
- єйцє Вш. Мал. Еї, яйце. ч. мног.
 єйця.
- єлєнка або зазўлька (Виднїв)
 Marienkäfer, Coccinella.
- євчїй Кун. иншїй. у євчого в го-
 рóдбї трáфить ся дуб.
- єноды Кун. або євчого дня Кун.
 zuweilen, внодї.
- Йо. Йосєк Др. Josef.
- Йордán Д. йордáньєєє євѣто.
- Йї. йїдўщїй Угн. gefräßig, пажир-
 ливїй, пажирнїй.
- йїж Кн. Го. Igel, Erinaceus euro-
 paeus.
- йїловáтка Вш. Ton, Tonerde.
- йїндїк Д. Truthahn. йїндїчка
 Truthenne. йїндїчáта junge
 Truthühner.
- йїгнїй Д. рїдн. йїгнєю, Reif, вней, вней.

Імена хрестні мужескі.

Волéкса Мал. Олекса.	Онiсько Мал. Онисим.
Гнат Мал. Ігнат.	Проць або Процько Мал. Прокіп.
Гмiтер Мал. Дмитро, Дмитрій.	Сёмко Мал. Симеон.
Дёмко Мал. Даміян.	Стах Мал. Евстахій.
Захáрко Мал. Захарія.	Тóмко Мал. Тома.
Лелько Мал. Ілия.	Хведько Мал. Теодор.
Лéсько Мал. Александер.	Штехвáн Мал. Стефан.
Луць Мал. Лука.	Яндрúх Мал. Андрей.
Михáль або Михáльо Мал. Ми- хайло.	Янтiн Мал. Антiн.
	Яцько Мал. Якiв.

Імена хрестні женські.

Варвáся Мал. Варвара.	Пáзя Мал. Целагія.
Гаву́ня Мал. Анна, Ганка.	Парáня Мал. Параскевія, Параска.
Гелю́нка (в Чижикові, коло Львова) Евгенія.	Сáлька Мал. Садомея.
Ксéня Мал. Аक्सинія.	Хаврóня Мал. Февронія.
Лю́лька Мал. Юлія.	Хвёся Мал. Теодозія.
Мару́ся. Мару́ха = Марія.	Фрозiма (Фрузiна) Мал. Евфро- зина.
На́цка. На́ця Мал. Анастазія, Настка.	Юстiна Мал. Юстіяна.
	’Евка Мал. Евдокія.

Пропуски.

стор. 8 стих 19 з гори: Верб. = Вёр- биця коло Угнова.	стор. 253 ст. 18 з гори: брáти на пáмнеть Кн. merken, begreifen. беру́ на пáмнеть.
стор. 13 перед стихом 14 з гори: Часом для удержаня ладу в сти- хах назвучне о викидає ся в при- iменнику.	стор. 256 ст. 24 з гори: віднепá- сти Кн. ermatten, schwach wer- den. ослабнути. віднепáў = ослаб.
’бтерати М. м. обтврати. Прошу хустiнку, прошу хустiнку біле лiчко ’бтерáти (втрати). — ’бнi- мáти М. м. обнiмати. косю зе- млiчку ’бнiмати.	стор. 263 ст. 9 з гори: дóгляд Кув. Aufsicht, Obacht; Pflege. дитiна в дóбрiм дóглядi.
стор. 27 стих 11 з гори: хрéйтер Кн. м. фрейтер, фрайтер, Gefreiter.	стор. 268 ст. 8 з долини: зволочé- ний Кн. = зволочéний. зволбче- ний.
стор. 49 ст. 17 з долини: Побiч тi, тiйi уживають також тi, тiйi.	стор. 277 ст. 20 з гори: малiк Кн. Nacken зр. увр. гамалiк.
стор. 76 по стиху 7 з долини (межи ст. 7 i 8): Рiдник для вираженя причини. Чогóсь мою милiчкую болiт головiнка М. — я тóго мамунейко плáчу М. — Червóна калiно Чогó в лúзi стоiш. Угн.	стор. 289 ст. 23 з долини: рáзик або рáдзик Б. Myrmica flava — рáзик або рáдзик Myrmica flava; разити verwunden, reizen. раз-ик.
	стор. 294 ст. 3 з гори: смúга течé Кн. смúжка течé Кн.

ЗМІСТ.

Прослів	ст. 1—8
-------------------	------------

А. Граматика.

I. До звучні	9—30
II. До пнетвору	30—42
III. До словотвору	42—71
IV. До словоладу	71—86

Б. Взорці бесіди Батюків.

1. Повіданки	87—109
2. Загадки і приповідки	110—116
3. Пісні	117—250
Словарець	251—305
Імена хрестві мужескі і женські	306

Лохибки печатні.

стор.			випечатано:	має бути:
	4	стих 11 з гори	відкидає ся:	...звичайно відкидає ся: роби, ходи, ноби м. роби, ходить, носить;
120	"	8	" Сьпіває холомійки	Там сьпіває холомійки
146	"	3	" А хоць же не нальлєє	А хоць же нальлєє
146	"	5	" А хоць не простеле	А хоць і простеле
191	"	17 з долу	тє позабївила	тє позабївала
198	"	6 з гори	Не єднїя вечерїка	Не єднїя вечерїка
213	"	12 з долу	під рагушем	під ратушем
213	"	7	" повиваю дьги	повиваю дьти.
223	"	3	" Подивїг се	Подивїт се
224	"	18	" женци идуг	женци идут.
224	"	17	" вїноїко несуг	вїноїко несут
224	"	8	" погадай но собї	погадай но собї
229	"	26 з гори	А в третїх коротцях	А в третїх воротцях
231	"	7	" цабулки садити	цабульки садити
260	"	18	" Erbsenstängel	Erbsenstengel
281	"	1 з дол.	оглядиця	оглядвця
284	"	10	" під'яркє	під'яркє
289	"	11	" прїгати Кн.	прєтати (прєтати) Кн.
